

ספרי' – אוצר החסידים – ליובאוויטש

קובץ
שלשלת האור

שער
תשעה עשר

היכל
שלישי
הועתק והוכנס לאינטרנט
www.hebrewbooks.org
צ"י היים תשס"ט

מאמרי אדמו"ר הזקן

ת ק " ע

מכ"ק אדמו"ר הזקן
הרב רבי שניאור זלמן מליאדי
(בעל התניא והשו"ט)
זצוקלה"ה נבג"מ זי"ע
יוצא לאור בפעם הראשונה מכת"י

על ידי מערכת

„ אוצר החסידים „

ברוקלין, נ. י.

770 איסטערן פארקוויי

שנת חמשת אלפים שבע מאות ארבעים ואחת לבריאה

MAAMOREI ADMUR HAZOKEN
VOL. XII

Published and Copyrighted 1981 by
"KEHOT" PUBLICATION SOCIETY
770 Eastern Parkway
Brooklyn, New York 11213
Tel.: HYacinth 3 - 9250 - 1

Printed in U.S.A.

Library of Congress Catalog # A59-1948
ISBN: 0-8266-5570-X

נגעס גרעס "גורא"
ציי ארגבי בן רחל ואלף זוגער בן אסתר הגרס

480 SUTTER AVENUE

BROOKLYN, N. Y. 11207

קובץ
שלשלת האור

שער
תשעה עשר

היכל
שלישי

מאמרי אדמו"ר הזקן

תק"ע

•

והוא ליקוט אמרים, מאמרים יקרים, מעוררים הלכות לעבודת ה'

מפי קדוש עליון אדונינו ומורינו ורכינו הרב הגאון הגדול

החסיד והעניו אור עולם מופת הדור איש אלקים

קדוש וטהור כ"ק שם תפארתו

מוהר"ר שניאור זלמן נבג"מ

יוצא לאור בפעם הראשונה מכת"י

על ידי מערכת

„אוצר החסידים“

ברוקלין, נ. י.

770 איסטערן פארקוויי

פתח דבר

ב"ה.

על פי הוראת כ"ק אדמו"ר שליט"א מדפיסים אנו בזה בפעם הראשונה מכתביידי כרך שנים-עשר¹ ממאמרי כ"ק אדמו"ר הזקן — מאמרים משנת "תק"ע"².

כל המאמרים הם מכת"י מעתיקים, מלבד מאמר אחד³ שנמצא בידינו בגוכתי"ק של כ"ק אדמו"ר האמצעי.

וזאת להעיר, אשר לא נמצא תח"י ביכל כת"י הכולל מאמרי תק"ע על סדר השנה, ורק ליקטנו מכת"י שונים את המאמרים שרשום עליהם (או שנזכר במקום אחר) שהם משנת תק"ע.

* * *

לא נדפסו כאן המאמרים שכבר נדפסו במקום אחר, כמו: תו"א, לקו"ת, ובאוה"ת עם הגהות. יוצאים מכלל זה הם המאמרים שכבר נדפסו מהנחה אחרת, ונמצאים תח"י בהנחת כ"ק אדמו"ר האמצעי.

מאמרים שנדפסו במקום אחר, ובהכתביידי יש הוספה או ביאור שלא נדפסו שם, נדפסו כאן — לשלימות הענין — המאמר והביאור.

* * *

בסוף הספר הוספנו: א) ד"ה ושמתי כדכד וביאורו, מכ"ק אדמו"ר האמצעי. ב) התחלה וסיום לד"ה אשרי יושבי ביתך, מכ"ק אדמו"ר שליט"א. ג) פקסימיליות: 1) מגוכי"ק אדמו"ר האמצעי. 2) מכת"י מעתיק עם הגהה בגוכי"ק אדמו"ר הצ"צ. ד) מראי מקומות וציונים. ה) רשימת מאמרים דשנת תק"ע — ומ"מ הכת"י (נערכו ע"י הרב התמים ר' אלי' שי' מטוסוב).

מערכת „אוצר החסידים“

א ניטן ה'תשמ"א, ברוקלין נ. י.

1) בהמשך להנדפס מכבר: ספה"מ „הנחות הר"פ ז"ל“, וספה"מ „אתהלך לאוניא“ — בשנת ה'תשח"י. ספה"מ „תקס"ב“ — בשנת ה'תשכ"ד. ספה"מ „תקס"ח“ — בשנת ה'תשל"ג. ספה"מ „תקס"ו“ — בשנת ה'תשל"ט. ספה"מ „תקס"ז“ — בשנת ה'תשמ"א. ספה"מ „תקס"ד“, ספה"מ „תקס"ה“ (ב' כרכים), ספה"מ „תקס"ג“ (כרך ראשון), ספה"מ „תקס"ט“, וסי' „מאמרי אדה"ו הקצרים“ — בשנת ה'תשמ"א.

2) ראה בפתח דבר לספה"מ תקס"ב הערה 2.

3) ד"ה שבת שבתון — נדפס בע' קמה.

מפתח

v	פתח דבר
vii	מפתח

מאמרי אדה"ז תק"ע

א	ששים המה מלכות
יב	להבין שרשי הדברים
כו	אשריכם זרעני על כל מים
לא	וקבל היהודים
מב	להבין שרשי הדברים
מד	ענין וסדר העבודה בעסק החסידות
נג	ענין לשון הקודש
נג	בענין חכמת הקבלה
נד	ברח דודי וגו' על הרי בשמים
ס	להבין שורש הדברים
סה	ששת ימים תאכל מצות
עג	להבין שרשי הדברים
פא	את שבתותי תשמרו
פח	להבין שרשן של הדברים
צה	שאו את ראש
קו	להבין שורש הדברים
קטז	גדול אדונינו ורב כח
קיח	אני ה' אלקיכם
קכג	וידבר משה וגו' איש כי ידור
קכו	ושמתי כדכד
קכט	ביאור הדברים
קלא	אשרי יושבי ביתך
קמה	שבת שבתון
קנז	שבת שבתון (ביאור הדברים)
קסא	שבת שבתון
קסו	שבת שבתון (ביאור הדברים)
קעז	להבין מעט מזעיר ענין שעיר המשתלח

הוספות :

קפה	מכ"ק אדמו"ר האמצעי
ריד	ושמתי כדכד (ביאור הדברים)
	התחלה זסיום לד"ה אשרי יושבי ביתך —
רלג	מכ"ק אדמו"ר שליט"א
רלט	מראי מקומות וציונים
רפה	רשימת מאמרים דשנת תק"ע ומ"מ הכת"י
רצג	פקסימיליות

מאמרי אדמו"ר הזקן

ספר תק"ע

ששים • הנה מלכות ושמוני' פלגשים ועלמות אין מספר, אחת היא יונתי כו',
ואמרז"ל ס' מלכות אלו ששים מסכתות שבשיתא סדרי משנה, ושמוני'
פלגשים הנה הברייתות ועלמות אין מספר אלו ההלכות הנק' בל' הגמרא
שמעתתא והוא המימרות האמוראי' שחידשו והוסיפו על המשניות וברייתות
שזהו הנק' תלמוד כידוע, ויש להבין למה נק' המשניות בשם מלכות והברייתות
בשם פלגשים כו', וגם יש להבין מאמרז"ל דתלמוד גדול שמביא לידי מעשה
ומשמע מזה דהמעשה עיקר והלא יש כמה משניות שאינן נוגעי' למעשה כלל
כי א"א שיהי' במציאות ולא הי' בעולם כו', אך יש עוד להבין מ"ש וידבר
אלקי' את כל הדברי' האלה לאמר הרי גבי מ"ת לא נאמר למשה בלבד אלא
משה וכל ישראל שמעו כאחד שהרי אנכי ולא יהי' לך מפי הגבורה שמענום
כידוע, וא"כ מהו לאמר הרי בכ"מ שנאמר בפ' לאמר הכוונה שאמר ה' למשה
שיאמר לבני' ובמ"ת שמעו כולם מפי הגבורה ואם רצונו במה שאמר לאמר
לדורות הבאי' הרי במ"ת אמר אשר ישנו פה ואשר איננו פה כו' דגם כל
הנשמות של דורות הבאי' שמעו י' הדברות כו', והנה כל זה יובן בהקדים מ"ש
קול דודי הנה זה בא מדלג על ההרים מקפץ על הגבעות כו' וקאי זה על מ"ת
דכתיב משה ידבר והאלהים יעננו בקול וכתוב וכל העם רואים את הקולות כו',
והוא מה שאמר קול דודי הנה זה בא מדלג על ההרים כו' כמ"ש וירד ה' על
הר סיני כו', ולהבין ענין מדלג על ההרים כו' איך שייך בחי' דליגה למעלה
כו' כי הנה כתיב בכל חכמי הגוים ובכל מלכותם מאין כמוך כו' שכל חכמי
אוה"ע מודים באחדות ה' וכמו שאמרו ז"ל דקרו ל' אלקא דאליקיא ונ"ש מאין
כמוך כו' אך ורק שהם סוברים שהשתל' באה דרך עילה ועלול וידוע דכל
עלול יש לו ערך עם העילה מאחר שממנו נתהווה כו' וא"כ בהכרח שיש ערך
לכללות הנבראי' עם הבורא ית', והרי באמת אנו או' אין ערוך לך כלל ומזה

ששים : מאמר זה נדפס ג"כ בשניונים (וחוס' הגהות) בלקרית שה"ש מ, ב. ובספה"מ
הנחות הר"פ ע' קסד.

הטעם עצמו נאמר אני ה' לא שניתי שאין שום שינוי כלל בין קודם הבריאה לאחר הבריאה כמאמר אתה הוא עד שלא נברא העולם כו', ואעפ"י שבבחי' ההשתלשלו' עילה ועלול עכ"פ יש שינוי בעצם המשפיע מאחר שיש ערוך לעלול עמו, אבל באא"ס ב"ה אין התהוות העולמות עושין בו שום שינוי כלל וז"ש אני ה' לא שניתי כלל.

והענין הוא כי אע"פ שבאמת השתלשלות העולמות זה מזה הוא בבחי' עילה ועלול, אבל התהוות העולמות מאא"ס ב"ה אינו בא בדרך עילה ועלול בבחי' ערוך כלל אלא כמו שאמר גפלאותיך ומחשבותיך אלינו אין ערוך אליך כו', וזה כתרתי דסתרי אהדדי לכאורה דפי' מחשבותיך אלינו היינו שנמשך מהארות אותיות מחשבותיו ית' אלינו ממש בבחי' השתלשלות עו"ע ואח"כ אמר אין ערוך אליך שהוא היפך בחי' עילה ועלול, אך הענין הוא עד"מ בנפש האדם שיש בו שכל ומדות ומחדו"מ, והנה השכל מאיר ובא במדות שבלב כמו שנראה בחוש שמטעם ושכל א' יתפעל באה' או בשינאה וכה"ג ומן המדות שבלב מאיר במח' שכפי האה' שבלב כך יהרהר במח' כידוע ומן המח' מאיר בדבור ומן הדבור במעשה כו', וא"כ הרי בא אור השכל בהשתלשלות עו"ע למדות והמדות במחשבה כו' להיות שיש ערך למדות עם השכל שהרי מציאות המדות יש בשכל כידוע שיש התפעלות אה' בשכל כו' וכן יש ערך למדות עם המח' וכו', ולזה ישתנה השכל מחמת המדה והמח' תעשה שינוי במדות כו' מטעם להיותם באי' בבחי' עו"ע וע"כ יהי' שינוי רבים, אבל למע' באלקי' חיים הגם שנאמר ועל הכסא דמות כמראה אדם בבחי' שכל ומדות ומחדו"מ וז"ש גפלאותיך ומחשבותיך באין עלינו * בבחי' בריאה יש מאין והי' אפשר לומר שיש ערך ויחוס לנבראי' עמו מצד בחי' ההשתלשלות עו"ע מגפלאותיך ומחשבותיך אלינו כדמיון השתלשלות עו"ע בשכל ומדות ומחדו"מ באדם התחתון כנ"ל וא"כ יכריח לומר ג"כ שיהי' שינוי בעצמות אלקות ח"ו מצד ההשתלשלות כנ"ל אך הנה לזה חוזר מפרש הדבר שאין ערוך אליו פי' אעפ"י שזה אמת דמחשבותיך באין אלינו בבחי' עו"ע מ"מ אין ערוך לך כלל עם הנבראי' והתהוות כולם אין עושין שום שינוי כלל כמו * קודם שנברא העולם כנ"ל. והענין הוא כמ"ש על הכסא דמות כמראה אדם הוא בכף הדמיון שהרי נאמר כי לא אדם הוא כו' וכמאמר לאו דאית בי' מכל אינון מדות כלל כו' אלא שנתצמצם עצמות אא"ס ב"ה בבחי' העלם וצמצום להיות

עלינו : בכתי' ב' : אלינו.
 כמו : בכתי' ב' : בין.

מאיר ממנו רק בחי' הארה דהארה בלבד שאינו נוגע לעצמותו כלל וכלל והוא נק' בחי' שם ומלכות עד"מ שמו של אדם שאינו נוגע לעצמותו וכן נק' בחי' מלוכה כמ"ש מלכותך כו' ועד"מ המלך ששכלו ומדותיו המתפשטים על אנשי המדינה הוא דבר שחוץ מעצמותו רק שממשלתו עליה בלבד כו', וכך למע' עיקר התהוות העולמות אבי"ע מבחי' שמו ית' ולא מבחי' עצמותו ונק' מלכותו וז"ש מלכותך כו' וכמארו"ל הי' הוא ושמו בלבד כו', וזהו הנק' הארה דהארה שאינו נוגע לעצמותו כלל וע"כ גם שנתצמצם ונק' חכים ומבין וכה"ג אין כל זה מבחי' עצמותו כלל רק מבחי' הארת שמו בלבד, וא"כ * גם שנפלאותיך ומחשבותיך באין אלינו בבחי' עו"ע להיות התהוות יש מאין כו' מ"מ אין ערוך אל עצמותו כלל כנ"ל וד"ל. וזהו הטעם שבחי' המל' נק' כת"ר מל' עד"מ הכתר שהיא עטרה ע"ג ראש המלך להיות ממשלתו בלבד על המדינה ואין העטרה בבחי' ערך עם עצם ראש המלך כו'.

והנה שני האופני' הנ"ל הא' בחי' השתלשלות עו"ע כמ"ש מחשבותיך אלינו מבחי' שמו הוא הנק' בזוהר בחי' ממלא כ"ע ואופן הב' מ"ש אין ערוך אליך כו' דהיינו מצד בחי' עצמותו וע"כ אין עושין בו שינוי כלל הוא הנק' בזוהר בחי' סוכ"ע, וב' בחי' הללו נכללים בלשון קודשא בריך הוא וגם בל' הגמרא הקב"ה פי' קדוש הוא קדוש ומובדל בערך שהוא בחי' סוכ"ע דהיינו מצד בחי' העצמות שאין לכל העולמות ערוך לו כלל כנ"ל, ופי' ברוך היינו שנמשך מההעלם לגילוי וכמארו"ל דבמקום גדולתו שם אתה מוצא ענותנותו פי' גדולתו העצמי הוא בחי' העצמות שלגדולתו אין חקר כלל, ואין לעולמות ערך לו כלל, אך שם אתה מוצא ענוה גדולה והוא בחי' הצמצום שנתצמצם להיות מאיר לעולמות מבחי' שמו כנ"ל אעפ"י שמצד עצמותו הוא קדוש ומובדל כו', והוא הנק' ברוך פי' שהוא מקור הברכות וההמשכות להתהוות העולמות מבחי' שמו כנ"ל ובל' המדרש נק' זה בשם דירה בתחתוני' כמו שאמרו נתאוה הקב"ה להיות לו דירה בתחתוני' פי' להיות לו היינו להארת עצמותו אעפ"י שהוא קדוש ומובדל בערך מ"מ נתאוה להיות לו דירה והשראה בתחתוני' הנבראי' יש מאין מבחי' שמו, והיינו בחי' הארת סוכ"ע בממכ"ע וד"ל.

ובכל הנ"ל יובן שורש ענין ההשגחה הפרטי' כמ"ש מה' מצעדי גבר כו', ואמרו דאין אדם נוקף אצבעו למטה כו' כי מפני שאין ערוך לעולמות לגבי עצמות אא"ס ב"ה כנ"ל ע"כ היא הנותנת לומר שמאיר לכל העולמות

בשורה מריש כל דרגין שבאצי' עד סוף כל המדריגות דעשי' גם בדומם הגשמי משום דקמי' עצמותו שווין רוחניות וגשמיות ממש וכמ"ש קמי' כחשיכה כאורה כו' חושך ואור שווין ע"כ השגחתו ית' גם למט' כמו למע' כי מעלה ומטה שווין לפניו ממש שהרי גם היותר עליון מכל ההשתלשלות קמי' עצמותו כלא חשיב אפי' אור געה"ע דבריא' כו' ואפי' אור היותר עליון שבעולם האצי' כמו שא' בזהר דאפי' אור צח ומצוחצח אוכם הוא לקדם עילת העלות (וקאי גם על בחי' אור קדמון דא"ק שנמשך מן הקו כו' וכמו שא' לית מח' תפיסא בך אפי' מח' דא"ק כו' כי לגבי עילת העלות שהוא בחי' עצמות אא"ס ולפני * הקו שווין בחי' מעלה ומטה שבקו זה, וע"כ אפי' אור צח אוכם הוא כו' וגם בחי' חושך שבסוף הקו למט' בעשי' לא יחשיך וכחשיכה כאורה כו') והוא כמשל העיגולים שבתוך עיגול כללי זה תוך זה כאשר יהי' האופן בתוך האופן כו' ועיגול הכללי שלמע' מכולם הוא המעגל גם למט' מכולם, וגמצא למע' הוא עליון מכל העיגולים שבתוכו ולמט' הוא נמוך מכולם כו' (וגם הקו שנמשך מעליונו של עיגול הכללי לתחתיתו הגם שיש בו מעלה ומטה אין זה בחי' מעלה ומטה לגבי עצם העיגול הכללי דכמו שמעגל ומאיר למעלה מהכל כך מעגל למטה, וע"כ אמר ומתחת אין עוד כמו בשמים ממעל אין עוד שוה ממש כו', והוא בחי' טובב הכללי כידוע, ובוה יובן מה שאמר גבוכדנצר אחר ראיית החלום ידע מה בחשוכא ונהורא עמי' שריא משום דחושך ואור שווין לפני' מטעם הנ"ל, ובוה הדבר טעה בלעם הרשע כמאמרז"ל על דבר זה נסמית עינו של בלעם כו' כי בלעם תמה ע"ז הלא הוא טהור עינים מראות ברע כו' ואיך ישגיח למטה מטה כ"כ כו' אבל זה טעות אוה"ע שסוברי' שהשתלשלות עולמות דאבי"ע בא רק בבחי' עו"ע כנ"ל, וא"כ איך ירד וישפיל א"ע למטה מטה כ"כ כו', וע"כ נאמר רם על כל גוים ה' שבעיניהם הוא רם באמרם שהוא למע' ולא למט' כ"כ כו', אבל באמת אנו מרוממי' אותו יותר דהאמת הוא דאין לפניו ית' בחי' מעלה ומטה כלל משום דקמי' העצמות שוה מעלה ומטה רוחניות וגשמיות כו' כנ"ל ע"כ אנו מאמיני' בהשגחה פרטית שמשגיח גם למט' מטה כמו למע' כי הוא נמצא למטה כמו למעלה בהשוואה א' ממש וכנ"ל במשל העיגול הכללי שהוא למט' ולמע' בשוה ממש וכמ"ש ומתחת זרועות עולם כו' וכמו"כ אמר אם אסק שמים שם כו' אציע שאול הנך כו' כידוע וד"ל.

וזהו קול דודי כו' וקאי על מ"ת כנ"ל, ואמנם מאחר שאומר הנה זה בא משמע מזה שהוא בחי' הווה שגם עכשיו קול דודי שהי' במ"ת הנה הוא בא

מבחי' ההעלם לגילוי תמיד, והיינו ע"י עסק התו' שהאדם לומד גם עכשיו ואומר דבר ה' כמ"ש ואשים דברי בפיך דברי ממש שהי' במ"ת שנאמר וידבר אלקי' כו' הרי נמשך אותו בחי' קול דודי שהי' במ"ת לממש כי דבריו חיים וקיימים כו', והיינו בחי' המשכת סוכ"ע הכללי שנק' קול דודי ונק' קדוש ומובדל וכמארז"ל הקב"ה יושב ושונה כנגדו כו' וכמ"ש את ה' האמרת היום כו' האמרת לשון מפעיל שממשיך דבר ה' מבחי' טובב כו', וזהו מ"ש וידבר אלקים כו' לאמר ואעפ"י שלא הי' צריך משה לאמר לבנ"י כי כולם שמעו מפי הגבורה כנ"ל, אך לאמר זה היינו שנמשך כח זה בכנ"י לדורות הבאים בכל מי שיזכיר דבר ה' הי' קול דודי הנ"ל נמשך באותו הקול כמו בשעת מ"ת, וז"ש לאמ"ר כמ"ש אתה האמרת כנ"ל, וזהו מ"ש בכל מקום אשר אזכיר את שמי אבוא אליך וברכתך כו', ולכאורה הל"ל תזכיר את שמי מהו אזכיר כו' אך עפ"י הנ"ל מובן דהקדב"ה יושב ושונה ואומר ג"כ אותו דבר ה' ולכך אמר אזכיר כו' ומ"ש וברכתך היינו בחי' המשכת טובב הכללי הנ"ל בבחי' ממלא דאו קמי' כחשיכא כאורה כו' כנ"ל ונק' ברכה להיותו בא בתוס' אור מרובה כו' וד"ל, וזהו רוח ה' דיבר בי ומלתו על לשוני שבחי' דיבורו ית' ממש מתלבש בדיבור האדם כשלומד ואו' דבר ההלכה מאחר שהוא דבר ה' ממש וכמו שדבר ה' נתלבש בפי הנביא כמ"ש רוח ה' דיבר בי כו' ואין זה דיבור האדם כלל כמו שאמר המגיד אל הב"י אני המשנה המדברת בפיך וכיוצא, וכמו"כ אמר דוד אדנ"י שפתי תפתח פי' לא כמו הדיבור של האדם מצד עצמו שפתיחת שפתיו תלוי' בו בבחירה ורצון אבל הדיבור העליון שמדבר באדם כנ"ל בעסק התו' או בצלותא בלחש שהוא בחי' הביטול כו' אדנ"י שפתי תפתח שפתיחת השפתיים מלמע' באה דהיינו משם אד', ופי' * יגיד פי' פי אינו אלא כלי להגיד ולהמשיך בו דיבור העליון כו' כי יגיד לשון המשכה כמו גהר דינור גגיד ונפיק כו', וכך הוא בעסק התו' כמ"ש ודברי אשר שמתי בפיך כו', ולפי"ז כאשר האדם לומד עד"ז ואו' על טמא טמא ועל טהור טהור וכה"ג בדיני ממונות חייב זכאי ה"ז כמו שהקב"ה בעצמו פוסק הדין לטמא או לטהר לחייב או לזכות כי דבר ה' הוא ממש כנ"ל, וע"כ נק' מתניתין מלכתא עד"מ המלך שגזור ואו' כך יוכשר ולא כך כו' וד"ל.

וזהו ששים המה מלכות שהן ס' מסכתות שכלולים בו' סדרי משנה כי עיקר המשנה הוא רק בחי' המדות להבדיל בין טמא לטהור כו' כי אין בדין המשנה רק פסק ההלכה כמו כשר פסול בלבד והנה הטעם שהן מספר ששים

דווקא כי המדות הן ששה חג"ת כו' וכל מדה כלולה מי' ע"כ הן מספר ס' כמו מדת החסד הרי יש שכל וטעם לחסד ונק' חכ' שבחס' וגוף החס' נק' חסד שבחסד כו', ובחי' השפעת החסד נק' בחי' נו"ה שבחסד כו' ועד"ז במדות הגבורה והת"ת ובחי' כללות המדו' כלולתי' בו' סדרי משנה סדר זרעים בבחי' מדת החסד העליון בכלל כו' וכאו"א כלול מיו"ד ע"כ הן ס' מסכתות בפרט וגם בששה המדו' בכלל עיקר כללותן הן ב' המדות חו"ג בחי' החסד הוא בחי' מים שיורדי' מגבוה לנמוך דהיינו בחי' אור ישר הנמשך ויורד מן ההעלם לגילוי מלמע' גם למט' מטה ונק' ימין מקרבת, והוא לפסוק כל דין לצד הקירוב ולא לרחק כמו להתיר הדבר להיות עולה ונכלל בבחי' ביטול לאין, וכן כשפוסק טהור וכשר זכאי וכה"ג כולן בחי' ימין מקרבת שיהי' לו בחי' העלאה למע' כמו להתיר הבשר לאחר המליחה שאז יוכשר ויוכל לעלות מבחי' השבירה והיינו כשיהופך לדם ויבא ללב ומן הלב למוח ויעבוד ה' בכח זה וכה"ג ובלתי מליחה אסור הבשר משום דם שזהו בחי' שמאל דוחה מבחי' הגבו' והדין לרחק שלא יוכל לעלות בבחי' הביטול לאין כו' וכן כל פסק דין שפוסק טמא אסור פסול כו' כולן מבחי' הגבורה והדין בחי' שמאל דוחה לרחק ולא לקרב כו', והנה בחי' הבדלה זאת אם לקרב ע"פ החסד או לרחק עפ"י הגבורה שמאל דוחה כו' תלוי בבחי' החכ' שמתלבשת במדות וזהו עיקר ענין התו' להבדיל בין טמא לטהור כו' כידוע משום דאורייתא מחכ' נפקת כי בחכ' דווקא אתברירו כו', וזהו כללות ענין המשנה שהוא רק בחי' המדות אם כשר טהור מותר או פסול טמא אסור כו', והיינו כללות המדות חו"ג ונחלקי' לפרט בו' סדרי לס' מסכתות, וזהו ששים המה מלכות פי' ס' מסכתות שבהן נמשך עצמות אא"ס ב"ה בחכ' שבמדות להבדיל בין טמא כו' דאורייתא מח"ע נפקת ועל ידן דווקא נמשך בחי' גילוי טובב הכללי הנ"ל בבחי' ממלא כו' וע"ז אמר נתאוה הקדב"ה להיות לו דירה בתחתונים כנ"ל וד"ל. וזהו קול דודי כו' מדלג על ההרים פי' מדלג עד"מ הדולג שקופץ ממקום למקום כך במ"ת דילג הקדב"ה שהוא עצמות אא"ס ב"ה להיות לו דירה בתחתוני' ע"י חכ' שבתו' כמ"ש וידבר אלקי' כו' שהוא בחי' המשכת טובב בממלא שנק' דילוג שאינו בא בערך ער"ע כלל כנ"ל באריכות וד"ל. וזהו ענין יחוד קודב"ה ושכינת' שע"י עסק התורה כי פי' קודב"ה הוא בחי' טובב הכללי ושכינת' הוא בחי' ממלא כידוע ובחי' היחוד של טובב בממלא נק' יחוד קודב"ה ושכינת' כנודע, אך אין זה רק ע"י עסק התורה מטעם הנ"ל שבס' מסכתות נגלה דבר ה' מבחי' טובב כמ"ש וידבר אלקי' כו', ודוקא בחכ' שבתורה שבאה לברר בירורי' כמו להבדיל בין טמא לטהור דווקא, והיינו כמ"ש בווה"ק דהעיקר המכוון הוא לאהפכא חשוכא לנהורא

ומרירו למיתקא פי' בחי' הביטול היש לאין בין בקירוב בטהור כשר כנ"ל, ובין בשמאל דוחה לרחק את הרחוק כו' כנ"ל וד"ל.

ושמנים פלגשים, הנה הפלגשים הן הברייתות וההפרש בין מל' לפלגשים ידוע שהמל' הן המתייחדי' ביחוד קבוצ כאשת נעורים ממש, ועוד מלבד היחוד בקביעות הנה הקירוב בחיבה הוא בהתגלות לעין כל ולא בסוד ובהעלם כמו שלא יתבוששו האדם ואשתו כלל כו', אבל מן הפלגש יתבושש האדם ולא יש ביניהם קירוב בהתגלות וגם היחוד עמה הוא לפרקים ועתים רחוקים ולא בקביעות כלל כידוע, וכך יובן הנמשל בהפרש שבין המשניות לברייתות שבמשניות הנק' מלכות בחי' יחוד העליון דסובב בממלא הנ"ל הוא בקביעות ובהתגלות משא"כ בברייתות אין בחי' היחוד הנ"ל רק לפרקים ולא בקביעות וגם לא בהתגלות רק בהעלם . וסוד כו', ולכך נק' בשם ברייתות לבר מגופא כו' וד"ל.

ועלמות אין מספר, הנה העלמות הן ההלכות שבתלמוד כנ"ל שאין להן מספר כלל, כי ס' מסכתות לנגד ששה מדות כשר פסול כו' והארת ח"ע מתמצצמת בהם במדה ומספר, אבל בהלכות שבתלמוד הארת תחכ' כמו שהיא בבחי' ההעלם כו' ע"כ אין להן מספר כלל וע"כ ג"כ נק' עלמות לשון העלם שאין שם בחי' גילוי כלל גם לא לפרקים כפלגש כו' כמו העלמה והבתולה שאינה עדיין בחי' מקבל כלל לספת דכר כו', והענין הוא כי הנה אנו רואי' בענין התלמוד שהיא באמת למע' מבחי' הטעם והשכל הנגלה כו' דהגם שעיקר ענין התלמוד הוא ליתן טעמים לדיני המשנה כמו מ"ט דר"מ כו' וכיוצא, אך באמת אין זה הטעם והסברה יורד ובא בגילוי גמור עד למט' מטה שהרי כשיעמקו היטיב באותו הטעם יבוטל אותו הטעם ואין לו קיום כלל, עד"ן הנה אנו מוצאים כה"ג בהלכות ציצת דכסות לילה פטור מציצת ואמר הטעם בתלמוד משום דכתיב וראיתם אותו כו' ואעפ"כ הסומא חייב בציצת אע"פ שאינו יכול לראות משום שישנו בראי' אצל אחרים כו', ולכאורה טעמי' הללו באים בגילוי השכל לפטור לכסות לילה ולחייב את הסומא כנ"ל, ובאמת כשיעמיק לירד לסוף הטעם הזה הנה אין בו קיום כלל להיות כי יותר מטעם שישנו בראי' אצל אחרים יותר ראוי לחייב לכסות לילה מטעם שיכול לראות ע"י אור הנה, אלא שעיקר הטעם לפטור לכסות לילה ולחייב את הסומא הוא בא דרך כלל למע' בבחי' העלם תחכ' וכשבא למטה בפרטי פרטות אין טעם לדבר, ואעפ"י שנותני' טעמי' אין זה בא בבחי' גילוי טעם גמור רק בהעלם, וע"כ נק' עלמות ל' העלם כנ"ל וד"ל. ושרש הדברים כמ"ש מה גדלו מעשיך ה' מאוד עמקו מחשבותיך, פי' מה גדלו כשבא הארת ח"ע עד למטה מטה בפרטי פרטיות, הנה

בהכרח ששורש זאת הירידה בא ממקום ומדריגה גבוה ביותר כידוע הכלל דכל הגבוה גבוה יותר יותר יוכל להשפיל א"ע כו', וז"ש מאד עמקו מחשבותיך בבחי' עומק העלם ח"ע כו' הנק' שכל וטעם הכמוס ונעלם מאד בעומק המח' הנעלמה כו', ולמטה הן בחי' פרטי הלכות שבתלמוד וד"ל. וזהו שנק' בשם עלמה ובתולה כמ"ש בתולה ואיש לא ידעה שאיש הוא בחי' השפעת גילוי החכ' לא ידעה בהיותה בשרשה למע' מבחי' טעם גלוי כמ"ש מה מאד עמקו מחשבותיך כנ"ל וד"ל. וזהו בתולות אחריה רעותי' מובאות לך דהיינו בחי' עלמות הנ"ל (וכמו שאמר העוסק בתלמוד אין לך מדה גדולה כו') לרקמות תובל כו' פי' לרקמות מל' רקמה וציור כו' כי בהם מרוקם ומצוייר ציור עומק המחשה"ק כמ"ש מה מאוד עמקו מחשבותיך כנ"ל וד"ל וזהו שאמרו דתלמוד גדול כו'.

אחת היא יונתי כו'. דהנה כל הנ"ל בענין עסק התו' שהוא בחי' המשכת טובב בממלא כנ"ל, הנה כ"ז א"א להיות בלתי אתעדל"ת הנק' העלאת מ"ן תחילה כמאמר דרוח אייתי רוח כו' וכמ"ש אם ישים אליו לבו רוחו ונשמתו איליו יאסוף כו' כנודע, והיינו במס"ג בק"ש באמרו ואהבת בכל ללבך כו' בכל מאדך בלי גבול כידוע, ואז נק' כנ"י אח"ת פי' אח"ת לשון נקב"ה ואח"ד הוא ל' זכר דהיינו שנעשים כנ"י בחי' נוקבא בחי' מקבל לקבל בחי' אחד בתוך לבבם ע"כ נק' כנ"י אחת מפני שמקבלים בתוכם בחי' האחדות דא"ס ב"ה ע"י מס"ג, וזהו פי' שמ"ע ישראל שמ"ע לשון קיבוץ וכינוס ואסיפה כמו וישמע שאול את העם כו' וגם כאן ענין קיבוץ ואסיפה דהיינו שיהי' נכנס ונאסף כללות יחוד העליון דאח"ד עילאה בתוך כנ"י ח"ש שמ"ע ישראל כלומר ישראל הכנס ואסוף אליך בלבך כל בחי' יחודא עילאה דה' אלקינו ה' אחד כו' וע"כ נק' או אח"ת (וזהו המשך הפסוק ששים המה מלכות ושמוני' פלגשים כו' פי' ס' מיני המשכות מסוכ"ע בעסק התו' מלמע' למט' כנ"ל וכולן נכללי' בכנ"י שנק' אח"ת שמקבלת את הכל ובלעדה לא יומשך כלום כי א"א להמשכת מ"ד בלתי העלאת מ"ן, ועוד מפני שנעוץ תחילתן בסופן דווקא כמשי"ת). והנה מ"ש אחת היא יונתי הוא מדבר בסדר המדריגה כיצד נעשית אחת בק"ש שהוא ע"י פסוד"ז מקודם שבוה נק' יונתי עד"מ היוניים שמסתכלים זע"ז כו' כך כתיב עיניך יונים לאסתכלא ביקרא דמלכא כו' והוא ע"י בחי' ההתבוננות בא"ס ב"ה בפסוד"ז בה' מיני הללויה, וכללות הענין איך שהוא ית' מחדש הבריאה יש מאין דווקא ולא בבחי' עו"ע והוא בחי' הארת טובב בממלא בכללות כנ"ל באריכות, וזהו הכוונה הכללית באמרו ברוך שאמר והי' העולם פי' ברוך מבחי' טובב לממלא בבחי' קו"ח כנ"ל וכן ברוך עושה בראשית לבחי' חכ' שנק' ראשית ועד"ו כל השבחים בכללות שחדש בכל יום מע"ב מסובב לממלא

דוקא וכך הפי' בתיבת הללוי"ה להלל להיות תוס' אור בממלא מבחי' טובב והיינו בחי' ההילול ל"ה שהן חז"ב, וכן יהללו את שם הוי' כל האצ"י שנכלל בד' אותיות דהוי' י"ד חכ' כו' ו"ה מדות ודיבור, ופי' יהללו מלשון בהלו נרו כו' כידוע, ומ"ש אח"כ הללוהו כל מלאכיו וכל צבאיו, וכן הללו מן הארץ הוא בחי' המשכת הביטול בעולמות ג"כ מחמת הארה זאת בין באצ"י שנק' מלאכיו שבשמים בין בארץ שהוא בחי' בי"ע שנמשך מבחי' המל' כו' להיות בחי' ביטול היש מחמת הארה זו בכל העולמות מריש כל דרגין עד המלאכים דעשי' היותר תחתוני' כמו צבא השמים הגשמי' עד ע' שרים דעשי' כו', וע"י פסוד"ז נעשה הכנה לכנ"י להיות נק' אח"ת בק"ש, והוא במס"ג בכל נפשך ובכל מאדך שמס"ג של כללות נש"י למע' מכל בחי' ביטול היש שנמשך בפסוד"ז, וז"ש אחת היא יונתי וקאי על כנ"י כי נשמה שבאדם שרשה מעצמות * אא"ס ב"ה שלפני הקו כו', וכמ"ש אלקי נשמה שנתת בי טהורה היא פי' מבחי' טהירו עילאה שלפני הקו כו', ואח"כ אתה בראת ויצרת כו' שהן בחי' בי"ע כמ"ש לכבודי בראתיו (והיינו * ג' מדריגות א"ק וע"י וז"א ג' אדם אדם דבריאה אדם דיצ"י כו' עד שירדה הנשמה בעוה"ז בחומר גופני וירידה זו לצורך עלי' כידוע, וז"ש ואתה עתיד ליטלה ממני, והוא ענין מס"ג אליך ה' נפשי אשא בעצמות אא"ס שלפני הקו כו' (ומתחילה נמשך בחי' ביטול היש בעולמות וכולן עולין עד בחי' מל' דאצ"י מקור כללות נש"י ואח"כ בחי' כנ"י מעלה מ"ן במס"ג בק"ש ואז נק' אחת כנ"ל, וז"ש אחת היא יונתי כו' וד"ל), וההפרש בין בכל נפשך לבכל מאודך ידוע שהרצון נק' נפש דמל' כמו אין נפשי לעם הזה כו', ומס"ג הוא מסירת הרצון שהוא רצון מוסכם רק לה' לבדו וכמ"ש מי לי בשמים ועמך לא חפצתי כו' כלה שארי כו' וה"ז רק מס"ג בכח ולא בפועל ממש, אבל בכל מאודיך הוא כמו מס"ג בפ"מ כידוע דיש לך אדם שממונו חביב עליו מגופו, וכשנותן ממונו לצדקה בפיזור יותר מכפי טבעו ה"ז כנותן חיי נפשו בפ"מ וד"ל. והנה אחר שכנ"י נק' אח"ת ע"י מס"ג באה' רבה כו' הנה או הוא בחי' בית קיבול גמור לקבל בחי' אחד העליון שהוא בחי' המשכת טובב הכללי ע"י עסק התו' והמצו', וזהו שסמך לומר והי' הדברים האלה אשר אנכי מצווך היום על לבבך פי' אשר אנכי הוא בחי' טובב הכללי הנ"ל מצווך מתקשר על לבבך כי מחמת שקבלת הלב ליחודו ית' ע"י מס"ג דואהבת כו' אזי בעסקו אח"כ בד"ת יכול להיות הדברים האלה שבד"ת שהוא דבר ה' ממש שבשעת

מעצמות : בכת"י ב' : בעצמות.

(והיינו : בהכת"י חסר סיום המוסגר.)

מ"ת כמ"ש האלה להיות על לבבך כנ"ל בפי' לאמר שבשעת הלימוד רוח ה' מדבר בו כאילו הקדב"ה בעצמו יושב ושונה כו', וכמו במ"ת דכתיב אנכי ה' אלקיך אנכי בחי' טובב הוא אלקיך שלך בבחי' גילוי לכל חד לפום שיעורא דילי' כו' וד"ל, ומה שאמר מצוך היום דווקא היינו כמאמרז"ל שבכל יום יהי בעיניך כחדשים, דהנה הגם שהתו' נתנה בזמן ומקום, וכבר יש ג' אלפים שנה שנתנה התו' יהי' בעיניך כאילו נתנה היום ממש כמ"ש אשר אנכי מצווך היום שהוא בכל יום שאו' ק"ש וז"ש שבכל יום יהי' בעיניך כחדשים והטעם הוא כי אנכי הוא אשר מצווך שהוא בחי' טובב הכללי הנ"ל שהוא למע' מבחי' זמן לגמרי וכמ"ש למע' בפי' אני ה' לא שניתי שאין שום שינוי כו', ולפי"ז גם בחי' הזמן שהוא בחי' עולם שנה כו' הוא נמשך אחר הצימצום דווקא. אבל בחי' טובב הכללי הוא למע' מגדר זמן וכידוע בפי' שם הוי' ה' הוה כו' להיותו צופה ומביט עד סוף כל הדורות בסקירה א' כו' וע"כ בכל יום יהי' בעיניך כחדשים כו', ומה שאמרו ז"ל דכל היושב וקורא ושונה הקדב"ה יושב וקורא ושונה כנגדו, אעפ"י שהאדם הקורא הוא בבחי' זמן והקב"ה הוא למע' מבחי' הזמן כו' הענין הוא דמלמעלה מן הזמן ומקום מאיר ונמשך בבחי' זמן ומקום והוא מ"ש דהקב"ה יושב ושונה כנגדו מלמע' מן הזמן לבחי' זמן כו' וע"כ אמר אשר אנכי מצווך היום כמו בשעת מ"ת ממש להיותו למע' מן הזמן וד"ל, וזהו אחת היא יונתי בק"ש ותפלה כנ"ל.

תמתי פי' שע"י כנס"י נעשה בחי' התמימות והשלימות למע' כבי', וע"ד שאמרו ע"פ כי יד על כס כו' שאין שמו שלם ואין כסאו שלם עד שימחה שמו של עמלק כך הענין בבחי' התמימות והשלימות כאן, כי הנה מבואר למע' ענין המשכת טובב בממלא בכלל שהוא ענין דירה בתחתוני', וזהו הנק' בחי' שלימות ותמימות דהיינו בחי' הארת עצמות אא"ס ב"ה שנק' שלימותא דכולא ואין זה רק ע"י בחי' הבריורי' לאהפכא חשוכא לנהורא כו' ע"י כנס"י במס"ג בק"ש כנ"ל כי סוף מעשה עלה במח' תחילה כידוע, וז"ש תמתי שכנ"י גורם לעשות בחי' התמימות שלי מהארת טובב כו' וד"ל. וגם הנה פי' תמתי לשון כיומה כמו תאומתי כידוע בדברי רז"ל, והענין הוא כי ע"י התכללות אחד באחד כנ"ל נעשה בחי' יחוד העליון דטובב וממלא בכלל שנק' יחוד קודב"ה ושכינתי' בכלל, וזהו תאומתי' לשון תאומי"ם חיבור ויחוד משפיע ומקבל כו' וד"ל.

אחת היא לאמה ברה היא ליולדתה, פי' לאמה כמ"ש אם הבנים שמחה שהוא בחי' בינה שממנה נולדת המדו' שנק' בנים והוא בחי' התבוננות דאחד בק"ש

כידוע וכנ"ל בפ"י שמ"ע ישראל כו' שהוא בחי' אסיפה וכניסה להיות א' שורה בלב כנ"י ואז נק' אחת לאמה, ולהיות כי בינה נק' אם הבנים שהן ב"ן וב"ת והיינו או"ר, והיראה שהוא קעומ"ש נק' ברתא דמלכא כידוע בענין בת היתה לאברהם כו', וכמ"ש מה יפו פעמיך בנעלים בת נדיב כו', וכתוב רבות בנות עשו חיל ואת עלית על כולגה, הנה לזאת אומר אחת היא לאמה וכידוע שיש ד' מדרגות דחילו ורחימו רחימו ודחילו ושורש דחילו תתאה שנק' אשה יראת ה' כו' ביראה עילאה כו' ובחי' יראה תתאה הוא בחי' ביטול היש לאין כידוע וזהו אחת היא לאמ"ה וכמ"ש כאמה בתה כו' וד"ל. בר"ה היא ליולדתה, פי' בר"ה כמו יפה כלבנה בר"ה כחמה כו', והענין הוא כי ע"י בחי' הבירורים שהמל' שורש כנס"י למטה מבררת בבי"ע נק' בשם בר"ה וכמ"ש מצות ה' בר"ה כו' וכמ"ש כשושנה בין החוחים כן רעייתי כו', ומפני שסוף מעשה לברר בירורי' עלה במח' תחילה כמאמר הנ"ל דנתאה הקדב"ה להיות לו דירה בתחתונים דווקא ע"כ אמר בס"י דנעוץ תחילתן בסופן דווקא, ולזה אמר על כנ"י בר"ה היא ליולדתה וכמאמ' ישראל עלו במח' כו' וז"ש הביטו אל צור חצבת"ם ואין צור כאלקינו כו' (ומ"ש * וגם אמנה אחותי בת אבי היא ולא בת אמי כו' משום דאבא יסד ברתא ובחכ' דאצי' אתברירו גם הבירורי' שבחכ' שבמל' כו', אבל לאחר תשלום הבירורי' שלה עולה היא לשרשה בבחי' ס"ג דבינה וכמ"ש כאמה בתה וכמו עד"מ הדיבור ששרשו במח' דבינה כידוע ונק' או בר"ה ליולדתה שהיא בחי' אימא עילאה כו' ואינה נק' בת אבי דחכ' רק ע"ש היסוד כמ"ש ה' בחכ' יסד ארץ וכמאמ' הנ"ל דאבא יסד ברתא כו' וכמ"ש במ"א וד"ל (וע' * בזוהר בפ"י אחותי בת אבי שהוא ביו"כ שאין יחוד או כו' ואעפ"י שב"ן מסט' דאבא קאתי ובת מסט' דאמא כי ז"א רובו מחסדי' דאימא והמל' רובה מגבורות דאימא כידוע, אבל מאחר שתולה הכתוב נקבות בזכרים וזכרים בנקבות כמ"ש אשה כי תזריע כו' אשה מזרעת תחילה יולדת זכר כו' ע"כ אמר בת אבי ולא בת אמי כו' ובאמת שרשה באימא וז"ש אחת היא לאמ"ה כו' וד"ל.

בעזרת השם, ביאור על הנ"ל

להבין * שרשי הדברים הנ"ל. הנה להבין המדרש מ"ש לשון דירה בתחונני' כו', הנה תחילה יש להבין שיש ב' מיני השפעה והמשכה הא' בחי' השפעה והמשכה הבאה בדרך דילוג, והב' בחי' השפעה והמשכה שבאה בדרך השתלשלו' עו"ע וב' מיני שפע הללו נק' בדרך כלל בחי' השתלשלות דטובב וממלא כידוע, והנה בחי' ההשפעה הבאה בבחי' השתלשלות דממלא הענין הוא שכל עלול מקבל מעצם העילה שלו דוקא דהיינו שבחי' אור עצמותו ומהותו ממש מתפשט ונמשך מן העילה ומתלבש בעלול והגם שזהו בדרך התלבשות בלבד דהיינו רק שהעילה מתלבשת בבחי' לבוש בעלול, אבל בחי' עצמות אור העילה מתלבשת בעלול ולא אור חיצונית בלבד, ויובן זה עד"מ מהתלבשות השכל במדות, דהנה אנו רואי' שאדם יתפעל באה' בלב מאיזה טעם ושכל שבמוחו, והרי בודאי א"א לדמות מהות האה' שבלב למהות אור השכל שבמוח שמשכיל סברא וטעם ועכ"ז מהתפעלות האה' מחמת הטעם והשכל שבמוח בהכרח לומר שירד אור רוחניות זה הטעם והשכל שבמוח אל כלי הלב והוליד אור האה', ונמצא יש אור השכל באה' זו בהתלבשות תמיד, וראי' לזה שאם יבטל הטעם תבטל האה' כידוע דבטל דבר בטלה אה' כו', והנה לכאור' וודאי שנשתנה מהות אור השכל מכמו שהוא ברוחניות במוח בבואו להתלבשות במדה שהרי באה' זו לא ניכר ונראה בחי' שכל וטעם כלל כי מתעלם אור השכל ומתלבש בלבוש המדה, אבל הנה מ"מ בחי' אור עצם השכל כמו שהוא במוח הוא עצמו המתלבש באה' זו ומנהיגה תמיד, וראי' לזה ממה שיבוטל התפעלות האה' כשיבוטל הטעם כנ"ל, אך אין זה ראי' גמורה לענין שינוי המהות שלא נשתנה אבל יש ראי' ברורה לזה ממה שאנו רואי' שלפי שכלו יהולל איש דתינוק קטן מדותיו מאד קטני' לעניני' שפלים מאד, וגדול מדותיו גדולי' לעניני' גדולי', והוא מפני שהתינוק שכלו קטן במהותו ועצמותו עדיין, ע"כ בהתלבשות שלו במדותיו גם הן קטני' לעניני' קטני', אבל גדול ששכלו גדול יותר בעצם ע"כ בהתלבשות במדותיו גם הן גדולי' לדברי' גדולי' ויש בזה ריבוי מדרגות חלוקות בגדול לפי גדלו וקטן לפי קטנו וז"ש לפי שכלו בעצם כך יהולל איש במדותיו כו', וא"כ הרי יש מזה ראי' ברורה שעצם השכל מלובש במדות ע"כ לפי עצם גדלו או קטנו כך יהי' המדו' כנ"ל דאם לא הי' רק בחי' הארה

להבין : נדפס ג"כ בשינויים (ובתוס' הגהות) בלקו"ת שה"ש מב, ב. ובספה"מ הנחות

חיצוני' מן השכל במדות לא הי' הפרש ניכר בין גדול לקטן במדות שגם בגדול ששכלו גדול בעצם יוכלו להיות המדות קטני' מאחר שאינו מאיר בהם רק הארה קטנה מאד מן השכל ולא מעצמו ומהותו כלל, וגם הקטן יכול להיות ששכלו גדול ומדותיו קטני' ואין ראי' ממדותיו הקטני' ששכלו קטן, וא"כ למה גזר אומר דלפי שכלו דווקא יהול"ל אי"ש כנ"ל אלא מוכרח לומר מזה דעצם השכל מלובש במדות, וע"כ לפי עצם השכל אם גדול או קטן כך יהי' המדות ולכך ממדות הקטני' מוכרח לומר ששכלו קטן ומדות הגדול מורים על גודל השכל לפי ערך ממש כו' וד"ל וגם התלבשות השכל במח' יש בה מבחי' עצמות השכל כמו במדות, אעפ"י שהמח' אינה אלא בחי' לבוש נפרד אל השכל כידוע שהרי מחשבת הקטן בדברי' קטנים ומחשבת הגדול בדברי' גדולי', וכן גם בדיבור יש הפרש בין גדול לקטן שכל דברי' הקטן בעניני' קטנות השכל ודברי' הגדול בעניני' של גדלות השכל, וגם במעשה יש הפרש ניכר לפי שגם במעשה מתלבש מעצם השכל, וראי' לזה ממעשה הכתב שעצם אור השכל והסכרא שבמוח כותב באצבעו הרי מלובש ומאיר בתנועות האצבע מאור עצם השכל שבמוח בגילוי ממש (ואעפ"י שהתנועה באצבע כבר יש בה מלבד השכל, אבל השכל מלובש ממש בתנועה זו עכ"פ כמו הרצון שמתלבש ביד לזרוק, ויותר ראי' מענין הרמוז ביד שאינה בתנועה רצונית רק ממילא לפי אופן השכל שבמוח שבא ומראה פתאום ביד כו') וע"כ גם במעשיהם של גדול וקטן יש הפרש ניכר לפי קוטן וגודל השכל (וזהו שאמרו קטן אין לו מח' פי' מח' שכלית כגדול אלא קרוב לדמיון לצייר רק הדבר שרואה ולא דמיון גשמי כבהמה, אבל מחשבת ענין מה * אין בקטן מפני קטנות השכל וזהו בקטנות דיניקה, אבל בן ג' וד' יכול לחשוב מחשבת ענין דבר מ"ה, אבל הוא בעניני' קטני' מצומצמים מאד כידוע).

ומכל זה יובן בחי' השפעה הנ"ל שנק' דרך עו"ע שהוא התלבשות מעצם העילה בעלול כמו התלבשות השכל במדות ומחדו"מ כנ"ל וכך יובן למע' כמ"ש מבשרי אחזה כו' בבחי' השתלשלות העולמות דאבי"ע מראשית המשכת בחי' הקו והחוט מעצמות אא"ס ב"ה שבחי' השתלשלות זו באה דרך עו"ע מהארת אא"ס שבקו הנ"ל הרי בכל עולם ועולם לפי ערכו בא האור בצמצום ושיעור ומדה מאחר שירידת השפע באה בבחי' התלבשות העליון בתחתון בבחי' עו"ע בלבד. והנה ע"ד הנ"ל בהתלבשות השכל במדות הרי כל בחי' שכל שבמדה זו אינה דומה לבחי' שכל שבמדה אחרת וכן בכלל ירידת השכל מן המדות

שמתלבשת במח' ומן המח' בדיבור כו', ועד"ז למע' בהתלבשות הפרצופי' מזה לזה מריש כל דרגין שהוא בחי' ע"י וא"א שמתלבשת באו"א ואו"א בז"א וז"א בנוק' ונוק' בג' עולמות בי"ע שכל אלה כמשל התלבשות הרצון בשכל ושכל במדות ומדות במח' דו"מ כו' כנ"ל, הנה וודאי יש חילוקי מדריגות הרבה מעליון לתחתון מריש כל דרגין עד סוף כו', וגם יש שינוים הרבה בהארת השפע לפעמים במדה של חסד ולפעמי' במדה של דין והן בחי' ג' קווין דאצי' בכלל חח"ן בגי'ה כו', ונק' כללותם חסד דין רחמים שמתנהגים העולמות על ידן עד סוף כל המדריגות גם בעולם השפל הזה לפעמים מתנהג עפ"י מדה של חסד (כמו דורו של אנוש הי' גיוזנין בחסדו באלף הא' כו') ולפעמי' במדה של דין (כמו והימים ימי ביכורי ענבים וא' בווהר שהי' מבחי' דין כו' וכמו בתחילה שאמר וירא אלהים את כו' והנה טוב מאד ואח"כ אמר נחמתי כי בראתי ויתעצב אל לבו ואח"כ אמר לא אוסיף עוד להכות כו' כי יצר לב האדם כו' הרי יש כאן ג' מדות חד"ר וכמ"ש במ"א) ודרך כללות הנה חורבן הבית הי' בזמן הארת מדת הדין באבי"ע וזמן ימות המשיח הוא בבחי' מדת החסד כו', וגם בגשמיות יש התחלקות חו"ג כמו צפון ודרום קיץ וחורף קור וחום כו' כמ"ש עוד כל ימי הארץ קור וחום קיץ וחורף יום ולילה כו' כל אלה בחי' חו"ג כו' וכל זה מפני שבחי' ההמשכה וההשפעה מאא"ס בקו"ח באבי"ע בא בבחי' עו"ע כנ"ל ע"כ אין ההארה בהשוואה אחת בכל העולמות, וזהו הנק' בחי' ממכ"ע בדרך כללות מבחי' ראשית הקו עד סופו שמסתיים למט' שנק' בחי' עקביים דא"ק שבסוף העשי' כו' כידוע, אך הנה בחי' השפעה והמשכה השנית הבאה בבחי' דילוג הערך ולא בבחי' עו"ע ע"ד הנ"ל הוא הנק' בחי' סוכ"ע בדרך כלל כידוע. והענין הוא כי הנה בחי' ההשפעה אשר באה בבחי' דילוג היינו שאין השפע באה מבחי' העצמות והמהות של המשפיע כי אין ערוך ביניהם כלל רק שהאר בא דרך הסתר והעלם מבחי' אור עצמותו, ואחר ההעלם וההסתר הזה מאיר אור עצמותו ואותו האור יכול להיות שלא בסדר מדריגות עו"ע מעל' ומטה כנ"ל, אלא מאיר בכל עולם ועולם בשוה וכמ"ש המשפילי לראות בשמים ובארץ שמים וארץ שהן בחי' מעלה ומטה שווין לפניו וכן אמר אני ה' לא שניתי שאין שום שינוי לפני אור עצמותו כי מעלה ומטה רוחניות וגשמיות שווין כידוע.

ושרש הדברים הללו כי בחי' דילוג היינו עד"מ דילוג גשמי שהענין הוא כי בהיות שהאדם הולך ברגליו ע"ג הארץ אעפ"י שהוא רץ במרוצה גדולה במהירות מאד הנה עכ"ז לא עקר רגלו לגמרי מן הארץ אלא כל פסיעותיו בארץ רק שהוא במהירות ונמצא לא הורם גופו מן

הארץ בכל הליכתו כלל, אבל ענין הדילוג הוא. שדולג בקפיצה ממקום למקום. כמו מהר להר או ממקום זה למקום האחר וידלג הרבה שטח הארץ ברגע א' ונמצא שבשעת הדילוג ממקום למקום הורם גופו ומנשא באויר וחלל העולם למעלה מן הארץ כידוע, וככה יובן בבחי' דילוג רוחני למע' בהיות שבחי' ההילוך למע' הוא בחי' השפעה הנ"ל דרך עו"ע דהיינו מבחי' הקו ולמט' וז"ש הליכות עולם לו הליכות אל"י וכיוצא והוא הנק' בחי' ממלא בכלל כנ"ל, אבל בחי' ההשפעה אשר בדילוג הוא כמ"ש בע"ח דכדי שיומשך בחי' הקו הנ"ל הוצרך להיות תחילה בחי' צמצום הנק' מקום פנוי וחלל ריקן כו' ואח"כ האיר מבחי' אא"ס דרך קו"ח כו', והארה זו דמעצמות אא"ס עוברת בבחי' דילוג מעצמות א"ס לדלג על בחי' החלל ריקן ולהאיר אח"כ דרך קו כו' כמשל דילוג בחלל העולם ממקום למקום בגשמיות כנ"ל, וז"ש מדלג על ההרים שהן בחי' טורי חשוכא כמ"ש ישת חושך סתרו וכתיב מגלה עמוקות מני חושך והוא בחי' גילוי אור הקו הנ"ל מבחי' ההעלם דצמצום הראשון, שנק' מקום פנוי כו', וז"ש המגביהי לשבת שהוא בחי' מל' דא"ס שלפני הקו המשפילי לראות משם דרך קו והארה זו נק' בחי' סוכ"ע בכללות שמאיר לכל העולמות דבי"ע בהשוואה א' להיות כי אין האור מן העצמות בא רק בבחי' דילוג מתוך ההעלם ע"כ מאיר בבחי' העלם בכל עולם בשוה כמו באצי' ועשי' בשו"ה ממש וז"ש המשפילי לראות בשמים וארץ בשוה משום דקמי' הארת עצמותו ית' שיה' ומשוה רוחניות וגשמיות משפיע ומקבל כנ"ל, וז"ש השמים וארץ אני מלא בשוה, אך הוא בהעלם מטעם הנ"ל וד"ל. ובזה יובן ענין תח"ה לעתיד לפי שיתגלה אז בחי' סוכ"ע הנ"ל מבחי' עצמות אא"ס ב"ה שלפני הקו שמאיר עתה בבחי' ההעלם ולעתיד יתגלה למט' כמו למע' ממש ע"כ גם החומר הגשמי' שבעפר הארץ יהי' בחי' עולם ויהנה מזיו השכינה, משא"כ עכשיו שהנשמות בלבד נהנין מזיו כו' ובג"ע דווקא, ואחר הפשטותם מן ההגשמה ביסורי גיהנם וכאור"א לפי מדריגתו דווקא, אבל לעתיד שיהי' גשמיות ורוחניות שווין מעלה ומטה כו' גם בגשמיות יאיר האור כמו ברוחניות בלתי חילוק מדריגות כלל מטעם הנ"ל וד"ל.

ובכל הנ"ל יובן ג"כ שורש ענין ההשגחה פרטיות מעצמות אא"ס ב"ה גם למט' מטה כמו שנאמר עיניך פקוחות על כל דרכי בני"א כו' וכמ"ש מה' מצעדי גבר כו' כמו דאין אדם נוקף אצבעו למטה בלתי כרוז כו', וכך בכל דרכיו וגם בפרטי הנהגות מדותיו לפעמי' יגבר אור מדה זו ולפעמי' להיפך. כו' הכל בהשגחה (ותירוץ הקושיא דידיעה ובחירה מבואר במ"א באריכות בענין צדיק ורשע לא קאמר כו' ע"ש) והטעם מובן הכל עפ"י הנ"ל בבחי'.

השפעה הבי' שנק' בחי' טובב כו' דקמי' עצמותו כחשיכא כאורה כו' וכמ"ש ידע מה בחשיכא כו' וכמ"ש והייתם כאלקים יודעי טו"ר כו' כי אין שום בחי' הסתר והעלם מעלים ומסתיר קמי' עצמותו אחר שמאיר לכולם בשוה וכמ"ש ויאמר ה' אל הנחש ויאמר אלקים אל בלעם כו' וכה"ג וד"ל. אבל אה"ע הכופרים בבחי' השגחה פרטיות הרי המה סבורים שהן מרוממים ומנשאי' לה' באמרם שהוא טהור עינים מראות ברע כו' לפי סברתם שהאור בא בבחי' השתלשלות עו"ע כנ"ל ע"כ נאמר עליהם רם על כל גוים ה' כו', אבל באמת אנחנו בני' מרוממים ומנשאי' לאא"ס כי להיותו מרומם ונעלה בבחי' טובב כ"ע כנ"ל בבחי' השפעה הבי' ע"כ הוא משפיל א"ע להאיר לכולם בשוה, וכמ"ש המגביהי לשבת ע"כ המשפילי לראות כו' כנ"ל וכידוע דמשום דאא"ס למע' מע' עד אין קץ ע"כ יאיר למטה מטה עד אין תכלית כו', ומהו מובן ממילא טעם ענין ההשגחה פרטיות גם למט' מט' כנ"ל משום דקמי' שוין חושך ואור רוחניות וגשמיות כנ"ל משום דהא בהא תליא וד"ל.

וזהו ענין מדרש רז"ל הנ"ל דנתאוהו הקב"ה להיות לו דירה בתחתוני', וביאור הדבר היינו שבחי' עצמות אא"ס נתאוהו להיות לו בחי' דירה והשראה בתחתוני' כמו בעליוני', והוא בחי' הארת סוכ"ע הנ"ל שמעצמות אא"ס שיאיר למט' ולמע' בשוה כנ"ל, והנה זהו ע"י עסק התו' דווקא. כי הנה ידוע דאורייתא מחע"ג ובחי' עצמות דאא"ס ב"ה הנ"ל מאיר באור חכ' עילאה דווקא וז"ש ויאמר אלקי' יהי אור דחכ' שהוא מקור לבחי' קו הנ"ל שנק' אור קדמאה הוא בחי' הארת טובב בממלא כנ"ל, והיינו ע"י הלימוד במשנה וברייתא והלכות ואגדות כו' שע"ז אמר ששים המה מלכות ס' מסכתות כו' (כמבואר למע') וביאור הדברי' הנה שורש בחי' המשנה שנק' מתניתין מלכתא כמלך הגוזר כו' הוא בבחי' ו"ק דז"א דאצי' המקנן ביצי' כו' כידוע דמשנה ביצי' ותלמוד בבריאה כו', וביאור זה הנה בחי' היצי' הוא בבחי' המדות שהן דרך כללות לטמא לטהר לחייב ולזכות כשר פסול אסור מותר כו' וכידוע שיש בחי' כלל ובחי' פרט והכלל כולל כמה פרטי' כו' כך המשנה בחי' כלל וכוללת כמה פרטי' והן שיתא סדרי משנה בכלל סדר זרעי' בבחי' חסד דז"א וכו' (ובע"ח מבואר דתושבע"פ מל' קרינן לה ע"כ סדר זרעי' בבחי' חסד דנוק' דיצי' כו' וידוע שבבחי' המדות מאיר מבחי' אור החכ' בגילוי ובקביעות ואם לאו אין להם מציאות), וא"כ הרי בחי' גילוי אוא"ס ע"י בחי' חכ' עילאה בבחי' המדות שבמשנה בכלל תמיד בקביעות כו' וזהו מתניתין מלכתא כמלך הגוזר כו' כי כאשר אדם לומד איזה משנה ואומר זה טמא זה טהור הרי זה ע"י בחי' גילוי אוא"ס במדות לטמא את הטמא ולטהר את הטהור כו' כי אורייתא מח"ע נפקת

ובחכ' דווקא אתברירו כו' להבדיל בין טמא לטהור שהן בחי' המדו' כו', והטעם הוא כי החכ' היא בבחי' איין וכמ"ש והחכ' מאין תמצא ואור א"ס אינה שורה אלא בבחי' איין שהוא בחי' הביטול כידוע, וא"כ כשגזור ואמר זה טהור עפ"י ח"ע שמלושב במדה זו ה"ז בחי' הביטול היש לאין דחכ' ומתעלה אותו הדבר בעצמו להיות טהור או כשר ומותר כו', ולהיפך כשגזור ואומר זה טמא הרי מפריד ומבדיל הרע מן הטוב לטמא את הטמא ולהרחיקו בלי 'הי' לו עלי' למע' וגם זה עפ"י טעם ח"ע המלושב במדה זו כו' כי התו' ירדה לברר בבחי' עה"ד טו"ר להבדיל בין טוב לרע לטמא או לטהר כו' ע"י האדם האומר על טמא טמא ועל טהור טהור כי באמרי פי"ו מבדיל בין טוב לרע והוא ע"י בחי' גילוי אא"ס בח"ע שבמדות דמשנה שמלושב בה בחי' ח"ע שהיא בבחי' איין כו' ובוה יובן מ"ש והבדלתם בין הבהמה הטהורה כו' דמשמע שהבדלה זו ניתנה לנו, ולכאורה זה פלא להבדלה זו עפ"י התו' היא כמ"ש זאת התו' כו' להבדיל בין קודש כו', אך הענין הוא דגם הבדלה שעפ"י התו' תלוי' בנו ע"י אדם שאומר עפ"י התו' זה טמא וזה טהור שהוא המבדיל ממש כנ"ל, ולכך אמר והבדלתם שאתם המבדילים ומבררי' בין טוב לרע שבעה"ד טו"ר עפ"י בחי' גילוי אא"ס בח"ע שבמדות דמשנה כנ"ל וד"ל, ולכך אמר בע"ה דשרש המשנה בבחי' ו"ק שבאצ"י המקנני' ביצ"י שהן בחי' המדות שבהן מאיר אוא"ס ע"י בחי' ח"ע בגילוי ובקביעת תמידות מטעם הנ"ל, וזהו שורש ענין ששים המה מלכות שהן ס' מסכתות דמשנה שבו' סדרי משנה בכלל כלוליי' בהן לנגד ו' מדות עליונות דאצ"י וכל מדה כלולה מי"ס שעולה מספר ס', וזהו ששים המה מלכות כי מתניתן מלכתא כנ"ל.

והנה מבואר למעלה ההפרש בין מלכה לפילגש שהאשה הנק' פלגש אינה אלא לפרקים ואינו בקביעות אצלה כמו לאשתו כו', וכך הוא ענין הברייתות שנק' שמונים פלגשים כנ"ל דהנה פי' ברייתא לשון חוץ כתרגום לחוץ לבראי כידוע, והענין הוא כי שורש בחי' המשנה הוא בבחי' עצם המדות שנק' חג"ת דהיינו חסד ודין והממוצע כו' כידוע אבל שורש בחי' הברייתות הן בחי' נה"י בחי' ירכינן שהן לבר מגופא עד"מ עיקר המדות חג"ת באדם למטה הן בלב שנק' גופא והירכים הן נק' לבר מגופא והן בחי' כלים חיצונים לשאת את הגוף בלבד כך למעלה הנה זהו ההפרש בין המשנה לברייתא שבחי' המשנה הן בחי' כלים פנימי' דחג"ת ובחי' ברייתא הן בחי' כלים חיצונים דנה"י דלבר מגופא כו', וביאור הדברים הנה נודע דבמדות עצמם כמו החסד עצמו מאיר בו מבחי' החכמה בגילוי ממש ונק' החסד בחי' כלי פנימי להיות שהארת אור החכמה מאיר בגילוי בו ובקביעות אבל בבחי' נה"י הנה כמו הנצח שנק'

ענף החסד הרי אין בו רק הארה מצומצמת מאד מן החכמה כי אינו אלא צמצום מדת החסד דהיינו רק בחי' המעשה שצריך להעשות עפ"י מדת החסד ואין בו חיות כ"כ כמו במדת החסד עצמו ונק' רק ענף החסד (וע"כ אמר בזהר דבחי' נו"ה נק' בדי ערבות שאין בהם טעם וריח כו' כי נסתלק מהם הארת המוחין שבמדות ואינו מאיר בהן רק בבחי' צמצום גדול כמ"ש במ"א) וכך הוא במדת הדין כו' ולכך נק' בחי' נה"י בחי' כלים חיצוני' שמתלבשים רק בבחי' עשי' ובחי' הארת המוחין בהן מעט מזעיר ולא בקביעות כלל כו', וזהו ג"כ שרש ענין הברייתות שהן בחי' ענף דמשניות ונק' בחי' כלים חיצונים בחי' נה"י לבר מגופא כו' שבחי' הארת ח"ע שבמדות מצומצם בהן מאוד ואינו מאיר בהן בקביעות רק לפעמים כו' כמשל הפילגש כו', אבל עיקר האור דא"ס המאיר ע"י ח"ע בקביעות ובגילוי ממש הוא במשנה שנק' מל' וגם בחי' יניקת אור וחיות המצומצם בברייתות הוא נמשך ומקבל מבחי' האור דח"ע שבמשנה דווקא כמשל הירכין שמקבל מגופא וכמו בחי' נה"י שמקבל מחג"ת כנ"ל, וזהו שאמר אילפא כל ברייתא דלא פשיטנא לה ממתניתין כו' לפי שעיקר קבלת האור בברייתא הוא מן המשנה דווקא, מטעם הנ"ל וד"ל. ומטעם זה יובן ג"כ מה שמצינו שנתרבו הברייתות בזמן הגלות לאחר החורבן ביותר עד שהי' להם ת"ר או ת"ש סדרים בברייתות כידוע בדברי רז"ל מה שלא הי' קודם החורבן גם בימי הזוגות ובימי שמאי והילל ודורות שאחריהם כריב"ז ותלמידיו לפי שבזמן הגלות בחי' המל' נק' סוכת דוד הנופלת כו' כידוע והוא בבחי' נה"י שנק' רגלי' כידוע (כמ"ש ותבך ותפול לפני רגליו) וכמ"ש בזהר דבגלותא מטי בחי' רגלין ברגלין כו' דהיינו שכל בחי' הבריורי' העיקר הוא בבחי' נה"י שמלובשי' בבחי' עשי' בלבד כנ"ל וע"כ נתרבו יותר הברייתות כנ"ל וז"ש ושמונים פלגשים בריבוי יותר כו' וד"ל.

ועלמות אין מספר, עלמות הן הנה ההלכות שבתלמוד כמו מימרות האמוראים שחידשו והוסיפו על המשניות והברייתות כידוע, כי הנה מבואר בע"ח שם שהמשנה ביצירה והתלמוד בבריאה כו' וידוע דבחי' בי"ע היינו בחי' חב"ד חג"ת נה"י חב"ד בבריאה וחג"ת ביצי' כו', וידוע דבחי' ז"א שהוא בחי' חג"ת מקנן ביצירה שהוא שורש המשנה כנ"ל, ואימא מקננא בכורסייא שהוא בחי' חב"ד כו'. וביאור הדברים הנה הטעם שהתלמוד בבריאה שהוא בחי' חב"ד דווקא שלמעלה מבחי' המדות דמשנה הנ"ל כי הנה ידוע שעיקר ענין התלמוד הוא ענין הפלפול לפלפל בקושיות ותירוצים הרבה כמו מתקיף לה ומפרק ומשנה וחוזר ומקשה כו' עד שמרוב הפלפול יתחדש אור שכל וסברא חדשה לגמרי ויצא ממנו דין וחסד שלא הזכר במשנה וברייתא כלל כמו שא' ברשב"י

שהי' מקשה כ"ד קושיות וכ"ד פירוקים וממילא רווחא שמעתתא כו', וכן מענין הקושיות ורמינהו ממשנה למשנה ומשני לא קשיא כו', או כאשר מדמה מילתא למילתא או כמו כל האיבעי להו דפשיט להו מכמה מקומות באמרו ת"ש כו', הרי עי"ז מתחדשים דינין הרבה שלא הוזכרו כלל במשנה וברייתא כידוע שכל זה נכלל בשם פלפול התלמוד, והנה אנו רואים שכל עיקר ענין זה הוא רק בחי' חידוש כח השכל עצמו להמציא סברא חדשה וממילא יצאו לאור כמה הלכות, ואין זה כמו המשנה שאינה רק ענין פסק ודין לטמא או לטהר כשר או פסול כו' שהן רק בחי' המדות בלבד לחסד או לדין והארת ח"ע מלובש בהן בבחי' צמצום בלבד כנ"ל, אבל בחי' הפלפול שבתלמוד כנ"ל הוא מבחי' החכ' עצמה שבכחה לחדש הרבה דיני' כמו שיש בכח החכמה להוליד כמה מדות שונות וע"כ אמרו שהתלמוד הוא בבחי' חב"ד שלא ע"י המדות דהיינו למעלה מבחי' צמצום דחב"ד שמתצמצם רק בפסק הדבר לטמא או לטהר בלבד כמו המשנה כו', והיינו בחי' אור אימא דמקננא בכורסייא שהוא עולם הבריאה כו' וד"ל. ומעתה יש להבין הטעם שנק' הלכות שבתלמוד דווקא בשם עלמות (ומה שאמר דהמל' הן במספר שישים והפלגשים הן במספר שמונים אך לעלמות דווקא אין מספר כלל היינו מטעם הנ"ל משום דמשנה ביצי' שהן בחי' המדות שהן ו"ק וכל א' וא' כלולים בי"ס הן שישים וכמו כן הפלגשים שהן הברייתות להיותם בחי' ענפיהן דחג"ת דיצי' שבמשנה הן במספר שמונים כו' רק מפני בחי' של נה"י שמתלבשים בבחי' עשי' וניתוסף * עוד מספר עשרים לנגד בחי' נצח והוד תרין ירכין דלבר מגופא שמפני זה נק' ברייתא כנ"ל, אבל בחי' התלמוד שלמעלה מבחי' תולדות המדות מחכמה כנ"ל ע"כ אין לעלמות מספר כלל (כמו כח המוליד שיוכל להוליד בלא שיעור כלל כו') דהנה פי' עלמות הוא לשון העלם וחושך כדכתיב יוצר אור ובורא חושך כידוע דבחי' יצי' דווקא נק' אור ובחי' בריאה מפני שהוא למעלה מבחי' יצי' נק' חושך והעלם דווקא וע"כ נק' הלכות שבתלמוד ששרשו בבחי' בריאה בשם עלמות לשון העלם וחושך וכמארז"ל במחשכים הושיבני זה תלמוד בבלי כו'.

וביאור הענין הנה ידוע שיש בחי' אורות וכלים והיכולות בכל עולם מג' עולמות בריאה יצי' כו' בחי' האורות הן בחי' אלקות ממש כמו בחי' אורות דיצי' שעיקר הגילוי שם בחי' המדות עליונות דאצי' כמיש דז"א דאצי' מקנן ביצי' כו' והן הנק' אורות ומאירים בבחי' כלים והיכולות המגבילים את האורות בבחי' גבול כו' כידוע בביאור בחי' הכלים, וכמו"כ בכריאה דאימא

דאצי' מקננא שם כנ"ל ג"כ יש בחי' אורות וכלים ובחי' אורות הוא בחי' חב"ד דאצי' שמאיר שם ומאיר בבחי' כלים ג"כ ונק' כלים דחב"ד כו', ולכאורה לפי"ז אין הפרש כלל בין בריאה ליצי' להיות בחי' היצי' נק' בשם אור ובחי' הבריאה בשם חושך והעלם כו' שהרי מצד בחי' האור שהוא בגילוי בשניהם הוא בגילוי ומצד בחי' הכלי המעלים ומגביל את האור בשניהם הוא בחי' ההגבלה והעלם כו', וא"כ למה אמר שהבריאה בבחי' חושך והיצי' בבחי' אור כמ"ש יוצר אור ובורא חושך כו'. אך הגה עיקר ההפרש בין בריאה ליצי' הוא בבחי' הכלים (או ההיכלות) דבריאה אין האור דחב"ד מאיר בכלים דחב"ד כו' רק בהעלם גדול וע"כ נק' חושך ובבחי' כלים דחג"ת דיצי' מאיר האור דחג"ת בבחי' הגילוי בכלים וע"כ נק' אור, כי עיקר האור הוא כשמאיר גם לבחי' הכלי כו'.

וביאור הענין הגה ידוע שבחי' הכלים מהם התהוות הנבראים בע"ג כמו בעולם הבריאה התהוות הנבראים דשם מבחי' הכלים דחב"ד כו', וכמו המרכבה דבריאה מיכאל כו' ובכללות הן הנק' ז' היכלות דבריאה וז"ש שבע נערות הראויות לתת לה מבית המלך כי בחי' אסתר הוא בחי' מל' דאצי' כשמסתרת בבריאה כו' וז' הנערות שלה הן ז' היכלות דבריאה אשר ראויות לתת לה מבית המלך שהוא בחי' היכלות דז"א כו', ובעולם היצי' התהוות הנבראים דשם מבחי' הכלים דחג"ת דיצי' כו' כמו פני ארי' פני שור כו' והן בחי' היכלות דיצי' כו' כידוע, אך הגה הגם שבין בריאה ובין ביצי' רק מבחי' הכלים שורש התהוות נבראים בע"ג, אך זהו ההפרש ביניהם שבעולם היצי' מאיר אא"ס שבמדותיו דאצי' המתלבשים שם כנ"ל בגילוי גם בבחי' הכלים שמהן נתהווה בחי' בע"ג וע"כ נק' אור כו', אבל בעולם הבריאה אין אא"ס שבחכ' ובינה כו' המאיר שם בא בבחי' הגילוי בכלים דחב"ד שמהן התהוות בע"ג דבריאה אלא מאיר בהן בבחי' העלם, וע"כ נק' עולם הבריאה שהן כללות ז' היכלות בשם חושך והעלם כנ"ל, והטעם הוא כי בחי' המדות טבעם ומהותם בבחי' גילוי דווקא כנראה בחוש במדות שבאדם התחתון כמו אור חסד או אור האהבה שבא אורו בגילוי לזולתו דווקא וע"כ בוקע האור גם לבחי' כלי שבו מתלבשים האור וגם במחשבה או הדיבור כו' (שהרי דברים היוצאים מן הלב יש בהן חיות אור גילוי גם שיוצא דרך הדיבור או במעשה להיות התפעלות לב זולתו מזה כו' וכך בחי' אור חסד אלקי המאיר ביצי' מתגלה אורו גם בבחי' חסד דבע"ג המתהווה מבחי' הכלי כמו פני ארי' דיצי') וכך למעלה בחי' המדות עליונות יכולים לירד ולהתגלות גם בבחי' בע"ג שהן מבחי' כלים דחג"ת דיצי' כו' אבל בחי' חב"ד הרי א"א לבחי' החכמה כמו שהוא בעצם לבא

לידי גילוי בכלי כו' שהרי גם בחי' חכמה דאצי' נק' חכים ולא בחכמה ידיעא (הגם * שאר חכמה דאצי' מלוכש בכלי כמ"ש חכמה מוחא דבחי' מוחא בחי' כלי לאור החכמה כו' ומכש"כ התלבשות חכמה דאצי' בבריאה שא"א להתגלות בו' היכלות דבריאה שהן מבחי' כלים דחב"ד כו' וע"כ נק' בחי' חושך ולא אור כו' (וכמו עד"מ אור השכל המאיר בכלי המוח שא"א שיבוא בגילוי בכלי המוחין כמו שאור השכל הוא בעצם כידוע). אך הנה לכאורה יש ע"ז סתירה גדולה שהרי בעולם האצי' אנו מוצאים להיפך ממש שבחי' * חב"ד דאצי' מאיר הארת אא"ס יותר בהתגלות מבמדות כו' שהרי החכמה נק' אור כמ"ש יהי אור ואמר בזוהר אור חכמה קדמאה כו' לפי שראשית גילוי אא"ס הוא בחכמה כו' ומכש"כ בבחי' בינה הוא בחי' התגלות יותר כמ"ש אם הבנים שמחה שהוא בחי' בינה והשמחה הוא בחי' גילוי ההעלם כידוע (וכידוע דעיקר התגלות ע"י בנינה מפני שהוא בחי' גילוי ההשגה), אך הענין הוא משום דיש הפרש בין אצי' לבריאה יצי' כו' שהרי באצי' אמרו דאיהו וחייהו וגרמוהי ג"כ חד דהיינו בין באורות בין בכלים שנק' חייהו וגרמוהי כולא חד באחדות הפשוטה דאא"ס לפי שבחי' הקו והחוט מאיר בו אור א"ס ומהארת הקו נמשך בכל האצי' אבל בין אצי' לבריאה יש מסך מבדיל הנק' פרסא או פרגוד כידוע ושם נפסק הארת הקו כו' וביאור הדברים היינו שבחי' הכלים דאצי' הן ג"כ בחי' אלקות ממש כי לא שהן שורש התהוות בע"ג ככלים * דבריאה אלא איהו וגרמוהי חד ממש (כמשל * המוח מצד עצמו שהוא מתאחד מאוד עם צורת אור השכל שבו והי' לאחדים ממש משא"כ בחי' התפשטותו להאיר באיזה התחכמות במחשבה כו', וזהו ההפרש בין חכמה ומוחא שבאצי' דאיהו וגרמוהי חד ומאיר שם בגילוי דווקא כו' אבל בחי' חב"ד דבריאה שהוא בחי' התפשטות הארה מאיר בהעלם בכלים דחב"ד כו' משא"כ בבחי' המדות גם שבאצי' קטון אורם מאור גילוי דחב"ד כמשל גילוי האור במדות שבלב מצד עצמם שהן בצמצום יותר מן המוחין דחב"ד עצמם אבל בבחי' התפשטותם לזולתם אדרבה יותר תתרבה גילויים כו' שאור החסד שבלב בא כולו במחשבה דו"מ ויכול להיות גילוי יותר במחשבה דו"מ מעצם אורם שהרי יוכל אדם לגלות אהבה בדיבור ובמעשה יותר מכמו שהוא בעצם בלב משא"כ השכל דלא קאים אינש אדעתי' דרבי' כו' גם שירבה לדבר כו' (ומ"ש * ולא בחכמה ידיעא גם באצי' דכלי המוחין

(הגם : בהכתי' חסר סיום המוסגר.)

שבחי' : כ"ה בהכתי' ואוצ"ל : שבבחי'.

ככלים : בכתי' ב' : בכלים.

(כמשל : בהכתי' חסר סיום המוסגר.)

(ומ"ש : בהכתי' חסר סיום המוסגר.)

מתאחדים עם האור הכוונה על בחי' העלם אור השכל כמו בחי' הגדלות שבא מן ההעלם לגילוי מבן ט' עד י"ג ומי"ג עד כ' עד ע' שנה שנשלם לבא כולו לגילוי כו' כידוע וד"ל, אבל בבי"ע שמבחי' הכלים נתהווה בחי' בע"ג ולא נק' איהו וגרמוהי חד כמו באצ"ע ע"כ נהפוך הוא שבחי' חב"ד מאיר בהעלם שם ונק' חושך ובבחי' המדות מאיר בגילוי וז"ש יוצר אור ובורא חושך (כנ"ל הטעם). ובזה יובן מ"ש במ"ח דכשא' יוצר אור צריך למשמש בתפלה ש"י שהוא בחי' המל' שמקבלת מבחי' חג"ת שבלב דז"א ובבורא חושך בתש"ר בבחי' המוחין שבראש שהן בהעלם כנ"ל ד"ל.

וזהו ועלמות אין מספר שהן ההלכות שבתלמוד שנתחדשו אחר המשנה והברייתא כנ"ל ששרשם מבחי' החכמה עצמה קודם שמתלבשת במדות וע"כ נק' עלמות לשון העלם וחושך כנ"ל דהנה תושבע"פ מל' קרינן לה הוא בבחי' מל' שמסתתרת בבריאה ובחי' חב"ד שבכלים דבריאה מאירים בבחי' ההעלם שם כנ"ל ע"כ נק' הו' גערות שהן ז' היכלות בכלל בשם עלמות לשון העלם כי שורש התלמוד בחב"ד דבריאה כנ"ל וע"כ אמר במחשכים הושיבני זה תלמוד בבלי כנ"ל וד"ל, וע"כ מזה הטעם נק' ההלכות שבתלמוד בשם עלמה ובתולה כמ"ש בתולה ואיש לא ידעה כו' דהנה איש הוא בחי' המדות דמשנה כאשר מאיר בהן מאור החכמה בצמצום אבל איש לא ידעה כבתולה להיותו למעלה מבחי' אור החכמה המתלבש במדות שנק' איש והן הנה הלכות דתלמוד שנתחדשו מבחי' עצם כח החכמה כנ"ל ומה שנק' בשם בתולה היינו עד"מ הבתולה הגשמי' שבית קיבול שלה אטום מלקבל קבלת שפע טיפת הזכר הנמשך מן המוח שהוא מוח החכמה כמו"כ בחי' ההלכות שבתלמוד שנק' עלמות מלשון העלם וגם לשון עלמה ובתולה כי אין הארת החכמה מאיר שם בבחי' גילוי אור ממש רק בבחי' ההעלם כנ"ל בבחי' כלים דחב"ד דבריאה שא"א לבחי' החכמה לבא שם בבחי' גילוי ממש מטעם הנ"ל, ואע"פ שמבואר למעלה שההלכות שבתלמוד שרשם מבחי' עצם החכמה דוקא והוא כמו בחי' כח המוליד שכליים כו' אבל האור אשר בא מכח זה בחידוש ההלכות אין הארתו רק בהעלם ע"ד דוגמא דלא קאים אינש אדעת' דרבי' שבוודאי יש בהעלם מדעת' דרבי' באותו השכל שמשיג וכן בשכל שחידש יש בו בהעלם מעצם כח החכמה כו' אבל לא בגילוי מהות ממש כטיפה שנתהווה במוח במציאת מורגש מעצם כח החכמה, וע"כ נק' עלמות שלא יש בהם מבחי' טיפת מ"ד המתהווה מן כח החכמה אך הארת עצם כח החכמה מאיר בהן בהעלם והיינו פי' בתולה ואיש לא ידעה שלא נמשך בה מ"ד דאיש לפי שאין לה בית קיבול לבא בה בגילוי כו' וד"ל וזהו בתולות אחרי' רעותי' מובאות לך

לרקמות תובל כו' והן בחי' ז' נערות בכלל ובפרט אמר לעלמות אין מספר כמ"ש לתבונתו אין מספר כו' וד"ל.

אחת היא יונתי תמתי כו' דהנה כל הנ"ל בפי' ששים המה מלכות ס' מסכתות ושמונים פלגשים ברייתות כו' הכל הוא בחי' המשכת אא"ס ב"ה ע"י בחי' ח"ע דתורה מלמעלה למטה והוא בחי' המשכת טובב בממלא בכללות כנ"ל ובלשון המקובלים הוא בחי' המשכות מ"ד דח"ע (וס' מלכות ופלגשים ועלמות הן כל פרטי המקבלים לבחי' מ"ד דטיפת אבא כו') אבל הנה ידוע דאי אפשר להמשכת מ"ד בלי העלאת מ"ן תחילה כו' כי באתעדל"ת נעשה אתעדל"ע כמ"ש בזוהר דרוח אייתי רוח ואמשיך רוח וכמ"ש אם ישים אליו לבו רוחו ונשמתו כו' כידוע וע"כ לזאת אמרו דהאומר אין לי אלא תורה כו' דצריך להקדים התפילה לתורה שהתפילה הוא בחי' ברכאן בחי' ח"י חוליות שכורעים הראש בברוך לקבל המשכת מ"ד להיות רוחו ונשמתו אליו יאסוף שהוא המשכת אא"ס בח"ע שבתורה שיעסוק אח"כ כל היום ועיקר ההעלאת מ"ן הוא בק"ש באמרו ואהבת במס"ג ובח"י ברכאן דצלותא מתחבר הראש עם הרגל כמו ח"י חוליות שמחברים הראש עם הרגל ואז נק' כנ"י אחת פי' אח"ת לשון גקבה ואח"ד לשון זכר כי אז היא כללות בחי' המקבל מבחי' אחד דז"א כידוע בפי' אחד א"ח דלית כו' (ומ"ש * ששים המה מלכות לנגד פרטי סמ"ך המשכת מ"ד מו"א אבל בכללות העלאת מ"ן אחת היא יונתי כו' היא המל' בתפילה שאז מתחברים כל האברים לקבל בחי' קבלה כללית כא' מבחי' א' דז"א וכוללת אח"כ המשכות מ"ד של כל הס' מלכות ופ' פלגשים והיינו בחי' חיבור העלאת כללית מכל פרטי העלאת מ"ן שבק"ש שעולה בשמ"ע ע"כ נק' או אח"ת כי הנה אמרו"ל דאין לך טיפה היורדת מלמעלה שאין טיפיים עולים כנגדה והוא בחי' העלאת מ"ן שלפני המשכות מ"ד דתורה כו' וד"ל.

ומ"ש אחת היא יונתי כו' היינו בחי' פסוד"ז כמ"ש עיניך יונים כו' שהוא בחי' לאסתכלא ביקרא דמלכא ע"י ההתבוננות כמו באמרו ברוך שאמר כו' משובח ומפואר עדי עד שמו הגדול פי' עד שמו הגדול הוא בחי' מל' דא"ס שלפני הקו כידוע וכל ההשתלשלות דאבי"ע למעלה עד אין קץ עד ריש כל דרגין שנמשך מבחי' ראשית הקו הנ"ל עד מל' דא"ס שנק' שמו הגדול הוא משובח ומפואר וכל משובח ומפואר עדי עד הוא רק מבחי' שמו הגדול שאינו רק שם וזיו עצמותו ממש כנודע ועד"ז הוסד כל

התבוננות שבפסדו שהוא רק לאסתכלא ביקרא דמלכא כו' הנמשל להסתכלות יונים כנ"ל וכל זה בחי' הכנה לק"ש באמרו ואהבת בכל לבבך ובכל נפשך שהוא מס"נ הנק' העלאת מ"ן כידוע ואז נק' אחת היא יונתי כו' כדי לקבל ההמשכה מבחי' אחד עליון הפשוט שהוא בחי' סוכ"ע הכללי הנ"ל ע"י עסק התו' אח"כ כו' ובלתי זה א"א להמשיך בחי' טובב בממלא כנ"ל הטעם דרוח אייתי רוח כו' אך הנה אורייתא בלא דו"ר לא פרחא לעילא ע"כ גם הלימוד שבכל יום עולה למעלה ע"י התפילה שנק' סולם שראשו מגיע השמימה כידוע ואחר שהלימוד עולה נמשך אח"כ מהארת טובב בבחי' ח"ע שבתורה שלמד כו' באבי"ע להיות נק' חכים ומבין כי הרי מצד עצמות אוא"ס ב"ה הרי אמר לאו דאית לך צדק ידיע' כו' ולא מכל אינון מדות כלל כידוע וכל התפילה שבוי"ו ימות החול עולים בשבת בתפילה של שבת כי הנה עיקר בחי' העלאת מ"ן דק"ש ותפילה הוא בחי' הברור' דנוגה כי מכה המאכל שאכל אומר ואהבת במס"נ כו' כידוע והברורים שבכל יום עולה בהעלאת מ"ן בכל תפילה שבכל יום וכללות ההעלאות והברורים מכל ו' ימות החול שכבר נכללו ועלו בתפילות החול עולים בשבת ונק' בירור אחר בירור (כמ"ש במ"א כמשל המברר שלאחר הברור דווקא מעלה כו' כך בשבת בורר אסור ועיקר הברור בחול אך בשבת הוא העלאה ונק' בירור החול עולת תמיד והעלאת דשבת עולת שבת כמ"ש במ"א) וזהו אחת היא יונתי תמתי כו' פי' לאחר שכבר עלו כל הברור' בבחי' העלאת מ"ן במל' דאצי' ונכללים ומתחברים ומתיחדים כולם כא' ונק' אחת כנ"ל ובחי' יחוט' דאחת נק' בבחי' יחוט' דאחד למהוי אחד באחד ממש כמ"ש כגוונא כו' אוף הכי איהי אתיחדת כו' חד לקבל חד והיחד דזו"ג הוא בחי' אחת שנכלל ומתיחד באחד דכר ונוק' כחדא כו' אזי נק' כנס"י תמתי פי' תמתי ל' מפעיל שמפעלת גם בבחי' דכר שהוא בחי' ז"א דאצי' בחי' התמימות שהוא בחי' השלימות הגמור כי גם שבאצי' כבר יש בחי' שלימות כי שם איהו וחיויה חד כו' אבל עדיין בבי"ע שנפסק שם הארת הקו אין שם מבחי' הארת שלימות העליון דהיינו מעצמות הא"ס ב"ה שנק' שלימותא דכולא אלא ע"י בחי' המל' דאצי' שמעלה מ"ן משם בבחי' ביטול היש לאין לאהפכא חשוכא לנהורא כו' שהוא בחי' אחת כנ"ל אזי יש בחי' שלימות ותמימות גמור משלימותא דכולא הנ"ל גם למטה כמו למעלה כו' ואז גם למעלה ניתוסף בחי' שלימות מעצמות אא"ס ב"ה וז"ש תמתי בכללא דדכר ונוק' דוקא כשאחת נכלל באחד שאז נמשך מעצם השלימות משא"כ באצי' לבדו כו' (וכמ"ש * במ"א בפ"י

ויק' שמם אדם דכר ונוק' כחדא או נמשך ברכה ויברך אותם פרו ורבו כו' ונק' אדם בבחי' השלימות כי אין שלימות המשפיע נשלם בלתי יחודו במקבל דוקא ודוקא כשיש הולדה מן המקבל ע"י היחוד כו' והיינו יחוד מ"ה וב"ן לברר בירורים דוקא כידוע ומבואר במ"א וד"ל ובחי' שלימות כזה א"א להיות רק מבחי' אחת דית"ת דוקא ולא ע"י המשכות מ"ד מכל ס' מלכות או פלגשים הנ"ל וד"ל.

אחת היא לאמה ברה היא ליולדתה כו' פי' אמ"ה הוא בחי' בינה דאצי' שנק' אם הבנים שהם זו"ג ב"ן וב"ת וכמ"ש כאמ"ה בתה דבחי' המל' נק' ב"ת לאימא עילאה כידוע, וידוע מאמר הזוהר דאימא עילאה אוזיפת מאנהא לברתא שהיא בחי' המל' דהיינו בחי' ה"ג מנצפ"ך כו' שהן שרשי ה' מוצאות הפה, והענין ידוע עד"מ הדיבור בה' מוצאות מה שנחלקים לה' מוצאות הוא ע"י בחי' ה"ג המפרידות כו' ושרשם הוא בה"ג מנצפ"ך שבמחשבה שמחלקים לאותיות המחשבה שנמשך מבינה שהוא השגת השכל כידוע והיינו אוזיפת מאנהא כו' מן המחשבה לדיבור כנראה בחוש שא"א לדבר רק באופן צירופים שבמחשבה דוקא וז"ש כאמה בתה שהוא בחי' דיבור העליון בדבר ה' כו' שממנו נעשה כל ההשתלשלות דית"ת הנ"ל וכאשר עולה בהעלאת מ"ן כנ"ל שנק' אח"ת או עולה היא עד שרשה בבינה שנק' אימא עילאה, וז"ש אחת היא לאמה כמו שאחת הוא בבחי' היחוד דוונ"ג כך אחת היא עד למעלה לשרשה באימא עילאה (למעלה ממדריגת ס' מלכות ופי' פלגשים הגם שהן בבחי' ז"א בבחי' המשכת מ"ד אבל המל' הוא בבחי' כללות ואחת היא ביחוד שלם שנק' אחת לאימא ג"כ בבחי' העלאת מ"ן כנ"ל וע"כ מסיים בסוף ראוה בנות ויאשרוה כמ"ש אהי' אשר כו' דאהי' דבינה כתר פרטי לאהי' דכתר כללי כו' מלכות ופלגשים, ויהללה באור אבא כו'), בר"ה היא ליולדתה כו' פי' בר"ה לשון בירור ונקיון בתכלית היופי כמו בר"ה כחמה, והענין הוא כי הנה בחי' שם ב"ן הוא המברר בכל ו' ימות החול וע"י הבירורים שבחול נעשי' כללי' המל' ברה בתכלית הבירור כי עיקר תכלית הברור הוא בחי' המשכת מ"ד שע"י עסק התומצ' מבחי' ח"ע שנמשך בס' מלכות כו' וכמ"ש מצות ה' ברה כו' אמנם לא נגמר תכלית הברור הזה אלא ע"י התפלה בהעלאת מ"ן דאחת כנ"ל הטעם באריכות והן הברורי' שבכל וי"ו ימות החול שנכללו בתפלת החול כנ"ל וזה שאמר בר"ה היא ליולדת' מפני שע"י דווקא נשלמו כל הברורים בבחי' שלימות ותכלית הברור דהמשכת מ"ד הנ"ל וכולן עולים ונכללים עמה לעלות עוד למעלה והוא לבחי' בינה דאצי' שנק' יולדתה דמל' כנ"ל בפ"י אחת היא לאמה דכאמה בתה ממש כו' וזהו מ"ש בתולות אחריה רעותיה מובאות לה כו' לרקמות תובל כו'

שכולן עולין ע"י המל' מפני שאחת היא לאמה מטעם הנ"ל וברה היא ליולדתה
לאחר שלימות הברור שלה כנ"ל (כי בחי' ב"ן עולה בשרשו בבחי' ס"ג דבינה
וכידוע בפ"י אשת חיל ע"ט"ב כו') וזהו ראוה בנות ויאשרוה כמ"ש רבות בנות
עשו חיל לברר והן פרטי המשכות מז"א בבי"ע וכן מלכות ופלגשים שהם
פרטי המקבלים מבחי' מ"ד דח"ע יהללוהו יותר מכל הנברר ע"י וכנ"ל הטעם
דהאמר אין לי אלא תו' כו' משום דצריך להק' בחי' העלאת מ"ן תחלה
(והעיקר * הוא מפני שנעוץ תחילתן בסופן ושורש המל' בכתר ולכך נק' כתר
מל' כידוע לכך ראוה בנות ויאשרוה בבחי' אשר' שהוא בחי' העונג העליון
כמו באשרי ויאשרוני בנות שהן הנולדות מאימא עילאה כו' ומלכות ופלגשים
הן המקבלים מבחי' ו"ק דז"א ע"י הארת ח"ע שבז"א וזה שאמר ויהללוהו
כנ"ל וד"ל.

אשריכם * זורעי על כל מים משלחי רגל השור והחומר, ולהבין זה הפסוק
שהנה על כל מים יש בו שני פירושי' הא' על כל מים היינו גבוה
מעל כל מים, והב' כל מים היינו אפי' מים התחתוני' במשמע והנה תחילה צריך
להבין פי' זריעה כמ"ש זורעי על כל מים דהנה פי' זריעה קאי על תומ"צ
דייקא כידוע בענין עגלה ערופה על מקום דלא עביד פרין כו' הוא אבוד * וכי'
ואין קאי על תולדין דא"כ בהורג סריס כו' אלא פי' תולדות הוא תומ"צ
ונמצא מזה שפי' זריעה להגדיל פירות הוא בחי' תומ"צ, ולהבין ענין ומהות
הזריעה של תומ"צ ומהו היתרון של הזריעה היא כידוע שבכל זריעה נמשך
ונגדל תוספת מרובה על העיקר ומהו בחי' הגדלה ותוספ' שייך כאן ולהבין
זה צריך להקדים ולהבין תחילה ענין ומהות עוה"ב ותח"מ דהנה בעוה"ב יש
ב' דעות הא' מפרשים שהוא בחי' ג"ע שהנשמה נהנית מזיו השכינה והדיעה
הב' שהוא דעת הרמב"ן ז"ל שעוה"ב הוא קאי על תח"מ והעיקר הוא כדיעה
הב' והרא"י דאיתא בגמ' שעוה"ב אין בו לא אכילה ושת' ואם הוא קאי על
ג"ע אין זה רבותא כלל שאין בו אכ' ושת' כי הנשמה בלא גוף איך יהי'

(והעיקר : בהכתי' חסר סיום המוסגר.

אשריכם : מאמר זה נדפס ג"כ בשינויים בספה"מ הנחות הר"ס ע' קעז, ושם מתחיל :

ונוגשיך צדקה.

אבוד : תיבה זו אינה ברורה בהכתי'.

בו אכילה גשמיות, הלא ידוע שבג"ע נשמות יושבין ונהנין מזיו השכינה אלא בהכרח שהוא קאי על תחח"מ שיהי' גוף גשמי כמו עכשיו ממש ואעפ"כ לא יהי' בו אכילה גשמיות אלא הנהנה מזיו השכינה כמו הנשמה בלא גוף בג"ע • כך יהי' ממש עיקר קיום וחיזוק הגוף לעתיד מזיו השכינה וזהו הגילוי והיתרון שיהי' לגוף לעתיד בתחח"מ כו' אך הנה לכאורה זהו שיהי' רק יתרון לגוף כו' אבל מה יתרון יהי' להנשמה לעתיד שמקודם ביאתה לגוף היא יושבת בג"ע ע"ד נשמות הצדיקים ונהנה מזיו השכינה בלא גוף גשמי כלל ועכשיו היא ירידה גדולה אצלה לירד בגוף גשמי ולהנות מזיו ומהו העילוי והיתרון שיהי' להנשמה לעתיד.

ולהבין זה צריך להקדים תחילה שיש ב' מיני בחי' ממכ"ע וסוכ"ע ממכ"ע שהוא מאור ושפע כח אלקי שבא בבחי' התחלקות בגלוי כל דבר דצח"מ שבעולם שנתהווים מהאותיות שבי"ד מאמרות כידוע ומבואר במ"א באריכות מבשרי אחזה כו' כמו כחות הנפש שמאירי' בכלי הגוף בגילוי בבחי' התחלקות באברי' פרטי' וכלים מכלים שונים כמו חב"ד בכלי המוח דתלת חללי דגלגלתא וחג"ת בכלי הלב שהם נק' אורות פנימי' ומהו מבשרי אחזה היינו מה שרואי' בגלוי ומה הנשמה ממלא כו' כך הקב"ה ממלא שבחי' ממלא הוא מה שאנו רואי' בחוש הראי' שמים וארץ היינו בחי' מעלה ומטה וד' רוחות העולם שמוכרח שיש בהם כח אור שפע אלקי מהאותיות שבי' מאמרות המוליד' ומחזיקים ומקימי' מאין ליש תמיד וכמ"ש אתה עשית כו' היינו אותיות שמא' עד ת' וכמ"ש ואתה מחי' את כולם כו' שהי' בחי' גילוי ממש והתחלקות פרטי' שבדצח"מ המהוה מאין ליש בבחי' סדר ההשתלשלות מעילה לעלול מריש כל דרגין עסכ"ד וזהו נק' בחי' ממכ"ע, ובחי' סוכ"ע אינו כמו שסוברי' העולם שהפי' הוא שסובב ומקיף מבחוץ אלא הפי' הוא שמאיר בהעלם בתוך כולם בהשוואה א' לגמרי ואינו שייך לומר עליו מעלה ומטה עילה ועלול אלא שהוא בהשוואה א' לגמרי בתוך כולם וקמי' כחשיכה כאורה ולילה כיום יאיר ואין שייך הסתר וחשך לפניו וכמ"ש ונגולו כספר השמים היינו שלא יסתיר בחי' השמים הגשמי, וזהו הפי' של סובב ומקיף היינו שמאיר בהעלם בבחי' השואה לגמרי וזהו הבחי' סובב יתגלה לעתיד בתחח"מ וזהו העילוי והיתרון שיהי' לעתיד שהנשמה בגוף היינו שיתגלה הבחי' סובב שבכ"ע משא"כ מקודם בואה לגוף שהייתה הנהנה מזיו השכינה בג"ע שהוא רק בבחי' ממלא כידוע מלשון זיו השכינה כו'.

והנה בכדי שיתגלה זו הבחי' סובב לעתיד ע"ז נאמר וזרעתי' לי בארץ והיינו שצריך לזרוע עכשיו בזמן הגלות ולהמשיך הבחי' סובב ע"י תומ"צ שנק' זריעה שע"ז נמשך בבחי' סובב והוא הזריעה שזרעתי' בארץ בכדי שיצמח אח"כ בתוספ' מרובה על העיקר כך ע"ד תומ"צ שזרעתי' בכדי שע"ז יומשך ויצמח הארת בחי' סוכ"ע בתוס' מרובה כידוע כשהתפילין מונחי' על השולחן אין שום מצוה בהנחתן אלא דווקא כשמניחן אדם עליו אזי הוא נמשך אורו' עליוני' כידוע שע"י קדש והי' כי יביאך הוא ממשיך חו"ב דאצי' וע"י שמע והי' א"ש ממשיך חו"ג דאצי' וכן מצות צדקה שע"י שנותנין למאן דלית לי' מגרמי' הוא ממשיך למעלה מעלה בחי' סוכ"ע וכן ע"י כל המצות וע"ז נאמר ימי שנותינו בהם ע' שנה היינו בכדי להמשיך בחי' סוכ"ע ע"י תפיל' ותורה ומצות ובכל זה תלוי ביאת המשיח והיינו דכל הס"ר נשמו' ישראל וענפיהם ופרטיהם יומשכו בחי' סוכ"ע ע"י הבריורו' שלהם בתומ"צ ממילא יתגלה אח"כ לעתיד אלא ששכר מצוה בהאי עלמא ליכא היינו שעכשיו הבחי' סובב הוא בהעלם כנ"ל בפ"י סובב ומאיר בהעלם בהשוואה א' כידוע שטעמי מצות לא נתגלו עכשיו. והרי * כדמיון מתן בסתר שבזוודאי ישנו שם אלא שאינו בגילוי כלל וכמשל ארגו שטומני' בתוכו אוצר אבני' טובות כו' ולעתיד ממילא יתגלה הבחי' סובב ויאיר כו' וכ"א מישאל כפי שימשיך עכשיו בחי' סובב בבחי' העלם ע"ד תומ"צ שלו כך יהי' הגילוי שלו לעתיד בתחז"מ כי הגילוי הוא לפי ערך ההעלם היינו לגלות ההעלם שמקודם כו' וע"ז אנו אומרי' בא"י קודם כל מצוה וכן בתפילה והיינו בכדי להמשיך הארת סובב שנק' ה' כידוע מענין הפסוק כי שמש ומגן הוי' אלקי' היינו שאלקי' שהוא בחי' ממלא הוא מגן הוי' שהוא בחי' סובב שאינו נגלה ונראה אלא מאיר בהעלם כנ"ל ולעתיד יוציא הקב"ה חמה מנרתקה היינו שיתגלה הבחי' סובב כנ"ל והוה ברוך שיומשך הוי' בחי' סובב בבחי' אתה היינו בגלוי ממש למטה כמו למעלה ושלא יסתירו האותיות שמא' ועד ת' שהן בחי' ממלא שבהן נבראו כו' כמ"ש ואתה מחי' את כולם כו' והוה חייב אדם לברך מאה ברכות כו' היינו להמשיך הארת סובב כנ"ל והוה ג"כ הכונה בתפילה שאומרי' ואהבת את הוי' אלקיך היינו ששורש התיבה של אהבה הוא אבה מלשון ולא אבה ה' אלקיך כו' שהוא מלשון רצון אלא שאבה הוא במוח לבד ואהבה הוא בהתגלות הלב שנתוסף ה' שמורה על התפשטות הרצון בלב נק' אהב"ה והפי' הוא כך ואהבת היינו שתאהב ותחפוץ שיהי' הוי' שהוא בחי' סובב אלקיך הוא פי' אלוך' שלך היינו

בגילוי רב למטה. שבפסוק ראשון נאמר ה' אלקינו שהוא מלשון נסתר שאינו בגילוי
 ובפסוק שני נאמר. אלקיך היינו שיהי' בגילוי והיינו ע"י בכל לבבך בשני יצריך
 כידוע ובכל נפשך היינו כמ"ש נפשי אויטיך בלילה שהפי' במסירת הרצון. שנק'
 בחי' נפש והוא ענין מס"נ בק"ש ובכל מאדך הוא למעלה מהכלי וע"י זה נמשך
 בחי' טובב והיו הדברים האלה אשר אנכי מי שאנכי בחי' טובב מצוץ כו' וכז" ע"י
 ודברת במ וקשרתם היינו עי"ד תומ"צ ועי"ד מה נתעורר האהבה והחפצה לאהוב
 את ה' הוא ע"י פסוד"ז וכל התפלה עד ק"ש היינו כשיתבונן הללו את ה' מן
 השמים במרומי' כו' היינו בחי' ביטול שכולם בטלים מחמת גילוי אלקות
 שמשגיגים אור חיותם ושפעם מכח האלקי הפועל בהם ומהווים וכן השרפי'
 אומרי' ג"פ קדוש היינו שהוא מובדל בכמה הבדלות וחיות הקדש אומרי' ברעש
 גדול ומהו הרעש הגדול הזה הכל הוא מחמת הגילוי אלקות השופע בהם שמשגיג'
 ואח"כ אהבת עולם אהבתנו כו' ובנו בחרת כו' מכל עם ומניח את העליונים
 כידוע ומבואר בל"א באריכות ומחמת זה בוודאי נתעורר בליבו לאהוב את
 ה' ממש שיגלה למטה והנה ידוע (ומבואר בל"א) שלא יכלו להמשיך בחי' טובב
 אלא ישראל דווקא משא"כ גוי שיעשה מצוה לא ימשיך כלל שישראל נק' ארץ
 כמ"ש ואתם תהיו לי ארץ חפץ היינו כמו הארץ שיש בה כח הצומח להצמיח
 כל מה שזורעין בתוכה כך ישראל ג"כ יש בהם כח הצומח ויכולת ועוז להצמיח
 ולהמשיך ע"י הזריעה שזורעי' בתו"מ בחי' טובב בתוס' מרובה כנ"ל כידוע
 שישראל נק' ראשית תבואתה היינו שהם בחי' ראשית תבואה שנצמח עי"ד
 תוס"מ כנ"ל וכידוע שישראל עלו במח' עליונה כו' וכמ"ש אחור וקדם למע"ב
 היינו ששורש ג"י הוא מבחי' טובב עצמו לכך יכולים להמשיך בחי' טובב
 משא"כ האומות שאומרי' רם על כל גוים ה' על השמים ככחו כו' אבל ישראל
 אומרי' המגביהי לשבת המשפילי לראות בשר"א היינו שלישאל אינו מסתיר
 כלל השמים וארץ לפי ששרשם מבחי' טובב שהוא מבחי' השוואה לגמרי למטה
 כמו למעלה כו' ונגולו כספר וד"ל ולכך ישראל ע"י תומ"צ שלהם שזורעין
 וממשיכין בחי' טובב בממלא וזהו הנק' מצמיח ישועות מלשון וישע ה' אל
 הבל שהוא בחי' ההשפעה והושיענו ונושעה שהוא בחי' הארת טובב בגלוי
 (ובלשון הקבלה נק' ש"ע נהורין) היינו שהארת טובב נמשך בבחי' אור בגילוי.
ובכל הג"ל יובן הפי' המשך הפסוק אשריכם זורעי על כל מים והנה ידוע
 שמים הוא בחי' חכמה והיינו כמו מים שאין בו גוון כו' כך בחי' חכמה עדיין
 אין בו שום גוון כלל כידוע ומבואר במ"א באריכות והנה כתיב ונהר יוצא
 מעדן להשקות את הגן ועדן הוא בחי' חכ' ונהר הוא המשכה שיוצא מחכ'
 להשקות את הגן הוא בחי' מל' והוא בחי' ממכ"ע שכולם בחכ' עשית וכמ"ש

עושה בראשית כו' וזהו כל הבחי' השתלשלות שבחי' ממכ"ע ומזריע על כל מים היינו גבה על כל מים והיינו שע"י זריעה התומצ' ממשיכין מבחי' סובב כו' שיאיר בבחי' ממלא אך עדיין יש עוד בחי' מים היינו מים הזדוני' כי הנה כתיב בהנחל עליון גוים בהפרידו ב"א ויעקב חבל נחלתו היינו שהפריד הע' אומות ונתן להם כל החץ לארץ וליעקב נתן חלק א"י והנה לכל אומה יש לה שר בפ"ע שע"ד השר שלהם נשפע כל ההשפעו' שלה בדצח"מ שיש ע' שרי' כו' והנה בזמן הגלות שאנו יושבי' תחתיהם בשעבוד עול מל' וכל ההשפעות של דצח"מ היינו מזונות ולבושים הכל הוא משפיע עי"ד השר להם ואח"כ כשאנו מתפללי' במס"נ באחד ואה' ועוסקי' בתומצ' עי"ד כח האכילה שמדצח"מ שנשפע ע"י השר שלהם נמצא עיד"ז יש להם כח ועוז לינק מהקדושה מחמת שמכוחם נעשה זאת וזהו נצוצות קדושות שנפלו בקליפו' בכל דור ודור וזהו ענין גלות השכינה גלו לאדום שכינה עמהם כו' גלו לבבל כו' ולכך אינו תכלית השלימות לע"ע אעפ"י שאנו ממשיכין הארת סובב בתומצ' לפי שחצונים יונקי' ממנה וזהו נק' בחי' ערלה כי האומות נק' ערלת גוי' וישראל נק' ערלת לבב כמ"ש מי יעלה לנו השמימה שר"ת מילה וס"ת הוי' היינו שלא יכול להתגלות בחי' הוי' היינו בבחי' סובב עד שיהי' תחי' בחי' מילה הערלה החופפת כו' וד"ל ולזה צריך ג"כ בחי' זריעה היינו להוציא הנצוצות קדושינ מהם וכמ"ש חיל בלע ויקיאנו והיינו עי"ד שנותן להם החלק שלהם וכמו שעיר המשתלח והיינו עי"ד שנותנין להם דמים עי"ז מוציאין מהם נצוצות קדו' שבלעו וע"ז יעקב אע"ה שלח לעשיו כו' וד"ל זהו נק' בחי' זריעה ובוה תלוי עיקר ביאת משיח היינו שממשיכי' בחי' סובב עי"ד הזריעה של תומצ' וגם עי"ד שמבררין מהם כל הניצוצו' עי"ד זה יתגלה בחי' סוכ"ע לעתיד, וזהו אשריכם זורעי עכ"מ שסובל ב' הפי' הנ"ל ועיד"ז משלחי רגל השור והחמור חמור הוא בחי' קרירות כמארז"ל אפי' בתקופת תמוז קריר' לי' והיינו העצלות והכבידו' בעבודת ה' שהוא בחי' קליפ' כי זלעז"ז עשה כו' השור הוא בחי' חמימות בעניני העולם שהוא ג"כ קליפ' כי זלעז"ז עשה ואפי' שבחי' שור הוא מהחיות שבמרכבה פני שור מהשמאל שבקדושה אבל רגל השור הוא בחי' קליפה וע"י בחי' זריעה הנ"ל אז יכול להיות משלחי רגל השור והחמור היינו שיהי' גילוי בחי' סובב ולא יהי' קרירות ועצלות וכבדות (וגם לאכפי' לס"א) וגם בחי' חמימות והתלהבות בקליפה וזהו משלחי רגל השור והחמור וגם עי"ד משלחי רגל היינו עי"ד לאכפי' ס"א אזי בקל יותר להמשיך בחי' זורעי על כל מים היינו בחי' הנ"ל.

וקבל • היהודים את אשר החלו לעשות ודרז"ל את אשר החלו כו' מה שכבר החלו במ"ת וגמרו עתה במ"ת • וקבלו בפורים, וצריך להבין א"ו דלכאורה אינו מובן איזו שייכות יש לפורים עם מ"ת שיהי' פורי' גמר מ"ת שמה שלא נשלם אז היה נשלם בפורים, מתחלה צריך לבאר ענין מ"ת ויובן מזה ענין פורים. דהנה במ"ת נאמר שאמרו ישראל נעשה ונשמע ודרשו רז"ל בשעה שהקדימו ישראל נעשה לנשמע יצתה ב"ק ואמרה מי גילה רז זה לבני רז שמלאכי השרת משתמשין בו כמו דכתי' ברכו ה' מלאכיו גיבורי כח עושי דברו לשמוע כו' מעיקרא עושי כו' באו ב' מלאכי השרת וכתרו לבנ"י שני כתרי' כו'. ולהבין זאת צריך להקדים ענין כלל א' הידוע בעבודת ה' שיש ב' אופנים א' הוא בחי' אתדל"ע שבא ע"י אתדל"ת דוקא ולפי ערך האתדל"ת בבחי' אוי"ר וכדומה מלמטה למעלה כן יהי' ערך בחי' אתדל"ע בהמשכות וגילוי אור אלהי בנפשו מלמעלה למטה כו' וכמ"ש רוח אייתי רוח כו' והב' הוא בחי' אתדל"ע שבא מלמעלה למטה מאיליו וממילא שלא ע"י אתדל"ת כלל ואין כל אתדל"ת יכול לעורר כ"כ למעלה מעלה כו' וכמ"כ הנה בענין גילוי והמשכת חיות אלקי לבא להתפשט למטה מטה בהשתלשלות העולמות כו' מצינו ג"כ ב' אופנים הנ"ל. דהנה ידוע שראשית ותחילת בריאת והשתלשלות העולמות מהמאציל העליון ב"ה היה רק מצד כי חפץ חסד הוא כנודע והוא ענין אתדל"ע מלמעלה מאליו שלא ע"י אתדל"ת כלל מה שא"כ אחר ששת ימ"ב שתלוי הכל במעשה התחתונים שלפי ערך התעוררו' התחתונים באתדל"ת שלהם מלמטה למעלה כן יהי' ערך בחי' הגילוי וההמשכה מלמעלה למטה כו' וביאור הענין והדברי' הנ"ל צריך להקדים ענין ממכ"ע וסוכ"ע דהנה ידוע דבחי' ממכ"ע הוא ענין ובחי' חיו' האלקי הנמשך מאור א"ס ב"ה להחיות כל העולמות מאין ליש ממש שבחי' חיות ואור אלקי זה מתפשט ומאיר בהן בבחי' גילוי ממש לכאור"א כפי מדרגתו וע"כ יש בזה ריבוי ההשתלשלות והתחלוקת מדריגות בנבראי' פרטי' עד אין קץ כו' כמו בעולם אצ"י ששם אמרו חיוהי וגרמוהי כו' שבחי' אור אלקי מאיר ומתגלה בהן עדיין בבחי' א"ס ממש משא"כ בעולם הבריאה במלאכים ונשמות שיש גבול להשגתן שאין מאיר ומתגלה בהן בבחי' א"ס כמו בעולם האצ"י כו' ועכ"ז מאיר ומתגלה בהן יותר מבעולם היצירה שבאי' ונמשכי' בבחי' ישות והגבלה יותר עד שבעולם עשי' הם בבחי' יש נפרדי' לגמרי ואין אור אלקי מאיר ומתגלה בהן כלל כ"א

וקבל : מאמר זה (עד קטע : ותכתוב אסתר) נדפס ג"כ (בתוספת הגהות) באוה"ת מגילת אסתר ע' ב'שמח.

במ"ת : כ"ה בהכתי"י, ואולי תיבה זו מיותרת.

להוותם מאין ליש כו', והנה כל בחי' ממכ"ע כולם אינם אלא בחי' זיו והארה בעלמא מבחי' אור א"ס ב"ה הפשוט כי הרי גם במדרגה היותר עליונה שבהשתלשלות למעלה מעלה עד רום המעלות הרי עכ"ז הם באו ונמשכו בבחי' מציאו' נאצלי' פרטי' כו' שאינם כלל מערך ומהות עצמו' אור א"ס ב"ה הפשוט בתכלית הפשיטות בבחי' א"ס הפשוט שאינו כלל מערך וסוג מציאת פרטי כלל וכלל וע"כ נק' בחי' עצמו' אור א"ס זה בחי' סובב כ"ע דהיינו סובב כ"ע בהשוואה א' ממש ומעלה מעלה עד רום המעלות ומטה מטה עד סוף כל המדרגות שווין ממש לפניו בהשוואה בתכלי' בלתי שום יתרון מעלה זע"ז כלל וכלל אחרי אשר גם המדרגה היותר עליונה שבכל השתלשלות נחשב לגבי עצמות אור א"ס הפשוט בבחי' גבול ממש שנמשכו ובאו רק מבחי' זיו והארה בעלמא שנכלל ובטל ממש בבחי' עצמו' אור א"ס הפשוט כו' כנודע במ"א באריכות וכנודע שבחי' חיות אלקי' הנמשכי' מאור א"ס ב"ה בכללות כל ההשתלשלות הוא ע"י צמצום ומ"פ שהוא בחי' חלל ריקן לגמרי להיות שאיננו אלא בחי' זיו והארה שאינו מערך העצמיו' כלל וכלל כנודע, והנה בחי' הצמצום הזה נעשה רק מצד כי חפץ חסד הוא כו' וכמ"ש בע"ח כשעלה ברצונו הפשוט כו' והוא בחי' אתדל"ע מאליו כנ"ל שבחי' אתדל"ע זה הוא סיבת הצמצום ומקום פנוי לירד ולהתלבש בכללות ההשתלשלות בצמצומי' והלבשות רבו' שכולן הן בבחי' גבול ממש לגבי עצמו' א"ס ב"ה שלמעלה מן הצמצום שאינו בגדר ההשתלשלו' כלל משא"כ עתה שתלוי במעשה התחתונים דוקא להיות שעתה כל ענין המשכות האורו' העליוני' בכלי' כו' הכל הוא רק מבחי' החיות ואור אלקי' הנמשך כבר בהשתלשלות בבחי' ממכ"ע שהאור מתצמצם ומתגלה לפי ערך הכלי ממש ע"כ תלוי במעשה התחתונים דוקא שלפי ערך האתדל"ת שלהם בבחי' הכלים כן יהי' ערך גילוי המשכת אור אלקי' מלמעלה למטה כו' משא"כ לגבי בחי' עצמיו' אור א"ס ב"ה הפשוט שלמעלה מעלה מהשתלשלות אור בכלי' לגמרי כ"א בבחי' סוכ"ע בהשוואה כו' אין אתדל"ת יכול לעורר שם כלל וכלל וד"ל.

ולהבין את כל הנ"ל בתוס' ביאור יובן ע"ד משרי אחזה אלוה שהוא בחי' המשכה חיות הנפש שמתפשט ומתלבש בכחו' הגוף כו' כמו כח השכל במוח והמדו' בלב כו' וכח הראי' בעין וכח השמיעה באזן כו' דהנה בחי' עצמיו' הנפש הוא בחי' עצמיו' פשוט מופשט מבחי' כחו' הללו לגמרי כ"א הארתה לבד הוא שמתלבש בכחו' הללו שע"י התלבשותה בכחו' הללו היא באה בבחי' התחלקו' כחו' זו כו' זה למעלה מזה כמו כח השכל שבמוח שהוא יותר רוחני מבחי' כח המדות שבלב כו' וכמ"כ כח הראי' שבועין יותר רוחני מכל ההילוך

שברגל כו' להיות כי בחי' הארת והתפשטו' כחו' הנפש שמתפשטו' בכחו' הללו
 הן מתצמצמי' ומתעלמי' ומתלבשי' בהם בחי' גילוי אור וחיות פנימי' להיות
 נרגש ונגלה ממש בכחו' הללו שהם כלים ממש לבחי' אור הנפש כו' כמו
 המוח הגשמי שהוא חומר מוכן לקבל צורת השכל שאף שאור השכל הוא רוחני
 ממש אמנם ע"י התלבשותו בבחי' חומר המוח בבחי' חיות ואור פנימי הרי
 נגלה ונרגש בו בבחי' שכל ממש וכמ"כ חומר העין הגשמי הוא חומר מוכן
 לקבל צורת האור הראי' ברוחניו' שע"י התלבשותו בחומר כלי העין הגשם.
 משתנה מהות אור הראי' הרוחניו' לבחי' ראי' גשמי' כו' וע"כ הנה אנו
 רואי' בחוש שכל כחות הנ"ל הן משתני' ממש לפי השתנו' חומרי' הכלי' ממש
 כמו בהזדככות חומר המוח הגשמי כמו בהקיצו משנתו כו' וכמו חמרא וריחא.
 כו' הרי משתנה צורת השכל ג"כ להיות בבהירות יותר כו' וכמ"כ בהשתנו'
 חומר כלי העין כו' ישתנה ממש צורת אור הראי' כו' ועוד אנו רואי' יותר
 שמשתנים צורת כחו' הנ"ל לפי הדבר המתלבשת בהן דהיינו עד"מ כח הראי'
 בעין שבחי' כח הראי' הנ"ל אינו חל כ"א כשיש על מה לראות כו' וממילא
 מובן שלפי ערך בהירות הדבר הנראה כן יהי' בחי' כח הראי' וכמ"כ בחי' כח
 השכל שבמוח שכאשר ילמוד איזה דבר חכמה ושכל עמוק יהי' התחכמו' שכלו
 ג"כ בסברות היותר עמוקות כו' ונמצא מובן מכ"ז שבחי' כחו' הנפש המתפשטת
 בכחו' הגוף הם משתני' ממש לפי ערך השתנו' חומרי כלי הגוף וכ"ז הוא
 מטעם הנ"ל שבחי' הארת והתפשטות הנפש המתפשטת בבחי' הגוף מתצמצם
 ומתעלם ומתלבש בהם להיות נרגש ונגלה בהם בבחי' גילוי פנימי' דכאו"א
 לפי מדרגתו ממש ע"כ משתנים ג"כ ברבוי ומיעוט ממש לפי השתנו' חומרי
 הכלי ממש אך כ"ז איננו אלא בבחי' זיו והארה בלבד מבחי' גילוי עצמו' הנפש
 שבחי' הארה וזיו זה הוא אשר מתצמצם ומתלבש בבחי' עשר כחו' הללו כו'
 משא"כ בחי' עצמו' הנפש (ואף גם בחי' גילוי עצמותה כו') הרי מובדל הוא
 לגמרי מבחי' כחו' הללו כי הוא בחי' חיות פשוט בתכלי' שאינו מאיר ומתגלה
 בהון כלל וכלל בבחי' גילוי והרגשה פנימי' כ"א טובב ומקיף על כל הגוף
 בהשוואה א' ממש וד"ל ואינו בערך כלל שישתנה בחי' טובב זה מהשתנו'
 בחי' הנ"ל אחר אשר מובדל הוא מכולם לגמרי כו', ומכל דוגמת משל הנ"ל
 יובן למשכיל למעלה ג"כ וכמ"ש מה הנפש ממלא את כל הגוף כמ"כ הקב"ה
 ממלא את כל העולם כו' שנמצא מובן שבחי' האור וחיות אלקי הנמשך בכל
 ההשתלשלות העולמות ומהוה אותם מאין ליש ממש שבחי' האור והחיות (אלקי
 הנמשך) מתצמצם ומתלבש בהן בבחי' גילוי ממש להיות נרגש ונגלה בכל העולמות
 בבחי' גילוי והרגשה פנימי' ממש שלזאת הן באי' בבחי' השתלשלות התחלקות

מדריגות רבו' עד אין קץ לכאור"א כפי מזגו ומדרגתו כו' וכמו עדי"מ הנ"ל שאנו רואי' שבחי' צורת האותיות * משתנים לפי השתנות חומר הכלי דוקא כמ"כ למעלה באתדל"ת בבחי' הזדככות חומר הכלי' עי"ז אתדל"ע להיות' תוס' המשכת אור אלקי בתכלי' * בכלים דוקא כו' וכמו עדי"מ אברהם איש החסד שע"י עבודתו למטה בבחי' האהבה והחסד להאכיל גם להערבי' כו' עי"ז היה מרכבה לבחי' חסד דאצי' להמשיך משם בחי' תוס' אורו' וזהו שתלוי הכל במעשה התחתונים דוקא וכמ"כ בעבודה שבלב ע"י אתדל"ת בהזדככות כחו' נפשו בשכלו ומדותיו בבחי' אוי"ר כו' עי"ז דוקא אתדל"ע להיות נמשך תוס' גילוי אור אלקי להיות נרגש ונגלה בהשגות מוחו ומדותיו. אך כ"ז אינו אלא בבחי' ממכ"ע שבזה דוקא הוא שע"י אתדל"ת דוקא אתדל"ע (וכמ"כ בעבודה שבלב בחי' גילוי אור אלקי בנפשו שנמשך בשכלו ומדותיו כו' שכ"ז אינו מערך ומהות עצמו א"ס הפשוט בתכלי' הפשיטות למעלה מהשגה לגמרי שאיננו מאיר ומתגלה כלל וכלל בבחי' גילוי והרגשה שום השגת פרט כלל וכלל ע"כ אין אתדל"ת בבחי' הזדככות הכלי בבחי' השגה ומדות כו' יכול לעורר שם כלל וכלל להיותו למעלה מעלה מע"ס לגמרי כו') משא"כ בבחי' השגה סובב כ"ע שהוא בחי' אא"ס הפשוט שלמעלה מעלה מכל ההשתלשלות ומציאות פרטים כלל אין שום אתדל"ת יכול לעורר שם כלל וד"ל עדי"מ * גילוי עצמו' הנפש שאיננו משתנה כלל משינויים חומרי' כח' הגופי' כו' כ"א לפרקים מתגלה הארת בחי' סוכ"ע הנ"ל בבחי' אתדל"ע מצד עצמו (כמו ביה"כ וכדומה כו' כמשי"ת).

והנה * בשעת מ"ת הי' אז גילוי הארת בחי' סוכ"ע ג"כ בבחי' אתדל"ע ומאליו כו' וכמ"ש וירד הוי' על הי"ס כו' ולזאת על כל דיבור ודיבור פרוחה

צורת האותיות : באוה"ת שם : האורות.

בתכלי' : באוה"ת שם ליתא תיבה זו.

עדי"מ . . . מצד עצמו : באוה"ת שם הוא בשינוי לשון קצת, וז"ל : עדי"מ עצמיות הנפש שאינו מאירה כלל בגלוי בגוף כ"א בבחי' העלם וכך בחי' סוכ"ע הוא למעלה מהשגה וגילוי רק אעפ"כ לפעמים שנמשך ומתגלה הארת בחי' סוכ"ע באתדל"ע מצד עצמו.

והנה . . . בבחי' מסיני לגמרי : בנוסת אחר (רשימת כ"ק אדמו"ר האמצעי) ממאמר

זה, ז"ל :

והנה בשעת מ"ת היה אז בחי' גילוי ההארה מעצמות אוא"ס הנקי' בחי' סוכ"ע כני"ל, בבחי' אתדל"ע מעצמו ומאליו, וכמ"ש וירד הי' על הר סיני שירד מעצמו ומאליו כו', ולזה הטעם ארו"ל שעל כל דבור ודבור פרוחה נשמתן ממש שהוא בחי' מסיני והתכללותם בעצמות אוא"ס מפני שנתבטלו בכיטול עצמותם מכל וכל ובלי הרגשת עצמם באיזה מציאה דבר מ"ה כו', ואז יוכלו להכלל בעצמות אוא"ס מפני שעצמות אוא"ס למעלה בבחי' מציאה ע"ס לגמרי ע"כ ממילא פרוחה כו' בבחי' מסיני וד"ל.

נשמתן כו' שהוא בחי' מס"נ ממש בביטול עצמותם ממש מכל בחי' גילוי והרגשת איזה מציאת פרטי כלל והיינו ע"ד הנ"ל להיות כי בגילוי הארת בחי' סוכ"ע שמבחי' אא"ס הפשוט שלמעלה מעלה מבחי' השתלשלות מציאת ע"ס לגמרי ע"כ ממילא פ"נ בבחי' מס"נ לגמרי.

וזהו שהקדימו נעשה לנשמע כו' דהנה בחי' שמיעה הוא בחי' הבנה והיינו שמבין ומשיג בשכלו שנכון לעשות כן וממילא גם מדותיו נמשכי' מבחי' הבנת שכלו ההוא ואז נמשך לבחי' העשי' לעשות הדבר ההוא שהוטב בשכלו ומדותיו וזהו כסדר המדריגו' שמיעה קודם לעשי' וכמ"כ למעלה בחי' הגילוי אור שבא מלמעלה באדל"ת דוקא הוא אשר נמשך ומתגלה בבחי' גילוי השגה שהוא כח שמיעה ואהוי"ר כו' וממילא נמשך מהם לבחי' עשי' משא"כ בשעת מ"ת שהי' מאיר ומתגלה בהן מבחי' סוכ"ע שלמעלה מעלה מבחי' השגה וטעם כו' בבחי' ביטול מס"נ שממילא עי"ז נעשה קודם ואח"כ ונשמע בבחי' הגילוי פנימי שמתגלה אח"כ ממילא בבחי' הכרח מלמעלה למטה מבחי' טובב לבחי' ממלא שלא מחמת האתדל"ת שלהם כלל כו' וד"ל. וזהו שאמרו רז"ל שבשעת מ"ת כפה עליהם הר כגיגית וכו' היינו

ולהבין ביאור זה הנה לכאורה יש להבין בענין מס"נ למה לא מצינו בתורה שום נתינת טעם למצות מס"נ כמו שמצינו נתינת טעם למצות אהוי"ר כמ"ש לאהבה את הוי' אלקיך כי הוא חי"ך וכה"ג כמו שאוהב חיי נפשו, אך למסור חיי נפשו בעבודת ה' כמ"ש בכל נפשך כו', מה טעם והשגה למצוה זו ע"ד הסוד כו'. אך הנה הענין הוא דבאמת בחי' מס"נ הוא ענין שלמעלה מן הטעם ואי"א להיות טעם למה מוסי"נ ולאיוה לא משום כי הוא חי"ך וכה"ג אלא הוא דבר שבא ממילא ומאיליו בלי טעם כלל, והענין הוא כי בחי' מס"נ היינו בחי' ביטול מציאות מכל וכל בתכלית הפשטה והרגשה בעצמותו גם מציאת השגה רצון ותענוג וכה"ג, וזה לא יבא בנפש האדם כ"א ממילא ומאיליו ולא עי" בחי' רצון כלל רק מצד התגלות אוא"ס שלמעלה מכל מציאה ההשתלשלות כנ"ל, אז גם ממילא כשיאיר אוא"ס הפשוט על נפש האדם יבא לכלל ביטול מכל וכל בתכליתו והוא בחי' התכללותו וביטול הנפש בעצמות אוא"ס הנק' בשם מס"נ כמו עדי"מ ביטול והתכללות אור הנר בפני האבוקה הגדולה שמטבע האור להמשיך ולהתכללת באבוקה כידוע, כך נר הוי' נשמת אדם בהגלות נגלות עליהם מבחי' עצמות אוא"ס הפשוט ממילא תוכלל ותתבטל בלי בחירה ורצון וטעם כלל אלא כשהלכת העולה מאליהם למעלה מרצון והטעם לגמרי, ועי"כ לא מצינו שום נתינת טעם לענין מצות מס"נ כי הוא דבר שלמעלה מהטעם כו' וד"ל. אך ורק בחי' הכנת הכלי שיהי' בחי' הכלי חומר מוכן לקבל בנפשו בחי' גילוי אוא"ס להיות בחי' הביטול וההתכללות הנק' מס"נ כנ"ל הוא רק ענין הכנת החומר בתכלית להיות בבחי' שיריים כתולעת ולא איש כו', וכה"ג וכל מה שיהיה בחי' שיריים והעדר הכלי ביותר יותר יהי' מוכן לקבל בחי' מס"נ מפני בחי' גילוי אוא"ס כו', וזה היה בשעת מ"ת דכתי' וכל העם רואים כו', וירא כל העם ויגועו בבחי' העדר הכלי ועי"ז הי' יכול להיות בבחי' מס"נ עכ"ד ממש כנ"ל וד"ל. ע"כ.

וראה להלן קטע המתחיל : ותכתוב אסתר.

מטעם הנ"ל שהי' או הגילוי מלמעלה למטה בבחי' סוכ"ע שלא מצד הבחירה
 והרצון שלהם באתדל"ת מלמטה למעלה כלל והוא עד"מ האדם המוקף ונתפס
 בתוך הגיגית המקיפו וסוכבו מכל צד לבלתי יכולתו לזוז ולצאת ממנה כו'
 ודל"ל. וזהו אנוכי ולא יהי' לך מפי הגבורה שמענו כו' דהנה כבר מבואר למעלה
 בשעת מ"ת או הי' גילוי בחי' סוכ"ע שלמעלה מעלה מהשתלשלות והתחלקות
 לגמרי ולא שייך שם כלל גם ההתחלקות שהי' הוי' אלקיך דוקא ולא יהי' לך
 אחרים על פני כי שם כחשיכא כאורה ממש וכנודע במ"ש הלא אח עשו ליעקב
 ואת עשיו שנאתי כו', דלכאורה אינו מובן כלל מאי הרבותא שאת עשיו שנאתי
 כו' אך הענין הוא להיות כי כאשר כבר בא בגילוי בחי' ממלא אזי האמת אין
 שום חידוש בזה שאת עשיו שנאתי כו' משא"כ למעלה בבחי' סוכ"ע שלמעלה
 מהשתלשלות והתחלקות לגמרי ושם אח עשיו ממש כו' כי שם כחשיכא כאורה
 ממש ועכ"ז ואת עשיו שנאתי דהיינו שנמשך משם לבחי' ממלא להיות דוקא
 את עשיו שנאתי כו' ודל"ל וכמ"כ גבי מ"ת שהי' גילוי מבחי' סוכ"ע שלמעלה
 מהתחלקות לגמרי להיות הוי' אלקיך דוקא כו' * אם לא ע"י בחי' גבורה וצמצום
 לבוא התחלקות בבחי' גילוי להיות אנוכי הוי' אלקיך דוקא ולא יהי' לך כו'
 וזהו שמפי הגבורה דוקא שמענו כו'. ועפ"י יובן מארז"ל שבשעה שהקדימו ישראל
 נעשה לנשמע יצתה ב"ק ואמרה מי גילה רז זה לבני כו' רז שמ"ה משתמשין בו,
 דהנה ידוע שהמלאכים הם נק' עומדי' והנשמות נק' מהלכים כמ"ש ונתתי לך
 מהלכים בין העומדי' כו' וידוע הטעם לזה כי הנשמו' יש בהם עליות וירידות
 בשינוי' מדריגות הרבה וימי שנותינו בהם שבעי' שנה כו' שיכולים להלוך בעילוי
 אחר עילוי כו' להיותם בעלי בחירה כו' כנודע משא"כ המלאכי' שאין בהם שינויי
 מדריגות ועליות וירידות כלל כי יוצר משרתי' ואשר משרתיו כולם עומדי'
 כו' שהם המלאכי' שנבראו משי"ב וקימי' מאין ליש שתמיד הן במדריגותם
 הראשונה בבחי' ביטול והשגה א' כמו שנמשכו ונבראו מלמעלה למטה מבחי'
 סובב לבחי' ממלא בו' י"ב ובלתי הבחירה ורצון כלל וכידוע שבחי' מציאת
 המלאך הוא בחי' ההשגה והביטול שנמשך מאין ליש ע"י צירופי אותיו'
 הדיבור כו' וגם בחי' המלאכי' שנבראי' ומתחדשי' בכל יום מאין ליש כי
 בהשגתם הם נבטלי' במציאות ממש ואח"כ חזורי' ומתחדשי' בבחי' השגה
 וביטול אחר מאין ליש עכ"ז נק' עומדי' להיות שאין בהם עלי' וירידה כלל
 לפי הבחירה שלהם כ"א כפי אשר נמשכי' מלמעלה כן הוא השגתם והביטול
 שלהם בהכרח כו' וע"כ נא' בהם גיבורי כח עושי דברו והדר לשמוע ודל"ל.

ועתה צ"ל מאיזה טעם זכו ישראל במ"ת לבחי' הגילוי כזה דבחי' סוכ"ע
 דהגם שמבואר למעלה שבחי' הגילוי דבחי' טובה הוא נמשך ובה
 מלמעלה מעצמו בלי אתדל"ת עכ"ז מוכרח להיות איזה סיבה וגרם שלסיבה
 זאת. וזכו או דוקא להיות להם בחי' הגילוי כזה ולא בעת אחרת כו'. אך הענין
 הוא שהסיבה לזה הי' מצד היותם תחלה בגלות מצרים שהכניעו לחומר גופם
 מאד וכמ"ש וימררו את חייהם בחומר ובלבנים ובכל עבודה אשר עבדו בהם
 בפרך כו' שבחי' הכנעת גופם כ"כ להיות מואס בחייו ממש בביטול הכלי
 בתכלי' היה סיבה וגרם להיות מוכנים או לקבל בחי' הגילוי דבחי' סוכ"ע כו'
 שאינו מאיר ומתגלה כ"א בבחי' הביטול והעדר הכלי' בתכלי' (כנודע בענין
 נעילת יו"כ שהוא בחי' עליי' המל' בכתר דהיינו גילוי בחי' סוכ"ע בבחי'
 ממלא שמתגלה או בו' פעמים הוי' הוא האלקים כנודע מלמעלה למטה בלי
 אתדל"ת כלל כנ"ל שבחי' ההכנה לזה הן הן בחי' ה' ויודוי' שקודם הנעילה
 באמרו אשמנו בגדנו כו' שהוא בחי' הביטול והעדר הכלי בתכלי' שכל מה אשר
 יהי' בבחי' הביטול והעדר הכלי לגמרי יותר יאיר ויתגלה בנפשו גילוי אור
 אלקי בבחי' סוכ"ע בבחי' מס"ג ממש כנודע ומבואר במ"א וד"ל) וכמבואר
 במ"א במ"ש כד אתכפיא סט"א אסתלק יקרא דקוב"ה לעילא לעילא כו' וד"ל.

ועתה יובן ענין פורים במ"ש וקבל היהודי' את אשר החלו לעשות במ"ת
 כו' כמארז"ל הנ"ל דהנה ענין פורים בכלל הוא מ"ש הפיל פור הוא
 הגורל לפני המן כו' וביקש להשמיד ולהרוג את כל היהודים כו' וכ"ז להיות
 כי דתי המלך אינם עושים ונמצא שאם הי' רצונם או להמיר דת ח"ו לא
 הי' מתיראי' כלל ונמצא שהי' להם אז מס"ג בתכלי' שלמעלה מן הטעם ודעת
 כנ"ל וזהו שקבלו את אשר החלו לעשות במ"ת דהנה כבר מבואר למעלה בשעת
 מ"ת הי' או מאיר ומתגלה בהם מבחי' סוכ"ע וע"כ פרוחה נשמתן ממש במס"ג
 בתכלי' שהוא גילוי בחי' טובה בבחי' ממלא כו' אמנם כ"ז היה בשעת מ"ת
 לבד אבל אח"כ בחטא העגל פסק מהם בחי' גילוי זה וכמ"ש ויתנצלו בני
 את עדים כו' כ"א נשאר עליהם בבחי' מקיף והעלם. ובפורים חזרו וקבלו
 עליהם בחי' גילוי בבחי' פנימי' ממש במס"ג שלהם כנ"ל. אמנם להבין ביאור
 טעם הדבר שבפורים דוקא קיבל כו' מה הוא שייכות לפורים דוקא. צריך
 להקדי' לבאר הטיב ענין הגורל כמ"ש הפיל פור הוא הגורל לפני המן כו' כי
 הנה ידוע ומבואר במ"א בענין הגורל דיו"כ בשני השעירי' שעיר א' לה' ושעיר
 א' לעזאזל שמתחלקי' ע"פ הגורל דווקא דהנה עד"מ הגורל הגשמי שהוא למעלה
 מן הטעם והדעת לגמרי כ"א כמו שיפול הגורל למעלה מן הטעם כן יקום
 וכמ"כ בענין שני השעירי' שלא נודע כלל איזה השעיר אשר יהי' לה' עפ"י

איזה טעם כ"א על מי שיפול הגורל לה' מלמעלה מן הטעם הוא יקום לה' והב' לעזאזל כו' והענין הוא למעלה להיות כי ביו"כ מתגלה או בחי' הארת הכתר שלמעלה מבחי' ע"ס שבאי' ונמשכי' למטה בבחי' השגה וטעם ודעת כו' משא"כ גילוי בחי' הכת"ר שהוא למעלה מן ההשגה לגמרי ושם כחשיכא כאורה שוין ממש כנ"ל בענין אח עשיו ליעקב ושני השעירי' שוין ממש כ"א על מי שנפל הגורל למעלה מהטעם לה' הוא יהי' לה' כו' וד"ל. והנה נודע שנק' יו"כ שהוא כדוגמת פורים כו' להיות כי הפור שהוא הגורל לפני המן דהנה המן שתלו * הי' בבחי' מקיפי' דקליפ' שהוא בחי' חוצפא מלכותא בלי תגא שהוא תכלי' הגסו' דקליפה להגביה א"ע כנשר לעומת בחי' מקיף דקדושה שהוא בחי' יש אמיתי כו' וד"ל וע"כ הי' רצונו להמשיך משם דוקא להשמיד ולהרוג להיות כי שם דוקא כחשיכא כאורה ממש וכמ"ש שממית בידי' תתפש והיא בהיכלי מלך כו' שאינו תופס מקום כלל כ"א ע"פ הגורל ממש יפול כו' וד"ל וזהו הפיל פור הוא הגורל לפני המן כו' להמשיך עפ"י הגורל ממש שאינו נוגע לעצמותו כלל וכלל וד"ל אך ע"י המס"נ שלהם בתכלי' לבחי' מהותו ועצמותו שלמעלה מהשתלשלות כו' עי"ז המשיכו משם את הגורל שיפול על ראש המן דוקא וכמ"ש להשיב את גמולו בראשו כו' וד"ל וזהו חייב אינש לבסומי בפורי' עד דלא ידע בין ארור המן כו' להיות בגילוי בחי' סוכ"ע שלמעלה מההשתלשלות וההתחלקות כו' וד"ל.

וזוהו * וקבל היהודי' כו' כי המן בן המדתא חשב כו' והפיל פור הוא הגורל כו' אמנם ובבואה לפני המלך שהוא בחי' הביטול במס"נ בבחי' עצמיו' המאצייל

שתלו : באוה"ת שם : שרשו.

וזהו . . . רבי' כו' וד"ל : בנוסח אחר (רשימת כ"ק אדמו"ר האמצעי) ממאמר זה,

ז"ל :

וזהו וקבל היהודים לשון יחיד שע"י בחי' מס"נ שלהן נעשו כולן כאיש אחד לקבל מבחי' אח"ס כי רצון א' לכולן רצון פשוט שלמעלה מהטעם כו', כמו שהחלו לעשות בזמן מית דתני' ויחן כו', כאיש א' מטעם זה, כמ"ש במ"א ולהיות שקבל מאח"ס שלמעלה מן ההתחלקות דע"ס בקו"י ע"כ אמר וקיבל לי' יחיד למהוי אחד באחד וד"ל. אך הנה אח"ז אמר קימו וקבלו היהודים עליהם ועל זרעם כו' להיות עושים את שני הימים האלה כו', הנה בתיבת וקבל הנ"ל הקרי ג"כ בלא וי"ו כנ"ל לפי שהיו כולם או במס"נ ממש והאיר על נפשם בבחי' גילוי גמור מבחי' אח"ס ע"כ בין הקרי בין הכתי' וקבל לשון יחיד, אבל מה שקבלו עליהם ועל זרעם אחריהם לדורות הבאים שאין להם מס"נ בגילוי כמוהם רק בחי' רשימו והארה בעלמא וזאת הארה נשארה גם לזרעם אחריהן ע"י מס"נ שהי' להם ע"כ בקרי וקבלו לשון רבים ולא וקבל לי' יחיד להיות שאינו מאיר בגילוי כמו אצלם, אבל הכתיב גם על זרעם וקבל לשון יחיד לפי שהכתי' עיקר ענינו בחי' גילוי האור ממש בהמשכות אותיות ואז הרי נגלה עליהם בבחי' גילוי גמור, ע"כ גם בקבלתם על זרעם להמשיך בחי' רשימו מאור זה עדיין גם הוא בבחי' אח"ס לי' יחיד וד"ל. ובזה

שלמעלה מהשתלשלות אמר עם הספר כו' ישוב מחשבתו על ראשו ותלו אותו כו' שנפל הגורל על ראשו כו' וד"ל אך ההכנה לזה הוא אשר שלחה אסתר הוא בחי' מל' דקדושה צומו עלי שלשה ימי' כו' וגם אני כו' שהוא בחי' הכנת חומר גופם בבחי' אתכפי' ואתהפכא כו' עי"ז דוקא יהיו מוכנים לקבל מבחי' סוכ"ע וזהו מ"ש ובזה * אבא אל המלך שהוא בחי' סוכ"ע כו' וד"ל וממילא כשזה קם זה נופל וזהו וקבל היהודי' לשון יחיד להיות שקבלו או מבחי' סוכ"ע שלמעלה מעלה מהתחלקות ע"ס שהי' מאיר ומתגלה בהם בבחי' מס"ג ממש ע"כ גא' וקבל לשון יחיד משא"כ אח"כ וקבל היהודי' עליהם ועל זרעם לקיים כו' שיש שם קרי וכתיב שהכתי' הוא וקבל לשון יחיד והקרי הוא וקבלו לשון רבים להיות שהכתי' הוא כמו שנמשך או בגילוי במס"ג שלהם ע"כ הוא לשון יחיד וד"ל משא"כ הקרי הוא לשון רבים להיות שבזרעם כבר אין להם מס"ג שלהם * וא"כ אין נמשך בגילוי כ"א בבחי' הרשימו והארה בעלמא כו' ע"כ וקבלו לשון רבים כו' וד"ל.

וזוהו כל המועדי' בטלין לע"ל חוץ מיר"כ ופורים והיינו מטעם הג"ל להיות כי לעתיד זומן תחית המתים שהוא ענין גילוי בחי' סוכ"ע בבחי' ממלא כנודע במ"ש במ"א ע"פ ה' ימלוך לעולם ועד שזוהו ממש ענין יו"כ ופורים כו' שעתה הוא בהעלם ולעתיד יהי' בבחי' גילוי וזהו ג"כ מ"ש כל הנביאי' בטלים לעתיד חוץ ממקרא * שהן ה' חומשי התורה ומגילה להיות שענין מ"ת וענין המגילה הן דבר א' ממש דהיינו הגילוי וההמשכה בבחי' סוכ"ע לבוא בהתחלקות בבחי' ממלא. וענין מקרא המגילה הוא ממש ענין קריאת התורה כמ"ש קורא בתורה שהוא ענין המשכה הנמשכת אור א"ס מבחי' סוכ"ע בהתורה כנודע וד"ל וכמ"כ ממש ענין קריאת המגילה כו' וד"ל רק שההפרש הוא שבמ"ת הוא בא בגילוי ממש כמ"ש וידבר הוי' אל משה או ויאמר

יובן ענין התיי' של ותכתוב אסתר המלכה בתיי' גדול דוקא, כי האות של תיי' מורה על בחי' הרשימו מן האור כענין חותמו של הקב"ה אמ"ת (והתיי' במל' כי אמת ראש תו"ס כו'), וכמו והתוית תיי' על מצח' כו', תיי' תחיה וכמאמר תיי' רשים רשימו לעי' דלית דכותה כו', ובהיות שבחי' אסתיר הוא מקור כו' לדורות הבאים ע"כ כתובה בתיי' גדול להמשך אור רשימו גדולה מאור הכת"ר על זרעם אחריהם מעצמות אוא"ס (כידוע אותיות גדולים בכת"ר (ובינוגי' בבניה וז"א וקטנים במל' וכמ"ש במ"א אדם דדיה וא' ועירא דוקרא כו'). ע"כ.

וראה להלן קטע המתחיל : ותכתוב אסתר.

ובזה : באוה"ת שם : ובכ"ן.

שלהם : באוה"ת שם : שלהם בגלוי כ"א בכח.

חמקרא : באוה"ת שם : ממקרא מגילה.

אלקים כו' או וידבר משה אל בני' זה הדבר אשר צוה הוי' כו' משא"כ במגילה שהוא זמן הגלות שבא בהסתר והלבשה ביותר שלזאת לא נז' שם הוי' ושם אלקים וכדומה כלל בכל המגילה כ"א בהתלבשות וההסתרים בבחי' מרדכי ואסתר ואחשורוש והמן וושתי כו' כנודע שבחי' אסתר הוא בחי' מלכו' דאצי' שמסתתרת בראש הבריאה והן הן שבעה נערות הראויו' לתת לה כו' שהן היכלות דבריאה העוליי' עמה לפני המלך שהוא בחי' סוכ"ע שנעשי' נקודה תח"י ממש כו' בבחי' מס"נ ממש וכמ"ש לא בקשה אסתר דבר כ"א את אשר יאמר הגי כו' להיות כי עליה למעלה לפני המלך הי' בבחי' מס"נ בתכלי' למעלה מבחי' השגה וטעם כלל וזהו שלא בקשה דבר שלא הי' בה שום מבוקש שהוא בחי' איזה השגה ואהוי"ר וכדומה שבבחי' אתדל"ת בבחי' איזה מדה ומציאות פרטי כ"א בבחי' הביטול באור א"ס בתכלי' ומה שנמשך משם ממילא למעלה למטה ע"י בחי' הגי שהוא מקור הדיבור למעלה (וכמו ע"פ דקדוק ש' הגי היינו ער מאכט ריידין) שממנו נמשכי' כל הצירופי אותיות הדיבור העליון דבחי' מלכו' דאצי' בבחי' הגילוי למטה בבי"ע כו' וד"ל וזהו לא בקשה דבר כ"א אשר יאמר הגי כו' וד"ל וזהו ובהגיע תור נערה ונערה לבוא אל המלך כו' את כל אשר תאמר ינתן לה כו' שכפי האתדל"ת שלהם בבחי' איזו מציאות ומבוקש פרטי כו' משא"כ בהגיע תור אסתר בת אביחיל דוד מרדכי לא בקשה דבר להיו' עלייתה בבחי' מס"נ בתכלי' כ"א אשר יאמר הגי מקור הדיבור והצירופי פי' * מלמעלה למטה ממילא ומאליו כו' וד"ל וכמ"כ ומרדכי יושב בשער המלך כנודע שמרדכי הוא מרי דכי' שהוא בחי' יסוד אבא שהוא יושב בשער המלך שהוא הוא המחבר וממשיך מבחי' סובב לבחי' ממלא כו' וכמ"כ אחשורוש שהוא אח"ש וראש שהוא בחי' ממלא וסובב שמה שלמעלה הוא בחי' ממלא ומקבל נעשה לגבי מדריג' שלמטה בחי' סובב ומשפיע כנודע במ"ש אמת ואמונה לשון נקבה ואח"כ וקיים לשון זכר ומשפיע כו' וד"ל וכמ"כ ושתי הוא מלכה דקליפה וכמ"ש גבי אסתר ותשא חן וחסד לפניו כו' וישם כתר מלכו' בראשה וימליכה תחת ושתי כו' וזהו ליהודים היתה אורה כו' שהוא לשון נקבה ולא אור שהוא בחי' עלי' המל' בכת"ר ממש וכמ"ש ובבואה לפני המלך כו' וכמו שיהי' לע"ל דכתי' נקבה תסובב גבר וא"ח עט"ב וכנ"ל וד"ל *.

פי' : באוה"ת שם ליאת תיבה זו.
וד"ל : ע"כ נמצא באוה"ת שם.

ותכתוב • אסתר כו' ותכתוב הוא בת' גדול כי הנה תי"ו פירושו הוא רושם שהוא בחי' רשימה ממש כו' וד"ל. שאל • מכל המקובלים למה לא מצינו שום גתינת טעם ועצה למס"ג כמו שמצינו לאהבה ויראה וכדומה וכולם לא השיבו וזולת א' אשר איני רוצה לפרש בשמו השיב וכיוונו לו על האמת להיות כי אחרי אשר מס"ג הוא בחי' הביטול בתכלי' מכל וכל ובלתי שום מציאות השגה ורצון כללי וא"כ איך יכול להיות גתינת טעם לזה וד"ל כ"א בגילוי אור א"ס ב"ה בנפשו כמו שהוא ממש בבחי' א"ס הפשוט ממילא הוא בבחי' מס"ג וד"ל כ"א בהכנה לזה הוא בחי' הכנת החומר בתכלי' להיו' כשיריי' ממש ולא איש וכל מה שיהי' כשיריי' והעדר הכלי ביותר יותר יהי' מוכן לבחי' הגילוי ומס"ג הנ"ל כו' וד"ל.

ומעתה צ"ל ענין טעם קריאת המגילה ביום ארבעה עשר בערי הפרוות דוקא משא"כ בערי המוקפות חומה שקורין בט"ו דוקא דלכאורה אין לזה הבנה כלל מה הוא השייכות זה לזה ומה גם למה שהערים המוקפי' חומה דוקא מימות יהושע ב"ב כו' כמבואר בדברי רז"ל דאין לכל זה הבנה כלל ויובן כ"ז בהקד' ענין הידוע במ"ש פני משה כפני חמה ופני יהושע כפני לבנה כו' והנה ידוע דשמשא וסיהרא הוא בחי' טובב וממלא וכמ"ש כי כל בשמים ובארץ דאחיד בשמיא וארעא שהוא בחי' טובב וממלא והנה כתי' גבי יהושע שהוא בחי' לבנה נער לא ימיש מתוך האהל וכמבואר במ"א באריכות וכמ"ש ונתת מהודך עליו כו' דקיימ' סיהרא בשלימותה כו' שהי' נכלל בתכלי' לקבל בחי' הארת השמש שהוא בחי' טובב כו' וזהו העירות המוקפות חומה מיהושע ב"ג והנה ידוע מ"ש אני חומה כו' שהוא בחי' המקיף וסובב שנק' חומה וכו' וד"ל, והנה ידוע בענין פגימת הלבנה ומילואה שעד חצי החודש היא בתכלי' המיעוט והפגימה כי נעשי' בתחילת החודש בחי' נקודה בלבד והיינו מחמת עוצם ריחוקה מהשמש וביום ט"ו לחודש היא מתמלאת בתכלי' להיותה מתקרבת ממש אל השמש שמאיר בה בתכלי' ע"כ היא אז בתכלי' המילוי להיות הארתה בתוקף מאור השמש שמאיר בה משא"כ בתחילת החודש שריחוקה בתחילי' היא עצם חשוך כו' וכבר מבואר למעלה שבחי' שמשא וסיהרא הן בחי' טובב וממלא ונמצא שבתחילת החודש הארת • בחי' טובב מאיר בה כ"כ כמו

ותכתוב . . . ממש כו' וד"ל : כ"ה בהכתי"י. וצ"ק שייכות קטע זה לכאן. ואולי יש כאן טעות מעתיק, ושייך לעיל לקטע : וזהו וקבל היהודים, ראה בנוסח שני הגעתק בהערה שם.

שאל . . . הנ"ל כו' וד"ל : ראה הערה הקודמת. ואולי זה שייך לעיל לקטע : והנה בשעת מ"ת, ראה בנוסח שני הגעתק בהערה שם.
הארת : כ"ה בהכתי"י, ואוצ"ל : אין הארת.

אחר חצי החודש שמתקרבת ומתמלאת ממש מהארת השמש שהוא בחי' טובב כו', וזהו שערי הפרוות שאינו מוקפו' חומה מימות יהושע היינו להיות שאין הארת המקיף וסובב מאיר בהם ע"כ קריא' המגילה להם שהוא בחי' הקריאה והמשכה מבחי' סוכ"ע כו' הוא ג"כ ביום ארבעה עשר דוקא שהוא ג"כ זמן פגימת הלבנה כו' משא"כ הערי' המוקפי' חומה כו' להיות שמאיר בהם מבחי' סובב כו' ע"כ מצות הקריאה להם ג"כ ביום ט"ו שהוא ג"כ זמן מילוי הלבנה מהארת השמש שהוא בחי' טובב כו' וד"ל.

להבין שרשי הדברים בענין הגורל דפורים ומ"ש קימו וקבלו את אשר החלו לעשות במ"ת שהדר וקבלוהו בפורים הענין הוא לפי שבמ"ת הגם שהי' ישראל או בתכלי' מדריג' העליונה מאד והקדימו נעשה לנשמע כו' וקבלו אז שני כתרין עכ"ז לא הי' רק לפי שעה בלבד אבל לא שהכלי שלהם הי' ראוי וכדאי לזה כלל וע"כ מיד נשתברו ונפלו ממדריגתם הנ"ל בחטא העגל וכמ"ש ויתנצלו בניי כו' שלא היו יכולי' לסבול ולהכיל את עוצם גילוי אור אלקי במדריג' עליונה כ"כ, משא"כ בפורי' שהדר וקבלוהו ממש שהי' ראוי וכדאי' לזה ע"כ קבלוהו והיו יכולי' להכיל בתוכם בתכלי' הטעם הוא שבשעת מ"ת עדיין לא פסקה מהן זוהמת מצרים כי הגם שנא' וימררו את חייהם בחומר כו' ובכל עבודה כו' עכ"ז לא נשבר לבם כ"כ בבחי' ביטול הכלי ומס"ג בתכלי' כ"א היו עדיין אחוזי' ומקושרי' מעט בעומקי הקליפות מצרים כו' כי גם יציאתם ממצרים לא הי' מצד עצמם וביטול הכלי שלהם כלל כ"א בזכות משה בלבד שהוא העלה ממצרים בע"כ ממש אבל הם עצמם לא היו ראויים וכדאי לזה כלל כמבואר כ"ז ביחזקאל כו' והמופת לזה שגם אחר יציאתם ממצרים בבואם על הים אמרו נלכה ונשובה כו' כי זכרנו את הדגה כו' וכמבואר במדרש שאמרו רבש"ע מה נשתנו אלו מאלו כו' הללו עובדי עבו"ז כו' ונמצא מוכן מכ"ז שמצד עצמן והכלי שלהם לא היו ראויי' כלל ליצ"מ וגם לקריעת ים סוף כ"א הכל בזכות משה כו', וכמ"כ בשעת מ"ת כו' הנה כתי' גבי משה הוא עלה וירד כו' להיות מדריג' משרע"ה מדריגתו גבה מאד נעלה ע"כ ביכולתו היה להעלות' ג"כ למעלה מעלה ולהמשיך עליהם מלמעלה למטה מבחי' סוכ"ע ששם כחשיכא כאורה ממש ואם צדקת כו' ואם רבו פשעיך כו' כי גם חושך לא יחשיך ממך כו' כי כל הרמ"ח מ"ע ושס"ה ל"ת שבעשות האדם איזה מצוה הוא ממשיך עליו אור אלקי מלמעלה ולהיפך בשס"ה ל"ת הוא ממשיך עליו

מבחי' הקליפה וסט"א אשר עוונותיכם מבדילי' כתי' כ"ז הוא כאשר כבר נמשך
ובא בהשתלשלות ע"ס כו' שיש שם זדונות וזכות משא"כ למעלה מעלה
בבחי' עצמו' אור א"ס שלמעלה מעלה מהשתלשלות אין שום מסך מבדיל כו'
כי גם חושך לא יחשיך כו' ואין שם שום זדונות וזכות יכולי' לעורר שם
כלל כנ"ל ולכן כאשר העלה אותם והמשיך עליהם כ"כ הגבה למעלה מעלה
מבחי' סוכ"ע ע"כ נתבטלו ממילא ממציאיותם לגמרי בבחי' מס"נ בתכלי' ואמרו
נעשה ונשמע כו' והי' יכולי' לקבל את התורה אח"כ והכל ע"י משה דוקא
אבל לא מצד עצם הכלי שלהם כלל וכמארו"ל שכפה הר כגיגית כו' דהיינו
שלא קיבלו את התורה בבחירה ורצון שלהם בביטול הכלי שלהם מצד עצמן
כי אדרבה הכלי שלהם לא הי' בבחי' ביטול כ"כ כו' כ"א מצד הגילוי דבחי'
סוכ"ע שהמשיך עליהם משה מלמעלה למטה וכפה עליהם כגיגית ממש כנ"ל
וד"ל. (וזהו • שבשעה שהקדימו נעשה לנשמע כו' וכתרו להם שני כ' כו' דהנה
נעשה ונשמע שניהם הם בחי' ביטול הרצון בתכלי' כי גם השמיעה תלוי
בבחירת רצון האדם שאם ירצה ישמע וא"ל ירצה לשמוע כו' וא"כ מאחר שאמרו
ישראל כל אשר דבר ה' נשמע בלי בחירה ורצון שלהם כלל אם לשמוע אם לאו
מוכרח להיות שהי' בבחי' ביטול הרצון בתכלי' שלמעלה מן הטעם והדעת גם
במ"ש ונשמע ולכן באו מ"ה וכתרו להם שני כ' כו', והענין הוא למעלה הנה
ידוע דבחי' א"א נחלק לב' פרצופי' דהיינו בחי' עתיק וא"א ובחי' עתיק הוא
בחי' התחתונה שבמאציל ממש ובחי' א"א הוא אשר נעשה כתר לנאצלי' כו'
הנה מ"ש נעשה קודם בבחי' ביטול הרצון שלמעלה מן הטעם ודעת ואינו
נמשך כלל בטעם ודעת להיות שומע ואח"כ עושה כנ"ל בהתורה כ"א לא יומשך
כלל בטעם ודעת שזהו נעשה קודם לנשמע בזה המשיכו עליהם בחי' כתר הא'
שהוא ע"י שהוא בחי' תחתונה שבמאציל ממש שאינו נמשך כלל בי"ס דנאצלי'
כו' משא"כ במ"ש ונשמע הגם שהוא ג"כ בבחי' ביטול רצון אמנם הוא ביטול
הרצון הנמשך אח"כ בטעם ודעת שהוא בחי' שמיעה ע"כ בזה המשיכו כתר הב'
שהוא בחי' א"א שג"כ נעשה כתר לנאצלי' שהן י"ס דאצלי' חסד כו' וד"ל,
והטעם שהקדימו נעשה לנשמע להיות שמתחלה נמשך עליהם בחי' כתר הא'
שהוא בחי' ע"י ואח"כ בחי' כתר הב' שהוא בחי' א"א והענין הוא כי כבר

מבואר למעלה דכ"ז לא בא להם מצד •.

ענין. וסדר העבודה בעסק החסידות. הנה בענין חסידות יש ב' אופנים. הא' הם כל החסידו' הנוגעים לבחי' * אור א"ס ב"ה שיבא הדבר על בורי' יותר בבחי' ראי' חושית ממש לא בבחי' כח הדמיון לבד איך שכל השתלשלות העולמות אינם אלא הארה חיו בעלמא מבחי' אור א"ס ב"ה בלבד ונדוע שבחי' אור חיו אין * מהעצמיות הדבר כלל ואין עושה שום ריבוי ומיעוט ושום שינוי בהעצמיות לפי שאינו נוגע להעצמיות כלל. עד"מ זיו השמש מהשמש כנדוע זה לכל או"א מדברי חסידות הנשמעים תמיד, וכמ"כ למעלה הנה בחי' כל השתלשלות העולמות למעלה מעלה עד רום המעלות מה שמאיר ומתגלה בהם לכל או"א לפי מדרגתו בחילוקי מדרגו' רבו' כולם אינן אלא בחי' זיו ואור והארה בעלמא מבחי' עצמיות א"ס ב"ה הפשוט בתכלית הפשיטות שאין בו שום התחלקות מדרגות מעלה ומטה כלל וכו' מאחר שהוא בבחי' א"ס הפשוט שאינו בדרך השתלשלות מדרגו' כלל וכלל ומעלה מעלה עד רום המעלות כמו א"ק כו' ומטה מטה עד סוף העשי' ממש שוין לפיו בהשוואה א' ממש בלתי שום תוספת מעלה זה על זה כלל מאחר שכולם הם בבחי' מוגבלים לגבי בחי' אור א"ס הפשוט שהוא בלתי בעל גבול כו' וכנדוע שהבעל גבול עם בלתי בע"ג אין להם ערך וייחוס ושייכות כלל וא"כ בחי' האור והזיו הזה המאיר ומתגלה בכל ההשתלשלות שכא"א לפי מדרגתו ונק' בחי' ממלא כ"ע אינו מערך ומהות העצמיו' אור א"ס כלל וכלל, כי אין לו ערך ויחוס אליו ונכללין ובטלין ממש בהעצמיו' אור א"ס כו' כביטול זיו השמש בעצם השמש כו' וד"ל.

וזוהו מ"ש אני הוי' לא שניתי כו', פי' אני הוי' קאי על בחי' אור א"ס הפשוט הנ"ל שאין בו שום שינוי כלל מסיבות השתלשלות העולמו' כי אתה הוא קודם שנברא העולם כו' ולאחר שנברא כו' הכל בהשוואה ממש לפניו מאחר שכל ההשתלשלות בכלל אינו אלא בחי' זיו והארה בעלמא ממנו שאינו ממהות העצמיו' כלל וכלל ואינו עושה שום שינוי ריבוי ומיעוט כלל בהעצמות כי נכלל ובטל ממש בהעצמיו' כו'. וכנדוע כ"ז מדברי חסידות הנשמעים שזהו * כל עיקר ההפרש בין דעת הפילוסופי' הטועי' שמדמים בדעתם שההשתלשלו' העולמו' מהבורא ית' הבלתי בע"ג עילה ועלול שנק' שפע וע"כ רבו להם הקושי' עד שמתרצי' שיש עשרה גלגלי' כו', ועכ"ז טח עיניהם מראות כי איך

ענין: נדפס ג"כ בס' מאה שערים מ, ב.

לבחי': במ"ש שם: לבחי' יחוד אור.

אין מהעצמיות: במ"ש שם: אינו מעצמי.

שזהו: במ"ש שם: שזהו שנק' אור ולא שפע שזהו.

אפשר שיומשך וישתלשל מהבורא ית' הבלתי בע"ג ממש בחי' נאצלים ונבראים פרטים בע"ג אם הי' בדרך עילה ועלול * כי גם שיהי' ההשתלשלות עד אין קץ ושיעור יהי' הכל בבחי' א"ס, וכמ"ש אגידה ואדברה עצמו מספר כו', פי' אגידה אדברה מלשון המשכת והשתלשלו' ואם הי' ההשתלשלות ממנו בדרך עילה ועלול עצמו מספר כו', וזה * אשר באמת בחי' אא"ס הבלתי בע"ג אינו בגדר מספר כו' השתלשלו' חלוקי מדרגו' כלל וכלל כי האיך יתכן חלוקי מדרגו' אחרי אשר כולן בבחי' אא"ס הפשוט * אלא בבחי' אור וזיו בלבד שאינו ממהות העצמיו' כנ"ל ואינו נוגע להעצמיו' כלל, וע"כ כינו לזה חכמי הקבלה בחי' צמצום ומקום פנוי שהוא עד"מ מקום חלל וריקן לגמרי מבחי' אור א"ס הפשוט שאינו מאיר ומתגלה כלל וכלל רק מבחי' האור והזיו ממנו המאיר בכל ההשתלשלות לכאו"א כפי מדרגתו שאין להם ערך ושייכו' כלל לגבי אור א"ס ב"ה הפשוט ע"כ נק' בחי' עצמיו' אור א"ס זה בחי' סובב כ"ע שסובב ומקיף לכ"ע בהשוואה ממש, אמנם אין הפי' שסובב ומקיף עליהם מלמעלה ח"ו כ"א אדרבה הרי הוא מלא תוך תוך כ"ע, וכמ"ש את השמי' ואת הארץ אני מלא ממש ולית אתר פנוי מיני' ממש כי הרי באמת הרי אדרבה עיקר עצם חיות ומציאו' כל התהוו' הוא בחי' גילוי והתפשטו' עצמיו' המאציל ית' וכמ"ש בלק"א שעיקר החיות הוא מבחי' סוכ"ע שהוא בחי' אור א"ס הפשוט שלמעלה עד אין קץ ולמטה עד אין תכלית הן בעולם והן בשנה והן בנפש כמבואר במ"א במכש"כ * הן לגדודיו אין מספר כו' אלא שאינו בבחי' הגילוי כ"א בהעלם בכל עלמין בהשוואה ומה שמאיר ומורגש בכל עלמין בכל או"א לפי בחינתו אינו אלא בבחי' אור חיו והארה בעלמא המאיר ומתפשט מבחי' א"ס ב"ה שאינו אלא לגבי הנאצלי' ונבראי' משא"כ לגבי העצמיו' אור א"ס הרי אדרבה כולן נכללין ובטלי' לפניו ממש כביטול זיו השמש בהשמש כו' * והנה ידוע הגם * שבחי' אור א"ס זה נק' אור א"ס להיותו שאינו אלא בחי' אור וזיו לבחי' * עצמיו' המאציל שהוא נק' יש אמיתי ואינו כלל ממהות

עלה ועלול : במ"ש שם חסר כמה שורות.

וזה : במ"ש שם : ומה גם.

הפשוט אלא : במ"ש שם : הפשוט כו' וד"ל כ"א האמת הוא ע"פ המבואר בכהארזי"ל שכל השתלי אינן אלא.

במכש"כ : במ"ש שם : במ"ש.

כו' והנה : במ"ש שם : כו' כ"א הפי' סובב היינו ששורה בהעלם שאינו מאיר ומתגלה בכ"ע בהשוואה א' ממש שזה שמאיר ומתגלה בהם אינו מערך ומהות העצמות כלל וכלל וע"כ כינו המקובלים לכל המשכות עליונות בשם אורות עליונים מטעם הג"ל וד"ל וכמבואר כ"ז באריכות במ"א והנה.

הגם שבחי' : במ"ש שם : דגם בחי'.

לבחי' : במ"ש שם : מבחי'.

ועצמיו' כלל וכלל כנ"ל ונכלל ובטל ממש בהעצמות כנ"ל וכנודע שבחי' א"ס אינו קאי כ"א על בחי' התפשטו' וגילוי המאציל אינו * מערך ומהות העצמיו' כלל ולכן * יתכן לקרותו בשם א"ס כנודע וד"ל, והוא * ג"כ עי"ד חלל הנ"ל וד"ל. וזהו עד שלא נברא העולם הי' הוא ושמו בלבד, פי' הוא קאי על בחי' עצמיו' המאציל ושמו הוא בחי' אור א"ס המאיר ומתפשט ממנו שנק' בלשון רו"ל שמו להיות כי * שמו עד"מ אור וזיו ושם בלבד כו' (אלא שע"ז * קורין לעצמיו' האדם ע"י קריאת שמו שיכולים להזיוז ממקומו למקום וד"ל וכמ"כ * למעלה וד"ל וכמ"כ בבחי' האור מתגלה העצם וד"ל), וזהו עד שלא נבה"ע הי' הוא ושמו בלבד לפי * שבחי' אור א"ס נכלל ובטל ממש בהעצמיו' וא"כ כמ"כ גם לאחר השתלשלות הוא ושמו בלבד אחרי אשר כל השתלשלות הם אינם אלא מבחי' זיו והארה בלבד מבחי' שמו ית' שהוא בחי' עצמיו' אור א"ס הפשוט וד"ל, ואינו עושה שום שינוי וריבוי ומיעוט גם בבחי' אא"ס שנק' שמו וכמ"ש אני הוי' לא שניתי שקאי גם על בחי' שמו שהוא בחי' האור א"ס כו' וד"ל כנודע בפרטיו' הרבה לכאו"א באריכות הטיב * ובכלל הוא להתבונן בכל פרטי השתלשלות הנאצלי' ונבראי' שהגם שהע"ס דאצי' הם בבחי' א"ס ממש * עכ"ז לגבי בחי' אור א"ס הפשוט בתכלית הפשיטות ולא * בבחי' מוגבלים ונמשכו ונתהוו ע"י חלל ומק"פ דוקא כנ"ל וד"ל, עד שגם בחי' א"ק שהוא בחי' המחשב' קדומ' שנא' עליו צופה ומביט כו' גם כל היצור לא נכחד כו' שנכלל בתוכו כל השתלשלות בהשוואה, עכ"ז נאמר עליו וכל קומה לפניך תשתחוה ממש כו' וד"ל, ולכן לגבי עצמיו' המאציל ממש בחי' אדם דבריאה שהוא בריאה יש מאין שע"י חלל ומק"פ דוקא כו' וד"ל, ובפרט בענין היחוד דע"ס כמו אתה הוא דמיוחד לון ומקשר לון שהגם שהן בחי'

אינו : במ"ש שם : שאינו.

ולכן יתכן לקרותו : במ"ש שם : שלא יתכן כלל לקרותו.

והוא : במ"ש שם : והוא עי"ד חלל וד"ל.

כי . . . (אלא : במ"ש שם : כי כמו עד"מ שבחי' שם של האדם אינו מערך ומהות עצמות האדם כלל וכלל כמ"כ עד"מ למעלה שבחי' התפשטות המאציל ית' אינו אלא עד"מ בחי' אור וזיו ושם בלבד כנ"ל כמו במשל הנ"ל (אלא).

שע"ז : במ"ש שם : שעכ"ז.

וכמ"כ למעלה וד"ל : במ"ש שם חסר תיבות אלו.

לפי : במ"ש שם חסר כמה תיבות.

הטיב ובכלל : במ"ש שם : היטב והנה לכשיעמיק האדם בזה היטב בתוקף שכלו וחכמתו שבנפשו האלקי ויתבונן בזה באריכות היטב ובכלל.

מחש עכ"ז : במ"ש שם : ממש לגבי עולמות דבי"ע וכמ"ש איהו וחיהוי וגרמוהי

חד כו' בבחי' א"ס ממש.

ולא : במ"ש שם : הם.

ע"ס פרטי' עכ"ז כשיאור עליהם הארת הקו והחוט שמבחי' או"ס שלמעלה מהשתלשלות מתייחדין לגמרי להיו' אור החסד בכלי הגבורה וכו' וכמ"כ בענין נקודים ששם עדיין כל הע"ס הם בבחי' נקודים * בלבד ולמעלה מעלה הם בבחי' עקודים שכולם עקודים בכלי א' להעמיק דעתו בענין היחוד והתכללות כו' ועכ"ז כולם הם בבחי' נאצלים פרטי' כו' וד"ל, כפי אשר יד שכלו של כאו"א משגת כו' וכמוהו רבו ההתבוננות פרטי' בעסק * ענין שכלו וחכמתו מאד שמכל אלה תרגיש ותראה נפשו האלקי' בבחי' ראי' חושית בחי' היחוד והביטול באור א"ס ב"ה וכ"ש בבחי' עצמו' המאציל ממש שאין שום שינוי לפניו כו' וממילא תכלה נפשו בכלות הנפש ממש בבחי' גילוי אור אלקי שמבחי' אור א"ס ב"ה המאיר ומתגלה בנפש ממש ושלא להפריד מאחדותו ית' בבחי' ישות ופירוד כלל וכלל.

והנה כ"ז הוא נק' בחי' רצוא שהוא בחי' תשוקה בכלות הנפש ממש מבחי' גילוי אור א"ס כנ"ל וד"ל וזהו אדם אדמה לעליון דהיינו שהוא דומה לעליון ממש בחי' אור א"ס ב"ה כמו שהוא למעלה מאיר ומתגלה בנפשו ממש ובכלות הנפש ממש ליכלל במקורו עצמיות המאציל ממש. אמנם הנה ידוע שנתאוה הקדב"ה להיות לו דירה בתחתוני' ממש שהוא המשכות אור א"ס ב"ה בכלים דוקא שהוא התורה וד"ל, ובע"כ אתה חי ג"כ איך יהי' בחי' גילוי אור א"ס ב"ה ממש בנפשו ולא יסתיר ויכסה כלל בחי' חיות הגוף כו' ולזאת אמרו אם רץ לבך שוב כו' וכל צמא לכו למים ואין מים אלא תורה דמחכמ' עילא' נפקת וכנודע שהתלבשות אור א"ס ב"ה הוא בבחי' החכמה דוקא להיותה בחי' ביטול ממש הוא בחי' כלי ממש לבחי' אור א"ס ב"ה שמתלבש בהלכות התורה ואינה מסתרת ומכסה כלל וכלל על ענין בחי' גילוי אור א"ס שמאיר בנפשו האלקי' בשעת ק"ש ותפלה כו', ובחי' לימוד התורה בזה אינו מצד מצות לימוד כ"א לעשות כלי לבחי' אור א"ס ב"ה המאיר ומתגלה בנפשו האלקי' בבחי' עילוי ממש משא"כ בלתי כלי אין קיום להאורו' וכנודע בענין עולם התווה שהי' ריבוי אור ומיעוט כלים לכן נסתלקו ונפלו הכלים כו' וד"ל, וזהו כלים מכלים שונים או דוקא ויין מלכות רב כו' וד"ל, דהיינו עד"מ שיתא סדרי משנה זרעים מועד כו' שהן לעשות ריבוי כלים פרטים לאור א"ס ב"ה והוא עד"מ נתינת הכלים תחת הקילוח הנשפך מתוך החכית בחוץ שממהרים להביא כלים מכלים בכדי למלאות בהם הנשפך מתוך החכיות ולא יאבד כו'.

וזהו כל האומר אין לו אלא תורה אפי' תורה אין לה, דהיינו כשאין לו בחי' כלות הנפש תחלה בק"ש ותפלה מבחי' א"ס ב"ה אזי אפי' תורה אין לו כי הוא עד"מ נתינת הכלים שלא כנגד הקילוח שאינו נשפך בהם מאומה ובחי' לימוד ועסק התורה בזה הי' עבודת התנאים ואמוראי' שהיו עוסקי' בלימוד התורה יום ולילה ממש והיינו להיות בהם בחי' הביטול והמס"נ באור א"ס ב"ה ממש בק"ש ותפלה כו' וע"כ לא פסקו כל היום מלימוד התורה בכדי לעשות כלים מכלים שונים להמשכו' אא"ס ב"ה מלמעלה למטה בבחי' הגילוי ממש ולא יופסק אורו כנ"ל וד"ל, וכמאמר שמאי והילל אלו ואלו דברי אלקי' חיים ממש דברי * אלקי' חיים בהם הוא הדבור שלהם בלי שום הרגשת מציאו' לגמרי גם באיזה השגת התפעלות כלל כ"א דברי אלקי' חיים דובר בנפשם כו' וד"ל, וכמ"ש ואשים דברי בפיד, כמו שא' דהע"ה רוח השם דובר בפי ומלתו כו', וכן תען לשוני אמרתך כו' ונודע כי תען הוא עונה אחר הקורא כו' וד"ל, וכמ"ש המגיד להב"י אני המשנה המדברת בפיד ממש וד"ל, וכנודע שהתנאים ואמוראי' קבלו איש מפי איש עד משה רבינו ע"ה שקבל התורה מסיני ומסרה ליהושע ויהושע לזקני' וזקני' כו' עד רבינא ורב אשי כו' כנודע שמשה קבל תורה מסיני בכל פרטי הדיגי' אשר עתידי' להתחדש נמצא מובן מכל. זה שממש דבר ה' הנמשך למשה המשיכו הם דור אחר דור בהתחלקי' פרטי' יותר כמו שיתא סדרי משנה וכדומה והכל. הוא כדי לעשות ריבוי הכלים להמשכו' אור א"ס ב"ה, וע"כ מי שתורתו אומנתו פטור מן הק"ש כמו רב יהודה שהי' מצלי פ"א לשלושים יום, וכן רשב"י פ"א לשנה כמ"ש על עצמו בחד קטירא אתקטרנא בי' אחידא בי' כו' והיינו להי' כי בחי' ביטול והמס"נ שלו באור א"ס ב"ה. כלא יפסק כלל וכלל בעוסקו כל השנה בלימוד התורה כו' כנ"ל שהתורה הוא בחי' כלים ממש לבחי' אור א"ס ב"ה ואינו מכסה ומסתיר לגמרי וע"כ לא הי' מתפלל כ"א פעם א' בשנה כו' וד"ל כי עיקר העבודה בק"ש ותפלה הוא להיות כי הנפש האלקי' ירדה ונתלבשה בבחי' נפש הבהמי' שמכסה ומסתיר לגמרי על בחי' אור א"ס ב"ה מלהאיר בנפשו האלקי' ע"כ. ניתקן ענין הק"ש ושת' לפני' בכדי לבא לבחי' הביטול והמס"נ באחד ממש שהוא בחי' הביטול באור א"ס ב"ה ממש ואח"כ והיו הדברי' האלה כו' שהוא לימוד התורה בכדי לעשות כלי לבחי' א"ס ב"ה כנ"ל וד"ל. והנה אם באמצע היום יורדת נפשו ומתלבשת גם בצרכי ענין הגשמיות כמ"ש ואספת דגנך כו' ואז נפסק ממש בחי' הגילוי דא"ס ב"ה שאינו מאיר עוד בנפשו כמו

שהוא מלמעלה להיותו מלוכב בבחי' ישות הגשמיו' המכסה ומסתיר כו' וד"ל ע"כ בהכרח בכל יום ויום לחזור ולהתבונן בק"ש ותפלה בכדי לחזור ולהעלות נפש האלקי' בבחי' הביטול בא"ס ב"ה בתכלית כו' וד"ל, משא"כ הרב רשב"י וכדומה שמעולם לא נפסקו אצלם בחי' הגילוי אור א"ס ב"ה מלהאיר נפשם כמ"ש בי' אחידא כו' ע"כ לא הי' מתפלל כ"א פעם א' בשנה כו' וד"ל. אמנם המצות מעשיות הם באופן אחר מבחי' עסק התורה ע"ד הנ"ל שהרי מבואר למעלה שכל ענין עסק התורה הוא ע"ד הקריאה והמשכה ממעלה למטה להיות נפשו נכללת ממש בבחי' א"ס ב"ה ע"כ עוסק בתורה בכדי שעיניו יהי' קורא וממשיך מבחי' א"ס ב"ה בכלים מכלים שונים בבחי' הגילוי בנפשו ממש ולא יופסק אורו לעולם כי אינם מסתירי' כלל כנ"ל משא"כ ענין עסק המצות מעשיות הם ממטה למעלה דוקא להיות כי המצות הם באים מקליפ' נוג"ה דוקא כמו סוכה ולולב ואתרוג כו' שהוא מבחי' הישות והפירוד לגמרי המסתירי' לגמרי ע"י בחי' הגילוי דא"ס ב"ה וגם מה שבעשותו המצוה אינו אלא בחי' כח המעשה שלו בלבד משא"כ כח שכלו ומדותיו והן מורגשים בבחי' יש ומציא' וא"כ אין בחי' גילוי אור א"ס ב"ה כמו שהוא למעלה מאיר בנפשו כמו בקריאתו בתורה שכל כחו ונפשו נכללין באור א"ס ב"ה ודבר ה' הדובר בו כנ"ל וא"כ שעיקר עשיית המצוה אינו אלא בבחי' ביטול היש בלבד שהיש דנוגה כשנעשה מזה מצוה וכח המעשה שלו המקיימה הרי הם בטלים לאור א"ס ב"ה אמנם * בבחי' הביטול היש בלבדו בבחי' יחודא תתאה ואין מלך בלא עם נפרדי' אמנם הם בטלים וסרים למשמעתו כנ"ל וד"ל, משא"כ התורה שהיא * בבחי' יחודא עילאה וד"ל, וע"כ התורה שרשה בבחי' זעיר שהוא המשפיע והמצות בבחי' מלי' שנק' בחי' מקבל וכמ"ש אשה יראת ה' וכו' וד"ל.

והנה כל הנ"ל בענין העבודה * והתפלה ובק"ש הוא דוקא בעסק החסידות ע"ד האופן הא' כנ"ל שהן כל החסידות הנוגעי' לבחי' אור * א"ס ב"ה בבחי' ראיו' חושית עד שיבא לבחי' מס"נ באחד ממש כמ"ש באריכו' שעל זה תקנו כל סדר ק"ש ושתים לפניו כו' בכדי לבא לבחי' היחוד והביטול הנ"ל

אמנם : במ"ש שם : אינם אלא.

שהיא : במ"ש שם חסר כמה תיבות.

העבודה . . . ובק"ש : במ"ש שם : העבודה בק"ש ותפלה.

אור . . . עד : במ"ש שם : אא"ס דוקא להעמיק דעתו ונפשו בהם מאד עד שמאיר

ומתגלה בנפשו בחי' היחוד והביטול באא"ס ב"ה בבחי' א"ס ממש עד.

וגם כ"ז אינו אלא בדורות הראשונים שהיו נשמות היותר גבוהים ולא היו * מתקשרי' הנפש האלקי' בהסתר נפש הבהמית כ"כ להיות בבחי' ישות וגסות ופירוד המכסה ומסתיר כ"כ, ע"כ להם דייקא הי' די בק"ש ושתים לפני' * כו' לבד להעלות נפשם האלקי' בתכלית, משא"כ עתה בנשמות היותר תחתוני' במדריגה ומתקשרי' נפשם בבחי' ישות ופירוד דנפש הבהמיו' דגוגה ביותר ע"כ לא די בק"ש ושת' לפני' לבד להעלות נפשם האלקי' בתכלית כ"א תקנו גם פסוד"ז שנק' זמר עריצים, וכמ"ש רוממות אל בגרונום וחרב פיפיות בידם כו' לעשות נקמה בגוים כו' שהוא לחלוש ולהכניע תוקף נפשם הבהמיות שלא להיות בבחי' ישות כו' וממילא יהי' תוקף נפשם האלקי', כי חולשא דגופא תוקפא דנפשא, או להיפוך שמחמת תוקפא דנפשא בפסוד"ז שהוא רוממו' אל כו' ממילא חולשא דגופא שהוא מ"ש וחרב פיפיות בידם כו' כמבואר במ"א שזה פי' הלוי"ה שהוא לשון בהילו גרו כו' דהיינו להלל ולהאיר בחי' י"ה שהוא בחי' חו"ב שבנפשו האלקי' להיות מאיר ומתגלה בהן בחי' גילוי אלקו' דבחי' אור א"ס ב"ה כו' והיינו ע"י הלל שהוא ג"כ לשון שבח דהיינו ע"י ההתבוננות בעומק הדעת ביותר בבחי' א"ס ב"ה ע"ד הנ"ל שהוא כלליות כוונת כל הפסוקים, וכמו ארומימך אלקי המלך שמהותו ועצמותו קדוש ומובדל לגמרי מבחי' השתלשלות שכולם אינם אלא מבחי' זיו * בלבד כו' וא"כ נכללים ובטלים ממש בבחי' עצמותו כו' אמנם ע"י בחי' הביטול הזה דוקא ואברכה שמך לעולם ועד מלמעלה למטה בבחי' ריבוי ותוספת שנק' ברכה וד"ל שהוא בחי' הגילוי והתפשטו' דבחי' אור א"ס ב"ה שנק' שמך בלבד כו' וד"ל שע"י בחי' הביטול הנ"ל במהותו ועצמותו ממש עי"ז דוקא יומשך ויתפשט ויתגלה בחי' הגילוי דבחי' אור א"ס למטה מטה ממש בבחי' א"ס ובלי גבול שזהו לעולם ועד וד"ל, ואזי עי"ז גם בכל יום שהוא בחי' הגילוי והתפשטו' הנ"ל אברכה שגם בחי' מהותו ועצמותו ממש שהוא קדוש ומובדל לגמרי כנ"ל כמ"ש ארומימך נתפס ונמשך ממש בחי' הגילוי והתפשטו' שהוא בחי' שמו כשמתברך לע"ז דוקא וד"ל, ואזי ממילא ואהללה שמך לע"ז כי ע"י שבחי' העצמיות נתפס ונמשך בחי' שמו ממילא יש גילוי רב ותוספת לבחי' שמו שהוא הגילוי שהוא בתוקף עצמיותו * יותר שנק' הלל כו' וד"ל. ועד"ז הן כל פסוקי דזמרה בכדי לבא בק"ש לבחי' מס"נ באחד ממש שהוא בחי' הגילוי דא"ס ב"ה בנפשו

היו : במ"ש שם חסר כמה תיבות.
 לפני' : במ"ש שם חסר כמה תיבות.
 זיו : במ"ש שם : מלך.
 עצמיות : במ"ש שם : העצמות.

ממש ואח"כ בש"ע שהן ח"י ברכאן להמשיך לבחי' אור א"ס מלמעלה למטה באומרו ברוך אתה הוי' כו' דהיינו שבחי' שם הוי' שהוא בחי' הגילוי דא"ס ב"ה שנק' שמו כו' יתברך בברכה והוספה מרובה דהיינו שיומשך ויתפשט ויתגלה למטה מטה בבחי' גילוי ממש (כנודע בסידור ספרד שנכתב שם בל"א על ברוך גיבענצט ולא גילובט), ואין זה בחי' שינוי ח"ו במהותו ועצמותו ית' כו' ואף לא בהעצמו' בחי' האור א"ס כלל וכלל כי הלא מקרא מלא כתי' אני הוי' לא שניתי דקאי גם על האור כו' וד"ל כ"א השינוי הוא לגבי נבראים לבד שכל הברכה הוא בריבוי ותוספת לבחי' שמו שהוא בחי' הגילוי אינו אלא שיתגלה למטה למקבלים ג"כ דוקא שאין זה מונע לעצמותו כלל וד"ל. ונמצא מובן מכל הנ"ל שכללות כל כוונת התפלה וק"ש ופסוד"ז הוא בכדי להאיר בנפשו האלקי' בבחי' גילוי דא"ס ב"ה ממש כו' וד"ל, וכל מה שמקושרת נפשו יותר בישות דנפש הבהמיו' בהכרח לו להעמיק דעתו ונפשו בכל ההתבוננות הנ"ל בהרחבה יותר, ולזאת אמרו רז"ל ג"כ שאין עומדין להתפלל אלא מתוך כובד ראש, ופרש"י הכנעת הלב להיות בבחי' לב נשבר ונדכה ונבוה בעיניו נמאס בתכלית וזבחי אלקי' לב נשבר ונדכה שע"ז נשברה רוח הטומאה ואתהפכא * סט"א בתכלית שהוא בחי' הישות והפירוד כ"א בבחי' ביטול בתכלית והעדר הכלי בתכלית שכל אלה הם הכנה לבחי' גילוי אור אלקי שמאיר בנפשו ואח"כ ענין ברכת השחר שלא עשני גוי עבד אשה שהן ג' קליפו' כו' כמבואר במ"א באריכות, ואח"כ הקטרת וכו' שכ"ז הוא לשבור נפשו הבהמיו' במאד, ואח"כ ב"ש הוא התחלת פסוד"ז להאיר בנפשו מבחי' אור אלקי באמרו ב"ש והי' העולם ברוך הוא שהן כלליות כל ההשתלשלות הנמשכים מבחי' אור א"ס ב"ה עד משובח ומפואר בלשון חסידיו כו' ואזי נהלך אנו כו' ג"כ בשבחות ובזמירות כו' וד"ל כנודע כל פרטי ב"ש ופסוד"ז כמ"ש במ"א באריכו', וזהו שכל סדר התפלה נק' בזוהר בשם סולם כמ"ש והנה סולם מוצב ארצה וראשו מגיע השמימה שפי' בזוהר שקאי על כל סדר התפלה והוא ממש עד"מ הסולם שלפני היכל המלך שא"א לבא בהיכל לקבל מגניו אם לא ע"י בעלתו קודם דרך הסולם שעשוי בדרגות הרבה, כמ"כ כל ענין סדר התפלה הוא בחי' סולם לבא להיכל המלך שהוא בחי' הביטול א"ס ב"ה ולהיות משם אח"כ בכלים מכלים שונים בקריאתו בתורה ומוצב ארצה הן כל סדר ברכת השחר והקטורת מהכבוד ראש כו' וד"ל שהוא תכלית ההתחלה ומדריגה התחתונה יותר ואח"כ כסדר המדרגו' ופסוד"ז וברכות ק"ש שתיים לפניה כו'

עד כי בק"ש ותפלה הוא בחי' וראשו מגיע השמימה שהוא בחי' היחוד והביטול באור א"ס ב"ה בתכלית וזהו עולים ויורדים בו שהוא בחי' העולים בק"ש בבחי' הביטול במס"ג ממש ואח"כ בש"ע בחי' הורדה והמשכה מלמעלה למטה בחי' ברכאן ברוך אתה מו' שהן בחי' המשכות מלמעלה למטה כו' וד"ל.

והדרך הב' הוא העסק והיגיעה בדבר החסידות הנשמעים באיזה ענינים ודרושים פרטים כמו ענין המשכן ופרטיו או בענין המגורה ופרטיו ובהרת וכדומה או בפרטי איזה מצות כמו ענין התפילין ורצועות וכל פרטיהן וענין סוכה ולולב ואתרוג וכדומה או בשארי פרטי חסידות הנשמעים אשר אין נוגעים * כ"כ לבחי' היחוד והביטול דא"ס ב"ה ואף גם כ"א * התחדשות סודות נפלאים וגילוי אלקות ממש בפרטי ענינים הנ"ל או אף גם בעניני ההשתלשלות א"ק ועתיק וזו"נ ועקודים נקודים וכל פרטיהן פרטי ההתחלקות וההתכללות שאין כל עסק כוונתו בכדי להאיר בנפשו ההתפעלות נפשו האלקית הוא מההתחדשות וגילוי אלקות שמאיר בפרטי הדברי' הנ"ל בעצם ומהותם ממש עד שכל נפשו האלקית מתענג ממש מבחי' תענוג ועונג עצמיות אלקי שלמעלה מן ההשגה לגמרי המאיר בנפשו או בבחי' עסק ועבודה כזה תמיד נפשו צמאה ומשתוקקת בצמאון נפשם לשמוע ולהשיג דברי חידושים וסודות נפלאים בעניני' הנ"ל מים רבים ממש לא יוכלו לכבות ולרוות צימאון נפשם זה (וכמ"ש רעבים גם צמאים נפשם בהם תתעטף שעצמיות הנפש מקושר ומיוחד באור האלקי המאיר כמו שהוא בעצמיו' וכידוע ל"ה וד"ל). אמנם ענין העבודה שבלב ע"ד התורה אינו ע"ד אופן הב' הנ"ל כ"א ע"ד אופן הא' דוקא להיות כי ע"פ התורה והעבודה שבלב הוא מבחי' רו"ש וכמ"ש ואהבת כו' ואח"כ והיו הדברים האלה כו' ובבחי' העסק והעבודה ע"ד אופן הב' אין שום רו"ש * באיזה צימאון אהבה או אף כלות הנפש כ"א נפשו מתייחדת ומתקשרת ממש בתענוג אלקי עצמיות א"ס ב"ה ממש ואין נק' זאת בשם עבודה שבלב כ"א נק' ידיעת התורה וכוונת המצות שהוא להבין ולהשיג טעמי המצות וסודות התורה כו' וד"ל.

נוגעים . . . היחוד : במ"ש שם : נוגעים כלל לבחי' העמקת היחוד.
 כ"א התחדשות : במ"ש שם : בהתחדשות.
 רו"ש : במ"ש שם : רצוא.

ענין • לשון הקודש אשר נשתבש שאין שום אדם שיוכל לדבר בו כמו שהוא בכל האותיות ודקדוקיהם כו' וחלוקיהם בזה שמדינה זו מדברת אתיות אלו בטוב ואותיו אלו הם משתבשי ומדינה אחרת להפוך אמנם שיהי' בתכלי' השלימות אין שום מדינה כי גם הבעש"ט והאריז"ל לא היו יכולים כל הלשון כמו שהוא כ"א היו משתבשי' בלשונם וא"כ לכאורה אינו מובן האיך הי' הבעש"ט או האריז"ל מתפלל בשיבוש ח"ו, אך הענין הוא להיות כי למעלה אינם אותיות גשמי' ח"ו כ"א רוחני' מאד נעלה מתהווים ונוצצים * בכוננתם בתפלה בודאי הי' האותיו' למעלה כתקונם (כי לא הפה והלשון הוא העושה האותיו' וד"ל) כ"א כשבא למטה בבחי' גופי' משתבשי' בכא"א לפי הכלי שלו וכמו בהמגיד של ב"י שאמר לו פסוק א' שלא כמו שנכתב ובודאי למעלה אין שום שיבוש ח"ו כ"א בהכלי שלו הי' נצרך להתגלות או בגילוי כזה דוקא הגם שגם הב"י היה בקי בכל התנ"ך עכ"ז בעת זו היה נצרך לגילוי זה דוקא וד"ל.

בענין חכמת הקבלה שהנה מבואר בפרד"ס שכל שאינו לומד חכמה זו הוא אפיקורס אך האמת שגם שעדיין איננו אפיקורס אם אמנם הוא חקרן בטבעו בודאי לבסוף יהי' אפיקורוס כי האמת ע"פ חקירות הפלסופי' לא יתכן בשום אופן שיהי' עצמו' המאצי' והבורא ית' פשוט בתכלית הפשיטות בבחי' א"ס הפשוט מובדל לגמרי מכל מציאת פרטי' ומוגבל ח"ו ושעכ"ז יהי' גברא ונאצל ממנו בחי' יש ונברא בע"ג כו' ושעכ"ז לא יהי' שום שינוי בבחי' עצמותו ח"ו ושעכ"ז יהי' השגחתו ממש על כל דבר קטן כו' וכמארז"ל אין אדם נוקף כו' שכל אלה הפרטי' לא יתכן להם בשום אופן כי כאשר יכנו * לבחי' עצמותו שהוא בחי' א"ס הפשוט ומובדל לגמרי מערך השתלשלו' הנבראי' או יכחישו לגמרי ההשגחה מלמעלה לומר שאין שום השגחה ח"ו כ"א כאשר נבראו הם בחי' נפרדי' ממש ח"ו ואם יתאמתו ההשגחה לא יתכן להם כ"א שיכנו * להבורא ית' ג"כ שהוא באיזה סוג ומציאות פרטי' ומוגבלי ח"ו כמו חכם ומבין כו' ובכל הנ"ל הוא אפיקורוס ממש משא"כ ע"ד הקבלה שכל אלה

ענין : נדפס ג"כ בשינויים קלים במאה שערים לב, ב.
 ונוצצים : בכתי' ב' : וניצוצים ובכוננתם. בכתי' ג' : ונוצרים. ובנוסח אחר מהמאמר :
 מתלהטים ומתנוצצים ובכוננתם.
 יכנו : בכתי' ב' : יבינו.
 שיכנו : בכתי' ב' : שינוי.

יתאמתו שאף גם שבחי' מהותו ועצמותו מובדל לגמרי ופשוט בתכלי' כו' עכ"ז בהתלבשותו בבחי' ע"ס ע"י בחי' הצמצום ומ"פ נק' חכם ומבין ממש ועד"מ הלבוש הגשמי שאף שהוא לבוש זר ממש עכ"ז הוא מלובש בהן וכמ"כ למעלה כנודע וד"ל, ועי"ז * יתכן מ"ש וירא ה' כו' ויקשב ה' כו' ועכ"ז אין כל אלו עושי' שום שינוי ח"ו בעצמותו כידוע לי"ח וד"ל.

ברח דודי * ודמה לך לצבי לך לעפר האילים על הרי בשמים. הנה מתחילה נא' טוב ודמה לך כו' על הרי בתר, וצריך להבין מהו ההפרש בין הרי בתר להרי בשמים כי הנה ענין פסוק זה ברח דודי כו' על הרי בשמים נא' על העתיד זמן תחיית המתים. והענין הוא כי מתחילה נא' היושבת בגנים חברים כו' ב' גנים ג"ע העליון וג"ע התחתון שכל ישראל יש להם חלק לעוה"ב וקודם תחיית המתים צריכים הנשמות להתעלות בג"ע העליון וג"ע התחתון ואח"כ יכול להיות זמן התחיה וחוזרים לירד למטה להתלבש גם בגוף גשמי באופן כמו שהוא למעלה שלא יסתיר הגוף כלל, וכמשארו"ל שבעוה"ב אין בו לא אכילה ולא שתיה כו' צדיקים יושבים ועטרותיהן בראשיהם ונהנין מזיו השכינה, וע"ז התחיה נא' ברח דודי כו' על הרי בשמים ופסוק טוב לך דודי ודמה כו' על הרי בתר קאי על זמן הגלות, ולכאורה אינו מובן למה צריכה הנשמה לירד בזמן התחיה בגוף הלא טוב ה' לה בג"ע להנות מזיו כו' ואע"ג שבזמן התחיה תהי' בגוף וגם תהנה מזיו עכ"פ היא ירידה אצלה מחמת שהיא בגוף והתי' הוא שרצה הקב"ה להיות דירתו בתחתונים שתהי' בגוף ואעפ"כ לא יסתיר הגוף ותהנה ג"כ מזיו כמו בג"ע. ולהבין כ"ז הנה מתחילה צריך להקדים ענין שמע ישראל הוי' אלקינו הוי' אחד דלמה ב' פעמים הוי' ה' לו לומר הוי' אלקינו אחד, ומהו אלקינו. והנה גם ביי"ג מידות הרחמים נאמר ג"כ ב' פעמים הוי' ופסיק טעמ' בגויהו כו', וביאור ענין הדברים הוא דהנה יש להבין מה שפעם נא' את השמים ואת הארץ אני מלא שמשמע בחי' מהותו ועצמותו ופעם נאמר מלא כל הארץ כבודו משמע שאינו אלא בחי' זיו והארה בעלמא ושורש הדברים הוא כי הנה ידוע שיש ב' בחי' סוכ"ע וממכ"ע ויובן

ועי"ז : בכת"י ב' : ועד"ו.

ברח דודי : מאמר זה (מלבד הביאור) נדפס ג"כ (בשינויים ותוס' הגהות) באוה"ת שה"ש ע' השעט, תשפ"ו, ושם מתחיל : היושבת בגנים.

זה בהקדם תחילה מ"ש אני הוי' לא שניתי אתה הוא עד שלא נברא העולם אתה הוא משנברא כו' היינו שבחי' מהותו ועצמותו סוכ"ע אין בו שינוי כו' בין קודם שנברא לאחר שנברא שכמו שקודם שנברא הי' ממלא מקום הזה שעתה מקום העולמות, כמו כן לאחר שנברא העולם יש בחי' מהותו ועצמותו בחי' סוכ"ע בכל העולמות אף במקום העוה"ז הגשמי' ואין בו שום שינוי לפניו אני הוי' לא שניתי כו' כי כל בחי' השתלשלות לא נתהווה רק מבחי' זיו והארה בעלמא ואינו נוגע לעצמותו כלל כמו עד"מ זיו השמש שנמשך מן השמש שהיוו אינו בערך כלל למהות ועצמות השמש אלא רק בחי' גילוי' הארה בעלמא והנה בהזיו שמתפשט להאיר בכדור העולם יש בו שינוים כמה מיני חילוקי מדריגות ולא בהזיו עצמו רק השינוי הוא מצד קבלת הכלים שכל כלי מקבל הארה וזיו לפי מזוגה ותכונתה ועי"ז יתחלק לכמה מיני התחלקו' פרטים כלים מכלים שונים ולפי ערך הכלים כן ערך התפשטות האור בריבוי או במיעוט והנה אף שיש שינוים שונים בהזיו המתפשט בכלים אבל בעצמות השמש אין בו שינוי כלל והטעם הוא שהזיו המתפשט אין בחי' מהות ועצמות השמש רק בחי' זיו והארה בעלמא ואינו מגיע לעצמות כלל כמו"כ יובן למעלה שכינו המקובלים בחי' אא"ס שהחיות אשר נמשך ממנו כל בחי' השתלשלות ע"י הצמצומים דרך קו וחוט הוא אינו אלא בחי' אור וזיו בלבד מבחי' אא"ס ב"ה ואינו נוגע לעצם כלל ואינו פועל שום שינוי כלל אני הוי' לא שניתי כו' והנה אף שבחי' אור זה הי' בלתי אפשר להשתלשל בעולמות מאחר שהוא בחי' אא"ס היינו גילוי מעצמותו וכמו שהוא א"ס כן הגילוי ג"כ בבחי' א"ס, ואיך יכול להשתלשל ממנו עולמות שהם בחי' בעלי גבול אך הנה כתיב כי שמש ומגן הוי' כו' והפי' כמו שהמגן נרתק להגיץ ולהסתיר על אור השמש שיקובל אורו כך בחי' שם אלקים בחי' מגן ונרתק להסתיר על בחי' שם הוי' כדי שיוכלו להתהוות בעלי גבולין בעלי שינוים ואף שבבחי' הוי' לא שניתי כלל בחי' שם אלקים מסתירו ומצמצם שיוכל להתהוות בע"ג כו' כהדין קמצא דלבושא מיני' ובי', אך הנה למעלה בשורש ומקור כל בחי' ההשתלשלות לא הי' יכול להמשיך שורש בחי' ההשתלשלות מבחי' מהותו ועצמותו כי אם דרך דילוג והו ענין חלל כו' שהוא בחי' דילוג שלא בסדר והדרגה כלל שמדלג ממקום למקום שפורח באויר ולא כמו ענין הליכה כי ההולך הוא בסדר והדרגה שמגביה רגל א' ואח"כ השני אבל בחי' הדילוג הוא שלא ע"י סדר והדרגה כלל רק שברגע א' נעתק ממקום למקום ע"י פריחה באויר והוא בחי' חלל. והנה בחי' המשכה מבחי' אור וזיו הנ"ל שנמשך ע"י בחי' דילוג הוא בכדי שיוכל להיות השתלשלות העולמות הוא בחי' שם הוי'

והנה בחי' המשכת אור זה הוא ג"כ בבחי' א"ס וכדי שיוכל להיות בחי' השתלשלות בע"ג הוא ע"י כח המעלים ומצמצם בחי' כיווץ בעצמותו והוא בחי' שם אלקים המגן ומסתיר על בחי'. התפשטות האור והוא ג"כ בבחי' א"ס שיוכל להתפשט ולהשתלשל בבחי' בע"ג, והנה כמו"כ בחי' חיות הנפש המתפשט בגוף הנה כח ההתפשטות נק' בשם הוי' וכח המצמצם ומעלים שתתפשט בחי' סדר והדרגה. דרך עילה. ועלול הוא בחי' שם אלקים המסתיר כו', וזהו פי' הוי' אלקינו הוי' אחד, הוי' אלקינו בחי' סוכ"ע הוי' אחד בחי' ממכ"ע, וז"ש בצלמינו כדמותינו, בצלמינו הוא בחי' סוכב שהוא בחי' האור והזיו כמ"ש בע"ח כדמותינו בחי' ממלא שהמשכה שנמשך ממנו אינו רק בחי' דמות כו', וזהו פי' הוי' אלקינו משמעות אלקינו משמע שהוי' שלנו.

אך הענין הוא שאנחנו ממשיכים בחי' הוי' הנ"ל היינו כי כל ההמשכות אור הוא רק בבחי' הוי' כידוע דיו"ד צימצום ה"א בחי' התפשטות וא"י המשכה ה"א התפשטות, והנה ע"י ישראל נעשה בחי' הוי' היינו יו"ד הוא בחי' צימצום בחי' חכמה שהשכל אינו עדיין בהרחבה שיהי' התפעלות מזה רק בחי' הודאה וביטול בלבד כח מ"ה שבחכמה מודים אנחנו לך כו' איך שכל השתלשלות הוא רק מבחי' אור וזיו בלבד ואינו תופס מקום כלל ואני הוי' לא שניתית אתה הוא עד שלא נברא כו' ומודה ומבטל דעתו שאינו כמו שנראה לעין שהעוה"ז הוא בחי' יש והחיות המחי' אותו הוא בחי' אין ממש רק אדרבה הוא למעלה מבחי' יש אמיתי להנחיל אוהבי יש ובחי' בה"ע הוא בחי' אין כי כולא קמי' כלא חשיבי' והיינו רק בחי' הביטול שבחכ' בחי' הסתלקות מעצמותו ועי"ז נעשה למעלה ג"כ בחי' היר"ד בחי' צימצום בחי' הסתלקות עצמותו והוא בחי' חכמה כח מ"ה שהוא בחי' יו"ד והוא רק בחי' כח ומקור אל כל בחי' ההשתלשלות בבחי' מ"ה בחי' ביטול שעדיין כל בחי' השתלשלות הם בבחי' ביטול רק בבחי' כח בלבד כידוע שהחכמה הוא ראשית ההשתלשלות בחי' נקודה בלבד, וזהו בחי' יו"ד של שם הוי' הוא רק בחי' נקודה העדר ההתפשטות שעדיין אינו מתפשט לאורך ורוחב בחי' יו"ד זה נעשה ע"י בחי' הודאה הנ"ל שעושי' ישראל למטה שהוא בחי' נקודה בלבד שהביטול הוא רק בבחי' חכמה כח מ"ה שבחכמה אבל אינו מתפשט לאורך ורוחב ההשגה כנ"ל שהוא רק כח ומקור שיהי' אח"כ התפשטות אורך ורוחב השכל וד"ל, ואח"כ בחי' ה"א של שם הוי' דהיינו כשמתפשט ההשגה בבינה בהרחבת התבוננות איך שכל בחי' השתלשלות עולמות בריבוי רבבות מדריגות לאין קץ הם רק מבחי' אור וזיו בלבד אבל מהותו ועצמותו אין ערוך כלל כנ"ל אני הוי' לא שניתית כו' אתה הוא עד שלא נברא כו' דכולא קמי' כלא חשיבי' וזהו רבות עשית אתה הוי' אלקים נפלאותיך ומחשבותיך אלינו אגידה

ואדברה עצמו מספר כו' היינו רבות עשית. שכל ריבוי השתלשלות עולמות בריבוי מדריגות הם רק בחכמה עשית נגד מהותו. ועצמותו ית' כמ"ש כולם בחכמה עשית שגם החכמה הוא בחי' עשי' נגד מהותו ית' אין ערוך אליו שכל בחי' השתלשלות אין ערוך וכו' שהם אינם בערך אליו ית' ולא בערך מספר קטן לגבי מספר גדול. שהם עכ"פ בערך א' רק שזה קטון וזה גדול כו' אבל לנגד מהותו ית' המה אינם בערך אליו כלל. נפלאותיך ומחשבותיך אלינו היינו שאנו ממשיכים שיהי' בחי' מחשבותיך כו' אגידה ואדברה עצמו. מספר לשון המשכה גם אדברה הוא לשון המשכה כמו דבר א' לדור, ידבר עמים תחתינו היינו שאם היינו יכולים להמשיך מבחי' אור א"ס כמו שהוא או היו עצמן מספר לשון מספר היינו שיהי' בחי' השתלשלות ג"כ בלי גבול בבחי' א"ס, וגם לשון ספיר שהוא מאיר ביותר שלא הי' יכול לקבלו כו', וכשמעמיק בכל הנ"ל אזי יתפלל בבחי' רשפי אש ותשוקה בלב וזהו בחי' בכל נפשך שבק"ש, ועי"ז נעשה למעלה ג"כ בחי' ה"א הוא בינה עילאה המתפשטת לאורך ורחב השגה ושם הוא בחי' מקור למדות אם הבנים כו' וזה שהוכיח הנביא לישראל אני הוי' לא שניתי ואתם בני ישראל לא כליתם היינו מאחר שאני הוי' לא שניתי וכל חיות העולמות הם רק אור וזיו בעלמא כנ"ל בהרחבה וכשאתם מבינים זאת הי' צריך להיות כלות הנפש מכל וכל ואתם לא כליתם, וזהו תירץ שפעם נא' ישראל לא ידע עמי לא התבונן, ישראל לא ידע היינו שאינם יודעים זאת כלל ואפי' עמי שיודעים כולן שכן הוא אני הוי' לא שניתי כו' ואעפ"כ אין להם כלות הנפש היינו מפני שלא התבונן היינו שאינם מעמיקים בהתבוננות זו שיהי' להם כלות הנפש וד"ל, ואח"כ וי"ו של שם הוי' וי"ו לשון המשכה כמו וי"ו למעלה יו"ד ואח"כ נמשך ממנו קו והוא מורה על בחי' חכמות התורה שנמשך ממקום גבוה לנמוך מבחי' אנת הוא חכים כו' כמ"ש הקול קול יעקב קול קורא בתורה וקו הוא לשון המשכה כי הנה ענין עסק התורה לכאורה אינו מובן למה צריך לעסוק בתורה גם בדברים שאינם נוהג בזמן הזה כמו קדשים וסיפורי מעשים שבתורה למה צריכים לעסוק גם בהם אך הנה כל ענין עסק התורה רק כדי להמשיך אא"ס מבחי' חכים ולא בחכמה כו' שאין לערך החכמה אליו כולם בחכמה עשית כו' ועי' עסק התורה למטה ממשיכים למעלה בחי' אא"ס בחכמות התורה וזהו קול קורא בתורה כמו ד"מ אדם הגשמי ע"י שקוראים אותו בשמו פונה את עצמו בכל לכל מי שיקרא אותו כן גם למעלה ע"י עסק התורה קוראים אותו בחי' מהותו כו' שיפנה אל בחי' חכמה, וזהו כל הקורא בתורה הקב"ה קורא ושונה כנגדו כו' היינו לפי ערך עסק התורה למטה בבחי' ביטול ומס"ב כן הקב"ה שונה כו', וזהו ענין עוסק בתורה

לשמה לשם התורה כי כל התורה נשתלשל למטה בבחי' כשר ופסול כו' היינו
 בחי' מדות דז"א כו', אין ערוך כו', אנת הוא חכים כו', צריכים להמשיך אא"ס
 גם בחכמת התורה היינו ע"י עסק התורה במס"נ בחי' רעותא דליבא ממשיכים
 רצונו וחכמתו וכמבואר במ"א והיינו לשמה וזהו בחי' וא"ה אח"כ בחי' ה"א
 תתאה היינו בחי' מצות שיומשך אא"ס למטה מטה בבחי' עשי' גשמי' כמו
 עשיות כל המצות שהכל בדברים גשמי' ושורש המצות המה ממקום גבוה יותר מן
 התורה כמ"ש לכל תכלה ראיתי קץ רחבה מצותך מאוד לכל תכלה לשון כלות
 הנפש בחי' תענוג שהנשמות נהנין מזיו השכינה והשגת טעמי תורה ראיתי קץ
 כי בחי' זו מבחי' ההשתלשלות כי אפי' ג"ע עליון הוא בבחי' ההשתלשלות כי
 החכמה ראשית ההשתלשלות דרך עילה ועלול אבל רחבה מצותך מאוד הוא
 בחי' בלי גבול בחי' בכל מאודך בלי גבול כי הנה ידוע שהמצות נמשכין מבחי'
 רצון עליון תר"ך עמודי אור, ולהבין ענין רצון עליון דהנה יש ב' מיני רצון
 רצון עליון ותחתון בחי' רצון תחתון היינו עד"מ הרצון שיש באדם שהוא
 ע"פ השכל וטעם שלו ורצון עליון היינו בחי' רצון הפשוט שאין טעם לרצון
 כמאמר הידוע שתוק כו' היינו שהרצון שהוא למעלה מן השכל והטעם הנגלה
 אין טעם כו' ושורש המצות מן רצון עליון שלמעלה מן התורה כי אורייתא
 מחכמה נפקת כו' רק מבחי' החכמה ושורש המצות הם מבחי' רצון עליון בחי'
 כתר כו' רק שנשתלשלו למטה בבחי' עשי' גשמיות והטעם הוא כי נעוץ
 תחילתן בסופן דייקא סוף מעשה במחשבה כו' וגם כל התורה הוא פי' על
 עשיית המצות איך יעשה המצוה שעל אופן כך יהי' המצוה דהיינו מס' סוכה
 על מצות סוכה כו' נמצא המצוה גבוה מן התורה וזהו רחבה מצותך מאוד היינו
 שע"י המצות הם כלי רחבי' לקבל אא"ס בחי' מאוד כידוע שדבר ארוך אף
 שארוך הרבה אינו כלי בית קיבול לקבל דבר זה אבל כלי רחב הוא כלי בית
 קיבול לקבל הרבה, וכמו"כ ענין עשית המצות כו', וזהו ענין רחבה מצותך
 מאוד בחי' ה' תתאה וזהו ענין ימי שנותינו בהם שבעים שנה ואם בגבורות
 כו' היינו שכל שנותיו של אדם הקצובין לו הוא כפי המשכות אלקות שצריך
 להמשיך בעבודתו שם הוי' ומ"ש חלק הוי' עמו היינו שכל אדם מישראל יש
 לו חלק בהמשכת שם הוי' כפי עבודתו כן נמשך חלק מהוי', וזהו ענין והחיות
 נושאות הכסא היינו עשיות המצות שבזה הכל מדברים גשמי' אשר נשתלשל
 מהמרכבה עליונה פני שור פני ארי' כו' כמו עד"מ בהמות נשתלשלו מפני
 שור וחיות מפני ארי' ע"י שבירת הכלים כידוע, וכן דומם צומח כו', וכל
 המצות נוהגת הכל בדברים אלו יש קצת מצות נוהגת בדברים הנמשכים מפני
 שור וגם מצות שנוהגת בדברים הנמשכי' מפני ארי' וכן כולם, וזהו והחיות

היינו עשיות המצות שנוהגות בבחי' עליונות נושאים כמ"ש ועל דמות הכסא דמות כמראה אדם מלמעלה היינו בחי' תורה כמ"ש וזאת התורה אדם כו', והיינו בחי' חכמות התורה שנתלשל הכל במדות כמו כשר ופסול כו' חו"ג וע"י עשיות המצות שהם בחי' חיות כנ"ל נושאות הכסא בבחי' התורה שע"י נמשכת התורה מבחי' אנת הוא חכים ע"י שהמצות שרשם למעלה בבחי' רצון עליון כו', ואף שלמטה נשתלשלו בבחי' עשי' גשמיות והם למטה מחכמות התורה, אבל בשרשם המה געלים הרבה כי נעוץ תחילתן בסופן דייקא, וע"י מעוררים בחי' רצון עליון שהוא נמשך מבחי' אנת הוא חכים בחכמ' שבאצ"י רחבה מצותך מאוד וד"ל.

והנה כל בחי' תורה ומצות להמשיך אא"ס למטה מטה הוא ע"י בחי' דילוג כנ"ל שאינו בהדרגה לפי שכל בחי' הנ"ל אף בחי' חכמה שבאצ"י אינה בערך נגד מהותו ית' כולם בחכמה עשית שהוא בחי' עשי' ואין ערוך לו ואינה בבחי' השתלשלות מעילה לעלול שהעלול הוא בערך העילה כו' אבל לנגד מהותו ית' אינם בערך כלל רק בדרך דילוג כנ"ל באריכות. וזהו טוב ודמה לך דודי לצבי או לעופר האילים על הרי בתר כמו צבי שהוא דולג במהירות כידוע, על הרי בתר שנמשך בטורא דפרודא בדברים גשמי' כנ"ל ועתה בזמן הזה הוא בהעלם והסתר עדיין אבל בזמן התחיה שיהי' או בגילוי בחי' סוכ"ע כמארז"ל עוה"ב אין בו לא אכילה ולא שתיה רק צדיקים יושבים ועטרותיהן בראשיהם היינו מבחי' כתר שהוא בחי' מקיף יהי' או בראשיהם בגילוי ונהנין מזיו השכינה, ואין הפי' לעוה"ב כי מה חידוש הוא שאין בו לא אכילה כו' מאחר ששם הם בלא גופים, רק קאי על זמן התחיה שאז יהי' בגופים ואעפ"כ לא יהי' נצרכים לאכילה רק הגוף יחי' מזיו השכינה מהשגות אלקות ולא כמו עתה שהגוף צריך לאכילה ושתיה והיינו מפני שעתה בחי' טובב הוא בהעלם וגילוי החיות הוא מבחי' ממכ"ע בחי' השתלשלות וע"פ השתלשלות צריך הגוף הגשמי לחיות מאכילה גשמי' אבל בזמן התחיה שאז יהי' בחי' טובב בגילוי ושם אין בחי' התחלקות כלל כחשיכא כאורה כו' ואין בו מעלה ומטה חילוקי מדריגות כלל כנ"ל, ואז יכול גם הגוף הגשמי לחיות מבחי' זיו השכינה כי לא יסתיר הגוף כלל וכו', רק שכדי לבוא למדריגה זו בחי' תחית המתים צריך מקודם להיות היושבת בגנים ב' גנים גן עדן עליון וג"ע תחתון וענין הגנים הוא בחי' תענוג ונהנין מזיו השכינה כו' שהוא בחי' תענוג מג"ע העליון הוא בחי' פני' טעמי תורה היינו התענוג מחכמות התורה ונעשה ע"י עסק התורה למטה כמ"ש אשרי מי שבא לכאן ותלמודו בידו דהיינו כפי ערך עסק התורה שעסק בעוה"ז בחיצוני' התורה כן משיג בג"ע עליון הפנימיות, וג"ע התחתון

הוא בחי' טעמי מצות תענוג המלוּבש בעשיות המצות ונעשה ג"כ ע"י עשיות המצות בעוה"ז שכיפי עשיתו למטה בעוה"ז כן מקבל תענוג בג"ע תחתון כי שכר מצוה מצוה היינו פנימיות התענוג המלוּבש רק שבשרשה הוא גבוה מן התורה כי בחכמ' התורה התענוג המלוּבש בה הוא ג"כ תענוג המלוּבש בחכמה כידוע שהחכמה נק' עֵדן ד"מ אדם העושה דבר ע"פ שכל וטעם שבהתענוג מלוּבש הוא בשכל, אבל עשיות המצות שרשם הוא ברצון עליון כו' דגם התענוג המלוּבש ברצון עליון רצון הפשוט אין טעם כו' התענוג ג"כ פשוט כו' שנשתלשלו למטה בעשי' כי נעוץ תחילתן בסופן כו' כידוע והחכמה מאין תמצא היינו מבחי' כתר נמצא שהכתר למעלה מהחכמה, חברים מקשיבים לקולך חברים היינו נשמות ומלאכים שנק' חברים בבחי' קדוש כידוע שאין המלאכים אומרים קדוש למעלה עד שישראל אומרים למטה קדוש' כי בבחי' זו שניהם שווין ואף שהנשמות הם מבחי' פנימיות ומלאכים מבחי' חיצוניו' זהו הכל בפנימיות החיות מבחי' ממלא הנשמות גבוהי' מהמלאכים אבל בבחי' קדוש שהוא בחי' סובב בחי' מובדל בעצם ששם אין בחי' התחלקות כלל ואין בו מעלה ומטה שם שניהם שוין ונק' חברים אבל בהשגות התורה שהיא בחי' פנימיות חכמה צריכים המלאכים לקבל מהנשמות כי התורה לא נתנה רק לישראל מפני שהם בחי' פנימיות, וזהו מקשיבים לקולך היינו בחי' תורה, קול קורא כו' שומעי' המלאכים מהנשמות השמיעני היינו שתעשה לי בחי' שמיעה והיינו ע"י עסק התורה המצות למטה שנעשה עי"ז למעלה בחי' ב' גנים הנ"ל, עי"ז נעשה בחי' שמיעה למעלה בבחי' סוכ"ע שיומשך אח"כ למטה בגילוי בזמן התחיה שאו יהי' בגילוי' בבחי' דילוג גדול, וזהו ברת דודי ודמה לך לצבי או לעופר האילים על הרי בשמים היינו שיהי' בחי' דילוג גדול מבחי' סובב על הרי בשמים היינו ד"מ כמו הריח שמשיב את הנפש ברגע א' וכמו"כ כשיהי' אז בבחי' סובב בדילוג כו' וד"ל. וזהו עתידים צדיקים שיאמרו לפניהם קדוש, היינו שיהי' בבחי' קדוש למטה בחי' סובב כו' כנ"ל וד"ל.

להבין שורש הדברים ענין הרי בשמים שהוא ע"פ שמבואר ענין י"ג טורי' דאפרסמונא דכיא שהוא כמו ד"מ אפרסמון גדלה על ההר דוקא וכססוחטין אותה יוצא שמן ערב ומברכין עליו בורא שמן ערב כמו"כ ענין טורי' דאפרסמונא למעלה היינו מקור ושורש היגת"ד שממנו נמשכים הי"ג

תיקונים והוא י"ג חיוורתי פנימי' הכתר וי"ג ת"ד נמשכים מחיצוני' כתר מבחי' שערות בלבד כמו ד"מ שערות הראש שיונקים מן המוח ואעפ"כ כשנמשכין אינם בחי' עצמות כלל, ולכן כשחותכים אותם אינם כאב לראש כלל ושרשן הוא ממותרי מוחין וכמו"כ למעלה המשכות כתר לבחי' חכמה הוא נמשך רק בבחי' שערות בלבד כידוע דאבא יונק ממזל הח' וכו' והוא ענין שערות שהוא י"ג ת"ד וכשנמשכין בבחי' חכ' אז נק' נהרי דאפרסמונא דכיא, נהר הוא לשון המשכה והיינו כשנמשכין מחכמה בחי' שמן אפרסמון וד"ל. ולהבין כ"ו בתוס' ביאור יש להקדים סדר השתלשלות שהוא רק מבחי' מחכמה ולמטה כידוע שהחכ' היינו ראשית גילוי אצ"י היינו ראשית ההשתלשלות כל הספי' שכולן נשתלשלו מבחי' חכמה דרך עילה ועלול כמו ד"מ מבחי' שכל דהיינו בחי' חכמה נשתלשל בחי' בינה הרחבת השכל באורך ורוחב, ומן שכל למדות ומן המדות למחשבה ומן מחשבה לדיבור או לבחי' מעשה הכל בדרך השתלשלות ממדריגה למדריגה דרך עילה ועלול שיש ערך ביניהם ושייכות להעילה עם העלול כידוע, וכמו שאנו רואים שהנהגות והגדלות המדות הוא ע"פ השכל דוקא כמו שהקטן יאהב ויתאוה לדברים קטנים וכן כל מדותיו הכל לדברים קטנים דווקא מפני ששכלו קטן וכשנתגדל השכל נתגדל המדות ג"כ וכמ"ש לפי שכלו יהולל איש כו' כי המדות נשתלשלו מן השכל בדרך עילה ועלול לכן יש להם תמיד ערך ושייכות אל השכל וכל בחי' השתלשלות דרך עילה ועלול הנ"ל הכל הוא מבחי' החכמה ולמטה, אבל כשנאצל בחי' החכמה מלמעלה מן החכ' היינו מבחי' הכתר אינה בדרך השתלשלות כלל כי הנה בחי' הכתר הוא הממוצע בין המאציל לנאצלים, ויש בו בחי' תחתונה שבמאציל היינו שהארות מל' דא"ס יש בבחי' הכתר וכיון שכן אין ערוך כלל שיאצל ממנו בחי' חכמה מאחר שהוא בחי' א"ס הי' יכול להשתלשל ממנו ריבוי רבבות ספי' עד אין מספר ושיאצל ממנו בחי' החכמה שהוא ראשית השתלשלות כל הספי' הנה הוא רק בבחי' דילוג לבד וענין דילוג הוא ד"מ כמו ההולך ברגליו שהוא בהדרגה שמתחילה יעמוד רגל א' על הארץ ואח"כ השני אבל בחי' דילוג הוא ד"מ כמו מהר להר שדולג דרך אויר כמו"כ למעלה מבחי' מאציל לנאצלים שאין ערוך ביניהם כלל הוא בחי' דילוג היינו בחי' חלל וכו' שאינו בדרך השתלשלות ממדריגה למדריגה רק בדרך דילוג ומקום פנוי שהוא בחי' הצמצום כו', וגם כל ההמשכה שנמשך מבחי' כתר לבחי' חכמה הוא בחי' שערות בלבד מותרי מוחין כו' שאינו בבחי' עצמות, רק בבחי' חיצוני' בלבד כי אין ערך כו' וכל בחי' האצ"י אין ערך כלל לגבי עצמות המאציל שהוא בבחי' א"ס ואינו בערך מספר יו"ד ספי' כלל וכל בחי' האצ"י הוא בחי' חיצוני' בלבד כולם בחכמה עשית שהחכמה נחשבת כעשי' לגבי עצמות המאציל

והמשכתו מבחי' הכתר רק דרך שערות י"ג ת"ד הנ"ל, שהמה מבחי' חיצוני' הכתר ונמשכין לבחי' החכמה אבא יונק ממזל הח' כו' ומבחי' חכמה ולמטה היא בחי' השתלשלות ויש בו עליות וירידות בחי' מיעוט וריבוי, וזו ג"כ בבחי' כלים דאצי' שפעמים האור בא בהם בגילוי רב ופעמים מעט, ומה שורש יום ולילה ועליות וירידות כמו בשבת וי"ט, אבל האורות ג"כ המה פשוטים בבחי' א"ס ואין בהם שום שינוי כלל וזהו מבחי' חכמה למטה אבל בבחי' כתר בעצמו שמלוכב בו בחי' מל' דא"ס אין בו שום שינוי וריבוי ומיעוט כלל אני הוי' לא שניתי כו' ואתה הוא קשה"ע ואתה הוא כו' שאין ריבוי ההשתלשלות פועלים בו שום שינוי כלל שאינם רק מבחי' אור וזיו בלבד ואינו נוגע לעצם כלל וגם אתה אשנה"ע ג"כ הוי' לא שניתי ומקיף את כולם בהשוואה א' והוא בחי' סוכ"ע שמקיף וסובב לד' רוחות ומעלה ומטה הכל בהשוואה א' רק שבחי' זו היא בהעלם. והנה יש בחי' דילוג וקפיצה וההפרש ביניהם הוא שהדילוג הוא ברגל א' והקפיצה הוא בב' רגלים כמו"כ למעלה יש בחי' חו"ג ולפעמים כשנמשך בחי' אצי' מהארת הכתר חסדים קודמין ולפעמים גבורות קודמין ולפעמים שניהם כא' והכל הוא בבחי' דילוג שלא בהדרגה כנ"ל כי בחי' כתר שיש בו הארת מל' דא"ס אינו ערך כלל לבחי' החכמה רק בדרך דילוג כנ"ל, רק לפעמים כמו בפסח באים כא' בחי' חו"ג ובר"ה עד סוכות המה באים בהדרגה, וזהו ענין דילוג ברגל א' וענין קפיצה בב' רגלים וד"ל.

ועתה יש להבין ענין היושבת בגנים ב' גנים ג"ע עליון וג"ע תחתון שג"ע העליון הוא השגת פנימי' טעמי תורה וג"ע התחתון הוא השגת טעמי המצות, ולהבין ענין זה למה השגות טעמי המצות הוא בג"ע התחתון והשגת טעמי התורה בג"ע העליון כי הנה ידוע ששורש המצות המה למעלה מן התורה ששורש המצות המה בכת"ר תר"ך כו' ושורש כל התורה הוא רק פ"י למצות כידוע, אך הנה האמת שבדבר א' המצות הם למעלה במדריגה מן התורה ובדבר א' התורה היא למעלה מן המצות והיינו בשרשן המצות גבוהים מן התורה כי המצות שרשן בבחי' הכת"ר ואין טעם לרצון שתוק כך עלה במחשבה כו' בבחי' רצון פשוט ותענוג פשוט אשר קדשנו במצותינו וכו' אשר הוא לשון תענוג, ושורש התורה הוא מבחי' חכמה שבכת"ר, אבל כמו שהם בגילוי בסדר השתלשלות התורה למעלה מן המצות כי התורה הוא פנימי' בחי' השגה הוא רוחניות הן בחי' נגלה והן בחי' נסתר הכל המה בחי' טעמי' המצות וכוונתן בבחי' השגה אבל המצות עיקרן המה בעשי' גשמיות דווקא שאמר ונעשה רצונו כמו ד"מ מלך ב"ו שמצוה לעבדיו לעשות איזה דבר מחמת איזה טעם שיש לו ע"פ חכמתו ומקבל תענוג מזה שעושי' רצונו דהנה השגת הטעם

השכל שיש לו בדבר הזה הוא למעלה מן עשיות הדבר כי הוא בחי' רוחניות בחי' השגה אבל מ"מ עיקר התענוג הוא בבחי' עשי' דווקא נח"ר לפניו שאמר ונעשה רצונו כו' וכמ"כ למעלה התורה הא בחי' הטעם והשכל והשגת הדבר שהוא בחי' רוחניות ובכח זו היא למעלה מן עשיות המצות אבל מ"מ עיקר התגלות התענוג הפשוט כמו שהוא ברצון הפשוט הוא דוקא בעשיות המצות בגשמיות שאמר ונעשה כו', ולכן ע"י עסק התורה נעשה בחי' געה"ע כמאמר אשרי מי שבא לכאן ותלמודו בידו שע"י עסק התורה למטה בבחי' טעמי תורה שע"פ נגלה משיג בג"ע פנימי' התורה וכמ"כ ע"י עשיית המצות נעשה געה"ת שמשגיג שם התענוג המלוכש במצוה כי שכר מצוה כו' כי ענין הג"ע הכל הוא בחי' תענוג וכמאמר נהנין מזיו השכינה שהוא בחי' תענוג רק שבגעה"ע התענוג הוא בבחי' רוחני' יותר ששם הוא בחי' השגה פנימיות חכמה ובג"ע התחתון התענוג הוא אינו רוחני כ"כ מפני שהוא בחי' עשי' גשמיות וכמו ד"מ שאנו רואים שיש כמה תענוגים כמו התפעלות השכל כשמשגיג איזה דבר חדש שהוא תענוג רוחני אבל יש בחי' תענוג שמלוכש בדברים גשמי' כמו מן האכילה ושתיה שאין התענוג רוחני כ"כ, וכמ"כ למעלה ג"ע העליון וג"ע התחתון הם בערך הנ"ל.

חברים מקשיבים לקולך, חברים נק' המלאכים שהם חברים לישראל באמירת קדוש כי קדוש הוא בחי' מובדל בחי' סוכ"ע היינו בחי' הארת הכתר כי קדוש גימטרי' ת"י נימין כמבואר בזהר והיינו בחי' שערות בחי' ת"ד הנ"ל וג"פ קדוש היינו ג"פ אל תיקון הראשון שמי"ג ת"ד שמתפשט הארתו בבי"ע כי בחי' הארת הכתר בחי' אני הוי' לא שניתי הוא בכל מקום אף בעולם הגשמי רק שהוא בבחי' סובב ומקיף בבחי' העלם כמ"ש הסובל ומעלים עין כו', דהנה השגחה פרטיות הוא בכל מקום אף בבהמות וחיות שאינן בני דעה כלל וכמו בנשים שדעתן קלות וסובל אותם בשה מחמת שהוא בבחי' העלם אבל מקיף וסובב אותם בהשואה א' מקיף לד' רוחות מעלה ומטה כו' והנהגות העולמות בבחי' דין ומשפט הוא מבחי' יחוד זו"נ בבחי' השתלשלות שהוא בגילוי אבל בחי' סובב הארת הכתר הוא בהעלם, יהנה בבחי' קדוש הנ"ל נשמות ומלאכים שווין דהנה נשמות ומלאכים שניהם מזיווג או"א רק שהנשמות הם מזיווג פנימי והמלאכי' הם מחיצוני' מבחי' נשיקין, והנה יחוד או"א הוא ע"י הארת הכתר דייקא מבחי' סובב בחי' קדוש ובבחי' קדוש הנ"ל שניהם שווין הנשמות ומלאכים כי בבחי' סוכ"ע אין בו בחי' התחלקות מעלה ומטה כלל ובחי' פנימית וחיצוני' שווין לפניו, וכ"ז הוא בבחי' סובב אבל בבחי' פנימית בחי' השתלשלות הנשמות גבוהים מהמלאכים כי הנשמות המה מבחי' פנימי' והמלאכים מבחי' חיצוני',

לכן בהשגת טעמי התורה בחי' חכמה שהוא בחי' פנימי' חכמה הנשמות משיגים יותר מהמלאכים והמלאכים מקבלים מהם כמ"ש אצל ר"א בן ערך ור"י כשהי' דורשין במעשה מרכבה היו מתקבצים המלאכים לשמוע כבמוזמטי חתן וכלה כי השגת התורה צריכים המלאכים לקבל מן הנשמות כי הנשמות המה בבחי' פנימי' ומשיגים בחי' פנימי' חכמ' יותר וזהו חברים מקשיבים לקולך היינו בג"ע העליון ששם השגות פנימיות טעמי תורה המלאכים שנק' חברים מקשיבים לקבל מהם. השמיעני, הנה בפני השמיעני יש בו ב' פי' הא' לשון שמיעה והב' לשון אסיפה, והנה פסוק זה אמר הקב"ה לכנ"י כי כל השיר השירים נא' על דרך זה פסוק א' אמר קוב"ה ופסוק א' אמרה כנ"י לקוב"ה, וכן כאן פסוק זה היושבת בגנים כו' השמיעני אמר קוב"ה וברח דודי אמרה כנ"י, והנה ענין השמיעני הוא ע"ד זה כי הנה ידוע שאין אא"ס שורה כ"א באתר שלים כמבואר בזוהר היינו כשיש למטה כל בחי' השלימות או שורה אא"ס, והנה ידוע ששלימות כל הברורים הוא בבחי' חכמה כי בחכמה אתברירו כו' וכשנשלם כל הברורים בבחי' חכמה עילאה או שורה אא"ס הארת הכתר הנ"ל. והנה אלקים חשב מחשבות לבלתי ידח ממנו נדח. היינו שכל רפ"ח ניצוצין שנפלו בשבירה צריכין להתברר ולעלות לשרשן, וזהו ענין גיהנם וגלגולים הכל בשביל שידחה הרע ויוברר הטוב וכן כתיב ימי שנותינו בהם שבעים שנה כו' הכל כדי שכל הנשמה תברר כל הניצוצי' כפי שתוכל לברר לפי שרשה ותכלית הברור הוא בבחי' חכמה, והיינו ענין ג"ע העליון היינו שהנשמות שנתבררו עד שיכולים להשיג פנימי' טעמי תורה ונק' בזוהר מארי דאורייתא, וכן בג"ע תחתון היינו שהנשמות שאינם בעלי תורה שיוכלו לקבל השגת התורה ואינם רק בעלי מעשה השגתם. הוא ג"כ בבחי' זו בגן עדן התחתון ממעשה המצות גשמי' וד"ל. וכן בעוה"ב שאין בו לא אכילה ולא שתיה הוא ג"כ דווקא אחר שלימות כל הברורים, זהו כ"ז אריכות הגלות הכל כדי להשלים כל הברורים וד"ל. והנה אחר תשלום כל הברורים בבחי' ב' הגנים הנ"ל נעשה מזה בחי' מ"ג להארת הכתר כי באור הכתר עצמו אין בו עליות העלאות מ"ן כלל רק ע"י השלימות הנ"ל דנעשה באור בתכלית או ממילא שורה הארת הכתר כו' וכשאינו נשלם בתכלית דהיינו כשחסר איזה דבר שלא נתברר אזי אין שורה בו כי כל מום לא יקרב כו', וזהו לשון השמיעני לשון שמיעה היינו שע"י הגנים הנ"ל שהוא שלימות הברורים כו' תתעורר אור הכתר ממילא וזהו בחי' שמיעה בחי' מ"ג לבחי' כתר ואח"כ ע"י בחי' זה נעשה המשכת מ"ד מאור הכתר לאור"א, וזהו לשון השמיעני כפי' הב' לשון אסיפה כו' וזהו הכוונה על תח"מ, וזהו שכתוב אח"כ ברח דודי ודמה לך לצבי ולעופר האילים. על הרי בשמים היינו שאו

יהי בחי' גילוי למטה מבחי' הרי בשמים טורא דאפרסמונא דכיא בחי' פנימית הכתר בחי' י"ג חיוורתו כו' וזהו ע"י בחי' השמיעני תחלה מב' הגנים הנ"ל שהוא כמו ענין העלאת מ"ן לבחי' כתר מבחי' שלימות כו' ואחכ"ז נעשה בחי' המשכות מ"ד בתחה"מ שיתגלה אור הכתר למטה ולכן לא יהי' שם אכילה ושתיה כלל כי בחי' סוכ"ע אין בו מעלה ומטה וחילוק מדריגות כלל ויכול הגוף הגשמי לחיות מבחי' אלקות וד"ל. וזהו ענין הנה ישכיל עבדי ירום ונשא וגבה מאוד כו' מאוד הוא בחי' הארת פנימי' הכתר שיהי' לעתיד בגילוי למטה וד"ל. וזהו עתידים צדיקים שיאמרו לפניהם קדוש בחי' קדוש היינו בחי' חיצוני' הכתר בחי' שערות ת"י נימין ולעתיד יתגלה למטה הארת פנימי' כתר שהוא בחי' טורא דאפרסמונא בחי' י"ג חיוורתו אז יומשך מהם בחי' קדוש היינו שהצדיקים יתעלו למעלה מבחי' קדוש בחי' פנימיות כתר כו' ואז יאמרו לפניהם קדוש ובחי' זו יהי' ג"כ בבחי' דילוג וזהו ברח דודי כו' לשון דילוג שיומשך בחי' פנימיות כתר למטה וזהו דילוג גדול וד"ל.

ששת • ימים תאכל מצות וביום השביעי עצה להוי' אלקיך וצריך להבין מהו ענין השייכות לאכילת מצה בששת ימים ליום השביעי עצרת כו' דמשמעות הכתוב שע"י שתאכל שבעת • ימים מצות עיי"ז יהי' אח"כ ביום השביעי עצרת כו' וגם להבין ענין קי"ס ולמה הוא. ביום הו' דווקא וגם להבין מ"ש כאן וביום השביעי עצרת להוי' אלקיך ובשמ"ע דסוכות נאמר וביום השמיני עצרת. תהי' לכם כו' וגם להבין הטעם למצות אכילת מצה בכל ז' ימי הפסח הלא בפסח מצרים לא היו אוכלין מצה אלא ביום הראשון, ולהבין את כל הנ"ל צריך לבאר כל עיקר ענין הטעם אכילת מצה בחג הפסח והנה לכאורה הטעם לאכילת מצה הוא ממה שנאמר ויאפו את הבצק עוגות מצות כי לא חמץ כי גורשו ממצרים ולא יכלו להתמהמה והיינו מ"ש בהגדה מצה שאנו אוכלים על שום מה ע"ש שלא הספיק בצקת אבותינו להחמיץ עד שנגלה עליהם מ"ה הקב"ה וגאלם והנה כ"ז הי' אחר חצות הלילה דייקא כי הגאולה שגורשו ממצרים הוא • לא יכול להתמהמה הוא אחר חצות הלילה דייקא אחר אכילת

ששת : מאמר זה (מלבד הביאור) נדפס ג"כ (בשיוניים ותוס' הגהות) בלקו"ת צו יג, א.
 שבעת : כ"ה בהכתי' ואוצ"ל : ששת.
 הוא : אוצ"ל : כג.

קרבן פסח שעי"ו ופסח ה' כו' שהוא ענין מה שנגלה עליהם ממ"ה כו' וגאלם שעי"ו גורשו ממצרים ולא יכלו להתמהמה ולא הספיק בצקת כו' וא"כ לכאורה אינו מובן מ"ש גבי קרבן פסח ומרורים • יאכלוהו כו' שמוכח מזה שאכילת מצה הוא קודם חצות דייקא דהרי הקרבן פסח אינו נאכל אלא עד חצות, וגם צריך להבין למה גבי על מצות ומרורים כו' נאמר מצת חסר וא"ו וגבי ויאפו את הבצק עוגות מצות כו' נאמ' מצות בוא"ו מלא כו' וכמו"כ מ"ש ששת ימים תאכל מצות נאמר מצות מלא כו', אך הענין דבאמת הוא ב' מיני מצה א' קודם חצות וא' אחר חצות מ"ש על מצות ומרורים הוא ענין המצה שקודם חצות והוא מצת חסר וא"ו ומ"ש ויאפו את הבצק עוגות מצות כו' מצות מלא הוא ענין המצה שאחר חצות דווקא הוא מלא עד שנגלה כו' ונמצא מובן לפי זה שמי"ש ששת ימים תאכלו מצות שנאמר ג"כ מלא בוא"ו הוא ג"כ ענין המצה שאחר חצות דווקא שנאמר שם ג"כ מצות מלא בוא"ו וע"כ בהגדה נאמר הטעם למצה זו שאנו אוכלין ע"ש שלא הספיק בצקת כו' שהוא ענין המצה שאחר חצות דווקא והיינו מטעם הנ"ל ממ"ש ששת ימים תאכל מצות מלא בוא"ו כו' כנ"ל.

ולהבין את כל הנ"ל צריך לבאר הטעם ולהקדים ענין א' הידוע במ"ש כי לא על הלחם לבדו יחי' האדם כי על כל מוצא פי הוי' יחי' האדם כו' ולכאורה אינו מובן הטעם שמאכל יחי' את האדם כנודע וכמ"ש עד דלא אכלתי כו' וכנודע עד אשר לא יאכל וישתה אדם כמה ימים לגמרי ימות לגמרי דלכאורה אין לזה טעם כלל דהלא כל המאכלים הגשמי' הן מבחי' צומח וחי' שהם למטה הרבה ממדריגות האדם שהוא בחי' מדבר כו' וא"כ למה יהי' הם מחי' את האדם אך התירוץ לזה הוא בכמה ספרים בשל"ה וכדומה שזהו בחי' מ"ש כי לא על הלחם לבדו יחי' האדם כי על כל מוצא פי הוי' כו' פי' שלא המאכל הגשמית מחי' את האדם אחרי אשר הן למטה ממדריגות האדם כ"א המוצא פי הוי' שיש במאכלים דהיינו מאמר תדשא הארץ שהוא מעשרה מאמרות שהוא מה שנאמר ויאמר אלקים תדשא הארץ דשא עשב כו' וכן תוצא הארץ גפש חי' למינה שבחי' מוצא פי הוי' זה המלוכש במאכלים גשמיים שמבחי' צומח חי' שהן ממאמר תדשא כו' תוצא כו' הוא אשר מחי' את האדם אך עדיין אין תירוץ זה מספיק דהלא האדם הוא ממאמר נעשה אדם כו' וא"כ אינו מובן למה יהי' המאכל יחי' את האדם שאם מפני מוצא פי הוי' המלוכש בו הלא גם האדם הוא ממוצא פי הוי' ממאמר נעשה אדם אך הענין הוא

עפ"י המבואר במ"א במ"ש אלה המלכים אשר מלכו לפני מלוך מלך כו' ששורש דצ"ח הגשמי שרשן למעלה הוא בבחי' עולם התווה שקדם לבחי' התיקון שנק' מלך לבנ"י אלא שנשברו ונפלו למטה ונתלבשו בדברים גשמיים שהן בחי' דצ"ח הגשמי וכמ"ש וימלוך וימת משא"כ האדם שרשו מבחי' עולם התיקון כנודע וכמבואר במ"א באריכות במ"ש אחר וקדם כו' וע"כ המאכלים הגשמיים אף שלמטה הן למטה הרבה ממדריגת האדם עכ"ז הן מחי' את האדם מצד שרשן בעולם התווה שלמעלה מהתיקון וכנודע שבחי' רפ"ח ניצוצין דתווה נפלו ונתלבשו בדברים גשמיים כו' והענין הוא דהנה בחי' התיקון הוא בחי' חכמה דאצילות וכמ"ש בחכ' אתברירו כו' משא"כ בחי' דתווה הוא למעלה מן האצי' ונק' בהמה רבה שלפני אצילות כו' וד"ל וא"כ כשנשברו אורות דתווה ונפלו למטה הכלי שלהן עם בחי' רפ"ח ניצוצין ונתלבשו ג"כ בדצ"ח ובהמות שלמטה מן הטעם דייקא וע"כ היו יכולין לחיות את האדם כו' וד"ל וזהו כי לא על הלחם כו' כי על כל כו' דהנה פי ה' הן י' מאמרות תדשא כו' תוצא כו' אמנם מוצא פי הוי' הוא המקור והוא המוציא את פי הוי' שבמאמר זה והיינו ע"ד הנ"ל ששרשן בעולם התווה מחמת זה מחי' את האדם דווקא כנ"ל וד"ל זהו הטעם שמאמר נעשה אדם הוא האחרון שבי' מאמרות והמאמרות תדשא ותוצא כולם הם קודמין למאמר נעשה אדם והיינו מטעם הנ"ל להיות ששרשן בעולם התווה למעלה ממדריגות האדם משא"כ בעולם התיקון שנק' מחשבה שם האדם קודם וכמ"ש ישראל עלו במחשבה כו' וזהו אחר וקדם צרתני כו' וד"ל, וזה שאמר רב ששת עד דלא אכילנא בשרא דתורא לא צלילא דעתאי שנמצא מובן מזה שהמאכלים הן המחזיקים את כח החכ' ושכל של האדם ג"כ והיינו מטעם הנ"ל להיות כי שרשן המאכלים הן למעלה בעולם התווה שלמעלה מן החכמה ע"כ יש בהן הכח והיכולת לחזק ולהוסיף גם כח החכ' של האדם כו' וד"ל וכמו"כ הנה יובן בעבודת ה' הן הן כל הברורים של רפ"ח ניצוצין דתווה שמלובשי' בדברים גשמיים שמתבררים ועולין למעלה בבחי' התיקון שמנפשו האלקית בעבודת ה' בק"ש ובתפילה וכדומה שבחי' כח האכילה היא ממש הוא המוסיף כח ההתבוננות וההתפעלות אהבה לה' להיות התפעלות האהבה בתוקף ותגבורת יותר כנודע והיינו מטעם הנ"ל שלהיות שמלובש בהן בחי' רפ"ח ניצוצין דתווה שלמעלה מבחי' התיקון וע"כ ביכולתם לחזק בחי' החכ' שמנפשו האלקית שמבחי' התיקון כנודע להיות שכלו ומדותיו לה' בק"ש ותפילה בתגבורת יותר וד"ל.

ועפ"י הקדמה זו יובן ענין אכילת מצה בחג הפסח דהנה הפרש בין חמץ למצה היינו שחמץ יש לו הגבהה והתנשאות משא"כ בחי' מצה אין לה

שום התנשאות והגבהה כלל וכמו"כ בעבודת ה' בחי' חמץ הוא בחי' ההתנשאות דקליפה להיות באיזה בחי' ישות ומציאות אף בהתפעלות שכלו ומדותיו לה' ע"כ יש מי שמתפעל כו' משא"כ בחי' מצה הוא בחי' שפלות והיינו בחי' ביטול נפש הבהמית לה' והכנעת החומר לגמרי שלא להיות בבחי' ישות ומציאות כלל והיינו מפני עוצם בחי' והתקשרות נפשו האלקית לה' שלא מן הטעם והדעת לגמרי והתפעלות המדות (ע"ד מ"ש אברהם שהכיר את בוראו שהוא בחי' ההכרה באלקות איך שהוא מחי' ומהוה מאין ליש כו' וממילא תבטל נפשו מכל וכל כו' כמבואר במ"א באריכות). והנה ידוע דבגלות מצרים נאמר שהי' ישראל מקושרים בעמקי הקליפות למאוד והי' שכלם ומדותם בבחי' גילוי הקלי' וסט"א מאד להיות בחי' יש ונפרד בפ"ע ממש ההיפך לגמרי מבחי' השגה וההתפעלות באלקות והיינו מפני בחי' פרעה האוחז באחורי עורף כנודע ולכן כאשר נגלה עליהם ממ"ה וכמ"ש ובמורא גדול זו גילוי שכינה שהוא בחי' אא"ס שלמעלה מן ההשתלשלות וכמ"ש ופסח ה' כו' ששם אין יניקה לחיצונים כלל ממילא יצאו ויגרשו ממצרים כמשי"ת בסמוך אמנם ההכנה לבחי' גלוי אתעדל"ע. הי' ע"י אכילת המצה שאכלו קודם חצות וכמ"ש על מצות ומרורים יאכלוהו ונק' בזהר מכלא דמהימנותא דהיינו בחי' התקשרות והאמונה וההכרה באלקות איך שמהוה מאין ליש שלא ע"י טעם ודעת כלל כנ"ל והוא עד"מ אין התינוק יודע לקרוא אבא עד שיטעום טעם דגן דהנה אף שקורא אור"א אינו אצלו בבחי' השגה וטעם ודעת כלל על מה ועל למה הוא אביו ועכ"ו הוא קורא אביו ואמו ונמצא שהקריאה זה הוא מצד ההתקשרות שלו באביו ואמו שלא מן הטעם והדעת לגמרי כ"א בבחי' הכרה בלבד וע"כ אינו אצלו כ"א בבחי' קטנות מאוד בבחי' הקריאה בלבד למטה מן הטעם והדעת כו' וכ"ו הוא ע"י שטועם טעם דגן דווקא וד"ל וכמו"כ בחי' מצה שנק' בזהר מיכלא מהימנותא הוא בחי' הכרה באלקות שלא ע"י טעם ודעת כלל ומפני בחי' ההכרה זו הי' בהם בחי' הביטול והכנעת חומר נפש הבהמית מכל וכל ממש שלא להיות ישות והתנשאות דבחי' חמץ כלל וכלל.

והנה בחי' המצה זו היא בחי' אתערותא דלתתא והכנעת החומר מלמטה למעלה בלבד וע"כ צריכה שימור וכמ"ש ושמרתם את המצות דהיינו לשמור מן החיצונים שלא תחמוץ להיות בחי' ישות והתנשאות דקליפות וסט"א שנק' חמץ והיינו להיותה ממטה למעלה בבחי' התקשרות האמונה בלבד למטה מן הטעם ודעת כנ"ל וע"כ נק' מצת חסר וא"ו להיותה בבחי' קטנות בלבד כנ"ל וע"כ הוא קודם חצות דייקא קודם הקרבן פסח אחר שנגלה עליהם כו' דהנה ענין הפסח הוא מ"ש ופסח ה' כו' שהוא ענין דילוג מלמעלה למטה

למעלה מעלה מהשתלשלות וכמ"ש ובמורא גדול זו גילוי שכינה שהוא בחי' אא"ס שלמעלה מעלה מהשתלשלות העולמות שהי' מאיר ומתגלה אז בנפשם האלקית שלזאת נק' מורא גדול לשון זכר ונק' גדול להיותה באה באתדל"ע מלמעלה למטה ע"כ נק' בלשון זכר ולהיותה באה מבחי' אא"ס שלמעלה מהשתלשלו' ע"כ נק' גדול (משא"כ בחי' הביטול שמלמטה למעלה נק' יראה לשון גוף) וזהו עד שנגלה עליהם ממ"ה פי' מ"ה הן ד' מלכיות דר' עולמות אבי"ע ומלך מ"ה הוא בחי' מל' דא"ס שלמעלה מעלה מהשתלשלות אבי"ע (וכמ"ש מלכותך מלכות כ"ע) שע"י בחי' הגלוי זה דווקא וגאלם ועברתי בא"מ אני ולא מלאך כו', והנה בחי' המצה זו שאחר חצות להיותה שבחי' הביטול והיראה עילאה שלמעלה מן הטעם והדעת שהאיר אז בנפשם האלקית והיינו מבחי' הגלוי אא"ס שלמעלה מעלה מהשתלשלות (ע"ס שהן חב"ד ומדות עליונות) שהאיר אז עליהם מלמעלה למטה בבחי' אתדל"ע וכמ"ש ובמורא גדול זו גילוי שכינה כנ"ל ע"כ היא אינה צריכה שימור מחימוץ כלל שהוא בחי' הישות וההתנשאות דחיצונים וסט"א שהוא בחי' גלות מצרים מאחר שאין לחיצונים שום בחי' אחיזה ויניקה כלל וע"כ אינה צריכה שימור לל וזהו שלא הספיק בצקת של אבותינו להחמיץ עד שנגלה עליהם ממ"ה וקאי על בחי' מצה הב' שאין ביכולתה להחמיץ כלל מפני עוצם הגלוי בבחי' מ"ה שנגלה עליהם אז שאין שום יניקה ואחיזה לחיצונים (להיות כי גורשו ממצרים שאין להם שום אחיזה ויניקה כלל וע"כ לא חמץ) שהוא הישות וההתנשאות שנק' חמץ כלל וכמ"ש ויאפו את הבצק עוגות מצות כי לא חמץ להיות כי גורשו ממצרים שאין להם שום אחיזה כלל וע"כ לא חמץ וע"כ נאמר כאן מצות מלא בוא"ו להיותה בבחי' יראה עילאה שלמעלה מן הטעם כו' ולא בבחי' י"ת שבבחי' התקשרות האמונה בלבד שלמטה מן הטעם שהוא בחי' מצה הא' שקודם חצות שנק' מיכלא דמהימנותא כנ"ל שנק' מצת חסר כו' שלזאת היא צריכה שימור כנ"ל משא"כ בחי' המצה הב' שנק' מצות מלא ואינה צריכה שימור כנ"ל.

והנה להיות שהי' או ישראל בבחי' גלות מצרים מאוד ולא היו יודעים ומכירים באלקות כלל כנ"ל ע"כ לא הי' ביכולתם לקבל בחי' הגלוי כזה דבחי' מורא גדול כו' ולהיות בהם בחי' המצה הב' אם לא ע"י ההכנות החומר שלהם מקודם בבחי' מצה הא' שקודם חצות כנ"ל ואז דווקא היו יכולים אח"כ לקבל בחי' הגלוי הנ"ל אחר חצות שהוא בחי' המצה הב' כנ"ל וד"ל, אך כ"ז הוא בפסח מצרים בלבד היו מוכרחים גם לבחי' מצה הא' שקודם חצות מטעם הנ"ל להיותם בתכלית הקטנות מפני גלות מצרים כנ"ל משא"כ עתה שגם כל השנה ישנו המשכות אלקות ע"י התורה והמצות לכן לא נצטוו רק על בחי' מצה הב'

בלבד וכמ"ש ששת ימים תאכל מצות מלא בוא"ו שהוא ענין מצה הב' דווקא כנ"ל וד"ל, וזהו שאמרו בהגדה מצה זו שאנו אוכלין ע"ש מה דבשלמא בפ"מ היו בבחי' גלות הקליפות וסט"א מאוד היו מוכרחים באכילת מצה קודם חצות שעיי"ו יוכלו לקבל אח"כ בחי' הגלוי גדול משא"כ אנו שיכולין להמשיך גלוי אלקות ע"י התורה והמצות ג"כ וא"כ למה לנו מצה ומשני ע"ש שלא הספיק בצקת כו' פי' דאין אכילת מצה שלנו בשביל ענין המצה הא' שקודם חצות כ"א ענין המצה הב' שאחר חצות שהוא מפני הגלוי גדול שנגלה עליהם מלך מ"ה וגאלם שהוא בחי' גלוי אאו"ס ב"ה שלמעלה מעלה מההשתלשלות וא"כ גם לנו יש להמשיך בחי' הגלוי הגדול הנ"ל.

ומעתה צריך להבין ענין ז' של פסח שהוא ענין קי"ס ולמה נק' עצרת להוי' כו' ולמה הוא דווקא ע"י ששת ימים תאכלו מצות תחילה ואז דווקא וביום השביעי עצרת כו'. הנה ענין קי"ס למטה בגשמיות היינו שנקרע הים ונגלד ונקרש ונעשה ליבשה ממש וכמ"ש ובנ"י הלכו ביבשה בתוך הים כו' וכמ"כ הנה יובן למעלה בבחי' ים ויבשה העליונים דהנה ידוע דבחי' ים ויבשה למעלה הן בחי' עלמא דאתכסיא ובחי' עלמא דאתגליא וכמ"ש כל מה שיש ביבשה יש בים אלא שביבשה הם באתגליא משא"כ בים הם באתכסיא לפי שמובלעין ומכוסין בתוך הים שמכסה ומעלים עליהם וכמו"כ למעלה הנה הארות והתפשטות בחי' מל' דאצילות שמתלבשת בבי"ע להחיות העולמות בבחי' הגלוי מאין ליש ממש בבחי' מוגבלים נפרדים נק' בחי' זו בחי' ארץ וכמ"ש תוצא הארץ נפש כל חי' וכן תדשא הארץ כו' והוא הנק' בחי' עלמא דאתגליא משא"כ בחי' הארות א"ס המאיר בבחי' המדות עליונים דאצילות א"א לבוא להם כלל בבחי' הגלוי למטה בנבראים מאחר שעדיין הן בבחי' א"ס ממש וכמ"ש איהו וחיוהי כו' ע"ד בחי' חסד דאצילות שהוא בחי' חסד בבחי' א"ס ממש בערך * כלל להתהוות ממנו בחי' חסד דבריאה שהוא מחנה מיכאל אהבה שהוא בע"ג כו' אם לא ע"י שמתעלם תחילה אור החסד זה בבחי' מל' כנודע וממנו יורד השפע אח"כ בבי"ע כו' וע"כ נק' בחי' מל' בחי' ים להיות כמו שהים מכסה על הנבראים שבתוכו כמו"כ בחי' מל' מעלים ומסתיר על בחי' המדות עליונות דאצילות כו' כנ"ל וע"כ נק' עלמא דאתכסיא אמנם מה שמאיר ומתפשט ממנה לנבראים דבי"ע בבחי' הגלוי נק' ארץ והוא בחי' עלמא דאתגליא, והנה כ"ז הוא דווקא כשהאור והשפע אלקי נמשך בדרך וסדר ההשתלשלות מאצילות לבי"ע בבחי' ממלא שאז א"א שיבוא האור והשפע אלקי שבבחי' אצילות שהוא

בחי' א"ס להחיות ולהוות נבראים בע"ג כו' אם לא ע"י הצמצום וההעלם תחילה כנ"ל ואזי נק' עלמא דאתכסיא ועלמא דאתגליא אמנם הנה לביל ז' של פסח שהי' מאיר ומתגלה אז עליהם הארות והמשכות עצמות המאציל שלמעלה מעלה מהשתלשלות דאבי"ע בבחי' ממכ"ע כ"א מבחי' טובב כ"ע שסובב בהשואה ממש שם וכחשיכה כאורה ממש כי שוה ומשוה קטן וגדול בלתי שום שינוי ונמצא שאצילות ועשי' שוין ממש לפניו אחרי אשר אינו בערך כלום כ"א סובב ומקיף את כולם בהשואה ממש ובחי' אתכסיא ואתגליא שוין ממש לפניו כי גם בחי' אתכסיא נעשה בחי' אתגליא דהיינו שמבחי' ההעלם נעשה בחי' גלוי ממש וזהו וה' הולך ברוח קדים עזה כל הלילה ויבקעו המים כו' פי' רוח קדים היינו בחי' גלוי דבחי' סוכ"ע שלמעלה מעלה מכל ההשתלשלות שנק' קדים להיותו קדמונו של עולם כו' ומפני בחי' גלוי הנ"ל אזי ויבקעו המים ונצבו כמו נד דהיינו שמה שהי' תחילה בבחי' ים שהוא בחי' העלם ואתכסיא נעשה בחי' יבשה שהוא בחי' גלוי למטה ממש כו' וכמ"ש ויהי הענן והחושך ויאר את הלילה כו' וזהו ענין קי"ס דהיינו שבחי' מל' דאצילות שהוא סוף העולם האצילות ובה הן מתעלמין כו' האורות של המדות עליונים כו' שע"כ נק' ים כו' וע"כ ע"י הגלוי דבחי' סוכ"ע שהי' מאיר או בבחי' מל' נקרע ונפסק אז ונעשה יבשה ממש דהיינו שעצמות אורות עליונים דאצילות הי' אז בבחי' הגלוי בבי"ע ממש דהיינו שמבחי' אתכסיא נעשה בחי' אתגליא ממש וזהו שענין קי"ס הוא ביום הו' דווקא שהוא בחי' מל' כנודע דביום הא' הוא בחי' חסד וביום הו' הוא בחי' מל' ולהיות שהקריעה הי' אז בבחי' מל' דווקא וע"כ הוא ביום הו' אמנם א"א לבוא לבחי' הגלוי גדול כזה דבחי' סוכ"ע שיאיר ויתגלה בבחי' הגלוי ממש בבחי' מל' אם לא ע"י אכילת מצה תחילה ששת ימים דהנה ענין אכילת מצה מבואר למעלה שהוא ג"כ ענין המשכות אא"ס דבחי' סוכ"ע שנמשך באכילת מצה כנ"ל שלא הספיק עד שנגלה עליהם ממ"ה כו' ולכן ע"י אכילת מצה בכל ו' הימים שהוא ענין המשכות אור הנ"ל מבחי' חסד עד בחי' יסוד ואזי ממילא נעשה ביום הו' ענין קי"ס שהוא בחי' המל' שנק' ממש ונעשה ליבשה ממש כנ"ל ובחי' ההעלם עצמי נעשה גלוי ממש כנ"ל משא"כ בלתי אכילת מצה בששת ימים הקודם א"א לבוא לידי גילוי הנ"ל דבחי' קי"ס דבליל הו' והגם שבחשבון כוונת הספירה הרי יום הו' הוא נגד בחי' יסוד ולא בחי' מל' כנודע היינו בבחי' העלאה והמשכה שלמטה ומעלה כנודע בכוונת הספירה כו' שע"כ יום הא' שהוא ענין הגלוי מלמעלה למטה ומאיליו וממילא אין בו סה"ע כלל ומתחיל מביום הב' כו' משא"כ לגבי בחי' ההמשכה מלמעלה למטה הרי יום הא' הוא ענין המשכה ראשונה והוא

בחי' החסד כו' ואזי יום הו' הוא בחי' מלי' וד"ל. והו' ששת ימים. תאכל מצות כו' ואז דייקא וביום השביעי עצרת שהוא ענין קי"ס שנק' עצרת שהוא ענין קליטה וכיוון שנתכווצו ונגרשו המים ונעשה כמו נד כו'.

ומעתה יובן למה נק' כאן עצרת להוי' אלקיך ובשמ"ע דסוכות נאמר עצרת תהי' לכם ויובן זה בהקדים עוד ענין א' דהנה לכאורה אינו מובן הטעם שאין גומרין את ההלל בחג הפסח כ"א בב' ימים הראשונים ולמה בחג הסוכות גומרין את ההלל בכל ז' ימי החג ונדוע מאמירת הלל בחג הוא ענין רוב השמחה והשבח על תוס' הגלוי שמאיר ומתגלה למעלה בהחג ההוא כנדוע שעיקר ענין ההלל הוא כשגומרין אותו דווקא שאז מברכין בתחילה אשר קדשנו כו' וצונו לגמור כו' משא"כ כשאין גומרין אותו שאין מברכין כו' לפי שכל מה שאומרים אינו אלא מפני המנהג בעלמא כו' וא"כ אינו מובן הטעם כלל למה אין גומרין את ההלל ביום הו' שהוא ענין קי"ס שהוא מפני הגדול דבחי' סוכ"ע ולמה אין גומרין בו את ההלל כו' אך הענין הוא דהנה ידוע דבשעה שיצאו בני' מא"מ היו עדיין בתכלית הקטנות לפי שלא הי' בהם עדיין תו"מ כלל וע"כ נק' גער כמ"ש כי גער ישראל ואוהבהו כו' ונמצא שאף שהי' להם אז נסים גדולים בענין יצי"מ וקי"ס שהוא מפני עוצם הגלוי מלמעלה מאוד אמנם לא הי' מאיר ומתגלה בהם כ"א בתכלית הקטנות וע"כ נק' גער כו' והוא עד"מ מאהבת אב לבנו דהנה יש בזה ב' אופנים דהיינו שהקטן האהבה היא בתוקף ובבחי' הגלוי מאוד עד שמחבקו ומנשקו כו' אמנם אין האהבה מתגלה כ"כ לבנו כ"א בדברים קטנים מאוד שאינו מבין ומרגיש עדיין כ"כ משא"כ לבנו הגדול הנה שהאהבה מהאב אינו בתוקף וגלוי כ"כ להיות מחבקו ומנשקו כו' עכ"ז מתפשטת ומתגלה האהבה לבנו יותר ליתן לו כל צרכיו וכמו"כ למעלה הנה ביצי"מ שנאמר כי גער ישראל ואוהבהו כו' שאף שהגלוי מלמעלה הוא מאוד אמנם למטה הי' הן בתכלית הקטנות ובחי' גער כו' וע"כ אין גומרין את ההלל משא"כ בחג הסוכות שהוא אחר קבלת התורה כו' שבחי' האהבה עליונה מאיר ומתפשט בהם ביותר עד"מ אהבת האב לבנו גדול כו' ע"כ גומרין בו את ההלל כו' וע"כ נק' עצרת תהי' לכם דהיינו שמאיר ומתגלה לכם ממש משא"כ ביום הו' של פסח שנאמר עצרת להוי' כו' ולא לכם לפי שאינו מאיר ומתגלה בהם כ"כ וד"ל כנ"ל.

להבין שרשי הדברים הנ"ל הנה להבין מ"ש ששת ימים תאכל מצות כו' דלכאורה אינו מובן מ"ש ששת ימים תאכלו מצות לבד דהלא מצות אכילת מצה הוא כל שבעה וכמ"ש בפ"י ששת * ימים תאכלו כו' אך הענין הוא דכל כוונת הכתוב כאן במ"ש ששת ימים כו' אין הכוונה על צווי אכילת מצה לבד כ"א על מ"ש אח"כ וביום הו' עצרת כו' שהוא ענין קי"ס שנקרע הים ונעשה יבשה מפני בחי' הגלוי דבחי' סוכ"ע שלמעלה מעלה מהשתלשלות כנ"ל שכ"ז הוא דווקא ע"י אכילת המצה בששת ימים קודם הו' וע"כ לא נאמר רק ששת ימים תאכלו מצות ולא שבעת ימים להיות כי ענין קי"ס ביום הו' הוא בא ומתגלה בתחילת ליל הו' קודם אכילת מצה של ליל יום הו' וכנודע בפע"ח בכוננות ענין קי"ס שהיא קודם הקידוש של ליל הו' ונמצא שהוא בא אחר אכילת המצה של ששת הימים לבד ולכן לא נאמר רק ששת ימים כו' ואוי עי"ז יהי' אח"כ ביום הו' עצרת כו' משא"כ בפ' בא שבא הכתוב להזהיר רק על ענין מצות אכילת מצה בחג הפסח ע"כ נאמר שבעת ימים כו' לפי שגם יום הו' החיוב הוא באכילת המצה דווקא.

אמנם להבין ביאור וטעם שורש הדברים הנ"ל דלמה יהי' קי"ס דווקא ביום הו' ולא קודם לכן או אח"כ כו' וגם להבין הטעם למה בפסח מצרים לא נצטוו על אכילת מצה רק ביום הא' בלבד ומן יום הא' עד יום הו' שהי' קי"ס לא הי' אוכלים מצה כלל וא"כ למה יהי' עתה ענין קי"ס דווקא אחר אכילת מצה בכל ו' ימים הקודמים ולהבין את כ"ז צריך להקדים ולבאר הטיב ענין ב' המצות שנתבאר למעלה באריכות דהיינו א' קודם חצות וא' לאחר חצות דהנה בפ"מ כתיב היום הזה תאכלו מצות ויובן שכל יום הא' לא * נצטוו על אכילת מצה דווקא ונאסר להם החמץ וכמ"ש ושמרתם את המצות דהיינו שצריכה שמירה שלא תחמוץ וא"כ לכאורה יפלא מאוד במ"ש שם ויאפו את הבצק אשר הוציאו ממצרים עוגות מצות כי לא חמץ כי גורשו ממצרים ולא יכלו להתמהמה כו' דע"פ הפשוט שזהו נתינת טעם למה שאפו מצות ולא חמץ לפי שגורשו כו' ולא הספיק להחמיץ עיסתם, דאין לזה הבנה כלל דהלא נאסר להם אכילת חמץ כל יום הא' וא"כ * היו יכולים לאפות חמץ עד שצריך נתינת טעם כו' ויותר יפלא למ"ש ויאפו את הבצק עוגות מצות כו' כי לא חמץ כו' דהלא פ"ז נאמרה אחרי שבאו ממצרים לרעמסס שבודאי נשתהו הרבה יותר מכדי

וטעם : כ"ה בהכתי"י, ואוצ"ל : שבעת.

זא : כ"ה בהכתי"י, ולכאורה תיבה זו מיותרת.

וא"כ היו : כ"ה בהכתי"י, ואוצ"ל : וא"כ איך היו.

שיעור חימוץ העיסה שהוא שיעור א' שעה כמבואר בדברי הרמב"ם וא"כ אף אם נאמר שהי' להם קפיצת הדרך מחמת הענן עכ"ז שיעור א' שעה בוודאי נתעכבו ומה גם אשר בבואם לרעמסס היו צריכים עוד להצית האש ולאפות את הבצק שבודאי נשתהה הרבה יותר מכדי שיעור שעה שהוא שיעור חימוץ העיסה שנאסר להם מכבר כמ"ש יום הזה תאכלו מצות דייקא וכתוב ושמרתם את המצות כו' היינו שלא יבוא לידי חימוץ כלל וא"כ איך אמר כאן ויאפו את הבצק עוגות מצות כו' דלכאורה הרי כבר בא לידי חימוץ וע"ז אמר כי לא חמץ היינו שלא נתחמץ כלל והיינו מפני הגלוי דמלך מ"ה שנגלה עליהם אז כנ"ל באריכות שמחמת זה לא הספיק בצקת אבותינו כו' להחמיץ כו' כי לא הי' יכול לבוא כלל לידי חימוץ שהוא בחי' ההתנשאות מפני בחי' המורא הגדול דגלוי שכינה כנ"ל באריכות וזהו כי לא חמץ היינו שלא הי' יכול לבוא לידי חימוץ כלל אף ששהה זמן מרובה מפני טעם הנ"ל ומש"כ כי גורשו ממצרים ולא יכלו כו' אינו ענין נתינת הטעם למה שאפו את המצות ולא חמץ כי הרי כבר נאסרו באכילת חמץ כל יום כנ"ל כ"א הוא נתינת טעם למה הוציאו הבצק ממצרים והיו מוכרחים לאפותה למצות בבואם לרעמסס דהלא יותר טוב הי' להם לאפות המצות קודם צאתם ממצרים וע"ז יאמר כי גורשו ממצרים ולא יכלו להתמהמה עוד ולאפות את הבצק למצות ע"כ הוכרחו לקבל • עמם את הבצק אמנם עכ"ז לא נתחמץ בשהיות הזמן מפני בחי' הגלוי הנ"ל שלא הספיק כו' אך הנה כ"ז הוא בענין מצה הב' שהוא אחר חצות אחר שכבר נגלה עליהם מלך כו' שע"ז לא הספיק להחמיץ כו' ואינה צריכה שימור כלל כנ"ל משא"כ בחי' מצה הא' שקודם שנגלה כו' שהוא ענין מ"ש על מצות ומרורים כו' מצת חסר וא"ו כנ"ל היא היתה צריכה שימור דווקא וכמ"ש ושמרתם את המצות כו' וד"ל.

וביאור הדברים הנה מבואר למעלה במ"ש כי לא על הלחם לבדו יחי' האדם כי על כל מוצא פי הוי' יחי' האדם שזהו הטעם למה שהמאכלים הגשמיים שמבחי' דצ"ח גשמיות יחי' האדם שהוא בחי' מדבר שלמעלה מבחי' דצ"ח והיינו להיות כי בשרשן בעולם התווה הן למעלה מאוד ממדריגות האדם כנ"ל באריכות ומפני ששרשן למעלה מעלה בעולם התווה שלמעלה מן הטעם ודעת דבחי' חכמה שבבחי' התיקון ע"כ כשנפלו למטה בשבה"כ נפלו ג"כ בבחי' מדריגה היותר תחתונה שלמטה מן הטעם ודעת כו' וזהו כי על כל מוצא פי הוי' כו' פי' מוצא פי הוי' הוא בחי' מקור ושרש המוציא את פי הוי' שביצ"מ •

לקבל : כ"ה בהכת"י, ואוצ"ל : לקחת.

שביצ"מ : כ"ה בהכת"י, ואוצ"ל : שבדצ"ח. או צ"ל : שבעש"מ.

והיינו בבחי' קדמות השכל שבעולם התווה שנק' מוצא פי הוי' שלמעלה מעלה מן החכ' דבחי' התיקון שמוזה יחי' האדם שאף בהתלבשותו למטה הן למטה ממדריגת האדם אמנם מפני השורש שלהן בבחי' מוצא פי הוי' כנ"ל שהוא בחי' עולם התווה ששם האדם הוא אחרון וכמאמר אפי' יתוש קדמך ופי' קדמך שהן קודמין בהשתלשלות הבריאה מבחי' אלקות ובחי' הקדימה והאיחור למעלה ברוחניות היינו שהם גבוהים יותר במדריגות השתלשלות בצמצום אחר צמצום שמאמר נעשה אדם הוא היותר אחרון כו' כנ"ל באריכות אמנם מצד בחי' התיקון שנק' מחשבה הנה האדם הוא קודם כמבואר למעלה באריכות וזהו אחר וקדם כו' ולכן המאכלים הגשמיים הן מחי' את האדם עד שגם כה השכל של האדם מתחזק ע"י המאכלים הגשמיים וכנ"ל באריכות והנה כ"ז הוא נק' בחי' אכילת חמץ שיש לו הגבהה והתנשאות כו' כנ"ל אמנם בחי' אכילת מצה הוא הנק' בוהר מיכלא דמהימנותא והיינו ע"ד מ"ש אין התינוק יודע לקרוא אבא עד שיטעום טעם דגן כו' דבחי' קריאה הזאת שקורא אבא ואמא אינן בבחי' טעם ודעת שכלו ומדותיו כלל שיבין וישכיל על מה ועל למה הוא אביו אלא שאעפ"כ הוא קורא אותו אביו והיינו בחי' התקשרות אל אביו למטה מן הטעם והדעת לגמרי ובחי' זו היא באה דוקא אחר שטועם טעם דגן שהוא בחי' חטה שהוא קטנות אבא כמבואר במ"א באריכות וכמו"כ בחי' מצה הנה הוא בחי' מיכלא דמהימנותא דהיינו בחי' התקשרות האמונה בה' שאין עוד מלבדו ואני הוי' לא שניתי כו' שלא ע"י טעם ודעת והתפעלות המדות כלל כ"א בבחי' אמונה שלמטה מן הטעם והדעת והיינו ע"ד התינוק שע"י שטועם טעם דגן קורא אבא כו' בבחי' התקשרות האמונה למטה מן הטעם והדעת לגמרי כנ"ל כמו"כ בגלות מצרים כי נער ישראל כו' היינו מפני שהי' אז בבחי' הגלות בתכלית עומקי הקליפות כו' עד שלא הי' בהם כלל גם בהי' האמונה בה' כו' ע"כ הוצרכו לאכול מצה שהוא מיכלא דמהימנותא שהוא בחי' התקשרות האמונה בה' לבד בתכלית הקטנות שלמטה מן הטעם כו' וע"כ נק' נער כו' ונק' מצה שאין בו שום הגבהה והתנשאות כלל משא"כ בהתפעלות אהוי"ר שע"י הטעם והדעת שיכול לבוא לידי חימוץ שהוא בחי' ההתנשאות כו' ולכן נאמר על בחי' המצה ושמתם כו' ע"כ ושמתם את המצות שצריכה שימור שלא תחמוץ כו' משא"כ בחי' המצה הב' שהוא בחי' שלמעלה מן הטעם שאינה צריכה שימור כלל שאין ביכולתה להחמיץ כלל כנ"ל. והנה בחי' המצה זו הגם שהיא בבחי' האמונה בלבד בתכלית הקטנות שלמטה מן הטעם ודעת עכ"ז היא היתה בחי' הכנה לבחי' מצה הב' שאחרי חצות שהוא מפני בחי' הגלוי דבחי' מ"ה כנ"ל וכמ"ש ובמורא גדול זו גלוי שכינה כנ"ל שהוא

בחי' שלמעלה מן הטעם ודעת שא"א כלל לבוא לידי חימוץ כנ"ל ובחי' הגלוי זה א"א הי' להם לקבל אם לא ע"י הכנת החומר שלהם בבחי' מצה הא' שקודם חצות שהוא בחי' התקשרות האמונה שלמטה מן הטעם והדעת כנ"ל אמנם כ"ז הוא דווקא בפ"מ להיותו בגלות מצרים בתכלית עומקי הקליפות עד שלא הי' בהם כלל גם בחי' האמונה בה' כנ"ל ע"כ א"א הי' להם לקבל בחי' הגלוי דממ"ה אם לא ע"י מצה הא' שהוא בבחי' התקשרות האמונה כנ"ל שהוא הביטול והיראה שלמטה מן הטעם ודעת שעיי"ז נמשך להם אח"כ מלמעלה בחי' יראה עילאה שלמעלה מן הטעם והדעת משא"כ עתה אחר שקבלו כבר בני"י את התורה ומצות שהוא המשכות אלקות למטה מטה אוי אין עוד נצרכים לבחי' מצה הא' כלל כ"א רק בחי' מצה הב' וכנ"ל באריכות שזהו הטעם שמבואר בהגדה מצה זו שאנו אוכלין אינו אלא על שום שלא הספיק שהוא בחי' מצה הב' דווקא כנ"ל.

ועתה צריך להבין ענין ליל ז' של פסח שנק' עצרת להוי' אלקיך ולזה או דווקא ענין קי"ס, הנה מבואר למעלה בענין ים וארץ למעלה שהוא בחי' עלמא דאתכסיא ועלמא דאתגליא והוא עד"מ ים וארץ הגשמיים שהנה אמרו כל מה שיש ביבשה יש בים אלא שבים הם באתכסיא ובהעלם לפי שהים מכסה שמובלעין הן ומכוסין בתוכו משא"כ בארץ הן באתגליא וכמו"כ למעלה הנה בחי' מל' דאצילות מצינו שנק' ים ונק' ג"כ ארץ וכמ"ש כל הנחלים הולכים אל הים שהן כל השפעות שפע האצילות שכולן נשפעין ונמשכין בבחי' מל' וכנודע דעיקר בנין המל' בבחי' ע"ס הוא מבחי' המל' דע"ס דו"א לבד עד"מ שמבחי' מל' שבחכ' נבנה בחי' חכמה שבמל' כמו"כ בחי' מל' שבחסד געשה חסד שבמל' כו' וזהו כל הנחלים הולכים אל הים שהוא בחי' מל' ולהיותה סוף המדריגה התחתונה שבאצילות ע"כ נק' ים סוף שהוא סופא דכל דרגין כו' ונק' ג"כ ארץ וכמ"ש תוצא הארץ גפש כו' תדשא הארץ דשא כו' שהן כל הע"ס שכולן נמשכין מבחי' מל' ונמצא שנקראת ארץ. והענין * הוא דהנה ידוע דבחי' מל' הוא בחי' פרסא המפסיק בין אצילות לבי"ע שהיא בחי' ממוצע ביניהם להיות שבעולם האצילות שם אמרו חיוהי וגרמוהי חד בבחי' א"ס ממש וא"א שתלך השפע מאצילות לבי"ע עד"מ מבחי' חסד דאצילות שהוא בחי' חסד בבחי' א"ס ממש שא"א שיתהוה ממנו בחי' חסד דבריאה שהוא מחנה מיכאל אהבה שהוא בחי' בע"ג ממש ונודע שהבע"ג עם בלתי בע"ג אין להם ערך ויחוס כלל וכלל ע"כ א"א שתלך השפע מאצילות לבי"ע אם לא ע"י בחי' הממוצע ביניהם שהיא בחי' מל' דאצילות שע"י דווקא יורד השפע לבי"ע

והענין: קטע זה עד להלן ע' עט נמצא ג"כ (בתוס' הגהות) בדי"ה ענין קי"ס באוה"ת בשלח ע' תקע ואילך.

להחיות ולהות נבראים בע"ג כו' והוא עד"מ השפעות השפע שמן המשפיע להמקבל כשהם רחוקים בערכם מאוד שא"א שתלך השפע מן המשפיע להמקבל אם לא ע"י איזה ממוצע ביניהם שתעבור השפע של המשפיע בו תחילה וע"י שמתעלם ומתלבש השפע בו תחילה ביכולתו אח"כ להשפיע להמקבל כו' והנה ידוע דכל בחי' הממוצע שבין המשפיע להמקבל למטה בגשמיות בהכרח הוא שיהי' כלול משניהם מן המשפיע ומן המקבל כי כל ממוצע בהכרח הוא שיהי' בערך ודוגמא מעט להמשפיע וגם יהי' בערך ודוגמא מעט להמקבל ע"כ ביכולתו לקבל השפע מעצמיות המשפיע ממנה ולהיותו בערך ודוגמא מעט להמקבל ע"כ ביכולתו להשפיע אח"כ להמקבל ונמצא מובן עכ"פ שהוא כלול משניהם דהיינו שיש בו השפעות המשפיע ממש וגם הוא בחי' מקור להמקבל ממש ועוד יובן מזה שהממוצע הוא בחי' מקבל וגם הוא בחי' המשפיע ובחי' המקבל שבו הוא למעלה מבחי' המשפיע שבו כי בחי' המקבל שבו הוא שמקבל השפע של המשפיע ממש כו' והנה בחי' המקבל שבבחי' הממוצע נק' העלם להיות כי השפע של המשפיע מתעלם ממש בעצמיות הממוצע משא"כ בחי' המשפיע שבו הוא מה שנעשה בחי' מקור וראש להמקבל נק' בחי' גלוי להיות כי בחי' הראש והמקור הנה בא בגלוי ממש לבחי' המקבל, וע"ד דוגמא כל המשל הגשמי הזה יובן עד"מ למעלה ג"כ בבחי' מל' דאצילות שהוא בחי' ממוצע בין אצילות לבי"ע דהיינו שמתעלם ומתלבש בה בחי' שפע האצילות ממש וממנה וע"י דווקא בא השפע אח"כ לבי"ע ונמצא שג"כ היא כלולה מב' בחי' בחי' מקבל ובחי' משפיע ובחי' מקבל שבה היינו מה שמקבל השפע האצילות ממש ובחי' המשפיע שבה הוא מה שנעשית אח"כ בחי' מקור וראש לבי"ע ממש וב' בחי' אלו נק' ארץ וים שהן בחי' אתכסיא ואתגליא דהיינו בחי' שפע האצילות שמתלבש ומתעלם בה נק' ים שהוא בחי' העלם ואתכסיא כנ"ל ונק' * ים סוף להיות סוף מדריגות עולם האצילות כו' שבחי' המל' דע"ס * דו"א לבד נמשכין בבחי' המל' והיינו בחי' הגלוי וההתפשטות שנק' מל' כנודע שהן הן נמשכין ומתעלמין בבחי' המל' כו' ואזי נבנה אח"כ בבחי' ע"ס שהן בחי' מקור וראש לבי"ע ממש ונק' בחי' זו בחי' ארץ שהיא בחי' גלוי ממש להיותה מתלבשת בבי"ע ממש (וכנודע שבחי' ט"ס דמל' הן המתלבשין בבי"ע ממש וכמ"ש כולם בחכמה עשית מלאה הארץ קניניך כו' כנודע וד"ל משא"כ בחי' כתר מל' שנק' המלך המרומם לבדו והמתנשא כו' שאינו מתלבש בבי"ע כו' והוא בחי' העלם עצמי שמעלים לבחי' שפע האצילות כו' וד"ל) * שרשו הוא

ונק' . . . האצילות כו' : באוה"ת שם ליתא תיבות אלו.

דע"ס : באוה"ת שם : דט"ס.

וד"ל (2) שרשו : באוה"ת שם : וד"ל ושרשו.

בבחי' העלם דבחי' כתר עליון וכמ"ש כתר עליון איהו כתר מל' כו' שלזאת ביכולתו להעלים ולהסתיר לבחי' שפע האצילות וד"ל, והנה ידוע שבחי' האצ' בכלל נק' הוי' כי יו"ד הוא בחי' חכמ' כו' משא"כ השפע שמאציל לבי"ע נק' אלהים כנודע ונק' ג"כ טוב ומלא כי בחי' עולם האצ' בכלל ששם חיוהי וגרמוהי כו' בבחי' א"ס ממש נק' סוכ"ע ונק' ג"כ קוב"ה כנודע וד"ל משא"כ בי"ע נק' ממכ"ע כו'.

וזהנה כבר מבואר למעלה שבחי' מל' היא בחי' הממוצע בין אצילות לבי"ע והיא כלולה מבחי' האצילות ממש וגם הוא בחי' מקור וראש לבי"ע כנ"ל ע"כ הוא נק' בחי' הוי' ונק' ג"כ בחי' אלהי' והוא ג"כ בחי' טוב ומלא כי בחי' שפע האצ' ממש שמתעלם בה הוא בחי' הוי' וטוב שבה כנ"ל שבחי' עולם האצ' בכלל הוא נק' הוי' וטוב כו' ומה שנעשי' מקור וראש לבי"ע ממש שמתלבשת לבי"ע ממש כנ"ל נק' בחי' אלהי' * ובחי' הוי' שבה בבחי' העלם ונק' ים סוף כו' ובחי' אלקי' שבה הוא בבחי' הגילוי ונק' ארץ כנ"ל, והנה כדוגמת כל הנ"ל בבחי' מל' דאצ' שהוא בחי' ממוצע בין אצ' לבי"ע כנ"ל יובן כמ"כ עוד למעלה מעלה בבחי' כתר עליון ממש שהיא ג"כ בחי' ממוצע בין המאציל לנאצלי' כו' להיות ידוע שבחי' אא"ס הנמשך מבחי' המאציל העליון הוא בבחי' א"ס הפשוט בתכלית הפשוט ואינו בערך כלל לגבי בחי' הוי' דנאצלי' שהן בבחי' נאצלי' פרטי' ונק' מוגבלי' ממש לגבי ערך אא"ס הפשוט כנ"ל ע"כ א"א שתרד השפע אליהם אם לא ע"י הממוצע ביניהם והיינו בחי' כתר עליון שבו מתעלם הארת אא"ס הפשוט ממנו כנודע שבחי' פנימי' הכתר הוא מבחי' מל' דא"ס שהוא בחי' התחתונה שבאצ' ממש וע"י שמתעלם השפע בבחי' כתר בפנימיותה ע"י דווקא נעשה אח"כ בחי' שורש ומקור לנאצלי' כו' ונמצא ג"כ כלולה היא משניהם כו' כנודע שבחי' פנימי' הכתר נחשב עדיין מבחי' התחתונה שבמאציל ממש להיות שבו מתעלם ומתלבש הארת אא"ס הפשוט שמבחי' * מל' דא"ס ממש כנ"ל משא"כ בחי' החיצוני' שבה שהיא מבחי' חכמ' שבכתר ולמטה שנחשב בבחי' מקור וראש לנאצלי' ונמצא מובן מזה שג"כ בחי' אלו נק' ג"כ ים וארץ שהם בחי' העלם וגילוי ונק' ג"כ הוי' ואלקי' וטוב ומלא דהיינו שבחי' פנימי' שמעלים לבחי' הארת אא"ס הפשוט כנ"ל נק' בחי' ים שהוא בבחי' העלם ונק' סוף להיות סוף מדריגה התחתונה שבמאצ' כנ"ל (שמעלים * לבחי' הארת אור א"ס הפשוט ממש כנ"ל) ונק' הוי' שהוא בחי' סוכ"ע להיותה למעלה מהשתלשלות הנאצלים כו' כנ"ל

אלהי' ובחי' : באוה"ת שם : אלקים ובחי' מלא ובחי'.

שמבחי' : באוה"ת שם : בבחי'.

(שמעלים . . . כנ"ל) : באוה"ת שם ליתא תיבות אלו.

משא"כ בחי' חיצוני' הכתר שמתלבש ממש בבחי' הנאצלי' בבחי' הגילוי ממש ונק' בחי' ארץ ובחי' אלקים שהוא בחי' הגילוי * בבחי' הגילוי בהשתלשלות מדריגות כו' וד"ל, וכמ"כ הנה יובן עוד למעלה מעלה בבחי' מל' דא"ס עצמו שנק' ג"כ בחי' ממוצע בין בחי' עצמו' המאציל ממש שנק' * יש אמיתי ובין הנאצלי' שג"כ כלולה מב' בחי' ים וארץ העלם וגילוי טובב וממלא הוי' אלקי' כנודע שע"י בחי' הצמצום ומ"פ דווקא שהוא בחי' העלם דעצמי' ממש וד"ל אח"כ דווקא נמשך בחי' הארת הקו וחוט שממנו מקור ושורש כל ההשתלשלות * דבחי' סוכ"ע שמובדל מהשתלשלות וא"כ * ים סוף שהוא בחי' ההעלם ונק' הוי' שהוא טובב כו' וד"ל.

והנה כל הנ"ל בבחי' ים וארץ למעלה עד רום המעלות כנ"ל כ"ז הוא כשנמשך האור מאציל' לנאצלי' ומנאצלי' לנבראי' בדרך ההשתלשלות דווקא שאז א"א כ"א ע"י ממוצע שיתעלם השפע בו בתחילה כו' כנ"ל שלזאת נק' ים וארץ אמנם בליל ז' ש"פ שהי' מאיר אז בבחי' עצמיו' המאציל ממש והיינו * יש אמיתי שלמעלה מעלה מלהיות מקור ושורש להשתלשלות ושם מעלה ומטה העלם וגילוי שהם בחי' ים וארץ שווים ממש כי גם חושך לא יחשיך וד"ל וכמ"ש וה' הולך ברוח קדים עזה כל הלילה פי' ברוח קדים שהוא מבחי' קדמונו ש"ע שלמעלה מבחי' הצמצום ומ"פ שממנו נמשך הקו וחוט שנק' עולם בכלל כנ"ל וד"ל ואזי ממילא ויבקעו המים ונצבו כמו נד ממש ונהפך הים ליבשה ממש דהיינו שמבחי' העלם נעשה גילוי ממש הן בבחי' השפע שבמאציל' לנאצלים הן מבחי' נאצלי' לבי"ע שבכולם גהפך הים עצמו ליבשה שלא ע"י ממוצע כלל והיינו מטעם הנ"ל להיות שבחי' העלם העצמי נתגלה אז וד"ל ולכן נק' קי"ס דהיינו שנקרע הים דהיינו בחי' סילוק הפרסא לגמרי שהוא בחי' הממוצע שמעלים לבחי' שפע של המאציל כנ"ל נקרע אז ונתגלה להמקבל בחי' שפע של עצמי' המשפיע ממש וד"ל * , וכמ"ש ויהי הענן והחושך ויאר את הלילה כו' וד"ל, וזהו וביום השביעי עצרת להוי' אלקיך פי' שנעצר ונפסק הפרסא לגמרי ואזי מה שהי' נק' הוי' בבחי' העלם

הגילוי : באוה"ת שם : ממלא.

שנק' יש אמיתי : באוה"ת שם : (שנק' ים האמיתי).

ההשתלשלות דבחי' סוכ"ע : באוה"ת שם : ההשתלשלות ולגבי כללות ההשתלשלות מעצמות המאציל ממש נק' בחי' הארת הקו וחוט בבחי' ממכ"ע שהוא בחי' הגילוי וע"כ נק' בחי' זו ארץ ובחי' אלקים וד"ל משא"כ בחי' העצם המצומצם ומקו"פ שהוא בחי' העלם העצמי להעלים לבחי' אוא"ס הממלא את כל החלל נק' בכללות ההשתלשלות בבחי' סוכ"ע.

וא"כ : באוה"ת שם : וע"כ נק'.

והיינו יש אמיתי : באוה"ת שם : (והיינו ים האמיתי).

וד"ל : ע"כ נמצא באוה"ת שם.

כנ"ל נעשה אלקיך בבחי' גילוי ממש בכל העולמות מריש כל המדריגות עד סוף כל המדריגות וד"ל.

ומעתה עדיין צ"ל הטעם למה הי' ביום הו' דייקא ולמה אחר ששת ימים תאכלו מצות תחילה דווקא, והענין הוא דהנה הטעם שזכו לבחי' הגילוי כזה דבחי' קי"ס הוא להיות כי כבר מבואר למעלה בבחי' ליל א' של פסח שהי' אז הגילוי מלמעלה למטה מבחי' עצמות המאציל שלמעלה מעלה מההשתלשלות וכמ"ש עד שנגלה עליהם ממ"ה כו' וכמ"ש ובמורא גדול כו' שזהו ענין המצה שלא הספיק כו' וע"כ נצטוו לאכול מצה ששה ימים כדי שעיי"ז ימשיכו לבחי' גילוי הגדול הנ"ל בכל הו' מדות עליונות דהיינו יום א' בבחי' חסד כו' עד יום ו' שהוא בחי' יסוד שבכולן נמשך ע"י אכילת מצה דווקא ואז ממילא ביום ז' שהוא בחי' מל' נעשה בחי' קי"ס שהוא בחי' קריעת המסך והפרסא כנ"ל ומה שבספירת העומר הרי יום הו' בבחי' יסוד זהו בחי' ההעלאה ממטה למעלה דווקא שמתחיל מיום הב' דווקא משא"כ בחי' ההמשכה מלמעלה למטה שמתחיל מיום הראשון דווקא ואזי יום הו' הוא בבחי' המל' דווקא וד"ל. וזהו ששת ימים תאכלו מצות בכדי שימשיכו אח"כ עיי"ז לבחי' הגילוי הגדול דממ"ה שלמעלה מהשתלשלות בכל הו' ימים שהן נגד ו"ק ואזי ממילא יהי' ביום הו' שהוא בחי' המל' עצרת כו' וד"ל, אמנם בפ"מ שהי' אצלם משה ואהרן וז' ענני כבוד ע"כ גם בלא אכילת מצה היו יכולים להמשיך לבחי' הגילוי דיום הא' בכל הו' ימים וע"כ לא נצטוו על אכילת מצה רק ביום הא' בלבד וד"ל משא"כ עתה דייקא ע"י ששת ימים תאכלו מצות דווקא עיי"ז אח"כ וביום הו' עצרת וד"ל.

ומעתה צ"ל ענין לידת הנשמות שמבואר בע"ח שהוא בו' ש"פ דווקא כי ביום הח' דסוכות שנק' עצרת תהי' לכם אז הוא זמן הקליטה ומן השמ"ע דחג הסוכות עד ז' ש"פ הוא זמן העיבור ובו' ש"פ הוא זמן הלידה. והענין הוא דהנה עד"מ הולד גשמי שנוצר ונולד מטיפת מוח האב ממש דהנה עצמיות הטיפה הוא בחי' רחני ממש וע"י ביאתה לחוט השדרה מתהווה ממנה טיפה גשמי' וכדי שיתהווה מבחי' הטיפה ולד ממש ברמ"ח אברי' וש"ס גידי' כו' ועכ"ז יהי' דומה לעצמות האב ממש הנה צריך שתקלוט הטיפה ברחם הנוק' וישתהה שם ט' חדשי' ומצטייר שם דוקא בהאברי' וגידי' כו' ואזי אח"כ יוצא לאויר העולם ונעשה ולד ממש ועכ"ז המוליד הוליד בדומה לו ממש, וכמ"כ למעלה הנה נש"י שרשם מבחי' ז"א דאצי' ששם עדיין אור א"ס מאיר בתכלית וכמ"ש חיוהי וגרמוהי כו' וכמ"ש ישראל עלו במחשבה כו' וכדי שיתגלה מהעלם לגילוי בבחי' נשמה דבריאה ממש עד גם להתלבש בגוף בו"ד ועכ"ז יהי' חלק

הוי' ממש כמ"ש כי חלק הוי' עמו יעקב חבל נחלתו שנמצא גם בהיות הנשמה מלובשת בתוך הגוף היא חלק משם הוי' ממש והוא ממש עד"מ הולדת הולד מטיפת מוח האב שדומה הוא ממש לעצמו האב כנ"ל וד"ל לזאת א"א כ"א ע"י שאור זרוע לצדיק שהוא בחי' השפעות צדיק יסוד עליון בבחי' בטן הנוק' וזמן קליטת ההשפעה בבחי' מל' דאצ"י היא בש"ע דווקא שלזאת עצרת לכם וד"ל וע"י שהיותם ברחם הנוק' עד ז' של פסח שהוא זמן קי"ס שהוא בחי' מל' אזי יוצאין ונולדי' אח"כ הנשמות שהן רק בחי' עיבור שם לידי גילוי ממש.

את שבתותי תשמרו ואת מקדשי תיראו אני הוי'. להבין ענין כוונת הכתוב במלת שבתותי ל' רבים שיש ב' בחי' שבתות בבחי' השבת עצמה הבחי' הא' הוא כמ"ש לעשות את השבת לדורותם וגו' והב' הוא בחי' ומדרגה נעלה שאינה נמשכ' ע"י בחי' העבודה והמעשה כ"א בבחי' מתנה כדאי' בדרוז"ל ההפרש בין יו"ט לשבת דבי"ט כתי' מועדי ה' אשר תקראו אותם את"ם כתי' ואפי' שזגגי' ואפי' מזידי' ואפי' מוטעי' כו' אבל שבת קביעי' וקיימ' וכן אמרו"ל אמר הקב"ה למשה מתנה א' יש לי בבית גנוי ושבת שמה ואני רוצה ליתנה לישראל לך והודיע אותם מכאן אמרו הנותן מתנה לחבירו צריך להודיעו כו' ומעתה צ"ל מהו ענין לעשות את השבת דלכאורה נרא' כסתרי אהדדי.

ב) והענין הוא דהנה דרו"ל ע"פ בראשי' בשביל ישראל שנק' ראשית דהיינו שכל עיקר כונת המאציל ב"ה בכל סדרי ההשתלשלות דאבי"ע הוא בשביל ישראל שיושפלו למטה בגופי' דעשי' ויעבדו אותו בכל לבבם ונפשם לאהפכא מחשוכא לנהורא ומרירו למיתקא שיתהפכו כל מדותיו דנפש הבהמי' כולם לה' בלבד וזהו ענין האהבה דבכל לבבך בשני יצריך שבק"ש שזהו עיקר הכונה ורצון העליון ב"ה וכל ההשתלשלות כולן המה נמשכו רק בכדי שיוכל להיות עה"ז החומרי שיהי' בחי' יש גמור וחושך דעשי' עם בחי' נפשות הבהמי' דרצונו' עוה"ז החומרי ושישראל יהי' מהפכי' מחושך לאור שלזה נתאוה הקב"ה דוקא רק בלתי אפשר להיות זאת כ"א ע"י סיבת ההשתלשלות תחלה מריש כ"ד עד שיהי' * סוף כ"ד דעשי' כנ"ל, וזהו בשביל ישראל שנק' ראשית כי הנה מלת ישראל הוא אותיות ל"י רא"ש ויש בזה שני פירושי' במא' הכתוב דויקרא שמ"ו ישראל כדאי' בזוהר הא' הוא שהקב"ה קרא ליעקב ישראל לי ראש בהיות גש"י שירדו למטה המה הממשיכי' כללי' החיות בבחי' הראש העליון דהיינו המשכ' המוחין עליונים ע"י התורה ומשם יומשך דרך פרט

אח"כ בהתחלקות כל רמ"ח אברין דמלכא ע"י רמ"ח מ"ע וכמאדו"ל כל העוסק בתורה הקב"ה יושב ושונה כנגדו דכמו עד"מ למטה הראש הוא הכלי להשראת המוחין שהוא כלליו החיו' ומשם יתפשטו ויומשכו החיות והכוחו' פרטי' בכל אברי הגוף הפרטי' ככה עד"מ למעלה שהקב"ה קרא ליעקב ישראל לי ראש הכולל כללי' החיות המוחין שממשיך בחי' יעקב המוחין עליונים בבחי' ראש העליון והוא ע"י עסקם בתורה למטה כנ"ל, ואח"כ יומשך השפע בדרך פרט בבחי' ההתחלקות רמ"ח אבריו דמלכא ע"י רמ"ח מ"ע כנ"ל, והפיו' הב' הוא שיעקב קרא להקב"ה ישראל ל"י רא"ש והוא כמ"ש בנים אתם לה' אלקיכם כי ברא כרעא דאבוה והיינו כמו רגל האדם היא מיוחדת עמו בתכלי' באופן שבטילה לרצונו שבמוח בתכלי' הביטול להרצון שבראש דלכל אשר יחפוץ יטנה להלוך או לעמוד או לישב ולנוח או לשימה במים קרים או חמי' כחפצו ורצונו יעשה עמה אף בדבר המנגד לטבעה אין בה בחירה לטרב נגדו מצד עוצם אחדותה עמו ואף בשם ביטול לא יתכן לכנותה כ"א אחדות פשוטה אמיתים ככה עד"מ חביבי' ישראל שנקראו בנים למקום כברא שהוא כרעא דאבוה וזהו שיעקב אע"ה שרש נ"י קרא להקב"ה ישראל ל"י רא"ש שהוא ית' אבינו בחי' הראש ואנחנו נק' בנים למקום ב"ה כברא כרעא דאבוה בטילים בתכלי' הביטול הרצון מפני רצונו ית' וע"י הביטול זה שעשרש"מ ממשיכי' השפע מבחי' הראש לבחי' הרגליים מריש כ"ד ועד סוף כ"ד כנ"ל וזהו * ענין התפילה דחול עיקר העבודה בו' ימי המעשה שהוא לעשות את השבת והיינו כי תפילה הוא בחי' עלי' העולמו' עד רום המעלות שע"י התעוררו' האהבה בכנ"י בק"ש בכל לבבם ונפשם ומאדם לה' אחד ממטה למעלה גורמי' סבת ההמשכה מלמעלה למטה ג"כ בחי' האהבה לכנ"י כמ"ש אהבתי אתכם אמר ה' וגו' וכמ"ש כמים הפנים לפנים כן לב האדם לאדם בהיות ידוע שיש ב' בחי' אדם במרכבה הא' בד' חיות שבמרכבה דכתי' ודמות פניהם פני אדם וזהו אדם תתאה והב' הוא כמ"ש ועל דמות הכסא דמות כמראה אדם עליו מלמעלה שהוא הרוכב על הכסא וזהו לב האדם אל האד"ם והיינו כי בהחיות שבמרכבה אר"י שור נשר המה שרש נפשות הבהמות וחיו' ועופו' שלמטה וכן * שרש נפשות הבהמי' שבישראל שלמטה (שמבואר בקבלה שנמשכי' משמרי האופנים כו') וזהו אחוריהם אבל בחי' פניהם פנימיותם הוא ג"כ פני אדם ומשם נמשכו נפש האלקי' בכל א' מישראל ולכן כשמתעוררין נ"י באתדל"ת ממטה למעלה באהבה בכל לבבך בשני יצריך לאהפכא מחשוכא לנהורא כל המאכלי' ומשקי' שאכלו ושתו והתפללו אח"כ מזה שנתעלו לקדושה כנודע ובכל נפשיך אזי כמ"כ גורמי' למעלה בחי' העלי' של החיות שבמרכבה

וזהו . . . המעשה : בכת"י ב' : והנה זהו עיקר ענין העבודה כו' בו' ימי המעשה.
וכן . . . שלמטה : בכת"י ב' ליתא תיבות אלו, והוא כנראה דילוג המעתיק.

הנושא' הכסא אשר פניהם פני אדם בעלי' ממטה למעלה לבחי' האדם העליון שעל הכסא ואח"כ נמשך כמ"כ מלמעלה למטה מלב האדם העליון אל האדם שבמרכבה כמ"ש אהבתי אתכם אמר הוי' וזהו כן לב האדם אל האדם ואז היחוד שלם כנודע.

ג) אך הנה התפילה היא רק בחי' ההתעוררו' מלמטה למעלה לעלות בבחי' עלי' למעלה מעלה לאשתאבא בגופא דמלכא להגיע בתכלי' הביטול לעצמו' אא"ס ב"ה בכדי שיומשך אח"כ בחי' אא"ס ב"ה למטה כי לית מח' ת"ב כלל זולת ע"י כלות הנפש ממש שזהו ענין מס"ג שבק"ש אבל עיקר הכונה של היחוד השלם הוא בעסק התורה שאח"כ כמ"ש בק"ש ודברת במ והיה הדברי' האלה כו' והיינו כמ"ש עוטה אור כשלמה כי התורה נק' אור כמ"ש ותורה אור היא מעטה לבושו ית' שעוטה אור כשלמה ולכן תחלה כשישים אליו לבו כמ"ש אליך הוי' נפשי אשא ואח"כ לקשר מחדו"מ שלו במחדו"מ של הקב"ה דהיינו בחכמתו ית' לקשר חב"ד בחב"ד בעיון התורה ודיבור התורה בדיבורו ית' כמ"ש ואשים דברי פיך כנודע ומעשה במעשה המצות שהמה מעשיו ית' כי הקב"ה מניח תפילין ומתעטף כש"ץ כו' (כמבואר בדוכתי טובא וכדאי' בדרז"ל) שאז כביכול מתייחד עם הקב"ה להתלבש בלבוש א' עד"מ כיחוד חו"כ שמתכסי' בלבוש א' לשניהם כו' ככה עד"מ הקב"ה כביכול מתלבש בלבוש התורה כדכתי' עוטה אור כשלמה דהיינו בחי' אותו' התורה המה בחי' לבושי' לבחי' פנימי' החכ' דאור א"ס ב"ה המלובש בהן (כמבואר לעיל ע"פ כאשר יאמר משל הקדמוני וכו' ע"ש) וכאשר האדם ישים אליו לבו תחלה לעצמו' אא"ס ב"ה ואח"כ עוסק בתורה לשמה שקורא בתורה שהקריאה הוא ההמשכה את * בחי' אא"ס ב"ה בחכ' של התורה אזי מתייחד עם בחי' פנימי' השפע שבחכ' עצמו' אא"ס ב"ה המלובש בה והלבוש של חיצוניית החכ' דאותיו' התורה כביכול מלביש לשניהן וזהו היחוד השלם האמיתי באופן כשאינו דבר חוצץ ומפריד ביניהם דחתן וכלה רק הלבוש מלביש עליהן אבל כשהוא בבגדו והיא בבגדה ארו"ל יוציא ויתן כתובה ולמדו מקרא דבבגדו בה כו' שאין היחוד שלם וכמ"כ עד"מ למעלה הקב"ה נק' חתן מלשון חות דרגא שהוא בחי' המשכ' אא"ס ב"ה למטה להיות ע"ד הכסא כמראה אדם מלמעלה שיתקרי חכי' ולא בחכ' ידיעא חסד דרועא ימינא כו' דכולא לאחזאה איך מתנהג עלמא אבל מהותו ועצמותו ית' מרומם לבדו ומתנשא מימות עולם וכנ"י נק' כלה בחי' כלה והיחוד השלם הוא כשמתייחדי' ביחוד שלם בבחי' לבוש התורה המלביש לשניהן שהוא ע"י בחי' ישראל שלמטה במס"ג דמחדו"מ

במדו"מ של הקב"ה שאין דבר חוצץ בנותם אבל כשהוא בכגדו והיא בכגדה אין היחוד שלם והיינו כשמחדו"מ של כנ"י שלמטה אינן מקושרות במדו"מ שלו ית' כ"א זה פונה לעסקיו ומילי דעלמא וזה מפנה לבו ומחשבתו בענינים אחרי' דעוה"ז שיש בחי' חציצה בין בחי' מחדו"מ דכנ"י למדו"מ של הקב"ה כי לאו אורחי' דמלכא לאשתעי במילי דהדיוטא וכמארז"ל משחרב בהמ"ק אין להקב"ה בעולמו אלא ד"א של הלכה בלבד הרי שהוא בכגדו והיא בכגדה ואין היחוד שלם אבל כשמקשרי' מדו"מ בתורה ומצו' אזי עוטה אור כשלמה להיו' מלביש לשתייהן והמה מתייחדי' בפנימי' החכ' שאור א"ס ב"ה שורה בה והיינו כאשר יתעוררו בבחי' אהבה אליו ית' ולא למדותיו בכלות הנפש ואז אח"כ המה קוראי' התורה לשמה אבל האומר אין לי אלא תורה אפי' תורה אין לו מצד שלא המשיך בחי' השראת אור א"ס ב"ה בחכמה וה"ו ככלה בלא חתן עד"מ וד"ל.

ד) והנה כ"ז העבודה בתורה ותפילה בחול בו' ימי המעשה הוא בכדי לעשות את השבת דהיינו כי ע"י התפילה שהוא בחי' עלי' ממטה למעלה בבחי' האהבה שבק"ש גורמי' בחי' עלי' כל המאכלי' ותענוגי עוה"ז המותרי' שיתעלו ג"כ בקדושה מאחר שהוסיפו כח בו לעבוד ה' ונעשה מזה בחי' אח"ד ואהב"ת שבק"ש שנתהפך מחשך לאור ומיש לאין בבחי' הביטול לה' ית' דכמ"כ החיות שבמרכ' פני שור פני ארי' כו' שרשי הנפשו' הבהמי' שלמטה מתעלי' בבחי' העלא' ממטה למעלה בבחי' לב האדם תתאה כו' כי דמות פניהם פני אדם כנ"ל אל האדם עליון הרוכב על הכסא וממשיכי' אח"כ בחי' לב האדם העליון אל האדם תתאה כנ"ל שכ"ז העבודה והמעשה בחול הוא בכדי לעשות את השבת שכל ההמשכו' שהמשיכו בחול בבחי' מקיף עליהם מלמעלה נמשכי' ומתלבשי' בשבת בבחי' א"פ ממש והיינו כענין דרו"ל תפילין דמארי עלמא מה כתיב בהו ומי כעמך ישראל גוי אחד בארץ פי' תפילין המה בחי' המשכת מוחין עליונים (כי קדש הוא חכ' והי' כי יביאך בינה) לבחי' האדם עליון הרוכב על הכסא שיתקררי' חכים ולא בחכ' כו' ובחכ' מלובש אא"ס ב"ה בחי' העונג העליון מקור התענוגי' ב"ה וזהו תפילין דמארי עלמא כי הקב"ה מניח תפילין וכמו למטה התפילין המה מונחי' על הראש בבחי' מקיף ככה למעלה ממש בחול המוחין עם העונג עליון המלובשי' בהן המה בבחי' מקיף על האדם עליון המניח תפילין ומ"כ בהו ומי כעמך ישראל גוי אחד בארץ פי' שישראל שלמטה המה גורמי' סבת המשכ' האחד ית' בבחי' הארץ מלמעלה למטה דהיינו ע"י עבודתן בחול לעשות את השבת כנ"ל גורמי' שאח"כ בשבת יומשכו המוחין עליונים דתפילין דמארי עלמא שהוא בבחי' מקיפי' שיתפשטו ויתלבשו

בבחי' א"פ בהאדם עליון שאז העונג שבהמוחין מאיר ומתגלה בו בבחי' גילוי ממש וזהו וקראת לשבת עונג שבת הוא בחי' ש' הוי' כמ"ש שבת להוי' שהוא בחי' האדם שעל הכסא שהוא כמראה אדם בבחי' התחלקות השפע בצמצום והתפשטו' והמשכ' כי היו"ד מורה על הצמצום ה' התפשטו' כו' דכולא לאחזאה איך אתנהג עלמא והמה י' תקונין דאפיקת ואתקריין בתיקונא דא חסד דרועא ימינא גבורה דרועא שמאלא כו' כנ"ל וזהו וקראת לבחי' השבת העונג עליון שבבחי' המוחי' עליונים שהי' בבחי' מקיפי' בחול שנק' בסוד תפילין דמארי' עלמא שיתלבשו בבחי' א"פ בתוכו ממש ויתחלק העונג בבחי' התחלקו' דש' הוי' יו"ד צמצום ה' התפשטו' כו' וזהו מי כעמך ישראל גוי אחד בארץ שהמה גורמי' כ"ז ע"י העבודה שבחול לעשות את השבת שיהי' נמשך בחי' אחד בארץ בבחי' התלבשו' ממש מה שהי' בחול בבחי' העלם יהי' בשבת בבחי' גילוי ולכן מי שטרח בע"ש יאכל בשבת שגם התפילה דשבת משונה מבחול שמשגיג' בחי' נועם ה' ית' אהבה בתענוגי' בתפילה דשבת משא"כ בחול מצד שנמשך בחי' העונג העליון בבחי' התלבשו' ממש בבחי' המדות עליונו' דאדם עליון כנ"ל וד"ל.

ה) והנה כ"ז לעוסקי התורה בחול שממשיכי' ע"י התפילה תחלה ואח"כ עסק התורה בחי' המוחי' עליוני' בבחי' מקיפי' שזהו ענין היחוד השלם דעוטה אור כשלמה שמתלבשי' בלבוש א' כביכ"ל וכמארז"ל כל העוסק בתורה הקב"ה יושב ושונה כנגדו כנ"ל ומה נעשה בחי' השבת שנמשכי' המוחי' עליונים בבחי' העונג עליון המלובש בהן בשבת בבחי' א"פ בבחי' שם הוי' וזו וקראת לשבת עונג כנ"ל, אבל העוסק בפרנס' ומ"מ שא"א להם לעסוק בתורה יש דרך אחרת לפניהם לעשות את השבת בעבודה של חול והיינו ע"י מעשה הצדקה להחיו' רוח שפלי' למאן דל"ל מגרמי' כלום שמוה נעשה בחי' השבת שיתגלה ויומשך העונג עליון בשבת בבחי' גילוי כמ"ש וקראת לשבת עונג והיינו כדכתי'. וזרחה לכם יראי שמי שמש צדקה ומרפא בכנפי' ודרשו רז"ל שמש בשבת צדקה לעניים פי' שמש נק' בחי' החתן כי שמש ומגן הוי' אלקי' כמ"ש בתפילה דשבת לשמש שם אהל בהם והוא כחתן יוצא מחופתו שזהו בחי' המשכת המוחי' עליוני' בהעונג עליון המלובש בהם המאירי' בבחי' א"פ וגילוי כצאת השמש בגבורתו ובחול לשמש שם אהל בהם להגן ולהסתיר שלא תאיר אורה בבחי' גילוי רק בבחי' מקיף אבל בשבת הוא כחתן יוצא מחופתו שהי' בבחי' ההעלם ומקיף להאיר בבחי' גילוי וכ"ז ע"י הצדקה לעניים בחול שמוה נעשה השבת שיהי' שמש בשבת, והענין הוא דהנה כתי' ה"א לכם זרע וזרעתם את האדמה וגו' ונתתם החמישי'ת לפרע"ה וארבע' הידות יהי'

לכם וגו' והיינו כי צדקה נק' בחי' זריעה כמ"ש זרעו לכם לצדקה זורע צדקות כו' שע"י מעשה הצדקה שלמטה ליתן לעני למאן דל"ל מגרמי' כלום גורמי' למעלה סיבת ההשפעה עליונה דח"ע שיהי' אור זרוע לצדיק עליון כו' להחיו' רוח שפלים של כל העולמו', וזהו ענין ד' ידו' יהי' לכם והחמישי' לפרעה פי' ד' ידו' המה ד' עולמו' אבי"ע והחמישית הוא ההשפעה מעצמותו ית' שלמעלה מכל ההשתלשלות דאבי"ע המתנשא מימות עולם שמשפעת השפעה מעצמותו ית' לפרעה שלמעלה שהוא בחי' אתפריעו כל נהורין שיתגלה מבחי' סדכ"ס בבחי' פריעה והתגלות למטה וכ"ז מסיבת מעשה הצדקה שלמטה גורמי' סבת החמישית לפרע"ה שלמעלה מהד' ידו' דאבי"ע שזהו ענין שמש בשבת גילוי עצמות העונג עליון שהי' בבחי' סדכ"ס שהוא ע"י הצדקה לעניים בחול ועי"ז הוא געשה השבת כנ"ל. וזהו זורחה לכם יראי שמי וגו' ומרפא בכנפי' פי' כי כנפים המה בחי' המדות אי"ר דכנ"י שנק' בחי' גדיפין עילאין לפרח' לעילא שבחול כשאין העונג עליון מאיר בבחי' גילוי בהם אז נק' כנ"י בחי' חולת אהב' שהאהבה שהוא כנפים היא בחי' חולה מהעדר התענוג בה שאין העונג מתגלה בהמדו' אבל בשבת כשהשמש מאירה זורח' לכם כנ"ל אז ומרפא בכנפיה דכנ"י בחי' רפואה לחולת אהבה שלה שהי' בחול כי העונג מתפשט ומאיר בהן ומתרפאין בה כו' וד"ל.

(ו) **והנה** כ"ז הוא בחי' הא' דשבת שע"ז נא' לעשו' את השבת שנק' ג"כ מקרא קדש כמו ביו"ט שנעשה ע"י העבודה דחול וזהו מ"ש וקראת לשבת עונג כנ"ל, אבל בחי' הב' דשבת הוא כמא' רז"ל דקביע' וקימי' שהוא הגבה למעלה מאד נעלה שא"א להתמשך למטה בבחי' ירידה והתחלקות כלל כ"א בחי' הא' דשבת הנ"ל מתעלה בבחי' עלי' למעלה אליו שז"ס שבת שבתון עולת שבת בשבתו עלי' השבת עצמו בבחי' מנוח' בשבתו כמשי"ת ומה גט אינו נעשה ע"י בחי' העבודה שלמטה כ"א הוא בבחי' מתנה אצלינו כמארז"ל אמר הקב"ה למשה מתנה א' יש לי בבית גנוי כו' כנ"ל. והענין הוא כמ"ש בפ' אליהו ז"ל דהנה כל הי' תקונין דאפיקת כולא לאחזא' איך אתנהג עלמא שנמשכו ונאצלו בבחי' התחלקו' י"ס הוא בשביל הנהגת עלמין דאבי"ע שזהו רק לאחזאה איך אתנהג עלמא אבל מהותו ועצמותו ית' פשוט בתכלי' הפשיטו' מופשט מגדר ההתחלקו' הי"ס ומתנשא מימות עולם שאין ערוך אליו ית' ולאוי' בי' מאינן מדות כלל וזהו ג"כ ענין הד' ידו' יהי' לכם שכל ההשתלשלו' הי"ס דאבי"ע הוא רק לכם בשבילכם בכדי לאחזא' איך אתנהג עלמא וכמ"ש ויעש דוד ש"ם וכתי' בי' עושה משפ"ט וצדק"ה שמשפט * דאיהו רחמי וצדקה הוא

מבחי' שם בלבד כמ"ש הודו על ארץ ושמים כי נשגב שמו לבדו וזהו ויעש דוד שם שהוא בחי' המשכות בחי' שמו ית' שיתלבש בבחי' התחלקות הי"ס שנק' דרך כלל משפ"ט וצדק"ה בשביל הנהגו' עולמו' בלבד אבל מהותו ועצמותו ית' המתנשא מימות עולם דלא בי' מכל אינון מדות כלל מופשט מגדר התחלקו' כלל שהוא למעלה מבחי' שם הוי' שהי' מורה על צמצום השפע ה' התפשטו' שא"א להתמשך ממנו ית' בבחי' השפעה דצמצום והתפשטו' ובחי' התחלקו' הי"ס דאבי"ע וזהו בחי' שבתו"ן שהוא בחי' מקור התענוגי' ב"ה שבעצמותו ית' שלמעלה מגדר * התחלקות ההשפעה בבחי' שעשוע המלך בעצמותו ית' שא"א לימשך בבחי' ירידה מלמעלה למטה שאו מצטרך להתחלק בבחי' התחלקות הי"ס בצמצום והתפשטו' דשם הוי' כ"א עולת שבת דהוי' בחי' הראשונה בשבתו' ממטה למעלה אליו ית' שזהו ענין שבינת ומנוח' השבת עצמו שמושבת ונח בבחי' מנוחה ועלי' לעצמותו בחי' שבתו' וזהו שבת שבתו' שהשבת עצמו שובת בבחי' שבתו' וזה נתנה לישראל ג"כ אבל בבחי' מתנה שזהו מתנה א' יש לי בבית גזו"י דייקא שלמעלה מע"ס הנאצלי' למעלה מש' הוי' ב"ה ולכך א' לך והודיע אות' מכאן ארוז"ל הנותן מתנה לחבירו צריך להודיעו מצד מעלתו הנפלאה הגבוה למעלה מאד געלה אם הי' מגיע אליהם פתאום בלתי ידיעה בתחלה הי' מתבטלי' בכלו' הנפש ממש ולא הי' יכולי' לקבל כלל והידיעה בתחלה עושה ההכנה שיהי' מוכני' וראוי' לקבל אח"כ המתנה וד"ל. וז"ש או תתענג על הוי' שזהו בחי' עולת שבת בשבתו' שהוא העלי' מלמטה למעלה להתענג על הוי' למעלה מבחי' שם הוי' משא"כ בחי' הראשונה נאמ' וקראת לשבת עונג בחי' המשכ' העונג מלמעלה * למטה בבחי' התחלקות הצמצום וההתפשטו' דשם הוי' ועי"ז נא' שבת להוי' ועי"ז נא' או תתענג בעלי' מלמטה למעלה על הוי' וד"ל.

(ז) וזהו את שבתותי תשמרו פי' ב' בחי' שבתות האלו דשבת להוי' ועולת שבת בשבתו' שבת שבתו' כו' תשמרו שיתקיימו אצלכם שהשמירה הוא בהעברת דברי' המונעי' אות' מלשרות בכס והיינו כמארוז"ל כל אדם שיש בו גסות הרוח אומר הקב"ה אין אני והוא יכולי' לדור וכו' שמצטרך להוי' בחי' שפלות ובטול בתכלי' ולא בחי' יש שזה גורם הסתלקותו ית' מלדור עמו כו' וגם להרחיק מדבר שקר כי דובר שקרי' לא יכון לנגד עיניו כתי' וחותרו של הקב"ה אמת כו' ועי"ז תשמרו אותם שיתקיימו רק ע"י העברת המונעי' השראתו כנ"ל הטעם לזה שכת' בזה רק בחי' שמירה הוא מצד מעלה הנפלאה

מגדר . . . שעשוע : בכת"י ב' : מגדר השפעה בבחי' התחלקות שעשוע.
מלמעלה למטה : בכת"י ב' : מלמטה למעלה.

שבבחי' הב' דשבת דקביעא וקיימא שהוא בבחי' מתנה בלבד ולא ע"י אדל"ת כלל שא"א להגיע אליו ע"י המעשה אשר יעשון זולתי ע"י השמירה בבחי' גדר השלילה להעביר המונע השראתו בלבד ואז ממילא יתקיים בנו מצד המתנה טובה כמ"ש כי ה' נתן לכם את השבת דהיינו שלא לחללו ע"י דברי' המונעי' השראתו כמו שקר וגסו' הרוח כנ"ל אבל ע"י המעשה והמשכה א"א להתמשך כלל כנ"ל ולכך כתי'. תשמרו (כענין מ"ע ול"ת דכתי' לעבדה במ"ע ולשמרה במל"ת כמבואר במ"א).

ואת מקדשי תיראו אני הוי', פי' מקדשי נק' בחי' ממלא כ"ע כמ"ש ועשו לי מקדש ושכנתי בתוכם כי זה שער השמים עד רום המעלות בחי' התלבשות השכינה ב"ה בבחי' התחלקות בתוך כ"ע ממש בסדר ההשתלשלו' כולן וע"ז הצווי אף שתגיע לבחי' סוכ"ע המרומם לבדו ומתנשא מימות עולם בבחי' השני דשבת דקביעא וקיימא שזהו את מצותי תשמרו אעפ"כ את מקדשי תיראו כי אני הוי' פי' כי גם בחי' שם הוי' הממכ"ע בבחי' התחלקו' אני הוא עצמותו ית' מתלבש בו ולכך את מקדשי תיראו ולכן נסמך זה לשבתותי תשמרו ד"ל.

ד"ל.

להבין שרשן של הדברים הנ"ל תחלה נבאר ענין ב' פירושי' דויקרא שמו ישראל לי ראש שנו"ל רק בע"א והוא שגם בבחי' הראש עליון עצמו יש ב' פירושי' הא' שהקב"ה קרא ליעקב ישראל ל"י רא"ש והב' שיעקב קרא לקב"ה ל"י רא"ש (משא"כ לעיל בתורה נת' באופן אחד * של הרא"ש והב' הוא שישראל נק' בנים כרע' דאבוה לפ"ז הפירוש כשיעקב קרא להקב"ה לי רא"ש ולא נק' בחי' רא"ש כ"א לפי פי' הראשון שהקב"ה קרא ליעקב לי רא"ש והיינו כלי החב"ד דז"א המקבל הארת המוחין כלליו' החיו' כו' וזה יתכן כאן לפי פי' השני שיעקב קרא להקב"ה לי ראש פי' הוא האו"פ דחב"ד והוא הכלי דחב"ד המקבל הארתן אבל פי' הראשון דהקב"ה קרא ליעקב לי ראש הוא הקב"ה למעלה מאד נעלה שישראל ממשיכי' בחי' הארת המוחין בקוב"ה דז"א כביכול בסוד ארץ קדמה כמשי"ת נמצא שכאן הפי' על ב' בחי' לי ראש שבבחי' הראש עצמו ובתורה לעיל בפ"י השני נק' ישראל כרע' דאבוה (גם זה אמת אבל גם בראש עצמו יש ב' פירושי' כדהכא) ואין כאן רק פי' א' שבראש וד"ל והבן). והיינו דהנה כתי' א"ח עטרת בעלה פי' א"ח היא בחי' הנוקב' דז"א מל' דאצי' ובעלה הוא ז"א הכולל ע"ס דאצי' והיא נעשית

אחד : בהכתי' אינו ברור אם רשום : אחד, או : אחד. וכנראה צ"ל : אחד.

בחי' עטרת לבעלה דכמו העטרת ונזר המלך על הראש מלמעלה בבחי' מקיף ככה בחי' הנוק' דז"א המקבלת השפע דז"א נעשי' בחי' עטרת לבעלה המשפיע וזה יהי' לעיל בגמר ותכלי' כל הבירורין שתתעלה הנוק' עם המתבררין להיות עטרת לבעלה מצד שבה מתכללי' המתבררין דרפ"ח ניצוצין דתוהו שנפלו בשבירה כמ"ש ותקם בעוד לילה ותתן טרף לביתה וגו' וכת' מצמיח חציר לבהמה כנודע.

והנה איתא פלוגתא דתנאי אם שמים קדמו או ארץ קדמה ח"א ארץ קדמה דכת' ביום עשות הוי' אלקים ארץ ושמים וח"א שמים קדמו דכת' בראשית ברא אלקים את השמים ואת הארץ ודעת השלישי המכריע' דכאחד נבראו דכת' קורא הדורות מראש קורא. אני עליהם יעמדו יחדיו כו' יעו"ש (וכי' נת' בדוכתי טובא וכאן ית' בקוצר בענין אם ארץ קדמה ואם שמים קדמו) והיינו ח"א שמים קדמו הוא יתכן בבחי' סדר ההשתלשלו' העולמות איך שנמשכו ונשתלשלו בסדר המדריגות שבחי' שמים הוא ז"א דאצי' (ש"ם מים או אש ומים ולכ' א' כי רובו חסדי' כו' כנודע) קדמו בסדר ההשתלשלות לבחי' הארץ סופא דכל דרגין מל' דאצי' הנוק' המקבלת השפע ממנו עפ"י סדר ההשתלשלות ובמח' קדומ' ארץ קדמה כי סוף מעשה הי' בתחלת המח' והיינו כי עיקר הכוונה שהי' במח' תחלה הוא שיהי' סוף כל דרגין בחי' מל' דאצי' מקור דבי"ע היש והנפרדי' ושהי' בחי' הבירורי' לאהפכא מחשוכא לנהורא ומיש דנוגה דבי"ע לאין וביטול דאצי' וזהו עיקר הכוונה שעלה במח' הקדומ' תחלה וזהו ארץ קדמה רק בלתי אפשרי להיות זאת עד שיומשכו תחלה כללו' סדרי ההשתלשלות שעד בחי' מל' דאצי' סופא דכ"ד וזהו במח' קדומה הסוף כי ארץ קדמה אבל בסדר ההשתלשלות הוא הראש כי שמים נברא' תחלה ואח"כ ארץ עפ"י סדר הדרגת ההשתלשלות וכן למעלה ז"א נאצל תחלה ואח"כ מל' סופא דכ"ד וד"ל וז"ש בראשית בשביל ישראל שנק' ראשית ועלו במח' תחלה וירדו בסדר ההשתלשלו' לבסוף כי האדם בשישי נברא וכל מעשה בראשית קדמו לו שזו"ס מ"ש אחר וקדם צרתני אחר למע"ב וקדם במח' קדומה (כמבואר בדוכתי טובא ע"ש) שעיקר ראשית והרצון עליון ב"ה הכוונה בכל ההשתלשלו' דאבי"ע הי' בשביל ישראל שירדו בעשי' לברר בירורין כנ"ל וזהו לפי פי' הא' שהקב"ה קרא ליעקב ישראל לי ראש פי' הקב"ה הוא בחי' מוחי' דז"א דאצי' בכ"מ (כי קדשא הוא בחי' מוחי' דאוי"א מקראי' קדש ב"ה המשכתן לז"א יעו"ש) ויקרא ליעקב אע"ה מקור נש"י הי"ב שבטי' שנמשכו ממנו ישראל לי ראש שהוא הממשיך לו כביכול בחי' המוחין לז"א מאו"א מצד שרשו הנעלה במחשבה קדומה שארץ מל' קדמה שם לשמים דז"א

ואף שירדה למטה בהשתלשלות אכן לאחר גמר הברורין שמבררין בבי"ע ומעלה מ"ן באו"ח של המתבררין לאצי' שאז נשלמה המנה ורצון העליון ב"ה שעלה במח' הקדומ' תחלה כנ"ל אז נעשי' עטרת בעלה דו"א להמשיך ע"י המ"ן דילה בחי' מוחין לז"א בעלה ובשביל זה קרא הקב"ה ז"א לישראל שבמל' לי ראש וד"ל.

והפ"י הב' הוא לפי סדר ההשתלשלו' שיעקב הוא בחי' חיצוני' דו"א הכלי' דחב"ד דו"א קרא להקב"ה האו"פ דמותין דחב"ד דו"א ישראל לי ראש שנמשכי' האורו' של המוחי' בכלי' דחב"ד דיעקב שנמשכי' המוחין ע"י התורה דכל הקורא בתורה הקב"ה יושב ושונה כנגדו כנ"ל ומשם יתפשטו בארץ פרט בכל רמ"ח אברי' ז"א ע"י רמ"ח מ"ע רמ"ח המשכות ברמ"ח אברי' דמלכא דו"א ובניי שלמטה נק' בחי' נה"י דהיינו כמ"ש בנים אחם להוי' אלקיכם ברא כרע' דאבוה' (כמ"ש בפרע"ח בכוונו' התפילה דומביא גואל לבניי בניה"ם כו') והיינו כי אין אנו משיגי' אלקו' רק ע"י או"ר כי לית מח' ת"ב כלל ומה טוב חלקינו ומה יפה ירושתינו שהנחילנו כ"ז האכות הן הן המרכבה חג"ת דו"א ואנחנו תולדותיהן כיוצא בהן רק בבחי' הביטול נה"י כברא שהוא כרע' דאבוה ולכן נק' בנים למקום בני ישראל וד"ל.

ועתה ית' היטב ענין לעשות את השבת שנעשה מעבודה דחול וענין שבת דקביע' וקיימא שהוא בחי' שבת שבתון כנ"ל והיינו כי הנה נודע זה הכלל המבואר בקבלה שכל בחי' עליה הוא שהמקיף העליון יתפשט בהכלי בבחי' א"פ והמקיף הנעלה ממנו יומשך למקיף ועד"ז הוא כל העליות עד רום המעלות שגם המקיף הב' יהי' נתפס בהכלי בבחי' א"פ והמקיף הנעלה ממנו יומשך לבחי' המקיף כו' שזהו בחי' עלי' של הכלי שמה שהי' תחלה עלי' בבחי' מקיף שא"א הי' לה להשיג ולקבל לתוכה עתה מאיר בה בבחי' א"פ שנעשי' כלי ראוי' לקבל ומקיף אליה נמשך ממקום גבוה ביותר ובעלי' הב' גם המקיף הב' נתפס בה ויכולה לקבלו ג"כ ונמשך אליה מקיף שלישי וכן עד רום המעלות בבחי' העלי' מטה למעלה וכן מבואר שלע"ל כשרוח הטומאה יעביר מן הארץ ויהי' נגלה כבוד ה' ית' אזי יהי' המקיפי' שעתה פנימי' מאירי' בגילוי וכולא חד ולכן כמ"כ בענין העלי' שבחול לשבת (בשגם לע"ל יהי' יום שכולו שבת ויהי' עלי' כללי' לגבי ו' אלפי שנין ו' יומי' דחול וזהו בארץ פרט מידי שבת בשבתו ג"כ עד"ז האופן שמה שנמשכו בחול בבחי' מקיפי' מאירי' בשבת בבחי' א"פ וזהו העלי' שבשבת מבחול והיינו כי הנה ארו"ל תפילין דמארי עלמא מ"כ בהו ומי כעמך ישראל גוי אחד בארץ פי' הסוד התפילין דמארי עלמא שהקב"ה מניח תפילין הוא בחי' המשכ' המוחין דאו"א לז"א המדו' דאצי'

שנמשכי' ע"י אדל"ת בהנחו' תפילין כי נעשה אדם בצלמינו כתי' וברוגמ' שלמטה מעוררי' למעלה ג"כ שהאדם עליון הרוכב על הכסא הוא ז"א דאצי' מניח תפילין וכמו האדם שלמטה מניח תפילין דראש על הראש מלמעלה בבחי' מקיף המשכ' ד' מוחין דד' בתי' תפילין כנודע ככה למעלה סוד התפילין דאניח קוב"ה שהוא המשכ' המוחין דאו"א רק בבחי' מקיפי' לז"א ומ"כ בהו זמי כעמך ישראל גוי אחד בארץ דהיינו שישראל יכולים להמשיך המקיפי' אלו שיומשכו ויתפשטו בבחי' א"פ בז"א להיו' נמשך אח"כ בחי' אחד בארץ כנ"ל, והיינו ע"י העבודה שלהם בחול שמי שטרח בע"ש יאכל בשבת שיתפשטו בבחי' א"פ בז"א.

וזהו לעשות את השבת שבשבת מאירי' המוחין בז"א באו"פ ובפרט ע"י קידוש היין שהוא המשכת המוחין בבחי' או"פ בז"א ואז מתגלה ומאיר העונג בהמדו' דז"א ע"י אמצעו' המוחין המתפשטים בז"א כי השראת העונג הוא במוחין דוקא כנודע ולכן בחול אין העונג מאיר בהמדו' מצד שגם המוחין המה בבחי' מקיפי' לבד וזהו וקראת לשבת עונג ע"י המשכת המוחין בבחי' או"פ בז"א וזהו לעשות את השבת בעבודה זו תפילה דחול בכל ימי המעשה שממשיכי' המקיפי' ביום א' מקיף לחסד דז"א יום ב' מקיף לגבו' כו' ואח"כ מזה נעשה השבת אח"כ התפשטו' המקיפי' בבחי' א"פ בז"א שאז מאיר העונג עליון שבהם בבחי' גילוי בז"א כנ"ל ולכן גם התפילה דשבת משונה מבחול באופן שבחול אין מאיר העונג בהמדות להיות בחי' אהבה בתענוגי' ובשבת מאיר העונג בהמדו' להיו' בחי' אהבה בתענוגי' להתענג על הוי' ולא ע"ד עבודה כבחול וד"ל.

והנה עיקר עשיית השבת הוא ע"י עסק התורה שבחול שאז היחוד שלם דחתן וכלה מתכסי' בלבוש א' כנ"ל והענין הוא דהנה נודע שיש למעלה בי"ס דאצי' בחי' פנימי' וחיצונית אורו' וכלים בכלל ודרך פרט גם בכלים יש בחי' ג' חלוקו' דרת"ס פנימי' תיכוניים חיצוניים כנודע שבחי' הכלי' התיכוני' מלבישים להפנימי' והחיצוני' להם כו' וכמו שא' אל הוא חסד בכ"מ וכן שם הוי' בניקוד סגול הוא חסד וההפרש בינותם כי שם הוי' בניקוד סג"ל הוא פנימי' כלי החסד וש' א"ל הוא חיצוני' כלי החסד ושניהם הם בהכלי' דחסד וכמו עד"מ למטה בנפש יש בחי' פנימי' כלי החסד וחיצוניתה והיינו בחי' האהבה הוא פנימי' החסד כי מי שאהוב לו אליו ישפיע חסדו הרי האהבה צפונה בלבו החסד מסתעף ממנה לזולתו שהוא תולדתה כמ"כ למעלה כתי' בהתורה ותורת חסד על לשונה וגו' שהתורה היא נק' תורת חסד מצד היותה בבחי' חיצוניו' כלי החסד והחכ' מקורה ג"כ היא נובלות חכ' כנודע ולכן כתי'

עוטה אור כשלמה מצד היותה בבחי' חיצונית הכלי' דו"א המלבישי' להפנימי' הכלי' דו"א ומכ"ש להאורות עצמן ולכן כשהאדם שלמטה מתעורר בבחי' אה"ר במס"ג ממש אליו ית' דכמ"כ כמים הפנים ממשיך בחי' פנימי' כלי החסד דו"א לעומתו כמ"ש אהבתי אתכם אמר הוי' וזה היחוד דמ"ן ומ"ד בהכלי המלביש לשתייהן הוא חיצונית כלי החסד והוא לבוש התורה שבלבוש א' מתלבשי' החתן והכלה שמלובשי' בתוך הלבש ביחוד אמיתי פנים בפנים וזהו דוקא כשעוסק בתורה לשמה כשקורא בתורה את בחי' פנימי' האורו' שנמשכו מאור א"ס ב"ה ע"י אהה"ר במס"ג אליו ולא למדותיו ית' כנודע אבל האומר אין לי אלא תורה אפי' תורה אין לו כנ"ל, וזהו מ"ש ואהבת גי' ב"פ אור דהיינו ב' אהבו' דמ"נ ומ"ד שמתלבשי' בלבוש א' לבוש התורה כו'.

והנה מזה נעשה אח"כ בחי' השבת שהמקיפי' דו"א נתפשטו בבחי' א"פ בשבת כנ"ל אך להעוסקי' בפרנסה שא"א להם לעסוק בתורה יש דרך אחרת לעשות השבת והוא ע"י מעשה הצדקה לעניים שמוזה נעשה השבת להיות בחי' השמש מאירה בלי לבוש ואהל כנ"ל, והיינו דכתי' ורחה לכם יראי שמי שמש צדקה ומרפא בכנפיה כנ"ל והענין הוא דהנה כתי' הא לכם זרע כו' ארבע הידות יהי' לכם לאכלה והחמישי' לפרעה פי' כי ע"י הצדקה גורמי' סיבת השפעת החסד מעצמו' המאציל ב"ה לנאצלי' תחלה ואח"כ נמשך השפע ומאיר בכל ד' עולמות בי"ע וזה כונת הכתוב ד' ידות יהי' לכם והחמישית לפרעה והיינו הפי' הא' הוא כנ"ל בתורה שד' ידות המה אבי"ע והחמישית היא בחי' ההשפעה שמעצמו' המאציל ב"ה לנאצלי' וזהו לפרעה מקור הד' ידות וד' עולמו' אבי"ע כמשי"ת והב' הוא כי לכן כתי' בהד' לשון רבים ידות ומיעוט רבים שנים ובהחמישי' לשון יחיד והיינו כי החמישית היא בחי' ההשפעה מבחי' ע"ק לאימא דאצי' שנק' בשם פרעה דאתפריעו כל נהורין כי מבינה ולמטה התחלת התגלות הנהורין ואז"א נק' סתימין כנודע ולכן כתי' לשון יחיד כי לית שמאלא בהאי עתיקא כולא ימינא הוא יד אחת בלבד משא"כ למטה בזו"ג דאצי' יש ב' ידות דרועא ימינא דרועא שמאלא כנודע ולכן כתיב ד' ידות שזהו בזו"ג ב' דרועין דילה כמ"ש שמאלו תחת לראשי וימינו תחבקני וב' דרועי' דילה כנודע אבל החמישי' שהוא בחי' ההשפע מע"ק לבינה דאצי' כי התגלות עתיק הוא בבינה כנודע שם הוא רק בחי' יד א' דימינא דלית שמאלא בהאי עתיק' וזהו לפרעה בכדי שיתפריעו כל נהורין מאימא לזו"ג ע"י תוס' אור המגיע אלי' מע"ק והיינו דכתי' והחמישי' שנמשכו מע"ק לאימא לפרעה בכדי שיתפריעו כל נהורין דאימא לזו"ג כי זהו הכלל נודע שע"י תוס' אור גורם סיבת התפשטו' השפע מהעלם לגילוי ומלמעלה למטה יותר שלא בדרך

הדרג' ההשתלשלות וכ"ז נעשה ע"י מעשה הצדקה שלמטה להחיות רוח שפלי' למאן דל"ל מגרמי' כלום שע"ז גורמי' העיקר והוא סבת ההשפעה מעצמו' המאציל ב"ה לנאצלים (כי עתיק הוא מבחי' תחתונה שבמאציל ב"ה) ומשם כל הד' ידו' אשר לכ"ם בכל סדרי ההשתלשלות לאכלה וד"ל והיינו כי עיקר ההשפעה הוא הארת העונג שנמשך מע"ק לאימא דאצ"י שוהו החמישי' לפרעה ומשם תפשט שפע העונג בכל סדרי ההשתלשלות העולמי' שו"ע הד' ידות יהי' לאכלה לקבלת הארת העונג שנתפשט בכלן מריש כ"ד ועד סוף כ"ד ע"י מעשה הצדקה שלמטה וד"ל.

וזהו זורחה לכם יראי שמי שמש צדקה ומרפא בכנפי' כאמרם ז"ל שמש בשבת צדקה לעניים פי' ע"י הצדקה לעניים בחול מאירה השמש בשבת בלא אה"ל ומלבוש כנ"ל היינו בחי' הארת העונג עליון המאיר בכל הפרצופי' דאצ"י שנמשך תחלה מע"ק לאימא ומאימא לזו"ג כנ"ל וזהו ומרפא בכנפיה כנפי' דנר"ק המ' בחי' הגדפין דאיי"ר מדו' דנוק' שהי' בחול בחי' חול"ה בכנפי' והיינו כמ"ש סמכוני באישו' רפדוני בתפוחים כי חולת אהבה אני פי' בבחי' האהבה המדו' יש בחי' חולי' והוא העדר הארת העונג בה (וכענין שמבואר במ"א עמארז"ל מעשה באדם א' שהעלה בלבו טינא ע"ש) וזהו כי חולת אהב"ה אני אבל בשבת כשמאי' הארת העונג בהמדו' דנוק' כנ"ל כי זרח' בחי' השמש בלא אה"ל כנ"ל או ומרפא בכנפיה שבחי' כנפיה מתרפאי' בה ע"י התפשטו' הארת העונג בהם וד"ל.

והנה כ"ן הוא בחי' הא' דשבת שוהו מ"ש לעשו' את השבת כנ"ל שהוא בחי' המשכ' העונג בכל סדרי ההשתלשלו' בבחי' התחלקו' כמ"ש וקראת לשבת עונג וכת' שבת להוי' דהיינו שהעונג מאיר ומתחלק בבחי' ש' הוי' י' מורה על צמצום השפע ה' התפשטו' כו' עד שמגיע גם להנוק' סופא דכ"ד להיו' מרפא בכנפיה כנ"ל, אבל הבחי' הב' דשבת הוא כמ"ש או תתענג על הוי' והיינו בחי' עצמו' העונג עליון דעצמו' המאציל ב"ה שא"א להתמשך בבחי' המשכ' בצמצום והתפשטו' דשם הוי' זולתי שיתעלו למעלה בבחי' עליה אליו לקבל הארתו כי אינו בגדר ההמשכ' הירידה ממקומו כי הוא מעצמותו ית' שא"א להתמשך בבחי' ההמשכ' וירידה כנ"ל ח"ש עולת שבת בשבתו' שבת שבתון להוי' שבחי' ש' הוי' עצמו כביכול מתעלה למקורו אליו ית' וזהו ענין מנוחה לחיי העולמי' וזהו עצמו' שלימו' העונג שהוא במקומו ואינו בבחי' ירידה והמשכ' כלל שזה דוקא נק' בחי' מנוחה וד"ל ואת בחי' זו נתן ה' לנו בבחי' מתנה והיא קביעא וקיימא שא"א להתמשך ע"י העבודה ומעשה התחתונים כלל.

וע"ז ארז"ל אמר הקב"ה למשה מתנה אחת יש לי בבית גנזי ושבתי שמה כו' מכאן אמרו הנותן מתנה לחבירו צריך להודיעו והיינו כי בית גנזי נק' בחי' י"ס הגנוז' במאציל ב"ה והוא בחי' הכ"ע ב"ה שנק' בחי' בית גנזי שהוא כולל ע"ס הנאצלי' כי הוא שרש לנאצלי' ומבחי' תחתונה שבמאציל כנודע ושם הוא בחי' המתנה טובה ושבתי שמה בחי' העונג שבמצמותו ית' ונק' בחי' שעשוע המלך בעצמותו ולכן הודיע לישראל בתחילה דמכאן אמרו הנותן מתנה לחבירו צריך להודיעו והיינו כמו שלמטה הנותן מתנה לחבירו צריך להודיעו שהכוונה בזה שהידיע' בתחילה עושיהו הכנה וכלי מוכנת וראוי' לקבל המתנה כי אם הי' פתאום נותן לו המתנה לא הי' יכול לקבל מרוב התענוג והשמחה שבאה פתאום מה שלא עלתה על לבו ולא הכין א"ע לזה כלל אבל כשמודיעו בתחילה שיגיע אליו המתנה הזאת אז הידיע' עצמה עושיהו כלי מוכנת ומוכשרת לקבל העונג של המתנה יפה ממש עד"מ למעלה זה הכלל גדול כשמצטרך להאיר האור הגדול מבחי' המשפיע להמקבל בבחי' מתנה דהיינו שלא כדרך ההשתלשלות אזי מוכרח להיות בחי' ידיע' בתחלה דהיינו הראתו האור בבחי' חיצונית ומקיף לעשותו בחי' כלי מוכן לקבל אח"כ בחי' האור הגדול הפנימי' בבחי' א"פ ממש כנודע וזהו שא' הקב"ה ית' למשה לך והודיע אותם בכדי שע"י הידיעה שהוא ההשפעה בבחי' חיצוני' יהי' נעשי' כלים מוכנים ומוכשרי' לקבלת השפע' הפנימי' דמתנה טובה אח"כ דאל"כ לא הי' יכולים לקבל ויתבטלו לגמרי כנ"ל בתורה וכמ"כ למעלה בהארת הכ"ע בחי' מתנה טובה דעונג העליון דשבת לנאצלי' מוכרח להיות בחי' ההשפעה בחיצוני' אליה לעשות בחי' הכנתן לקבל אח"כ ההשפעה הפנימי' שזהו ענין סוד הידיעה בתחלה להמתנה טובה שאח"כ וז"ס כוונתן ז"ל דברי חכמי' וחדות' וד"ל.

וז"ה את שבתותי תשמרו ב' שבתות כהלכתן שנו"ל ולכן כתי' תשמרו כי א"א לקיימן זולתי ע"י השמירה אותם מהמונעי' העדר השראתן והוא בחי' היש היפך הביטול שארז"ל על כל מי שיש בו גסות אין אני והוא יכולים לדור כו' וכן השקר כתי' דובר שקרי' לא יכון כו' כנ"ל וחותמו של הקב"ה אמת הוא ובוזה נשמרי' בחי' שבתות"י מלהסתלק מכם כנ"ל ואעפ"כ ומקדשי תיראו כי הגם שהוא למטה במדריגה כי זהו בחי' מנוחה לחי' עולמי' בחי' עצמותו ית' שעשוע המלך בעצמו ית' שלמעלה מבחי' הירידה והמשכה בבחי' ההשתלשלות העולמו' ומקדשי הוא בחי' ממכ"ע שנק' בחי' שער השמים עד רום המעלות אעפ"כ תיראו מזה כמ"כ כמו מצמותו ית' כי כולא חד והיינו כמ"ש להלן הטעם מפני כי אני הוי' דלכאורה יפלא הלשון אני הוי' דמשמע שבחי' אני הוא למעלה מהוי' באמרו אני הוי' והיינו אני הוא בחי' עצמותו ית'

הוא בחי' הוי' שבסדר השתלשלו' כולן ולכן מצד שגם בבחי' הוי' שבסדר השתלשלות מאיר בחי' אני עצמותו ממש ית' לכן גם מזה תיראו כמ"כ כמו מעצמותו ית' אף שזה נשפל בבחי' גבול של העולמו' עד שמסתעף הגבול גשמי דעשי' שמהארץ לרקיע ת"ק שנה כו' אבל יש בזה הארת בחי' אני עצמו' אא"ס ב"ה כנ"ל ולזה נסמכה פ' יראת המקדש לשבתותי תשמרו והמשכיל יבין ד"ל.

שאו * את ראש ב"י במספר שמות כו' לגולגלותם כו' וצריך להבין למה הוצרך למספר שמות, וגם הלא ידוע שהתורה היא בחי' נצחי' ומעתה יש להבין שהרי עכשיו רבו מספר ב"י למעלה ממנין מספר הזה כמ"ש יוסף ה' עליכם ככם אלף פעמים כו' ולמה המספר הזה קצוב בלי תוספת מאחר שהתורה ניתנה לדורות הבאים ג"כ כידוע ועוד יש להבין טעם קריאת פ' זו קודם שבועות דווקא עד שאפי' בשנה פשוטה מחברים בהר ובחוקותי כדי לקרות פ' במדבר קודם שבועות דווקא.

אך הנה כתיב והי' מספר ב"י כחול אשר על שפת הים אשר לא ימד ולא יספר לכאורה קשי' רישא לסיפא כדמקשו בגמ' כתיב והי' מספר ב"י וסיפא אמר אשר לא יספר, מאחר שלא יספר איך אמר מספר באמרו והי' מספר בני' כו' [ובגמ' משני לא קשי' כאן כשישראל עושין רצונו של מקום אשר לא יספר וכשאינן עושין רצונו של מקום והי' מספר ויובן זה ג"כ ע"פ מה שיתבאר]. והנה יש להבין בענין מהות המספר מהו דלכאורה אינו ענין חדש לחדש איזה דבר במהות דבר הנספר או לגרוע ממנו כ"ש כי הרי אינו אלא לספור דבר שיש לו מספר מכבר כמו עד"מ לספור אלף כסף או אלף איש וכה"ג הרי יש כבר להם מספר אלף לא פחות ולא יותר ומה יתרון יבא אם יספרו אותם אחד אחד עד שידע מספר אלף מאחר שכבר נודע לכל מספרם ובהמספר מה שסופר ודאי לא יתוסף עליהם ולא יגרע כו' אלא ענין המספר אינו רק בחי' הגילוי מן ההעלם בלבד דהיינו מה שיצא דבר המספר הידוע לידי התגלות גמור במה שיספרו אותם א'

שאו : מאמר זה נמצא בכמה ביכער (הכוללים מאמרי אדה"ו ומאמרי אדהאמ"צ), ובכת"י אחד רשום : תורת אדמו"ר שניאור זלמן נבגי"מ, ובכת"י שני רשום : מה שדרש אדמו"ר מוהר"ד בלעפלי תקע"ח.

א' בדיבור עד שיבואו למספר הכולל בדיבור לומר הרי יש כאן מספר כך וכך שנמצא בא מספר הידוע בשכל ומחשבה בהעלם לידי גילוי בדיבור בפרט בשעה שסופר א' א' ובכלל כשמגיע לכללות המספר אך אין כאן בחי' התחדשות בעיקר דבר הנספר כלל רק שיצא מהעלם לגילוי בלבד וכמו ענין שאו את ראש בני' כו' במספר שמות שבודאי כבר נודע לכל מספר כל בני' בכל שבט בפרט ובכללותם ג"כ ת"ר אלף רק שציוה ה' להוציא המספר הידוע בהעלם המחשבה לידי גילוי במספר בדיבור וז"ש במספר שמות שיקרא בשם לכאו"א בפרט בדיבור כו' עד שידוע מספר הכולל שלהם ג"כ בבחי' גילוי דוקא ולא שיהי' במספר זה ענין התחדשות בהוספה או בגרעון מאחר שכבר נודע במציאותו הרי ודאי לא יתוסף ולא יגרע כו' וכך הוא ענין מצות סה"ע שציוה ה' לספור היום יום א' היום יום ב' כו' עד שמגיע למספר הכולל מ"ט כו' שבודאי נודע מספר מ"ט ימים הללו ולא יתוסף עליהם כו' רק שצריך לספור בדיבור לומר היום יום א' כו' היום יום ה' וכיוצא להביא מן ההעלם לגילוי כנ"ל דגם שבלא הספי' בפה אנו יודעים שהיום יום ה' וכיוצא מ"מ המצוה הוא להביא בגילוי בדיבור בפה לומר היום יום ה' וא"ל לא יצא י"ח מצות סה"ע כידוע וכמו"כ בכלל המספר לספור ז' שבתות תמימות בדיבור דוקא וא"כ הרי ענין מספר בני' וענין סה"ע ענין וטעם א' הוא רק להוציא מן ההעלם לגילוי בלבד והמספר מכוון בשניהם כי ז' שבתות דסה"ע נגד ע' נפש דיעקב שכוללים בו' מדות עליונות שנק' ז' שבתות בכלל כידוע וד"ל.

ולהבין טעם מצוה זו במספר להביא מן ההעלם לגילוי דוקא כנ"ל הנה יש להקדים מ"ש לתבונתו אין מספר ויש להבין איך שייך לשון מספר בתבונה שאיננה בגדר חלקים להיות נופל בה לשון מספר והל"ל לתבונתו אין חקר וכיוצא. אך הנה אמרו"ל שמכריזין בג"ע אשרי מי שבא לכאן ותלמודו בידו וזה פלא לכאורה דהרי התלמוד שאנו לומדים מלובשים הענינים בדברים גשמי' דדצח"מ דעשי' כמו ציצית בצמר כבשים ותפילין בקלף גשמי וכה"ג בכל שית סדרי משנה זרעים ומועד ונשים כו' ובג"ע הרי הנשמות שמה בלתי גופים חומריים ומושללים מגדר גשמי לגמרי ובודאי לא שייך שם ענין גשמי בלימוד תלמוד שלנו ואיך אמר אשרי מי שבא לג"ע ותלמודו שלמד בעוה"ז בידו כו'. ויובן זה בהקדים אמרו"ל הידוע דאין לך עשב מלמטה שאין לו מזל רוחני המגדלו מבחי' הרוחני' לבא לידי גשם וכך הוא בכל חלקי דצח"מ כמו מזל מחכים כך מזל מצמיח כו' הרי הגשם נמצא מן הרוחני בבחי' השתלשלות הנק' עו"ע וכך גם המזל לגבי כח המקור המהווה אותו ומגדלו שנק' ג"כ בערך גשמי לגבי רוחני ועד"ז בכל פרטי עו"ע עד רום המעלות כמ"ש

גבוה מעל גבוה כו' וכן במלאכים נאמר וקרא זא"ז ותרגומו ומקבלין דין מן דין כו' וידוע ג"כ בחי' ההשתלשלות עו"ע שזהו עד"מ השלשלת שטבעת העליונה אינה קשורה בתחתונה רק בסוף שבה בלבד דהיינו רק סוף העליונה אודת לראש טבעת התחתונה כו' וכך פי' השתלשלות דעו"ע כמו משלשין בחבל כו' שסוף מדריגת העילה נעשה מקור להתהוות ראש מדריגות העלול כמו בחי' אותו' שבשכל שנעשה מקור להוליד המדה זכה"ג ועד"מ רב שמשפיע לתלמיד שמבחי' * הדיבור של הרב שנעשה התהוות השכלה שלימה במוח התלמיד כו' וכיוצא וכך בכל השתלשלות דעו"ע רוחני וגשמי עד רום המעלות הרי רק מבחי' אותו' הדיבור העליון נעשה מקור התהוות התחתון העלול ממנו וכמו ויפח באפיו נשמת רוח חיים הרי רק מבחי' הבל רוח פיו ית"ש נתהווה נשמת אדם הראשון שהוא גפש השכלית בתכלית המעלה שכולל כל הנשמות ולמעלה שורשו בחי' אדם דברי' שנתהווה מבחי' הבל הפה דו"ג דאצי' וכמ"ש ויברא ה' אלקים את האדם כו'] וכתוב ויהי האדם לנפש חי' כו' וכמ"כ התהוות המלאכים העליונים דברי' שהם מקורים למלאכים דיצי' ועשי' שנק' שכליים נבדלים [בלשון הפלסופים] אינו רק מבחי' הבל ורוח פיו ית"ש וכמ"ש וברוח פיו כל צבאם והיינו מטעם הנ"ל ואפי' בחי' כח המשכיל שלמעלה מן השכל מתהווה בעלול רק מבחי' אותי' שבעליון שהרי נשמת אדה"ר גם בבחי' כח המשכיל שבה נתהווה רק מבחי' הנ"ל ודיבור כו' וכן מ"ש יהי חכמתא לחימין שהוא להוסיף כח וחיות בכח המשכיל שלהם להשכיל כל שכל והשגה אלקית אינו נמשך מלמעלה רק מבחי' אותי' והבל דיבור העליון או כמו וה' נתן חכ' לשלמה כו' בחי' השפעת חכ' שלמה נמשך רק מבחי' אותי' שבחכ' תתאה שבמל' דאצי' וכן נשמת משה מאותי' חכ' עילאה דאצי' כידוע ובכללות יובן מזה דגם בחי' מקור החכ' שמתלבש בבי"ע אינו נמשך רק מבחי' אותי' שבמל' דאצי' [וכמ"ש בע"ח שבחי' מל' דאצי' נעשה ע"י לבי"ע שהוא מקור החכ' כמ"ש והחכ' מאין תמצא] וזהו לדוד משכיל בחי' משכיל מקור השכל נמשך ג"כ מבחי' אותי' או הבל דיבור העליון כו' כי דוד הי' מרכבה לבחי' מל' דאצי' ונמשך לדוד בחי' משכיל מבחי' מל' דאצי' או גם לבחי' מל' דאצי' נמשך מקור השכל מלמעלה דהיינו מבחי' נה"י דו"א שנעשה מוחי' לנוק' כידוע.

והנה ע"ד כל הנ"ל בהשתלשלות עו"ע יובן ג"כ בענין השתלשלות התורה והמצות שנתנו לנו בדברי' גשמי' כנ"ל ששרשם הוא מבחי' הרוחני

שמבחי' : בכת"י ב' : שמבחי' מדרגה תחתונה של הרב.

מבחי' ה' אחרונה דשם ע"ד הנ"ל בהתהוות נשמת אדה"ר מהבל העליון וכיוצא בזה הוא השתלשלות תו"מ מעילה לעילה * בג' עולמות ב"ע ותורה הנגלית לנו בעוה"ז יש לה שרש ברוחני' דעולם העשי' כמו ל"ב חוטי' דציצית בבחי' הרוחני'. כמו שאין לך עשב כו' וגבוה מעל גבוה כו' כנ"ל ובג"ע דעשי' לומדים הנשמות כל התורה שלנו הכל הוא בבחי' הרוחני' ועד"ז בג"ע דברי' ויצי' ולמעלה מעלה כו' וכמ"ש ה' קנני ראשית דרכו ואהי' אצלו אמון שקדמה התורה אלפים שנה להשתלשלות דאבי"ע ובכל עולם נמשך לבחי' השגה גשמי' לגבי העליון הימנו ע"ד הנ"ל, ובוה מתורץ הקושי' דלעיל בענין הכרח שמכריזין אשרי מי שבא לכאן בג"ע התחתון ותלמודו שלמד בעוה"ז בגשמי' ילמוד בבחי' הרוחני' בג"ע דעשי' או דברי' כנ"ל וד"ל ומ"ש אשרי מי שבא כו' כי זה הוא כל עיקר ענין הנאות הנשמות בג"ע להנות מזיו השכינה כי פי' הניזן בעונג שבהרגש שאינו אלא בהשגת השכל דוקא ולא בבחי' נקודת החכ' שאין שם עונג מורגש כלל רק בהעלם כנראה בחוש והיינו עוה"ב הוא בחי' בינה דוקא שהיא ההשגה אבל בחכ' נאמר מאין תמצא וכמ"ש ולא בחכ' ידיעא וארז"ל דת"ח אין להם מנוחה כו' שעולין בעילוי אחר עילוי מהשגה להשגה בג"ע בהנאת עונג זה עד רום המעלות וד"ל. ובכ"ז יובן פי' ולתבונתו אין מספר פי' תבונה כולל בינה ותבונה שהוא בחי' ההשגה שבשכל שמלוּבש בתורה והתורה באה בבחי' ההשתלשלות עו"ע מעצמות אא"ס באבי"ע עד התורה דעשי' שלנו ולהיות כי בחי' השתלשלות זאת אין לה מספר כמ"ש בתורה ארוכה מארץ מדה כו' וגם למעלה מעלה אין לה שיעור כי כמו שאא"ס בעצמו אינו מוגבל כך לתבונתו שבתורה אין לה שיעור ומפני שבאה התורה לד' עולמות ע"כ נק' מספר אבל אין שיעור למספר ההתלבשות עד רום המעלות וד"ל.

והנה המלאכים בקשו תנה הודך על השמים כי התורה ששרשה בתבונה וחכ' אינו רק בחי' זיו והוד של עצמי' אא"ס כי החכ' נק' אור כמ"ש יהי אור וכמ"ש בוהר והמלאכים אעפ"י שבעשיי' גשמי' אין למלאכים הרוחני' שייכות בה א"כ הרי לא בקשו רק שיאיר אור דתורה בשמים הרוחני', וזה פלא דודאי ישנה ברוחני' בקל וחומר כנ"ל דהתורה באה בהשתלשלות עו"ע, אך הענין הוא כמ"ש היושבת בגנים חברים מקשיבים לקולך השמיעני פי' הנשמות היושבות בג"ע העליון ותחתון הנה המלאכים הנק' חברים לנשמות המקשיבים לקול דתורה שלומדים לקבל מהם ועל ידם דוקא לפי ששרש

הנשמות בבחי' הפנימי' העיס' דביע' (מיחד פנימי' דארא' וזו' כו') המלאכים שורשם רק מבחי' היצונו' הכלים דעיס' * דביע' כידוע ע"כ א"א להם לקבל רק באמצעות הנשמות וז"ש חברים מקשיבים לקולך כו' ופי' השמיעני שיהי' קולך דאורייתא נמשך למטה מטה דוקא ולא כבקשת המלאכים (משום דסוף מעשה דוקא עלה במח' תחילה והתורה שבאה לסוף מעשה עלה תחילה בעצמות מח' הקדומה כמ"ש ואהי' אצלו אמון כו' ולכך מכריזין אשרי מי שבא לכאן

והנה בחג השבועות הוא זמן קבלת התורה פי' קבלת התורה היינו שיהי' כלי בית קיבול בכארא' מישראל להיות בו כח ועוז להמשיך אא"ס ע"י מצות מעשיות * משא"כ גוי שעושה מצוה שאינו ממשיך כלום, וראי' ממצות הצדקה דבאה"ע נאמר וחסד לאומים חטאת ובישראל נאמר צדקה תרומם גוי כו' בכדי שיהא בנפשם כח זה הנק' קבלת התורה הוצרך להיות תחילה ענין סה"ע וקודם סה"ע מצות חג הפסח לפי שזהו כסדר הצריך תחילה פסח ואח"כ סה"ע ואח"כ מ"ת. ולהבין זה הנה שרש בחינת וענין חג הפסח הוא כמ"ש ופסח ה' על הפתח כו' שהוא בחי' דילוג כמ"ש מדלג על ההרים בפסח ומקפץ על הגבעות * במ"ת ודליגה היא ברגל א' וקפיצה היא בשתי רגלים כידוע. וביאור זה הנה כתי' ועברתי בארץ מצרים כו' וארזיל אני ולא מלאך כו' אלא קוב"ה בכבודו ובעצמו דהנה כתי' ובכל אלקי מצרים אעשה שפטים אני ה' להיות כי שורש בחי' הדילוג שהי' בפסח הי' רק בשביל להיות שמאל דוחה לסט"א שהן אלקי מצרים והן הן כל האותות והמופתים ויד החזקה וזרוע הנטויה ובמורא גדול זה גילוי שכינה כל בחי' תוקף ההתגלות הזאת לא הי' רק להכניע לאלקים אחרים בשמאל דוחה שלא יהי' להם יניקה ואחיזה למעלה וממילא יאבדו כי הנה שרש אחיותם הוא בבחי' אזורי' דשם אלקים דקדושה במ"ח צירופים האחרונים ונק' אדמת בני חם כמ"ש ונתתי * מופתים בארץ ח"ם, אבל בע"ב צרופים דקדושה אין להם יניקה וזהו שכתוב מלך אלקים על גוים מבחי' מ"ח צרופים מקיך צרופים דאלקים וכמ"ש ולעז עשה אלקים כו' וכ"ז כפי סדר בחי' השתלשלות על פי מאמר קו המדה מעצמיות המאציל באביע' אוי יש להם אחיזה בשם אלקים אך בפסח הי' בחי' דילוג מעצמיות המאציל שלא כסדר והדרגה עדי' המדלג מהר להר שאינו מהלך בגיא שביניהם

דעיס דביע' : בכתי' ב' : דעיס דאצי' ודביע' .
 מעשיות : בכתי' ב' : מעשיות ולימוד התורה משא"כ גוי שלמד תורה ועשה מצוה .
 הגבעות במ"ת : בכתי' ב' : הגבעות בשבועות במ"ת .
 ונתתי : בכתי' ב' : ונתתי מופתים בשמים ובארץ .

אלא מדלג כו' כך הוא בחי' הדילוג מעצמות אור א"ס הארה יתירה מכפי המדה בסדר ההשתלשלות דקו וחוט כו' למען יגיע בחי' הארה יתירה ג"כ למטה בסוף כל המדרגות דבי"ע בבחי' ק"ך צרופים דשם אלקים עד מ"ח צרופים שמקבלים הע' שרים דנוגה יתר מכפי המדה וממילא יתבטלו ולא יוכלו לקבל יניקה גם מצרופים הללו כמ"ש כהמס דונג מפני אש כו' כי הנה אויביך הוי' יאבדו וכן וברוב גאונך תהרוס קמיך וכיוצא ובחי' הארה יתירה זאת באה מלמעלה מבחי' סובב הכללי שלמעלה מהשתלשלות דקו * שנק' ממלא בכלל והיינו מ"ש ובכל אלקי מצרים כו' אני הוי' דוקא שמפני תוקף גילוי הוי' באלקים סובב בממלא בכלל ובפרט ממילא אין לחיצונים יניקה כלל כמ"ש קומה הוי' ויפוצו אויביך כו' וז"ש וידעו מצרים כי אני הוי' וכמ"ש אתה הוי' לבדך וזהו מארז"ל אני ולא מלאך כו' אלא הקב"ה בכבודו ובעצמו כו' פי' כבודו הוא בחי' מל' דא"ס שנק' כבוד הוי' וכמו ר"י קארי למאני מכבודתא ותרגום כבוד זיו יקרי' ובעצמו הוא עצמות ומהות האור כו' והיינו בחי' הדילוג שבפסח כמ"ש ופסח הוי' וכו'. והנה בחינת הדילוג הוא ברגל א' שהא בחי' שמאל דוחה לסט"א בלבד ולא הי' גילוי זה מצד עצמו, אבל בשבועות כתי' פנים בפנים דיבר ה' עמכם שהי' גילוי אור א"ס מעצמותו בשביל ישראל דוקא בבחי' ימין מקרבת בבחי' פנימי' כמו יאר ה' פניו אליך כו' ולא בשביל דיחוי לסט"א [וגם שפי' רז"ל שירדה שגאה לאוה"ע זהו נעשה ממילא ולא הי' הכוונה בשביל זה כו'] וזהו ענין מקץ על הגבעות קפיצה בשתי רגלים להיות כי הארה זו לישראל היא באה מפנימי' מעצמות אא"ס ביותר כי חלק ה' עמו כו' וישראל עלו במח' כו' אבל בחי' ב' רגלים שמאל וימין מורה על בחי' התכללות חו"ג, וז"ש שמאלו תחת לראשי וימינו תחבקני בחי' רו"ש וכמ"ש במ"ת מימינו אש דת למו כלול מחו"ג אש שחורה ע"ג אש לבנה, והיינו אנכי ולא יהי' לך שמפי הגבורה שמענו אנכי כולל כל רמ"ח מ"ע מבחי' החסדי' * ולא יהי' לך כולל שס"ה ל"ת בחי' ה"ג כמ"ש דרמ"ת פקודין רמ"ח אברי' דמלכא ששרשם מה"ח המגדילים כו' ושס"ה ל"ת שס"ה גידין כו' ואנכי ולא יהי' לך כו' בדיבור א' נאמרו בבחי' התכללות כו', וכך הי' בנשמות בחי' רו"ש שעל כל דיבור פרהה נשמתן בחי' רצוא וטל תורה החי' אותם בבחי' שוב, וכן בנפש האדם בעבודה צריך להיות בחי' שמאל דוחה לחיצונים לבער הרע מקרבו ולעולם ירגיזו כו' שנק' תשובה תתאה ואח"כ בחי' גילוי המשכת אלקות ע"י תומ"צ שנק' תשובה עילאה מלמעלה למטה וימינו תחבקני כו' וד"ל.

דקו : בכת"י ב' : דקו וחוט.

החסדי' : בכת"י ב' : הי"ח.

ובכל זה יובן שורש ענין קבלת התורה שנעשה בחי' כלי בישראל להיות בהם בחי' הכח להמשכת אלקות בתומצ' שיעשו בחי' רוי"ש כנ"ל, אך כדי שיהי' בהם כח זה צריך להיות מקודם ענין סה"ע כמ"ש ז' שבועות תספר כר' שבע שבתות תמימות דוקא, דהנה שרש ענין השבת היינו כמ"ש וביום השביעי שבת וינפש וזהו עד"מ האדם ששוכת ממלאכה גשמי' שכת המתפשט בפעולת מלאכתו חוזר אל עצמות כחו, או כמו חכם גדול שמשפיל עומק כח חכ' לצייר ציור או לכתוב כתב שזו היא בחי' ירידה גדולה מעצמות החכמה וע"כ כששוכת ונח ממעשה הציור חוזר השכל המצומצם בציור אל כח עצם החכ' שבו, וכל זה משל להבין ענין בחי' שבת להוי' בכל ד' אותיות הוי' הכולל לכל העולמות אבי"ע יו"ד באצ' שהוא חכ' עד"מ השוכת מצמצום שכלו בציור כנ"ל כך בחי' צמצום החכ' עילאה חכים ולא בחכ' כו' שמתצמצם ביו"ד מאמרות כמו יהי אור שהוא בחי' עשי' גשמיות כמ"ש כלם בחכ' עשית כשחוזר אל עצמות הח"ע נאמר כי בו שבת והוא בחי' שבת ביו"ד וכן * עד"מ בחי' שבת בבניה ומדות ודבור כו' כידוע דו' ימי מעשה בראשית הם בחי' ו' קצוות דאצ' שנק' ששת ימי המעשה להיות כי בחי' יו"ם הא' באצ' הוא בחי' אור החסד יום ב' יהי רקיע מבחי' אור הגבו' כו' וכל יום כולל רבוא רבבות מדריגות כו' רק בבחי' גילוי בדיבור הוא אור א' בדיבור א' יהי אור וכת' ודבר אלקים יקום לעולם לעולם דברך נצב בשמים ודבריו חיים כו' שמדיבור זה תמיד מתהווה מאין ליש וע"כ נק' וי"מ שנעשה בריאה יש מאין כו' וכל יום ז' הוא בחי' השבת מחשבון ו' ימים הללו שירדו בבחי' ירידה הוא שעלה למעלה בבחי' או"ח אל העצמות כנ"ל ד"ל.

וזהו ז' שבתות תמימות תהיינה פי' תמימות מפני שאינו מגיע שם פגם דחטא ועון כלל כי מצד ההשתלשלות הנה תלוי בחי' גילוי אלקות או הסתר אלקות במעשה התחתונים באופן מעשיהם אם לטוב כו' שע"י החטא ועון נעשה פגם למעלה שעיו' בחי' הסתר אלקות וע"י מעשה הטוב נמשך גילוי אור כו' אבל למעלה מן ההשתלשלות שם נאמר אם צדקת כו' דקמי' כחשיכה כאורה ואין חטא ועון פוגם שם וע"כ שם נאמר שהוא נושא עון ועובר על פשע כו' וכאשר מתגלה מבחי' זאת שלמעלה מן ההשתלשלות הנה מלבד שאין החטא פוגם בסט' דקדושה אלא שאדרבה נעשה גרעון אור בסט' דקליפה כמו ומת כל בכור כו' שהוא בחי' חכ' דקליפה כו' וד"ל, וזהו פי' תמימות שכאשר

וכן . . . המעשה : בכת"י ב' : וכן עד"ו בכל אותיות משם הוי' בבניה ומדות ודיבור כו' כידוע דויו' הוא ו"ק דאיס שנקרא ו' ימי המעשה.

ו' ימי המעשה ששרשם במדות העליונות עולין בשבת למעלה מבחי' השתלשלות דלאו מכל אילן מדות כלל נק' שבתות תמימות תמימות ושלמות כו' וד"ל.

והנה כתיב עולת שבת בשבתו כו' דמשמע שיש ב' מיני שבת, שבת תתאה שבת עילאה כמ"ש בזהר וז"ש שבתותי תשמרו ב' שבתות וכן אומרים שבתות קדשין כי בכל שבת ושבת מאיר מבחי' יום שכולו שבת שנק' מנוחה לחיי העולמים פ"י מנוחה זו כמו שאומרים כי מאתך היא מנוחתם לפי שבבחי' השתלשלות דקו וחוט כו' באב"ע יש בחי' עליות וירידות תמיד כמו בו' ימות החול שהוא בחי' ירידה ובשבת הוא בחי' עליות כו' אבל ביום שכולו שבת היינו ענין המנוחה שהוא בחי' טובב הכללי למעלה מן הקו כו' שאין שם בחי' עליות וירידות כלל וע"כ נק' מנוחה לחיי העולמים כידוע וכאשר מתגלה בחי' טובב זה למטה כמו למעלה כמו לעתיד דכתי' ונגלה כבוד ה' עין בעין כו' אזי אין כאן בחי' עליות וירידות כלל וזה פ"י נפלה ולא תוסיף קום בבחי' קימה ועלי' כי לא יצטרך עוד לבחי' עלי' מאחר שאור א"ס יהי' נמצא למטה כמו למעלה בהשואה א' ממש כו' וכמארז"ל עתידים צדיקים שיאמרו לפניהם קדוש כו' והיינו ג"כ פ"י ז' שבתות תמימות שכל שבת עולה בשבתו בבחי' יום שכולו שבת שנק' תמימות להיות בבחי' שלימות העצמות ממש בבחי' מנוחה לחיי העולמים, וענין הספירה לו' שבתות תמימות היינו שיומשך ויתגלה מו' שבתות תמימות להיות בבחי' שלימות העצמות למטה בדיבור מן ההעלם לגילוי דוקא כנ"ל, וזהו וספרתם לכם שתהא הספירה לכא"א ופ"י ספירה מלשון אבן ספיר כו' כידוע וד"ל.

וזהו שאו את ראש בניי לגלגלותם כו' דהנה שרש מספר בניי ושרש ענין מצות סה"ע א' הוא, כי הלא ידוע בשרש בניי דאעפ"י שהן במספר ת"ר אלף כו' מ"מ כללותם הן י"ב שבטים שהמה ד' דגלים כא"א במספר ידוע והן לנגד ד' מחנות שכינה כמ"ש בזהר בהיכלות דפ' פקודי. ואמנם יש לכאורה לתמוה בזה איך יתחלקו למספר גדול כזה ת"ר אלף מי"ב שבטים בלבד, אך הענין הוא דפ"י שבט מלשון כוכבא דשביט שהוא לשון המשכה והתפשטות כמו שיוצא ונמשך מעיקר האילן שגוף עיקר האילן נחשב כמו מקור להמשכות והתפשטות הענף היוצא ממנו להלאה מעיקרו ולעולם הענף נכלל בעיקר כמ"ש שדי נופו בתר עיקרו, וכך יובן למשכיל למעלה להיות ידוע מארז"ל דאין קורין אבות אלא לשלשה אברהם יצחק ויעקב ולא לשבטים כי שם אבות לא נק' רק בחי' העיקר ומקור התולדות וההסתעפות שגולדים ומסתעפים ממנו לא נק' בשם אב ולא בשם מקור' והנה שרש האבות למעלה המה בבחי'

המדות דאצי' אברהם בבחי' החסד כידוע דהאבות הן המרכבה כו' [וכמ"ש במ"א בפ"א אנכי עפר ואפר שאברהם קרא לנשמתו בשרשה בחסד דו"א בחי' העפר * שנשאר באחרונה לגבי אור החסד עצמו כדמיון האפר שנשאר בעץ הגשרף כו'] ויצחק הי' מרכבה לבחי' גבורה כו' ובחי' חג"ת דאצי' נק' גוף האילן עד"מ כמ"ש כי האדם עץ השדה ובחי' התולדות והענפים המסתעפים מבחי' המדות הללו הן הנה י"ב השבטים שנק' למעלה בשם י"ב גבולי אלכסון כידוע וע"ד הציור באלכסון מקו הימין אל קו השמאל שאלכסון הזה מחבר קו הימין בקו השמאל וקו השמאל בימין עד שהמה כלולים זמ"ז והיו לאחדים כך יש בחי' התכללות המדו' למעלה זו מזו כמו שמתכלל החסד עם הדין בשיתוף ומזיגה א' לפעמים שכאשר יחייב מדת החסד להפך לגמרי ממה"ד אין זה התכללות אלא פירוד לגמרי אך כאשר יתמזגו ויתכללו לעשות באופן ממוזג משניהם יחד זהו הנק' בחי' התכללות חו"ג וכן בקו האמצעי בחי' הת"ת שנק' מכריע או ממוצע, גם כי יש מזיגות אופנים שונים * [כמו ג' אותי' שיש להם י"ב צרופים] בחסד יש מזיגה ממדה"ד ונק' גבו' שבחסד ובחי' הת"ת כלול מחו"ג שבחסד בב' אופנים הללו הרי ד' אופנים וכמו"כ יש ד' מזיגות כאלה במדה"ד וכן בת"ת כו' כמ"ש בפרדס בפ"א המאמר תלת גו תלת ט' נקודין דאינון י"ב הן הנה הנק' י"ב שבטים שנק' הענפים של האבות חג"ת שדי נופו בתר עיקרו כנ"ל וז"ש ששם עלו שבטים שבטי י"ה כו' וד"ל. והנה מי"ב שבטים נסתעפו ענפים הרבה בריבוי מדריגות אופנים פרטי' וכולם מתחלקים כ"כ מפני בחי' רבוי אופני התכללו' ומזיגות המדות עפ"י י"ב גבולי אלכסון שנק' שבטים וזהו מספר ת"ר אלף שנסתעף מי"ב שבטים, ועד"ז יובן במצות סה"ע שהן ז' שבתות ומתחלקים למ"ט יום נגד נו"ן שע"ב ופרטיהם מסתעף לנגד מספר בני' כידוע דבינה אם הבנים כו' וד"ל, וזהו שאו את ראש בני' כו' פי' ראש בני' הוא מקור התחלקותם לס' רבוא שהוא בחי' חכ' מקור המדות חג"ת כידוע לגלגלותם היינו למעלה מבחי' חכ' שבראש שהוא כמו עצם הגלגלת שלמעלה מן בחי' המוחין שבו והוא בחי' הכתר שנק' גלגלתא דחפיא על מו"ס כו' ששם הוא למעלה מבחי' המספר משום דאוא"ס שבכתר הוא בחי' אח"פ כמ"ש אנת הוא חד ולא בחושבן עד ולאו מכל אילן מדות כלל כנ"ל בענין ז' שבתות תמימות כו' וד"ל. והנה בשעת קבלת התורה הי' בחי' גילוי אלקות פב"פ כמ"ש פנים בפנים דיבר הוי' כו' דהיינו בחי'

העפר : בכתי' ב' : האפר.

שונים : בכתי' ב' : שונים לפעמים נוטה יותר לחסד ופעמים נוטה יותר לדין ולהיות כי ג' מדות הללו חג"ת מתמזגין ומתכללים בב' אופנים שונים.

הפנימי' ועצמי' דאא"ס האיר לישראל בבחי' הפנימי' והעצמית שלהם וידוע בדרז"ל דאין טפה יורדת מלמעלה שאין טפי' עולים כנגדה כי בחי' המקבל עולה פי שנים לנגד המשפיע ומאחר שנשפע ונמשך הארת אור א"ס לישראל מלמעלה למטה ע"כ הי' בחי' העלאת מ"ן דבניי מלמטה למעלה במס"נ בבחי' רו"ש שנק' טפיי' וכנ"ל דעל כל דבור פרוחה נשמתן כו' והוא ענין בכל נפשיך ובכל מאודיך כו' וזהו שאז"ל למה קדמה פ' שמע לוהי' א"ש כדי לקבל עומ"ש תחילה ואח"כ עול מצות דעומ"ש הוא בחי' מס"נ ברו"ש דוקא ואז יוכל לקבל עול מצות וכך בקבלת התורה והמצות בהר סיני הוצרך להיות תחילה בהם בחי' מס"נ ברו"ש מטעם הנ"ל דאין טפה יורדת מלמעלה שאין טפיי' עולין כנגדה כו'.

ובזה יובן ענין שאז את ראש בני' לגולגלותם שהוא ג"כ ע"י בחי' מס"נ באהבה רבה שלמעלה מן השכל והחכ' שבראש וז"ש שאז את ראש בני' לגולגלותם בחי' הכתר שהוא הרצון שלמעלה מן הטעם כנודע כי עיקר מס"נ הוא למעלה מן הטעם דוקא, וזהו שלא מצינו בתורה שום נתינת טעם למס"נ כמו שמצינו שנותן טעם למצות אהבת ה' כי הוא חייך וכה"ג לפי שמס"נ הוא דבר שאינו בגדר טו"ד אלא רק כשלהבת * העולה מאלי' למעלה מן הבחירה בטעם ושכל כו' וד"ל.

ובכ"ז יובן מה שקורין פ' במדבר קודם שבועות דוקא כנ"ל כי כדי שיקבלו בני' פכ"פ התורה והמצות ושיהא בהם כח זה לדורות להמשיך אא"ס ע"י התורה והמצות שיעשו כו' כנ"ל הוצרך להיות תחילה בחי' העלאת מספר בני' לגולגלותם למעלה מן השכל כו' כנ"ל וד"ל. וגם מתורץ הקושיא דלעיל למה קוראין מספר קצוב ת"ר אלף שנתוספו אלף פעמים והתורה היא נצחית לדורות כו' משום דהוספה זו הוא רק בחי' ענפים ולא שרשים אבל השרשים הם רק ת"ר אלף מפני שי"ב גבולי אלכסון שרש י"ב שבטים שהן * בחי' ההתכללות והמזיגות של המדות אינם נמשכים רק בהסתעפות קצובה שהן ת"ר אלף (וביותר מזה אין אורות המדות דאצי' שמקבלים מאור הכתר מאירי' שם בגילוי רק בהעלם דהיינו מפני שהענפים הנולדים אחר מספר ת"ר אלף מקבלים מן הת"ר שרשים דוקא באמצעות הת"ר שרשים וגם נק' השרשים הללו ענפים לגבי עיקר האילן כנ"ל מ"מ לגבי התולדות שלדורות נק' בשם

כשלהבת . . . למעלה : בכת"י ב' : כשלהבת הקשורה בגחלת ועולה מאליה ליכלל במקור למעלה.

שהן בחי' : בכת"י ב' : שהן ד' בחי'.

שרשים והמספר א' לעולם בלי שינוי] ולכך קורין פ' במדבר במספר קצוב לדורות הבאים ג"כ כדי להעלות הענפים לגבי השרשים כי במ"ת נאמר גם אשר איננו פה כו' וד"ל.

תפקדו אותם אתה ואהרן, כי הנה משה גק' שושבינא דמלכא פי' כמו שושבינא שמוליד החתן ומורידו לבא אל הכלה כך משה ממשיך בחי' אא"ס שבחכ' * שבתורה ונק' תורת משה כמ"ש תורה ציוה לנו משה א"ת מורשה אלא מאורשה בטבעת קדושין בהמשכת בחי' מקיף שהוא בחי' אירוסין והיינו ענין כפה עליהם הר כגיגית בבחי' מקיף כמ"ש וימינו תחבקני כו' ואהרן כה"ג בבחי' אה"ר שלמעלה מן השכל הי' מעלה לבניי לגלגלותם שלמעלה מן החכ' מלמטה למעלה, וה"ז כמשל הידוע בב' בני אדם א' על הגג והב' על הארץ העליון יורד עד חצי המדריגה והתחתון עולה עד חצי המדריגה ובאמצעו מתחברין יחד, כך אהרן העלה לכללות כנ"י לגלגלותם ומשה המשיך אא"ס בחכ' ושם מתחברין הקב"ה וכנ"י כו' וזהו שמספר בניי בהעלאה והמשכה דאהרן ומשה דוקא ולכן אמר תפקדו אותם אתה ואהרן וד"ל.

וזהו והי' מספר בניי כחול הים אשר לא ימד ולא יספר פי' בחי' המספר דבניי בת"ר אלף שרשים הנ"ל שעולין לגלגלותם יבאו לבחי' מעלה ומדריגה שלמעלה מן המספר והוא בבחי' עצמות אא"ס דלאו מכל אילן מדות כלל [והאמת בפ"י והי' מספר בניי שלמעלה מן המספר כו' יאיר במספר ע"כ גם המספר לא יספר והוא בחי' המשכות למעלה מן המספר במספר ולא העלאת המספר בלמעלה מן המספר וגם הוא ענין סה"ע וע"ד המבואר במ"א בענין הארת למעלה מן הזמן בזמן זהו ועד נצחי' דא"ס כו' וד"ל, ומ"ש כחול הים דוקא הענין הוא כמ"ש לרוקע הארץ על המים לפי דגם שבסדר ארמ"ע המים למעלה מן העפר אבל מפני שנעוץ תחילתן בסופן דוקא העפר למעלה מן המים וכמ"ש ארץ קדמה כו' משום דסוף מעשה עלה במחשבה תחילה כו' ע"כ אמר הכל הי' מן העפר כו' וכמו שנראה בחוש שמן הארץ יצמיח הכל בלי שיעור שיקצרו ויחזור ויצמח כי יש בו בחי' א"ס מפני שנעוץ תחילתן בסופן, וז"ש כחול הים דוקא שלא יספ"ר להיות מפני שיש בו מבח' שלמעלה מן המספר והיינו כשישראל עושיין רצונו של מקום דוקא שהוא בחי' המשכת בעל הרצון מבחי' אא"ס שבכתר ע"י מס"נ כו' כנ"ל וד"ל.

ביאור על הנ"ל

להבין שרש הדברי' הנ"ל הנה להבין שרש ענין לתבונתו אין מספר כו' היות ידוע שפי' תבונה הוא ב"ן וב"ת והוא בחי' המוחין שמאיר במדו' ודבור שהמדו' נק' ב"ן והדבור נק' ב"ת כידוע ובכלל הוא בחי' מח' ודבור (שנק' לאה ורחל) כי המח' מלבשת למדו' וכנראה בחוש שמיד שיאהוב דבר מ"ה יהרהר בו במח' וקודם שיהרהר כלול המח' והרהור הזה באה' ונמצא יש * בו התכלול' המח' במדו' הוא הנק' תבונה (והלבשת * המח' למדו' נק' לא"ה שמקבלת ממל' דתבונה כמ"ש במ"א בענין דלי"ת רבת"י דא' ומן המח' נמשך לדבור ויש בזה בחי' השתל' מדריגות רבות כי מבחי' דבור שבעליון נתהווה בחי' מח' בתחתון כמ"ש וקרא זא"ז ותרגומו ומקבלי' דין מן דין כמו שמבחי' דבור של המלאכי' נמשך בחי' מח' שלנו כך יש בחי' השתל' מעליון לתחתון דבחי' דבור שבעליון נעשה בחי' מח' בתחתון ובחי' מח' שבתחתון הוא מקבל מבחי' דבור שבעליון ודוגמא לד"ז הוא מה שנמצא שמבחי' הבל ודבור העליון נתהווה נשמת אדה"ר בעל שכל וכמ"ש ויפח באפיו ג"ח וזהו רק מבחי' אותיות דבור דמא' נעשה אדם כו' ועד"ז יובן בכללו' ההשתל' העולמות דבי"ע כמו מבחי' מל' דאצי' נעשה עתיק לברי' הרי רק מבחי' אותיות הדבור שבאצי' נעשה בחי' כתר וראש לעולם הברי' וכן עד"ז מברי' ליצי' מבחי' מל' דברי' נעשה בחי' עתיק ליצי' וכן מיצי' לעשי' כידוע ועד"ז יובן עד רום המעלו' עד בחי' מל' דא"ס שנעשה עתיק לאצי' ויש בזה ריבוי רבבות מדריגות עד אין שיעור כידוע דאוא"ס למע' עד אין שיעור ולמטה עד אין תכלית וכל בחי' ההתפשטו' מעילה לעילה הכל ע"ד הנ"ל. וז"ש ולתבונתו אין מספר, פי' תבונתו הוא בחי' התפשטו' דמח' ודבור שכלולי' בתבונה שע"י יורד ונמשך מעליון לתחתון מדבור לבחי' מח' ומלמטלמ"ע מדבור * למח' כנ"ל לכ"ז אין מספר לעילוי אחר עילוי וכמו"כ מדבור למח' מעליון לתחתון כו' כי א"ס מתפשט למט' עד אין תכלי' ולמע' עד אין שיעור וכמא' הכל ירוממוך סלה כנו' בס' לליקוטי הש"ס להאריז"ל על מארז"ל דת"ח אין להם מנוחה גם בעוה"ב וכמ"ש ילכו מחיל אל חיל כו' לפי שיש בחי' עלי' העולמו' בהשג' אא"ס למעלה עד אין שיעור משום דלתבונתו אין מספר כנ"ל וד"ל.

יש בו : בכת"י ב' : יש ב'.

(והלבשת : בהכת"י חסר סיום המוסגר, ובכת"י ב' אין כאן מוסגר.

מדבור למחשבה : בכת"י ב' : מבחי' מח' שלנו לדיבור העליון.

ומ"ש לתבונתו אין מספר ולא א' לחכ' אין מספר כי בחי' תבונה הוא בחי' התפשטות החכ' במדו' ומח' ודבור שייך לומר שאין לו מספר בין בעליו' בין בירידו' כנ"ל וכמ"ש נפלאותיך ומחשבותיך כו' אגידה ואדברה עצמו מספ"ר אבל על בחי' החכ' עצמה שהיא בחי' נקודה בהעדר ההתפשטות וההשגה עדיין מעילה לעלול לא שייך לומר בה אין מספר כי הרי א' חכ"י ולא בחכ' ידיע' וכמא' הוא המדע כו' שהחכ' כלולה בבחי' עצמי' א"ס (ומה שהחכ' היא בבחי' א"ס ע"ז לא שייך לומר אין מספר כי בחי' המספר הוא אשר בא בבחי' השתל' עו"ע במח' ודבור וכיוצא אבל לפני א' מה אתה סופר) ולכך לא א' בחכמתו' אין מספר אלא דוקא לתבונתו' אין מספר כו' וד"ל.

ומעתה הנה י"ל ענין שרש פסח ושבעות דהנה שרש כללי לענין יצ"מ וענין ופסח הוי' על הפתח כו' הוא בחי' המשכת מוחין לז"א בבחי' דילוג גדול והוא ע"י בחי' תוס' אור הבא בשרשי המוחין דאז"א שהן בחי' ב' מזלות דא"א מזל הח' ונוצר שנק' מזל העליון ומזל הי"ג ונקה שהוא מזל התחתון ובבחי' יחוד דב' מזלות הללו ניתוסף אור במוחי' דאז"א שמקבלי' מהם כידוע דאור אבא יונק ממזל הח' ואור אימא ממזל הי"ג והמה בחי' מקורי' לאז"א ואע"פ שכבר נמשך מוחין לז"א מאז"א אבל להיו' בז"א בחי' תוס' מוחין הנק' מוחין דגדלות תלוי ביחוד המזלות דוקא. ויובן זה עד"מ באדם התחתון שהשכל נמשך מלמעלה מן השכל כמ"ש והחכ' מאין והוא הנק' מזל כמא' מזל מחכים והוא מזל ונוצר אותיות צנור דהיינו צינור המקלח מקור השפעת שכל. והטעם שנק' צינור דוקא ה"ז יובן ע"ד דוגמ' הקילוח הדק מן החבי' המליאה לכלי קטן שהכרח להתמשך דרך צינור דק ובלעדי זה לא יכיל הכלי כך בחי' השפעת השכל לגבי * מקור השכל הנק' משכיל א"א לבוא כ"א ע"י בחי' צינור והוא הנק' מזל כמו יזל מים כו' וע"י בחי' יחוד במזלו' דא"א נמשך תוס' אור בחכ' מבחי' האין ונעשה ממילא בחי' תוס' מוחין באז"א להמשיך מוחי' חדשים לז"א כו'.

והנה כתי' ויעבור הוי' ע"פ כו' שהוא בחי' מקור כל הי"ג מזלות דא"א שמשם נמשך בחי' היחוד בב' מזלות הנ"ל ג"כ, וענין ויעבור הוי' הנ"ל עד"מ העברת המלך והתגלותו ממקום מצפוניו ומסתריו להיכל שריו ועבדיו שבהכרח שיהי' למלך רצון והתעוררות בתחלה שיגרום יציאה זאת כו' וכך להיו' בחי' העברת שם הוי' מעצמות אא"ס שנק' סדכ"ס דלית מח' ת"ב גם

להיות מקור למקור לחו"ב דאצ"ב עד בחי' יחוד המזלות כנ"ל צריך להיות התעוררות רצון קדום בקדמו' עצמו' המאציל והוא מ"ש ויעבור הוי' כו' ויקרא הוי' הוי' כו' שקרא והמשיך מבחי' עצמו' להיות עובר ומתגלה מבחי' העלם העצמי' הנה זהו הנק' בחי' דילוג כמ"ש מדלג על ההרים כו' וקאי על בחי' דילוג שהי' בזמן יצ"מ דכתי' ופסח הוי' על הפתח כידוע וד"ל. אך הנה בחי' דילוג אור הנ"ל לא הי' בגילוי האר' לישראל כ"א בבחי' העלם בחי' מקיף אבל בחי' האותות והמופתי' שנעש' באלקי מצרים עליהם בא האור בבחי' התגלוי' בחי' שמאל דוחה לסט"א כמ"ש כהמס דונג מפני אש כו' כמשארז"ל במורא גדול זה גילוי שכינה וענין גילוי שכינה בבחי' תוס' אור האיר על שרש הקליפ' דמצרים למעלה וממילא נתבטלו עי"ז כהמס דונג מפני אש כו' וכן כל מה שא' ביד חזקה ובורוע נטוי' באותות ובמופתי' הכל קאי שנתגלה על מצרי' כדי להכניעם עי"ז כמ"ש ובכל אלקי מצרים אעשה שפטים אני הוי' פי' אני הוי' כי הנה שרש יניקת הע"ש הוא דוקא משם אלקי' מבחי' אחורי' דשם וע"כ נק' אלקים אחרי' כו' והיינו רק מבחי' מ"ח צירופי' אחרונים דשם אלקי' שנק' אדמת בני ח"ם כמ"ש ונתתי מופתי' בארץ ח"ם כו' כידוע דשם אלקי' כולל ק"ך צירופי' והע"ב צירופי' הם בבחי' הקדוש' ובהם נא' וכבוד"י לאח"ר לא אתן רק במ"ח צירופי' דעשי' וקצת דיצ"י מקבלי' הע"ש דנוגה והטעם מבואר בס' הקבלה כי בחי' ה"ג הכוללי' הן גבו' שבחסד גבו' שבגבו' גבו' שבת"ת כו' ומבחי' הגבו' שבחג"ת אין הע"ש מקבלי' כי בחי' חג"ת נק' גופא רק בחי' גבו' שבנצח וגבו' שבהוד משם מקבלי' משום שנו"ה הן לבך מגופא וכמ"ש בענין ויאבק איש עמו כו' ויגע בכף יריכו' וכמבואר בסבא דמשפטים בענין ירך סוטה כו'.

והנה כאשר הי' מאיר על השרש דמצרי' למעלה מבחי' גבו' דשם אלקי' לא הי' מתבטלי' ונכניעים מכל וכל מאחר שיש להם שם יניקה ואחיוזה מבחי' אחורי' עכ"פ והיינו מבחי' גבור' שבנו"ה כנ"ל שהוא מבחי' מ"ח צירופי' כו' אך עיקר סיבת בחי' הביטול וההכנעה של אלקי מצרי' בשרשם הי' ע"י שהאיר עליהם מבחי' שם הוי' שלמע' משם אלקי' כמ"ש כי שמש ומגן הוי' ואלקי' דשם אלקי' הוא כמו בחי' מגן ונרתק להסתיר ולצמצם האור ע"כ יוכל להיות בהשתל' רבות בחי' יש ונפרד כמו שר של מצרי' שיונק ממ"ח צרופי' אחרונים כו' אבל כאשר האיר עליהם מבחי' שם הוי' שאין מסתיר לפניו כו' ממילא נתבטלו ממציאוי' ישותם וכו' וז"ש בכל אלקי מצרים אעשה שפטים אני הוי' דוקא אני הוא בחי' המ' שבו מלובש שם הוי' כידוע וכמו"כ מ"ש וידעו מצרים כי אני הוי' כי פרעה אמר מי הוי' כו' מטעם שאין

לו יניקה ושרש בשם הוי' כלל אבל כל האותות והמופתים על אלקי מצרים ה' דוקא מש' הוי' כדי להכניעם עיניו כנ"ל וד"ל (ומ"ש כהמס דונג כו' יאבדו רשעי' מפני אלקי' היינו עי' גילוי שם הוי' באלקי' כמו לעתיד דכתי' ונגלה כבוד הוי' שמוצא חמה מגרתיקה רשעים נדוני' בה כו' והיינו ענין מורא גדול זו גילוי שכינה שיתגלה מן הצמצום וההסתר כו' וכמ"ש במ"א וד"ל).

והנה בחי' דילוג האור הנ"ל כמ"ש ופסח הוי' על הפתח כו' לעשו' אותות ומופתים ביד חזקה כו' באלקי מצרים כו' הוא בא בבחי' שמאל דוחה לס"א דוקא עד"מ מלך גדול מאד שרוצה להכניע לשונאו הוא מראה להם גודל רוממותו וכבוד עשרו וריבוי חיילותיו שריו ועבדיו כו' כדי שמחמת זה יפול לבבם המס ימס ויכנע תחתיו ועוד יש בזה ענין אחר שמחמת גודל הרוממות וההתנשאות ברוב גדולה וכבוד אז יגיע להם בחי' שמאל דוחה ממילא כי הנה אנו רואי' בחוש שכאשר המלך בהתגלות ורוממו' והתנשאו' שלא ירים ראש ורגל גם כל מי שהוא בריחוק ביותר ואז דוקא יתרחקו בשמאל דוחה משא"כ כשהמלך מוסתר בהיכלו שאז יתנשאו הרחוקי' ממנו כו' וכך למעלה כתי' קומה ה' ויפוצו אויביך וינוסו משנאיך כו' וכמו בזמן יצ"מ שנתגלה בחי' רוממו' דעצמו אא"ס בכבודו ובעצמו אז ממילא המס ימוס לב אויבי ה' שהן חיצוני' בבחי' יש גמור נפרד משני טעמים הנ"ל שנתבטלו ממציאותם המצומצם מאד מפני ראייתם גודל הרוממות (וע"ד שא' במחנה סנחרב והשמיע ה' את הוד קולך שהשמיע' שיר המלאכים ויצאה נשמתם עי"ז וכך א' שר של מצרים אנוסה מפני בני' כו' מפני שהשקיף ה' עליהם כו' ועד"ז * בחי' גילוי מורא גדול כנ"ל כל האותות והמופתים ביד חזקה כו' כנ"ל וד"ל) כנ"ל במשל והב' שמחמת זה הגילוי הרב ממילא יגיע עליהם שמאל דוחה כו' (וזהו כמ"ש בע"ח דאור מקיף דתכלת שבציצית מסמא עיני החיצוני' מפני שהוא בחי' שמאל דוחה להבריחם וגם א' בע"ח במעמד החיצוני' ביניקתם מסט' דקדושה דפניהם אל האו"פ ואחוריהם אל המקיף כי לא יוכלו להסתכל במקיף שלא יתבטלו כו').

והנה מובן מכ"ז שבחי' דילוג אור גדול הנ"ל האיר על מצרי' בבחי' גילוי גמור מטעם משל הנ"ל כי כדי להכניעם בשמאל דוחה צ"ל מבחי' התגלות האור דוקא וז"ש ועברתי בא"מ אני ולא מלאך כו' אך הנה על ישראל לא ה' צריך שיבא האור הגדול הזה בבחי' גילוי שנק' או"פ אלא הגיע האור

הגדול הזה עליהם בבחי' או"מ והוא להיות להם לבחי' שומר כמ"ש ליל שמורי' הוא כו' והיינו מ"ש ופסח ה' על הפתח כו' ולא יתן את המשחית כו' ובאמת זהו פלא גדול אשר אור א' המאיר יהי' ממנו בחי' שמאל דוחה לס"א וימין מקרבת בחסד לשמור את ישראל כמ"ש נגף ורפא נגף למצרים ורפא לישראל כידוע ובחי' שמאל דוחה * בא בגילוי מטעם הנ"ל ובחי' ימין מקרבת נעשה ונמשך בבחי' מקיף להיות בבחי' שומר לישראל שלא יתן את המשחית לבוא אל בתיהם לנגוף וכך בכל מכות מצרי' הזכיר הצלת ישראל מאות' המכה ג"כ באותו האות והמופת כמו במכת ערוב דכתי' ושמתי פדות בין עמי ובין עמך כו' וגם במכת דבר כתי' הפלא ה' בין מקנה ישראל כו' ולא מת ממקנה ישראל עד א' כו' וכן במכת ברד א' רק בארץ גושן לא הי' ברד כו' ובמכת חשך ולכל בני' הי' אור כו' ובמכת בכורי' כפל הענין פעמי' רבות כמ"ש למען תדעון אשר יפלה ה' בין מצרי' לישראל, וראיתי את הדם ופסחתי כו' ועבר ה' לנגוף כו' ופסח כו' ושמרתם כו' ואמרתם זבח פסח כו' בנגפו את מצרים ואת בתינו הציל כו' והטעם לכ"ז היינו מפני שבחי' או"מ הדוחה לס"א הוא עצמו הנעש' בחי' שומר להציל לישראל שבסט' דקדוש' כנ"ל ע"כ נכללו ב' הדברים מכה למצרי' והצלה לישראל באות ומופת א' וכנ"ל.

אך הנה עדיין י"ל למה לא האיר בחי' מקיף הנ"ל לישראל בבחי' גילוי (עד זמן יציאתם ממש שנגלה עליהם ממ"ה כו') ולמה לא האיר רק בבחי' שמירה בהעלם שזהו רק ע"ד שא' אכל עשרה שכינת' שרי' בבחי' מקיף בהעלם ממש וגם לא בקצת גילוי שאינו מורגש בשכל כמו בבחי' מזליהו ע"ד שא' בחברי דניאל דאיהו לא חזי ומזליהו חזי ע"כ חרדה גדולה נפלה עליהם כו' כידוע (ומ"ש וירא ישראל את היד הגדולה אשר עשה ה' במצרים וירא כו' היינו בשעת קי"ס דוקא אבל מ"ש ויוציאנו כו' ביד חזקה כו' ובמורא גדול הי' מורא זה בבחי' העלם על ישראל ועל מצרים הי' בקי"ס * בגילוי כנ"ל). והענין הוא כי הנה כתי' מדלג על ההרים מקפץ על הגבעות וידוע דמדלג על ההרים קאי בזמן יצי"מ ומקפץ על הגבעות קאי בזמן מ"ת והדילוג הוא ברגל א' דוקא והקפיצה היא בב' רגלים כידוע והענין למעלה הנה מבואר למעלה לכללות בחי' הדילוג הזה שהוא בחי' גילוי אא"ס מהעלם עצמותו להיות בחי' תוס' עי"ז בכל העולמו' כו' וע"ד מ"ש ויעבור הוי' וכך בזמן יצי"מ כתי' מדלג על ההרים כו' ופי' בחי' דילוג היינו שלא בהדרגה וס'

דוחה . . . מטעם : בכת"י ב' : דוחה נעשה ממילא מטעם.
בקי"ס : בכת"י ב' ליחא חיבה זו . . .

השתל' והתלבשות הפרצופי' בחי' עז"ע שאם הי' האור בא בדרך סדר ומדרי' מעילה לעילה אפי' הי' הולך האור ונמשך בהשתל' ריבו' רבבות מדריגו' לאין שיעור לא הי' יכול להיות בחי' גילוי שכינה במורא גדול למטה מטה כ"כ עד קליפת מצרים להכניעם עי"ז כנ"ל משום שאין ערוך כלל בין הנבראים עם הבורא וגם לאצי' עם המאציל אין ערוך כידוע אך עי' בחי' הצמצום שמצמצם המאציל א"ע בבחי' העלם ומסך הנק' פרסא ובכמה מיני מסכי' ופרסות בהעלם אחר העלם שלא יבא האור בבחי' הדרגת עו"ע כנ"ל וזהו הנק' בשם דילוג עז"מ המדלג ממקום למקום שאינו הולך ברגליו באותו שטח שבין מקום למקום אלא מדלגו ועובר בחלל העולם מוגבה מן הארץ כך עז"מ מדלג על ההרים למעלה שעובר ממקום העצמי למקום ההשתל' בבחי' דילוג עז"ד הנ"ל בפ' ויעבור ה' כמשל מלך שעובר כו' וד"ל.

והנה עז"מ הדילוג שהוא רק ברגל א' כך למעלה כתי' מדלג על ההרים ברגל א' כי בחי' נו"ה נק' רגלי"ן כמ"ש ועמדו רגליו ביום ההוא כו' (והיינו בחי' נו"ה דא"ק וכו') ורגל א' הוא רגל השמאל מפני שהוא בחי' שמאל דוחה בבחי' הדין להכניע להחיצוני' בלבד כי הנה מבואר למעלה שעיקר הטעם והסיבה של בחי' גילוי אותות ומופתי' במורא גדול כו' לא הי' הכוונה מצד עצם הגילוי רק כדי שעי"ז יכנעו החיצוני' ויה' להם בחי' שמאל דוחה להבריחם כנ"ל במשל התגלו' רוממות המלך כו' ואמנם נעש' עי"ז בחי' שמירה לישראל כי כל בחי' שמירה בא מבחי' המקיפי' כמ"ש ה' צילך כו' ולהיות כי עיקר הדליגה ממקומו העצמי לא הי' רק להיות שמאל דוחה לס"א בלבד ע"כ נק' דילוג ברגל א' ולישראל הי' בחי' אור זה בחי' חסד בהעלם כי בחי' ימין מקרבת שברגל השני הי' בהעלם ולא האיר בישראל אז בבחי' או"פ עד מ"ת דאז נא' מקפץ על הגבעות וקפיצה הוא בשתי רגלי' כא' דוקא כידוע דהיינו מה שנתגלה לישראל במ"ת מבחי' גילוי אא"ס עצמו כמ"ש וירד ה' על ה"ס כו' בבחי' פב"פ ממש כמ"ש פב"פ דבר ה' עמכם כו' שהוא בחי' הגילוי הגמור בבחי' פנימי' שלהם כמ"ש בפנים כו' לפי שהקפיצה גם ברגל הימיני בחי' ימין מקרבת בגילוי גמור נמשך מלמעלה ג"כ מבחי' הפנימי' יותר מבחי' הדליגה וכידוע בפע"ח שבשבעות הוא בחי' גילוי אור הכת"ר מבחי' מ' דאא"ס שמאיר בבחי' פנימי' הכת"ר שנק' גלגלתא שלמעלה מבחי' מו"ס כמשל עצם הגולגלת באדם שהוא למעלה מן המוחין שבראש כו' אבל בפסח אין בחי' דילוג הנ"ל רק בבחי' מזלות דא"א שיונקים רק מבחי' חיצוני' דמו"ס כידוע וכמ"ש למעלה בענין מזל ונוצר צנו"ר כו' והא בהא תלי' דמשום ששרש הגילוי בשבעות נמשך ממדרי' פנימי' ביותר ע"כ בחי' התגלות אורו בא

למטה ג"כ בבחי' הפנימי' כמ"ש פכ"פ דבר כו' משא"כ בפסח ששרש המשכתו רק ממזלות דא"א שמחיצוני' דמו"ס כו' ע"כ גם בבוא האור למטה לא נמשך לישראל בבחי' פנימי' רק בבחי' העלם וכנ"ל וד"ל. וזהו מקפץ על הגבעות קפיצה בשתי רגלי' בחי' שמאל דוחה וימין מקרבת יחדיו באי' כא' שזהו הנק' בחי' רו"ש מפני שהגבעות הם מבחי' מקבלי' השפע מאור המשפיע שהן כנ"י למט' ומפני שהשפע באה במקבל צריכה להיות באופן שיהי' לה קיום במקבל שזהו כל עיקר פנימי' הרצון במשפיע והיינו עד"מ שמאל דוחה וימין מקרבת באשה שהדחי' בשמאל רק להיות תועלת לקירוב שאח"ף בימין והעיקר הוא ימין המקרב וכמ"ש שמאלו כו' וימינו כו' וזהו להיפך בענין שמאל דוחה שבפסח לס"א שהעיקר הוא הדחי' (והקירוב בהתגלו' אותות ומופתי' עליהם כנ"ל אינו רק בשביל הדחי' כנ"ל) וע"כ בשבועות שהוא קבלת אור במקבלי' בא האור בבחי' רו"ש שנק' קפיצה וכמ"כ במקבלי' עכ"ד פרחה נשמתן בבחי' רצוא ומיד טל תו' החי' אותם בבחי' שוב ועי"ז מתקיים בהם האור שכשם שמן המשפיע אל המקבל בא בחי' רו"ש שמאל דוחה וימין מקרבת כנ"ל כך מן המקבל אל המשפיע בא בבחי' רו"ש בהיות שע"ז דוקא מתקיים השפע כידוע משא"כ בפסח שלא הי' עיקר גילוי האור בשביל שפע למקבלי' רק בשביל להעביר ולדחות לס"א וע"כ בפסח נק' דילוג ברגל א' ובשבועות קפיצה בב' רגלים כו' וד"ל.

וזהו ג"כ מה שבבחי' הדילוג נו' הרים ובבחי' קפיצה נו' גבעות כי הנה ידוע בזוהר דהרים וגבעות המה בחי' דכר ונוק' וכמארז"ל הרים הן האבות וגבעות הן האמהות וכך למע' מע' עד רום המעלות יש בחי' זו"נ שנק' הרים וגבעות (וגם בבחי' ע"י יש בחי' מ"ה וב"ן כידוע) וידוע דשרש החסדים בדכו' ושרש הגבורות בנוק' וביחוד דו"ג מתכללי' חו"ג וע"כ בבחי' הדליגה שהוא דילוג השפע מן המשפיע נו' הרים שהוא בחי' המשפיע (והיינו תגבורת גילוי אור ח"ע כדי להכניע להחיצוני' עי"ז להיות מזה בחי' שמאל דוחה ואעפ"י שהשמאל דוחה הוא בחי' דין אבל שרש סיבתו הוא מפני גילוי אור רב חסד רק שהקירוב הוא בשביל הריחוק והדחי' כנ"ל וד"ל) ואצל גבעות שהן בחי' נוק' נק' קפיצה מפני שכלול מרו"ש יחד כנ"ל ע"כ בקפיצה נו' גבעות ולא הרים דהא בהא תלי' משום דביחוד זו"ג מתכללי' חו"ג כנ"ל וד"ל.

וזהו ג"כ משארז"ל דאנכי ולא יהי' לך מפי גבורה שמענו פי' אנכי כולל כל רמ"ח מ"ע ששרשן בחי' ה"ח כללי' ולא יהי' לך כולל כל שס"ה ל"ת ששרשם ה"ג כללי' ואנכי ולא יהי' לך הן כללו' בחי' חו"ג דמ"ע ול"ת בדבור

א' נאמרו מפי הגבורה דוקא שהוא מקור בחי' התחלקו' להבדיל בין טמא לטהור כו' ואעפ"כ בדבור א' נא' בבחי' התכללו' דחו"ג מטעם הנ"ל וד"ל.

ואחר שנת' שרש ענין פסח ושבועות מעתה י"ל שרש ענין הספי' בין פסח לשבועות וכמ"ש וספרתם לכם שתהא ספי' לכאור"א ולמה צריך לספור ז' שבועות תמימות דוקא וקודם מ"ת בשבועות דוקא כו' הנה תחלה י"ל שרש ענין ז' שבתות תמימות מה ענין התמימות הזאת להיות ידוע שיש ב' מיני מדות הא' הוא בחי' המדות שלמטה מן השכל ונק' מדות דו"א שלמטה מחו"ב דאצי' דהיינו עד"מ המדות שבלב שנולדי' מן השכל ומדות הללו מוגבלי' המה רק לפי אופן המשכת אור השכל בהם שנק' ל"ב שבילין דמתפתחי * למוחין דז"א מל"ב נתיבו' דח"ע כו' (והיינו בשמונה חדרר' שבמוחי' וכאור"א כלול מד' מוחין כמ"ש במ"א) והב' בחי' המדות שלמעלה מן החכ' ולהבין איך ימצאו מציאת מדות למעלה מן השכל הרי אנו רואים שיש מציאו' למדות הנולדי' גם בשכל עצמו ונק' מדות הכלולי' בשכל כמו שאנו רואים שיתפעל בשכל לאהוב או לשנוא וכיוצא וא"כ יש מהות מדות בשכל וכמו"כ יש ג"כ מהות שכל כלול בלמעלה מן השכל והוא הנק' משכיל ונק' ח"ע * כידוע ולפי"ז בהכרח לומר שגם בלמעלה מן גילוי החכ' יש ג"כ ב' מיני מדות הא' מדות הנולדי' בן בחי' המשכיל ונק' מדות דא"א והן י"ג מדות הרחמים שנמשכי' דרך מזלות ושערות כידוע והב' מדות שלמעלה גם מן השכל הכלול בלמעלה מן השכל הנק' ח"ס או משכיל כמו המדו' שלמטה מן השכל נחלק לב' מדריגו' מדות הנולדי' מן השכל ומדות שלמע' מן השכל הגלוי ומה שבתחתון נק' למע' מן השכל בעליון הוא נק' למטה מן השכל הנעלם (ובפרט יש ג' מדריגו' בין בתחתון ובין בעליון מדות הנולדי' ומדות הכלולי' בשכל ומדו' שלמע' מן השכל) כידוע בפני' אד"ם קדמא"ה וכמ"ש מה שמו ומה שם בנו דו"א נק' בנו דאדם קדמאה כו' ושניהם בבחי' המדות רק שזה נק' ז"א וזה נק' א"א אמנם בחי' המדות שלמע' גם מבחי' מו"ס דא"א הוא בחי' ז' תחתוני' דע"י שבהם מרומם ונכדל הערך מהתלבשו' בנאצלים כו' כמ"ש המתנשא מימיו"ע וע"כ נק' ע"י מל' המעתיק כו', ולפי"ז הרי יובן דמה שמצינו באד"ר דאית חסד כו' דהנה חסד סתם הוא חסד דו"א בחי' כהן הדיוט וחסד דא"א נק' רב. חסד בחי' כה"ג והוא מקור לחסד דו"א ושלמטה מן החכ' כמובן ממשל מדו'

דמתפתחי : בכת"י ב' : דמתפתחין במוחין דז"א.
ח"ע : בכת"י ב' : ח"ס.

שבאדם כנ"ל אבל בחי' ז"ת דע"י * כמ"ש במ"א הן הנק' ז' שבתות תמימות פ"י תמימות ל' שלימו' להיות שמאיר בהן מבחי' עולם הא"ס שנק' שלימות' דכולא כידוע בכלל דע"י נחשב מסוף עולם הא"ס וא"א הוא ראש ושרש לנאצלים כו' (וגם לפי שז' המדות דא"א מתלבשי' ובאי' בבחי' התחלקות קוין לא נק' תמימות אבל בחי' מדות דע"י שלמעלה מהתלבשות והתחלקות בקוין כנ"ל נק' תמימות וגם נק' בזוהר בשם טורי חשובא כו' כמ"ש יש"ת חש"ך סתרי' ולהיותם כלולי' בבחי' העלם עצמי' אור הכתר שלמע' גם מבחי' מו"ס (שנק' משכיל שהוא בחי' שכל שכלול בלמע' מן השכל כנ"ל) וגם נק' לפעמים ימ"י קד"ם כמ"ש אשר נשבעת לאבותינו מימ"י קד"ם וכן חדש ימינו כקד"ם (ונק' אור שבעת הימים למע' מבחי' התחלקות כו' וכמ"ש במ"א בענין אראנו נפלאות כו') וע"כ נק' בשם שבתות תמימות כי בחי' השביתה הוא בחי' ההעלא' של המדות כמו שהוא בעצמו' ממש למע' גם מן מקור השכל הנק' משכיל כו') וגם נק' תמימות מפני שהשבירה לא היתה רק בבחי' ז"ת דנקודי' שהוא מחכ' ולמטה אבל לא בעקודי' שלמע' מן החכ' וגם א' בע"ח דבאו"א נפלה בחי' אחורי' אבל בע"י לא הי' רק בחי' ביטול וגם זה רק בבחי' חיצוני' דע"י אבל בבחי' פנימי' שנק' * שבתות דוק' לא הי' שום בחי' העדר וביטול ג"כ ע"כ נק' תמימות בלי שום חסרון שיצטרך לתקן אלא הוא בתכלית השלימות (ולא כמו שבת שאחר ו' יומין דחול שנא' לעשות ולתקן שהעלי' הוא התיקון ואח"כ האור חוזר ויורד אבל הו' שבתות תמימות הן מבחי' יום שכולו שבת שמאיר בכל שבת וכמבואר במ"א וד"ל) וזהו שרש ענין הספי' לספור בחי' ז' שבתות תמימות הנ"ל בדבור בפה דוקא שהוא רק להביאם מבחי' העלם בעצמו' המאציל לבחי' גילוי בזו"ג כו' וזהו וספרתם לכם שתהא ספי' לכאו"א פי' הספי' תהי' לכם בשביל שרש כנ"י בזו"ן להמשיך בהם מבחי' התמימות והשלימו' שבא"ס בכל מדה בפרט בא' היום יום א' או יום ב' כו' וד"ל. אך הנה כל ענין מצות הספי' אעפ"י שהוא גילוי העלם עצמי' אא"ס בדבור מ"מ אינו אלא בחי' מקיף עדיין (כידוע דמהבל הדבור נעשה או"מ כו') אבל בשבועות נמשך בבחי' פנימי' כמ"ש פכ"פ כו' ולכך הוא מצות הספי' וספרתם לכם כל בחי' המקיפים כדי שבמ"ת יבואו בבחי' או"פ כו' ד"ל.

וזהו ג"כ שרש ענין שאו את ראש בני' לגולגלותם במספר שמות כו' דהנה בכל הענין הנ"ל בספי' העומר הוא ענין מספר בני' לפני שבועות דוקא

דע"י : בכת"י ב' : דע"י מלובש בגולגלתא דא"א וזהו ישכיל עבדי כו' ונשא וגבה מאד בחי' חגית דע"י.

שנק' שבתות : בכת"י ב' : שנק' ז' שבתות תמימות.

לגולגלותם שהוא בחי' עצמו' הכתר שנק' גלגלתא וזהו והי' מספר בני' כחול אשר על שפת הים אשר לא יספר כו' כי ת"ר אלף מס' בני' הן ת"ר אלף שרשי' שנחלקי' מו"ק דז"א ושרשן בו"ק דא"א ישראל לי ראש כו' ושרש הו"ק דאצי' * הן בחי' ז"ת דעי' שנק' ימ"י קד"ם כנ"ל וזהו לאבותינו מימ"י קד"ם שהן ז' שבתות תמימות דא"ס כו' וזהו לגולגלותם בחי' ע"י ששם שרש מספרם בבחי' א"ס שבעצמו' הכתר כו' והגם שנתוסף אלף פעמים כו' זהו רק בחי' ענפי' שמתפשטי' מן השרשי' והארת אור הכתר מבחי' ו"ק שבו אינו מאיר רק בת"ר אלף שרשי' ואמנם בענפי' שלהם אין ההארה רק בכח ולא בפועל דהיינו בהעלם ולא בגילוי כו', וזהו שאו את רא"ש בחי' המוחין דא"א שרש הו"ק דז"א לגולגלותם בבחי' חג"ת דעי' שבגלגלתא כנ"ל בפי' ירו"ם ונש"א כו' ומספר השרשי' יועיל לדורות הבאי' שהן הענפי' המקבלי' מן השרשי' כו' וע"כ קוראי' במדבר לפני שבועות שבמ"ת כתי' את אשר איננו פה כו' ובמלך יומשך מלמע' מן המספר וז"ש והי' מספר בבחי' למע' מן המס' דא"ס כנ"ל (ומשה ממשיך אא"ס בכתר ואהרן מעלה מאצי' לגולגלותם וז"ש עפ"י משה ואהרן דוקא כידוע) כחול הים אשר לא ימד ולא יספר כו' הנה בסדר ההשתל' דארמ"ע הרי העפר למט' מכולם כי הוא בחי' דומם אך בשרשו גבוה מכולם כידוע דנעוץ סב"ת ותב"ס והטעם הוא לפי שבחי' הדומם הוא בחי' העצמו' שלמע' מבחי' ההתפשטו' שהוא בחי' כח ההיול"י וע"כ הכל הי' מן העפר כו' שהרי * אין לו שיעור משא"כ המים שמוגבלי' בשיעור גם בים אוקיינוס כידוע וז"ש לרוקע הארץ על המים כו' כי הגם שהמים מגדלים ומצמיחי' ג"כ אבל יש לצמיחה והתפשטו' שלהם שיעור ומדה משא"כ בחי' עצמו' כח הצומח שמצד עפר הארץ עצמו אין לו שיעור וע"כ הארץ למע' מן הים כו' והיינו ג"כ מ"ש כחול הים כי הים שרשו בי"ם הקדמוני' מקור כל גילוי אור ושפע מן העלם לגילוי אבל בא בבחי' קו המדה במספר כו' אך שרש החול שהוא העפר הגם שהוא בחלקי' אבל אין לחלקי' מספר כלל מצד שנעוץ * סוב"ת הכל שלמע' מבחי' התפשטו' וכמ"ש הכל הי' מן העפר כו' כמ"ש תוצא הארץ ולמעלה נק' ארץ חפץ שמגדלת כל מיני חפץ ועונג כו' (ודוקא חול הים ששכר לכיסוי דם מפני שמצמיח כו' כי הוא עפר שיש בו כח הצומח בגילוי רק שאין לו שיעור מטעם הנ"ל אבל לא עפר המדבר שהחול ועפר הזה אינו

דאצי' : בכת"י ב' : דא"א.

שהרי אין : בכת"י ב' : שהרי אנו רואים שכה הצומח שבארץ להצמיח אין.

שנעוץ : בכת"י ב' : שנעוץ תחילתן בסופן בתחילת הכל.

מצמיח כלום והענין הוא ע"פ הידוע בבחי' הארת למע' מן הזמן מאיר בזמן כו' כך למעלה מן המספר מאיר במספ"ר כו' ה"ז כמו הצמיחה שבל"י שיעור משא"כ בלי צמיחה כלל שזהו למעלה מן המספר לגמרי שאינו בא ומאיר בבחי' חלקי המספר (כו').

גדול אדונינו ורב כח לתבונתו אין מספר. בגמרא רמו קראי אהדדי ומשני * כתוב א' אומר היש מספר לגדודיו וכתוב אלף אלפים ישמשוני. ורובא רבבון קדמוהי יקומו ומשני ל"ק כאן בזמן כו' ואב"א אלף אלפים לגדוד אחד ולגדודיו אין מספר. ויבאר ענין זה עפ"י תירוץ הב' דלגדודיו אין מספר אבל בכל גדוד יש מספר לכמה מלאכים הנמצאים בו, דהנה פי' גדוד היינו המקור של יניקת כת ומחנה אחת ממלאכים דכמו שישראל נתחלקו לד' דגלים ובכל דגל ודגל כך וכך שבטים כמ"כ המלאכים בתיקונא דלעילא הם ד' תיקוני דשכינתא דגל מחנה מיכאל וע"י כך וכך מחנות דגל מחנה גבריאל וע"י כו' ושורש יניקתן מבחי' אצילות הוא מי"ב גבולי אלכסון וענין אלכסון הוא בחי' האור הנעשה ממזיגות המדות והתכללותן וע"ז כמו החכ' עם ההוד או הבינה עם הנצח שהם בב' קוין ימין ושמאל וכשמתכלל ומתמוג זכ"ז נק' אלכסון (והוא התהוות אור חדש עד"מ מזיגת חסד בגבורה שיהי' בגבורה מעט חסד הרי בחי' זו היא חדשה שלא היתה לא בחסד ולא בגבורה הפשוטים) והוא מקור השפעה וחיות של מחנה מלאכים בבריאה והוא הנק' גדוד.

והנה ההמשכה ממדות אלו דאצי' בבי"ע להיות התהוות המלאכים הוא באמצעות המל' שהוא בחי' דיבור העליון המלביש להמדות ומצירופי אותיות הדיבור הם מתהווים כי מכל דבור נעשה מלאך א', וזהו ענין צירופי השמות של המלאכים הדריאל יופ"י כו' כמ"ש בספרים ויובן עד"מ מהמשכת וגילוי המדה שבלב בדבור שבהיות המדה מוסתרת בלבו כמו כשאוהב וחומד איזה דבר בלבו הרי הוא מציאות א' פשוט בתכלית משא"כ כשמגלה ומפרט אותה לזולתו ע"י אותיות הדבור הרי היא מתחלקת לחלקים שבכל דבור ודבור יש חלק והארה ממנו מאחר שבדיבורים היא מתקבלת כולה ממילא שיש הארה בכל דבור פרטי. וכך למעלה יובן ג"כ שההתהוות ריבוי רבבות מלאכים דבי"ע מגודד א' שהיא

מדה א' דאצילות הוא ע"י המשכות והתלבשות המדות בדבור העליון דאצילות ששם מתחלק הארתה לחלקים רבים וכל מלאך מקבל הארה פרטי מוגבלת מזולתו כו' וע"כ הם בעלי גבול ותכלית כמו אהבת מיכאל וכן השגתו שהם מוגבלים בוודאי מאחר שהוא מוגבל בעצם ואלו הי' נמשך לו אהבה בלתי מוגבלת הי' כלה ונפסד לגמרי והיינו לפי שמקבל הארה ממדות עליונות ע"י המל' ששם כבר נעשה צמצומים והתחלקות השפע, משא"כ המדות מאצי' כמו שהן בעצמותן הם בבחי' א"ס ב"ה ממש, וכן בבחי' פחד דמחנה גבריאל נהר דינור יוצא מזיעתן כו' ומ"מ מוגבלת היא דהיינו מפני שהארת הפחד הנמשך להם מפחד עליון דאצי' הוא ע"י התחלקות כנ"ל ומצירוף א' מקבל גבריאל כו' משא"כ מקור הפחד עליון באצילות הוא בבחי' א"ס (ואמנם באמת יש ב' צמצומים בהמשכה זאת ממדות לדבור הא' שמהות המדות מתצמצמים שלא יאירו בתוקף כ"כ עד שיהיו מוגבלים עד"מ ממדות שבאדם שאין התלבשות זומדה בדבור כמו שהוא בעצם ממש והב' הוא שיהיו מתחלקים אח"כ במל' להיות התהוות רבוי מלאכים שכליים נבדלים וזהו בחי' גבורות שיש בבנין המל' כמ"ש במ"א באריכות בפ"י אדנ"י שפתי תפתח כו' אתה גבור לעולם אדנ"י ממשל צמצום הבל הלב כשנעשה ממנו דבור וגם הוא מתחלק כו' ע"ש).

וזהו ענין אמרם ז"ל אלף אלפים בגדוד א' שיש מספר כמה וכמה מלאכים שמתהווים משפע מדה א' דאצילות שהוא ענין גדוד כנ"ל והיינו מפני שהשפע נמשכה מבחי' התחלקות לחלקי' מוגבלים שיהי' מכל חלק התהוות מלאך בע"ג כנ"ל וממילא שיש ג"כ גבול למספר ההתחלקות אבל לגדודיו אין מספר פי' למקור היניקה שלהם דהיינו בחי' המדות שבאצילות עצמו אין להם מספר כלל לפי שיכול להיות כמה וכמה מזיגות בהמדות חסד שבחסד שבגבורה וחסד שבחסד שבת"ת כו' וכל מזיגה ומזיגה הוא מדה ממדותיו ית' שהוא מקור השפע לגבריאל ועז"א אין מספר משום דאיהו וחייהו וגרמוהי תד שאפי' הכלים הנק' גרמוהי הם מיוחדות במאצילן ב"ה וכמו שהוא ית' אין לו סוף ותכלית כך מדותיו ית' החו"ג כו' שהוא מתייחד בהם הם ג"כ בלי הגבלה ותכלית וע"כ גם בחי' ההתכללות ומזיגות שבהם הוא ג"כ אין סוף ממש וד"ל.

ועפ"ז יובן פי' למ"ש ולתבונתו אין מספר תבונה אותיות בן וב"ת כי הנה יש בינה עילאה ובינה תתאה פי' בינה עילאה היינו עצמיות ההשגה ושאינה מקור למדות עדין ובינה תתאה היינו כשנעשית מקור ושורש להולדות המדות עד"מ כשיתבוננן בגדולתו ותפארתו ונעשית מקור להתפעלו' איך שראוי לאהבה אותו וליראה ממנו וזהו נק' בשם תבונה ב"ן וב"ת שהם

כללות המדות הכלולים בהשגה דבינה הנק' תבונה כו' ולתבונתו אין מספר כי התפשטות והולדות המדות שיכול להיות ממנה הוא בלי גבול ממש ומטעם הנ"ל וד"ל*.

פ' ציצית תק"ע, לאדי

אני ה' אלקיכם * אשר הוצאתי אתכם וכו' אני ה' אלקיכם. להבין ענין הכפל ב"פ אני הוי' כו', והנה בכ"מ שנאמר אני ה' פי' נאמן לשלם שכר טוב, ולהבין מה שבכל המצות לא נו' רק פעם א' תשלום שכר ובמצות ציצית נאמ' ב"פ. הנה כתי' היום לעשותם ופי' היום בעוה"ז ולמחר לקבל שכרם היינו בג"ע ותח"ה ועיקר קיבול השכר הוא לזמן התחי' וצ"ל ג"כ מהו השכר לגשמי היושבת בג"ע ומתענגת על הוי' כמו נשמות האבות ומרע"ה והנביאי' וכיוצא וכו', במה שיצטרכו להתלבש בגופי' ולהחיות ע"פ האדמה, גם צ"ל מ"מ בג"ע יש חילוקי מדרגו' ובדרך כלל יש ג"ע העליון וג"ע התחתון ותח"ה הוא לכולם בשוה כי כל ישראל יקומו בתחי' * מלבד הכופר בתח"ה וכמ"ש הטעם בגמ' הוא כפר וכו'. הנה בברכ"י המצות אומרי' אשר קדשנו במצותיו פי' אשר הוא בחי' תענוג עליון שהוא מקור המצות כו' כי הנה אנו רואי' שיש בחי' התענוג למטה בעולם השפל בכל הנמצאי' וכידוע שיש התלבשות התענוג בראי' וכן בשמיעה כששומע קול ערב כו' וכן חוש הטעם חיך אוכל יטעם ומתוק לגפש והמשכת התענוג הזה בהם הוא ע"י השתלשלות אין לך עשב שאין לו מזל כו' שהוא כח רוחניו' העשב המחי' אותו וגבוה מעל גבוה שומר וגבוהי' עליהם והוא באמת רק בחי' פסולת מתענוג עליון הנמשך ממקור התענוגי' כי מקור התענוגי' מקור חיים אינו עד"מ בחי' התענוג שלמטה כשאדם מתענג מאיזו דבר המענג שהוא מקבל התענוג מאותו דבר משא"כ למעלה שאין לך דבר חוץ ממנו ית' והוא המדע כו' והוא עצמו ממש בחי' עונג כו' ונק'

וד"ל : בסיום מאמר זה רשום (ע"י המעתיק) : וגראה שחסר קצת מגוף הכתב.

אני ה' אלקיכם : מאמר זה נדפס ג"כ (בשינויים) בלקו"ת שלח מו, ד.

בתחי' . . . בברכות : בכת"י ב' : בתחתי' שהוא עוה"ב יש חילוקי מוריגות כמארז"ל

שכל אחד נכזה בחופתו של חבירו מ"מ הרי כולם בתחי' הוא בחי' א' משאי"כ בג"ע שלא כולם זוכים לגן עדן העליון ויש שאינו זוכה כ"א לגן עדן התחתון כו' ולהבין זה יש להקדים בחי' מעלת המצות והנה בברכות.

מקור התענוגי'. והנה הארות והמשכו' התענוג למטה הוא בתורה ומצות וכן בג"ע וזהו בחי' פנימי' התענוג והפסולת נמשך למטה מטה עד שמתלבש בדברי' גשמי' שהם כל תענוגי עוה"ז אשר לא לה' המה ונק' בחי' אחורי' והוא ענין אלקי' אחרים משא"כ בישראל נאמר יאר ה' פניו אליך כו' וז"ש וכל קרבי את כו' שיש מלאכי' הנק' קרביי' שמבררי' השפע דהיינו הפנימי' מן החיצוני' עד"מ הקרביי' באדם שהוא מקום הבירור שבהם מתברר המאכל והמובחר שבו עולה לכבד ונעשה ממנו דם להחיות והפסולת נדחה לחוץ כו' וכמ"כ למעלה שיש מלאכי' שמבררי' השפע והפנימי' נמשך בג"ע העליון תענוג הנשמות כו' ומחיצוני' התענוג נמשך ומתלבש למטה בכל הדברי' הגשמי' כו' וז"ש בגמ' שר"ע שחק כשראה כרך גדול מלא שמחה ותענוג גשמי ואמר אם לעוברי רצונו כך לעושי רצונו עאכ"ו כי מזה יכולי' להכיר את גדולתו ורוממותו ית' שהוא אין חקר ממש כי אם לעוברי רצונו דהיינו שגם בעוה"ז שמקבלי' רק מפסולת תענוג העליון וכידוע שהעוה"ז מלא קליפות פי' קליפה היינו כמשל הקליפה שמסותרת לפרי כך כל תענוגי עוה"ז הם בבחי' יש ודבר נפרד שמסתיר גילוי אלקותו ית', וע"כ לע"ל נאמר שמי' חדשים וארץ חדשה כו' ועל שמים דעתה כתי' כעשן נמלחו כו' ואם בו יש תענוג רב ועצום כ"כ עאכ"ו בתענוג העליון הנמשך בבחי' פנימי' ממקור התענוגי' כו'.

(ב) אך סיבת ירידת התענוג והשפלתו בדברי' גשמי' אשר לא לה' היינו כמ"ש יתרון האור מן החושך שא"א להכיר האור אלא מתוך החושך דוקא וז"ש ואהבת בכל לבבך בשני יצריך ביצ"ט וביצה"ר וכמארו"ל במקום שבע"ת עומדי' וכו' כי בע"ת שנפלו ונהנו תחלה מתענוגי עוה"ז הגשמי' ע"כ התקשרותם ותשובתם אח"כ לה' יותר גדולה בחילא יתיר כו' בכל מאדך בלי גבול וז"ש נפשי אויתך בלילה בעוה"ז שדומה ללילה כו'. ויובן זה עד"מ מ"ש והאופני' וחיות הקדש ברעש גדול מתנשאי' לעומת השרפי' פי' כי השרפי' שהם מעולם הבריאה אימא מקננא בכורסייא ויש להם בחי' השגה באלקותו ית' אומרי' קדוש שמשיגי' איך שהוא קדוש ומובדל אני ה' לא שניתי כי רק הארה ממנו ית' לבד הוא שמחי' את כל העולמות ונק' אא"ס עד"מ אור השמש שאינו פועל שינוי בעצם מאור השמש כו' ומ"ש בספרי' כח הפועל בנפעל כו' היינו למטה בבחי' עשיי' שנק' פעול כידוע (והיינו * כדאיתא בכוננת

(והיינו . . . ע"ש) : הגה"ה זו רשומה על צד הגליון בגוכי"ק אדמו"ר הצ"צ. וראה ג"כ לקו"ת הנסמן לעיל בריש המאמר (מז, א שו"ה בנפעל).

האריז"ל בפי' וידע כל פעול כי אתה פעלתו שהוא עשייה ויבין כל יצור יצירה כו'. ע"כ רק בעשייה שייך כח הפועל מתלבש בנפעל כי החיות. שבעשי' מצומצם במאד וכמ"ש * במ"א לעיל ע"פ בחדש השלישי מענין פי' שבח מעשה ידיך כו' ע"ש), אבל האופני' וחיות הקודש שהם למטה מהם ואינם יכולי' להכיל זה בהשגתם הם ברעש גדול * וע"כ תיקנו שתיי' לפני' קודם ק"ש להיות מתחלה בחי' רעש בחילא יתיר כו'. והנה מן הרע"ש נמשך מלמעלה שער' ויש שער בימין ושער בשמאל, שער בימין היינו כמ"ש זה השער לה' ושער בשמאל היינו כמ"ש ושער רישי' כעמר נקא כו', פי' עד"מ השערות באדם שגידולם הוא מן המוח ועכ"ז הם רק הארה חיצונית כי בהחתך השערה לא יכאוב לו כו', וכך למעלה ירידת והמשכת התענוג הוא בחכמת התורה דאוריית' מחכמה נפקת וכן בג"ע ששם לומדי' ג"כ התורה כידוע דבג"ע התחתון הוא לימוד פנימי' דנגלה ובג"ע העליון רוא דרוין כו' *, והמשכה זו נק' בשם שערות: כי היא המשכה מצומצמת מבחי' מקור התענוגי' עד"מ צמצום חיות המוחין בשערה כו', אבל המצות שרשן יותר נעלה והוא מ"ש לבושי' כתלג חיוור כי המצות הן לבושי הנפש והתורה בחי' מזון כי שרש המצות הוא מבחי' רצון ותענוג העליון כי עמך מקור חיים תרי"ג מצות דאורייתא זו' דרבנן תר"ך עמודי אור * כו' שעצמות התענוג א"א להיות בבחי' גילוי כ"א בבחי' לבוש המעלי' ומסתיר שנתלבש למטה במצות גשמי' דוקא ציצי' מצמר גשמי וכו' כמ"ש כי יעקב חבל נחלתו כמשל החבל שכשמגענע קצה הא' מתגענע גם קצה הב' וכל המצות זרעי' מועד כו' הם דברי' גשמי' כו' לפי שנועץ תחלתן בסופן דוקא ע"י המצות מעורר ונמשך מלמעלה רצון העליון כמ"ש אדם ובהמה

וכמ"ש במ"א לעיל : ראה במ"מ וציונים שבסוף הספר.
גדול וע"כ : בכת"י ב' : גדול והתבוננות זו הקדש כו' וגם קדוש הוא בחיותן כדאי בזוהר דקדושת תל' בשערא כמ"ש בנויר קדוש יהי גול פרע שער ראשו שהוא למעלה מורה על בחי' סוכ"ע קדוש ומובול עד שהמשכה רק בבחי' שער נמשך מבחי' שער להיות רעש באופנים כו' וע"כ:

כו' והמשכה : בכת"י ב' : כו', והנה התענוג העליון הנמשך בג"ע ע"י התורה הוא למעלה מעלה מבחי' הג"ע עצמן ויגיהו בג"ע לעבדה כו' להוסיף אורות בג"ע חוספת מרובה על העיקר כו' כי תענוג המתלבש בחכמי' שבתורה שיש ממקור התענוגים ממש שלמעלה מהחכי' שבתורה רק שנמשך לחכמה ע"י בחי' צמצומי' והמשכה.

אור כו' שעצמות התענוג א"א להיות : בכת"י ב' : אור וזהו בחי' שער בימין הנה השערה יש לה ג"כ חלל שבו נמשך יניקה מהמות אך הוא חלל קטן מאוד והיינו שער בשמאל בחי' גבורות וצמצומים משא"כ שער בימין הנה זה השער הוא חלל קטן ע"י בחי' ימין וחסד לאברהם שורש המצוה וזהו * והעמוד הוא חלל גדול כו' אך העמוד ולבוש להחלל שעצמיות התענוג המלוכש בחי' חלל שבפנימיות העמוד א"א להיות.

תושיע הוי' שנפש החוטאת מביאה קרבן בהמה לכפר כמ"ש * והם הביאו את קרבנם לפני הוי' והיינו כי החטא ועון פוגם בשם הוי' כמ"ש כי חלק הוי' עמו וצריך למלאות הפגם ע"י קרבן בהמה והיינו כי הבהמה היא למטה מן הדעת אבל שרשה הוא למעלה מן הדעת ולכן העלאה קרבן הבהמה עולה לפני ולמעלה מבחי' הוי' ונמשך משם יגמדה"ר נושא עון ופשע וכו' וכידוע שכל דבר היותר גבוה ונעלה במדרגה א"א לבא לידי גילוי כ"א למטה ביותר וזהו לבושי' כתלג חיוור כי השלג הוא נקפא מעט מעט טיפין טיפין עד שנעשה רוב שלג על הארץ כך הנה כתי' וילבש * לבושי צדקה כו' וכל פרוטה ופרוטה מצטרף לחשבון כו' וכתי' והי' מעשה הצדקה שלום עושה שלום כו' שר של אש שר של מים וכן משפיע ומקבל הם ב' הפכי' וע"י הצדקה וכן ע"י כל המצות נעשה שלום והתקשרות המשכת בחי' סכ"ע בבחי' ממכ"ע וכן כל המצות מעשיות נעשה בחי' לבוש וכמשל לבוש הגשמי שנעשה מחתיכו' קטנות.

ג) והנה ב' הבחי' לבושי' כתלג כו' ושער רישי' כו' נרמזי' במצות ציצי' כי הטלית הוא בחי' לבוש והחוטין הם בחי' שערות ל"ב חוטין בחי' ל"ב גתיבות החכמה ולכן שקולה מצות ציצי' ככל המצות. וזהו למען תזכרו ועשיתם את כל מצות ישראל עושינן המצות ע"ד ועשיתם אתם כו'. ותחלה נאמ' ולא תתורו אחרי לבבכם כי כל מקבל נק' נקבה ואל אישך תשוקתך וכשמקבל תענוגי עוה"ז הוא בטל וטפל לאותו תענוג אבל כשלא תתורו כו' אז תהיו בבחי' דבר והתורה בחי' ארוסה א"ת מורש"ה כו' והיינו כנ"ל שמבחי' הרעש נעשה שער בימין שער לכניסה ויציאה שהמלך בעצמו יוצא ומתגלה בו ושער בשמאל בחי' שערה בחי' חכמה זהו שמאלו תחח לראשי וימינו תחבקני *. וזהו אני הוי', אני' אותיות אי"ן כמ"ש והחכמה מאין כו' וכמ"ש היש בה עץ אם אין עץ הוא בחי' השגת חכמה כמ"ש לי עצה ותושי' כו' פי' שמאני בחי' אין נמשך בחי' הוי' יו"ד צמצום כו', ואני הוי' פי' שאני הוא הוי' כי הנה כל הצמצומי' הם בערכינו שוכני מטה אבל קמי' ית' הנה גם חושך לא יחשיך וכחשיכה כאורה כו', אשר הוצאתי אתכם מארץ מצרי' הנה כל העולם בכלל נק' ארץ מצרי' ע"ש המצרי' וגבולי' שהוא מוגבל כמו מן הארץ לרקיע מהלך ת"ק שנה וכן בין רקיע לרקיע כו', והיציא' מבחי'

כמ"ש . . . לפני הוי' : בכתי' ב' : כמ"ש והביא את קרבנו לפני הוי'.

וילבש לבושי צדקה : כ"ה בהכתי', ואוצ"ל : וילבש צדקה.

תחבקני וזהו : בכתי' ב' : תחבקני שבו בחי' שער אילוי ימין ושמאל תו"מ נמשכו ע"י בחי' רעש שלמטה למעלה של האדם בבחי' תשובה בחילא יתיר כנ"ל אל האדם הוא הממשיך גילוי התומ"צ ושרשן וזהו למען תזכרו שחיה' אתם בחי' דבר ומשפיע והתורה בחי' מקבל כו', וזהו.

המיצרי' וגבולי' ליכלל באורו ית' הבלתי בעל גבול גורם להיות לכם אלקי' והוא ענין שער רישי' כעמר נקא כו' הנ"ל שנעשה ע"י רעש שלמטה והיינו המשכת התענוג עלין בג"ע להיות מתענגים בזיו כו' ואח"כ אני ה' אלקיכם ב"פ הוא ענין גילוי בחי' עצמיות התענוג שאינו בגדר התחלקות והיינו ענין לבושי' כתלג חיזור שרש המצות כו'*, וזהו שאמרז"ל לע"ל צדיקי' יושבי' ועטרותיהם בראשיהם כי הוא כדוגמת העטרה בראש המלך שמקפת למוחין ומכ"ש לשערות שבמוחין והיינו ענין נאמן לשלם שכר כי האמונה היא למעלה מן הדעת כו' וכו'*

כו' וזהו: בכתי' ב': כו' וב"פ אין הוא כמ"ש במ"א בפי' ואין זולתך אפס בלתי בתחיה אפס גבוה מבחי' אין * וזהו ב"פ אין דכאן כי הראשון מדבר בשכר דג"ע שהוא בחי' ואין זולתך כו' והבי' מדבר בימות המשיח יתחיה שהוא בחי' אפס בלתי כו' וכמ"ש במ"א וזהו.

וכו': בכתי' ב' יש כאן קטע נוסף:

ובכל הנ"ל יובן הטעם שנוי ב"פ אני ה' שהוא עיקר כפול התשלום שכר בחי' ג"ע ותחיה במצות ציצית דוקא כי במצות ציצית יש ב' הבחי' הטלית הוא בחי' לבושי' כתלג חיזור והציצית הן בחי' שער כעמר נקא שהן שרש ב' בחי' הנ"ל דג"ע ותחיה שער בימין ושער בשמאל מובן ג"כ מה שתחיה הוא בחי' גילוי תענוג היותר נעלה דהיינו מבחי' מקור התענוגי' כל צמצומים * בחי' שערות כמו בג"ע רק ע"י זה השער כו' יהי נמשך דגם לגוף גשמי כי לפי שהוא נמשך מצמיות התענוג שלמעלה מצמצום והתחלקות ונמשך למטה ע"י מצות מעשיות דוקא משום דנעוץ סופן בתחלתן ע"כ התגלותו דוקא למטה ולכן כל ישראל יש להם חלק לעולם הבא שהוא תחיה משא"כ ג"ע העליון לא הכל זוכין אף שתחיה נעלה יותר כו' אך כי ג"ע העליון הוא גילוי תענוג עליון עד אין קץ בבחי' חכמה והשגה לכן אינו זוכה לבחי' זו רק הת"ח שעסק בתורה בעוה"ז ומי שאינו בר הכי לעסוק התורה יושב בג"ע התחתון משא"כ בתחיה שהוא בחי' תענוג עליון שלמעלה מהשגה * הוא נשפל למטה מטה עד שכל ישראל יש להם חלק לעולם הבא ומשרז"ל כל מי שאמשר לו לעסוק בתורה ואינו עוסק עליו נאמר הכתוב הכרת כו' היינו מהטעם שכ' באיגרת הקי' ד"ה נודע שבאתעדלית שא"א להמיע למוריגה זו דגילוי שבשעת התחי' עד שיהי' בג"ע תחילה להשיג בחי' עילאה כפום שיעורא דילי' טל תורה מחייהו כו' משא"כ מי שאינו בר הכי להשיג בחי' עסק התורה הרי השיג כפום שיעורא דילי' בג"ע התחתון ועמך צדיקי'.

אין: תיבה אחת אינה ברורה כאן בהכתי'.

כל צמצומים: תיבות אלו אינן ברורות בהכתי'.

מהשגה: תיבה זו אינה ברורה בהכתי'.

בעז"ה פ' מטות

וידבר * משה אל ראשי המטות לבניי לאמר זה הדבר אשר צוה ה' איש כי ידור נדר לה' כו' להבין סמיכות פ' נדרים לקרבנות החג שבפ' פנחס כו' אפי' * שהנדר הוא שמתפס בקרבן קונם ככר זה עלי כקרבן אך הנה הקרבנות הם במועד וזמן את הכבש א' תעשה בבוקר ואין זמן להנדר שהנדר חל אפי' על דבר שאינו קרב, ואיך תחול הנדר להיות קדוש קדושת הגוף ע"י דבור בפה ורו"ל אמרו עד שידור בדבר הנדור ויתלה בדבר המותר דייקא ואם אמר כו' בשר חזיר עלי לא אמר כלום, והענין כי ארו"ל ישראל מפרנסין לאביהם שבשמים כמ"ש רעיתי פרנסתי כמו שאנו משבחים אותו ית' רועינו זוננו כו' כך הקב"ה משבח לבניי רעיתי כו' פרנסתי, והנה פרנסה כולל שני דברים מזונות ומלבושים כמבואר במשנה שמין לפרנסה כו' כך בקרבנות כתי' לחמי לאישי כו' והתורה בחי' לבוש עוטה אור כשלמה ותורה אור ולבושו * לבושי צדקה כו' וארו"ל על ג' דברים העולם עומד על התורה ועל העבודה ועל ג"ח כי העבודה הוא בחי' מזון קרבני לחמי כו' וג"ח בחי' לבוש וילבש צדקה כשריון ותורה יש בה ב' בחי' מזון כמ"ש לכו לחמו בלחמי ובחי' לבוש כתי' עוטה אור כשלמה וב' בחי' הנ"ל נעשי' ע"י ישראל כו' דהנה כתי' אתה הוא ה' לבדך אתה עשית כו' ואתה מחי' כו' פי' אתה הוא לבדיך כמו קודם שנברא העולם בלא שום שינוי כמ"ש אני ה' לא שניתי השמים ושמי השמים והארץ וכל הנבראים בטלים אליו ית' וכולא קמי' כלא חשיב כו' אתה מחי' את כולם כמ"ש בדבר ה' שמים נעשו שהשמים ושמי השמים מלאכים ונשמות גבוה מעל גבוה כולם נתהוו מדיבור א' כבי' וכביטול דיבור א' לגבי עצמות הנפש המדבר וכת' כולם בחכ' עשית ה' בחכמה יסד ארץ שמקור והתחלקות אותיות הדיבור הוא מבחי' חכ' ומבשרי אחזה אלוה שהתינוק אינו יכול לדבר הגם שיש לו האותיות המחשבה וקול ומדות והיינו לפי שעדיין אין בו בחי' חכ' לפי שהתחלקות האותיות הוא מבחי' חכ' וכמשל השלהבת ואבוקה גדולה מאד ואורה מבהיק למרחוק יותר כך עשרה מאמרות יהי אור יהי רקיע שרשן הוא מבחי' חכמה ה' בחכמה יסד ארץ כונן שמים בתבונה והנה גם בחי' החכ' כעשי' גשמית נחשבת אצלו ית' כמ"ש כולם בחכ' עשית והחכ' מאין תמצא שעצמותו ית' אינו בבחי' ערך וגבול וגדר

וידבר : מאמר זה נמצא ג"כ בשינויים בדרמ"צ מצות נדרים (מב, ב). בכת"י ב' מתחיל מאמר זה מן התיבות : איש כי ידור נדר לה' כו'.
אפי' שהנדר : תיבות אלו אינן ברורות בהכת"י.
ולבושו : בכת"י ב' : וילבש לבושי צדקה. ואוצ"ל : ולבושו צדקה.

חכ' כלל ואין ערך אליו וזהו טעות הפילוסופים והאפיקורסים שחשבו שאין למעלה מחכ' ע"כ חשבו שעצמותו ית' הוא בחי' חכ' חכמת אלקות אבל באמת הרי גם החכ' כעשי' גשמית נחשבת אצלו ית' ואין ערוך אליו ית' וא"א להשיג אלקות בשכל כ"א בבחי' אמונה בחי' עטרה על הראש כתר יתנו לך כו' והתהוות מציאות החכ' מלמעלה מבחי' אין הוא ג"כ בחי' אותיות כי אותיות הוא לשון אתא בוקר לשון גילוי ויש אותיות הדיבור ואותיות המח' וכן למעלה מן החכ' בחי' תענוג כמ"ש כי עמך מקור חיים מקור התענוגים מבחי' אותיות של תענוג נתהוו בחי' חכ' והן בחי' אותיות של טעם בחי' תענוג כמ"ש טעמו וראו כי טוב והוא בחי' שיר שהיו הלויים מנגנים בכל יום בתמיד של שחר ובין הערבים כפי הטעמים של התיבות ויש אותיות של תגין ושל נקודות והארה א' מבחי' תענוג עליון מתלבש בחכ' בחי' עדן כמארז"ל ביו"ד נברא עוה"ב בחי' צמצום כו' ולכן נק' החכ' בחי' אור ותורה אור שהוא רק בחי' אור וזו מבחי' עצמותו ית' כי לא הי' באפשרי להיות מציאות הנבראים לקבל את האור כי רב הוא ע"כ הוכרח להלביש את האור בדבר שע"י בחי' ממוצע יכול להיות התהוות נברא בע"ג וכמ"ש כי שמש ומגן הוי' אלקים ולע"ל מוציא חמה מגרתקה רשעים נדונים בה שאינם יכולים לקבל את האור, ולבוש הזה הוא בחי' חכ' תורה אור כמ"ש בווהר באורייתא מתקיים עלמא וכת' עוטה אור כשלמה המקפת את האדם המתלבש בה בלי נתות האכרים וכמ"ש ותורת חסד על לשונה עולם חסד יבנה ויש ב' בחי' לבושים לבושי פנימית ולבושי חיצונית וכמשל האדם שלבושים הפנימי' לובש לצורך עצמו ולבושים החיצוני' לשמירה כמגן וצינה להגן מן החנית ותיצים כך כבי' למעלה כתי' וילבש צדקה כשריון ושריון קשקשים הוא לבוש שהשריון מקליפות דקות המכסים על הנקבים, והנה * יש ב' בחי' ממלא כ"ע וסוכ"ע בחי' ממכ"ע הוא כמשל התלבשות הנפש בגוף בראש ורגל וכמ"ש לכבודי בראתיו יצרתיו כו' ובחי' סוכ"ע בלתי התחלקות וכחשיכה כארה ויכול להיות יניקת החיצונים ולזה נעשה בחי' לבושים החיצונים להגן וכמ"ש וצדקה תציל והלבוש הוא ע"י הצדקה דוקא כי השריון הוא מקשקשים וכך כל פרוטה ופרוטה מצטרפת לחשבון גדול, והתלבשות זו הוא ע"י ישראל שהם ממשיכים בחי' אותיות של טעמים להתלבש בחכ' וכמארז"ל יושב וקושר כתרים לקונו מתפילותיהן של ישראל שע"י אותיות התפלה מעורר אותיות של טעמים והיינו לפי שיש בכל א"א מישראל ניצוץ אלקות ממש למעלה מן החכ' שבכחו למסור גפשו שמש"ג הוא

למעלה מן הטו"ד כי מצד השכל לאהבה את ה' אלקיך כי הוא חייך כתיב אבל למסור נפשו אינו מצד השכל אלא שהוטבע בנפשו מצד חלק אלקות שבתוכו אלא שצריך להלהיב ולהבעיר את הניצוץ בגילוי והיינו מב"ש עד ק"ש שמסדר שבחים ש"מ והאופנים כו' עד שמגיע לק"ש למסור נפשו בא' ולמאוס בחי' עוה"ז כ"א לדבוק בו ית' וע"י בחי' מס"ג זו ממשיכים מלמעלה בחי' אותיות התענוג וכמ"ש בק"ש בכל נפשיך ובכל מאודיך ודברת במ' מלשון ידבר עמים שהוא מבחי' הנהגה והמשכה בחי' התענוג בחכ' וזהו ענין שישראל מפרנסין לאביהם כו' בבחי' לבוש ומזון כמו המזון עד"מ שמחבר הנפש עם הגוף.

וזהו סמיכות פ' נדרים לקרבנות כי קרבנות הם בחי' מלמעלה למטה ע"פ התורה לשבתות ולר"ח ולכל מועד מספר פרים ואילים וכבשים משא"כ נדרים ממטה למעלה ע"י הדיבור יכול להמשיך בחי' קודש אפי' על דבר חול וז"ש כי יפלא לנדר נדר * מלשון מפעיל פועל יוצא שיומשך הפלא עליון פלא הוא אותיות אלף אאלפך חכמה ופלא הוא בחי' תענוג וזהו כי יפלא שע"י הדיבור בפה ממשיך פלא עליון להיות הקודש חל אפי' על דבר חול ולכן בי"ב שנים נק' מופלא סמוך לאיש ואם יודע לשם מי נדר נדרו נדר משא"כ שאר מצות אינו נק' גדול עד שיהא בן י"ג שנה ויום א' והיינו לפי כשיש בו בחי' דעת יש בו בחי' מס"ג ויכול ע"י הדיבור להמשיך בחי' קודש וע"כ נק' מופלא לשון נפעל שמקבל בחי' הפלא ועי"ז יכול להיות אח"כ בר מצוה בכל המצות, וכן בפ' הקודם בקרבנות החג הוא ע"י קידוש החודש בפה דוקא שאם ב"ד אומר מקודש החודש ואם לא אמר בפה אזי אינו מקודש שעיקר המשכה הוא ע"י הדבור דוקא * בפה דוקא וכמ"ש ועשיתם אותם אתם כתי' פי' שישראל עושים להיות בחי' הוי' היינו יו"ד צמצום ה' התפשטות והכח הזה שניתן לישראל שיכולים להמשיך ע"י הדיבור קודש העליון הוא במ"ת לפי שעל כל דיבור פרחה נשמתו, וזהו וידבר משה אל ראשי המטות כי תורה צוה לנו משה מורשה לפי שמשה בחי' ביטול ואנחנו מה ומשה דיבר והנהיג בחי' זו אל ראשי המטות ובני ישראל כי מטה הוא לשון הטי' מטה כלפי חסד כלפי דין ומי"ב מטות ששה מטות מלמעלה למטה לך ה' הגדולה כו' וכן מלמטה למעלה וראשי המטות הם בחי' מדות שבשכל שהמדות עדיין כלולים ומיוחדים כמ"ש כונן שמים בתבונה שמים אש ומים אלא שבתבונה עדיין כלולים ולכן נק' שמים

נדר . . . הוא בחי' תענוג : בכת"י ב' : נדר יפליא הוא פועל יוצא פלא הוא אותיות אאלפך חכמה אאלפך בינה ופלא הוא בחי' התענוג.
דוקא . . . עושים : בכת"י ב' ליחא תיבות אלו.

כו' והמשכה זו נעשית ע"י משה לראשי המטות לב"י לאמר זה הדבר אשר צוה ה' פי' זה הדבר בעצמו כמו שהוא למעלה ודברי * אשר שמתי בפוך משא"כ בכה כף הדמיון הוא רק בחי' ההתלבשות אשר צוה ה' לאמר אפי' על דבר חול וזהו כי ידור נדר וכן בדוד הוא אומר ויהי דוד עושה צדקה ומשפט ויעש דוד שם * וזהו ענין קדש עצמך במותר לך דווקא וד"ל.

ושמתי * כדכד שמשותיך ושעריך לאבני אקדח כו', מאי כדכד פליגי בה תרי מלאכי ברקיע מיכאל וגבריאל חד אמר שוהם וח"א ישפה אמר הקב"ה להוי כדין וכדין, ושמשותיך פירושו על הארת השמש והוא ל' רבים כי יש ב' בחי' שמש כמו דכתי' שמש ומגן הוי' אלקים ששם הוי' גק' שמש וכתי' וזרחה לכם יראי שמי שמש צדקה ומרפא בכנפיה. ולהבין זה י"ל תחלה מ"ש בספרי' שבאלול מאירים י"ג מדה"ר עד ר"ה ואח"כ בעשי"ת חוזרים ומתגלים ואומרים לכך ויעבור ה' כו' עד יוכ"פ מהו ההפרש בין אותה ההתגלות שבאלול לשאח"כ בעשי"ת. ויובן כ"ז בהקדים ביאור ענין התשובה שאינה על עבירות דוקא שהרי ארז"ל שיהי' כל ימיו בתשובה אלא הוא ענין השבת הנפש ששב ונושא הוא נפשו אליו ית' כי ירידה צורך עלי'. ולהבין דלכאורה הרי בלא"ה נשמות ישראל עלו במחשבה דהיינו שאינן כמו המלאכים צבא מעלה ומטה שמקור התהוותן מבחי' דיבור העליון ככתוב וברוח פיו כל צבאם אבל נשמות ישראל נלקחו מאותיות מחשבתו ית' והן הן ס"ר אותיות שבתורה שהם כנגד ס"ר נשמות שרשיות שבישראל שבהם כלולים כל הנשמות שבאוצר להיותם ענפים וניצוצים המתפשטים מהם וכנודע, וא"כ הרי מקורן ושרשן הגבה מאד נעלה ומהו ענין העלי' עוד. אך הנה מודעת זאת דכמו עד"מ בנפש יש כמה כחות שלמעלה מן המחשבה כי המחשבה אינה אלא לבוש להשכל שהוא מתלבש בה ומתחלק באותיותיה אבל עצם השכל הוא מהות אחר

ודברי . . . וכן בדוד : בכת"י ב' : וכענין ודברי אשר שמתי בפוך דכל א' ע"י דבורו יכול להמשיך מבחי' פלא בחי' קודש אפי' על דבר חול כי כל אשר צוה ה' אלוקיך לאמר משא"כ כה הוא כף הדמיון הוא בחי' התלבשות וזהו כי תדור נדר וכן בדוד.
שם : בכת"י ב' : שם ממש.

ושמוני : מאמר זה נעתק כאן מגוכי"ק אדמו"ר הצ"צ, ונדפס (בשינויים קלים ובתוס' הגהות) בלקו"ת ראה כו, ה, וראה להלן בהוספות מאמר ד"ה זה מכ"ק אדמו"ר האמצעי.

ונעלה ממנה וכגון דיבור תוס' ורא"ש שהשכלה עצמה אינה מסוג האותיות כלל ונעלית מהם במדרגה כי היא סברא רוחנית ונקודה אחת רק שנתפסת ומתלבשת בתיבות וצירופי אותיות אלו ומתחלקת בהן כו', ויש ג"כ בחי' שלמעלה מהשכל כי השכליים נובעים ומתחדשים תמיד חדשים לבקרים ומוכרח שיש מציאות איזה כח בנפש המהוה אותם והוא הנק' משכיל שהוא ל' מפעיל והוא מ"ש משכיל לאסף משכיל לאיתן האזרחי לדוד משכיל כו', וכמו כן ממש יובן למעלה עליית הנשמות אחר ירידתם ממקור חוצבם מחשבה עילאה להתלבש בגוף חומרי שהעליה היא למעלה מעלה מן המחשבה וזהו ענין התשובה תשוב ה' עילאה לגבי י' כו'.

כ' הנה אא"ס ב"ה מרומם ומתנשא רבבות מדרגות אין קץ למעלה מהמחשבה ובמחשבה א' הוא סובב וממלא לכל העולמות וכמאמר צופה ומביט עד סוף כל הדורות ה' הוה ויהי' וג"ע ותח"ה בכלל בסקירא א' ממש והוא מ"ש כשעלה ברצונו כו' שברצון ומחשבה זו נאצלו ונבראו כל העולמות הן אותם הנזכרי' ומבוארים בספרי האמת והן אותן שאינן גלויים וידועים מריש כל דרגין ועד סוף כל דרגין כולם במחשבה א' נתהוו. ולמשל כמו בנפש האדם כשחושב מחשבה א' שהיא כלא ממש לגבי כללות המחשבה שיכול לחשוב מחשבות לאין קץ ותכלית וכ"ש לגבי מהות ועצמות הנפש כו' כך הוא הארת החיות הנמשכ' ממנו ית' לכללות העולמות כולם דכלא ממש חשיבא קמי' ית' ואין ערוך אליו וע"כ לית מחשבה תפיסא בי' ולכן נקראת ההמשכה בשם אור א"ס שהאור אינו פועל שינוי בעצם המאור כנודע, ולהיות כן הרי זה תכלית כל האדם להיות נכספה וגם כלתה נפשו ליכלל בעצמותו ית' דוקא הבלתי בע"ג ולדבקה בו ולא ירצה אפי' לקבל פרס בג"ע כי הוא זיו והארה בלבד וע"י צמצומים רבים וכמאמר ביד נברא העוה"ב כו' והיינו מ"ש בזהר לאשתאבא בגופא דמלכא בגופא דמלכא דוקא. וזהו ענין התשובה שהיא השבת הנפש דהיינו לשוב למעלה ממקור מחצב נפשו דהיינו למעלה מן המחשבה כנ"ל היא העלי' שלאחר הירידה. ושעת הכושר לזה היא בק"ש באמרו אחד ואהבת כו' וכמ"ש בספרים שצריך למסור נפשו באחד ואין הכונה על קדה"ש בפ"מ בלבד לכומר וחרב בידו אלא גם ברוחני' והוא ביטול הנפש להתכלל באור ה' אחד והוא בחי' ומדרגת יחידה וע"ז אמר דהע"ה הצילה מחרב נפשי מכפירים יחידתי אודך בקהל רב כו' כי יש נרנח"י חי' היא בחי' חכמה כמ"ש והחכמה תחי' ונשמה היא בחי' בינה שהיא בחי' השגה כו' אבל יחידה היא בחי' הרצון פשוט שלמעלה מהחכמה ויחידה ל' נקבה שמקבלת מיחיד כי היא רק ליחידו של עולם בלבד ליכלל בעצמותו ית' דוקא וכמ"ש מי

לי בשמים ועמך לא חפצתי כו' שמים וארץ ג'ע עליון ותחתון בכולם לא חפצתי רק אותך ית' בלבד ובחיי' זו ישנה אפי' בפחותי הערך כי כאו"א מישראל יש בו בטבעו בחי' מס"ג ורצון זה שלמעלה מהשכל, וכמ"ש בספרי' שגם מי שאין לו אלא נפש או נפש דנפש מ"מ גם בחי' יחידה כלולה בה, והנה זלעז" עשה האלקים שגם בסט"א יש בחי' יחידה שהוא בחי' רצון טמא שלמעלה מהשכל והטעם וע"כ יכול להיות רצון חזק לאדם גם במילי דעלמא כעין רצון זה שבקדושה שלמעלה מהטעם אם ימשיך עליו עול דרך ארץ כו' ומקור בחי' זו נק' כפירים כי כחם רב ועצום ויש בהם תגבורת החיות כו' ועז" ביקש דהע"ה הצילה מכפירים יחידתי להיות בחי' היחיד' בקדושה בלבד ליחידו של עולם, והיא בחי' ומדרגת אהבה בכל מאדך כי בכל נפשך כולל ד' בחי' נרנ"ח ובכל מאדך הוא בחי' יחידה כי מאד הוא בלי גבול כו' והיינו דארז"ל ובכל מאדך זה הממון, ולכאורה הוא פלאי מה ענין הממון לבחי' מאד שהוא מדרגה היותר גבוה שבנפש, אך הענין ע"ד מ"ש וצדקה תרומם גוי וחסד לאומים חטאת פיי' חטאתם של ישראל הוא הגורם חסד לאומים כי אין צדיק בארץ אשר יעשה טוב ולא יחטא ועי"ז נמשך חסד שהוא בחי' השפעה חסד דלית לאומים כי ע"י כל חטא וחטא נעשה פגם בנפש ובמקור שרשה לפי שמתלבשת בנפש הבהמית והיא שמורידה וממשיכה אותה בעמקי הקליפות והיכולות החיצוניים כו' ואמנם הצדקה תרומם גוי זה ישראל כדכתי' ומי כעמך ישראל גוי אחד בארץ והיינו נפשות בהמיות שבישראל (כי על הנפש האלקית מברכים שלא עשני גוי) שע"י הצדקה שהאדם נפרדת ונבדלת נפשו בהמית מן הרע הגמור ומתרוממת גם היא להיות כל מדותיה ולבושיה לה' לבדו והוא בחי' ומדרגת בע"ת שהפליגו חז"ל במעלתם ואמרו שבמקום שבע"ת עומדים אין צדיקים גמורים יכולים לעמוד, כי המדות שבנפש הבהמיות בעצם מציאותן הם תקיפים וחזקים יותר ממדות הקדושות שבנפש האלקית וכמו*.

והנה סופי' דקרא וכל בניך למודי הוי' ורב שלום בניך, וארז"ל אין רבים פחות משלשה. והענין כי יש ג' בחי' בשלום שהוא התקשרות משפיע ומקבל והם ג"פ שלום עליכם שאומרים בקידוש לבנה, הא' הוא בחי' יוסף צדיק עליון שהוא המשים שלום ע"י שמקשר המשפיע אל המקבל ממעלה למטה, והב' הוא בחי' בנימין צדיק תחתון שגם הוא משים שלום ע"י שמקשר המקבל ומעלהו ממטה למעלה, וקישור וחיבור של שניהם הוא בחי' שלישית בשלום והיינו מארז"ל שלום בפמליא של מעלה ושלום בפמליא של מטה וקישור

וכמו : בהכתי' חסר כאן דף אחד או יותר, וראה השלמת הענין בלקו"ת הנסמן לעיל.

וחיבור פמליא של מעלה בשל מטה הוא בחי' שלישית. וז"ש ויפול יוסף על צוארי בנימין אחיו ובנימין בכה על צוארו ואח"כ כתי' ויבכו שניהם ביחד וענין הבכי' הוא כי א"א להיות קישור וחיבור מדרגה התחתונה בעליונה הימנה בין ע"י עליית התחתון ובין ע"י ירידת העליון אם לא ע"י התעוררות רחמים רבים והיינו ע"י הבכיה כו'. והנה תחלה כתי' וכל בניך למודי ה' כי אימתי יהי' רב שלום כשהם למודים מהוי' כמ"ש דברי אשר שמתו בפיוך אני המשנה המדברת כו' וכמ"ש במ"א.

(ביאור הדברים) *

ענין ויבך יוסף כו' ובנימין בכה כו' ואח"כ ויבכו, כי השבטים לא הכירו את יוסף וע"כ זרקו אותו לבור שיש בו נחשים ועקרבים אם אין בו חטא כו' והענין כי יוסף הי' למעלה מהם שהם מבחי' עלמא דנוק' שהיו מרכבה ונק' שבטי ירושלים מל' דאצי' כשנמשכת בבי"ע ולשם היו מרכבה וגם בנימין משם הי' אבל יוסף הי' מבחי' אצי' וע"כ כתי' ב' ויבא הביתה ותרגומו למיבדק בכיסתא דחושבנא כו' שהי' עוסק בעניני האי עלמא ואעפ"כ הי' מרכבה וזהו לפי שנשמתו מאצי' שהוא אלקות אבל הנברא הוא מוגבל ומוגדר כו' ואמנם הוא המוריד ומשפיע הארת אצי' בבריא' ונק' צדיק כי הוא המקשר כו' ובנימין הוא מעולם הבריאה אלא שהוא בחי' העלאת הבריאה באצי' וזהו ותקש בלדתה שהיתה מקשה ללדת מחמת כי אינו מתיישב ועולה הוא כו' ונק' בן ימין כי ימין מקרבת וימין עצמו בחי' אברהם איש החסד אבל בנימין הוא המקבל הזוכן בחסד כסאו כו'.

וזהו שמשותיך פי' חלונות כמו החלונות שבאמצעותם תזרח השמש הביתה ואעפ"כ אין זה האור עצמו שבחוקי, כך ההמשכה מאצי' לבריא' אלו הי' נמשך כמו שהוא היו מתבטלים ממציאותן וכן להיפוך בהעלאה כו' רק שבאמצעות נשמת יוסף תזרח ההארה מעלה למטה, ובאמצעות בנימין מתעלי' הנבראי' כו', וזהו שהם שיוסף חקוק עליו הוא שעל ידו זורת האור ממעלה

(ביאור הדברים) : ביאור זה נמצא בגליון גוכי"ק אדמו"ר הצ"צ, ומתוכן הדברים נראה שהוא רשימה (קיצור או ראשי פרקים) מביאור להמאמר לדליל. ונתבאר בארוכה בדי"ה ויפול על צוארי בנימין באוה"ת ויחי כרך ו' תתשט, ב.

למטה ומיכאל אמר שהם שיתגלה הארה למטה גם שיהי' העולם מגושם וגבריאל אמר ישפה ישפה שחקק עליו בנימין שע"י ההעלאה והיינו להיות עליות העולמות כמו מרע"ה ואלי' הזדככות החומר כו' וכן בכל ע"ש כו' אלא שהוא בפנימי', והקב"ה אמר כדין וכדין שיתעלו העולמות ויזדככו גם תהי' הגלוי ביתר שאת, והיום לעשותם כתי' תורה וצדקה ב' בחי' שמש, תורה לבוש הפנימי כי אא"ס למעלה מהחכמ' כמ"ש בלק"א שכל השומע יצחק כו' אך שמתלבש בחכמה ביטול כו' כי התורה כשר ופסול זה יוכל להתעלות וזה לא יאכל גם שיתהפך לדם כו', וצדקה לבוש החיצון להשמר מחיצוני' צדקה כשריון כו' והיא שתרומם ותגביה מהם בכנפיה גדפין כו' כאילו מביא רפואה כי העונות מכה ופצע כו' והרפואה היא מכה וחיות נעלה כך למעלה נמשך מי"ג מדה"ר ע"י התשובה ויש ב' בחי' בעשי"ת אחר קדימת התשובה י"ג מדה"ר דעתיק ובאלול הארה לעורר בתשובה מרחמי' דעתיק בנוק' דז"א ונעשי' גם המה י"ג, ונעשה מזה שערי"ך שערים חלולים מחכמ' לבינה שלח תשלח את האם תשוב ה' לי' ובמדות אם רובצת כו' אבני אקדח רשפי אש.

גבולך * נתיבות החכמ' יסוד אבא ארוך כו' וגם מתעלם תורה פיאות וביכורים כו', לאבני חפץ פנימי' אהבה טינא בלב כי חפץ בבת יעקב וזהו מחכמ' דוקא תעלומות לב משא"כ מבינה רשפי אש, והיינו כמים שמגיעים עד מוצאם כי חכמה מאין תמצא ולשם יהי' החפץ. ורב שלום שלום למטה חו"ג כהנים ולוים, למעלה יחוד דע"ס ואח"כ מתחברים קישור פמליא של מעלה כו' וכ"ז ע"י בכי' ר"ע זלגו זלגו עיניו דמצות מגלוי הארה נעלית. (והכהו לז' נחלים) *

בס"ד

אשרי • יושבי ביתך, אשרי הוא בחי' כתר עליון שנק' אשרי שהוא מענין תענוג וכן כ"ע נק' עתיק שהוא בחי' עונג העליון כידוע וממנו מתלבש באו"א הנק' יושבי ביתך.

ארוממך אלקי המלך כו', פי' ארוממך הוא בחי' כתר שנק' רם מפני שהוא מרומם מכל הי' ספירות שאינו מסוג שלהם כי כל הי"ס הם בבחי' גילוי כידוע אבל הכתר * הוא סתימא דכל סתימין וע"כ אמר על הכתר ארוממך שהוא מרומם, ופי' ארוממך בכ"ף כי הכ"ף רומז ג"כ על בחי' כתר, הא' מפני שהוא התחלת האותיות דכתר, והב' כי כ"ף הוא ב"פ יו"ד שהוא עשר ספי' באו"י שמלמעלה למטה ועשר ספי' באו"ח שמלמטה למעלה והם נכללים בכתר כו' וכמ"ש במ"א, אך מאחר שהכ' הוא מרומם למעלה מכל השתלשלו' שהוא בחי' א"ס א"כ יש להבין מהו שאמר דוד ארוממך, מאחר שהוא נעלם מהשגת הנבראים כו', אך הנה לזאת אמר אלקי המלך כלומר עיקר סיבת ההשגה בו הוא מפני שמתלבש במלך שהוא מל' דאצי' שמתלבש בה הכ' כי נעוץ תחי' בסופן כידוע. דהנה מבואר ע"פ במראה אליו אתודע כו' די"ג ת"ד דא"א הגילוי שלהם הוא במל' הנק' מראה ששם אתודע בעצמו דהיינו י"ג ת"ד שאינן מתגלים בכל היו"ד ספי' דאצי' כ"א במל' דווקא, והטעם הוא כי בהיות מל' דאצי' מסתרת בבי"ע להחיותם וכתי' רגליה יורדות מות כו' שירודת למטה מטה במקום הקליפות לברר בירורין וכמ"ש ומלכותו בכל משלה כלומר אפי' בכל הקליפו' שמבררת אותן כידוע, והנה לסיבה זו יכולים הקליפות לינק ממנה וע"כ צריך שמירה ממקום גבוה דהיינו מבחי' אור הכת' שנמשך אליה לשמור אותה שלא יקבלו יניקה מאורה ושפעה מפני שהוא בחי' מקיף השומר כו', משא"כ ז"א דאצי' שאינו יורד בבי"ע א"צ לשמירה מן הכ' וע"כ גילוי חכ' * הוא במל' דווקא וזהו כ"ד תכשיטי כלה וכן ענין תכשיטי נשים, משא"כ האנשים אין להם תכשיטי' וקישוטי' והיינו לפי שהנשים צריכות לכך מפני ששרשן במל' דאצי' שנק' עלמא דנוק' כידוע שהיא צריכה לתכשיטים שהוא גילוי הכת' כנ"ל. וזהו מארז"ל אין אשה אלא ליופי מפני גילוי הארת הכ' שבה כנ"ל, ולכן בטבע בריאו' הנשים הם יפה מראה

אשרי : מאמר זה נדפס ג"כ בקונטרס בפ"ע (ברוקלין, תשל"א), ונדפס כאן עפ"י השואה לעוד כתי'.
הכתר : בכת"י ב : הכתר עליון.
חכ' : בכת"י ב : הכ',

יותר מאנשים, והיינו מחמת בחי' הארת הכ' כנ"ל, ולכך ארוממך שהוא בחי' כ' מתלבש באלקי * המלך בחי' מלכ' ועי"ז יכולים להשיג אותו*, ופי' אלקי היינו * מענין כח שלי המהווה אותי שהוא מבחי' מל' וכידוע. ואברכה שמך לעולם ועד, פי' אחר שנתגלה הארת הכ' במל' אזי יומשך השפע ממנה לכל העולמו' דבי"ע בלי קץ ותכלית וזהו פי' ואברכה שהוא מענין המברך את הגפן וכן ברכה כו' דהיינו בחי' המשכה שנמשך מבחי' מל' הנק' שמך לעולם ועד היינו בי"ע שלשם נמשך שפע המל' לאין קץ, דאין פי' לעולם ועד קאי על בחי' דוד שלמטה שיברך אותו לעולם ועד דאטו הוא מובטח שיחי' עדי עד אלא הוא קאי על דוד שלמעלה שהוא בחי' מל' ואומר שיוכל להחיות נבראים עד אין קץ הגם שהם מבחי' שמך לבד וכמ"ש הודו על ארץ ושמים כידוע וד"ל.

בכל יום אברכך, פי' בכל יום היינו בכל מדה מז' מדות דאצי' הנק' יומין עילאין וכמ"ש ויקרא ה' לאור יום כו' דהיינו בחי' אור הראשון שהוא אור החסד הנאצל מן המאצי' קראו יום וכן יום שני היינו אור הגבורה עד כל ששת ימי בראשית, והנה בכל יום דהיינו בכל הז' מדות דאצילות נמשך ונברך שפע אור חכ' * הנ"ל. ואח"כ אומר ואהללה שמך לעולם ועד, פי' ואהללה היינו מענין אור כמ"ש בהלו נרו כו' דהיינו בחי' גילוי המל' שנק' שמך כנ"ל באור ה' דהיינו מבחי' החסדי' המאירים ולא מהגבורות שמחשיכים כידוע וד"ל.

גדול ה' ומהולל מאוד, פי' הוי"ה בניקוד פתח כולו החכ' כמ"ש במ"א, לפי שהחכ' הוא ראשית הגילוי והפתיחה מן הסתימות דכת' שהוא סתימא דכל סתימין כידוע. והנה פי' גדול הוי"ה היינו שהחכ' הוא הנק' גדול שהוא מקור להיות מסתעף ממנו הגדולה וההתפשטות של החסדים הנמשכים מן החכ', כי ראשית הקו ימין הוא החכ' כידוע וממנו נמשך החס' שהוא ענף החכ' ועי"ז הוא מהולל מאוד לפי שכאשר מתפשט הגדולה והחס' מן הוי' שהוא החכ' ובא להאיר לעולמות הנפרדים הנק' בי"ע כדכתי' ולכבודי בראתיו יצרתיו אף כו' או הוא מהולל בפה כל הנבראים והנשמות שמשיגים אותה הגדולה כו', וכ"ז הוא כאשר אותו החס' נבדל להאיר בבי"ע אבל כמו שהוא בשרשו טרם ירידתו להיות מקור לחיות הנבראים ע"ז נאמר ולגדולתו אין

מתלבש באלקי : בכת"י ב : מתלבש במל' שהוא אלקי.

אותו : בכת"י ב : אותה.

היינו . . . אותי : בכת"י ב : הוא מענין כח והיינו הכח שלו המהווה אותו.

חכ' : כן נדפס בהקונטרס שם. וצ"ל : הכי (כ"ה בהכת"ו).

חקר. כלומר לבחי' גדולתו שהוא החס' כשהוא בשרשו אין חקר שאין שם חקירה והשגה כלל כי הוא בבחי' העלם והסתר מהשגה כנ"ל. ואח"כ אומר דור לדור ישבח מעשיך וגבורתיך יגידו, פי' ישבח מעשיך הם ע"ס דעולם העשי' שהם מחיים כל העולם הגשמי הזה והן דור לדור היינו בכל העולמות דהיינו מל' דבריא' שנעשה עתיק ליצי' ומל' דיצי' נעשה עתיק לעשי' שהם הרבה דורות כולם הם משבחים אליו מפני שמשיגים בחיות הנמשך להם מבחי' הגדולה והחסד כו'. * אמנם זהו ע"י וגבורותיך יגידו כי להיות נמשך אותה הגדולה והחסד להיות מחי' הנבראים צריך להתצמצם בכמה צמצומים שהוא ע"י הגבורות כידוע, ואח"כ חזר ואמר כענין * הנ"ל כלומר אימתי אני אומר לך שהם יכולים להשיג ולשבח אותו כאשר ירדה השפע כנ"ל אבל בהיותה למעלה נאמר,

הדר כבוד הודך ודברי נפלאותיך אשיחה פי' הדר כבוד הודך כמו שהוא למעלה, ודברי נפלאותיך מה שהוא בבחי' העלם והסתר שנק' פלא כידוע אין בהם כח להשיג רק אשיחה קאי על דוד שלמעלה שהוא מל' דאצי' שהוא משיג זה כי בחי' מל' היא אצי' ומיוחדת עם אצי' ויש לה השגה שם כו'. וחזר ואמר,

ועזון נוראותיך יאמרו וגדולתך אספרנה, כלומר מה שאמרת לך מתחילה שבמה שהוא בהעלם והסתר אין הנבראים יכולים להשיג כי אם המלכות בעצמה עכשיו אני מפרש לך שבחי' ועזון נוראותיך יאמרו הם שגם הם יש להם השגה בזה אבל וגדולתך אספרנה המל' תשיג זה ולא הנבראים כנ"ל. וביאור הדברים הללו הנה פי' נוראותיך היינו בחי' ת"ת שנק' נורא כמ"ש הגדול הגבור והנורא וידוע שהן חג"ת דאצי' שנק' הת"ת והנורא והיינו לפי שהוא הממוצע בין חו"ג שכלול משניהם, ומהיות שיש לו כח ועזון לחבר שני הפכים ממילא מוכרח שיש לו הארה משלימותא דכולא דהיינו מעצמות אור א"ס שלמעלה מכל ההתחלקות שמשם יהי' כח ועזון להיות התחברות לשני הפכים והיינו כמארו"ל על הפסוק עושה שלום במרומי כו' שהוא בין מיכאל וגבריאל שהן מים ואש ואין מכבין זה את זה והיינו למעלה ענין התחברות חו"ג ע"י גילוי עצמותו, והיינו מ"ש בע"ת דת"ת עולה עד הכת' דהיינו לפי שיש בו הכח לחבר ב' הפכים מוכרח שהוא עולה עד הכ' שהוא בחי' א"ס שמקבל משם הארה להתפשט למטה להיות התחברות

ב' הפכים כנ"ל. וע"כ הוא נק' נורא מפני שיש בו גילוי הכי, ופי' נוראותיך דמשמע שנים היינו מפני שכל קו האמצעי דעת ת"ת יסוד כולם עולים עד הכי לפי שכולם הם מחברים שני הפכים כי הדעת ג"כ מזווג חו"ב כידוע והוא ע"י כח שמקבל מן הכת' מפנימיותו שע"ז אמרו דאור צח ומצוחצח אתחשיך קמי' שלזאת נק' נורא, והנה ידוע בזה"ק פקודי שע"י מה שנעשה התכללות בין הספי' כנ"ל שע"י הת"ת נעשה התכללות חו"ג ע"י הארת הכי שמתלבש בהם כך ע"י נעשה התכללות בין ההיכלות הזכות וכו', ולזאת הנבראים מרגישים ויודעים בהתכללות הספי' שע"י נעשה התכללות בהם וע"כ ועוזו נוראותיך יאמרו גם הם, וגדולתך * אספרנה, כלומר עצמיות הכי שמשם נלקח להיות התכללות * בזה אין להם השגה כי אין משיגים אלא בנוה שנמשך כבר בת"ת להיות כולל ולא בשרשו כו', ולכך וגדולתך היינו עצמיות הכי אספרנה היינו המל' כו' וד"ל.

זכר רב טובך יביעו וצדקתך ירננו, הנה ידוע דיסוד נק' טוב בכ"מ כמ"ש אמרו צדיק כי טוב כו', והטעם הוא לפי שכל הטוב וההשפעה הנשפעת מן המשפיע להמקבל בדרך עילה ועלול הם ע"י יסוד דייקא שהוא מקשר ומחבר אותו * וכמ"ש בזה"ק ע"פ כי כל בשמים ובארץ דאחיד בשמיא ובארעא שמחבר המשפיע הנק' שמים אל המקבל הנק' ארץ כו', והנה רב טובך הוא יסוד דא"א שהוא טוב גדול להיות מבחי' כ' והוא בחי' השפעת רצון העליון דכ' לישראל וכמ"ש רב טוב לבית ישראל דייקא. והענין הוא כי בהיות ידוע דכל דבר הגבוה ומרומם בעצמותו יותר יכול להשפיל א"ע למטה יותר ולכך הנה בעצמות א"ס נאמר ועברתי בכל ארץ מצרים אני ולא מלאך כו' כי מפני שהוא מרומם בעצמותו בתכלית הרוממות עד שלפניו אין נמצא בחי' התחלקות כלל ולזאת יכול לירד ולהשפיל א"ע למטה מטה ואפי' בקליפת מצרים כמו שהוא מתגלה למעלה, מאחר שאין לפניו שום מסתיר כלל ואין לפניו בחי' התחלקות ואפי' בבחי' הכתר שכבר נמצא שם בחי' התחלקות א"כ לכאורה יש סברא שלא יהי' מתגלה למטה רק למעלה מפני שאינו בערך המדריגות שלמטה כו', אך מ"מ ההתחלקות אינו התחלקות גמור להיות כאו"א נבדלים זמ"ז כי גם שם כולם בבחי' אחדות וההתחלקו' הוא מועט מאוד, וע"כ יכול להיות גשפול למטה מטה כנ"ל, וכך ג"כ עפ"י קבלה

וגדולתך : בכתי' ב : אבל וגדולתך.
 התכללות : בכתי' ב : בהתכללות.
 אותו : בכתי' ב : אותן.

מבואר שאור הכ' מתלבש בכל האצ"י או"א מלבישים לזרועות דאו"א * אבא בחדס אחד ותליא ואימא בגבורה כו' ויסוד או"א * נמשך למטה מאו"א והוא מעצמות הרוממות דכ' ע"כ מתלבש למטה מטה ולזאת ג"כ יובן דמפני שבחי' היסוד הוא השפעת עצמותו ע"כ נמשך למטה מחו"ג * שבו וד"ל. ולכן נאמר ורב טוב לבית ישראל שהוא למטה מטה מפני שהוא גבוה מאוד ע"כ יכול להשפיל למטה מטה כנ"ל. וזהו זכר רב טובך יביעו פי' זכר היינו כענין שאומרים זכר מאיזה * דבר מספר שהוא רק הזכרון של אותו הדבר בלבד ולא מהותו כו' דהיינו ראשי הפרקים וזכרון דברים שהי' באותו ענין כו' וכך בחי' רב טוב שהוא היסוד כמו שהוא אינו נשפל למטה, כי התחתונים לא יהיו יכולים להכיל אורו אלא רק בחי' זכר שלו בלבד הוא שנמשך, עד שע"י הצמצומים הגדולים הוא נמשך במל' להיות מהיה בי"ע, וז"ש אח"כ וצדקתך ירננו, דהיינו ע"י הזכר דרב טובך הנ"ל נמשך לבחי' צדקתך שהיא המל' שמחי' בי"ע ועי"ז ירננו הנפעלים שבבי"ע.

וביאור הדברים הנה מבואר במ"א ע"פ רני ושמחי כו' דכתי' צדק מלאה ימינך דהיינו בחי' המל' הנק' צדק היא מלאה מן החסדי' הנק' ימין להיות עי"ז מחיה בי"ע, שזהו חסד גדול שנשפל למטה מטה כדי לגמול חסד ולהחיות נפשות הנבראים כו' ועי"ז יש מאוני צדק שהם בחי' מאוניים לשקול ערך השפעתה בכל נברא לפי * ערך הכלי והם בחי' גו"ה כנודע וזוהו נמשך בבי"ע להיות ירננו דהיינו שע"י אור ההשגה שנמשכת אליהם מן המל' עי"ז הם מרננים אח"כ ברינה ועונג נפלא להיות שרוצים להתעלות ולהתכלל באור העצמי' המאיר באצ"י דרננא ברמשא לפי שהוא בבחי' חושך שאינו מאיר שם גילוי אא"ס ומרננים וחפצים להתקרב בגילוי אור כו' אבל שמחה בצפרא כשכבר נתעלה באצ"י ששם איהו וגרמהי חד אז הוא בבחי' שמחה כמבואר שם וד"ל. וכל כח זה נמשך במל' מהשפעת יסוד א"א הנק' רב טוב שע"י וצדקתך ירננו כו'. והענין כי הנה ידוע שיש ג' מסכים בין ד' עולמות אבי"ע בין אצ"י לברי' ובין ברי' ליצי' ובין יצי' לעשי' וענין הפרסא ידוע שהיא המגשמת האור אלקי שיהי' מתגשם עד שיהי' מקור לשלמטה שאינו ממהות עולם העליון שלפניו ובאם שלא הי' פרסות הי' נמשך ומתפשט האור

דאו"א : בכת"י ב : דא"א.

או"א : בכת"י ב : א"א.

למטה מחו"ג : בכת"י ב : למטה מחו"ב.

מאיזה : בכת"י ב : מאותו.

לפי ערך : בכת"י ב : לפי חוק. ובכת"י ג : לפי מוג.

להחיות נבראים * בלי גבול זולת ע"י הפרסות מאחר * שכבר נתגשם האור כלה עד עשי' בלבד, והארת השפעת יסוד א"א הנ"ל בוקעת כל הפרסות עד שנמשך למטה מטה בעשי' וד"ל.

חנון ורחום ה' ארך אפים וגדל חסד, פי' ארך אפים שהפנים ארוכים וכמ"ש באור פני מלך חיים דהנה פי' אריכא דאנפין היינו בחי' כתר עליון שהוא נק' אריך ע"ש האריכות וההתפשטות בלי הגבלה, והנה כאשר תאיר הארה ממנו לז"א אז נאמר באור פני מלך כו' והיינו כמ"ש באדרא כשז"א מסתכל במצחא דא"א מקבל ש"ע נהורין כי ק"ן יש לו בפ"ע והיינו כמ"ש קנה חכמה קנה בינה וכשעולה בבחי' כ' נמשך לו עד * ר"ך נהורין שהם בגימטרי' אר"ך עם הכולל שלכן נק' הכתר בשם אריך כנ"ל שאז נמשך במל' ג"כ, וז"ש רז"ל כסא דוד מחזיק רכ"א לוגין שהם אותיות ארך ר"ך נהורין כו' וד"ל, וזהו חנון ורחום ה' פי' חנון ורחום הם מי"ג ת"ד כמ"ש אל רחום וחנון כו' שמהם מתפשט הארה להיות בבחי' ה"א * דהיינו ז"א דאצי' וע"כ נק' גדל חסד כלומר שהחסד שלו הוא גדול כו'. והענין כי הנה עד"מ המלך מפני שהמטמון שלו הוא הרבה שיש לו אוצרות גדולים וסגולות מלכים ע"כ אנו רואים שההפקר והפרורים שלו דהיינו מה שנאבד בין שריו ועבדיו משלו דהיינו שנשאר אצליהם אלפי אלפים ואין חשוב אצלו כלל והיינו מפני עוצם ריבוי המטמון שלו ע"כ אין זה תופס מקום כלל ולכך גם הפרורים וההפקר הם רבים מאוד כי לפי ערך עוצם הסך ככה יהי' הפירוורים כו' וכמו"כ למעלה לפי שבבחי' הכי' נאמר המתנשא מימות עולם שהוא המתנשא וגבוה מכל בחי' אצי' כי הוא מתפשט בלי הגבלה והוא בבחי' א"ס ממש לכך בחי' החסד המתפשט ממנו גדול הוא, וזהו וגדל חסד כו' לפי שיש השפעה גדולה שתשובה מאוד בעיני המקבלים הרי לפניו אין זה תופס מקום כלל מעוצם גדולתו וזהו וגדל חסד שהחסד גדול והיינו כנ"ל במשל שאפי' הפירוורי' שלו להיותם ממטמון רב הם גדולים כו' וד"ל.

טוב ה' לכל ורחמיו על כל מעשיו, פי' לפי שטוב ה' לכל דוקא כי לפי שהוא בבחי' כתר"ה * הרי נאמר שם כחשיכא כאורה כידוע ונאמר ג"כ משהו קטן וגדול שם הוא דייקא כי שניהם לפניו שווים מאחר שהוא מופלא

נבראים : בכת"י ב : נבראים בע"ג בלי גבול.

מאחר . . . עד : בכת"י ב : מאחר שבהם נתגשם האור כלה כוחו עד.

עד : בכת"י ב : עוד.

ה"א : בכת"י ב : הוי'.

כתר"ה : בכת"י ב : הכתר.

ונעלם מכל ההשתלשלות בתכלית ההעלם א"כ לא יתכן לומר שבח"י זו קרובה אליו יותר מזו ומטעם זה הרי טוב ה' לכל דהיינו לכל הנבראים בשוה וכמ"ש אח"כ ורחמיו על כל מעשיו פי' מעשיו הם המעשים דעולם העשי' שגם להם מגיע הרחמנות שלו מטעם הנ"ל וד"ל.

יודוך ה' כל מעשיך ואח"כ וחסידריך יברכוכה פי' לפי שאמר למעלה בפסוק ורחמיו על כל מעשיו שנמשך אא"ס למטה מטה בבחי' עשי' ע"י יסוד א"א הנ"ל ע"כ אמר יודוך ה' כל מעשיך מזה גופא שאתה נשפל לכל מעשיך גם בעשי' הרי מעומק תחת זה גודע שיעור העומק רום שהוא למעלה מעלה בעצמות הרוממות ואעפ"י שא"א להשיג בהשגה ממש מ"מ יודוך בחי' הודאה בלבד כנ"ל וד"ל. וחסידריך יברכוכה פי' יברכו כה כמ"ש בווה"ק דהיינו המשכת א"ס בהמל' שנק' אדני בבחי' ברכה ותוספות גילוי כו'. והענין הוא כי ההודאה יכולים כל הנבראים להודות לפניו ואפי' בבחי' עשי' אבל בחי' הברכה להמשיך גילוי אא"ס במל' דהיינו * הארת הכת' שמתלבש במל' ע"י אמצעות יסוד אבא הנק' ברוך כידוע א"א אלא לבחי' חסידריך והיינו כמארז"ל איזהו חסיד המתחסד עם קונו פי' שאין כוונתו במה שמברריך וממשיך שבביל עצמו רק כדי שיהי' גילוי אלקות שבשביל קונו עושה ולא על מנת לקבל פרס, והיינו שנאמר קרוב ה' לכל קוראיו לכל אשר יקראוהו באמת דוקא וד"ל.

כבוד * מלכותך כו' וגבורתך כו' להודיע לבני האדם גבורותיו וכבוד הדר מלכותו, פי' כבוד מל' דאצי' שבנינה מן הגבו' וזהו וגבורתך ידברו כו' וכן להודיע לבני האדם גבורותיו ועי"ז נמשך בנין המל' הנק' הדר מלכותו כו', אך הטעם שבפסוק ראשון אמר כבוד מלכותך כו' לנוכח וכן וגבורתך כו' ובפסוק השני נאמר מלכותו בלשון גסתר וכן גבורותיו כו', והענין שיש ב' בחי' מל' הא' הוא מל' הכללית דאצי' הנק' רחל עקרת הבית והב' היא מל' דתבונה דאצי' הנק' לאה וכמ"ש שם ה' * גדולה לאה דהיינו ה' עילאה בינה שנמשך ממנה מל' לתבונה, ושם ה' * קטנה רחל דהיינו ה' תתאה כנ"י * כו' ושני מלכיות אלו שניהם בנינם מן הגבורות, אמנם בנין המל' הכללי בנינה מה' גבורו' דו"א והם הם מעלמא דאתגליא שהוא זו"נ כמ"ש והנגלות לנו * ו"ה

דהיינו : בכת"י ב : דהיינו מבחי' הארת.

כבוד : בכת"י ב רשום למעלה מזה : ליל שבת פי' תצא.

ה' גדולה : בכת"י ב : הגדולה.

ה' קטנה : בכת"י ב : הקטנה.

כנ"י : בכת"י ב : כנ"ל.

לנו . . . וכמ"ש : בכת"י ב : לנו ולבנינו וכמ"ש.

נגלות כו' וכמ"ש במ"א וכן המל' בעצמה דאצי' הוא ג"כ בחי' גילוי עד"מ הדבור כו' ולכך נאמר עליהם כבוד מלכותך לנוכח דהיינו מל' דאצי' וכן וגבורתך לנוכח דהיינו ה"ג דו"א הבונים את המל' והם גלויים וידועים וכמ"ש בזוה"ק שהח"ס דו"א נק' אתה כהן לעולם וכן יומם יצהה הוי"ה חסדו כו' מפני שז"א מאיר בבחי' גילוי ע"כ חסד דו"א נק' אתה לנוכח אבל הבינה נק' הוא וכמ"ש ועבד הלוי הוא וכן הוא * יעשנה כו' מפני שהוא מעלמא דאתכסי' שנעלם מהותו ולא יתכן לקרותו לנוכח וכמו"כ בנין המל' דתבונה הוא מה"ג דאימא שהם מעלמא דאתכסיא וגם מל' דתבונה עצמה הם מעלמא דאתכסי' עד"מ המחשב' כו' ולזאת נאמר עליהם גבורתיו בלשון גסתר שהם ה"ג דאימ' וכן מלכותו מל' דתבונה כו'.

אך להבין ביאור הדברים מהו ענין בנין * מלכיות הללו ע"י הגבורו' דייקא. הנה יחוד * ז"נ ידוע שיחוד קול דבור היינו חיצוניו' דו"א שנק' קול כשנתיחד עם חיצוני' הדבור. הרי אנו רואים שיחוד זה הוא מבחי' גבורו' עד"מ הקול פשוט הכולל אר"מ הרי כשהוא בהבל הלב וכשנמשך ממנו הוא פשוט בתכלית ואין בו בחי' התחלקות וכשהוא צריך להתפשט בדבור לזולתו הוא מתחלק תחלה לחלקים בה"א מוצאות הפה אחה"ע מהגרונן וכו' והתחלקות זו היא בחי' גבורו' שטבעו לחלק כידוע והיינו לפי שמל' עולם הדבור שמתחלק לחלקים דווקא להאיר לפרטית מלאכים ונשמות כאו"א כפי מהותו כו'. והנה משל היחוד זה בקול דבור הוא על חיצוניות ז"נ כנ"ל וכמו"כ יובן למשכיל ג"כ על יחוד דפנימיות * ז"א עם מל' שהוא משל * התלבשות המדות שהם פנימיות דפרצוף ז"א וחיצוניו' הוא הקול כנ"ל כאשר המדות מתלבשים בדבור שיש דבורים שהם ממדות האה' ויש * שהן מיראה או מת"ת וניצוח ע"ד הנ"ל באה', כי הנה עד"מ כשהאבה מתלבשת בדבור הרי היא מתחלקת לחלקים שהיינו שבכל תיבה שהוא מדבר הוא מלביש איזה מקצת ושמץ * מזה הא' כו' וכ"ז הוא בזו"ג כנ"ל וכמו"כ יובן בענין מל' דבינ' * שהוא אותיות

הוא יעשנה : בכת"י ב : הוא עשנו.

בנין : בכת"י ב : בנין ב' מלכיות.

יחוד : בכת"י ב : יסוד.

דפנימיות . . . שהוא : בכת"י ב : בפנימיות דא"א עם זו"ג.

משל : בכת"י ב : כמשל.

האה' ויש : בכת"י ב : האה' דהיינו כשמפרש האהבה ברבור.

ושמץ . . . בזו"ג : בכת"י ב : ושמץ מהאבה ולפי מספר הדיבורים כן מספר

ההתחלקות וזהו ג"כ מן הגבו' והיינו דבנין המל' מהגבו' כנ"ל וכו' והוא בזו"ג.

בענין מל' דבינ' : בכת"י ב : בנין המל' דתבונה.

המחש' מגבורו' דאימא דייקא. הנה כמו שיש מדות הגלויות שבלב כן יש מדות הנעלמים בשכל כי מאחר שהמדות תלויים כמ"ש לפי שכלו יהולל איש שמי שהוא קטן הדעת ושכלו מצומצם כמו התינוק לכך המדות שלו ג"כ קטנים שיתאווה לדברים קטנים ומי ששכלו רחב גם תאוותו לדברים חשובים ויקרי הערך, וא"כ מכה שמציאתם וגידולם בא משכל ואיך שיהי' השכל יהיו גם הם כנ"ל, וא"כ מאחר שהשכל הוא המקור המולידם כנ"ל ממילא הם כלולים בו תחילה והוא ענין מדות שבשכל ונק' למעלה חג"ת נה"י דאימ' שהוא נטיות השכל חסד וזכות וגבו' וחובה כו' והמדות * מתלבשים במל' דתבונ' שהוא אותיות המח' להיות חושב מה שנוטה שכלו אם לזכות כו' ושם ג"כ המדות שעפ"י השכל מתחלקים לחלקים בתיבת המח' כנ"ל בענין הדבור כו' שהרי המח' והדבור הכל ענין אחד בזה ששניהם נקראים דבור אלא שמח' נק' דבור פנימי * הנעלם והיינו כמ"ש בע"ח בענין פיתוחי חותם שהוא בחי' הנקודות וכ"ב אותיות שנמשכים מיסוד דאי' למל' דתבונה והיינו * יסוד דאי' נק' חותם והוא מפתח ובא לגילוי במחשב' כי היסוד הוא השפעת כללות המדות להיות מזה אותיות המחשבה בהתחלקו' וה"ז בנין המל' דתבונה ג"כ ע"י הגבורו' שמתחלקים הצירופי' והמדות שבהם וכנ"ל בענין הדבור כנ"ל.

וזהו כבוד מלכותך יאמרו וגבורתך ידברו והיינו בענין * המל' הכללי ע"י ה"ג * דאי' כנ"ל, ופי' כבוד מלכותך הוא כי כבוד גימטרי' ל"ב נתיבו' חכ' שנמשכי' מחכ' שבמל' הם ל"ב פעמים ויאמר אלקים שנאמרו בעובדא דבראשית כידוע והיינו שע"י התחלקות לל"ב נתיבות חכ' * שבומ"ף, שהוא שורש כל התהוות שבבי"ע עי"ז מתחלקים ג"כ הנבראים שבבי"ע לרבבו' מדריגו' והן הן המלאכים הרבים ועליה' נאמר כבוד מלכותך יאמרו וכן ידברו דהיינו המלאכים ידברו בענין המל' הכללי מפני שהם נתהוו על ידה בהתחלקותה לחלקים ע"י הגבורו' כנ"ל וד"ל. ואח"כ אומר

להודיע לבני האדם גבורותיו כו' והיינו על הגשמות שנק' בני האדם עילאה מפני שהם למעלה ממדריגו' המלאכי' כי המלאכי' נבראו מעשרה מאמרות כמארז"ל ועוף יעופף על הארץ זה גבריאל כו' שיש מהן אומרי'

והמדות : בכת"י ב : והמדות הם.

פנימי' : בכת"י ב : הפנימי.

והיינו : בכת"י ב : והיינו כי יסוד.

בענין : בכת"י ב : בנין.

ה"ג דאי' : בכת"י ב : הגבורות דו"א.

חכ' שבומ"ף : בכת"י ב : מחכמה שבמלכות.

בחמישי בשבת נבראו ויש מהן אומרים בשני אבל לכ"ע לא בראשון כו' והיינו לפי שנמשכי' מן המל' כנ"ל אבל הנשמות היו קודם בריאת העולם ע"י עש"מ כמארז"ל במי נמלך בנשמתן של צדיקים דמשמע שהיו לפני עת הבריאה להיותם נמשכים מאו"א כמ"ש שאת' ה' אלקינו כו' והם למעלה מע"מ דנוק' וכמארז"ל ישראל עלו במח' דהיינו באו"א שנק' מחש' סתימאה ועליה' נאמר לבני האדם גבורותיו פי' שהן ה"ג דאי' שבונים הדר מלכותו מל' דתבונה שהם מעלמא דאתכסי' הרי הם יכולים להיות מושג לבני אדם שהם הנשמות מפני שנלקחו משם כנ"ל, משא"כ המלאכים אין להם השגה רק בו"א * בלבד וד"ל. והנה אעפ"י שנש"י שהן מאו"א כנ"ל אעפ"י"כ באין ונמשכין למטה ע"י זר"ן וע"כ נאמר שום תשים עליך מלך לקבל עומ"ש לפי שנמשכים ע"י הנוק' כנ"ל כי אין מלך בלא עם והעם הם נפרדי' דוקא שהם עבדים ולא בנים והיינו בהיותם באו"א נק' בנים כברא דאתתקף כו' כמ"ש במ"א ואח"כ כשנמשכים מזו"ג נק' עבדים כמ"ש משה עבדי כו', וזהו כבוד הדר מלכותו פי' הדר מלך הח' שנק' הדר מפני שהוא משם מ"ה המחבר שני הפכים וזהו תכלית ההידור כו' וכמו"כ ישראל מפני ששרשן מאו"א אמר הדר מלכותו דהיינו שנמשכים משם מ"ה שעושה בהם התכללות כנודע וד"ל.

מלכותך מלכות כ"ע וממשלתך בכל דור ודור, הנה כפל לומר ב"פ מל', היינו מלכותך לנוכח רחל מל' הכללי שהוא מעלמא דאתגלי' כנ"ל ומל' סתם לנסתר לאה מל' דתבונה כנ"ל ואח"כ חזר ואמר וממשלתך בכל דור ודור, בתחלה על המל' אמר כל עולמי' ועל הממשלה אמר בכל דור ודור. הנה יש להקדים תחילה הידוע שיש במל' י"ס חב"ד חג"ת נהי"ם וכידוע למעייני' בספרי הקבלה שגם במל' דעשי' יש י"ס ומתבונה שבמל' דעשי' נמשך ג"ע התחתון ויסוד שבמל' דעשי' הוא הבהמ"ק ומל' שבמל' דעשי' הוא ירושלים ובדרך * הוא הארץ כו' וכן הוא עד רום המעלות בשורש כל השרשים עד בחי' מל' דאצי' שיש בחי' * יו"ד ספי' הוא ג"כ ע"ד הנ"ל דביני' שבמל' הוא שורש הג"ע כו' ומל' שבמל' הוא שורש הארץ כו'. והנה ההפרש שבין מלוכה לממשלה למעלה הוא כי פנימיו' המל' היינו חב"ד שבמל' נק' מלוכה וחיצוני' המל' היינו נהי"ם שבמל' נק' ירושלים. כי פי' מלך הוא עד"מ כאשר אנשי המדינה מושחים איש אחד ומקבלים אותו שיהי' מלך עליהם

בו"א : בכתי' ב : לכה"א.
 ובדרך : בכתי' ב : ודרך כלל.
 בחי' : בכתי' ב : בה.

כרצונו וע"כ כאשר הוא מולך עליהם כרצונו * שע"ז התנאי קבלוהו מתחילה, אבל ענין ממשלה הוא ענין שליטה וממשלה שהוא עפ"י הכרח העבד ולא כרצונו כי כך פי' של תיבת מושל שהוא מושל עליו בע"כ ואין רצון העבד מסכים לכך אלא מפני שמוכרח לכך כו' והרי זה כדמיון מי שיש לו חיות ובהמות שלא יתכן לומר שהוא מלך עליהם מפני שאין להם שכל והכרה להיות מקבלין אותו וסרים למשמעתו עפ"י רצונם אלא רק ע"י הכרח מחמת שמכה אותם אם סרים מן הדרך וה"ז ענין ממשלה כנ"ל. וכך הנמשל למעלה חב"ד שבמל' היינו בחי' מלוכה דהיינו כאשר התפשטות מלכותו ית' על העולמו' הוא עפ"י רצונם שמקבלים עומ"ש מפני שיש להם דעת והכרה באלקות עד שמקבלים עול מלכותו עליהם ברצון אמיתי מפני שמשגיגים בכי טוב איך שאין עוד מלבדו וזהו דייקא בעולמו' עליונים שהם רוחנים ויכולים להשיג כנ"ל, וזהו מלכותך מכ"ע דהיינו עולמות העליונים והיכלות העליונים שם נמשך המלוכה כנ"ל, אבל נהי"מ * שבמל' הוא בחי' התפשטות הממשלה להיות מושל על בריותיו ועושה משפט בהם להעניש הרשע וליתן שכר טוב לצדיקים כו' אפי' בע"כ דהיינו בעולמו' התחתונים שאין השגתם ושכלותם מגיע להיות משיג ומכיר אלקותו שיהי' מקבל עומ"ש ברצון אמיתי וד"ל. וזהו וממשלתך דהיינו נצח הוד יסוד מלכות * שבמל' בכל דור ודור היינו למטה בעולם הזה הגשמי כו' וד"ל.

סומך ה' לכל הנופלים וזוקף לכל הכפופים, הנה פי' כל הנופלים שנים במשמע היינו זו"נ ששניהם נופלים ממדרגתם שבאצי' ויורדים בבי"ע והוי' סומך אותם ומעלה אותם למקומם כו'. זהענין כי הנוק' יורדת בבי"ע למטה מטה כמ"ש יונתי בחגוי הסלע כו' להחיות הנפרדים וליתן להם מזון ומחי' ומתלבשת בתחתית כל המדריגו' ואפי' בע' שרים ליתן להם יניקה מאלקות כו' וה"ז נפילה עצומה ממקום גבוה בתכלית דהיינו אצי' שמייוחד במאצי' למקום נמוך בתכלית דהיינו בעלמא דפרודא כו', ואמנם ז"א דאצי' אעפ"י שאינו נופל כ"כ להיות מתלבש בע' שרים להחיות אותם אעפ"י כ גם הוא יורד ממדרגתו לברר בירורים וכנודע ליו"ח שביום א' מאיר בחי' החסד שבאצי' ומתלבש בח"ס דברי' לברר בירורי גוגה וביום ב' מאיר בחי' גבור' דאצי' בגבו' דברי' לברר בירורים, ועד"ז בכל ששת ימי המעשה שמתלבש

עליהם כרצונו : בכת"י ב : עליהם ועושה בהם כרצונו אין זה עפ"י הכרח כלל מפני שכן רצונם שיהי' מלך עליהם לעשות בהם כרצונו.

נהי"מ : בכת"י ב : נה"י.

מלכות : בכת"י ב ליתא תיבה זו.

בכל יום בחי' מו"ק * דאצי' בבי"ע לברר בירורים כי איש דרכו לכבוש כמ"ש במ"א. והנה לע"ל כשיושלמו כל הביירוים ויהי' התגלות אא"ס בבי"ע כמו באצי' אז נאמר סומך ה' לכל הנופלים שלא ירדו עוד ממדריגתם כנ"ל וזוקף ה' לכל הכפופים היינו ג"כ זר"ן שלפעמים אין נופלים לגמרי אלא נכפפין מעט כי הנפילה הוא שנופל בכל גופו מראש עד רגל ממקום מעמדו למקום אחר אבל הכפיפה הוא שעומד על מצבו ומעמדו כבראשונה אלא שקימה ועמידה זו היא רק ברגליו אבל ראשו או אפי' גופו נכפף ממקום מעמד הרגלים למטה הימנו כו', והנמשל מזה למעלה ג"כ מובן שענין הנפילה הוא כשירודים בכל הט' ספי' שלהם בבי"ע אבל הכפיפה הוא רק הרכנת הראש דהיינו שחב"ד שבה הוריד ממדריגתו ונמשך למטה בבי"ע אבל נה"י שלו הוא על מצבו ועל מעמדו וכן חג"ת רק שנכפף בראשו שהוא חב"ד, ולפעמים נכפף בכל גופו רק הרגלים שהם נה"י נשארים על מעמדם וחג"ת נכפפים כו', והיינו עד"מ בשפע שכל שמשפיע הרב לתלמידו שכח שכל של הרב נשפל ממדריגתו להיות מעיין באיכות ההשפעה להמקבל ולהשפיע השכל אליו ונמשך ונשפע השכל אל המקבל והר"ו ענין כפיפת הראש דהיינו חב"ד להיות נמשך אל המקבל כנ"ל, אמנם אין זה רק כפיפת ראשון שהוא החב"ד לבד אבל כל מהותו הוא על מקומו דהיינו המדות שהם החג"ת וכן הנהי"ם שאינם נשפלים כו' וה"ו ענין הרכנת הראש כנ"ל ולפעמים נכפף גם החג"ת דהיינו שצריך להשפיע מזה * להמקבל חב"ד או גבו' שנמשך ונכפף המדות בצירוף השכל ואעפי"כ אין זה נפילה לגמרי שנשאר הנה"י על מקומו כו', והנה כך ג"כ בזו"ג כנ"ל שהם כפופים לפעמים אבל כשמתעלים לגמרי באצי' נאמר וזוקף לכל הכפופי' וד"ל.

עיני כל אליך ישברו כו', ומבואר בכוונת האריז"ל עיני כל אליך ישברו להמתיקן כו' פי' כל הוא מל' דאצי' [ואעפי"י שלפעמי' נק' כל יסוד] דעד לא קבילת דכר שהם החסדי' דדכורא הממתיקים גבורו' דנוק' נק' כל בלא ה"א וכד קבילת דכר נק' כלה דהיינו המשכת החסדים בנוק' או ניתוסף ה"ח כו'. והנה העיני כל הוא עיני דמל' אליך ישברו דהיינו להשפעתו דדכורא שהעינים מסתכלים ומביטים מתי ישפיע כו' ואתה היינו חכ' או ח"ס או נצה שנק' אתה מפני שהם מבחי' חסדים שמשם נלקח המ"ד ואתה זה נותן להם את אכלם שהוא המ"ד כנ"ל הממתיק אותם בעיתו פי' כי גם באופן ההמתקה איך ומה יהי' המזיגה יש כמה בחי' כי הנה עיקר הטעם שהעיני כל משברים

 חו"ק : בכת"י ב : חלק.

מזה . . . חב"ד : בכת"י ב : מדה . . . חסד.

וממתיקים להחסדים שיהיו ממתיקים הגבו' הוא כי הגבו' בלתי חסדים אינן טוב מפני שהוא תכלית הצמצום שיהי' מניעת השפעה מזה וגם החסדי' בלתי גבורו' יכול להיות נמשך במקום שאינו צריך והעיקר הוא להיות שיתוסף מדת הרחמי' שיהי' הגבורו' נמתקים, ואמנם יש בזה כמה בחי' שונות שכאשר יהי' החסדי' מתגברי' ביותר יהי' גילוי ההשפעה ביתר שאת ואם הם מועטים כן ההשפעה אינה בגילוי כ"כ וכו' והוא משתנה בין חול לשבת ובין שבת ליו"ט שבכולם אין המזג * שתי, וזהו נותן להם את אכלם בעתו פי' המיד נמשך בעתו לפעמי' בשבת בגילוי יותר כו' ובחול בצמצום וכמ"ש ודבר בעתו מה טוב בעתו דוקא לפי האיש * כך נמשך ההמשכה וההשפעה ודל'.

פּוֹתַח את ידיך ומשביע כו' וארוז'ל א"ת ידיך אלא יודיך כו'. והנה פי' פותח את ידך היינו פתיחו דיודיין דת"ד שהת"ד הם יודיין וויין שנמשכים ונפתחים בחכ', כי הנה ענין הי"ג ת"ד ידוע הוא שהוא ענין צמצום והארה דכתר הנמשך בי"ס הנאצלים בבחי' שערות דדיקנא עילאה דא"א שהם י"ג מזלות אל רחום וחנון כו' דאבא יונק ממזל הח' ונוצר ואימא ממזל הי"ג ונקה כו', דהנה החכ' גק' ראשית מפני שהוא ראשית הגילוי וע"כ הוא ראשית לי"ס הגלויים שהם ענפים מסתעפים ומתפשטים מאור החכ' והוא עד"מ מוח האדם השוכן בג' חדרי הגולגולת הוא הראש שבו שהוא הכח הראשון שמאיר בבחי' גילוי בכלי הגוף מן הנפש ולכך הוא כולל כל כחות הרמ"ח אברים שנמשכי' ממנה כו' וכמ"ש במ"א, ואמנם הרי החכ' אעפ"י שממנה נמשכי' הי"ס כנ"ל הוא בדרך עילה ועלול שהרי גם החכ' הוא גילוי כנ"ל אבל הכ' הרי נאמר עליו ישת חושך סתרו שהוא בהעלם * שאינו מתגלה כלל והוא העלם אמיתי ונאמר עליו בזוהר סתימא דכל סתימין כידוע והיינו לפי שהחכ' אעפ"י שהיא כוללת היו"ד ספי' והיא מקור ומשפיע אליהם כנ"ל עכ"ו הרי היא בערכם ומקבלת ממקור הראשון שהוא הכ' ואינו מהות בפ"ע שלא תהי' צריכה לקבל כו' וכן דרך כלל אור ושפע האצ' הנמשך לבי"ע אעפ"י שהאצ' גבוה הרבה יותר מבי"ע והוא מקור אליהם עכ"ו הוא ג"כ בחי' מקבל מעולמות הא"ס אשר לפני האצ' וכמ"ש ומקבלין דין מן דין כו', וא"כ גם גילוי אור האצ' שמאיר מבי"ע אינו בדרך דילוג גדול וצמצום גדול כ"כ כמהות האצ' שאינו מובדל כ"כ הרבה בדילוג גדול מאחר שהוא ג"כ צריך לקבל ואינו כלול בתכלית ומיוחד עם המאצ' עד שלא יהי' שייך לומר עליו שהוא מקבל מאחר

המזג : בת"י ב : היוזב.

האיש : בכת"י ב : העת.

בהנעם שאינו : בכת"י ב : בהעלם העצמות שאינו.

שהוא מהות א' עמו כו' וד"ל, אבל הכ' הרי הוא בחי' תחתונית שבמאצי' ואין שייך לומר עליו ענין מקבל השפע כי הוא מיוחד עמו בתכלית כו' וא"כ הוא רחוק הרבה מן האצי' גם מן החכ' ראשית האצי' ודילוג גדול כנ"ל וא"כ הארתו שמאיר בחכ' אין נמצא בכל ההשפעות שבכל ההשתלשלו' דאבי"ע דוגמא להשפעה זו מפני שכל ההשפעות אינן רחוקים כ"כ מן המשפיע אותו שאין צריכים להיות בצמצום כ"כ כמו ההארה זו דכ' בחכ' מטעם הנ"ל, וזהו הטעם שהארת הכ' בחכ' נמשל לענין השערות מפני שהם רק מחיצוני' המוח לא ככל האברין והמופת לזה הוא שלא יכאב בהחתך אותה כאשר יכאב בכל האברים וזהו ענין יודי"ן ווי"ן בתיקונא דיקנא שהם הצמצומים כנ"ל וד"ל. וזהו פותח את ידיך כו' דהיינו פתיחה וגילוי דיודי"ן בחכ' להיות מזה אצ"כ ומשביע לכל חי רצון, פי' כי יסוד נק' חי והוא מפני שכל עיקר השפעתה הוא ע"י יסוד דייקא שמקשר המשפיע עם המקבל וע"כ נק' טוב דהיינו כמו שאומרים העולם על איש גדיב שהוא טוב בטבע והיינו מפני שמטיב עם הבריות אף שאין מזה שום פעולה אליו כי מטבע הטוב להיטיב וכך יסוד נק' טוב מפני שבו ועל ידו נמשכים כל ההשפעות להעולמות אף שאין מזה פעולה אליו וע"כ נק' חי שהוא מקור * החיות שנמשך ע"י והיינו ע"י שמתלבשים בו ה"ח שהוא כל החסדי' שבחמש ספי' אלו מחסד עד הוד כידוע, ופי' לכל חי היינו מפני שהם ט"ו יסודות ק' * בכל פרצוף ויש ה"א פרצופים והוא ענין שנאמ' ט"ו פעמים דיינו אילו הוציאנו ממצרים דיינו אילו עשה בהם שפטים כו' דיינו, והנה ע"י גילוי הכ' שהוא הנק' רצון העליון (ונק' א"א) שמתגלה בחכ' עי"ז נמשך ביסוד ג"כ וזהו פותח את ידך בחכ' ועי"ז משפיע * לכל שהם ט"ו יסודות הרצון דכתר כנ"ל שיהי' נמשך ממנו בכל העולמו' וכנ"ל וד"ל.

צדיק ה' בכל דרכיו כו' הנה צדיק הוא גם כן יסוד וההפרש בין כשנק' חי לכשנק' צדיק הוא כשהוא משפיע חיות לפנימיות העולמות נק' חי וכשמשפיע חיות לחיצוניות העולמות נק' צדיק, כי צדיק הוא נק' מפני שהוא בעל צדקה והצדקה הוא גשמיות כסף וזהב כו', וכמו"כ כשיסוד משפיע בחיצוני' העולמו' נק' צדיק כנ"ל. והנה הצדיק ה' נמשך בכל דרכיו פי' דרכיו הוא כמ"ש ושמרו דרך הוי' שהוא הדרך להיות נמשך מבחי' ע"י לו"א וכמ"ש ארחות הוי' חסד כו' דהיינו דרך * ואורח להמשכת שם הוי' ממקורו שבע"י

מקור : בכת"י ב : עיקר.

ק' : בכת"י ב : ג.

משפיע לכל : בכת"י ב : משביע לכל חי רצון.

דרך ואורח : בכת"י ב : דרך אורך ורוחב.

כו', והנה כתי' הנותן בים דרך פי' היינו דרך שלמטה והוא דרך ומבוא לרבים
דהיינו גם בעולמו' הנפרדים שיהי' מל' דאצי' עתיק לברי' ומל' דברי' עתיק
ליצי' ומל' דיצי' עתיק לעשי'. וזהו צדיק ה' כו' וחסיד כו' פי' חסיד
אותיות חסד ומה שיש בו יו"ד היינו לרמוז על הארת היודי"ן דת"ד דא"א ביסוד
להיות משפיע רצון העליון ועי"ז מתלבש בעשי' הנק' מעשיו כו' מפני שכל
הגבוה יכול להיות משפיל א"ע יותר למטה כידוע וד"ל.

קרוב ה' לכל קוראיו כו' מפני שנמשך גילוי א"ס למטה בעשי' הרי אז
הוא קרוב לכל קוראיו ולא יהי' האצי' שהוא דק ורוחני מעשי' קרוב
יותר לא"ס מעשי' מפני שא"ס מלובש בעשי' כמו באצי' וע"כ הוי' * קרוב
לכל קוראיו בשוה וד"ל.

שבת שובה

שבת שבתון * הוא לכם ועניתם את נפשותיכם בט' לחדש בערב כו'. להבין
מהו בתשעה בתשיעי לחדש מבע"ל, וגם מ"ש כאן שבת שבתון הוא ל'
זכר ובפ' אחרי כתי' שבת שבתון היא ל' נקבה (ושם נא' ועניתם סתם ולא
כתי' בתשעה). הנה כתי' וכפר על הקדש מטומאת ב"י וגו' ויש להבין מה
שייך כפרה על הקדש וכי הקדש חטא שצריך כפרה כו'. אך הנה נודע שכל
עיקר ירידת הנשמה בעוה"ז הוא רק בשביל קיום המצות משום דהיום לעשותם
דוקא היום והטעם הוא כמ"ש בזהר ע"פ ואברהם זקן בא בימים שהימים
קצובים לאדם שיעשה בכל יום בחי' לבושי' לנפש והוא מן המצות אשר יעשה
אותם האדם בכל יום נעשה מכל מצוה לבוש א' ואי פגים ולא עביד מצוה
חדתא אשתכח לבושא חסרא כו' כמ"ש ימים יוצרו כו' (והענין ידוע ומבואר
במ"א מפני שהמצות נעשה בדברי' גשמי' דדצ"ח דנוגה וכאשר מתברר ועולה
נעשה מהם בחי' לבוש מקיף לגשמה האלקי' בג"ע וכמ"ש ותלבש אסתר מל'

הוי' : בכתי' ב : הוא.

שבת שבתון : מאמר זה נכתב כאן מגוכי"ק כ"ק אדמו"ר האמצעי. ונדפס בשינויים
בלקו"ת דרושי יוהכ"פ סח, ד. וראה להלן ע' קסז נוסחא שניה ממאמר זה עם תוספת ביאור.

דאתלבשת הנשמ' בלבושי מל' כו' וע"י אותו הלבוש תוכל ליהנו' מזיו כו' וזהו
 ימי"ם יוצר"ו כו' כי צל ימינו עלי ארץ כו' וזהו ימי שנותינו בהם בהיכלו'
 דנגי' ע' שנה לברר בכל יום ע"י המצות וכמ"ש במ"א) וע"כ צריך אדם לבא
 בכמה גלגולי' עד שיקיים כל התרי"ג מצות ואפי' מצות כהנים וכה"ג (רק
 במצות מלוכה במלך לבדו שהוא כולל יוצאי' כ"י) כי כללות המצו' שרשם
 בחי' מקיף דכת"ר ל' כותר"ת כידוע ונחלק לתר"ך כו' והוא מ"ש לבושי'
 כו' וכל ניצוץ אלקי נק' אד"ם אדמ"ה לעליון כידוע ע"כ בכאו"א צ"ל כל
 הלבושי' דמצות כמו בכללו' נ"י בכלל) * . והנה יש להקדים מ"ש נשמה שנחת
 בי טהורה מל' כעצם השמים לטהור ענין בהירות והזדככות אור (דהיינו כשאינו
 נראה לעין לעוצם הדקות מפני רוב ההזדככו' כי כל אור שאינו בהיר ווך כ"כ
 נראה יותר לעין להיותו בבחי' יש יותר ע"כ נתפס בראות יותר משא"כ כשהאור
 מזוכך בתכלית אזי מופשט הוא מבחי' הישות עד שאינו נתפס כלל לעין הרואה
 להיותו בבחי' אי"ן כו') וזהו כל הנקרא בשמי' ולכבודי בראתיו כו' וידוע
 דהבריאה היא יש מאין וקודם שנעשה בחי' יש היה אור הנשמה כלולה ומיוחדת
 בשמי' שהוא בחי' אי"ן ממש וזהו טהור"ה היא בבחי' טהיר"ו עילא' ואח"כ
 אתה ברא"ת בבחי' י"ש (ובכללו' הוא בחי' א"ק שעליו נא' לכבודי בראתיו
 כו' ונק' אדם דבריא' כו' כידוע ויצרתיו בבחי' אדם דיצי' כו' והוא בחי'
 בי"ע בכלל) ואתה יצר"ת בבחי' י"ש מי"ש שהוא עולם המלאכי' שבעולם
 היצי' שמקבל מעולם הבריא' כמו הדיבור שמקבל מן המחשבה כידוע וכמ"ש
 בדבר ה' שמים נעשו כו' עד עולם העשי' שמקבל מעולם היצי' כדמיון העשי'
 שנמשך מן הדיבור כמו ויאמר אלקי' ויהי כן כו' וכידוע וזהו אתה נפחת בי
 שהוא מדבר בהתלבשו' הנשמ' בעוה"ז בחומר הגשמי וזהו ענין ירידת הנשמ'
 האלקי' בסדר השתלשלו' מבחי' טהיר"ו עילא' בד' עולמות אבי"ע עד
 שנתלבשה בעוה"ז וה"ז כמו מאיגרא רמא כו' והנה ירידה זאת לצורך עלי'
 היא כידוע והוא ע"י קיום המצו' בעוה"ז דוקא כנ"ל דהיום לעשותם וכו' וענין
 העלי' הוא שע"י המצו' תעלה אור הנשמה לבחי' קדוש שלמעלה מבחי' טהור
 דטהירו עילא' הנ"ל כידוע שקדושה היא ככהנים כמ"ש וקדשת"ו כו' וטהרה
 בלוי' כו' וע"כ מעלת ומדרגת הכהנים מובדלת ממעלת הלוי' כי הקדושה
 מובדלת במעלה מן מעלת הטהרה (לפי שענין הטהרה הוא רק הזדככו' ובהיררו'
 מה שאינו בחי' יש לבד כנ"ל משא"כ בחי' הקדושה שהוא מובדל בבחי' אי"ן
 ממש למעלה מבחי' ביטול היש וכמ"ש במ"א).

וביאור ענין זה הנה יובן בהקדים תחלה ביאור ענין טוב כ"ע וממלא כ"ע
 עדי"מ בדרך קצרה כמו אדם שחושב ומהרהר באיזה מציאת דבר מה
 שאנו רואי' שמחשבתו מלובשת בתוך אותו דבר ממש ומוקפת ממנו (כמו
 שמצייר במחשבה מציאת אור הרי נכנסה המחשבה ונתלבשה בתוך מציאת
 האור וכאילו האור מקיף למחשבתו זאת שחושב ומהרהר כו') וכמ"כ בדיבור
 כשמדבר ואומר דבר מה הרי הדיבור הוא מלובש באותו הדבר שמדבר בו
 וכך יובן למעלה בבחי' מחשבה ודיבור העליון (הגם שנא' כי לא מחשבותי
 כו') כמו בע"מ ויאמר יהי אור הרי בדיבור זה מלובשת המחשבה שבו ונק'
 מאמר סתום כידוע והרי בחי' המשכת האור והחיו' האלקי שבמחשבה ודיבור
 זה מלובשים בתוך המציאו' דהתהוו' האור להחיותו ולקיימו תמיד מאין ליש
 מאחר שבדבר ה' נתהווה הכל מאין כידוע וזהו הנק' בחי' ממלא כ"ע (וזהו
 שרפים עומדי' ממעל לו ממעל לשכינתא כי בחי' אותיו' הדיבור וגם אותיו'
 המחשבה מלובשי' בתוך תוכם כו') וגם בחי' מחשבה עליונה שלמעלה מן
 המדו' הנק' חכמה וגם בחי' מחשבה היותר עליונה מן החכמה סתימאה והוא
 בחי' הרצון שמלובש בחכמה כי כל רצון נק' בשם מחשבה כמו וחשב ה' כו'
 כידוע ונק' מחשבה אחת או רצון פשוט כידוע (והוא למעלה מבחי' הטעם לרצון
 שנק' מחשבה סתימא' כמשי"ת) הנה כל זה בא בבחי' ממלא בתוך כל עלמין
 הנבראי' מבחי' דיבור העליון דע"מ כמ"ש כל אשר חפץ ה' כו' וכת' כולם
 בחכמה עשית דמשמע שגם בחי' הרצון והחכמ' מלובשי' בבחי' עשי' ממש
 וד"ל אך יש בזה ב' מדרגות בחי' עלמין סתימין ועלמין דאתגליין והוא בחי'
 מחשבה ודיבור כי המחשבה היא בהעלם ומתאחדת יותר בעצמותו ומשם נמשכו
 הגשמו' וע"כ נק' טהורה ל' בהירות אור עד שא"א לבא לידי התגלו' לעין
 מחמת עוצם הבהירו' כנ"ל שנק' איין ממש וכמ"ש יוצר אור ובורא חושך
 שההעלם שבמחשבה נק' חושך העליון כמ"ש ישת חושך סתרו עד"מ אור
 מביהיק בדקות גדל ובהירו' עצומה שא"א להסתכל בו עד שמחשיך הראות
 (וכמו שכל קטן לגבי שכל המופלג הרבה הימנו שנתבטל אור השכל הקטן לגביו
 עד שהוא בבחי' חושך והעדר ההשגה לגמרי מפני אותו השכל המופלג כו' ויש
 בזה ב' סיבות א' מצד ביטול והעדר האור הקטן כמו תלמיד לפני רבו או לבנה
 בפני השמש וכה"ג והב' מצד עוצם הפלגת ערך האור הגדול שמחמתו יחשיך
 כל אור קטן הימנו (וענין חושך זה הוא ב' דברי' הא' ביטול עצמותו והב'
 העדר השגתו לגמרי באור הגדול הימנו והכל א') והא בהא תליא וד"ל וזהו
 ישת חושך סתרו' בבחי' העדר הגילוי למטה מעוצם הדקות (וא"כ הרי הוא
 חושך רק לגבי המקבלי' אבל בעצמו הוא אור גדול ואין זה בדומה עם המשל

באור גדול שמחשיך הראות כנ"ל אך הענין הוא דודאי זה אמת כמאמר דאפי' אור צח כו' אוכ"ם הוא לגבי עילת העלו' ונמצא גם אור צח בעצמו נק' חושך לגבי העליון הימנו מפני שנחשך מחמתו לפי שזהו הכלל דכל אור גדול מחשיך את הקטן (וע"כ אור העין נחשך מפני אור מביהיק ביותר שא"א להסתכל בו כנ"ל) ונמצא שני העיני' אמת דהאור הקטן הנחשך מחמת אור הגדול נק' חושך כמו אוכ"ם הוא כו' וגם האור הגדול נק' חושך לגבי האור הקטן המסתכל בו אך ההפרש גדול שזה חושך מצד העדר וביטול עצמותו וזה חושך מצד רוממו' ערכו לגבי המקבל וכמעט ב' הפכי' המה שזה תכלית הצמצום וזה תכלית הרוממו' וד"ל ולפ"ז מ"ש ישת חושך סתר' דקאי על בחי' המחשבה הסתומה שהיא בבחי' רוממו' הערך בלתי נגלית למטה גם היא מחשכת כל אור שלמטה הימנו כי הא בהא תליא (והוא כמו א' זעירא דויקרא כמו שאותיו' הדיבור בטל בבחי' חושך ממש במחשבה כביטול התלמיד כו') ועד"ז גם כח המחשבה נק' חושך לפעמי' מצד בחי' הביטול לגבי אור הגדול הימנה כמו אור צח שנק' אוכ"ם כו' והוא בחי' מחשבה סתימא' לגבי הכתר עצמו) אבל מ"ש יוצר א"ר הוא מה שיוכל לבא מן ההעלם לגילוי לאור שלמטה הימנו כמו מאיר עיני חכמי' שהחכמי' נק' אור' כמ"ש והחכמי' מאי"ן דהעלם תמצא בבחי' גילוי אבל בחי' ח"ס הנ"ל נק' חושך וכמ"כ יש הפרש זה ברצון שבחכמה שנק' מחשבה אחת (כי מחשבה סתימא' הנ"ל שהוא הטעם לרצון נק' חכמה שברצון הרי הרצון בגילוי והטעם כמוס ונעלם בו וא"כ החכמה מלובש ברצון והרצון מלבישה משא"כ הרצון שמלובש בחכמה החכמה בגילוי והרצון נעלם בו דהיינו שהוא בחי' רצון פשוט שלמעלה לגמרי מן הטעם רק שמתלבש בטעם כמו שתוק כך עלה במחשבה כו' אע"פ שאין טעם לרצון כלל והוא יותר עליון מחכמה שברצון שהרצון בגילוי מצומצם רק לפי הטעם הנעלם בו בבחי' פנימי' כו' ולפ"ז מעלת כת"ר שבחכמ' יותר גבוה מחכמ"ה שבכת"ר אמנם דוקא בחי' הכת"ר עצמו ולא כת"ר דחכמה בלבד שאינו אלא עצם החכמ' כו' כידוע וד"ל) ובחי' מחשבה אחת זו נק' ג"כ רצון פשוט כידוע וכאשר בלתי נגלית בחכמ' כלל נק' חושך סתר' (ועי' אפי' אור מצוחצח אוכ"ם לגבי עילת העלו' שהוא אא"ס שבכת"ר בכלל וכמ"ש והשביע בצחצחו' נפשך כו' ויש בזה ב' עיני' הנ"ל שמחשיך כל אור שלמטה הימנו ונק' ג"כ אוכ"ם לגבי העליון הימנו כנ"ל וכך הוא עד רום המעלו' בפרטו' דא"ק עד בחי' טהירו' עילא' שנק' טהירו' ענין בחי' עוצ"ם הבהירו' וגליף גליפו הוא גילוי' א"ר זה למט' ונק' ג"כ העלם וחושך לגבי עצמו' אא"ס שנק' קדו"ש כמ"ש במ"א וד"ל).

והנה גם בחי' המחשבה אחת הנ"ל שנק' טהירו' עילא' מתלבשת תוך כל עלמין הנמשכין בבחי' הקו כו' עד בחי' מחשבה המלוכשת בדיבור העליון דע"מ כנ"ל אלא שנק' עלמין סתימין דלא אתגליין כמו גילוי הדיבור וזה מאמר ישראל עלה במחשבה"ה (ופי' מחשבה זו היינו עד מחשבה אחת הנ"ל שנק' חושך סתר"ו כנ"ל) ושרש המלאכי מבחי' גילוי הדיבור בלבד כידוע וע"כ נק' הנשמה טהור"ה כנ"ל, אבל בחי' טובב כ"ע היא אשר אינו נתפס ומלוכב בתוך כל עלמין כלל גם לא בעלמין סתימין שהוא בחי' המחשבה שבעלם הנ"ל והענין יובן עד"מ הנ"ל ממחשבת אדם בדבר מה שיש מחשבה שהיא להיפך ממחשבה הנ"ל המלוכשת בתוך הדבר כו' אלא אדרבה המחשבה היא המקפת וסובבת אותו הדבר ואותו הדבר מוקף בתוכה (וכמו שכל קטן שהשכל הגדול סובבו ומקיפו שלא יש לשכל הקטן השגה בו כלל וכלל כמו העיגול בתוך העיגול כו' והרי ריחוק זה הדבר המוקף בערך א' עם ריחוק הגילוי אור הקטן לגבי העלם אור גדול הימנו שנק' חושך כנ"ל דהאור הקטן יש לו ערך עכ"פ עם האור הקטן רק שבטל במיעוטו וגופו של ביטול זה או מה שאור הגדול מחשיכו מורה שיש ערך עכ"פ כמו ביטול תלמיד כו' ועכ"פ בבחי' ההעלם שורה בו כמו מחשבה או רצון שבהעלם שמלוכב בחכמ' ודיבור כנ"ל גם בבחי' מחשבה א' הנ"ל משא"כ ריחוק ערך דבר קטן המוקף בשכל ומחשבה הנ"ל שאין ביניהם ערך כלל וכלל כי המחשבה מקיפו מרחוק ואינה באה כלל בהתלבשו' בו להיו' נק' גם בחי' העלם וחושך לגביו) כך יובן למעלה בבחי' טובב כ"ע שהוא בחי' מקיף מרחוק לכל ההשתלשו' דממלא כ"ע (גם לבחי' מחשבה א' המתלבש בחכמ' הנק' רצון פשוט שבח"ס וגם שנק' חושך סתר"ו מ"מ מוקף גם זה הרצון בבחי' טובב הכללי שנק' רצון פשוט אשר בעצמותו ממש קודם שמתלבש בהעלם בחכמ' וזהו הי' הוא ושמ"ו בלבד שמ"ו גימ' רצון כידוע והיינו בבחי' ריחוק גדול ביותר כמאמר דלית מחשב"ה תפיס' ב'י כלל אפי' מחשבה א' הנ"ל) משום דעצמו' אא"ס ממש נק' קדו"ש מובדל בערך כמו המתנשא כו' והוא מה שבידיע"ת עצמ"ו הוא יודע את כל ההשתלשו' דממלא כ"ע כו' כמו המחשבה שמקפת ויודעת דבר מה כו' וכמ"ש בלק"א וד"ל, וזהו שאו' ג"פ קדו"ש עד שאו' הוי' צבאו' גם עלמין סתימין שבמחשבה א' שנק' העלם ונק' סתימו דכל סתימין כו' וע"ז נא' אני ה' לא שנית"י כלל קודם שנברא כו' כידוע כי הבריא' נק' חושך והיצי' אור כנ"ל שהוא בבחי' העלם וגילוי אין לו ערוך כלל וכלל לגבי עצמו' * לא

עצמו' : תיבה אחת מטושטשת בגליון הכתי"ק. ובכתי' מעתיק : עצמיות שמו שאינו אמילו בערך טסה.

כערך טפה בים ולא כערך מספר לגבי למעלה מן המספר כו' מטעם הנ"ל וד"ל
 וזהו כל הנק' בשמ"י בחי' עצמו' אא"ס שנק' קדו"ש ולכבוד"י בחי' ממלא
 מזיו' ואור * הנ"ל שנק' טהיר"ו עילא' בראתי"ו יצרת"ו בבחי' העולם
 וגילוי' דהיינו בבחי' השתלשלו' דאור צח כו' כנ"ל וד"ל וזהו ענין ירידת
 הנשמ' מטהיר"ו עילא' לצורך עלי' בבחי' קדו"ש הנ"ל ע"י המצו' כנ"ל לפי
 שקדו"ש הוא למעלה מבחי' טהור והוא מה דלית מחשבה תפיס' בי' כלל וכלל
 ואינו כהזדככו' אור שהוא רק ביטול היש לגבי המקבלי' שנק' העולם וחושך
 בלבד כנ"ל אלא קדו"ש ומובדל לגמרי כנ"ל וד"ל.

והנה ע"י המצות אינו נמשך רק הארה והמשכה א' מבחי' קדש העליון
 דעצמו' אא"ס ממש וע"כ נק' קדו"ש בוי"ו כידוע שכל וי"ו מורה בחי'
 ההמשכה מלמעלה למטה אבל בחי' קדש עצמו הוא למעלה מבחי' קדוש וזהו
 אשר קדשנו' במצותיו בבחי' קדש העליון וכן כתי' ועשיתם את כל מצותי
 והייתם קדושי"ם כו' והנה בחי' ההמשכה בוי"ו הוא הנעשה בחי' בחי' אור
 מקיף על נפש האדם ע"י המצוה והוא ענין הלבושים שנעשו ע"י המצות כנ"ל
 בענין ימים יוצרו כו' והענין הוא כי נמשך לבוש להלביש הנפש להיות' על ידו
 בבחי' ביטול והתכללו' באא"ס ממש וכמ"ש והלך לפניך צדק וכבוד ה' יאספך
 פי' צדק הן כללו' המצו' שנק' בשם צדקה כידוע וכבוד ה' הוא בחי' אור
 מקיף המלביש וחופף על הנפש לכללה באא"ס וזהו יאספך בבחי' ביטול וקיבוץ
 ואסיפה ליכלל באור א"ס (ולבוש זה נמשך לכל נשמה בג"ע שעל ידו תתאסף
 ותוכלל באור האלקי וכמ"ש כבוד ה' יאספך כו') וזהו בא' בימי"ם באינון
 לבושי"ם כו' כי כל יום ויום מימי האדם הקצובי' לו צ"ל לבוש בכל יום וזהו
 ימי"ם יוצרו' ימים דוקא ומל' ויצ"ר בחרט שהוא ענין לבוש והיינו כ"כ
 המשכו' מקדש העליון להלביש נפשו ולהעלותה ולכללה על ידו באא"ס כנ"ל
 וד"ל אך הנה בחי' ההעלאה בקדש העליון ע"י המצות הוא ע"י הכונה דוקא
 כמ"ד דמצות צריכות כונה וענין הכונה היא כללית בכל המצות רק לקיים
 מצות המלך דוקא שאמר ונעשה רצונו וגם מצות שהן דברי' אמיתיי' מצד
 עצמם כמו מצות ק"ש באח"פ שהוא אחד מצד אמיתתו אעפ"כ צריך לכוין
 בק"ש לצאת י"ח מצות ק"ש מפני גזרת מצות מלך בבחי' קבלת עמ"ש וכן
 במצות ואהבת גמ' שזה מן הראוי מצד עצמו לאהוב את ה' במס"נ כו' מ"מ
 צריך לכוין לצאת י"ח מצות אהבת ה' שצוה עליו המלך מלכות שמים המוטל
 עליו לעשות רצונו בקבלת עול וכה"ג בכל המצות והענין הוא להיות שבחי'

ואור : תיבה אחת מטושטשת בגליון הכתי"ק. ובכתי' מעתיק : ואור במחשבה הנ"ל.

מצות המלך הוא בחי' מלכו' שמים שהוא מ"ש מלכות"ך מלכו' כ"ע ונק' כת"ר מל' בחי' ההתנשאי' עד"מ המלך שאין עצמותו מתפשט באנשי מדינתו רק ממשלתו והתנשאותו מאיר עליהם והוא למעלה הנק' כת"ר מל' המתנשא מימות עולם שהוא למעלה מבחי' התלבשו' האור והחירי האלקי בעולמות וע"כ כאשר מקבל האדם עול מלכו' שמים זה שנק' כת"ר מלכו' עי"ז תתעלה נפשו ותתאסף בכבוד ה' שהוא אור קדושה העליונה שנמשך מקדש העליון בבחי' מקיף הג' * שהוא למעלה מכל ההשתלשלו' כי נעוץ תחלתו בסופו דוקא וד"ל (כמ"ש אני ראשון ואני אחרון אני אותיו' אי"ן בחי' כת"ר כמ"ש והחכמה מאי"ן כו' ונעוץ תחלת בסופו בבחי' כת"ר מל' שנק' אנ"י אחרון וכמאמר דכת"ר מל' איהו כת"ר עליון כו' ולמעלה מעלה עד בחי' מל' דא"ס שהוא מחשבה א' דאנא אמלך שבעצמו' כו' כמ"ש במ"א וד"ל). וזהו ענין זרק"א מקף שופר הולך סגולתא פי' זרקא עד"מ דבר מה הנזרק שנזרק מלמטה למעלה ברום רקיע עד אין שיעור וכך איתא בת"ו שבחי' המל' נק' זרק"א כי על ידה הכל נזרקי' ועולין עד רום המעלות עד אין קץ ושיעור דהיינו עד בחי' עצמו' אא"ס שבקדש העליון כנ"ל במעשה המצות שע"י קבלת עמ"ש דוקא שהוא הכונה שבמצות עולה גם הנפש בבחי' זריקה למעלה מעלה בקדש העליון כו' וזהו הולך סגולת"א פי' שמוליך עמו בחי' זרקא הנ"ל גם לסגולת"א לכנ"י שנק' סגולת"ו כמ"ש ישראל לסגולת"ו להיות' כי גם הנשמו' דישראל נזרקין למעלה מעלה ע"י הכונה שבמצות (וה"ו עד"מ הדבר הנצרך בלבוש כשזורק על ידו אז נזרק הדבר יותר לרום רקיע מאם הי' נזרק בלי לבוש כך ע"י המצו' שנק' לבו"ש לנפש תתעלה ע"י המל' שנק' זרק"א למעלה יותר וזהו ימים יוצרו' מל' ויצ"ר בחרט כו' וכמ"ש במ"א וכן להיפך ע"י ל"ת נזרק הנפש למטה בעומק שאול תחתית שנק' כף הקלע וז"ש והיתה נפש אדוני צרורה בצרור החי"ים ע"י מ"ע עד את ה' אלקיך ממש בבחי' קד"ש העליון שבעצמו' אא"ס ואת נפש אייבך יקלענה כו').

וזהו אני כברוש רענן פי' עד"מ ברוש רענן שהוא עץ ארוז הגבוה בקומה אבל הוא רענן ורך שיכולין לכופפו מראשו למטה מטה בארץ וגם בבקעה עמוקה ביותר כו' אך אח"כ מאליו ומעצמו יוגבה למעלה בקומת גובהו ועמיד על עמדו משא"כ עץ ארוז שאינו רענן שהוא קשה וא"א לכופפו כו' כך הנמשל למעלה יובן ג"כ בבחי' מל' דאצי' שנק' אנ"י כידוע והיא נמשלת לברו"ש

רענן (לפי שהמדוי' הן בחי' צומח ונגדלי' למעלה עד בחי' המדוי' שבחכמה שנק' אר"ז בלבנון כמ"ש כי האדם עץ השדה וזהו וידבר שלמה כו' מן הארז אשר בלבנון כו' כמ"ש במ"א) להיות המל' משפלת א"ע להתלבש במעשה המצוי' הגשמי' שבבחי' נוג"ה דעשי' שנמשל לבקעה עמוקה כמו הברוש רענן שיכולי' לכופפו למטה מטה ואחר הברורי' דמל' מבררת עי"ז לאהפכא חשוכא כו' אז מעצמו ומאליו מתעלה ועומד בקומת גבהו שהוא בחי' עליי' המל' ברום המעלוי' לפי שנעוץ תחלתן בסופן וסופן בתחלתן וכמ"ש אני ראשון ואני אחרון כו' (והיינו כמו ענין המבואר במ"א בפ"י כתועפו' רא"ם לו שהראם גבוה בקומה וכאשר שוכב על הארץ נראה כקצר הקומה לפי שרגליו גבוהי' וכאשר עומד נראה הגבהתו שלא בהדרגה וע"כ נק' תועפו' ראם כו' וכך כתי' ותר"ם כרא"ם קרנ"י שהמל' מסתתר' למטה מטה מאד כמ"ש אתה אל מסתתר' ולאחר הבריור כתי' א"ח עט"ב שעולה עד הכת"ר כתועפו' רא"ם כו' וכך אמרו בישראל כשהן עולין עולין כו' והיינו בחי' נקודה דבחי' המל' שלפעמי' היא תחת האות ונק' חירק ולפעמי' ע"ג האות ונק' חולם וזהו ותחלימני ותחייני) ומ"ש ברוש רענן הוא מפני הברורי' דוקא כמ"ש במ"א בענין כשושג"ה בין כו'. וזהו וצדקה תרומם גוי פי' כל המצוי' נק' צדקה כידוע וע"י המצוי' תרומם לגוי אלו ישראל כנ"ל וע"י מצות ת"ת כנגד כולם לפי שאותיו' התורה נק' סוסים כמ"ש כי תרכב על סוסך כו' כמו משל המרכבה שנושא לרוכב עד מקום שלא יוכל להגיע שם מצד עצמותו כך ע"י אותו' התורה התעלה הנפש בעילוי אחר עילוי ברום המעלוי' יותר מה שתוכל לעלות מצד עצמו' כח השגתה ודו"ר שכליי' כו' וכמ"ש במ"א.

וזהו ושמרתם את השבת כי קד"ש היא כי הנה שרש בחי' השבת הוא ג"כ בחי' עליי' המל' למקורה ושרשה בבחי' קדש העליון הנ"ל כמ"ש ששת ימי' עשה ה' שהן בחי' המדוי' דאצי' שמתלבשי' בבחי' דיבור דע"מ ביום הא' ויאמר אלקי' יהי אור כו' וביום הב' יהי רקיע כו' ובכלל בו' אלפי שני דהוי' עלמא בחי' אלף שנה הא' מבחי' החסד כמ"ש כי אלף שנה כיום אתמול כו' כידוע והיינו בחי' התלבשו' וירידת והתפשטו' החיות להו' כל העולמו' מאין ליש אבל בשבת נק' ניחא דרוחא עד"מ אדם ששובת ונח ממלאכתו שנחזר הכח שביד ומדותיו ושכלו שנתפשטו במלאכה אל עצמותו למקורם ושרשם בנפש כו' כך עד"מ בשבת הוא בחי' חזרת האור והכח האלקי דע"מ ומדוי' וחו"ב שבהן שירדו ונתפשטו למטה בעולמו' אל מקורן ושרשם בבחי' עצמו' אא"ס שבאצי' כמ"ש כי בו שבת וינפש כו' והחזרה זאת שהוא לבחי' קדושת

עצמו 'אא"ס נק' קד"ש בלא וי"ז כנ"ל וזהו ושמרתם את השבת כי קד"ש היא
 וא"כ ה"ז בחי' עליי' המל' בקודש העליון שמשם מקור הראשון להשתלשלו'
 מדת המל' כי נעוץ תחלתן בסופן כנ"ל וגם ישראל עולין עמה ונק' עול"ת
 שב"ת כו' כי גם ישראל הן המקבלי' בחי' מל' כנ"ל ועוד מפני ששרש נשמו'
 ישראל ג"כ בבחי' קד"ש העליון כמ"ש קד"ש ישראל לה' ראשית תבואתו פי'
 תבואתו נק' דגנ"ך ותירושו"ך ויצהר"ך כי יש תבואת השדה ותבואת הכרם
 ויש כרם זית כו' כידוע ודגנך זה התלמוד בהלכו' הנגלו' לנו שנק' לחם תבואת
 הארץ (שהן בחי' אותיו' שנק' חט"ה כ"ב אתון דאריי' ואין התינוק יודע כו')
 ותירושוך הוא בחי' יינא דאריי' נכנס יין יצא סו"ד שהוא בחי' סודו' ורזין
 דאריי' בחי' סתים דאריי' ויצהר"ך הן רזי דרזין שנק' שמ"ן בבחי' ההעלם
 ממש כו' כמ"ש במ"א והכלל של כולם נק' תבואתו רק שזה נק' תבואת שדה
 וזה נק' תבואת הכרם כו' וראשי"ת תבואתו הוא המקור לכל מיני תבואה דתורה
 והוא בחי' קד"ש העליון שלמעלה מבחי' קדוש בו"ו כנ"ל והיינו בחי' אור
 א"ס שבחכמה הנעלמה וכלולה בעצמו' ממש כו' שנק' קד"ש ממש כי הוא
 המדע כו' וזהו קד"ש ישראל לה' פי' ששרש ישראל למעלה בבחי' קד"ש
 העליון עצמו לפי שנא' בנים אתם כו' בני בכורי כו' וכמשל הבן שנמשך ממנו
 האב כו' שהוא מבחי' חכמה הכלולה בעצמו' נפש האב כו' וכך כל ישראל או'
 כי אתה אבינו' אבינו' אב הרחמן כו' ואפי' קל שבקלים שרש נפשו חלק אלה
 ממש כו' כמ"ש במ"א והכלל של כולם נק' תבואתו רק שזה נק' תבואת שדה
 מתקשראן באורי' ואורי' בקודב"ה כו' וא"כ הרי ישראל מקבלי' באמצעו'
 התורה שמתקשרין בה וכך כתי' תורה צוה לנו משה כו' ותורה שם בישראל
 כו' שהתורה נק' חתן וכנ"י נק' כלה כמ"ש ביום חתונתו זה מ"ת כו' אך
 זהו בעוה"ז שנשמו' ישראל נתהוו ליש מאין בבחי' המל' ושרש התורה בבחי'
 החכמה שבמדו' עליונו' כידוע דאורי' מח"ע נפק' ח"ע מאיר בח"ת כו' אבל
 לעתיד כתי' א"ח עט"ב נקבה תסובב כו' שבחי' המל' תתעלה למעלה מבחי'
 ז"א כו' וכך ישראל יתעלו למעלה משרש התורה ואז התורה נק' כלה וישראל
 נק' חתן וכמארו"ל א"ת מורשה אלא מאורסה כו' שהתורה נק' כלה מאורסה
 ומקבלת מישראל שנק' חתן והיינו מפני שישראל יתעלו בבחי' קדש העליון
 עצמו כנ"ל שהוא בחי' עצמו' ח"ע שבעצמו' אא"ס וחכמ' שבתורה אינו רק
 כמו כד א' שנשאב מים הגדול כמ"ש במ"א שזהו ותמלא כדה כו' כ"ד ספרי'
 דאורי' כו' וע"כ יש בכח ישראל להשפיע ולהמשיך אא"ס בחכמה שבתורה כמו
 החתן שמשפיע להכלה כו' וכידוע בפ"י עוסק בתורה לשמה לשם התורה להמשיך
 בה אור א"ס כו' וזהו שארו"ל שמתחלה יהי' בתורת ה' חפצו שהוא כמו שאמר

דישראל מתקשראן באורי' כו' ואח"כ ובתורתו יהג"ה שהתורה מקבלת ממנו כו' וזהו קד"ש ישראל לה' ראשי"ת תבואתו דתורה כנ"ל וד"ל*.

וכ"ז הוא בבחי' היום לעשותם ע"י מעשה המצות בעוה"ז דווקא כמ"ש אשר אנכי מצוך היום כו' מצוך ל' צוהא כו' פי' אנכי הוא בחי' סוכ"ע שנמשך ע"י המצות כנ"ל דווקא בעוה"ז שהארת טובב בממלא שלא בהדרגה והשתלשלו' כו' עד דקמי' כחשיכא כאורה כו' וע"כ אנו רואים שעיקר התשובה בעוה"ז דוקא שגם רשע גמור יכול לשנות טעמו מן הקצה כו' ולקנות עולמו בשעה א' כר"א ב"ד משא"כ בעוה"ב ששם האור בא בהדרגה והשתלשלו' ולכך לא כל אדם זוכה לג"ע כ"א ע"י יסורי גיהנם דוקא ואח"כ יעלה מעט מעט מגעה"ת לגעה"ע כו' מפני שאור האלקי מאיר בבחי' הדרגה כו' אבל בעוה"ז נמשך מלמעלה מגדר השתלשלו' שנק' טובב כו' בבחי' אנכי ממש דשם נאמ' גם חושך לא יחשיך כו' וגם במעלת ומדרגת מס"ג בעוה"ז יוכל אדם להגיע שלא בהדרגה כלל דהיינו להיות בטל ונכלל בעצמו' אא"ס שלמעלה מכל ההשתלשלו' לגמרי וכמ"ש ועמך לא חפצתי פי' אפי' מ"ש כי עמך מקור חיים שמקור חי' הוא בחי' הקו כו' שנק' זיו השכינה בחי' מל' דא"ס ועמך בטל ונכלל אור זה שנק' מקור חיים כמ"ש באורך נראה אור שאינו רק הארה דהארה וזהו ועמך זה ג"כ לא חפצתי שאינו רק זיו מעצמותו כו' רק בעצמותו ממש וד"ל. ואחר שא' אשר אנכי מצוך כו' א' ודברת במ כו' שהוא מצות ת"ת שכמ"כ* מפני שאותיו התו' מעלי' ג"כ לנפש בבחי' קדש העליון כו'. אך הנה כ"ז הוא בקיום התו"מ אבל להיפך העובר על איהו מ"ע ה"ז פוגם באור קודש העליון שנתצמצם ונסתלק האור מלהאיר למטה (ואינו פגם גמור רק בחי' העדר התפשטותו בלבד) ומה תקנתו וכפר על הקודש והוא ע"י הכה"ג שנכנס לק"ק שעליו א' וכיפר על הקודש למלאו' כל בחי' פגם וחסרון העדר אור שנעשה בבחי' קודש העליון דווקא במה שנכנס כה"ג לק"ק לפי ששם הוא מקור כל בחי' קודש וע"כ נק' קה"ק ע"כ משלי' כל פגם וחסרון כמ"ש אנת הוא ממלא כל שמהן כו' שלימו דכולהו כמשל מים הנובע כשנסתם או נהר שיחרב ויבש הנה התקנה היא שחופרין בעומק יותר כו' (וכך יובן למעלה בהיות שבחי' קודש העליון שנמשך ע"י המצות כנ"ל הוא בחי' אוא"ס שמאיר בכ"ע ואינו רק הארה א' כמ"ש באורך נראה אור וכמ"ש כי עמך מקור חיים כנ"ל וכאשר נעשה בחי' העדר האור ע"י שס"ה ל"ת וחסרון מ"ע כו' אזי ממשיכי' למעלה מבחי'

וד"ל : ע"כ נמצא תחי' בנוכחי' ומכאן ואילך נעתק מכת"י מעתיק.
שכמ"כ : תיבה זו אינה ברורה בהכתי'.

הארה הזאת המצומצמת הוא מבחי' עצמו' אוא"ס שנק' אורך כו' משם מתמלא כל החסרון וזהו את ממלא כל שמהן דע"ס כו' לפי שעצמו' אוא"ס הוא שלימו דכולהו בבחי' עצם השלימות להשלי' כל שלימות כו' והיינו מקה"ק שאעפ"י שאוא"ס שבכח"ב נק' קדשי' אבל קה"ק הוא מקור כל בחי' קדושה דאא"ס שנמשך למטה בכח"ב כו'). והנה במה מכפר הכה"ג על הקודש העליון מקה"ק הוא ע"י שלוקח דם הפר ודם השעיר וזורק כנגד הארון בין הבדי' כידוע והענין הוא שבארון מונחי' הלוחי' שכ' בהם אנכי ולא יהי' לך כללו' מ"ע ול"ת כו' ובוריקת והעלאו' דם הפר ודם השעיר כנגד הארון עי"ז יכופרו כל העוונו' שהוא בהעדר ופגם דל"ת ומ"ע ולא יהי' עוד פגם וחסרון בקודש העליון, וזהו וכיפר על הקודש.

ולהבין זה איך ע"י זריקת דם הפר ושעיר יכופר על הקודש כו', הנה יש להקדי' הידוע בנה"א שבאדם שאינו חוטאת וכמ"ש בווהר נפש כי תחטא תוהי' הוא דהיא חלק אלוך' ממעל ממש מבחי' כלי' הפנימי' דע"ס דבי"ע כו' והנפש החוטאת הוא רק בנה"ב בלבד וידוע דשרש נה"ב הגם שלמעלה הוא בבחי' פני שור כו' שלמטה מבחי' אדם אבל למטה הרי אנו רואי' שיש כח ומעלה יתירה בבהמה וגם בצומח יותר מבאדם שהרי על הלחם לברו יחי' האדם והרי האדם מקבל חיות מהצומח והחי כמו עד דלא אכילנא בישרא דתורא כו' וחמרא וריחא פקחין וא"כ הרי הצומח והחי מוסיפי' דעת באדם לפי שבסדר מע"ב הבהמות והצומח קדמו לאדם וכמארז"ל אחור למע"ב דאפי' יתוש קדמו כו' כידוע דמאמ' נעשה אדם הוא אחרון מכולם וכ"ז מפני ששורש הבהמות וחיות מבחי' התוהו שקדם לבחי' דפרצוף אדם כידוע * ולזה הטעם כשהכה"ג מזה מדם הפר והשעיר ששרשם למעלה מבחי' אדם הנה בזה מעלה לנה"ב החוטאת לשרשה ומקורה שלמעלה מבחי' אדם ועי"ז וכפר על הקודש שהוא בחי' אדם כידוע דבחי' קודש הוא בחכ' כח מ"ה שנק' א"ק כו' כמ"ש מה שמו כו' ודוקא כשמוזה נגד הארון ששם שורה בחי' קה"ק מטעם הנ"ל וזהו א"ח עט"ב כו' שהוא ש' ב"ן בגי' בהמה לאחר הביורור שעולה לבחי' ס"ג דתוהו שקדם לבחי' האדם דתיקון וע"כ עי"ז דוקא וכיפר על הקודש לתקן כל חסרון ופגם שבו כו' וד"ל.

ובכ"ז יובן הכי' שבת שבתון הוא לכם ועניתם כו' כמו דכתי' עולת שבת בשבתו הרי יש עלי' לשבת התחתון בשבת העליון הוא שנק' שבת

שבתון שבת היותר עליון מכל השבתות עד שכל השבתות עולין בו (היינו בחי' קודש דחכ' שמאיר בכל שבת כנ"ל בפי' כי קודש הוא כו' וביר"כ עולין כל בחי' קודש דכל שבת ושבת לבחי' מקור כל קודש והיינו שנק' שבת שבתון ובכל שבת יש עלי' פרטי' לשבת שבתון כמ"ש עולת שבת בשבתו רק ביר"כ הוא עלי' כללי' מכל השבתות עם שבת שבתון) ומבחי' שבת שבתון שהוא בחי' קה"ק וכמ"ש לקדוש ה' מכובד זה יר"כ כו' נתמלא כל חסרון ופגם ונק' שלימו דכולהו וממלא כל שמהן והיינו מצד עצם היום דיוה"כ שבו מתגלין ונמשכין יגמה"ר ששרשו מבחי' פנימי' דאא"ס שבפנימי' הכתר כידוע בענין ויעבור ה' על פניו ולכך ביוה"כ דוקא הכה"ג נכנס לקה"ק לכפר על הקודש כי יומא דגרים למלאות כל חסרון ופגם שבקודש כו' כנ"ל וד"ל. והנה יש בזה ב' מדריגו' הא' מה שע"י אתעדלית בעינוי הנפש והיודים מעוררי' למעלה הארת שבת שבתון לכפר על הקודש וזהו הנק' בחי' הוא בחי' דכר משפיע לפי שנעשה ע"י ישראל למטה כמו ועשיתם אותם כו' לפי שנאמ' בישראל קודש לה' ראשי' כו' ובמה מכפרין על הקודש בעינוי הנפש כמ"ש ועניתם את נפשותיכם בתשעה לחודש כי הנה אין עינוי בהעדר אכילה ושת"י רק לנה"ב ועי"ז העינוי נכנע' ט' כוחות דנה"ב בבחי' אתכפיא ואתהפכא ואו אין נה"ב מקבל חיו' מהגשמיו' שהוא בחי' הבריורי' מלמטה למעלה רק מזיו רוחני נמשך לה מלמעלה למטה ממקום מדריג' עליונה שלמעלה מבחי' הבריורי' כו' ועי"ז נתעורר אתעדל"ע ג"כ כמו"כ להאיר ממקום ומדריג' עליונה שלמעלה מבחי' השתלשלו' דע"ס שאין אתעדל"ת מגיע לשם כלל והוא מבחי' קה"ק שנק' שלימו דכולהו שממלא כל שמהן כו' ומשם יגמה"ר להיות נושא עון כו' (למחול ולסלוח לכל העוונות ולמלאו' כל החסרונ' וזהו ועניתם את נפשותיכם בתשעה כחו' דנה"ב שהן ט' ספירות דמל' שירדו למטה בבחי' ב"ן דנוגה כו' שהוא בט' לחודש תשרי שנאמ' בו ותנח התיבה בחודש הו' על הרי אררט כמ"ש בזהר וד"ל) אך מי שלא הגיע למדה זו לעשות אתעדל"ע מצד עצמו בעינוי והכנעת נה"ב מכל וכל כו' מכ"מ הנה יערה עליו רוח ממרום מאליו ומעצמו בחי' עינוי זה שיהי' לבו הבהמי' נכנע פתאום בתשו' שלימה כו' לפי שביום זה הוא הזמן למעלה מאליו ומעצמו לכפר על הקודש מטומאו' בניי גב בלי אתעדל"ת שלהם לפי שיר"כ מצ"ע נק' שבת שבתון ויומא דקא גרי' כנ"ל ועי"כ מצ"ע הוא זמן מחילה וסליחה למעלה על כל העוונ' כו' גם שאין מבקשי' באתעדל"ת ומוזה הטעם נמשך ג"כ בחי' עינוי נה"ב מלמעלה כמ"ש ועניתם ממילא כו' כמ"ש וכפר ממילא כו' ועי"ז אמר שבת שבתון היא לכם בחי' נוק' שאתם מקבלי' בחי' שבת שבתון זה שמצ"ע בבחי' קבלה

כמו הנוק' שמקבלת מדכר ולא שאתם עשיתם אותו באתעדל"ת ע"ז נא' חוקת עולם לדורותיכם לפי שאין בו שינוי כלל אחר שאינו תלוי באתעדל"ת כלל אלא כמ"ש אנכי כו' למעני דוקא ולא למענכם וד"ל. (וזהו שבת שבתון הוא בחי' דכר נאמי וכפר על הקודש משא"כ בבחי' שבת שבתון היא לא נאמי רק וכיפר על מקדש הקודש כי הנה שרש ישראל בקודש עצמו שהוא בחי' החכ' כנ"ל בענין כי אתה אבינו כו' וע"כ באתעדל"ת שלהם מכפרי' על הקודש עצמו משא"כ שבת שבתון היא בחי' נוק' היינו כשישראל מקבלי' כפרה זאת ממה שהקודש עליון מתכפר מצד אתעדל"ע בלבד שנק' היא לכם או נא' וכיפר על מקדש הקודש שמקבלי' מבחי' הקודש והוא בחי' בינה שמקבל מחכ' שנק' מקראי קודש כמ"ש בזהר ומבואר במ"א בענין המאמ' קדש מילה בגרמי' (ובאמת שבת שבתון היא למעלה מהוא כי למעני אין בו שינוי כלל וע"כ בו נא' על מקדש הקודש בחי' מקור הקודש כו' כמ"ש אנכי אנכי ב"פ כו' כמ"ש קדושתו למעלה מקדושתכם משא"כ בחי' הוא שאינו מכפר רק הקודש דח"ע ולא על מקדש הקודש וד"ל).

שבת • שבתון הוא לכם ועניתם את נפשותיכם בתשעה לחדש וגו', וכתו' עוד שבת שבתון היא לכם ושם נאמר חקת עולם לדורותיכם. והענין כי היא היינו בחי' נוקבא והנה גבי 'יוהכ"פ כתי' אנכי אנכי הוא מוחה פשעיך למעני, למעני דוקא שמלמעלה נמשך ומתגלה אור קדוש האור אלקי להיות מוחה פשעים וחטאים הגם שאין אתעדל"ת כלל לעורר למעלה ויש ב"פ אנכי כמשי"ת לקמן רק שישראל מקבלים קדושת הארה זו של מחילת העוונות ביוהכ"פ וע"כ כתי' ב'י' שבת שבתון היא לכם ל' נקבה ושם נאמר חקת עולם לדורותיכם מאחר שהיא באה מאיליה מלמעלה הגם שאינן ראוים לכך לפי מעשיהם אכן אם אתעדל"ע זו נמשכת ע"י אתעדל"ת אזי נק' הוא ל' זכר שהוא בחי' משפיע לפי שהם הממשיכים הארה וקדושה זו וכמו גבי מצות כתי' למען תזכרו ועשיתם את כל מצותי שהם הם העושים את המצות ונק' זכרים משפיעים כו'.

שבת שבתון : מאמר זה נמצא בגליון כתי' מניח, אשר ספק אם הוא גוכי"ק אדמו"ר הצ"צ, והוא רשימה מביאור לדי"ה שבת שבתון דלעיל. וראה להלן ע' קסו נוסחא שניה בהרחב הביאור. וראה ג"כ לקו"ת דרושים ליוהכ"פ ע, ג ואילך.

והנה מתחלה י"ל ענין המצות שנעשים לבושים לנפש וכת' ימי שנותינו בהם שבעים שנה שנותנים ע' שנה לאדם לפי המצות שצריך לקיים וצ"ל ענין הלבוש. והענין כי הנה בריאת העולמות הוא על ידי השתלשלות אצ"י ביע מאצ"י נמשך בבריאה כו' ואין זה צריך למעשה התחנתונים כי הוא תמיד מחדש בכל יום מאיליו ומעצמו ומעשה התחנתונים הוא להמשיך תוס' אור בהם וכמ"ש ויניחחו בג"ע לעבדה ולשמרה וזה ה' קודם החטא והיינו לעבוד את הג"ע שימשיך תוס' הארה בו כי השתלשלות העולמו' הוא במדה וקצבה וגבול מאצ"י בבריאה ומבריאה ביצירה כו' אבל עיקר המצות הוא להמשיך תוספת אור מא"ס ב"ה כי הנה אא"ס ב"ה כשמו כן הוא שאין לו סוף כו' אברהם הכיר את בוראו ע"י שראה שחמה ולבנה שוקעים ויש בחי' ביטול מעילה לעילה עד רום המעלות והכל הוא רק אורו וזיוו ית' וצריך להמשיך תוס' אור כמ"ש ביעקב והנורא שיש שם גילוי אא"ס * בכל המדות ולכך נורא המקום ומתחברי' חו"ג יחד וכמו שבבריאה עושה שלום בין מיכאל וגבריאל כו' אמנם והנורא בתוס' וי"ו מבהגדול הגבור לפי שצ"ל ו' עד שיהי' המשכה, וזהו כללות המצות רמ"ח מ"ע רמ"ח איברינן כמו שהאבר ממשיך חיות לתוכו כו' אמנם כת' אם ישים אליו לבו אזי רוחו ונשמתו אליו יאסוף שהמשכה מלמעלה א"א להיות כ"א כאשר ישים לבו אליו בתשוקה וחפיצה אמיתיי' שאזי כמים הפנים תתעורר ג"כ למעלה להיות רוחו ונשמתו אליו וזהו ואהבת ב"פ אור שהמשכה היא ע"י אהבה אך אהבה בלבד אינה אלא לעורר אבל להיות ההמשכה א"א כ"א ע"י הביטול כי אין אני והוא יכולים לדור והוא בחי' רצוא ושוב ועי"ז נמשך אא"ס ב"ה כי אא"ס שורה בחכמ' כח מ"ה כו', והיינו ג"כ בבחי' מטי ולא מטי, כי אילו הי' מטי לגמרי לא הי' ביכולת לקבל והוכרח להיות ג"כ לא מטי והיינו ע"י רו"ש ודרך כלל הם עשין ול"ת שהעשי' הם המשכות בחי' מטי והל"ת שהם השמירה לא תאכל חזיר ולא תאכל דם גורם למעלה לא מטי, וזהו קדשנו במצותיו כי נשמה שנתת בי טהורה היא בחי' ממכ"ע שמתלבש בעולמות וטהורה מל' כעצם השמים לטהר היכלות הבינה ותחת רגליו כמראה לבנת הספיר מנה"י דאימ' כו' ולכן נק' הבריאה חשך כי מעוצם הבהירות תחשך העין מלהסתכל ויש ג"פ קדוש עד שיהי' הוי' צבאות שהם המשכות מסובב לממלא אבל סכ"ע בעצם נק' קדש שמובדל בערך וההעלא' שם הוא ע"י המצות דכת' אני כברוש רענן, פי' כמו עץ ארז הרך שכשמשפילי' אותו מטה אזי יכול להגביה אח"כ למעלה גם מקצה הגבוה שלו כך המצות מעלי'

הנפש למעלה מעלה בבחי' קדש עליון ולכן נקראו לבושים כמו הלבוש שמכס' את המתלבש תוכו כך ע"י המצות מתעלה * הנפש להיות מתכלל באא"ס ב"ה כו' וזהו ימים יצרו ולא אחד בהם ויש בזה קרי וכת' ולא באלף או ולו בוי"ו ושניהם אמת כי ב' בחי' אחד דקדוש בוי"ו נמשך מלמעלה למטה ע"י המצות וזהו ולו בוי"ץ אבל בחי' קדש העליון א"א להיות נמשך ממעלה למטה וזהו ולא אחד בהם רק ע"י העלאה.

והנה כ"ז הוא כשיהי' צדיק ויעשה טוב ולא יחטא כלל אכן אם חטא ופגם בעשין או בל"ת הנה הוא צריך כפרה מלמעלה מבחי' זו וזהו וכפר על הקדש והיינו ביוכ"פ שהכה"ג הי' נכנס לפני ולפנים בהיכל קדה"ק קדשים היינו חו"ב וקדש הקדשים הוא בחי' כתר היכל הרצון ומשם נמשך למלאות כל הפגמי' שבקדש העליון וע"כ הכה"ג דוקא הי' נכנס שם כי הוא בחי' אה"ר ברעותא דליבא וכמ"ש לך אמר לבי בקשו פני כו' ולמעלה היינו בחי' יסוד אבא שעולה עד הכתר, והי' מזה מדם הפר ומדם השעיר כי הנפש הבהמי' היא החוטאת והכפרה הוא ע"י שמעלה דם הפר כו' כי שרש הבהמו' נמשך מפני שור פני ארי' שבמרכבה ושרשם מאד נעלה מבחי' בהמה רבה שלפני האצ"י שהיא למעלה מאדם דתיקון ולכך הבהמה אין לה דעת מצד שרשה למעלה מהדעת וגם בגשמיות היא בריאה וחזקה בטבעה מבני אדם, ונודע שבתהו היו האורות מרובים ובתיקון האורות מועטים רק שהשבירה היתה מפני קוטן הכלים אמנם כשממשיכי' אורות דתהו בכלים דתיקון אזי מתמלאים כל הפגמי' וע"כ הי' מזה על הארון שבו מונחי' י' הדברות אנכי ולא יהי' כללות כל התורה כולה כנודע ולכן כת' ועניתם את נפשותיכם בתשעה לחדש כו' כי בכל השנה צריך לקבל חיות מהמאכלים ממטה למעלה אבל בעשי"ת צריך להתענות לפי שאז הוא ההמשכה מלמעלה מי"ג מדה"ר וזהו ענין הנסירה לנסור הגבורות ולהפרידם ויהי' נשאר חסדים טובים כנודע ובר"ה ננסר הכתר ואח"כ ביום ב' החכמ' כו' ובעיוכ"פ שכבר ננסרו ח' מדות מצוה לאכול וה"ו כאלו התענה כו' ויש בזה כוונה עמוקה בענין חיצונית ופנימית, וז"ש אח"כ שבת שבתון הוא לכם ל' זכר לפי שעל ידם נעשה ונמשך זאת כי באתעדל"ת אתעדל"ע כנ"ל אכן אם אין אתעדל"ת ח"ו אזי אעפ"כ ההשפעה מלמעלה אינה נמנעת בשביל זה שהרי היום עצמו יוכ"פ הוא וקדוש לה' וכמ"ש ויעבור ה' על פניו כאדם העובר על מדותיו כך למעלה ויעבור ה' על פניו כלומר לא לפי הפנימי' דחו"ב שע"פ החכמה אינה ראוי שיכפר

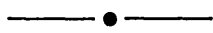
להם אבל הוא ית' מעביר על פניו להיות מוחל עונות ויש ב"פ הוי' ופסיק טעמא בגויהו הוי' הא' הוא ההמשכה להיות י"ג מדות והוי' הראשון הוא למעלה מזה וזהו ב"פ אנכי והענין כי הכתר מתחלק לבי' פרצופי' פרצוף א"א הוא שרש וראש לנאצלי' אבל פרצוף עתיק יומין הוא בחי' תחתונה שבמאציל ונעתק מיומי' עילאי' דאצי' כמ"ש המתנשא מימות עולם ומשם נמשך הכפרה וסליחה למלאות כל הפגמים, והנה גבי הוא כתיב וכפר על הקדש גם לבחי' חכמ' ימולאו כל הפגמים, וגבי היא כתי' מקדש הקדש בינה המקבלת מן החכמה.

י"ל * הוא מה דע"י דוכרא חותם בולט ונמשך ע"י ועניתם חותם שוקע שמלמטה וזהו שימני חותם ע"י וכו' תדבוקן כמ"ש במ"א, והיא נוק' דע"י חותם שוקע.

המשכת אורו' בכלים ונמשך ע"י חותם בולט שמלמטה וזהו ענין חבצלת השרון ושושנת העמקים, כי עמקים חותם חותם שוקע כו'.

ענין * ב' בחי' מל' יובן ממ"ש בענין דוד ומשיח כו'. לענין תקעו יש להעיר מג"פ ק' יחוד אר"א אור חדש ע"י מס"נ דייקא והיינו המשכה מעצמותו בסוכ"ע, וע"י תומ"צ המשכת סכ"ע בממכ"ע, ולא חדש ממש. וזהו שהתחלת השנה בתשו' והנה עד"מ היחוד גם התחנות צריך לעלות וכאן שהיחוד מבחי' עליונה יותר צ"ל העלי' יותר וזהו ע"י תשו' כי במקום שבע"ת וכו'. א"נ הפי' ששניהם זה עולה וזה יורד ר"ל אתעדלית עד שהיא מגעת ואח"כ נמשך אתעדל"ע ממקום שאין אתעדלית מגעת שם כלל.

בהכרח * שיוכ"פ עצמו ג"כ מכפר דאל"כ הל"ל לאחר שילוח השעיר כו' ובשעיר כתי' ונתן עליו אהרן והיינו ע"י שהתודה ע"ז. (ענין היודוי אשמנו כו' נדע מהה"מ ז"ל להעלות הניצוצים וז"ש מציל עני מחוק ממנו).

י"ל : קטעים אלו מופיעים בגליון הכתיי הנ"ל, מהצד השני של הגליון.
 ענין : אולי קאי על ד"ה יו"ט של ר"ה הנופס בלקו"ת דרושי ר"ה נה, א (ונאמר בסיום שנת תקי"ע לפני ד"ה שבת שבתון דלעיל — ראה ברשימת המאמרים שבסוף הספר).
 בהכרח : ראה להלן ע' קעז ד"ה להבין ענין שעיר המשתלח.

תורה מש"ת תקע"א

שבת שבתון * הוא לכם ועניתם את נפשותיכם בתשעה לחודש בערב וגו'. להבין מהו בתשעה בתשיעי מיבעי, וגם להבין מ"ש שבת שבתון הוא לכם, ובפ' אחרי מות כתי' שבת שבתון היא לכם, ושם ג"כ כתי' ועניתם ולא כתב בתשעה אלא ועניתם סתם. וגם צ"ל מ"ש כאן וכפר על הקדש מטומאת ב"י, וכי הקדש חטא שצריך כפרה. אך הנה נודע שתכלי' ירידת הנשמה לעוה"ז הוא משום כי היום לעשותם במע' המצות, וכמ"ש בזהר ע"פ ואברהם זקן בא בימים באינון לבושין כו', שהימים הם לבושין ע"י מע' המצות אשר יעשה אותם האדם דבר יום ביומו, וכל ימי האדם קצובי' לו כשיעור הלבושים שצריך להמשיך בהם, וכמ"ש ימים יוצרו וגו', ואי פגים יומא חדא אשתכח לבושא חסרא כו'. ולכן צריך האדם לבא בגלגול כ"פ לקיים כל התרי"ג מצות ואפי' מצות כהנים וכה"ג (חוץ ממצות המלך שיוצאים כל ישראל במלך אחד שהוא כולל כו') והענין הוא כי הנה אנו אומרים נשמה שנתת בי טהורה היא. פי' טהורה היא מלשון כעצם השמים לטהר שהוא לשון בהירות. ואח"כ אומרים אתה בראת, ולשון ברי' נופל על התהוות מאין ליש, משא"כ בחי' טהורה היא בחי' אין ממש, ונק' בכתוב כל הנק' בשמי שהיא כלולה ומיוחדת בתכלית בשמו ית' ממש, ולא נתהוו עדיין בבחי' יש זנברא, אלא שא"כ * כתי' ולכבודי בראתיו יצרתיו כו'. וזהו אתה בראתה שהוא בבחי' עולם הבריאה שהוא בחי' נשמה. ואתה יצרתה בבחי' עולם המלאכים שהוא בבחי' רוח כו', שהן בחי' השתלשלות ויריד' הנשמה, דההשתלשלות הוא כשלשלת האחוזה זב"ז כו'. עד שאתה נפחתה בי שנתלבשה בעוה"ז בגוף הגשמי. ויריד' זו היא צורך עלי' ע"י היום לעשותם כמאמ' אשר קדשנו במצותיו בבחי' קדושה שהיא למע' מבחי' טהרה. וכנודע שקדושה היא בכהנים וטהרה בלויים, וכמ"ש וטהרת אותם וכה תעשה להם לטהרם. ומעלת ומדרג' הכהנים מובדלת ממדרג' הלויים כו'.

וביאור ענין זה יובן בהקדי' לבאר היטיב ענין ממכ"ע וסוכ"ע. כי ממכ"ע הוא עד"מ כאדם החושב ומהרהר באיזה דבר שמחשבתו מלובשת באותו דבר ומוקפת ממנו, וכן כשמדבר כו'. וכך כבי' החיות שבע"מ ויאמר אלקי' יהי אור יהי רקיע מלובש בהם ממש בתוך האור והרקיע, וכמ"ש לעולם ה' דברך נצב בשמים. וכן התלבשות החיות שבמחשבתו ית', וכמא' במח' א' נברא העולם, כי מח' זו היא בחי' רצון עליון המלובש בחכ' כי כולם בחכ'

שבת שבתון : נוסחא שני' מהנדס לעיל ע' קמה ואילך.
 שא"כ : כ"ה בהכתי' ואוצ"ל : שאח"כ.

עשית, ובחי' החכ' והמח' מלוכשת ממש בתוך העולמות להחיותם ולקיימם אלא שמבחי' המח' נהווה עלמין סתימין דלא אתגליין, ומבחי' הדיבור נהווה עלמין דאתגליין הגם כי לא מחשבותי מחשבותיכם, כי אין לו דמות הגוף ולא נערוך אליו קדושתו, מ"מ הרי דברה ת' כלשון ב"א, שבחי' התגלות העולמות מההעלם אל הגילוי ממש נק' בשם דיבור. וזה שאינו בא לכלל גילוי ממש ה"ו בבחי' מח' שאינה באה לידי התגלות כ"כ. והנה המלאכים הם מבחי' עלמין דאתגליין כמ"ש ויעף אלי אחד מן השרפים, שרפי' עומדים ממעל לו שהם בבחי' גילוי. אבל יש' עלה במח' בחי' עלמין סתימין, ולכן נק' הנשמה טהורה היא כשעדיין כלולה ומיוחדת בשמו ית' בבחי' יחו"ע כביטול יחוד המח' בשכל שהיא טהורה ובהירה מאוד. כי עלמין סתימין היינו שא"א לבוא לידי התגלות מחמת גודל עוצם הבהירות. וכמא' יוצר אור ובורא חושך שהחושך הוא בבחי' ברי' למע' מן האור שהוא בבחי' יצירה, ולכן החושך רומז לתש"ר והאור לתש"י. והוא כמשל אור גדול שמחמת גודל עוצם הבהירות שבו א"א להסתכל בו ומחשיך כת הראות, ולכן נק' חושך וכמ"ש ישת' חושך סתרו כו'. ומשם ירדה הנשמה להתלבש בבי"ע, ויריד' זו היא צורך עלי' לבחי' סוכ"ע שהיא בבחי' קדוש ומובדל כו', שכל העולמות כאין נגדו, ואין ערך אליו ית' כלל, וכטיפה בים אוקיינוס שהטי' בטלה לגבי הים הגדול, כך כל העולמות הם בטלים אליו ית'. ולכך כתי' אני הוי' לא שניתי, אתה הוא קודם שנה"ע כו' בלי שום שינוי כלל. ומ"ש ואתה מחי' את כולם אינו אלא בבחי' זיו מהארת אלקו' אבל עצמיות הארת אא"ס ב"ה ממש אינו מתלבש כלל בבחי' וגדר עלמין אלא הוא בבחי' סוכ"ע כו'. ועליו שואלים המלאכים אי' כו', אלא שאומרים ג"כ קדוש להיות ה' צבאות, כי צבאות הם כל בחי' עלמין בין עלמין סתימין ובין עלמין דאתגליין, ואומרים ג"פ קדוש להמשיך קדוש עליונה מבחי' קדוש ומובדל כו', הוא אא"ס ב"ה הסוכ"ע, בג' מיני השתלשלות להיות ה' צבאות. כי כל נברא נמשך לו החיות להיות בב' בחי'. הא' להיות החיות מלוכש בחוכו ממש, והב' להיות סובב ומקיף עליו מלמע' כענין אכל ב' עשרה שכונתא שרי', שאין זה גילוי השכינה ממש אלא השראה ששורה עליו מלמע' להיות בבחי' מקיף והעלם כו'. אך המשכה זו ששורה על הנברא בחי' סוכ"ע הוא בחי' קדוש בוי"ו שהוי"ו הוא המשכה. אבל קדש בלא וי"ו הוא למע' מבחי' המשכה. ושם הוא עלי' הנשמה ע"י מע' המצות. אקבמ"צ בבחי' קדש בלא וי"ו. ולכן נק' המצות לבושין, כי פי' לבוש הוא זה שמקיף וסובב מלמע'. והיינו שע"י מע' המצות שורה מלמע' אא"ס ב"ה ממש שלמע' מגדר המשכה והשתלשלות שהיא בחי' קדש בלא וי"ו על נפש האדם להיות בטלה ונכללת באא"ס ב"ה ממש. וכל ימי האדם הקצובי' לו נמשך לו בחי' ביטול זה לאא"ס

ב"ה ממש ונעשה לבוש להנשמה. וכ"כ ימים קצובי' לו כשיעור הלבושים שצריך הנפש להתלבש להיותה בטילה ונכללת באא"ס ב"ה ממש. והטעם שהמצות מעשיות נק' בשם לבושי'ן הוא כי הנה ארז"ל מצות צריכין כוונה, שצריך לכוון לצאת בהם י"ח ולקיים מצות המלך שציוהו בכך. ואפי' מצות ק"ש שהיא קבלת עומ"ש והתבוננו' בגדולת א"ס ב"ה איך שהוא ית' אחד ובשכמל"ו, שהדברים אמיתיים מצד עצמם, אעפ"י כ' יהי' עיקר כוונתו בשביל שכך היא מצות המלך ה' עליו ומוטל עליו לקיים מצות המלך ולהתבונן בגדולתו ית'. ואפי' קיום ואהבת שהיא התעוררות האהבה שבלב בבחי' רעותא דליבא מחמת ההתבוננות הנ"ל בא ג"כ לעורר את האה' מחמת שכן ציוה עליו המלך ית'. וכמ"ש כ"ז בכוונת הארז"ל. שהיינו משום שבחי' מלכותו ית' הוא למע' מבחי' התלבשות החיות בתוך הנבראים. וכמשל המלך שמושל על המדינה שממשלתו הוא בחי' שחוץ ממנו שאין עצמות המלך מתפשט בתוך המדינה אלא שדבריו נשמעים מחמת כי שמו מלך נק' עליהם והוא בחי' הארה וזיו ממנו. כך כל החיות המתלבש ומתפשט בתוך הנבראים ומריש כ"ד כו', אין זה אלא זיו והארה בחי' שם כבוד מלכותו ית'. אבל עצמו' מל' ית' הוא בחי' מובדלת מן החיות המתפשט בתוך עלמין כו'. ולכן צריך לעשות המצות כדי לקיים מצות המלך ולהיות שום תשים עליך מלך שהוא בחי' שלמע' מהתפשטו' החיות הנמשך לו. הנה עי"ז תתעלה נפשו בקודש עליון שהוא בבחי' מובדל מגדר ובחי' ההשתלשלות שהוא בחי' אא"ס ממש כי נעוץ תחי' בסופן דווקא.

ועי"ז אני ככרוש רענן, ברוש הוא עץ ארז הגבוה, ורענן נק' כשהיא עדיין רך ונוח לכפוף אותו למטה, שכשכופפין אותו ואח"כ שנותק אותו מגביה א"ע ועומד על עמדו אזי נגבה הדבר שמניחי' על ראש הארז ומתרורמם ומתנשא למע' מע'. וככה עד"מ הוא בחי' אני שהוא בחי' ומדת מל' ית' הוא ככרוש רענן הכפוף למטה שמלובשת במצות מעשיו' גשמיו' שאח"כ היא מתרוממת למע' עד רום המעלות. וכמ"ש בת"ז שנק' זרקא מקף שופר הולך סגולתא, שבחי' מל' ית' היא נזרקת למע' עד אין קץ, ועי"ז הולכת עמה סגולתא הוא ישראל עם סגולתו המקבלי' מל' ית' במע' המצות להיות גם הם עולים עמה, ועולים כבי' למע' מע' עד רום המעלות. וזהו צדקה תרומם גוי, שכל המצות נק' בשם צדקה וכמ"ש וצדקה תהי' לנו כי נשמור לעשות את כל המצוה הזאת כו'. והמצות הן שמרוממין את הגוי אלו ישראל שיהי' מתרוממי' למע' מע' בקודש העליון הוא אא"ס ב"ה ממש. ות"ת כנגד כולם, כי לכן נק' אותיות התו' בשם סוסים כמשל סוס ורוכבו שהסוס רץ ומוליך את הרוכב למקום שאין הרוכב מגיע מצ"ע כו' כמ"ש במ"א.

וזהו ושמרתם את השבת כי קדש היא לכם, כי בשבת הוא בחי' בחי' עליי' בחי' מלכות למקורה ושרשה הוא קודש העליון, כי ששת ימים עשה ה' את השמים ואת הארץ בע"מ יהי אור יהי רקיע, שהוא ענין התפשטו' החיות בתוך הנבראים להחיותם ולהוותם מאין ליש הוא מבחי' מל' ית' כדכתי' מל' מכ"ע. ובשבת הוא נייחא דרוחא וחוחר למקורו כמשל האדם השובת ממלאכתו ששכלו ומחשבתו שהי' מלובשת בשעת מעשה בתוך מלאכתו חוזרין אליו למקורו כו'. וחזרה זו היא בבחי' קודש העליון הוא אא"ס ב"ה שלמע' מגדר ההשתלשלות שמשם נמשך להיות בחי' מל' ית' שהיא מובדלת מהתפשטו' החיות שבתוך הנבראים, ושיהי' התפשטו' החיות רק בבחי' זיו והארה המתפשטת ממכבוד מל' ית' בבחי' שם בלבד מחמת כי שמו נק' מלך עליהם כו', רק שמ"מ מלכותך מכ"ע, לפי שהיא כברוש רענן הנכפף למטה. אבל בשבת שהיא נייחא דרוחא חוזרת למקורה ושרשה ושם עלו יש' ג"כ בקודש העליון ע"י שהם מקבלים בחי' מל' ית', וצדקה תרומם גוי כו', וזהו קודש יש' להוי' ראשית תבואתה פי' תבואת נק' דגנך תירושך ויצהרך, דגנך זה התלמוד וההלכה הנגלו' לפנינו, ותירושך הוא בחי' רזין דאורייתא, יצהרך הוא רזין דרזין, שכ"ז נק' תבואת השדה ותבואת הכרם, ויש כרם זית כו'. ויש' עלו במדרי' יותר מהתו' להיות ראשי' לה', כי בעוה"ז ירדו למטה מן התו' עד שהם מקבלי' ממנה. וכמ"ש בווהר תלת קשרין מתקשראן דא בדא ישראל באורייתא אורייתא בקוב"ה. אבל לעת"ל יתעלו ישראל למע' עד שהתורה תהי' בבחי' מקבל, וכמארז"ל א"ת מורשה אלא מאורשה, שהתקשרו' אורי' בקוב"ה יהי' ע"י ישראל, וכמ"ש ועשיתם אותם, אתם כתי' אשר יעשה אותם האדם וחי כו', שישראל הם הגורמים התלבשות אא"ס ב"ה בחכ' מקור התו' כו' וכמ"ש במ"א. ויש' רז"ל שבתחי' יהי' תורת ה' חפצו ואחיב בתורתו יהגה כו'. כי בתחי' האדם הוא בבחי' מקבל מתורת ה' דאורי' מתקשרא בקוב"ה וישראל באורי'. אבל אח"כ תתעלה הנפש בעא"ע עד שתהא התו' מקבלת ממנו, ויש' תורתו כו'. וכ"ז רק בבחי' היום לעשותם, כי היום בעוה"ז הוא השראת אא"ס ב"ה ממש הסוכ"ע במע' המצות, וזהו והי' הדברים האלה אשר אנכי ממש מצוך לשון צוותא כו' היום כנ"ל כו', ולכן בעוה"ז יכול האדם לשנות את טעמו ולהפך לבו מן הקצה אה"ק, שאפי' הוא בעל עבירה יכול לעשות תשובה וקונה עולמו בשעה א'. וכמארז"ל המקדש את האשה ע"מ שאני צדיק גמור ונמצא רשע מקודשת שמא הרהר תשו' בלבו, שבהרהור א' ברגע א' נתהפך לאיש אחר ונעשה צדיק. משא"כ בעוה"ב צ"ל כסדר המדרי' וצריך לקבל עגשו תחי' כף הקלע ואחיב גיהנם, עד שיבא לג"ע התחתון ומשם יעלה אח"כ לג"ע העליון, משום שאא"ל לקבל האור והזיו אלא בהדרגה כסדר המדרי', משום שעוה"ב

הוא זיו הנמשך מבחי' ממכ"ע. אבל בעוה"ז הוא השראת סוכ"ע שהוא למע' מגדר השתלשלות בחי' אנכי ממש ולפניו ית' כחשיכה כאורה, גם חושך לא יחשיך ממך כו'. והיינו ע"י ביטול באא"ס ב"ה ממש בבחי' ועמך לא חפצתי כו', פי' ועמך הוא כמ"ש ועמך מקור חיים, שמקור חיים הוא זיו השכינה שבג"ע העליון תענוג הנשמות נק' עמך שהוא טפל ובטל אליו ית' שאינו אלא זיו, ובאורך נראה אור. אבל בעוה"ז יהי' הביטול לאא"ס ב"ה עצמו ממש ועמך לא חפצתי שלא יחפוץ גם בחי' עמך מקור חיים שאינו אלא זיו כו'. והיינו בחי' ביטול מפנימי' הלב שהוא למע' מן הדעת. (כי חיצוני' הלב הוא למטה מן הדעת). ובחי' זו היא נתגלה ע"י ודברת בם, הן האותיו' התו' שהם מעלות את הנפש למע' משרשה עד שאח"כ תתעלה בבחי' קודש להיות ראשית תבואת כנ"ל.

אך כ"ז הוא אם מקיים התומ"צ, אבל בהיפוך העובר ופוגם באיזה מצוה ה"ז פוגם בקודש העליון שיש בו פגם וחסרון כו'. ומה תקנתו הנה ע"ז כתי' וכפר על הקודש, והיינו ע"י כה"ג ביה"כ שנכנס לקה"ק דווקא שהוא מקור בחי' הקודש ומשם מתמלא כל החסרונות, כי הוא בבחי' ממלא כל שמהן ושלימו דכולהו. וכמשל מעיין שנסתם ונהר שיחרב ויבש שחופרין בעומק יותר במקור המעיין כו'. וסדר עבודתו של כה"ג ביה"כ שלוקח דם הפר ודם השעיר וזורק כנגד הארון על בין הבדים. והיינו לפי שבארון מונחים הלוחו' שכתוב בהן אנכי ולא יהי' לך אנכי הוא כולל כל מ"ע ולא יהי' לך כולל כל מל"ת שהן הם מקור התו'. ובהעלות הדם לשם יכופרו כל העוונות ולא יהי' פגם בקודש. כי הנה הנה"א אינה חוטאת אלא הנפש החוטאת היא הנה"ב. והנה נה"ב שרשה למע' מבחי' האדם וכמארז"ל ע"פ אחור וקדם צרתני אחור למע"ב שמתחי' כתי' תוציא הארץ נפש חי' בהמה ורמש כו', ואח"כ כתי' נעשה אדם כו'. וכנודע שארץ ממנה יוצא לחם ומאכל שעליו יחי' האדם, הרי ארץ קדמתו. ולא עוד אלא שהמאכל מוסיף דעת באדם ג"כ, וכדאי' בגמ' עדיין לא אכילנא. בישראל דתורא כו'. והזאה זו שמנה"ב שמזה נגד מקום מקום הלוחות והארון היא מעלה את נה"ב שבאדם לשרשה שהוא יותר גבוה מנה"א ונעשה א"ח ע"ב. ועי"ז הוא וכפר על הקודש כו' כנ"ל.

וזהו הענין שנק' יהי"כ שבת שבתון, פי' ששבת עולה ביה"כ לבחי' שבת יותר עליון, וכענין עולת שבת בשבתו שהוא שלימו דכולהו, וממלא כל שמהן הן המשכות י"ג מדה"ר העליונו' המתגלי' ביו"כ שהן עליונות מאוד. ואזי נק' הוא לכם, שאתם תהיו בבחי' הוא. שהוא בבחי' דכר ומשפיע ועשיתם אתם לפי כי ועניתם את נפשותיכם בתשעה, שכל הט' כוחות שבנפש כולן

תהיינה בבחי' אתכפיי' ואתהפכא כו', והענוי שבנה"ב הוא כדי שתקבל הארה יותר עליונה מלמע', לא כדרך שמקבלת שאר ימות השנה ממטה למע' ממזון הגשמי. אבל ביה"כ נמשכה לה הארה היותר עליונה מזון רוחני מלמעלה כו'. וע"י שועניתם את נפשותיכם בתשעה כו' נמשך להיות ביה"כ הוא לכם דווקא, לפי שנעשה ע"י אתדל"ת ועשיתם אתם כו'. אך אף מי שלא הגיע למדה זו להיות כל הט' כחות שבנפש בבחי' אתכפיי' ואתהפכא כו', מ"מ יערה עליו רוח ממרום מאליו וממילא ביה"כ להיות ועניתם כו'. כי הוא יום סליחה ומחילה התגלות הרצון כאדם המוחל לחבירו על שחטא כנגדו והי' ברוגז עמו, ואחר המחילה הופך רצונו אליו ומבקש אהבתו כו'. אלא שאו נק' שבת שבתון היא לכם שאתם בבחי' נוק' המקבלת כו'. וההפרש ביניהם כי בבחי' שבת שבתון היא לא כתיב וכפר על הקודש אלא וכפר על מקדש הקודש כו' וד"ל. ח"ש בשבת שבתון היא לכם חוקת עולם, פי' בחי' היא לכם לקבל י"ג מדה"ר מאתדל"ע בחסד עליון בלי אתעדל"ת, היא חוקת עולם שאינו נפסק לעולם ח"ו, משא"כ אתעדל"ת כו' וד"ל.

ביאור הדברים

שבת שבתון הוא לכם כו', וכתיב שבת שבתון היא לכם ושם נאמר חוקת עולם לדורותיכם כו', הנה הוא והיא הוא בחי' דכר ונוק', ולהבין זה הנה כתי' גבי מחילת עונות ביו"כ אנוכי אנוכי הוא מחה פשעיך למעני, למעני דווקא, ויש להבין מהו ב"פ אנוכי ומה שאח"ז אומר הוא לשון נסתר ואח"כ אומר למעני דווקא כו', אך הנה ידוע דיש ב' מיני אדל"ע הא' הבאה מצד אעדל"ת לפי מעשה התחתונים והב' בחינת אדל"ע שמצד עצמו הגם שאין אעדל"ת כלל לעורר למעלה והוא שורש בחי' יו"כ שהוא יום שמתעורר בו אדל"ע בעצמיות אא"ס ב"ה למחילת עונות ולמחות פשעים וחטאים גם אם אין ישראל מבקשים מחילה וסליחה מהתעוררות מלמטה כלל, וזהו למעני שהתעוררות למחילה וסליחה אינו למענכם באמצעות אעדל"ת כלל רק למעני דווקא שמצד עצמותו נמשך הארה זו בכל יו"כ ויר"כ רק שישראל הם בחי' כלי לקבל הארה זאת של מחילת עונות שנמשך בעצמו ביו"כ וע"כ נאמר

שבת שבתון היא לכם בחי' נוק' לפי שהארה זאת נמשכת מעצמות רוממות אא"ס שהוא מרבה לסלוח כמ"ש כי עמך הסליחה כו' וכמ"ש בתחילה אנוכי אנוכי הוא מוחה פשעיך אנוכי מי שאנוכי כנ"ל וכמשי"ת ע"כ נק' הארה זו בחי' נוק' שמקבלת תמיד מעצמיות אא"ס (והוא בחי' מל' דא"ס מח' דאנא אמלוך שנק' היא בחי' נוק' וכמ"ש לך ה' הממלכה כו' וזהו למעני אנוכי אנוכי הוא היינו בחי' רצון הפשוט שנגלה במח' זו מן ההעלם) וזהו שנאמר בבחי' היא חוקת עולם לדורותיכם שהוא חוקת עולם בכל יו"כ לדור ודור מאחר שהיא באה מאליה מצד עצמות אא"ס דווקא וכמ"ש למעני כו' אין בזה שום שינוי כלל מצד מעשה התחתונים וכמ"ש אני ה' לא שניתי כו' וד"ל אבל אם מצד אעדל"ת נמשך אעדל"ע אזי נק' הוא בחי' דכר משפיע לפי שאעדל"ת הן הגורמים להיות השפעה והמשכה זאת ולפי שבאדל"ת נמשך הארה זו נק' בחי' דכר כמ"ש ועשיתם את כל מצותי שישראל המה העושים וממשיכים את המצות וד"ל, ושורש הדברים כי מה דאעדל"ת מגיע הוא מצד בחי' הארה והשפעה מאא"ס ב"ה בעולמות בבחי' טובב וממלא כו' אבל בחי' עצמיות האור שאינו בא בבחי' ההשפעה כלל אין אדל"ת מגיע שם כלל והוא ההפרש שבין היא להוא וכו' וגם שהיא בבחי' מקבל הרי המקבל מצד עצמות האור וזה גבוה מבחי' הוא שנעשה ע"י אעדל"ת, וז"ש כי ה' הוא אלקים שבחי' אלקים למעלה מבחי' הוי' וכידוע בענין אמת ואמונה כ"ז וקיים כו' שבחי' נוק' שבעליון נעשה בחי' דכר למטה וכמשל תלמיד דטרירד למבלע ואח"כ נעשה בחי' דכר משפיע אבל יש עוד בחי' הוא שלמעלה גם מבחי' היא היינו מ"ש אנוכי אנוכי הוא שמשפיע לבחי' נוק' שנק' היא דהיינו מ"ש למעני כו' והיינו בחי' ה' הוא אלקים מ"ה וב"ן שבעצמות אא"ס שאין אדל"ת מגיע שם כלל וע"כ נק' היא חוקת עולם פי' חוקת עולם דא"ס כו' ולכך אין זה רק ביו"כ ובכל יובל (שהוא בחי' בינה ומל') שנק' שבת שבתון יום שכולו שבת ומנוחה לחיי עולמים כידוע וד"ל.

והנה מתחילה יש להבין שורש ענין המצות שנעשו בחי' לבושין לגפש בכל ימי שנותיו בהם ע' שנה כמ"ש בזה ימים יוצרו דהנה ידוע בשורש בחי' השתלשלות דאבי"ע שנמשך בבחי' קו המדה מאא"ס ב"ה לאצי' ומאצי' לבריאה כו' וא"צ למעשה התחתונים לעורר להיות השתלשלות זאת תמיד שהרי בכל יום מחדש מע"ב מראש לסוף מעצמו ומאילו היינו כי בחי' התעוררות חפץ חסד שבעצמות אא"ס שהיה בתחילת השתלשלות כמ"ש בע"ה ונמשך תמיד בכל יום לחדש מע"ב בקו המדה בד' עולמות אבי"ע ומ"ש בע"ה דעכשיו צריך למעשה התחתונים אין זה רק בשביל חידוש מע"ב משורש

הראשון בבחי' תוס' אור במדה יתירה על בחי' הצמצום דקו המדה שנמדד בתחילה ח"ש ויניחהו בג"ע לעבדה ולשמרה שעי"ז נתעורר במקור הראשון להמשיך תוס' אור באצי' ומאצי' לבריאה כו' וזה היה ע"י אדה"ר קודם שחטא (שהי' ראשו בבריאה כו') ועכשיו זה התוס' אור בא לעולמות דאבי"ע ע"י המצות כי בחי' עבודה בג"ע לעבדה היינו רמ"ח מ"ע ולשמרה היינו שס"ה ל"ת כידוע וז"ש לעבדו כו' פי' עבודה לשון תיקון וכי שייך תיקון וחיסרון אלא הענין הוא להמשיך בחי' תוס' אור יתר מכפי המדה ע"י רמ"ח מ"ע (ולמלאות כל חסרון ופגם שע"י העונות כו'). וענין תוס' אור בהארת אא"ס בעולמות יש להבין לכאורה איך שייך לשון תוס' בבחי' א"ס דכשמו כן הוא שאין לו סוף כו' ואם כבר האיר האור מבחי' הא"ס הרי בחי' הארה זו בבחי' א"ס ואיך שייך לו' תוס' אור בהארה זו. אך הענין הוא דכמו שאין לו סוף כך אין לו תחילה דהיינו בבחי' עילוי אחר עילוי עד אין קץ וכמ"ש הכל ירוממוך סלה כו' ולהיות המשכה מבחי' עילוי האור שבעצמות הא"ס נק' תוס' אור כו' והוא ענין וא"ו דהנורא דהנה יש להבין לכאורה למה לא אמר והגדול כמו שאמר והנורא אך הענין הוא דגדול וגיבור המה בחי' חו"ג כידוע ונורא הוא בחי' ת"ת כידוע שהוא בחי' ממוצע בין חו"ג וכל ממוצע מתחברים בו ב' הפכים שמה מאיר ושוה בחי' גילוי אא"ס יותר משהוא מאיר ונמשך במדה וספירה כמו החסד או הגבורה כו' ולזה הטעם אמר והנורא בתוס' וא"ו כי כל וא"ו הוא בחי' המשכה בתוס' דוקא כידוע דכל * אות וא"ו בא על בחי' ההוספה דוקא כמו ואלה המשפטים כו' וענין התוספת הזה היינו בחי' גילוי תוס' אא"ס מבחי' העילוי שבעצמות כנ"ל הוא באות וא"ו זה דווקא בבחי' הת"ת שנק' נורא לפי שהוא בבחי' ממוצע כנ"ל ולזה לא אמר וא"ו בגדול וגיבור.

וביאור הדברים הנה מובן מבחי' ב' הפכים אשר למטה בעולם הבריאה מיכאל וגבריאל שנאמ' עושה שלום כו' בין שר של אש ושר של מים ואין מכבין זה את זה כו' והן מיכאל וגבריאל בחי' חו"ג כנודע והמה מתחברים יחד ואין מכבין זא"ז כו' והיינו לפי שמאיר עליהן מבחי' הארת אור אלקי שבאצי' ועי"ז נעשה בחי' ביטול והתכללות בחו"ג ומתחברים יחד כידוע וכך הוא למעלה בבחי' חג"ת דאצי' שנק' גדול גבויר ונורא וה"א דהגדול הוא מקור הח"ס שבקו הימין חז"ן כו' שהוא בחי' חג"ת דכתר כידוע הנה הארת האא"ס מאיר במדות הללו בכ"א בפרט בה"א דהגדול נמשך אא"ס

להיות מקור לבחי' הח"ס באצי' ובה"א דהגיבור מקור בחי' הגבורה דאצי' אך אין זה בחי' תוס' אור יותר מכפי המדה שכבר נמדד להיות המשכות הללו כנ"ל אע"פ שכאו"א נמשך בבחי' א"ס כו' רק בוא"ו דוהנורא נמשך בחי' תוס' אור חדש מבחי' עילוי האור שבעצמות שלמעלה מבחי' התפשטות כנ"ל להיות כי הת"ת הוא ממוצע בין החו"ג וכל ממוצע מחבר ב' הפכים בהכרח שיש בו הארה גבוה משניהם יחד ע"כ כוללם יחד היינו בחי' תוס' אור הנמשך בב' מדות דגדול וגיבור ע"י וא"ו דוהנורא דייקא שע"ז מתכללים יחד, וכך הוא כל בחי' תוס' אור דאצי' אינו אלא תוס' אור שלא נמשך עדיין בבחי' התפשטות דקו המדה ובחי' תוס' הזה עושה בחי' התכללות בע"ס כמאמר אנת הוא דקשיר לון ומיחד לון כו' וד"ל וזהו כל עיקר ענין מעשה התחתונים דעכשיו שממשיכים ע"ז בחי' תוס' אור באבי"ע יתר מכפי המדה כנ"ל ועכשיו נמשך תוס' אור זה ע"י המצות וע"כ אמרים לשם יחוד כו' שבכל מצוה ומצוה נעשה בחי' יחוד והתכללות בע"ס דאצי' לפי שהמצות נק' רמ"ח אברי דמלכא ועד"מ האבר שנמשך בו אור וחיות הנפש עצמו הכלול מכל חיות האברים שנק' תוס' אור חדש (וע"כ כשיש חולי באבר א' יחלה כל הגוף ולהיפך כשמרפאין לאבר א' מתרפאין כל האברים לפי שכלולין כ"א באור חיות הנפש שכוללם יחד כו') וכך הוא ע"י המצות למע' דגם שכבר נמשך אוא"ס בע"ס באו"כ אי"ז רק במדה וגבול ע"פ מאמר קו המדה כנ"ל אבל להיות בהם בחי' תוס' אור אינו רק באמצעות מעשה התחתונים שהן מעשה המצות כמ"ש לעבדה ולשמרה בג"ע כנ"ל כמ"ש בע"ח בשורש המצות למע' שאינן אלא להוסיף אורות באצי' כו' (כמ"ש ביאור זה במ"א באריכות).

והנה כתי' אם ישים אליו לבו רוחו ונשמתו אליו יאסוף דאין המשכה עליונה נמשך מבחי' רוחו ונשמתו שבעצמות המאציל להיות בחי' תוס' אורות בכלים כנ"ל כ"א ע"י שישים אליו לבו בבחי' העלאה תחלה וכידוע המאמר דרוח אייתי רוח ואמשיך רוח כו' שאין המשכה בלתי העלאה תחלה וא"כ לפי"ז לפי אופן ההעלאה דוקא כך הוא אופן ההמשכה והרי ידוע דבחי' ההעלאה הוא בחי' רצו"ש דפי' אם ישים אליו לבו היינו בבחי' תשוקה וחפיצה בחי' העלאת הנפש והתכללותה שנק' בחי' רצוא כמ"ש אם רץ לבך שוב כו' דאחרי הרצוא הוא בחי' שוב הנק' התפע' • הביטול במציאות להיות בתכלית הפשיטות יש ודבר מה והוא למעלה מבחי' ההתפעלות רצוא שיש מי שמתפעל כו' וזהו ענין ואהבת ב"פ אור בחי' או"י ואו"ח שהוא בחי' רצו"ש, דהיינו בחי' האהבה

שהוא הצמאון והתשוקה בדביקות ותשוקה כנ"ל והוא בחי' אור חוזר דרצוא ואח"כ בחי' שוב באו"י שהוא בחי' ההמשכה מלמעלמ"ט כדי שיהא שם שמים מתאהב על ידו כו'.

והנה אם לא הי' רק בחי' רצוא בלבד שהוא בחי' ההעלאה בכלות הנפש למע' לא יהי' נמשך עי"ז כלל מלמע' למטה רק שמעורר את האה' למעלה כמים הפנים לפנים כו' (ע"ש המאמ' הסבי עיניך כו' לפי שזהו נגד פנימי' הרצון של המאציל שנתאוה להיות לו דירה בתחתונים כידוע), אך ע"י בחי' השוב שאחר הרצוא שהוא בחי' הביטול כנ"ל, עי"ז מעורר ג"כ למע' בחי' המשכה שיומשך אא"ס בגילוי למטה, אך לפי אופן ההעלאה דוקא כך אופן ההמשכה כנ"ל, ואם ההעלאה בבחי' רצו"ש כך ההמשכה היא בבחי' זו ג"כ (כי הרי בחי' שוב א"א כ"א אחר הרצוא כמשל השלהבת שבבזק כמ"ש והחיות רצוא ושוב כמראה הבזק שהוא אור הלהב שמתלהב ויוצא מן החרסים שיוצא ועולה וחוזר ויורד כו' והוא כמו הדופק שבלב כו' ונמצא כל העלאה הוא בבחי' רצו"ש יחד כמו בשתיים יעופף שנאמר בו ובעל כנפיים יגיד דבר כו'), אמנם בחי' ההמשכה הרי הוא לנגד בחי' ההעלאה (כמשל המקבל לנגד המשפיע כשעולה המקבל בתשוקה והמשפיע יורד לנגדו הרי ימין המשפיע לנגד שמאלו לחבקו כמ"ש וימינו תחבקני ושמאל המשפיע לנגד ימין המקבל ונמצא שמאל קודם לימין במקבל וימין קודם לשמאל במשפיע), וע"כ מה שבמקבל רצו"ש במשפיע הוא הנק' מטי ולא מטי דבבחי' העלאה דמקבל בחי' רצוא קודם לשוב, ובהמשכה דמשפיע אל המקבל בחי' מטי קודם ללא מטי דהיינו שבחי' המשכת גילוי אא"ס שנמשך ע"י ההעלאה הוא בבחי' מטי תחילה ואח"כ לא מטי בחי' צמצום והסתלקות, והטעם ידוע להיות שאם הי' האור והשפע נמשכת בבחי' מטי שהוא רק בחי' ירידת האו"י בבחי' החסדים שטבען לגלות ולהמשיך כל מה שבמשפיע כמו טבע הטוב להיטיב בכל אשר לו כו' הרי לא הי' יכולת בכל העולמות לקבל כי לגדולת א"ס אין חקר כלל ע"כ מיד אחר בחי' או"י דמטי למטה הוכרח להיות בחי' א"ח בבחי' צמצום והסתלקות האור שנק' לא מטי כמו ענין המאמ' שאמר לעולמו די (אך * לפי"ז י"ל למה עלה תחי' במח' לברא במדה"ד בחי' צמצום כו' ולמע' מן המאציל לנאצלים בתחי' מטי כו', אך יש הפרש בין יחו"ע ליחו"ת שהברי' יש מאין הוצרך להיות ע"י בחי' צמצום בתחי' כמו והחיר רו"ש כו' משא"כ מן המאציל לאציל דאיהו וחיוהי חד כו'.

ו"ש קול דודי דופק קפ"ד אחוריים דאבא והוא דופק שביד דוקא שבתחילה
ההמשכה ואח"כ ההעלאה וכן בנשימה שבחוטם תחילה ההמשכה בנקב
ימין ואח"כ ההעלאה בנקב שמאל וגם בשינה כך הוא אע"פ שהוא הסתלקות
כו' וכמ"ש ויפח באפיו נשמת חיים כל אשר נשמת רוח חיים באפיו כו' אבל
דפיקו דליבא להיפך שבתחילה ההעלאה ואח"כ ההמשכה והטעם ידוע שיש
הפרש בין רוח החיים שבלב שהוא בחי' מקבל לבחי' רוח החיים דנשמה שבמוח
שהוא בחי' ההמשכה כח מה המשפיע ששם ההמשכה תחילה כדרך כל שפע
מן המשפיע שההמשכה בהכרח קודם לצמצום השפע, וכך יובן למע' בחי'
מטי ולא מטי מעצמו המאציל כו', וזהו קול דודי דופק כו' אבל לבי ער בבחי'
רו"ש כו' וד"ל, וזהו ענין כללות המצות שהמה בבחי' רו"ש מלמטה למע' והיינו
רמ"ח מ"ע שהן בחי' המשכות בחי' שוב ושרשם הח"ס דאוי' כידוע, ומלמע'
למטה הוא בחי' מטי כנ"ל שהוא להיות בחי' תוס' אור חדש מפנימיו העצמו'
כו' כנ"ל, ובחי' ה"ת הן בחי' הגבורות דאור"ח שהוא בחי' הצמצום והעדר
ההמשכה כמו לא תאכל חלב ודם שלא יומשך לחיצוניו' עי"ז והוא ענין
מניעת אור ושפע כמ"ש בזוהר בענין לא תלבש כלאים כו', ולמע' הוא בחי' ולא
מטי וכללותם הוא ענין השמירה מההיפוך וזהו לעבדה ולשמרה כנ"ל וד"ל,
וזהו אקבמ"צ, ולכאורה מה שייך ענין הקדושה במצות, אך הענין הוא כמ"ש
נשמה שנחת בי טהורה היא מלשון כעצם השמים לטהר שהמה מבחי' היכלות
דבינה ומ"ש ותחת רגליו כמעשה לבנת הספיר הוא בחי' נה"י דאי' דקאי
בבחי' ז"א שבחי' חיצוניות דנה"י דאי' נעשה לז"א תחת רגליו כמעשה לבנת
הספיר, והוא השמאל התחתון, ולמע' הימנו כעצם השמים לטהר מבחי' היכלות
דאי' כו', וכ"ז מבחי' ממכ"ע כידוע דגילויי אא"ס בחכ' כ"ה מ"ה, ואח"כ נמשך
לבינה שהוא מאין ליש כו', אבל למע' מזה נק' קדוש ומובדל לגמרי כו', וי"ש
ג' פ' קדוש עד שנק' הוי' צבאות שהוא בחי' ג' צמצומים והעלאות ועי"ז נעשה
ג' המשכות מסובב להיות בחי' ממלא הנק' ה' צבאות, והוא ענין הוי' קדוש
שהוא בחי' ההמשכה מקודש העליון בחי' סובב בעצם כמו שהוא למע' ולא
נמשך עדיין למטה שהוא נבדל בערך לגמרי, ועי' המצות נמשך משם וזהו
אקבמ"צ כו', אבל בזה יש ב' מדרגות בחי' ההעלאה בתחי' ואח"כ בחי' ההמשכה.

וזהו אני כברוש רענן, פי' עד"מ הארו הרך שאע"פ שהוא בקומה גבוה
יכול לכופפו מראשו למטה ואח"כ כשעולה זורק את העמוד עליו למע'
מע' מאוד, דהיינו שמפני כח כפיפותו למטה מאוד אזי כשמניחים אותו בחי'
אור חוזר שלו שלא לעלות ולעמוד בעמדו רק הוא חוזר בכח גדול מאוד מאוד
עד שהדבר שעומד ע"פ ראשו נורק למע' בתכלית הגובה, אבל בארו הקשה
שאינן כפיפתו בקל גם חזרתו אינו בקל ובמהירות ולא בכח גדול כ"כ כך בחי'

מל' בכפיפתה למטה נק' * כפופה וכשעולה מן הבירורים למע' מע' לעמוד בבחי' פרצוף קומתה באצילות בחי' או"ח שלה בכח גדול מאוד ונק' זרקא שזורק ועולה ברום המעלות והוא בבחי' כתר כו', וזהו הולך סגולתא הוא כניי שנק' סגולתו שגם הם עולים וזורקים למע' וזהו זאני כברוש רענן כו', וכך ע"י המצות שהמל' כפופה שם לברר בירורי נוגה נתעלה לשורש הגבוה מבחי' אדם, והוא למע' ג"כ מבחי' * שבתחי' הקו"ח כו' אלא מתעלה בעצמיות אא"ס שנק' קדוש כנ"ל, וכך ע"י המצות מתעלה הנפש בקדש העליון וע"כ נק' לבושים שע"י הלבוש תתכסה ותתעלה ליכלל באא"ס כמ"ש כבוד ה' יאספך למעלה מע' כו'.

וזהו ימים יוצרו פי' הלבושים נק' ימים ויוצרו מלשון ויצר בחרט שבהם מתלבשת הנפש והם נמשכים מלמע' להלביש הנפש ולהעלותה על ידם (עד"מ המשפיע שמלביש לאור השכל שלו במשל כדי שע"י יקרב השכל המקבל אליו להבינו עמקו כמו שהוא אצלו ממש כו', ונק' חשמל העליון כמ"ש במ"א), ולא אחד בהם, ויש בזה קרי וכתוב ולא באלף ולו בוא"ו, והענין הוא כמבואר למע' דוי"ו דקדוש הוא רק בחי' המשכה א' מעצמו קודש העליון המתלבש ומאיר במצות, ועו"א אשר קדשנו כו', והיינו וי"ץ ול"ו אחד, שאחד עליון נמשך בימים שיוצרו בבחי' לבושין אבל עצמות קודש העליון שנשאר בבחי' סובב ומקיף ולא נמשך עדיין למטה כלל היינו ולא באל"ף דאין אחד עצמו מלובש בהם כלל אחר שהימים נמשכים מלמע', והוא מבחי' ימי קדם שנק' מקיפים העליונים דכתר כו', אך הענין הוא שאין אחד פשוט דבחי' קודש העליון נמשך ויורד בהתלבשות למטה בבחי' המשכה כי אם בבחי' העלאה בלבד שנק' לא בבחי' העדר ההתפשטות כמ"ש במ"א בענין בארץ לא זרועה (דהיינו כמו שאינו מושג רק דרך שלילה כו' וכמ"ש מענין הל"ת שגבוה ממ"ע מטעם זה שאין ההארה יכולה להתלבש בל"ת בבחי' גילוי דהיינו בבחי' ההן שקודם ללאו אלא בלאו שקודם להן כו'), והנה ב' בחי' המשכת קודש העליון הנ"ל הוא בקיום המצות, והוא כאשר האדם נק' צדיק שיעשה טוב ולא יחטא כלל, אבל אם פגם ועבר על איזה מ"ע או ל"ת הרי פגם באור קודש העליון שבלתי מתגלה בעולמות דאבי"ע וצריך כפרה דהיינו לתקן ולמלאות בחי' פגם שבקודש (כמ"ש בזהר בפ"י הפ' הפושעים בי בגופא דמלכא שהוא אור הכתר שבאצ"י), וזהו וכפר על הקדש שיכפר על הקדש למלאות כל בחי' פגם והעדר אור שבקדש שהוא הכה"ג דווקא שהוא המכפר על הקודש מטומאת בניי בכואו

נק' : תיבה אחת אינה ברורה כאן בהכתי"י.
מבחי' : תיבה אחת אינה ברורה כאן בהכתי"י.

אל קה"ק שנק' לפני ולפנים לפי שבחי' הארת הכתר דחו"ב נק' קדשים ובחי' קודש הקד' נק' בחי' פנימי' הכתר או כתר שבכ' שקדוש ומובדל גם מהיות מקור לחו"ב (וזה למע' ממזלות דח"ס שמאירי' באו"א דאצי') ושם שורה מבחי' מקור כל קודש דהיינו מבחי' עצמיו' או"א"ס ובחי' היכל קוה"ק נק' היכל הכתר מאחר שנק' היכל קדשי קדשים כידוע, ונק' בשם היכל הרצון כידוע בענין ז' היכלות דברי' שהיכל הרצון הוא היכל היותר עליון ששם מתגלה ג"ר דכח"ב כו' (וכן במנחה דשבת מתגלה היכל הרצון שבו נגלה בחי' רעוא דכ"ר שנק' כשב"כ, וזהו ואני תפילתי לך הוי' עת רצון כו', ופי' היכל הוא הסכם הרצון שבו שוכן הרצון בתוקף כמו שום תשים עליך מלך קבלת עומ"ש וקבלת רצון בתענית וכה"ג שבו דוקא מאיר ממקום הרצון להיות תיקון ועת לאותו הרצון פרטי שלא ישתנה לעולם, וכך כל בחי' גילוי רצון העליון הי' דוקא בהיכל ק"ק שבו דווקא מתגלה קודש כל הקדשים שנק' רעוא דכל רעיון כו' וד"ל). וענין כה"ג הוא בחי' אה"ר שלמעלה מן החכ' ושרשה בבחי' רב חסד דע"י שמלוכש בגולגלתא דא"א שלמע' גם מבחי' ח"ס וכמ"ש במ"א בענין כשמן הטוב שירד על זקן אהרן דיקנא דכה"ר שהוא מקור י"ג מדה"ר להיות נושא עון כו', וזהו כה"ג נוטל חלק בראש בבחי' גולגלתא דא"א נוטל ג"כ בראש והוא מקור או"א כו' כמא' דרב חסד בי' אחיד אבא כו', וזהו שע"י כה"ג דוקא נמשך כפרה על בחי' הפגם שבקודש דחכ' מפני ששרשו במקור כל קודש דחכ', אך דווקא בכניסתו לפני ולפנים הוא בחי' פנימי' דחו"ב מח"ס כמ"ש חכ' אדם תאיר פניו ונק' הארת פנים דא"א, ולפני ולפנים הוא למע' מבחי' פנים דא"א כמ"ש ויעבור ה' על פניו כו' וכמשי"ת, והוא בחי' רב חסד בגולגלתא דא"א, וזהו לך אמר לבי בקשו פני שע"י אה"ר דכה"ג שנק' פנימי' הלב רעותא דלבא שלמע' מן המוחין מעורר פנימי דפנימי' שנק' לפני ולפנים, והוא בחי' קוה"ק בחי' רעוא דכ"ר שלמע' גם מבחי' ח"ס וע"כ משם דייקא נמשך כפרה על כל בחי' פנימי' שבמקדש דחכ' דהיינו למלאות כל חסרון ופגם מטעם הנ"ל וד"ל.

אך הנה מ"ש וכפר על הקדש אין זה בכניסה להיכל ק"ק בלבד אלא גם ע"י הזאה מדם הפר והשעיר נגד הארון שבו הלוחות כידוע והענין הוא בהיות ידוע ששורש בחי' הפר והשעיר הוא מבחי' פני שור שמהשמאל שבמרכבה ששרשה למע' מבחי' אדם כמו המרכבה שנושא את הרוכב כו' והיינו בבחי' בהמה רבה שלפני אצי' שלמע' מבחי' אדם דתיקון, וע"כ הבהמה למטה אין לה דעת ובחירה מפני ששרשה למע' מהדעת כי בחי' הדעת והחכ' הוא בחי' התיקון דאדם גימ' מ"ה אבל בחי' הכתר למע' מהחכ' והוא בחי' אורו' תקיפין

די"ד נקודות דתוהו שהם בבחי' הכתרים, וע"כ גם למטה בטבע הכרי' הבהמה חזקה ובריאה יותר מן האדם, וגם מדות הבהמיו' שבאדם יותר חזקי' ממדות שבשכל כמ"ש במ"א בענין ולא יהא קשה כארו כו', וז"ש בע"ח דעיקר סיבת השבירה בבחי' התוהו הי' מצד שהאורות תקיפין והכלי' היו במיעוט ולא יכלו הכלי' לסבול האור ונפלו ונשברו כו', אבל בחי' התיקון הוא שהאורות הם במיעוט והכלים בריבוי כו', ולפי"ז יובן שאחר בירור כלי' דתוהו שנשברו ונפלו בנוגה דבי"ע ע"י שם מ"ה דתיקון כו' דבחק' אתברירו כידוע הרי עולים לשרשם בחי' אורו' דתוהו שנסתלקו למע' (כי כל חומר עולה לצורה שלו כמו בתח"מ שכל נשמה יש לה מנוח בגוף שלה כמ"ש במ"א), והנה בסיבת בחי' התיקון דחק' הרי געשה בחי' התרחבו' הכלי' וא"כ כאשר עולים בחי' כלים לשרשם הרי המה בהתרחבות לקבל כל בחי' אורו' דתוהו ולא יפלו עוד מצד הקטנות כמו שהי' מקודם כו' ולפי"ז הרי גם בבחי' שם מ"ה דחק' דתיקון יתוסף הרבה עצמו' מצד בחי' אורות דתוהו שנמשכי' בריבוי כלים שנעשו ע"י בחי' התיקון וזש"נ בקרבן ריח ניחוח להוי' דתיקון, לפי שהבהמה שמקריבין שרשה הוא מפני שור שנפל בשבי' מבחי' כלים דתוהו ואחר העלאה דהבירור נמשך אורות דתוהו בשם הוי' דתיקון בבחי' תוס' אור מרובה, כי אורות דתוהו למע' הרבה מבחי' התיקון כידוע, לכך הוא ריח ניחוח להוי' הנ"ל דתיקון כו', וככה יובן ג"כ בענין דם הפר ודם השעיר לפי ששרשם בבחי' התוהו ע"כ כשמוזה מהם נגד הארון שבו הלוחות שהוא מבחי' החכ' דתיקון דאורי' מח"ע נפקת כמ"ש להבדיל בין הטמא לטהור כידוע דכל ענין התומ"צ הוא לברר בירורי' נוגה לאהפכא חשוכא לנהורא כו' בסו"מ וע"ט, וכללות המצות באנכי ולא יהי' לך, וכאשר יש פגם וחסרון באנכי ולא יהי' כו' ע"י הפגם העוונות בעשה ול"ת אזי נתמלא פגם זה ממה שמזה מדם הפר והשעיר נגד הארון, לפי ששרשם בהעלאתם בבחי' אורות דתוהו, והיו מוסיפין בתוס' אור בתיקון שזרש התוהו למלאות כל פגם וחסרון שנעשה בהם כענין ריח ניחוח להוי' הנ"ל, וז"ש וכפר על הקודש דחק' דתיקון שבארון בלוחות דוקא ע"י ההזאה מדם הפר והשעיר למע' כו' (וכך הי' מונה אחת ושתי' להמשיך בכל הז' מדות שנפלו מבחי' א' דכתר ששם מאיר מל' דא"ס שנק' קודש הקדשים כו') ודוקא ע"י הכה"ג ובכניסתו לפני ולפנים וביוה"כ דווקא דיומא קא גרים כמ"ש חוקת עולם היא ואם חסר אחת מכל אלה לא יכופר על הקדש מטעם כל הנ"ל וד"ל.

ומעתה יש להבין מ"ש ועניתם את נפשותיכם כו' הנה עיננו הנפש הוא לנה"ב דכנ"י שהוא בחי' ב"ן בגימט' בהמה, ובכל השנה מקבלת מזון

וחיות מבירורי נוגה הם המאכלים הוא בחי' או"ח ממטה למע' ובעשיית כל ע"ס דמל' דאצי' אינה מתבררת מלמטה רק נמשך לה החיות מלמעלה מבחי' הבירורי' והוא למע' מבחי' ח"ס שמשם נמשכות י"ג מדה"ר, לפי שבר"ה נבנה בנין המל' מחדש שהוא ענין הנסירה שביום א' דר"ה ננסר בחי' הכתר שבה וביים ב' בחי' החכ' כו' עד יוה"כ בחי' המל', וענין הנסירה הוא לנסר הגבור' ולהורידן למטה ולהפרידן מלמע' ולא ישאר רק בחי' חסדי' טובי' כידוע, ובעשיית נבנה בנין המל' בבחי' חסדי' טובי' וכמ"ש והוכן בחסד כסאו, וכמו שענין הנסירה הוא בבחי' הפנימי' למע' כך הוא ענין התעני' בעשיית למטה כו' כמובן בפע"ח, אך בעיו"כ צריך לאכול כי כבר ננסרו ח' מדות שבמל' ע"כ האוכל בעיוה"כ כאלו התענה תשיעי ועשירי כו', ושורש הבנין הזה הוא מלמע' מע' דהיינו בחי' כתר שבכתר' שהוא בחי' יהכ"פ שאז נשלם בנין הנוק' כידוע בענין נעילה דיוה"כ, וז"ש כי ה' הוא האלקי' וד"ל, ומ"ש ועשיתם הוא לשון ממילא לפי שנמשך בחי' עינוי הנפש מלמע' למטה מטעם הנ"ל.

וזהו שבת שבתון הוא כו' פי' הוא לשון דכר כשיש אתדל"ת בעינוי הנפש והוויודי וכה"ג בכניסתו להיכל ק"ק ומוזה מדם הפר והשעיר כנ"ל, אבל כאשר אין אתדל"ת כלל בכנס"י גם בהזאת דם הפר כו' כמו לאחר החורבן אעפ"כ לא נמנע מלמע' בחי' המשכות הכפרה לכפר על הקודש מטומאת בני' לכל פשעיהם כו' בכל יו"כ ויו"כ משום דיומא קא גרים לעורר אתעדל"ע מצ"ע כמ"ש אנכי אנכי כו' למעני דווקא כו', ונק' חוקת עולם כמ"ש ויעבור ה' על פניו כו' פי' עד"מ כמו אדם המעביר על מדותיו למחול ולסלוח למי שחטא כנגדו, שענין העברה זאת להעביר על בחי' השכל והטעם שבמדות דגם שאפי' החכ' שבמדות מחייב גם לרצון המלוכש לעשות רעה כגמולו אך מעביר על השכל שבמדות, וצ"ל שעובר ע"ז מצד מקור וכח יותר נעלה מכח השכל כמו העובר על ציוי דבר מה שמחייב אותו השכל מצד שיש לו שורש למע' מאותו הטעם והשכל ה"ז בהכרח למע' מבחי' הפנימי' שהוא מקור אותו השכל לפי שיודע הפנימי' של אותו הטעם והשכל, ע"כ כשיודע ומשיג למע' הרבה גם מפנימי' אותו השכל יכול להעביר עליו, אבל מי שאינו יודע למע' ממנו לא יוכל לעבור עליו כו', וכמו"כ ויעבור ה' ע"פ גם מכל בחי' פנימי' המוחין דחו"ב שהוא בחי' ח"ס שלא לשפוט את העולם עפ"ז כדי שלא יאבד העולם במדה"ד שמחייב ע"פ פנימי' החכ' אלא הוא מעביר על מדותיו שבחכ' במקורו למע' גם מבחי' מקור החכ' והוא בבחי' כשב"כ שכולו רחמי' פשוטי' ומשם נמשכו י"ג מדה"ר להיות נושא עון גדול שאין כפרה ע"פ פנימי' החכ',

והתעוררו' לכפרה זאת הוא ממקום היותר נעלה גם מזה שנמשך משם מחילת העון, וזהו ב"פ הוי' א' לשורש העברה זאת בכלל מה שיעבור על פניו כנ"ל שהוא למע' מהמשכת י"ג מדה"ר עדיין מהוי' הב' וע"כ פסיק טעמא בגוייהו כי יש הבדל גדול ביניהם, וזהו ויקרא הוי' הוי"ה פי' שנתעורר לעבור ע"פ בעצמות הוא שקרא אח"כ והמשיך מהעלם הוי' א' הנ"ל לגילוי המשכה ממש מי"ג מדה"ר שהוא הוי"ה הב', ומתחי' היו ב' הוי"ות הללו בעצמות כשעבר הוי' ע"פ (ומכ"ש כשנתעורר לעבור ועדיין לא עבר). וזהו ב"פ אנכי כמו ב"פ הוי' כי הנה ידוע הכתר נק' אנכי אך בחי' הכתר נחלק לב' פרצופים ע"י וא"א, בחי' ע"י נחשב מבחי' תחתונה שבעצמות א"ס, ובחי' א"א נחשב לשורש וראש לנאצלים, ובחי' חיצוני דע"י מלובש בגולגלתא דא"א כידוע דחג"ת דע"י הוא מלובש כו', ועל זה אמר ירום ונשא וגבה כו', וז"ש המתנשא מימות עולם הנאצלים הוא בחי' ג"ר דע"י כו', וזהו ב"פ אנכי, אנכי הא' הוא בחי' פנימי ע"י והוא הוי' הא' ואנכי הב' הוא בחי' חיצוני דע"י המלובש בנאצלים, ובחי' מחילת עונות הוא מה שאמר מאנכי הא' לאנכי הב' ע"ד הנ"ל בפ"י ויעבור ה' על פניו בענין ב' הוי"ות, וזהו אנכי אנכי הוא מוחה פשעיך למעני, פי' ע"י בחי' ח"ס שממנו נמשכי י"ג מדה"ר, ולמעני הוא בחי' מל' דא"ס שבפנימי הכתר. בכלל ונק' היא שלמע' מהוא, וזהו שבהוא נאמ' וכפר על הקדש רק לבחי' חכ' כמשל החופר במעיין בעומק וכמ"ש ומעיין יצא מבית ה' והשקה כו' משא"כ בהיא נאמר וכפר על מקדש הקודש גם לקודש הקדשי שנסתלק אורו בהיכל קדשי קדשים ע"י פגם המצות (ויש * בחי' הוא שלמע' מהיא וזהו למעני, וזהו הוא מוחה לשון נסתר ואנכי לשון גילוי והיינו בחי' עצמיו' אא"ס שנק' סדכ"ס גם מא"ק וע"י כו', ואז הפי' בהיפוך דקדש דחכ' ברום המעלות בעצמו' אא"ס, ומקדש הקודש בבינה שמקבל מחכ', או קדש בכתר מקור החכ' ומקדש הקדש בחו"ב שמקבלי' הימנו, וע"כ נאמר בהוא וכפר על הקדש עצמו ובהיא נאמ' רק על מקדש הקודש ולא על קודש עצמו כו' וד"ל.

בעזיה ליל יוהכ"פ תקע"א

להבין מעט מזעיר ענין שעיר המשתלח אל ארץ גזירה ויודוי העונות על ראש השעיר כמ"ש וסמך אהרן את שתי ידיו על ראש השעיר החי וגו' * והתוודה וגו' ונתן אותם על ראש השעיר וגו' ונשא השעיר עליו וגו'. ויובן זה בהקדים לבאר ענין ויודוי בפה מהו החיוב דוקא בפה ואם לאו לא יצא אף שיהרהר בתשובה מעומקא דלבא עד שיאמר בפה אשמנו בגדנו כו' וענינו מבואר בלק"א של מורי זלה"ה (כ"ק שכתב בעצמו בהיותו שם ונדפס זה הענין ע"פ מציל עני מחוק מצל אותיות צלם ע"ש וכמבואר במ"א ע"ש ע"ז בארוכה ע"פ כציפרים האחוזות בפח וע"פ הפח נשבר ע"ש) והוא כי ע"י העונות גרמו סיבת השפעה מקדושה להחיצוני' יותר מדאי כי כאשר יחטא הנפש הבהמית או גם הנפש האלקית מלובשת בתוכה ונהנית מעבירה ג"כ לכן עי"ז גרם סיבת ההשפעה מקדושה משרש נפשו האלקית המושרשת ויונקת מע"ס * דקדושה או דיצירה או דבריאה או דעשי' שיתפשט השפע מקדושה לקליפות וס"א יותר מדאי וזהו הנק' פגם שפגם בעבירה בב' פנים בהסתלקות אלקי' * וביניקות החיצונים משפע דקדושה וכמ"ש מאשר חטא על הנפש על הנפש דייקא, ועי"ז * על ידי תשובה נתתקן הפגם בב' פנים, הא' שממשיך מאור א"ס ב"ה הממלא כל שמהן למלאות הפגם שנסתלק תחלה כי טהור עינים מראות ברע ולא יגורך רע כתיב, והב' שמצטרך להפריד הקליפות שלא ינקו עוד ממקום ההוא שפגמו, ועי"ז * היו ד' מיתות ב"ד בזמן הבית, מלבד ששב בתשובה לא הי' כפרה עד שידנו אותו בא' מיתות האמורות בתורה, שע"י המיתה דסקילה ובדומה הי' בחי' סקילה להס"א שלא יקבלו עוד ממקום שינקו שפגמו כדאי' בר"מ אבנא למשקל * דא יר"ד זרקא כו' וכן בחנק לס"ם כמבואר לעיל, אבל עתה הכפרה א"א עד שיאמר ויודוי בפה שע"י אותיות הדיבור דוידוי פה נוטל ומוציא החיות מהקליפה דס"ם שינק מהקדושה ואין לו קיום עוד לינק כו' וד"ל.

וביאור הענין הוא דהנה ארו"ל בפלוגתא דתנאי דחד אמר כובש עון וח"א נושא עון כדפרש"י ז"ל דח"א כובש את הכף מאזנים של זכות

וגו' : כ"ה בהכתי' ולכאורה תיבה זו מיותרת.

מע"ס . . . דעשי' : בכת"י ב' : מע"ס דקדושה דבריאה או יצירה או עשי'.

אלקי' : על צד הגליון רשום בכת"י מאוחר : פי' מעל נפשו בשרשה.

ועי"ז : בכת"י ב' : ואו.

ועי"ז : בכת"י ב' : ועי"ז.

למשקל : בכת"י ב' : למסקל.

ומכריעין את העונות, וחי'א נושא מגביהין מכף מאזניים של עון כו' ושניהם פליגא אליבא דבי"ה דאמרי רוב חסד מטה כלפי חסד ע"ש. וצ"ל כ"ז והיינו כמו בכף המאזניים שלמטה ששוקלין בו הסחורה בכף הא' והאבן המשקל בכף השני' אם האבן מכביד אז מכריע הכף הלזו וחברתה מגבהת למעלה או בהיפוך או כששניהם שקולים אזי מכריע האדם השוקל בידו לאיזה שירצה בידו בנקל בב' פנים, או שיניח ידו על הא' להכבידה וממילא נגבהת השני' למעלה או בהיפוך שמגביה בידו הא' וממילא נשפלת השני', ועד"ז הוא למעלה ענין המתקלא ששוקלין העונות והזכיות דהבינונים שהוא מחצה זכיות ומחצה עונות או הקב"ה מטה כלפי חסד וזה כוונת ב"ה ובוה עצמו איכא פלוגתא דתנאי דח"א עד"ז הפנים ההכרעה הוא דמטה כלפי חסד דהיינו שכובש עון ע"י שמכריע העונות ע"י שכובש הזכיות למטה, וח"א בהיפוך נושא עון שמגביה כף מאזניים של העונות וממילא יורדין הזכיות למטה ואליבא דכ"ע ההכרעה הוא שהעונות נשארין למעלה והזכיות יורדין למטה כו', ושרש הענין הזה למעלה דהנה ע"י החטא ופגם של נפש האלקית גורם סיבת ההסתלקות אלקות מע"ס מקור חוצבה אם נפשו מעשי' שמאירה בחי' מל' דיצירה בכללות העשי' כי היא נעשה עתיק לעשי' כנודע או גורם סיבת הסתלקות הארתה למעלה וזהו ההדיוט שבישראל וע"ה שנפשמ מעשי' שפגם שלהם נוגע רק בע"ס דעשי' מקור חוצבם אף כשיחטא במוחין ועומק נקודות הלב מאחר שעיקר שרש הנפש אינה נוגעת רק ע"ס דעשי' שמשם שרש יניקתה (ואף שבקל יותר להנפש דעשי' לחטוא מצד שקרובה לקליפה ביותר שע"ז נאמר בתורה ונפש כי חטא נפש דוקא שמעשי' קרובה לחטוא ביותר ובנשיא נאמר בתמי"ה אשר נשיא יחטא כמפורש בזהר וכמבואר במ"א אעפ"כ בזה מעלתה שאינה פוגמת כ"כ בעומק למעלה כמו הרוח ונשמה שמיצירה ובריאה כמבואר במ"א) אבל מי שיש לו בחי' הרוח שמיצירה פוגם בחטאו בע"ס דיצירה ואז מסתלק הארת מל' דבריאה שנעשה עתיק ליצי' משם וכן בבריאה ובהיפוך ע"י המצות גורמים סיבות המשכות השפע דאלקות בכי"ע בכל חד וחד לפום שיעורי' דילי' אם אין לו רק בחי' נפש דעשי' ממשיך רק בחי' הארת מל' דיצירה בעשי' ואם יש לו רוח מיצירה ממשיך ע"י המצות הארת מל' דבריאה ביצירה. והנה זה הענין המשקל ומדה שלמעלה ברה"ו ויור"כ ששוקלין העונות וזכיות בכף מאזני צדק והיינו שהדין ומשפט הוא בהכרעה שאם זכיותו מרובין אז המה מכריעין הכף שיומשך בחי' גילוי אלקות דמל' דבריאה או דיצירה למטה ויתגלה ויאיר בנפשו ממש ואף שחטא בעונות ג"כ הכף השנית ממילא נגבהת ע"י הכרעות הזכיות שבכף השני' דהיינו שיתעלו ויוגבהו העונות למעלה ויהי'

גידון ע"ז אחר מותו בגיהנם וכף הקלע ודומיהן אבל לא יגרמו לו עתה למטה בחינת הסתלקות אלקות מנפשו בזמן העבודה והמעשה ואז אפשר לתקן אח"כ ברבות הימים בתשובה ומע"ט שיעבור הפגם לגמרי וד"ל, אבל בהיפוך ח"ו אם הכרעות שירדו העונות למטה ויתפשט בנפשו ויסתלקו הזכיות מנפשו למעלה ויטמאוהו לגמרי ויהי' גוף טמא והזכיות שמורים למעלה שאחר המירוק והגלגולים רבים ישיגם אח"כ בג"ע כי לא יאבד זכותו ח"ו ובלתי ידח ממנו נדח וע"ז ארו"ל דבמחצה על מחצה שאו המתקלא עומדת במוגו השוה או הקב"ה מטה כלפי חסד להכריע הזכות על החוב, ובוה איכא פלוגתא דתנאי בב' פנים אם כובש או נושא אבל עכ"פ בין שניהם ההכרעה היא שהזכיות ירדו למטה והעונות ינשאו למעלה כנ"ל (וכמבואר במ"א בר"מ אבנא למשקל בה דא יו"ד ע"ש).

והנה זהו הענין כוונות המצוה דשילוח השעיר לעזאזל בהתוודות עונות כל ישראל עליו ונשא השעיר עליו את כל עונתם אל ארץ גזירה, כי הנה כתיב מקודם וכפר על הקדש וגו' והיינו בחינת ההתבררות וההבדלה דהרע מהטוב שאף שקיבל הרע דס"ם יניקה מהטוב ע"י העונות שכבר עשו בבחי' ההשפעה וחיות אליהם אעפ"כ מצטרך להיות עכ"פ ההבדלה שלהם שלא ינקו ולא יהיו מחוברים לקדושה וינקו עוד מסטרא דקדושה כ"א יתפרדו כל פועלי און מסט' דקדושה עם ניצוצי הטוב שכבר נבלעו בהם ואז יהי' הקדש סט' דקדושה בחי' מכופר * דהיינו בחי' טהרה וזיכוך שמנקה מבחי' תערובות הסיגים של העונות שגרמו בחי' תערובות בכל סט' דקדושה כנ"ל וכמשל באדם כשאוכל מאכל רע המזיק לגופו ומקלקל. הדם הוא הנפש אז שאף שעיקר הקלקול באברים החיצונים שבגופו כמו ביד ברגל אעפ"כ מצד תערובות הרע בהדם הסובב בכל הגוף מגיע גם הנזק בהמוח דהיינו שמבלבל המוח לא מהרגשת הכאב בלבד אלא מעיקר התערובות הרע שבדם שעולה למוח ג"כ לבלבל ואין המוח מזוכך בטהרתו אבל כשיפריד הדם הרע המעורב בהטוב בכל גופו ע"י הקזה וכדומה אז גורם הטהרה והזיכוך בהמוח דוקא וממילא בכל הגוף שיונק מהמוח ואף שבהפרדת הדם הרע יוצא מעט הטוב ג"כ אעפ"כ כדאי הוא שמוטב שיתפרד עם תערובות מעט טוב משיתער' הרע בכלול ומבלבל הכל גם המוח כנ"ל. ככה ממש עדי"מ למעלה ותחלה נבין בנפש דכאשר יחטא האדם בנפשו בהבחינת אזי גם נפשו האלקי' הי' נכללת בה ואז נכלל הרע ונתערב בה ג"כ כמו

מהאוכל * מאכל האסור שנתפשט החיות הרע דאסור בע"ס דנפש האלקית ג"כ וזה התערובות גורם הקלקול בכולם אף בכחי' חכמה שבנפש האלקית שאינה טהורה וזכה וברה כנ"ל ולכן מצטרך להפריד הרע מקרבו שיתפשט ויפרד מן הטוב ועיקר הפירוד הוא ע"י ויודוי בפה שמפריד העוונות בפה הגומר ואמר אשמנו בגדנו כו' שיתפרד לחוץ ואז הנשמה האלקי' זכה וברה (ואף שנו' בלק"א דמורי ע"ה בהיפוך שנטל החיות בזה מהקליפות וזהו מציל עני כו' וגורם מיתה לחיצוני' כענין ד' מיתות ב"ד כו' הכל אחד שע"י הוודוי מתפרד הרע באותיות אלו דוידוי והטוב העיקר מפריד ממנו להיות מזוכך בנקיון ואז ממילא אין להרע תקומה וקיום שאין לו חיים כי עיקר החיים שלו הוא היניקה מהטוב כנודע ע"פ את * אשר שלט האדם באדם לרע לו ממש רק מעט ניצוצי הטוב שנכללים בהפרדת הרע ג"כ כדאי הוא זה רק שיופרד הרע מהטוב העיקרי ולע"ל כתיב חיל בלע ויקיאנו שיתבררו הניצוצות אלו וד"ל).

ועד"ז יובן מעט מזעיר למעלה בע"ס דקדושה שמצטרך להפריד התערובות דסיגים שנתערבו ע"י העוונות התחתונים שפגמו למעלה מעלה כ"א לפי שרש נשמתו אם מעשי' או בריאה או יצירה כנ"ל שע"ז הוא מצות שעיר המשתלח ויודוי כל העוונות שיוליכם אל ארץ גזירה שזה טהרת הקודש עליון דכתיב לעיל מיני' בהזאת הדם הפר ושעיר וכפר על הקודש מטומאות בני' ומפשעיהם לכל חטאותם וכן יעשה לאהל מועד השוכן אתם בתוך טומאתם כו' וטהרו וקדשו מטומאת בני' וכלה מכפר את הקודש וסמך שתי ידיו על ראש השעיר החי כו' דהיינו בחי' כפרה וקינוח והעברת העוונות שפגמו בקדוש' בהתערובות שהוא ע"י הזאת הדם הפר ושעיר שהוא בחי' שמאל דוחה כי אין הדינים נמתקין אלא בשרשן מקור הגבורות הדוחה אותן למטה תהו הטהרת הקודש שע"י ההזאה דוקא עד וכלה מכפר את הקודש שנתקבצו כל הפסולת והרע למקום א' למטה כי נפרדו מקדושה לגמרי או וסמך שתי ידיו על ראש השעיר החי התודה עליו כו' ונשא השעיר את כל עונותם אל ארץ גזירה שהוא המנחה והדורן לסם דקליפה ומה היא המנחה לו דהיינו כי בהפרדת הרע דעונותם יש מציאות התכללות ניצוצי הטוב ג"כ וזהו המנחה השלוחה לו כי הוא מקבל חיות מהם רק באמת כדאי הוא זה רק שיתפרדו כל פועלי און ולע"ל כתיב חיל בלע ויקיאנו בהכרח בתכלית גמר הבירורים יתבררו ממש כי בלתי ידח ממנו נדח וזהו ויקיאנו וכן עתה שמתברר המה ממנו מעט מעט

מהאוכל : בכת"י ב' : האוכל.

את : כ"ה בהכת"י. ולכאורה צ"ל : עת.

ע"י הגרים שמתגיירי' ממנו שהמה ניצוצי הטוב שנפלו בקליפה כמו נשמת שמעי' ואבטליון ור"ע ור"מ כו'.

והנה עיקר ההבדלה דהרע מהטוב הוא על ידי המשכות אור החדש הגדול דקדושה שנמשך ומתגלה למטה שע"ז מתעלה ומתברר עיקר הטוב בכללות האור הגדול כביטול הנר בפני האבוקה ונשאר הרע מנוקה מהטוב העקרי רק מעט תמצית נשאר מובלע בו וכענין ההבדלה דמוצאי שבת שאו' ז' הבדלות המבדיל בין קדש לחול ובין אור לחושך וחותרם בכרכה דהמבדיל בין קדש לחול דהכוונה בהכרחה הוא המשכת ריבוי אור הנעלה והשפע דאור גדול בכדי להבדיל בין האור והחשך המעורבבים בערבוביא וכמ"ש במע"ב ויבדל אלקים בין האור ובין החושך ותחלה הי' בערבוביא שההבדלה באה מהארה * הגדול הקולט אליה כל האורות הפרטים שנכללים בו כביטול הנר בפני האבוקה שמשתאבת מאליה בהגלות נגלות עליה למרחוק האבוקה וממילא נבדל החושך כנ"ל.

וזהו גם כן כוונת רז"ל דעיצומו של יו"כ עצמו מכפר דהיינו שהכפרה בקדש לטהרו מטומאתם הוא מעיצומו של יו"כ עצמו אף בלא אתעדל"ת כלל והיינו בהזאת הדם הפר ושעיר בלבד וכפר על הקודש והבדיל הפסולת והרע דעונותם וסמך כו' ונתן אותם על ראש השעיר כנ"ל, וכמארז"ל תבא אם ותקנח צואת בנה והיינו מצד התגלות האור הגדול דבינה אימא עילאה אזי היא תקנח מעצמה צואת בנה להבדיל הטוב מהרע ע"י התכללות * כביטול הנר בפני האבוקה, וזהו לפני הוי' תטהרו כנודע, אך כשהוא ממילא בלא אתעדל"ת נק' בלשון נקבה קדש היא לכם וכשנעשי' ע"י אתעדל"ת נק' בל' זכר קודש הוא לכם שנעשי' ישראל בחי' זכרים המשפיעים השפע עליונה שפע דאורייתא כמ"ש קדש ישראל לה' ראשית תבואתה ונק' התורה אז מאורסה וכלה וכמו שנת"ל (וכמבואר * במ"א ע"פ ויפגעו בו מלאכי אלקים וגומר ויקרא שם שם המקום ההוא מחנים דהיינו שיש ב' בחי' בהיברורים הא' שהמברר הוא פרטי כמו המתברר ואז בהכרח להמברר להתלבש בתוך המתברר לברר זהו מלחמה דלאום מלאום יאמץ כתיב ואפשר שיתבטל המברר מפני המתברר וישאר ג"כ למטה או בהיפוך אבל כשאור * המברר בריבוי

מהארה . . . כל : בכת"י ב' : מהאור הגדול הקולט את כל.

התכללות : בכת"י ב' : התכללותה.

(וכמבואר : בהכת"י חסר סיום המוסגר. בכת"י ב' אין כאן מוסגר.

כשאור : בכת"י ב' : כשאייז.

כללי והמתברר הוא פרטי אזי אין ע"ד ההתלבשות וכיבוש המלחמה כי כשאין המברר מצטרך להתלבש כלל בתוך המתברר זולת כשמתראה לנגדו עליו מרחוק אזי המתבררין עולין כנגדו לאשתאבא כו' בהתכללות הביטול כביטול הנר בפני האבוקה שעלה כנגדה וזהו ע"ד המנוחה שלימה השקט ובטח זה הי' ביעקב אבינו ע"ה כללות שם מ"ה המברר שהמתבררין עלו כנגדו. וז"ש ויפגעו בו מחנה אלקים ויקרא שם המקום מחניים וכן בעשו כתיב והוא עבר לפניו כו' עד וירץ לקראתו ע"ש כו', וכן זהו ההפרש בין דוד ושלמה שדוד היה לו אויבי' ושפך דם הרבה והי' הברורי' ע"ד כיבוש וניצוח מלחמה לא כן בשלמה כמ"ש כי שלמה יהי' שמו ושלום ושקט אתן בימיו ולכן לא נצטוה בנין בית עולמים מקום מנוחתו ית' וכמ"ש כי לא באתם עד עתה אל המנוחה דייקא ובנפש יובן בפשיטות עד"מ החכם בתורה הלומד איזה חכ' חיצוניות בכדי לברר משם הטוב והאמת להעלותו לקדושה שמצטרך להתלבש שכלו האמיתי בחכ' זו המעורב טו"ר שהטוב והאמת מעורב בריבוי הרע והשקר שאם לפ"ע המתברר לבד הוא שכל המברר לא פחות ולא יותר אזי מוכרח להתלבש בה ממש ואזי היא מלחמה כבידה דאפשר שיתבטל מעט שכלו האמיתי בריבוי הרע והשקר והמתברר ולא עוד שלא יברר אלא ישאר שם וישכח על האמת כו' ואפשר שיצא בשלום ויברר הטוב והאמת ויפרידו מן הרע והשקר אבל ע"י ניצוח מלחמה כשהוא חכם מופלא ושכל האמיתי רחב מאד אזי לא יצטרך להתלבש בהחכ' המעורבת כ"א בהשקפה ראשונה על החכ' אזי נכלל ונקלט אליו האמת הטוב והשקר נשאר רקני מן הטוב והתכללות זו היא כאופן ההתכללות הנר בפני האבוקה שעולה לנגדו ואינו מצטרך להתלבש, וזהו הברור ע"ד המנוחה והשקט ובטח וזהו שנאמר ביעקב ויקרא שם המקום מחניים וכמבואר במ"א ד"ל ע"ש ודו"ק.

הוספות

ושמתי * כדכד שמשותיך ושעריך לאבני אקדח וכל גבולך וכו' הנה ידוע בדברי רו"ל דפליגי תרי מלאכי ברקיע מיכאל וגבריאל בפי' כ"ד כ"ד חד אמר שוה"ם וחד אמר ישפ"ה אמר הקב"ה להוי כדין וכדין והיינו פי' כדכ"ד כדין וכדין, וזה המאמר פלאי דמה שייכות לב' אבנים הללו דווקא לענין פי' כדכ"ד ולא הזכיר אבנים אחרות כמו טור אודם פטדה וברקת וכה"ג ולמה דווקא ב' אבנים הללו שהם וישפה (שהם מטור הרביעי היותר אחרונה וכמ"ש והטור הרביעי תרשיש ושהם וישפה וכת' והאבנים תהיינה על שמות בני ישראל שנים עשר על שמותם כו' וב' אבנים שהם וישפה הם לנגד שמות יוסף ובנימין כמ"ש ששה משמותם על האבן האחת כו' כמשי"ת בעז"ה). אך הנה תחילה יש להבין מ"ש שמשותיך לשון רבים דמשמע שיש ב' מיני שמש הענין הוא שיש ב' מיני שמש הא' מ"ש כי שמש ומגן הוי' אלהים ששם הוי' נק' שמש ושם אלהי' הוא בחי' מגן ונרתיק לשם הוי' (והיינו * בחי' ז"א שנק' שמשא בבחי' החסדים דאור ישר שנמשך מיסוד ז"א והוא האבן שנק' שהם שהוא בחי' יוסף הצדיק עליון יסוד ז"א כידוע ושהם * אותיות משה בהיפך אתותותין והוא ג"כ שם מ"ה כמ"ש מה שמו ומה שם בנו כו' ששורש יסוד ז"א ביסוד אבא כמ"ש צדיק כתמר כו' ע"כ לקח משה את עצמות יוסף כידוע) וג' גוונים שבשמש שהם ג"כ גוונים חיוור וירוק וסומק הנק' חג"ת שנמשך מיסוד ז"א (והיינו שלושת החיצים צידה אורה שגאמר ביהונתן שהוא יסוד ז"א דבריאה כמו יוסף באצ"י כידוע) ובחי' שמש הב' הוא מ"ש זרחתה לכם יראי שמי שמש צדקה ומרפא בכנפי' בחי' שמש שנק' צדקה והוא בחי' ג' גווני * דשמש שבמל' שעולים משם בבחי' אור חוזר חז"ש זרחתה לכם יראי שמי פי' מה שזרחתה לכם אור שהוא אור חוזר משמי שם הוי' דו"א שנק' שמש עליון שעולה מבחי' המל' והיינו שנק' יראי שמי כידוע שהמל' נק' יראה בחי' גילוי אור * חוזר ער"מ אור המאיר דרך המסך שנק' הארה דהארה בלבד כך הוא אור החוזר מאור השמש כשמאיר בקשת או מים שאע"פ שמעצמות אורו מאיר בקשת (שהרי אין הגוונים שבקשת שייכים לעצם הענן כלל שהענן מהותו היסוף

ושמתי : מאמר זה נמצא בכמה כת"י. ומיוסד על ד"ה ושמתי כדכד הנדפס לעיל ע' קכו.

(והיינו : בכת"י ב' אין כאן מוסגר.

ושהם : בכת"י ב' : (ושהם.

גווני' : בכת"י ב' : קהין.

אור חוזר ער"מ : בכת"י ב' : אור כו' ער"מ.

הוא ממהות האור (כידוע) מ"מ האור החוזר ונגלה מן הענן אין זה נחשב מעצמות האור וזיו השמש רק הארה דהארה אחר שיוצא מתוך * הענן אך בזה יותר נעלה מדריג' או"ח הארה * דהארה שעוברת ומתעלמת במסך אבל הגילוי או"ח הוא מגלה אופן ומהות עצם דאור השמש ממש רק שיוצא דרך הכאה לנגד מול השמש מתוך העלם הענן ולא מתוך העלם לגמרי אדרבה מפני שיש בענן צלילות שהיא מזה הכאות האור א"כ אין זה שינוי המהות כמו במסך אלא אדרב' הוא החזרת אור העצמי כמו החזר' כח מהיד שנתפשט למקום נבדל הימנו וכיוצא ולכך נאמ' בג' גווי קשת וראייה לזכור ברית עולם הגם שבמל' האור בהעלם עכ"ז נזכ' בחי' * ברית עולם שהוא בחי' יסוד ז"א מפני שהוא בבחי' או"ח כנ"ל. וזהו ענין זורחה לכם יראי שמי לכם לנשמות שמקבלים מבחי' המל' שהוא בחי' או"ח דשם הוי' שנק' שמי ונק' זריחה זו זריחות או"ח דמל' והוא הנק' שמש צדקה דווקא שהוא המרפא בכנפי' כידוע שהמל' נק' צדקה צדק ה"א כשמקבלת ה"ח דו"א שנק' שמש עליון ולעתיד לבוא יוציא הקב"ה חמה מנרתיקה ויקבלו הכל ה"ח דו"א בבחי' אור ישר בלי אמצעות המל' וע"כ צדיקים מתרפאים בה כמ"ש במ"א בענין רפאנו * הוי' ונרפא כו' שהמל' מקבלת רפואה לחולת אהבה שבה או לניצוצות שנקר' חולים משמש * כמ"ש רז"ל שמש בשבת צדקה כו' ולזה רמזו רז"ל דגדולה תשובה שהיא בבחי' אור. חוזר מלמטה למעלה להמשיך בחי' רפואה להמתיק הגבורות הקשות שבמל' כו' שנמשכים מהם החולי הקשה בניצוצות הקדושות וע"כ נק' מרפא לשון מפעיל שממשיך רפואה לעצמו תמיד מצד העלאה מבחי' או"ח וז"ש מרפא בכנפיה אהוי"ר שנק' גדפין והן כנפי השכינה שנק' כנפי יונה שהם גרים שהן ניצוצות שנפלו בע' שרים שיתרפאו במרפא שבכנפיה וכן כל ניצוצות שנק' חולים כמ"ש צדיקים מתרפאים בה כו' (ואפשר שגם בחי' או"ח דשמש עליון שבמל' נק' שמש צדקה הוא הנק' מרפא בכנפי' כי הכנפיים נעשים מברורי נוגה שנק' חשמ"ל ובחכמה שבמל' שנק' שמש צדקה דווקא נמשך לשם מרפא כמה שכתוב הרופא לכל תחלואיכי כו' מפני שסולח לכל עוניכי להמתיק הדינים הקשים בנוגה וכל מיתוק הדין הוא בשורש הגבורות עדי"מ הרפואה ע"י סם חריף יותר מן החולה עד שמדחה אותו כמשל הנלחם כו' כידוע וכאשר גבורות

מתוך הענן : בכת"י ב' : מתוך העלם הענן.

הארה : בכת"י ב' : מהארה.

בחי' : בכת"י ב' : בבחי'.

רפאנו : בכת"י ב' : רפאני ה' וארפא.

משמש : בכת"י ב' : משמש העליון.

שבמל' הן בתגבורת החסדים כמ"ש כי גבר עלינו חסדו דהיינו בחי' גבורות שבחסדים שביסוד ז"א שנק' שמש העליון שנמשך במל' ונק' שמש צדקה או נקרא מרפא להגביר על * הדינין הקשים ולהמתיקן או לדחותם לחוץ וכו' וז"ש וזרחה לכם מלמעלה בחי' גבורות שבחסדים * דאור ישר כדי להיות מרפא גם מבחי' שמש צדקה שהוא בחי' * או"ח כו' וד"ל).

והנה עוד יש להבין ענין אחד הנזכר בספרי הקבלה שמר"ח אלול מתחילין להאיר י"ג מדות הרחמים ונשלמים להאיר עד ר"ה ומר"ה עד יוה"כ הנקרא עשי"ת חוזרים ומאירים י"ג מדות הרחמים הללו עד יוה"כ שאומרים ויעבור הוי"ה על פניו כו' בקול רם ויש להבין ההפרש בין אור המאיר מי"ג מדות הרחמים בחודש אלול לאור המאיר מי"ג מדה"ר בעשי"ת ולפי הנראה ב' מיני י"ג מדה"ר הם וי"ג מדה"ר שבאלול הוא רק כמו הכנה להמשכות י"ג מדה"ר שבעשי"ת (כי ר"ת אלול איני ל'דודי ו'דודי לי, אני לדודי היינו בכל חודש אלול לעורר י"ג מדה"ר מלמטה למעלה בבחי' העלאת מ"ג ודודי לי בעשי"ת שהן י' עומקים שנמשכים בכל יום ממעמקים קראתיך הוי' שהוא אור י"ג מדה"ר שנקרא י"ג ת"ד עד יוה"כ שהוא בחי' כתר שבכתר שמשם מקור הראשון דיי"ג ת"ד כו' כמ"ש דרשו את הוי' בהמצאו קראוהו בהיותו קרוב וכידוע). ולהבין כל הנ"ל הנה תחילה יש להקדים שורש ענין התשובה מה היא דהנה פי' הפשוט תשובה בגשמיות הוא רק ענין השבה ממקום למקום עד"מ ענין השבת אבידה או גול כמ"ש והשיב את הגזילה וכה"ג וכך למעלה ברוחניות ענין התשובה תשוב ה' להשיב לבחי' ה"א (ויש בזה ב' פרושים הא' להשיב הכל אל ה' תתאה וה"א עילאה תשוב לגבי יו"ד או השבה מלמעלה למטה תשוב ה"א עילאה לגבי וא"ו שלמטה הימנו ותשוב ה"א תתאה למטה וכמשי"ת) וידוע שיש תשובה עילאה ותשובה תתאה תשוב ה"א עילאה * שהוא בחי' בינה כידוע דהיו"ד הוא חכמה וה"א בינה וי"ו מדות וה"א בחי' דיבור ותש"ת ה"א תתאה נק' תשובה תתאה.

וביאור הדברים הנה יש להקדים את הידוע דשורש הראשון של הגשמות הוא במחשבה כמאמר ישראל עלו במחשבה (ומדרש רז"ל שבעה דברים קדמו לעולם תורה ותשובה כו' ומחשבתן של ישראל קדמה

על : בכת"י ב' : ע"י.

שבחסדים דאור ישר : בכת"י ב' : שבחסדים דאימא.

בחי' : בכת"י ב' : מבחי'.

עילאה שהוא : בכת"י ב' : עילאה (נק' תשו"ע) שהוא.

לכולם מפני שהוא בבחי' רצון הפשוט בתכלית שנק' מחשבה אחת שמו הגדול כו' כמ"ש במ"א) ונתלבשו נשמות ישראל בס"ר אותיות שבתורה (דגם שהתורה נק' ראשית כמ"ש ה' קנני ראשית דרכו אבל הרי אמרו בראשית בשביל ישראל שנק' ראשית תבואתו דתורה כי חיטה כ"ב אתוין דאורייתא הנק' תבואה הוא רק בחי' כלי לנשמות ישראל כמו שהם בשרשם במחשבה הקדומה והפשוטה כמו שאותיות המחשבה נק' מאמר סתום בהעלם לגבי גילוי מאמר אותיות הדיבור כך כל אות שבתורה שבא בדבור כמ"ש וידבר אלהים כו' יש בו בהעלם מבחי' המחשבה הקדומה שישראל עלו שם והיינו ס"ר אותיות שבתורה (דגם ששורש הדבור שבתורה בחכמה הקדומה הכלולה בעצמות ממש מ"מ למטה הן מעצמות שורש האותיות שהן בבחי' עצמיות ממש עד"מ אותיות שמעצמות * הנפש שנק' יחידה כמ"ש במ"א והיינו פי' גליף גליפו בטהירו עילאה שהוא אור העצם שנק' מל' דא"ס שנחקקים שם האותיות והם שורש ס"ר נשמות בכלל ולזה אמרו מחשבתן של ישראל רצון פשוט קדם גם לחכמה הקדומה שורש התורה כו') ומפני ששורש המלאכים אינו אלא מבחי' דבור שמלוכש בהבל וקול בלבד כמ"ש וברוח פיו כל צבאם ע"כ ביקשו את אותיות התורה שבהן מלוכש אותיות המחשבה הקדומה (וכמ"ש במ"א בהפרש שבין י' מאמרות ל'י' הדברות) ואמנם לגבי נשמות ישראל שלמטה שכבר נמשכים מאור אבא ביחוד זו"ג כמ"ש כי אתה אבינו כידוע הרי ס"ר אותיות שבתורה ששרשם מפנימיות אור אבא עצמו נק' שרשים ומקורים לס"ר נשמות ישראל כידוע אבל מצד שורש הנשמות גם כמו שהן עדיין בפנימיות המוחין דאבא נק' ראשית גם לגבי ראשית חכמה דתורה מלבד טעם הנ"ל שישראל עלו במחשבה ורצון הפשוט שהוא בחי' העצמיות ממש שלמעלה גם ממקור החכמה שבתורה וכו' וד"ל, וכל ענין מספר ס"ר נשמות שהוא לנגד ו"ק דו"א שכל אור"א כלול מק' אלף והוא מצד בחינת השרשים שהוא לפי מספר הקצוב בהתכללות ע"ס זה מזה למאות ולאלפים ולרבבות שיש לזה מספר ידוע מצד מאמר קו המדה אבל בחי' התולדה שנולדין מיחד זו"ג ע"י המשכת מוחין דאור"א * ממקורא דכולא ע"ז אמר יוסף ה' ככם אלף פעמים ולא כמו הענפים המסתעפים מן השרשים שיש להם שיעור בהסתעפות מענף לענף כך יש שיעור הסתעפות כמה דורות זא"ז כמ"ש קורא הדורות כו' דור הולך ודור בא כו' (שבזה * יש שתי חלוקות א' מצד ריבוי התולדה עצמה כמו תולדות

שמעצמות : בכת"י ב' : שבעצמות.

דא"א : בכת"י ב' : דא"א.

(שבזה : בהכת"י חסר סיום המוסגר.)

ששה בכרס א' כמו מחיטה א' כמה חיטים שזהו בחי' יש מאין דווקא וכן הנולדים מולידים בריבוי שנק' ברכת פרי הבטן כידוע, והב' מצד ריבוי ההסתעפו' בלבד עד"מ מן השורש שמסתעף הענף וענף מענף עד אין קץ וכמו כן בחי' הריבוי הסתעפות מאדה"ר דור אחר דור עד עיקבות משיחא וכמו"כ בנשמות האבות הגם שבאו בהסתעפות לע' נפש ומכל נפש לכמה פרטי נשמות שנק' שבטים עכ"ז נק' השבטים ת"ר שרשים והנולדים אלף מהם עד עיקבות משיחא נק' רק הסתעפות ענפים שאין הריבוי הזה מתחדש בבחי' עצם רק בהתפשטות בלבד, והנה בבחי' ההתפשטות קצוב הוא מספר ההסתעפות זה מזה לפי שהוא בבחי' יש מיש הנק' העלם וגילוי משא"כ בחי' תולדה היא יש מאין אין לה שיעור וזהו עיקר ההפרש בין בחי' שרש לבחי' תוספות הנוכר בע"ח שהוא ההפרש בין תולדה להסתעפות וכו' וד"ל.

והנה ידוע שירידת הנשמה בגוף ירידה זו צורך עליה היא שהרי שורש הנשמה היא במחשבה הקדומה כנ"ל ונתלבשה בעוה"ז בגוף גשמי ע"י ירידות ההשתלשלות רבות מאד מאד כי הנה זה הוא כמו מאיגרא רמה לבירא עמיקתא שאין ירידה גדולה מזו כך אין ירידה גדולה ממחשבה הפשוטה הנ"ל שלמעלה מהשתלשלות דאבי"ע עד עולם העשי' הנה הגשמי ואמנם ירידה זו צורך עלי' היא להתעלות במעלה יותר מכמו שהיתה במח' הנ"ל ולכאורה זה פליאה האיק תעלה יותר ומה הוא היותר עליון ממחשבה הנ"ל, אך הענין הוא דגם בחי' מח' הנ"ל אינו אלא בחי' לבוש בעלמא עד"מ המחשבה באדם שאינה אלא בחי' לבוש להשכל כי השכל והסברא עצמה היא בחי' כח רוחני היולי בלי מהות ונתפס במחשבה באיזה מציאות דבר וענין מה כמו מחשבות שכל שחושב בענין ואופן דבר מה ויכול לחושבו בכמה ענינים ואופנים שונים מאוד והשכל א' הוא רק שמתלבש לפעמים בלבוש אופן זה ולפעמים באופן זה והוא שינוי חלופי אותיות מחשבה שחשב את השכל בכמה ענינים ואופנים שונים זה מזה בחי' נבדלים מעצם השכל והסברא וכמו"כ גם אור השכל והסברא שנק' התחכמות הוא רק כמו בחי' לבוש לעצם כח השכל ההיולי הנק' משכיל שמשכיל כל שכל והתחכמות כמו משכיל לאיתן משכיל לאסף כו' פי' משכיל לשון מפעיל שפועל כל גילוי אור התחכמות ולפעמים מפעיל בחי' התחכמות במילי דעלמא ולפעמים בענין אחר כמו התחכמות בחכמות הרפואה או בחכמות התשבורת (אמנם יש בזה מדריגות חלוקות שהרי יש מי שכח המשכיל טבעו יותר מוכן להמציא התחכמות בחכמה זו ואינו מסוגל בטבעו כח השכל להתחכם בחכמה אחרת כלל משא"כ לבוש דמחשבה אל ההתחכמות לכל בחי' התחכמות נעשה לבוש מיד במחשבה בטבע א' בלי שינוי מדריגות הרי אין ההתחכמות לבוש

גמור אלא מתאחד בעצם הכח השכל ע"כ לפי טבע מהות העצם כך יתפשט ונק' התפשטות העצם בהתפשטות האור או בהתפשטות הכח אבל לא בחי' לבוש הנבדל מן העצם לגמרי כי החכמה מאין תמצא בגילוי אור וכה"ג ונק' נתיבות אבל השכל לגבי המחשבה נק' מהות אחר ואעפ"כ הרי זה כמו בחי' התלבשות מה שכה המשכיל מתלבש לפעמים להמציא התחכמות זו או אחרת כי גם מה שממציא אינו מעצמות ממש) ועד"מ הנ"ל יובן ג"כ במחשבה העליונה הפשוטה דהנה ידוע שהוא למעלה מן ההשתלשלות דאבי"ע כידוע דבמחשבה א' בלבד נמשך כל ההשתלשלות דסובב וממלא (מקיפים ופנימים דקו וחוט) והוא מ"ש בע"ח כשעלה ברצונו הפשוט ובמחשבה א' זו הפשוטה צופה ומביט עד סוף כל הדורות בסקירה א' היה והזה ויהיה ברגע א' כו' דהיינו גם כל ריבוי רבבות עולמות אשר עתידין להיות כמבואר בספרים (וכמש"כ בספר התמונה * שיהי' נ' אלפים יובלות וז' אלפים שנה דעכשו אינו רק שמיטה א' כו' וז"ש קורא הדורות מראש מבחי' מחשבה א' הנ"ל שהוא בחי' מל' דא"ס שלפני הקו שצופה ומביט כל העליות העולמות עד נ' אלפים יובלות עבר ועתידי ברגע א' עד"מ מחשבה א' הפשוטה שכוללת כל מה שעתידי להיות רצון ושכל ומדות בכמה מדריגות שונות כמו שעלה במחשבתו לבנות בנין שהוא כולל כל מה שעתידי להיות גילוי כמה רצונים ושכליים ומדות ודבור ומעשה עד אין קץ כו' וכמ"ש במ"א) ואמנם הנה גם בחי' מחשבה זאת הפשוטה אינה רק בחי' לבוש לגבי עצמות א"ס עד"מ המחשבה הפשוטה באדם שאינו רק לבוש להשכל כנ"ל באריכות כך בחי' מחשבה העליונה שכוללת ממלא וסובב עד סוף כל הדורות כו' אינו רק בחי' לבוש בעלמא והוא בחי' צמצום גדול וירידת העצמות מאד ועד"מ בחי' צמצום מחשבה א' לגבי עצמות הנפש שביטולה בערך כלא חשיב ממש לגבי העצמות וגם לגבי השכל המלוּבש בה שהרי תחליפנה השכל כנ"ל (ולמעלה היינו בחי' מל' דא"ס שהוא מה שעלה במחשבה אנה אמלוד ואינו רק לבוש לבחי' חכמה דא"ס והחכמה מאין * תמצא דא"ס עצמו ג"כ כמו בחי' לבוש לעצמות כח החכמה שבעצמות א"ס עד"מ הנ"ל בכח המשכיל ולהיות שגם כח המשכיל אינו נחשב מעצמות הנפש כך גם בחי' כח החכמה שבעצמות א"ס אינו נחשב רק אור וכח מיוחד מהעצמות וכידוע דע"ס הגלויות שרשם יש בהעלם העצמות ממש והמחשבה הנ"ל הוא מל' דא"ס בחי' גילוי רצון הפשוט במחשבה ורצון הנעלם בעצמות הוא בחי' הכתר שלמעלה מבחי' החכמה הכלולה בעצמות וע"ז אמר והחכמה מאין כו') וזהו

התמונה : בכתי' ב' : התבונה.

מאין : בכתי' ב' : מאין דא"ס עצמו תמצא ג"כ.

שאמרו לית מחשבה תפיסא בך אפי' מחשבה א' הנ"ל כי אינה רק זיו ואור • הארה בעלמא מעצמיות הא"ס (ונק' מל' דא"ס וע"ז אמר מכה"כ זיו יקרא בלבד שבוה הזיו הוא סוכ"ע וממכ"ע כו' כנ"ל וז"ש ברוך כבוד ה' ממקומו העצמיות כו' ולזה כיוון במאמר בריש הורמנא דמלכא שהוא בחי' רצון הנעלם בעצמיות דא"ס גליף גליפו חקיקות אור האותיות אשר בטיהרא עילאה שהוא בחי' מחשבה א' הנ"ל בחינת גילוי הרצון הפשוט דכללות כל השתלשלות דעבר ועתיד כו' כנ"ל). והיינו ענין ירידת הנשמה ממחשבה א' הנ"ל להשתלשל למטה מטה דרך המשכה מלמעלה בבחי' קו כו' כדי שעי"ז יהי' לה עליה גדולה יותר והוא אשר תתכלל בעצמות א"ס שלמעלה מבחי' גילוי אור מחשבה א' הנ"ל וכמ"ש בזהר לאשתאבא בגופא דמלכא (שהוא בחי' עצמיות הא"ס ממש שלמעלה גם מבחי' רצון הפשוט וחכמה ומחשבה הכלולים בו עד"מ עצמות הנפש ממש שנק' יחידה שלמעלה גם מבחי' רצון נעלם כי רצון הנעלם הוא מציאות רצון אלא שכלול בהעלם כו' והרצון מיוחד במציאות דבר מה כמו שיש ברצון בהעלם לבנות בנין וכה"ג אבל בחי' יחידה הוא כמו בחי' התפעלות כל עצמיות הנפש שאע"פ שנק' רצון אינו בחי' התפשטות מן הנפש במציאות מיוחד אלא הוא רצון עצמיות שהוא נוגע בעצמיות הנפש ממש שכל הנפש מתפעלת בעצמותה ולא שייך בו ענין גילוי והעלם אחר שהוא בבחי' עצמיות ולא בבחי' ההתפשטות כי דווקא בבחי' ההתפשטות שייך לאמר שתחילה קודם התפשטותו כלול היה בהעלם ואח"כ מתגלה משא"כ בעצמיות, וכך יובן למעלה בבחי' העצמיות הא"ס שרצון • שבו בבחי' עצמותו ממש הוא בבחי' הא"ס ממש ואינו בבחי' התפשטות להיות נק' רצון הנעלם בעצמות ג"כ ונק' יחידה בה"א בחי' נוק' שמקבלת מבחי' העצמות ממש שנק' יחיד בעצם ולא נק' קדמון שקודם להבא אחריו רק כמו רצון הנעלם שנק' רצון קדם וכה"ג גם שנק' קדמון לכל הקדומים לגבי מחשבה דא"ק).

והנה ענין ירידה זאת לצורך עלי' הנ"ל לאשתאבא בגופא דמלכא כנ"ל היינו ע"י • התכללות דווקא באותה המדריגה שנק' גופא דמלכא למעלה (שהוא רצון העצמי שלמעלה גם מבחי' רצון הנעלם שנק' רצון הפשוט או רצון קדם כנ"ל) והוא ע"י בחי' יחידה שבנפש וכמ"ש דוד הצילה מחרב נפשי מכפירים יחידתי כי הנה ידוע שבנפש האדם יש ה'

ואור : בכת"י ב' : ותואר.

שרצון : בכת"י ב' : שרצון יש בו בבחי' עצמותו ממש שהוא בבחי'.

ע"י התכללות דווקא : בכת"י ב' : ע"י אתערותא דלתתא דווקא.

מדריגות נרנח"י וידוע שהחכמה היא בבחי' חיה ועצמות הרצון הוא בבחי' יחידה כמ"ש והחכמה תחי' כו' ויהי האדם לנפש חיה כו' כמ"ש בזהר ונשמה בבחי' בינה כמ"ש נשמת שדי תבינם ובחי' יחידה הוא למעלה מבחי' החכמה שהוא עצם הרצון בלא טעם לרצון כמ"ש נכספה וגם כלתה נפשי כו' פי' כלתה הוא כליון כל הנפש מעוצם התפעלות כל עצמות ופנימיות עד שתרצה להפרד מן הגוף ולכלול בעצמות אור א"ס ואין לה מגד כלל מרצונות הנפש בדברים זרים שימנעו אור ותוקף עצמיות זה הרצון כמ"ש מי לי בשמים ועמך לא הפצתי שאין שום חפץ ורצון אחר כלל כ"א בלתי רצון זה ונק' רצון א' ע"כ נק' יחידה ומ"ש מי לי בשמים דגם בג"ע העליון ועוה"ב אין הרצון רק במהותו ועצמותו ית' מצד שהנשמה נמשכה מבחי' העצמיות דא"ס ממש ע"כ תכסוף ותכלה אליו דווקא ולא למדותיו הגנוזים בו שנק' מאור העצמיות ולא בבחי' זיו ואור גם לא בבחי' מחשבה א' הנ"ל שאינה רק זיו ואור מן העצמיות כנ"ל והוא ענין לאשתאבא בגופא דמלכא הנ"ל (שהוא בחי' עצמיות דא"ס שלמעלה גם מבחי' הרצון הנעלם הכלול גם כנ"ל) לפי שנאמר אם ישים אליו לבו כו' אליו בעצמותו כו' כך מלמעלה למטה נמשך מבחי' עצמיות דא"ס כידוע רוח איתי רוח ואמשיך רוח באותו אופן ממש כו' וע"כ נק' יחידה לפי שמקבלת מבחי' עצמיות דא"ס שנק' יחיד וזהו שאמר הצילה כו' מכפירים יחידתי בחי' יחיד * הנ"ל שדבוקה וכלולה בבחי' עצמיות א"ס ע"כ אין יניקה ואחיזה כלל לחיצוני לקבל ממנה (וע"ז אמר גם כי אלך בגיא צלמות לא אירא רע כי אתה עמדי כו' וכמאמר הידוע דאע"ג דאזיל הכא והכא דיוקני אשתאר כך שהוא בחי' עצם הרצון הנ"ל שנקר' יחידה שישנו בכאו"א מישראל גם בקל שבקלים ופחות הערך שאין להם רק נפש דנפש דעשי' וע"כ יכולים לבוא במס"ג עק"ה וע"כ הקדימו ישראל נעשה לנשמע כו' כמ"ש במ"א) וזהו ענין אהבה רבה דבכל מאודיך כי הנה פי' בכל נפשך בכל חלקי נפשך הוא בחי' הרצונות שנמשכים בבחי' פרטי חלקי הנפש ע"פ שכל וטעם לרצון (כידוע שהרצון נק' נפש כמו אין נפשי אל העם הזה אם יש את נפשך כו') אבל בכל מאודך שהוא בלי גבול ושיעור כלל כידוע הרי אין זה התפעלות חלקי הנפש אלא שהנפש תכלה כולה כמו כלתה נפשי שאין שיעור וגבול ברצון זה הנק' הרצון העצמי כנ"ל וזהו מאודך מאוד שלך (כי * הוא אותיות אדם שהוא עצם הנפש שנברא בצלם אלהים כידוע שזהו פי' אדם אדמה לעליון) וע"ז

יחיד : בכת"י ב' : יחידה.
 (כי הוא : בכת"י ב' : והוא.)

מתעורר אתערותא דלעילא מלמעלה למטה ג"כ בחי' מאד העליון שהוא בחי' רצון שבעצמות הא"ס שהוא בבחי' הא"ס ממש כנ"ל כי רוח אייתי רוח כו' כנ"ל והוא בחי' יחידה שבנפש שנכללת ביחיד לאשתאבא בגופא דמלכא ממש כנ"ל וד"ל.

והנה ארו"ל על בכל מאודך בכל ממונך כו' וזה פלא מה ענין הממון לבחי' מאוד שהוא מדריגה גבוה מאוד כנ"ל. אך הנה כתיב צדקה תרומם גוי אלו ישראל כו' יש להבין הלא אנו אומר' בכל יום שלא עשני גוי כו' ואיך קורא לישראל בשם גוי. אמנם הענין הוא דפי' גוי קאי על בחי' נפש הבהמיות שבכל או"א מישראל כמ"ש וזרעתי את ב"י זרע אדם וזרע בהמה וכידוע שיש * בחי' הנפש הבהמיות שהן בחי' המדות הטבעיות כטבע מדות הבהמה וכמ"ש כי רוח הבהמה היורדת למטה כו' וידוע שנפש האלקית היא מלובשת תוך נפש הבהמיות בבחי' גלות ממש (כי רוח הבהמה להתאוות תאוות גשמיות במאכל וכה"ג הרי זה רוח זר וגס מאוד לגבי רוח האדם שבבחי' נפש אלהית שמושלת מכל תאוה הגשמיות הבהמיות וא"כ כאשר הנפש הבהמיות נמשכת אחרי גשמיות אזי רוח האלהית בגלות גדול כמו בשביה ממש וז"ש מלך אסור ברהטים כו' כמ"ש במ"א בסוד גלות השכינה בע' שרים) וז"ש הצילה כו' להציל הנפש האלקית ממאסרה בחומר הגופני והוא להציל בחי' עצם הרצון שנק' יחידתי ואז אפי' כל עניני הגשמי' שנוגעים אל עצמיות הנפש הבהמיות ישליך מנגד וכמ"ש אז איתם ונקתי מפשע רב איתם בבחי' תמימות הרצון העצמי דווקא כנ"ל הטעם בענין בכל מאודך כו' וד"ל (וזהו דסמיך לי' אודך בקהל רב כו' פי' קהל רב הוא רוב קיבוץ כל העלאות ניצוצים שמתאחדים עד שכולם יודו את הוי"ה כאיש א' ברצון א' ממש ולמעלה היינו בחי' עצמיות הרצון דכנ"י שכל ס"ר נשמות וענפיהן עד סוף כל הדורות כלולים שם כא' ונק' כתר דנוק' בחי' יחידה הנ"ל וע"כ אודך להמשיך למטה בהתחלקות בקהל רב דווקא וד"ל) וזהו צדקה תרומם גוי כי הנה ענין הצלה הנ"ל לבחי' יחידה (דכנ"י למעלה ולמטה בכל או"א מישראל) היינו ע"י צדקה דוקא כי ענין הצדקה היא להחיות רוח שפלים דווקא שהוא ע"י התעוררות ר"ר על עני דל וידוע שר"ר הוא נמשך מעצמיות הנפש וכך יובן למעלה בענין התעוררות הרצון הפשוט מעצמיות דאור א"ס הוא נמשך בבחי' ר"ר להחיות רוח שפלים שאינו מערך העצמיות כלל כי במקום גדולתו שם כו' ועי"ן יכולה ג"כ לרומם ולהעלות לבחי' נפש הבהמיות שנק' גוי להיות גם היא עולה בבחי' מס"ג כמו נכספה

וגם כלתה נפשי כמו שבנפש האלקית מצד שרשה כו' בלי שום מונע ומסתיר מחומריות הגוף כלל (ושורש הענין הוא כידוע שהמל' כשמקבלת ה"ח נק' צדקה צדק דאיהו דין ונמתק * בה"ח ואז יש ביכולתה לברר ברורי נוגה מבחי' ב"ן בגימ' בהמה וז"ש צדקה תרומם * גוי ותתעלה לגוים בחי' ב"ן כו') וזהו שמש צדקה ומרפא בכנפיה כי הנה ע"י העונות נעשה פגם באברי נפש האדם כי בצלם אלהים נבראת נשמות האדם ונפגם צלם אלהים כ"א * מן האברים ע"י העון והחטא ונק' בעל מום אמנם כשלא גבר החטא לעשותו בעל מום לגמרי עכ"פ נק' מוכה ופצוע כמ"ש מכף רגל כו' פצע וחבורה ומכה טריה כו' וצריך לרפואה רוחניות ורפואות פגמים הללו שבצלם אלהים וע"י הרפואה שנמשכת בכנפיים שהן בחי' אוי"ר שנק' בוהר בשם גדפין נתרפא כל פגם ומכה ופצע כו' כי ע"י בחי' הגדפין מתעלה כל הנפש למעלה כמו עד"מ בכנפי העוף שמעלות ומגביהות אותה ברום השמים וכך בחי' כנפי יונה דכללות כנ"י מעלות לכנ"י ברום המעלות לכלול בעצמות אור א"ס וממילא יתקן כל פגם כו' וזהו מרפא בכנפי' דייקא ורפואה זו דכנפי' נמשך מאור השמש שנק' שמש צדקה דוקא והוא בחי' המשכות התגברות החסדים להחיות רוח שפלים מצד בחי' העליוני' כנ"ל שהוא בא מבחי' עצמיות הרצון למעלה מן הטעם (כי אין טעם לרחמים שהרי ע"פ טעם אין יסורין בלא עון שהיסורים באים כמשפט התורה ע"פ חכמה עילאה אבל גם שנפסקים היסורים עפ"י ח"ע מ"מ מצד בחי' ר"ר הרחמים נפטר מן היסורים באמרו שאעפ"י שראוי ליסורים ע"פ חכמה עילאה מ"מ רחמנות גדולה עליו ומחמת הרחמנות פוטרם אותו הרי נראה בחוש ששורש מציאות הרחמים הוא למעלה מן הטעם והחכמה הוא להיות שרשו בבחי' עצם הרצון שלמעלה מהרצון המתלבש ובא בשכל וטעם כו' והיינו ענין הנ"ל בתשובה שמביאה רפואה לעולם מפני שהתשובה מעורר ר"ר * ומשם נמשך הרפואה כי שורש הרפואה ג"כ מבחי' הרחמים שהוא בחי' ת"ת ששרשה בבחי' ר"ר שבכתר וז"ש שמש וצדקה בבחי' רחמים שהחסד גובר על הדין נמשך רפואה בכנפיה בשביל העלאות כל הניצוצין וגם לניצוצי הגרים שנק' גוי וכמו באברהם שנק' אב המון גוים כו' וזהו צדקה תרומם גוי כנ"ל וד"ל) ואז נאמר כולך יפה רעיתי ומום אין בך כו' עד"מ הרפואה שהיא מסמים הריפים יותר מחמימות החולי ע"כ מגרש את החולי כמו המכה שמוציאים ע"י ההום וכה"ג

ונמתק : בכת"י ב' : ונסתלק.

תרומם . . . בחי' : בכת"י ב' : תרומם ותעלה לגוי בחי'.

כ"א : בכת"י ב' : בא'.

ר"ר : בכת"י ב' : ר"ר שבכתר ומשם.

כך בחי' רפואה הרוחניות לנפש האלקי' הוא מחמת העלאת הנפש הבהמיות דוקא ע"י תשובה וכה"ג לפי ששורש נפש הבהמיות מפני שור אעפ"י שכמו שנמשכת למטה היא נדבקת בבחי' רע דנוגה שנק' סם המות כמ"ש ראה נתתי לפניך החיים והמות כו' כמ"ש רגליה יורדות מות אבל הנה כשתתעלה לשרשה הרי היא בבחי' אורות בתוהו קודם השבירה שנאמר ואלה המלכים כו' שנק' בשם בהמות וחיות שקדמו לבחי' פרצוף אדם בחי' התיקון כידוע והיינו ע"י תשובה בבחי' דו"ר טבעים דווקא שהוא בחי' מדות דבהמה שהמה יותר חזקים וכוחן גדול ותקיף ביותר ממדות האדם וכידוע שנק' כפירים ששואגים לטרף באת זל"ז כמו כפירים דקדושה פני ארי' דו"ר טבעים דווקא כו' וכנראה בחוש בטבע הבהמות והחיות חזקים מטבע כח האדם וכמו"כ מדות דנפש הבהמיות חזקים יותר ממדות דנפש אלקית כי נפש אלקית שרשה מבבחי' המדות דאדם דתיקון ושורש נפש הבהמית מבחי' מדות דתוהו שנק' בהמות בהררי אלף כו' וע"כ בע"ת גדולים מהצדיקים גמורים (כי שם ב"ג דנוגה לאחר הברור משם מ"ה מתעלה למעלה משם מ"ה והוא בבחי' ס"ג דבינה ששם הי' שבירה וז"ש אשת חיל עטרת בעלה כמ"ש במ"א והיינו גם כן ענין צדקה שם ב"ן המתברר ועולה הנה תרומם לגוי בחי' ב"ן דנוגה עד שרשו בבחי' ס"ג וכו') ולזה הטעם גם בבחי' סממני הרפואות הרוחניות לרפאות פגם צלם דנפש האלקי' הוא ע"י בירורי העלאה דנפש הבהמיות שנק' סם חריף וכשעולה למעלה נק' סם חיים להחיות לכל חוליו וכמרז"ל טוב מאד מלאך המות לאחר הברור שיתהפך מסם המות לסם החיים והוא ע"י היפוך הרע לטוב בתשובה עד * שזדונות נעשה כזכיות ואז מביאה רפואה לעולם התיקון מפני שבחי' התוהו למעלה במדריגה מבחי' התיקון ונק' אורות תקיפים וחזקים מבחי' יד החזקה (שהוא בחי' גבורות עליונות דע"י כו' וע"כ גם בתורה שנאמר מימינו אש דת למו כו' וכמ"ש ולכל היד החזקה אשר עשה משה כו' וכן אמרו למיימינים בה סמא דחייא למשמאילים בה סמא דמותא כי טבע מדות הדין כך דמי שאינו ראוי תזיק לו ולמי שראוי דווקא יהי' לו סם חיים כו' משא"כ בחי' החסד שמאיר לשאינו ראוי כראוי) * וזהו צדקה תרומם גוי דאדרבה נפש הבהמיות שנק' גוי תתעלה הנפש האלקי' בעילוי המעלה יותר לפי שכוחה חזק בשרשה יותר כנ"ל וכמו למעלה בחי' הכפירים דקדושה ששואגים לטרף ומזון העליון דקדושה בבחי' דו"ר טבעים שכוחן ותקפן חזק ביותר לכלול

באלקות באהבה בלתי מוגבלת כלל למעלה מאהבה המוגבלת שבבחי' התיקון במדות שע"פ חכמה ובינה כו' וד"ל)*.

וזהו ענין אהבה רבה דבכל מאורך למעלה מבחי' גבול ושיעור * ששרשה בבחי' המדות הבלתי מוגבלות כח"ב כנ"ל וכמו בחי' המדות הטבעיים והוא מבחי' * הצדקה כשמפור בלי הגבלה ע"פ שכל וטעם כמו לדקדק דווקא בראוי לכך ושאינו ראוי לא ישפיע כי * הרי זה היפך מטבע מדות הרחמים (שהוא החסד שע"פ החכמה במדה מוגבלת כו') אבל טבע מדות הרחמים להשפיע לכל בשוה גם לרעים כמו לטובים מצד הרחמנות ואין שיעור מוגבל לזה כלל להיות כי ע"פ מדות הרחמים אין הגבלה והפסק כלל להשפעות הטוב ונק' נחלה בלי מצרים כו' כידוע ולזה הטעם ארו"ל על בכל מאורך בכל ממונך דווקא כי פיזור כל ממונך לעניים הוא מדה בלתי מוגבלת מצד בחי' רחמים רבים שלמעלה מן השכל ועי"ז ממילא מלמעלה למטה נמשך בחי' ר"ר עליוני' ונק' * רבה בלי גבול דמאורך שע"י הצדקה שע"ז יעלה ויגיע לאהבה רבה דבכל מאורך כו' (היינו ע"ד הנ"ל בענין צדקה תרומם גוי שהנפש הבהמיות הטבעיות תעלה לנפש האלקית מטעם הנ"ל כך אהבה רבה דבכל מאורך ע"י הצדקה גבה מאהבה דבכל נפשך נפש האלקית מפני שהיא בחי' בלי גבול כו') וזהו שתקנו אכה"ג בשתיים לפני ק"ש לעורר בחי' ר"ר העליונים כמו שאומרים ברחמיך הרבים רחם עלינו פי' ברחמיך דקדק לאמר ברחמיך דווקא להיות שאנחנו בלתי משיגים גודל רחמנות שעלינו מאחר שהרחמנות תלויה בערך הרוממות ובערך השפלות כידוע שכל שהשפלות יותר תתעורר הרחמים והשפלות תלויה לפי ריחוק הערך מעוצם הרוממות ובהיות שאנחנו מלובשים בגופים אין אנו משיגים עוצם שפלותינו מפני שא"א * להשיג גודל רוממות אלהות איך שהוא מתנשא מימות עולם כו' ברום המעלות בעילוי אחר עילוי עד אין קץ כו' ע"כ אין אנו מכירים הרחמנות מגודל ריחוק הערך אך ברחמיך הרבים שאתה יודע גודל ריחוקינו ועוצם שפלותינו לפי ערך עוצם רוממותיך ע"כ אנו מבקשים ברחמיך דווקא רחם עלינו (וכל הגבוה גבוה

וד"ל): בכת"י ב' אין כאן מוסגר.

ושיעור: בכת"י ב' ושיעור למרכבה ששרשה.

מבחי': בכת"י ב' : מדת.

כי: בכת"י ב' : כו'.

ונק' רבה: בכת"י ב' : ונק' מאוד העליון בחי' אה"ר בלי גבול והוא ע"י בחי'

אהבה רבה.

שא"א להשיג: בכת"י ב' : שאין אנו משיגים.

יותר יותר מתפשט הרחמים * ע"כ וודאי בחי' ר"ר שבאצילות אינו גבול כר"ר שלפני אצילות וכן עד רום המעלות עד העצמות הא"ס וכמ"ש במ"א ע"פ ואשא אתכם על כנפי נשרים כו' איך * נק' בריח התיכון נחלה בלי מצרים למטה ולמעלה למטה עד אין תכלית ולמעלה עד אין שיעור כו' וז"ש ואביא אתכם אלי ממש) וזהו שאומרים ותן בליבנו בינה כי בינה ליבא הלב מבין דבר מתוך דבר בהתבוננות יח"ע ויח"ת איך דכולא קמי' כלא וכאין עד רום המעלות ומפני בחי' התבוננות דווקא נכיר ונדע הרחמנות על כל העולמות ובלא בינה בלב א"א להכיר הרחמנות ולכך אנו מבקשים אבינו אב הרחמן תן בלבנו להבין בהתבוננות רוממותיך ועי"ז נכיר הרחמנות וכמ"ש כי לא עם בינות הוא ע"כ לא ירחמיהו עושיהו ולכאורה אין לזה הבנה למה לא ירחמנו משום שאין לו בינה מה שייך הרחמים לבינה דווקא (ואדרבה הרי על תינוק שאינו בר דיעה יפול עליו הרחמנות יותר וא"כ אדרבה אם לא עם בינות הוא כי נער ישראל כו' בבחי' הקטנות יותר ראוי שירחמיהו עושיהו כו') אך הענין הוא לפי שאנו רואים בחוש הטבע שכל מי שהוא בר דעה יותר הוא מתפעל יותר ברחמים שהרי הקטון שאינו בר דעת אינו מכיר ברחמנות זיכול לעשות אכזריות (וכן גם הנשים מפני שדעתן קלות יעשו אכזריות שלא יעשו אנשים בני דעה ולכך נאמר כרחם אב על הבנים כי האב מכיר ברחמנות יותר וכידוע) וע"כ ארו"ל דכל מי שאין בו דעה אסור לרחם עליו כי במדה שאדם מודד כו' כי הרחמנות תלויה בדעת להכיר הרחמנות וכנראה בחוש שכאשר לא ישים דעתו לדבר לא יתפעל ברחמים כלל כי אינו מרגיש בו כלל וההרגשה בנפש תלויה בדעת כידוע אמנם שורש הדעת הוא בבחי' בינה כשהלב מבין ומרגיש בדבר והוא הנק' התבוננות כמ"ש ישראל לא ידע עמי לא התבונן בנו"ן הכפל שהוא לעיין על הדבר איך הוא ומה הוא ולהגיע עד תוכן הענין היטיב ולא לעבור עליו במחשבה לפום ריהטא בעלמא שאם לא ישים עיניו היטב בדבר הנופל עליו רחמים לא יתעורר ברחמים כלל שהרי יוכל לסבול כל מה שיעשה יסורים קשים לאדם אם לא יתבונן ע"ז בטוב רק במעבר בעלמא שאז לא ירגיש בנפשו התפעלות רחמים להתמרמר מזה וכל מה שיתבונן יותר איך הוא כו' יותר יתפעל ברחמים הרי הרחמים תלויים בהתבוננות דווקא וכל מי שאין בו בינה אין בו מהרחמים (והכל ענין א' עם הדעת כי הדעת בפומא דאימא שהרגשות השכל קרוב עם בחי' ההתבוננות שמגיע ומביא הדבר המושכל במורגש יותר

הרחמים : בכתי' ב' ליתא תיבה זו.

איך : בכתי' ב' : אך.

ע"י ההתבוננות איך הוא כו') וזהו שאמר כי לא עם בינות הוא ממילא אין בו בחי' הרחמים ע"כ לא ירחמיהו עושיהו במדה שאדם מודד כו' כי רוח אייתי רוח כו' שלא יוכל להמשיך ר"ר על נפשו מאחר שאין מדה זו בהם מפני חסרון הבינה והדעת וזהו מ"ש ישראל לא ידע כו' ולזאת אנו מבקשים ותן בליבנו בינה שע"ז נוכל להמשיך עלינו ר"ר וזהו שסמכו ענין בקשה זאת ותן בליבנו כו' לאבינו אב הרחמים * כו' (וזהו שאמר בזהר דאימא עילאה פרישת גדפה על בנין כו' בחי' מקיפים דבינה שנמשך למטה מטה ושרשם מבחי' ר"ר עליונים דכתר עליון כמ"ש אהי' אשר אהי' כו' בינה עילאה שבכתר וז"ש בינות לשון רבים ע"כ לא ירחמינו ממקור הרחמים שבכתר כו') וז"ש כנשר יעיר קינו על גוזליו ירחף בחי' רחמנות דנשר והוא ירידתו למטה כמו גלו לאדום שכונה עמהם כו' למטה מטה עד אין תכלית כמ"ש גם בהיותם בארץ אויביהם כו' בעוצם השפלות כו' ועליתו למעלה כמו ואשא אתכם על כנפי נשרים כו' קחם על זרועותי כו' ישאהו על אברתו כו' * עליות המלכות למעלה מעלה וז"ש אל מוציאם ממצרים כתועפות ראם וכו' וד"ל) * (ומ"ש הבן יקיר לי אפרים ילד שעשועים רחם ארחמינו כו' מפני שאין בו דעת וכמ"ש כי נער ישראל ואוהבהו היינו מפני שמגיע למעלה מן הדעת והיינו קחם על זרועותי כו' בבחי' עצמיות משא"כ כשבא לכלל דעת נמשך לו האהבה לפי מדריגות דעת הבן כו'). וע"ד הפשוט הנה אנו רואים שפחות הערך דלא בני דעה ניגהו להכיר ברחמנות שעל נפשו ידמו בנפשו מאחר שאינו עובר עבירה בפ"מ ואפי' פושעי ישראל הרי מלאים מצות ואע"פ שחטא ישראל הוא ולא יתמרמר מזה כלום וכ"ז מפני חסרון הדעת וההתבוננות הנ"ל וכמ"ש ישראל לא ידע כו' וז"ש השמן לב העם כו' פן יראה בעיניו ולבבו יבין ושב ורפא לו שע"י שלבבו יבין כנ"ל מתעורר ברחמים רבים על נפשו ושב בתשובה ורפא * ומביא רפואה לעולם כנ"ל וד"ל.

וזהו שורש ענין עשיית שהוא בחי' תשובה עילאה בחי' בינה (תשובה ה"א לגבי יו"ד כו') בחי' עומקא דליבא כמ"ש ממעמקים קראתיך כו' וע"ז ממשך ר"ר על עצמו איך שהוא רחוק מאוד וכל מה שמשיג לעומק יותר בגודלת ה' יותר יתמרמר על נפשו על עוצם ריחוקו ביותר כו' עד שע"ז ממשך אתערותא דלעילא בבחי' ר"ר שנק' מאוד העליון נחלה בלי מצרים והיינו

הרחמים : בכת"י ב' : הרחמן.

כו' : בכת"י ב' : כמו.

וד"ל) : כ"ה בהכת"י.

ורפא : בכת"י ב' ליחא תיבה זו.

ע"י י"ג מדות הרחמים שנמשכים בעי"ת, אך כדי שיוכל להיות בחי' תשובה עילאה זו בעי"ת אצלינו שהנשמות מלובשים בחומר עה"ז בחושך וצלמות הנה כח זה נמשך מלמעלה וכמ"ש השיבנו ה' אליך ואז ונשובה בעי"ת מלמטה למעלה והיינו בחי' י"ג מדה"ר שבכל חודש אלול ר"ת אני לדודי כו' כנ"ל כדי לעורר לתשובה כענין בת קול מכרות לעורר בכל יום ואומרת שובה בנים כו' (אך בחדש אלול הוא ממקור הרחמים שבכתר עליון שנקרא י"ג מדה"ר) והיינו ע"י הצדקה שתרום גוי להיות להם בחי' ת"ע להגיע לאהבה רבה בלי גבול כנ"ל וע"כ המנהג להרבות בצדקה בחדש אלול כדי לפדות בזה הנפש הבהמיות ממאסרי חומר תענוגים העוה"ז כמ"ש צדקה תרום כו' וחטאיך בצדקה פרוק כו'.

והנה על ידי בחי' הר"ר שממשיך ע"י ההתבוננות דווקא כנ"ל הוא מגיע לבחי' אהבה רבה דבכל מאודך בלי גבול כנ"ל בענין בכל מאודך שע"י הצדקה שהיא הרחמים דווקא. ובוזה יובן פי' דואהבת את הוי"ה כו' דואהבת זה לשון נוכח הוא משום דקאי על בחי' יחידה שבנפש דאע"פ שמצד טבעה היא משתוקקת תמיד ליכלל ולהדבק באלקים חיים מקור חוצבה כשלהבת העולה מאליה כו' אך מפני שזהו לנגד המכוון בהשתלשלות כדי שיהי' בחי' גילוי אלקות למטה דווקא ע"כ צוה לבחי' יחידה ואהבת לשון אבה שהוא הרצון להיות בחי' גילוי אלקות למטה באור וכלי דווקא ח"ש את הוי' * אלקיך בחי' גילוי לנוכח וזה שאמרו בע"כ אתה חי שהוא היפך הטבע דבחי' יחידה אך בשביל גילוי אלקות למטה בע"כ הוא חי (וכך למעלה בכללות ג"י גאמר הסיבי ענין כו' שהם הרהיבונני כו') וא"כ כך הוא הפי' ואהבת כל אהבתך במס"ג יהי' ע"ד * ההמשכות אלקות וכך הוא בחי' ח"י ברכאן דצלות' שהוא בחי' המשכות ברוך אתה לנוכח כו' והוא פי' וביאור למס"ג דאהבה רבה שבק"ש שבכל האהבה וההתכללות מס"ג בק"ש אין הכוונה רק בשביל ההמשכה בלבד (ווי"ש ובהגיע תור אסתר כו' לא בקשה דבר מה בהעלאת מ"ג כ"א אשר יאמר הגי בחי' גילוי שם הוי' עצמו כמו ההוגה את השם כו' אשר יאמר מעצמו דהיינו אליו ולא למדותיו כו' ע"ד"מ המבקש מהמלך שיתגלה אליו בעצמו ואינו מבקש ממנו דבר זולת זה כי כל מה שיבקש טוב וחסד גם כיד המלך כלא חשיב לגבי המלך עצמו כו'). אך הנה כדי להיות בחי' גילוי אלקות למטה להיות ה' אלקיך דוקא א"א כ"א ע"י התלבשות האור אלקי בכלים מכלים שונים ע"ד"מ שאין

הוי' : בכת"י ב' : הוי' שיהי' אלקיך.
ע"ד ההמשכות : בכת"י ב' : ע"י המשכות.

רואים המלך כשהוא ערום בלי לבושין שונים (כידוע שא"א לגילוי האור בלי המלבישו וז"ש האור כי טוב לגנוז אותו בכלי וא"ל אינו מתקיים כאור בלי נר) וזהו שנאמר * ודברת בם בשבתך וכו' שהוא בחי' לבוש דתורה שנאמר בה עוטה אור כשלמה אור דתורה נק' שלמה ולבוש בלבד לגבי עצמות אור א"ס שעי"ז * אורו בגילוי מן ההעלם עצמותו ובלתי הלבוש דתורה לא יאיר אורו בגילוי מן ההעלם עצמותו (וע"כ נק' התורה משל הקדמוני משל ולבוש לקדמונו ש"ע) עד"מ משפיע דבר עמוק שבלתי אפשר לבוא לידי גילוי בלא לבוש העלם כמשל וכה"ג וזה רק בשביל המקבל שיוכל לקבל ע"י לבוש זה, הוא ג"כ ענין וסיבות התחברות המשפיע שיוכל להתחבר אל המקבל אחר שאין ערך ביניהם וע"י הלבוש יוכל להשפיע בקירוב וערך אך לבוש יותר פנימי הוא כשמלביש האור והשפע לעצמו בלתי השפעה כלל לזולתו רק מבין ומשיג לעצמו אך גם לעצמו א"א להשיג בלי לבוש וזה נק' לבוש פנימי ולמעלה נק' חשמ"ל העליון שבו מתחבר אור א"ס באצילות לבוש ששייך אל המקבל אבל לבוש דתורה הוא לבוש הפנימי שמלביש לעצמו וכענין הקב"ה יושב ועוסק בתורה לעצמו שנא' בה עוטה אור כשלמה ואשר מתחבר אח"כ באצ"י נק' לבושים חיצונים כו' ולבוש דצדקה כשריון הוא בחי' חשמ"ל התחתון שמבדיל ומפסיק בין אצילות לבי"ע להפריד יניקות החיצוני' (מלבוש * הפנימי בפנימי' דתורה שבגילוי עצמות אור א"ס ממש והיינו ודברת בם דקאי על דסמיך ל"י ואהבת כו' בכל מאורך כו' מאוד העליון משא"כ בלבוש שמתחבר ע"י בעולמות שאין זה גילוי עצמותו ממש כנ"ל). והנה יש ב' מיני לבושין לבוש הפנימי שהמלך לובש לעצמו כשיושב בהיכלו הפנימי ולבוש זה הוא לפי ערך עצמותו דייקא משא"כ לבוש שלובש בשוק לילך ברחוב שאינו אלא לפי ערך ההמון כו' וכך לבוש דתורה נק' לבושו העצמי כמ"ש בהיכלו כולו אומר כבוד וכמו שאמר ר"י קרא למאנא מכבודתא כו' אבל לבוש החיצון הוא מ"ש וילבש צדקה כשריון וכמו הבגד הארוג כך כל פרוטה כו' ונעשה לבוש כשריון כמ"ש ושריון קשקשים הוא לבוש וזה לבוש יותר חיצוני שהרי השריון מלבישו על כל הלבושים ואמנם הוא בשביל מלחמה כשהמלך הוא בין שונאיו כידוע כך כתי' ה' איש מלחמה (דהיינו * בירידת אור אלקי בעולמות הנפרדים ששם נאמר סביב רשעים יתהלכון כו' ע"כ שריון קשקשים הוא לבוש שלא יקבלו החיצוני

שנאמר : ע"כ נמצא בכת"י ב' ורשום : חסר.
 שעי"ז . . . ובלתי : בכת"י ג' : שעי"ז יאיר וא"ס מן ההעלם העצמי ובלתי.
 (מלבוש . . . שבגילוי : בכת"י ג' : וכלבוש הפנימי' דתורה שם גילוי.
 (דהיינו : בהכת"י חסר סיום המוסגר.)

יניקה ונלחם עמהם כמ"ש מי זה בא מאדום כו' והוא לבוש דצדקה וגם באדום נאמ' צדקה תציל ממות וכך למעלה בירידות המל' בע' שרים דנוגה צדקה תציל מחילוף * מות אילנא דמותא כמ"ש צינה וסחרה כו' כי לא תירא מפחד לילה מחץ יעוף כו' וכמ"ש בזוה' ע"פ הנה מטתו שלשלמה ששים גבורים סביב לה כו' אחוּזי חרב מלומדי מלחמה מפחד בלילות כו' וד"ל.

וזהו ושמתי כדכד שמשותיך כו' ב' מיני שמש כנ"ל כמ"ש כי שמש ומגן כו' ונק' שמש הוי' ושמש הב' נק' שמש צדקה ומרפא כו' דהנה בחי' זריחה דשמש צדקה הוא ע"י בחי' בכל מאורך הנ"ל שע"ז נאמ' צדקה תרומם גוי כו' וזהו שאמר שמש צדקה ומרפא בכנפי' שהעונות העושים פגם בצלם האלקים כנ"ל מתרפאים ע"י הצדקה מצד שהוא בחי' הרחמים כנ"ל באריכות וזהו זרחה לכם יראי שמי כו' שהוא בחי' הזריחה מלמטה למעלה דווקא (שנק' בחי' אר"ח כנ"ל באריכות) בהיות שהעונות והחטאים נק' בשם חושך וענן כמ"ש מחיתי כעב פשעיך וכענן חטאתיך דהיינו שעושים בחי' הסתר והעלם גדול להסתיר לאור האלקי ונק' ענן כמו סכות בענן לך מעבור תפלה ואמנם ע"י הצדקה יורח האור מלמטה למעלה ובוקע את המסך המבדיל שנק' ענן וחושך לבלתי יסתיר על אור אלקי כלל ע"כ נק' שמש צדקה שע"י הצדקה יורח אור השמש ולא יעלימו הענן אלא יורח דרך הענן וכמ"ש יהלך לפניך צדקיך כו' אז יבקע כשחר אורך כו' שהצדקה מאיר את החושך ונק' זריחה הבאה מלמטה למעלה וענין זריחה זו ג"כ בנפש אלקית לבלתי יסתיר עליה חומר הגוף וזהו זרחה לכם ממש וגם עי"ז מתרפאים כל חולי ופגם שנק' מכות ופצעים כמ"ש פצע וחבורה כו' כנ"ל בענין מרפא בכנפיה שהתשובה מביאה רפואה לעולם דגם שכבר נעשה פגם עד שע"י יש יניקה ושפע לחיצוני' כי ע"י כל חטא נשפע כח ותיות לקליפות כידוע מ"מ ע"י התשובה תוציא הנפש החיות שנמשך בחיצוני' ותטהר מטומאתה ותעלה לה' אחד בלי שום מונע כלל, וכללות הרפואה הוא בכנפיים שהן בחי' הגדפין אהוי"ר שמעלים אותה כנ"ל וכמ"ש בשתים יעופף שכללות כל הנפש מתעלה כל אחד ע"י הכנפיים וכו' וד"ל, ובחי' שמש הב' שנק' שמש הוי' הוא בחי' הזריחה משמש העליון מלמעלה למטה בבחי' אור ישר כנ"ל והיינו בחי' אתערותא דלעילא שאחר אתערותא דלתתא. ע"י הצדקה שנק' מאורך שמתעורר בחי' מאוד העליון להמשיך י"ג מדה"ר בלי גבול כנ"ל באריכות. וזהו ושמתי כדכד שמשותיך ב' מיני שמש הללו, שמש הוי' הזורח מלמעלה למטה ושמש צדקה מלמטה למעלה הוא הנק' כד כד

שנכללים שניהם בשם כד כד ופליגי בה תרי מלאכי מיכאל וגבריאל חד אמר שהם וח"א ישפה ואמר הקב"ה להוי כדין וכדין שאלו ואלו דברי אלקים חיים ושניהם אמת כו'.

ולהבין ענין זה הנה יש להקדים כללות ענין האבנים של האפוד והחושן שנחתם עליהם שמות י"ב השבטים כמ"ש במעשה האפוד ולקחת שתי אבני שוהם ופתחת עליהם שמות בניי ששה משמותם על האבן האחת כו' כתולדותם מעשה חרש אבן פתוחי חותם תפתח את שתי האבנים כו' ועשית חושן כו' ומלאת בו ארבעה טורי אבן טור אודם ופטרדה כו' עד הטור הרביעי שהם וישפה כו' והאבנים תהיינה על שמות בניי איש על שמו כו' ונשא אהרן את שמות בניי כו' לזכרון לפני הוי' כו' וגם בב' אבני האפוד נאמ' אבני זכרון כו' ונשא אהרן את שמותם לפני הוי' לזכרון. כי הנה אהרן כהנא רבא הוא הנק' שושבינא דמטרוניתא להעלות לכללות בניי מלמטה למעלה לדבקה באחד הפשוט וע"כ נאמ' * ובהעלות את הנרות כו' כמ"ש במ"א ומ"ש לפני הוי' למעלה משם הוי' המלוכש בשם אלקים כי שמש ומגן כו' וזהו ונשא אהרן את שמות בניי לזכרון לפני הוי' (וכמ"ש ששם עלו שבטים שבטי י"ה שיתעלו בחי' שבטים דנוק' להיות בבחי' שבטים דדוכרא שנק' זכרון והם י"ב גבולי אלכסון שבאצ'י שנק' שבטי י"ה וזהו שאמרו השבטים ליעקב כשם שאין בלבך אלא אחד בחי' יח"ע * דע"ס דאצילות במאציל כך אין בלבנו כו'), והנה הטעם שנחקקו באבנים י"ב שמות השבטים ודווקא על האבנים טובות המאירים להיות עד"מ בגשמיות הנה כל עיקר ענין היוקר גדול של האבן הטוב שנק' סגולות מלאכים * וכלי יקר שלא יערכנו כסף וזהב אינו אלא מפני שהוא דבר פלא והפלא הוא שהאבן הוא דומם גשמי והוא מאיר כאור השמש לעוצם בהירתו והזדככותו, ובהירות והזדככו' האבן להאיר כאור הוא דבר יקר הרבה יותר מגופו של אור גם מכסף וזהב, וכך יובן למעלה בנשמות ישראל המלוכשים בגופים חמרים שנק' לב האבן שהוא תכלית הנשמות * וכאשר אור הגשמי תאיר את לב האבן ויזדכך לב האבן מאוד עד שיאיר כאור נר ה' שהיא הנשמה אלקי' והוא דבר הפלא מאוד ונק' כלי יקר הערך למעלה ועי"ז יהיו נשמות ישראל לזכרון לפני הוי' תמיד. וזהו ענין אבנים הטובות שנחקק עליהם שמות השבטים שהוא בחי' התהפכות והזדככות נפש הבהמיות מחשוכא לנהורא שאז נמשלו

נאמ' ובהעלות : בכתי" ג' : נאמר לו בהעלותך.
 יח"ע דע"ס דאצילות : בכתי" ג' : יח"ע דעולם אצילות.
 מלאכים : כ"ה בהכתי".
 הנשמות : בכתי" ג' : הגסות.

לאבן טוב המאיר כנ"ל ואז אהרן כה"ג מעלה אותו למעלה לכלול באור ה' לאשתאבא בגופא דמלכא בבחי' מאוד העליון כנ"ל (והיינו * כמו בחי' עליות צדקה תרומם גוי כו' והיינו וזרחה לכם שמש צדקה שהוא בחי' אור המאיר את החושך דווקא כנ"ל וכך * עליות השבטים בבחי' האצי' הוא דווקא בחקיקת שמותם באבנים טובות כי אבן א' ב"ן דנוגה כשמתברר כו' וענין הבליטה בפתוחי חותם דווקא להיותם עולים למעלה בבחי' אותיות דו"א שנק' אותיות זכרים ולא בבחי' השקיעה שנק' אותיות נקבות כמ"ש ששם עלו שבטים שבטי י"ה כו' כנ"ל וגם להיות עולים בבחי' או"ח שהוא בחי' הבליטה כלפי מעלה ויש * הפרש בין אבני האפוד שהן בבחי' דכור' לאבני החושן שהן בחי' נוק' כמ"ש בליקוטי תורה).

והנה לפי סדר תולדות השבטים נחקקו שמותם על האבנים בין באבני האפוד ובין באבני החושן כמ"ש לתולדותם דווקא וא"כ יוסף ובנימין שנולדו באחרונה ודאי הם נחקקים בשמותם על האבנים אחרונים שבטור הרביעי שהן שהם וישפה כי טור הא' אודם ופטדה וברקת הן שמות ראובן שמעון ולוי ושמו של יוסף על האבן הנק' שהם ושמו של בנימין על האבן הנק' ישפה כו' והענין כי יוסף ובנימין נק' בשם צדיקים יוסף הצדיק ובנימין הצדיק כידוע והיינו בחי' צדיק עליון ובחי' צדיק התחתון (בחי' יסוד דדכר ויסוד דנוק') בחי' צדיק עליון הוא בחי' התקשרות ההשפעה וההמשכה מלמעלה למטה כמ"ש אמרו צדיק כי טוב כו' וביוסף נאמ' ויוסף הוא המשביר לחם לפי הטף כו' וכמשמעות שמו של יוסף תוספות אור בתמידות שמוסיף אור ושפע תמיד כמו יוסף ה' עליכם כו' דהיינו מפני שבחי' צדיק עליון נמשך בו תוספות אור מלמעלה כמ"ש ברכות לראש משביר כי בכל משפיע נמשך בעצם תוספות אור וברכה מלמעלה וע"כ נק' יוסף שתמיד יתוסף בו וע"כ ממילא ימשיך תוספות אור למטה למקבלים והיינו בחי' צדיק עליון שנמשך ע"י בחי' * גילוי אלקות בעולמות בג"ע עליון ותחתון וכמו ענין לחם לפי הטף כך אמרו שיושב חזן את כל העולם מקרני ראמים כו' וכמ"ש בוהר ע"פ ויכלכל יוסף כו' (גם לאחיו שהן בחי' השבטים שבעלמא דאתגליא כי בחי' יוסף הוא בחי' יסוד ז"א שממשיך כל שפע לנוק' כו') ולמטה היינו ע"י נשמות יוסף שהי' מאיר אור

והיינו . . . צדקה : בכת"י ג' : והיינו כמו עליות הגשמה ע"י בירורי נוגה שמהפכות חושך הגוף בפרט כו' כנ"ל צדקה.
 וכך : בכת"י ג' : לכך.
 ויש : בכת"י ג' : (ויש).
 בחי' גילוי : בכת"י ג' : גילוי בחי'.

וּחַיּוֹת * מִצַּד שֶׁרָשׁוּ לְמַעַלָּה שֶׁנֶּקֶד בַּחַי' צַדִּיק עֲלִיּוֹן, וּבַחַי' צַדִּיק תַּחְתּוֹן הוּא בַּחַי' הָעֲלֵאָה הַתַּקְשָׁרוֹת הַמִּקְבֵּל שִׁיעֵלָה אֶל הַמְשַׁפֵּיעַ לְקַבֵּל הַשְּׁפָע כִּי כְמוֹ טֹבַע הַמְשַׁפֵּיעַ לְהַתְקַשֵּׁר בִּירִידוֹת שְׁפָעוּ אֶל הַמִּקְבֵּל כִּךְ טֹבַע הַמִּקְבֵּל לְהַתְקַשֵּׁר בְּהָעֲלֵאָה לְקַבֵּל הַשְּׁפָע (וְהוּא בַּחַי' הָעֲלֵאוֹת מִ"ג מִיּוֹסֵד דְּנוּק' שֶׁנֶּקֶד צַדִּיק תַּחְתּוֹן וְכֻלּוֹת כֹּל הָעוֹלָמוֹת שְׁעוֹלִים בַּבַּחַי' הָעֲלֵאָה וְהַתְקַשָּׁרוֹת כֻּלְפִי מַעַלָּה לְקַבֵּל מִצַּדִּיק עֲלִיּוֹן הַנִּלְ"ל הוּא עַ"י נִשְׁמַת בְּנִימִין דּוּקָא שֶׁהוּא מְקוֹר כֹּל הַתְּעֵלוֹת הַנִּבְרָאִים לְהַעֲלוֹתָם לְמַעַלָּה וְעַ"כְּ נֶקֶד צַדִּיק תַּחְתּוֹן וְעַ"כְּ נֶקֶד יוֹסֵף וּבְנִימִין בְּשֵׁם צַדִּיקִים צַדִּיק עֲלִיּוֹן וְצַדִּיק תַּחְתּוֹן בַּחַי' הַתְּקַשָּׁרוֹת הַמְשַׁפֵּיעַ בְּהַמִּקְבֵּל וּבַחַי' הַתְּקַשָּׁרוֹת הַמִּקְבֵּל בְּהַמְשַׁפֵּיעַ וְזוֹ"שׁ צַדִּיקִים יִרְשׁוּ אֶרֶץ ב' צַדִּיקִים דְּיוֹסֵף וּבְנִימִין זֶה יוֹרֵד מִלְּמַעַלָּה וְזֶה עוֹלָה מִלְּמַטָּה וּשְׁגִיָּהם כְּאֶחָד יִרְשׁוּ אֶרֶץ בִּיחּוּדָם כּו' וְזוּהוּ פִי בְּנִימִין בֶּן יִמִּין מִסְטֵרָא דַּאֲבֵרָהֶם שֶׁשֶּׁרְשׁוּ בַּחַי' הַחֲסֵד שֶׁנֶּקֶד יִמִּין מְקַרְבַת וְכַמֵּ"שׁ וְזוֹכֵן בַּחֲסֵד כִּסְאוֹ בַּחַי' אַהֲבָה מִלְּמַטָּה לְמַעַלָּה (וְאִמּוֹ קֵרָאוּ בֶּן אוֹנִי כַמֵּ"שׁ וְתַקֵּשׁ בְּלִדְתָהּ בְּצֵאת נַפְשָׁהּ כּו' מִבַּחַי' הַגְּבוּרוֹת דְּמַל' שְׁעוֹלִין בַּבַּחַי' אוֹ"ח וְאֵבִיּוֹ מִסְטֵרָא דַּאֲבֵרָהֶם קֵרָאוּ בֶּן יִמִּין כּו') וְהֵינּוּ דְקָאֵמֵר פְּלִיגֵי תְרֵי מִלְּאֲכֵי בְּרַקִּיעַ מִיכָאֵל וּגְבַרְיָאֵל חַ"א שֶׁהֵם כּו' כִּי הִנֵּה מִפְּנֵי שְׁשׁוּרֵשׁ נִשְׁמוֹת יוֹסֵף בַּבַּחַי' גִּילּוּי אֹרֶךְ הָעֲלִיּוֹן מִלְּמַעַלָּה לְמַטָּה שֶׁנֶּקֶד צַדִּיק עֲלִיּוֹן עַ"כְּ נַחֲקֵק שְׁמוֹ בְּאֶבֶן טוֹב שֶׁנֶּקֶד שֶׁהֵם שְׁמוּרָה עֲנִין הַבְּרִיקוֹת * הָאֹרֶךְ וּגִילּוּי מִלְּמַעַלָּה לְמַטָּה הוּא בַּחַי' גִּילּוּי אֹרֶךְ הָעֲלִיּוֹן דַּאֲצִי' בְּבִי"ע עַד מַטָּה מַטָּה כַמֵּ"שׁ אֹרֶךְ זְרוּעַ לְצַדִּיק כּו' גִּילּוּי סוּבֵב בְּמַמְלָא, וְשׁוּרֵשׁ נִשְׁמוֹת בְּנִימִין הוּא בַּבַּחַי' צַדִּיק תַּחְתּוֹן שֶׁהוּא בַּחַי' הָעֲלֵאוֹת הָאֹרֶךְ מִלְּמַטָּה לְמַעַלָּה כְּנִלְ"ל עַ"כְּ נַחֲקֵק שְׁמוֹ בְּאֶבֶן טוֹב שֶׁנֶּקֶד יִשְׁפָּה שְׁמוּרָה בַּחַי' הַזּוֹדְכּוֹת הָאֹרֶךְ וְהָעֲלֵאוֹת מִלְּמַטָּה לְמַעַלָּה דּוּקָא כְּמוֹ שְׁעַ"י נִשְׁמַת בְּנִימִין הַצַּדִּיק נִתְעַלּוּ כֹּל הָעוֹלָמוֹת בַּבַּחַי' הַזּוֹדְכּוֹת וְהָעֲלֵאוֹת מִבִּי"ע לְאֲצִי' וְעַ"י נִשְׁמַת יוֹסֵף נִמְשָׁךְ גִּילּוּי אֹרֶךְ הָעֲלִיּוֹן דַּאֲצִי' לְמַטָּה מַטָּה כּו' כְּנִלְ"ל וְהֵינּוּ עֲנִין ב' הַאֲבָנִים שֶׁהֵם וְיִשְׁפָּה (שֶׁהֵם שֵׁם מִ"ה בַּבַּחַי' יִסּוּד ז"א בַּחַי' דְּכֵר וְיִשְׁפָּה יֵשׁ פ"ה בַּחַי' נּוּקָה עֲלִיּוֹת הַמַּלְ' שֶׁנֶּקֶד פֶּה כּו').

וּמַעַתָּה יוֹבֵן גַּ"כְּ שׁוּרֵשׁ עֲנִין הַמַּחְלֻקָּת הַזֹּאת בֵּין תְּרֵי מִלְּאֲכֵי וְלִמָּה מִיכָאֵל וּגְבַרְיָאֵל דּוּקָא לֵהִיּוֹת כִּי שׁוּרֵשׁ בַּחַי' מִיכָאֵל הוּא מִבַּחַי' הַחֲסֵד עֲלִיּוֹן וְשׁוּרֵשׁ בַּחַי' גְּבַרְיָאֵל הוּא בַּחַי' הַגְּבוּרוֹת וְלִמָּה בְּעוֹלָם הָעַשִׂי' נֶקֶד שֶׁרֶשׁ אֵשׁ וְשֶׁרֶשׁ מִיָּם (כִּידוּעַ עֲנִין עוֹשֶׂה שְׁלוֹם בְּמִרוּמּוֹ בֵּין מִיכָאֵל וּגְבַרְיָאֵל אֵשׁ וּמִיָּם וְאִין מַכְבִּים זֶה אֵת זֶה כּו') וְעַ"כְּ נַחֲלָקוּ בֵּין פִי' כְּדַכְּד מִיכָאֵל

וּחַיּוֹת : בַּכַּתְ"י ג' : וּחַיּוֹת הָעוֹלָם מִצַּד.
הַבְּרִיקוֹת : בַּכַּתְ"י ב' : הַבְּהֻקָּת.

שהוא בבחי' החסד שירד מגבוה לנמוך כמים הוא מטה כלפי חסד ואמר דכדכד זהו בחי' האבן טוב שנק' שהם דהיינו שיהי' מבחי' גילוי אור עליון דאצי' מלמעלה למטה * כמו ע"י בחי' מדריגות יוסף צדיק עליון הנ"ל שנחקק שמו באבן זה שנק' שהם מטעם זה, וגבריאל שהוא מבחי' הגבורות בבחי' ההעלאה כטבע האש אומר דכדכד זה הוא אבן טוב המאיר בבחי' העלאה ממטה למעלה כמו שורש נשמת בנימין הצדיק שנק' צדיק תחתון כנ"ל, ושורש ענין מחלוקתם הוא על בחינות גילוי אור א"ס שיהי' לעתיד דכתי' ונגלה כבוד הוי' כו' (שע"ז) אמר ושמתי כדכד שמשותיך שמש ומגן הוי' אלקים ולע"ל מוצא חמה מנרתקה שהוא גילוי שם הוי' בלי הסתר דשם אלקים כידוע) ובאופן גילוי זה יש ב' דרכים הא' שיהא בחי' גילוי אור העליון הוי' דאצי' בבי"ע והעולמות לא יתעלו ויודככו כלל מערכם וממדריגתם הראשונה רק שיאיר אור עליון בהם בדרך השראה כמו השראת השכינה בהיכל ק"ק דעשי' שהעולם הוא חומרי כמו שהי' רק אור ה' שוכן בתחתיות המדריגות התחתונות כמו שאמרו נתאוה הקב"ה להיות לו דירה והשראה * בתחתוני' דווקא כו' (וכיוצא שבזמן מתן תורה דכתי' וירד הוי' על הר סיני כו' ועדיק כל ע' שרים הי' בלי בירור כלל וכמו ענין גילוי אלקות שבשעת קריעת י"ס דכתי' וירא ישראל כו' וראתה שפחה על הים מה שלא ראה יחזקאל הנביא ולא שראתה מחמת הזדככות נפשה כי שפחה היא רק שהי' גילוי אור אלהי על כולם כמו שהי' בגופם החומרי וכך לעתיד כתי' וראו כל בשר כו') והדרך הב' הוא להיפך מזה שבחי' גילוי אלקות בנבראים הי' מצד בחי' הזדככות שלהם ולפי ערך עליתם במדריגה בעילוי אחר עליוי והוא הנק' בחי' עליות העולמות שבכל העולם ולפי ערך עליתו כך יאיר בו אור אלהי ובכללות עליות המל' מכל עולמות דבי"ע להיות בבחי' אצי' ממש נק' עליות העולמות בכלל ובפרט היינו כשהעולם עשי' עולה להיות בבחי' היצירה והיצירה בבריאה כידוע והיינו בחי' הזדככות של העולמות בהזמירותן בעילוי אחר עליוי עד שיהי' בחי' בריאה בבחי' האצי' וע"ד עליות משה ע"ה למרום ארבעים יום שנודכך חומר גופו בלא לחם ומים וכן אליהו שעלה בסערה השמים וכה"ג שנעשה בחי' כלי מוכן לקבל אור עליון משא"כ בחי' ירידת אור העליון למטה בעולמות שאין שינוי הזדככות כלל בהם, הרי ב' אופנים הללו המה עד"מ הידוע בשני בני אדם א' עומד למעלה בהר גבוה והב' התחתון עומד במקום מדרן בבקעה עמוקה שמאוד רחוקים זה מזה ויש ב' אופנים בקירובם ויחודם וע"ז הא' שירד העליון למטה אל התחתון לעמוד

לחטה : בכת"י ג' : למטה מטה כמו עד"מ בחי'.
והשראה : בכת"י ג' ליתא תיבה זו.

עמו בבקעה ולהתחבר עמו שם והב' שיעלה התחתון אל העליון להר הגבוה ולהתחבר עמו שם וכך הוא ב' אופני גילוי אור הנ"ל הא' בחי' גילוי שמלמעלה למטה מטה שהעולמות הן במדרגות השפלות כמו עד"מ שיורד העליון לעמוד במקום השפל והב' בחי' עליות העולמות למעלה להיות בבחי' אור אצילות שזהו כמו עד"מ עליות התחתון במקום עליון כו', וענין בחי' הגילוי דלעתיד דכתי' ונגלה כבוד הוי' וראו כל בשר כו' בזה נחלקו תרי מלאכי' הנ"ל דהיינו באיכות אופן הגילוי אם מלמעלה למטה בלי עליות העולמות וזהו וראו כל בשר כמו שהן בבחי' החומרית ואם מלמטה למעלה בבחי' עליות העולמות ופי' וראו כל בשר מצד הזדככות שלהם כמ"ש כולם ידעון אותי כו' ועד"מ מ"ש והי' מדי חדש כו' יבוא כל בשר להשתחות כו' שהוא בחי' עליות העולמות בכל שבת (כידוע) * וזהו שירש ענין מחלוקת דמיכאל וגבריאל ח"א שהם מצד מדרגתו בבחי' החסד שיורד העליון למטה וח"א ישפה עליות המל' מצד מדרגתו בבחי' הגבורות כנ"ל והם הגה ב' מדרגות דב' הצדיקים יוסף ובנימין כנ"ל, והוא ענין ב' מיני שמש הנ"ל שמש דהוי' מלמעלה למטה ושמש צדקה מלמטה למעלה כנ"ל וזהו כדכד שמשותיך ב' מיני שמש כנ"ל, ואמר הקב"ה להוי' כדין וכדין ששניהם אמת ואינם מנגדים זל"ז הרי יוכל להתקיים שניהם דהיינו שיהי' בחי' גילוי אור האלקי דאצי' עד למטה מטה כדעת מיכאל מסט' דחסד וגם יהי' בחי' העלאות והזדככות העולמות ממדרגה למדרגה כנ"ל כדעת גבריאל שמבחי' הגבורות ובוודאי לאחר שנוזככו ונתעלו העולמות מלמטה למעלה אזי יוכלו לקבל בחי' אור העליון דאצי' בתוספת אור בגילוי במדרגה הרבה גבוה יותר מכפי מדרגתם שנתעלו בה כבר בבחי' העלאה עד שקיבל משה בהר אור עליון דאצי' בעילוי רב יותר מפני בחי' הזדככות שלו כו' (דהיינו ענין ב' שילובים דהוי' באדנ"י ואדנ"י בהוי' וכאשר הוי' משתלב באדנ"י ה"ו כירידת העליון למטה ושילוב דאדנ"י בהוי' ה"ו כעלית התחתון למעלה ואם שניהם כא' היינו שאין אדנ"י מסתיר להלביש להוי' כי נתעלו העולמות אזי הוא כמו בחי' כדכד שהאור עובר בו דרך מעבר בלי שינוי מהות כלל כמ"ש במ"א והיינו ב"פ כ"ד כ"ד דבשכמל"ו למהוי אחד באחד כמ"ש והי' אור הלבנה כאור השמש שוים בקומתן וכשם שאמרו השבטים כשם שאין בלבך כו' כך אין בליבנו כו' דיחודא עילאה ויח"ת שוים כמ"ש הוי' אחד ושמו אחד כו' וכמ"ש ונגלה כבוד הוי' כו'), וזהו שאמר הקב"ה שהוא עצמות אור א"ס בחי' סוכ"ע דקמי' שווים עליה וירידה להוי' כדין וכדין בחי' עלי' ובחי'

ירידה שהם וישפה שהם בחי' יוסף ובנימין צדיק עליון ותחתון כנ"ל וע"כ נק' כדכד ב"פ כד כו' בשכמל"ו שהוא בחי' המל' שמלוּבש בבי"ע כידוע יש בו מספר כ"ד אותיות ואנו אומרים ב"פ בשכמל"ו א' בק"ש דשחרית הוא בחי' ההמשכה מסט' דחסד דאברהם שתיקן צלותא דשחרית כידוע להמשיך במל' מאור העליון דאצי' והוא בחי' שהם צדיק עליון וכדעת מיכאל כנ"ל והב' בק"ש דערבית בחי' עליות המל' שתיקן יעקב שהוא ישפה יש פה מלמטה למעלה בחי' בנימין צדיק תחתון כנ"ל ושניהם כאחד טובים כמ"ש להוי כדון וכדין ע"כ נק' כד כד ב"פ כד דבשכמל"ו שמאיר בו מלמעלה למטה ומלמטה למעלה או"י ואו"ח דב' מיני שמש וזהו ושמתי כדכד שמשוּחתיך (וע"כ אין הלכה כאנשי יריחו שלא היו אומרים בשכמל"ו כי עכשיו * בבחי' העליות המל' בב' דרכים הנ"ל, וע"כ יעקב שהוא מלבר אמר בשכמל"ו זהו * כשאמרו לו השבטים דנוק' כשם שאין בלבך כו').

ושעריך לאבני אקדה. שעריך אלו נ' שערי בינה כמ"ש בזהר ע"פ נודע בשערים בעלה כאיגון תרעין עילאין כו' (כי יש תרעין תתאין דמל' שהוא בחי' הז' מדות * דז"א מדות מקבלין מנו"ן שערי בינה אימא עילאה כמאמר דבינה עד הוד אתפשט' כו') והנה עד"מ השער הוא משמש כניסה ויציאה היוצא מהיכל הבית יוצא דרך השער והנכנס מהשוקות וחוצות נכנס דרך השער כך ענין שערים דבינה שהם ב' ענינים א' ענין יציאה לחוץ שהוא המשכות השגות השכל במדות שבלב שהרי מחמת ההשגה שבמות הבינה יתפעל בלב באהוי"ר וכה"ג וההשגה עצמה עדיין למעלה מבחי' התפעלות המדה רק שמתוך ההשגה יוצא אור להאיר לחוץ במדות. וענין זה החיבור שמחבר ההשגה למדות שיהיו המדות מתפעלים מן השגה נק' שערי בינה והן נו"ן שערים לנגד ז' מדות שכלולים כ"א מו' שהוא מ"ט ושער החמשים כלולים * יחד והיינו מ"ש בזהר בפ' נודע בשערי' בכל חד לפום שיעורי' דילי' דמשער בליבא דהיינו מה שבלב מתפעל מהשגות שיעור השכל נק' משער בליבא כידוע, והב' משמש כניסה מלמטה למעלה לבוא מהתפעלות המדות דרך שערי ההשגה לכנוס להיכל דבינה כמ"ש לך הוי' הגדולה כו' לך נש"ב כו' ומלמעלה למטה כי כל כו' כמ"ש במ"א, ויש עוד בחי' כניסה בשערי

עכשיו : בכת"י ג' : עכשיו העיקר בחי' עליות המל'.

זהו כשאמרו : בכת"י ג' : והוא שאמרו.

מדות . . . מקבלין : בכת"י ג' : מדות דמל' שמקבלי' מבחי' הוי' מדות דז"א, ובעלה

שהוא בחי' המדות דז"א מקבלין.

כגולים : בכת"י ג' : הכוללים.

בינה מלמעלה למטה וכמא' בחכמה פותח שערים וכמ"ש שאו שערים ראשיכם והנשאו פתחי עולם ויבוא מלך הכבוד כו' דהיינו בחי' כניסות אור החכמה שנק' אין בהשגה דבינה ובלי שער שבו יכנסו אין מקום לבחי' * ההשגה וההשפעה דחכמה בבינה (ובחכמה פותח שערים דבינה ונק' מפתחא דכליל שית כמ"ש במ"א) וזהו ויבוא מלך הכבוד ל"ב נתיבות דחכמה בבינה כו' ובחי' נתיבות דחכמה הוא * בבחי' אין דחכמה עדיין למעלה מבחי' ההשגה דבינה וכדי שיבוא לבחי' השגה הוא נכנס בבחי' שער דבינה הנפתח לקבל הארות החכמה שלמעלה מן השגה להיות מושג בהשגה (והיינו מ"ט שערי בינה שהשיג משה שזכה לבינה כמו שמקבל מחכמה ולבש * שער החמשים שנק' שביל דקיק נתיב לא ידע כו' כמ"ש במ"א) וזהו ושעריך לאבני אקדח כי נש"ב כשיוצאין ונמשכים בלב מתפעל הלב בבחי' רשפי אש ההתלהבות עד שיתלהב הלב כולו בתוך תוכו וגם אם לבו כלב האבן הקשה בטמטום גדול המס ימוס כדונג מתגברת אש התשוקה שבלב ונק' אז אבן אקדח כמו * שמים רבים לא יכבוהו והוא בחי' אהבה שבתגברת התלהבות * האש שבאבנים הקודחין חזק מן האש עצמו שהמים מכבים אש ואין מכבים לאבנים הקודחים (וכך גם בחי' מים רבים דחכמה שהוא קר ולח לא יכבה לאש ההתלהבות שמחמת ההתכוננות שטבעה חם ויבש מיסוד אש כו') וע"כ נק' אבני אקדח מאבנים * הטובות המאירים כי יאיר אור האש בתוך תוכם (בל"א פינקעל פייער) ועכשיו לב דבני ישראל מטומטם מחמת שיעבוד הגלות אבל לעתיד נאמר ושערייך דבינה יהי' בלב * האבן דעכשיו בבחי' אבני אקדח והיינו אקדח לשון עתיד דווקא מפני עוצם גילוי אלקות בלב דבני' לעתיד כידוע.

וכל גבולין לאבני חפץ, הנה בחי' ההמשכות הנמשכות מבינה נק' שערייך כנ"ל והמשכות שנמשכים מהחכמה נק' נתיבות והיינו מ"ש וכל גבולין כו' והטעם הוא להיות ידוע ההפרש בין שערים לנתיבות שהשערים הם משמשים כניסה ויציאה לרבים להיותם רחבים הרבה והם מקומות גלויים לכל

לבחי' : בכת"י ג' : לבחי' החכמה והשפעה מחכמה.

הוא : בכת"י ג' : שהוא.

ולבש : בכת"י ג' : מלבד.

כמו שמים : בכת"י ג' : כמו כקדוח אש כו' ואבנים הקודחי' גבר בהם יסוד האש כ"כ עד שמים.

התלהבות האש : בכת"י ג' : התלהבות עד שמים רבים וכל מנגד לא יכבו אור תוקפה כמו שיסוד האש.

מאבנים הטובות : בכת"י ג' : אבנים טובות.

בלב : בכת"י ג' : כלב.

רוצה ליכנס ולצאת כקטון כגדול ואמנם אין ההילוך בהם למרחוק לחוץ לעיר או בית כי הרי השער דבוק וסמוך לעיר ונק' שער העיר וכן שער הבית סמוך לבית דווקא אבל ענין הנתיבות הן שבילין קצרים מאוד ואינם ידועים לכל כי משמשים ההילוך בהעלם * לידועים שרוצים לילך בלתי גלוי עין כל סביבות העיר או פינות הבית וכה"ג ואדרבה ההילוך בנתיבות הוא דווקא למרחוק לחוץ לעיר כמו בשדות ופרדסים ידועים או למדברות ויערות וכפרים וכה"ג וככה יובן בבחי' הרוחני' כדוגמא זו ההפרש בין שערים העליוני' דבינה לנתיבות דחכמה * שבחי' השערים דבינה הנ"ל משמשים כניסה ויציאה לחוץ בבחי' התגלות רב וכידוע דבינה עד הוד אתפשטת בבחי' גילוי במורגש ונפתחים שערי בינה לכל כי בחי' בינה הוא בחי' גילוי השגה במורגש מאין ליש דווקא וע"כ התפעלות המדות מן השגה דבינה שהוא ע"י השער בבחי' הרחבה כמ"ש ואתה לכה ברחבה והכל יכולים לכנוס ולצאת כמ"ש פתחו שערים כו' זה השער כו' וכה"ג ואמנם אין הולכים למרחוק רק עד בחי' הוד אתפשטת ולא יותר (דהיינו בבחי' השפעות יסוד דז"א מסתלק ההשגה אבל בחי' יסוד אבא ארוך ומאיר עד יסוד ז"א כידוע) אבל בחי' נתיבות דחכמה הן בצמצום ודקות גדול להיות שהן בבחי' הסתר וההעלם דאין דחכמה וכמ"ש והחכמה מאין וכו' ואמנם הולכים למרחוק ומתפשטים עד גילוי המדות למטה מטה והוא שורש בחי' התורה דאורייתא מחכמה עילאה נפקת בבחי' ל"ב נתיבות ונק' נובלות חש"מ והרי ירדה למטה מטה מאוד בעניני' גשמים כמו פאה וביכורים ותרומות ומעשרות וכל עניני' מ"ע שבגשמיות ע"כ נק' בשם נתיבות כמו עד"מ הנתיבות היוצאין מן העיר לשדות ומדבריות כו' וד"ל.

וזהו וכל גבולך לאבני חפץ, פי' וכל גבולך כי התורה הרי ירדה ושיעורין * ליתן מדה ושיעור לכל דבר וכמו שיעורין דאורייתא כפאה ותרומות ומעשרות וכה"ג ביטול בס' וערלה בטילה במאתיים וכן שיעור מעשה המצות ודקדוקיהם כך וכך ושיעור דסוכה וכה"ג וכללות ענין החכמה דתורה לפסוק כך וכך כשר וכך וכך פסול בשיעור וגבול דווקא כי בחכמה אתברירו בדקדוק ובמדה (שהוא מבחי' גבורה דע"י המלוש בחסד * ונק' קו המדה דחכמה כו' וזהו וכל גבולך כו') והיינו ל"ב

בהעלם . . . הבית : בכת"י ג' : בהעלם לידועי' שרוצי' לילך בלתי גילוי העין במסיבות פינות העיר או הבית.
 דחכמה : בכת"י ג' : דחכמה שבמוח שבחי'.
 ושיעורין : בכת"י ב' : לשיעורין.
 בחסד : בכת"י ב' : בחכ'.

נתיבות שהן מוגבלות במדה קצרה ע"פ בחי' העין דח"ע וזהו וכל גבולך בל"ב נתיבות שירדו לבחי' גבול ושיעור כו' וד"ל. והנה לעתיד כתי' וכל גבולך יהי' לאבני חפץ פי' אבני חפץ הן למעלה מבחי' אבני אקדח הנ"ל דהנה בחי' אבני אקדח הנ"ל הוא האהבה ברשפי אש בלב מצד התפעלות השכל בהשגה שהוא בגילוי גדול מפני שנולדים משערים דבינה הנה נק' אהבה חיצונית שבלב כי יש אהבה פנימיות ממנה שהיא בתוך נקודה הפנימיות שבלב והיא מוסתרת מאוד בהעלם בלתי נגלית בהתפעלות מורגשת אבל היא בעומק נקודת הלב ביותר ונקרא חפיצה הוא הנק' אבני חפץ שע"י נתיבות דחכמה שמתפשט בלב האבן נק' אבן חפץ שאור האהבה היא בבחי' חפיצה וחשיקה פנימיות ביותר כי פי' חפץ הוא החשק המופלא ומושרש בתוך נקודת הלב בהעלם עמוק עמוק כ"כ עד אשר יחלה חולת אהבה אם לא ישיג את חשקו כמו מעשה באדם א' שהעלה טינא בלבו כו' וכמ"ש ותדבק נפשו בדינה כו' כי חפץ בבת יעקב עד אשר נדבקה וכלתה נפשו אליה כו' וכיוצא בזה וזה בא מחמת נתיבות אור דחכמה שנמשך בלב בבחי' העלם הרצון הנק' חפץ כי החכמה מאין דרצון תמצא ונולד מזה בחי' תעלומות האהבה בבחי' פנימית הלב בתעלומות לבו משא"כ אהבה ברשפי אש שנולדה מבחי' ההשגה במורגש אעפ"י שהיא בתגבורת יסוד האש האלקי שבנפש ונק' אבני אקדח הנ"ל היא למטה במדרגה מבחי' אהבה פנימית שבתעלומות לבו הנק' אבני חפץ וד"ל.

ור"ב שלום בנייך שלום בפמש"מ ובפמשמ"ט ב' שלומות שלום יעשה לי כו' דהיינו בחי' התקשרות המשפיע במקבל שנק' יוסף צדיק עליון וההתקשרות המקבל במשפיע שנק' בנימין כנ"ל והאמצע המחבר הוא מ"ש ורב שלום בנייך (כמ"ש אדברה נא שלום כך וידעת כי שלום אוהלך כי * אדברה שלום הוא בחי' המשכות שלום וחיבור מן המשפיע אל המקבל כמו בפנחס שהוא אליהו ביו"ד זעירא יסוד דנוק' נאמר עליו הנני גותן לו את בריתי שלום שהוא מיסוד ז"א לנוק' וז"ש אדברה שלום כך במל' שכוללת כ"ב אותיות וידעת כי שלום אהלך היינו שלום דנוק' שנק' פמשמ"ט ונק' אהלך והוא בחי' חיבור והתקשרות המקבל במשפיע שנק' צדיק תחתון וז"ש אז יחזק במעווי יעשה שלום לי מלמעלה למטה שלום יעשה לי מלמטה למעלה בחי' ב' יסודות דדכר ונוק' כידוע). והנה בקידוש הלבנה אומרים ג"פ שלום עליכם הרי יש ג' שלומות הענין הוא שצדיק העליון הוא המשים שלום וחיבור להביא ולהמשיך אור ושפע מלמעלה ובחי' צדיק תחתון הוא המשים שלום וחיבור שיתקשר

המקבל מלמטה למעלה אבל עכ"ו עדיין אין כאן חיבור וקשר של שניהם יחד אלא כשמתקשרים יחד והיו לבשר אחד והוא בחי' השלום השלוש שהוא בחי' גופו של חיבור וקשר כשמתחברים ומתקשרין המשפיע והמקבל שניהם יחד והיו לאחדים ממש ולזה אמרו רז"ל בב' שלומות הנ"ל שלום בפמעשמ"ע ושלום בפמ' של מטה והרי נבדלין עדיין זה מזה כי מה שייכות יש להשלום דפשמ"ע שנעשה שלום למעלה לשלום שנעשה בפמשמ"ט למטה אם לא שמתחברים אח"כ ומתקשרים יחד פמשמ"ט עם פמשמ"ע והיו לאחדים שאו נכללו ב' השלומות ונעשה מהם שלום א' והוא בחי' גופו של חיבור וקשר עצמו כשמתקשרים ומתייחדים המשפיע והמקבל יחד כנ"ל והוא השלום הג' שכולל לב' השלומות יחד וע"כ אומרים ג"פ שלום עליכם בקידוש הלבנה (שהלבנה הוא בחי' עליות המל' במילואה בז' מדות שמקדשין אותה שמתיחד בז"א צריך לאמר ג"פ שלום א' מז"א למל' וב' ממל' לז"א והג' גופו של היחוד כו') וזהו רוב שלום בנייד כי בחי' ריבוי כל השלומות היינו דווקא כאשר נכלל כולם בבחי' שלום השלישי שהוא גופו של חיבור וקשר צדיק עליון וצדיק תחתון משא"כ בשלום העליון לבדו ובשלום התחתון לבדו אין ריבוי שלום כ"כ כי בחי' שלום העליון הרי אינו אלא בפמשמ"ע בלבד שהוא בחי' יח"ע בחי' חיבור והתכללות דע"ס שנכללים זע"ו בפרט וכללותם הוא * בבחי' ג' יסודות שבכל פרצוף וכללותם ט"ו יסודות דה' פרצופי ע"י מאריך כו' שהן ט"ו דינו וט"ו ויין דאמת ויצויב, וזהו פי' משען ומבטח לצדיקים בחי' ט"ו יסודות דה' פרצופים ונכללים כולם ביסוד ז"א בבחי' ההמשכה כמ"ש וצדיק יסוד עולם שכולל כל עולם אצ"י ונק' כנישו דכל נהודין (עד"מ בחי' התכללות חיות כל האברים בשפע זרע כו'), וכמ"כ בבחי' המל' שנק' פשמ"ע בבי"ע יש בחי' ריבוי השלומות בבחי' ההעלאה כדוגמא דפמשמ"ט * ביח"ע כמאמר כגוונא דאינון מתייחדים לעילא אוף הכי ממש אתייחדת לתתא ברזא דא' וכולם נכללים ביסוד דנוק' שנק' צדיק תחתון בחי' בנימין כו' שכולם עולים בו בבחי' העלאה למעלה (מפני שכולל כל העולמות מ"נ כמו * כמ"ד דיסוד דדכורא כנ"ל), וזהו רוב שלום כשמתחברים ב' צדיקים הנ"ל יחד ביחוד ממש שמתכללים כל בחי' השלומות דמ"ד דדכורא יחד עם כל בחי' השלומות דמ"נ דנוק' ביח"ע ויח"ת ע"כ נקר' רב שלום שהוא דווקא שלום הג' שכולל לב' שלומות דיח"ע ויח"ת (ומ"ש בנייד לפי שנשמות ישראל

הוא . . . ויין : בכת"י ג' : הוא בחי' ב' ג' יסודות שבכל פרצוף דה' פרצופי ע"י ואריך כו' שהן ט"ו דוקא ט"ו ויין.
 דפשמ"ט : בכת"י ג' : דפשמ"ע.
 כמו : בכת"י ג' : כמו במ"ד דיסוד או דדכורא.

שנולדים מזיווג ז'נ מבחי' ב' יסודות דיוסף ובנימין נק' בניך ובהם כלולים מכל השלומות דיח"ע דז"א ויח"ת דנוק' מכל בחי' מ"נ ומ"ד דזו"נ כי הלוּבן ממנו עצמות כו' ועל הבנים נאמ' והיו לבשר אחד שבהם מתאחדים לבשר א' / ממש כידוע). ועוד יש טעם לענין ורב שלום שמורה על בחי' הריבוי שבלי סוף וגבול הוא בחי' הארת אור א"ס ששורה בגופו של יחוד דדכר ונוק' דווקא כמרז"ל וכו' שכינה ביניהם לפי שלא ישכון אור א"ס שנק' שלימותא דכולא עצם השלימות כו' אלא כשיש שלימות למטה והוא ביחוד דכר ונוק' דווקא כשמתכללים יחד ולא בבחי' צדיק עליון הנ"ל לבדו כו' וכמ"ש ויקרא שם אדם ויברך כו' וכמ"ש במ"א, וזהו ורב שלום בניך וכמ"ש למרבה המשרה ולשלום אין קץ כו' ונק' פלא יועץ כו' אבי עד שר שלום מקור וראש לכל פרטי השלימות דפמשמ"ע ופמשמ"ט יח"ע ויח"ת, כאמר אנת הוא דמיחד לון כו' והוא ע"י שם מ"ה מלגאו כו' וכמ"ש במ"א בפ"י ומספר רובע ישראל כו' וז"ש רז"ל ע"פ זה ורב שלום בניך אלו ת"ח שמרבים שלום בעולם כו' וכמשמעות המשך פסוק זה באמרו וכל בניך לימודי ה' שהם ת"ח ונק' לימודי ה' פ"י שממשיכים אור בשם הוי' בדברם דבר ה' זו הלכה בבחי' אותיות דבור דווקא כמו ודברי אשר שמת' בפ"ך לנטוע שמים כו' ופ"י למוד זה לשון נפעל שנלמדו מהוי' מפני שע"י הדבור שלהם נלמד שם הוי' כמו את ה' האמרת כו' להביא בבחי' גילוי הדבור ונק' דבר ה' ממש כמו שאמר ודברי אשר כו' דברי ממש וכמו שאמר המגיד לב"י אני המשנה המדברת בפ"ך כו' וכמ"ש במ"א וכאשר בניך נק' לימודי הוי' אז ורב שלום בניך שמרבים שלום בעולם ע"ד הנ"ל בפ"י ורב שלום שהוא בבחי' שלום השלישי שכולל ב' השלימות דפמשמ"ע ופמשמ"ט יח"ע ויח"ת כנ"ל, והטעם הוא כידוע בשורש ל"ב נתיבות דחכמה עילאה שנמשך מב' מזלות דנוצר ונקה והיינו פ"י אאלפך חכמה כו' וזהו ג"כ פ"י לימודי הוי' פועל יוצא להמשיך להוי' דחכמה וכשבא לדבור נק' לימודי לשון נפעל כנ"ל ושניהם אמת וכמ"ש להנחיל אוהבי יש כי יש ב' קנה קנה חכמה כו' מן ההעלם לגילוי כו' אך במקור חוצבה דחו"ב בבחי' ב' מזלות הנ"ל ע"ז אמר אאלפך לשון עתיד לאתגליא כו' כמ"ש במ"א ולמודי לשון מפעיל שעתיד להמשיך מן ההעלם לבוא לידי גילוי וכמו • תרגום דלמודי הוא אולפנא אלף חכמה כשמלמד בגילוי או אאלפך עתיד ללמוד כו' כך יש ב' מדריגות הללו בפ"י לימודי הוי' כו' וזהו שאמרו א"ת בניך אלא בנויך

וכמו . . . אאלפך : בכת"י ג' : וכמו דתרגום דלימודי הוא אולפנא אליף כמו שמלמד בגילוי או אאלפך.

שעוסקים בבנינו של העולם הנאצל כמ"ש בחכמה יבנה בית בחי' יחוד אור * א"ס בשרשם ביחוד ב' מזלות הנ"ל וד"ל. והנה מ"ש וכל בניך לימודי הוי' אדסמיד לי' קאי שאמר כל גבולך לאבני חפץ שהן בחי' ל"ב נתיבות חכמה דתורה שירדה למטה בשיעורין וגבולים למטה וכנ"ל באריכות והנה שורש ומקור לל"ב נתיבות שע"פ מדה ושיעור שנמשך מבחי' מזל ונוצר אותיות צנור שמשם אאלפך חכמה במדה (עפ"י מאמר קו המדה שהוא בחי' גבורה דע"י כו') וזהו וכל גבולך שבחכמה עילאה לאבני חפץ פי' חפץ הוא בחי' פנימיות התענוג והרצון שלמעלה מהחכמה שיאיר בחכמה והוא הנק' אבני חפץ עליון שמהם אאלפך חו"ב יחוד ב' מזלות במדה ושיעור כו' ח"ש וכל בניך לימודי ה' בבחי' המשכות יחוד ב' המזלות הנ"ל אאלפך חו"ב כנ"ל משום דכל גבולך אבני חפץ כו' וד"ל. וזה וכל בניך לימודי הוי' בבחי' יחוד ב' מזלות הנ"ל ואז ממילא ורב שלום בניך שנמשך בחי' ריבוי שלומות שהן ריבוי היחודי' העליוני' בבחי' א"ס וזהו שמרבין שלום לאין שיעור כו' כנ"ל.

ובכל הנ"ל יובן ג"כ מ"ש ויפול יוסף על צווארי בנימין אחיו ויבך ובנימין בכה על צוואריו כו' כי הנה מבואר למעלה בשורש בחי' יוסף ובנימין שהוא בחי' צדיק עליון ובחי' צדיק תחתון שמתחברים יחד ולהיות כי בנימין היה נפרד מיוסף כמה שנים ע"כ לא היה יחוד בז"א * כל זמן זה (וע"י יעקב ובנימין לא ה' יחוד גם שהי' יעקב עם בנימין כי יעקב הוא בחי' הת"ת ולא ה' אמצעי לחברו עם בנימין וגם לא היה בנימין מתחבר בו בלתי בחי' יוסף שהוא יסוד ז"א כו') ומפני העדר היחוד זמן רב ע"כ כשראה יוסף לבנימין נתעורר בבכיה עד"מ ב' אוהבים משפיע ומקבל כאיש ואשתו או רב ותלמיד וכה"ג כשלא ראו זא"ז זמן רב ונפסק היחוד ביניהם זה כמה שבראותם זא"ז מתעורר תשוקת כאו"א אל חבירו ביתר שאת עד שיבכו זע"ז כמ"ש וישקו איש את רעהו ויבכו איש את רעהו שנאמר בדוד ויהונתן שאהבת נפשו אהבו ג"כ בבחי' משפיע ומקבל כו' והבכיה היא על העדר היחוד שעבר וגם על עוצם השמחה בקירובם עכשיו והוא למעלה מגופו של יחוד כי מפני דחיקות המוח יוצאים דמעות מפני שלא יכולנו אז הכלי גודל האהבה או השמחה וגם על העבר גודל הרחמים ועוצם הריחוק זה כמה וכך הוא בבחי' יוסף ובנימין שמפני העדר היחוד ביניהם מיד בראותם זא"ז נפל יוסף על צווארי בנימין אחיו ויבך וגם בנימין בכה על צוואריו כנ"ל ח"ש הלוך ילך ובכה נושא משך הזרע וגם

אור א"ס : בכת"י ג' : או"א.
 בז"א : בכת"י ג' : דז"נ.

בבחי' המקבל אל המשפיע כתי' בבכי יבואו כו' ונק' מים בוכים כו'. והוא לאחר הגלות שהי' רחוק זמן רב מטעם הנ"ל וד"ל. אך לפי זה לא יתכן מ"ש עוד וינשק לכל אחיו ויבך עליהם ואח"כ דברו אחיו עמו הרי עליהם לא שייך טעם הנ"ל. אך הענין הוא שיש עוד טעם בענין בכי' זו והוא בחי' המשכות רחמים רבים שע"י הבכי' ממשיך ממקור הרחמים שנמשכים מעצמות הנפש לפי שכל יחוד וקירוב עליון בתחתון א"א להיות כ"א בבחי' המשכות ר"ר מתחילה כדי לעורר בזה מבחי' העצמיות ואז יוכל להתיחד מו' ובחי' הבכי' של המשפיע על המקבל מעורר רחמים * רבים על המקבל לעורר בזה בחי' עצמיות של המקבל ובחי' הבכי' של המקבל מעורר ר"ר לעורר בחי' עצמיות של המשפיע עד"מ התלמיד המקבל שבכיתו מעורר עצמות המשפיע לפי שמעורר ר"ר במשפיע וכמ"כ להיפוך בחי' בכי' של המשפיע שמעורר ר"ר על המקבל מעורר בו בחי' עצמותו ואז יוכל לעלות ולהתיחד כו', וזהו ענין חצות לילה ששאג ישאג כו' ואחית תרין דמעין לימא רבא כו'. וזהו ויפול יוסף להמשיך ר"ר על בנימין ויבך ובנימין בכה על צוואריו וכאשר נעשה עי"ז היחוד ביניהם ואז וינשק לכל אחיו ויבך גם עליהם להמשיך עליהם ר"ר כדי לעורר בזה שיוכלו גם הם להתקרב ולעלות בבחי' האצי' כמו כל ימי הגלות דכתי' הלך ילך ובכה נושא משך הזרע שהוא בחי' יוסף צדיק עליון דכתי' בי' אור זרוע לצדיק כו' וזהו ויבך עליהם בבחי' מקיף והוא מקור המשכות י"ג מדות הרחמים בכל זמן הגלות וד"ל.

ביאור הדברים

ושמתי * כדכ"ד שמשותיך כו' חד אמר שהם אחד אמר ישפה אמר הקב"ה להוי כדין וכדין כו'. הענין יובן בהקדם לתרץ קושי' חזקה מאד בהיות נודע מארז"ל דנמנו וגמרו דנות לו לאדם שלא נברא משנברא כו' והלא הבריאה דאדם ודאי טוב יותר משלא הי' נברא דהא כתיב וירא אלקים את כל אשר עשה והנה טוב מאד וקאי גם על בריאת האדם שנברא ע"י מאמר נעשה

רחמים רבים על המקבל לעורר : בכתי' ג' ליחא תיבות אלו.
 ושחתי : בכמה מהכתי' נמצא מאמר זה אחר ד"ה ושחתי כדכר דלעיל, ורשום עליו
 שהוא ביאור להנ"ל.

אדם כו' שהוא טוב מאד (והיינו משום דירידה זו של הנשמה בעוה"ז לצורך עלי' היא כמשי"ת) א"כ למה נמנו וגמרו היפך המפורש בתורה וגורו אומר דנח לו לאדם שלא נברא כו'. ויש להבין עוד ענין א' והוא אשר מצינו בכמה דוכתי בזהר דבאתעדל"ת נעשה אתעדל"ע כו' איך יש ביכולת בע"ג לעורר לבחי' בלתי בע"ג מאחר שאין ערוך ביניהם כלל יותר משאין ערוך לדומם עם המדבר וכי אפשר לומר שהדומם מעורר למדבר כו' שהרי ענין אתערותא הוא ענין התפעלות ואיך יתפעל מאתעדל"ת בע"ג הווים ונפסדים. וגם איך שייך בחי' התפעלות למעלה שהוא ענין שינוי כו'. אך הנה כל זה יובן בהקדים ענין הידוע בירידת הנשמה האלקי' בגוף שירידה זו לצורך עלי' היא ועלי' זו היא למעלה ממקור חוצב הנשמה (וכמ"ש במ"א בענין דע מאי"ן באת ולאן בלא יו"ד כו') וע"י התלבשותה בעוה"ז בגוף גשמי תתעלה בעילוי זה וזה פלא לכאורה. אבל הענין הוא כידוע דשרש מחצב הנשמות הוא מבחי' פנימי' הכלים דע"ס דז"א ושרש המלאכים מבחי' חיצוני' הכלים כו' כמ"ש בע"ה. ויש להבין מהו בחי' פנימי' הכלים כו', בהיות ידוע בענין אורות וכלים דאצי' שהוא כמאמר הידוע חכ' מוחא חסד דרועא ימינא כו' קרקפתא כת"ר עליון כו' שר"ל דמוחא הוא בחי' הכלי לאור דחכ' ודרועא כלי לאור החסד וכן קרקפתא כלי לאור הכת"ר כו' וע"ז אמר בכלל דאיהו וחיה"י וגרמוהי חד כו' כידוע. וביאור זה הנה ידוע שהוא עד"מ מאדם התחתון שהאיברים שבגוף המה בחי' כלים לאור וחיות הנפש ואין להם ערך כלל לגבי רוחניות האור והחיות שבנפש ולא כערך הגשמי' דעשב לגבי כח הצומח הרוחני שמצמיחו שמ"מ יש קצת ערך ביניהן מאחר שהרוחני' דכח הצומח מגדל לעשב וממנו נמצא מציאותו תמיד אבל בחי' הגשמיות שבאיברים לגבי רוחניות האור והחיות שבנפש אין לו ערך ודמיון כלל לא מיני' ולא מקצת' כו' כמו אור השכל שהוא רוחני ביותר ומשכנו במוח שהוא גשמי מאד ואין לו דמיון גם במקצת ערך לגבי אור השכל הרוחני לא מיני' ולא דוגמת' (רק ששורה ומתלבש במוח בדרך צורה לחומר בלבד כמו אור הראי' הרוחני' בכלי חומר העין הגשמי שכלי חומר העין הוא רק בחי' חומר מוכן לקבל צורה דאור הראי' הרוחני' להיותו עצם חומר ספירי כמו הזוכית שמקבלת האור גם שבהירות האור רוחני יותר מבהירות הזוכית בחי' קצת דוגמא יש לבהירות והודככות הזוכית לקבל בתוכה בהירות האור הרוחני ממנה כך כלי העין מוכן בגשמיות בהירתו לקבל בהירות רוחני דאור הראי'. וכך יובן ג"כ בהכנת חומר המוח הגשמי לקבל צורה רוחני' דאור השכל שבהכרח יש בחי' דוגמא לאור השכל הרוחני בחומר המוח גם שהוא בהגשמה כו' ואם לאו לא הי' מוכן לקבל צורת אור השכל כלל

וכנראה בחוש שהרוצה להחכים באור השכל מייגע בכלי המוח דוקא וכן הרי מי שמוחו כלי מוכן יותר ע"כ אור שכלו ותבונתו הרבה יותר מזולתו שאינו חכם כ"כ לפי שאין כלי מוחו בהכנה טובה כ"כ (והיינו מפני שהאיש מזריע לוב"ן שממנו מו"ח העצמות ומו"ח שבראש כידוע וע"ז אמרו דמלאך הממונה על ההריון שואל טפה זו מה תהא עלי' חכם או טפש כו' ר"ל אם תהא חומר מוכן לקבל צורת אור השכל הרבה או מעט כו') וכן הרי ימים ידברו כו' שלפי שכלו יהולל איש כו' שבימי הזקנה נעשה כלי המוחין יותר מוכנים לקבל מעומק אור השכל כו') וככה יובן בכל בחי' כח ואור חיות הנפש שמלוּבש באברי הגוף * להחיות והתלבשות הרוחני' בגשמיות הזאת הוא התלבשות בדבר שאינו מערכו ולא כשאר חיבור וקשר רוחני' בגשמיות שיש ביניהן קצת ערך ושייכות כנ"ל. ובכל זה יובן למשכיל למעלה בבחי' אורות וכלים דאצי' כמאמר גופין תקינת לון כו' דאתקריאו גופין לגבי נשמתין כו' שהוא בחי' כלים לאורות העליונים כמו חכ' מוחא בחי' מוחא הוא רק כמו בחי' כלי חומר מוכן לקבל אור החכ' שנאצל מעצמות א"ס ואין לו ערך לגבי בחי' האור שנמשך מאוא"ס שנק' חכים ולא בחכ' ידיעא כלל כי הוא המדע כו' הוא וחכמתו א' באחדות הפשוטה בתכלית וכן חסד דרועא כו' הוא רק בחי' כלי לאור החסד ע"ד הנ"ל באברי הגוף לגבי אור וחיות הנפש ובחי' כלי קרקפתא הוא בחי' כלי לאור הכת"ר עליון כו' ועד"ז בכל אורות דע"ס דאצי' הרי המה באין רק בדרך התלבשות בבחי' הכלים שלא כהתלבשות רוחניו' בגשמיות שיש ערך ביניהן אלא כהתלבשות הנפש הרוחני' בכלי הגוף שאין ערך ביניהן כלל כנ"ל (רק שיש בכלים מעין קצת דוגמא לאורות שהוא כמו חומר מוכן לקבל הצורה כנ"ל).

והנה ידוע דע"ס דאצי' נק' ע"ס בלי מ"ה בלי מהות כלל וע"ז אמרו דאיהו וחיה"י חד ממש וכמ"ש בסופו דמאמר לאו דאית לך מכל אינון מדות כל"ל דמשמע שמושלל מגדר מציאת מדה לגמרי וכמ"ש המתנשא מימות עולם שמרומם ומתנשא בערך מבחי' מדות שנק' ימות עולם כידוע והרי לפי ענין הנ"ל בבחי' אורות וכלים הרי יש עכ"פ מציאת מדות ואורות רק שאין לבחי' הכלים ערוך אליהן כו'. אך הענין הוא דבאמת יש ג' מדרגות הא' בחי' האורות כמו שהן כלולים בעצמות המאציל ממש שנק' ע"ס בלי מ"ה בלי מהות כו' כי המה בבחי' אחדות פשוט וכמ"ש ולא בחכ' ידיעא

הגוף להחיות והתלבשות : בכת"י ב' : הגוף שאין לאברים ערך עם האור והחיות כלל ורק מפני בחי' קצת דוגמא בעלמא מתלבש ושורה בו כנ"ל רק שמתלבש ושורה האור בכלי ואבר המוכן לקבל צורת האור והחיות וההתלבשות.

כלל כו' כי הוא המדע כו' וכן חסד הכלול שבבחי' העלם עצמו' המאציל הוא חסד שבבחי' א"ס ג"כ בבחי' בלי מ"ה כו'. אך בירידת האורות בכלים להתלבש בהן ולהיות כמו צורה לחומר כמו חכ' מוחא חסד דרועא כנ"ל הוא מדריגה הב' שאז הע"ס בבחי' מציאת דבר מה כל * אור לפי אופן התגלותו בכלי שלו חכ' במוח כו' כנ"ל. ואע"פ שאין ערוך לבחי' עצמות הכלים לבחי' גילוי אור שבהן ג"כ כי הן רק כמו כלי חומר מוכן לקבל הצורה בלבד כנ"ל מ"מ לא יאמר ע"ז המתנשא מימות עולם לגמרי מאחר ששורה ושוכן בהם (וגם יש בכלים מעין ודוגמא קצת מבחי' הרוחניו' דאורות כנ"ל) אבל עכ"ז הרי אמר דאיהו וחייהו וגרמוהי חד שהוא האורות שבכלים כו'. והמדרגה הג' הוא בהתלבשו' האורות בכלים שנשתנה מהות האור מכמו שהוא בא מלמעלה מעצמו' המאציל אע"פ שהוא בבחי' גילוי מן ההעלם כמו עד"מ אור הראי' הרוחני' גם כשנמשכת ובאה בבחי' גילוי עדין רוחנית היא ובהתלבשותה בחומר כלי העין נשתנה למהות ראי' גשמית לפי אופן הכנת חומר כלי העין. וכמ"כ אור השכל גם שבא מהעלם הנפש לגילוי עדין רוחני הוא ומצד אמצעות התגלותו לפי אופן כלי חומר המוח נשתנה למהות שכל גשמי כו' וכן בכל האברים כמו טעימת החיך בטעמים גשמיים וריח החוטים שהוא בהגשמה כו' ודיבור בפה ושמיעה באזן וכה"ג. וככה יובן למעלה דגם שאין לו גוף כו' כי לא אדם הוא הרי נאמר על הכסא דמות כמראה אדם וכמ"ש וירא ה' כו' וכמאמר גופין תקינת לון כו' שהוא בחי' שינוי מהות אורות דמאציל מצד התלבשותן בגופין שהן בחי' הכלים כו' וד"ל. אך הנה גם בבחי' מדרגה זאת הג' באורות שמתגלין רק לפי אופן הכלים המתארים ומגבילים לאור לאחזאה כו' אמר דאיהו וגרמוהי חד כו' והוא בבחי' פנימי' הכלים דוקא כי גם בכלים יש ב' מדריגות בחי' פנימי' שלהם כמו שמקבלים האור בתוכן שמתאחדים עם האור ממש ובחי' חיצוני' שלהם שמצד עצמן הוא שנבדלין מבחי' האורות ומשם נמשך שרש התהוות הנבראים בע"ג והוא מ"ש בע"ח והמלאכים נמשכים מבחי' חיצוני' הכלים והנשמות מבחי' פנימי' הכלים כו'.

ולהבין זה בתוס' ביאור יש להקדים ענין מ"ש נשמה שנתת בי טהורה היא מבחי' טהירו עילאה כו' אתה בראת יצרת כו'. והנה ידוע שהבריאה היא בבחי' יש מאין דוקא ויש להבין איך אמר מאין ליש הלא ממך הכל כתיב וכמ"ש ברמב"ם שמאמתת המצאו נמצאו כל הנמצאים כו' הרי כל הנמצאים נמצאו מאמתת אוא"ס שהוא מקורא דכולא עיקרא ושרשא דכולהו עלמין כו'.

אך הענין הוא דבאמת בחי' גילוי האור והחיות מאוא"ס בעולמות אינו בא בבחי' יש שנק' שפע והמשכה עד"מ שפע המשכה גשמיות שהשפעה נק' יש מיש ויש מי שמשפיע שהוא בבחי' מציאת נתפס ויש לשאול עליו מי הוא המשפיע כו' אבל בא"ס לא שייך לומר בתוארים הללו שהרי הוא נק' קדמון לכל הקדומין והוא בבחי' אין המוחלט בלתי נתפס במציאת יש כלל דהא לית מח' תפיסא בי' כלל. וע"כ גם בחי' ההשפעה שנשפע מאורו אינו בא בבחי' יש אלא בבחי' אי"ן וכמו ע"ס דאצי' שנק' בלי מ"ה רק כשמתלבשים בכלים נתגלו במציאות יש ונמצא שכל התהוות הבריאה שנתהווה מבחי' גילוי אוא"ס הוא בבחי' יש מאין. אמנם גוף ההתהוות הוא בבחי' יש רק שנמצאו ונתהוו מבחי' אין כנ"ל. וזהו ההפרש בין פנימי' הכלים לחיצוניות הכלים דבבחי' פנימי' הכלים שעדין מתאחדים עם בחי' האורות שנק' ע"ס בלי מ"ה מצד שרשן בעצמות אוא"ס דאיהו וגרמיה חד כו' כנ"ל אינו נק' יש מאין אע"פ שמתגלים האורות בבחי' יש לפי בחי' הכלים מ"מ בחי' פנימי' הכלים הוא ג"כ בחי' אין (בבחי' דוגמא לבחי' האורות כנ"ל בענין החומר שיש בו מעין וקצת דוגמא לגבי האורות כנ"ל במשל בהירות העין כו') אבל בחי' החיצוניו' של הכלים מצד עצמן שנבדלים מבחי' האורות נק' יש מאין להיותם מוגבלים במציאת יש רק שנתהוו מבחי' אין דאורות כידוע שמהתעבות האור נעשה הכלי בבחי' יש כו' וע"כ כל התהוות יש מאין הוא בבחי' חיצוניו' הכלים כמו המלאכים שנמשכים מבחי' עצמו' הכלים ואע"פ שנק' בחי' אין לגבי התהוות המלאכים כו' אבל מ"מ פעולתם הוא לעשות יש משא"כ בחי' פנימי' הכלים ששם הוא בחי' האין דאורות ממש ומשך נמשך שרש התהוות הנשמות (עד"מ טפה במוח שהוא מבחי' פנימי' כלי המוחין כו'). וזהו שאמר נשמה שנתת בי טהורה היא מבחי' טהירו עילאה כו' ואח"כ אתה בראת ויצרת ונפחת כו' שמנה כאן ד' מדרגות טהורה ובריאה ויצ' ועשי' שהוא בחי' אצי' בריאה יצי' עשי'. ומה שקורא לאצי' בשם טהור כי הנה ידוע שבחי' הקו החוט דאוא"ס נמשך מבחי' טהירו עילאה עצמו' אוא"ס כתרגום צהרים טהירא מענין תוקף הבהירות כמו כעצם השמים לטהור כידוע. והוא בחי' תוקף גילוי אור העצמי כמו שהוא בבחי' א"ס ממש ובחי' קו חוט נמשך לאצי' ונק' טהור לפי שיש הפרש בין קדוש לטהור שהרי קדוש הוא בחי' ההבדלה בערך כידוע בפ' קדושים תהיו מובדלים תהיו כמו אל תיגע בי כי קדשתיך (היילי"ג בל"א) שהוא ענין רוממות הערך בהפלאה גדולה עד שמובדל לעצמו בלי יש משתתף עמו גם בקצת ערך כלל וע"כ אין להשיג ולהרהר בו כלל ולכך נק' קדו"ש ומובדל מכל אדם. ואמנם פי' טהור הוא שאינו קדוש ומובדל מעיקר תולדתו אלא הוא כשאר אדם ונתפס בערך עמהם

רק שאור נשמתו טהורה בבחי' הבהירות יותר מכל הנשמות הרי שמציאת נשמתו נתפסת בערך א' רק שבטהרה שהוא תוקף הבהירות וההודככות הוא שנבדלת במעלה זו מכל הנשמות ולא בעצם מציאותה כו' (וכדמשמע בזהר בפ' קדו"ש וטהור' דטהר הרי יוצא מידי טומאה עכ"פ משא"כ קדוש כו' דהיינו שהאור נזדכך בתכלית מכל בחי' סיג וישות שנמשל לעכרוּרית והוא ביטול כל י"ש לאי"ן כו' אבל לא בחי' אין העצמי שנק' קדוש שלא שייך בו ענין הודככות כלל כי ענין ההודככות אינו אלא להסיר כל בחי' עכרוּרית המחשיך גם הדק שבדקות עד שיוזכך לגמרי וזהו לפני הוי' תטהרו' כו' מבחי' מים טהורי"ם דטהירו' עילאה בחי' אור בהיר בתכלית עילוי ההפשטה מבחי' י"ש ע"כ מטהר כל טומאה שנמשך מבחי' יש דנוגה כידוע לבטל כל י"ש לאי"ן כו'. אבל עצמות אוא"ס נק' קדוש בחי' אי"ן העצמי כו' שלא שייך לומר בחי' הודככות ובהירות אור ע"כ אינו נק' בשם טהירו' ג"כ כו' וד"ל). והדוגמא מזה יובן למעלה בהפרש שבין בחי' עצמיות אוא"ס ממש שנק' קדוש ומובדל בערך מתנשא לגמרי מהיות גם בחי' סובב לממלא שהוא הקו כו' דלית מח' תפיסא בי' (אפי' מח' דא"ק שנק' אדם דבריאה כו') להיותו אינו נתפס בערך כלל ע"כ הוא מובדל לעצמו באחדות הפשוטה יחיד ואין שני לו גם בקצת ערך כו'. אך בחי' הארת אוא"ס להיות מקור לקו"ח כו' שנק' סוכ"ע הכללי נק' טהירו' עילאה לשון הודככות האור ובהירתו שהוא מושלל לגמרי מכל בחי' יש והוא למעלה מכל האורות הנמשכים בבחי' בהירות והודככות בלבד אבל הוא נתפס בבחי' מציאות אור והרי נעשה מקור לעולמות בבחי' סובב עכ"פ והיינו בחי' אצי' בכלל כידוע בכללות השתלשלות דאבי"ע הרי בחי' א"ק שנמשך מראשית הקו נק' אדם דבריאה שנברא יש מאין דטהירו' עילאה הנ"ל וכמ"ש לכבודי בראתי'ו יצרתי'ו כו' ונק' נשמתא דפרחא מחיי העולמים כו' וע"י וא"א נק' אדם דיצי' וז"א אדם דעשי' כו' ובחי' טה"ע הוא בחי' האצי' והוא היוד דשם הוי' בכלל ועצמות אוא"ס הוא למעלה מבחי' טהירו' זו ונק' קדו"ש (ומ"ש כי קדו"ש אני קדוּשתי למעלה מקדוּשתכם לפי שע"י המצות מתעלה הנשמה למעלה משרשה בטהירו' עילאה הנ"ל דהיינו בבחי' קדוּשת עצמו' אוא"ס כמשי"ת. אבל קדוּשת עצמו' למעלה גם מקדוּשה זו שאינה רק הבדלה בערך לגבי העולמות דקו כו' ואין לזה ערך לקדוּשת עצמותו ממש כו' וד"ל). וזהו נשמה שנתת בי טהור"ה מבחי' טה"ע כמ"ש לכבודי בראתי'ו בכלל וכמו"כ בכל גיצוץ האלקי בפרט (ובחי' יחידה שבו מטה"ע כו') ואח"כ אתה בראת י"ש מאי"ן דטהירו' כו' שהרי בחי' טהירו' מאיר בקו עד סוף העשי' בכלל ובפרט וזהו יצרתי'ו אף עשיתי'ו אתה נפח"ת בי כו' והיינו

עד בחי' פנימי' הכלים דו"א שנק' אדם דעשי' בכלל משא"כ בחיצוני' הכלים שם נפסק אור הקו כי חיצוני' הכלים נבדלים מבחי' האורות כנ"ל וע"כ הנשמה דוקא נק' טהור"ה ונק' אד"ם אדמ"ה לעליון ממש משא"כ המלאכים כו' וד"ל (ובזה יובן מ"ש דע מאי"ן באת אי"ן דטהירו' הנ"ל ולא"ן בלא יו"ד בקדושת עצמות אוא"ס והוא העלי' שאחר הירידה וע"כ נח לו שלא נבר"א י"ש מאי"ן ואמנם אחר שנברא נק' טו"ב מאד מטעם זה וד"ל).

והנה מה שהנשמה מתעלה במעלה גדולה כ"כ למעלה מבחי' טהירו' עילאה כנ"ל הוא ע"י מעשה המצות בעוה"ז דוקא שהמצות מלובשים בדברים גשמיים דדצי"ח כמו ציצית בצמר ותפילין בקלף כו' כידוע ולזה אמרו דיפה שעה א' בתשובה ומע"ט בעוה"ז דוקא מכל חיי העוה"ב כי מקור חיי העוה"ב הוא רק בחי' זיו השכינה שנמשך מבחי' אורות וכלים דאצי' כנ"ל שאין לו ערך לגבי בחי' עצמות אוא"ס שנק' קדו"ש למעלה מבחי' טהור בחי' טהירו' עילא"ה הנ"ל שהנשמה מתעלה לשם ע"י מעשה המצות בעוה"ז דוקא. אך יש להבין הלא עיקר בחי' המצות הוא בבחי' הכלים דע"ס דאצי' כידוע דרמ"ח פקודין הן רמ"ח אברים דמלכא ועד"מ האבר שאור וחיות הנפש מלובשים בבחי' צורה לחומר כנ"ל וכידוע דמצות התפילין הוא בבחי' מוחין לז"א ובחי' המקיפים הוא בטלית ול"ב חוטין והיינו כמארז"ל הקב"ה מניח תפילין מתעטף בציצית כו' ועד"ו כל בחי' המצות העליונות הרוחני' שנק' מצותי"ו כמ"ש במ"א שזהו ענין מארז"ל דאברהם אע"ה קיים כל התורה בבחי' הרוחני' כו'. וגם אם נאמר דהמצות שלנו הנעשים בגשמי' דנוג"ה עי"ז נעשה בחי' רמ"ח אברים דמלכא למעלה ברוחני' כמ"ש ועשיתם אתם כאלו עשאוני' כו' כידוע הרי אין כל זה מגיע רק בבחי' אוא"ס המתצמצם באורות וכלים בבחי' אצי' ע"י בחי' קו"ח כו'. אבל איך נאמר שע"י קיום המצות תתעלה הנפש למעלה מבחי' הקו גם למעלה מבחי' טהירו' עילאה מקור הקו שנק' קדו"ש וכנ"ל.

אמנם הנה הענין יובן בהקדים תחילה ענין המאמר הידוע דנעוץ תחב"ס דוקא ודקדק לומר בסופן ולא באמצען וזה פלא לכאורה דאם נק' סוף להיותו למטה יותר מכולן למה בו דוקא אור תחלתן ולא באמצען שלמעלה מבחי' סופן כו' (ובפרד"ס אמר משום דבסופן דוקא הוא בחי' אור חוזר לקדמותו כו' כמשל הכאת השמש בארץ כו' וגם זה יש להבין למה האור חוזר לכה תחילתו דוקא בסופו ולא כשהוא באמצע הליכתו. ומה שמביא ראי' מן המים החוזרים ועולין למעלה עד מקור חוצבם שמשם יצאו כו' הוא גופא יש להבין טעמו של דבר למה בהגיעם לסוף יחזרו לתחלת מקומם ולא

קודם שהגיעו לסוף כו'). והנה שרש הדבר הוא להיות כי זהו הכלל הגדול בכל מקום שכל אור היותר עליון הבלתי מושג ומתקבל למטה הימנו מפני שאין ערוך אליו כלל הנה לא יוכל לבא בהתלבשות רק במקום ומדריגה היותר אחרונה דוקא שמה יבא גילוי כחו דוקא ולא במדריגות העליוני אע"פ שקרובים אליו בערך יותר ממדרגה היותר אחרונה והיינו ענין נעוץ תחב"ס דדוקא בסופן יוכל אור העליון מהכל שנק' תחלתן להתלבש ולא במדרגות שנק' אמצען כמו בחי' הכתר שנק' תחלתן אינו מתלבש רק במל' שנק' סופא דכ"ד ולא באמצען כמו חו"ב ומדות וכה"ג ולזה אמר דכתר מל' איהו כתר עליון ממש כידוע לפי שנעוץ סופן בתחלתן והוא מפני שנעוץ תחב"ס והכל א' כידוע וד"ל.

ולהבין ביאור זה הנה אנו מוצאין דבר זה ממש בבריאת שמים וארץ הגשמי' דהנה אנו רואים שהארץ הלזו היא סוף כל המדרגות בין בסדר חלקי דצח"מ הרי הוא בחי' הדומם מדרגה היותר אחרונה והשמים נק' בחי' משפיע והוא ע"י המזלות הקבועים בה המשפיעים כולם בארץ והארץ הוא בחי' מקבל כידוע ואעפ"כ יש בארץ מדרגה עליונה שאין בכל אשר למעלה הימנה והוא מה שנאמר הכל הי' מן העפר שכל התהוות מציאת חדשה נתהווה דוקא מן הארץ וכמ"ש תוציא הארץ נפש חי' כו' והיינו מפני שיש בארץ בחי' כח עליון המהווה כל התהוות בחידוש מעיקרו הנק' חידוש י"ש מאי"ן. משא"כ בכל אשר על הארץ שאין בהם כח זה להמציא יש מאין ממש (שהרי לא יתהווה מים חדשים מן יסוד המים שע"פ הארץ ולא רוחות חדשים מיסוד הרוח ולא אש מיסוד האש רק בדרך יציאת מן ההעלם לגילוי כמ"ש משיב הרוח כו' וכן המים שבהעלם במקורם יוצאים לידי גילוי בלבד כו' משא"כ בעפר הארץ שיצמיח כל צמח כו' (וכן מים חדשים שמתהווים בעובי הארץ שנק' מים חיים כמ"ש במ"א) ותבואה ואילנות ופירות וכה"ג בבחי' התהוות חדשה מאי"ן ממש שלא בדרך העלם וגילוי כי א"א לומר שיש בעפר הארץ בהעלם מן הצומח דפירות ותבואות כי הכח המצמיח הוא כח היולי להצמיח הכל מאין ליש זמה שגדל כל פרי עץ למינהו דוקא אין זה מצד כח המצמיח רק בסיבת הנטיעה שנטע בארץ עץ עושה פרי כזה דוקא ע"כ כח המצמיח מצמיחו כפי טבעו). ויש שגדלין בארץ בבחי' יש מיש כמו ע"י זריעה ונטיעה שהגרעין הנזרע בארץ נכלל בכח הצומח שבארץ ומצמיח דוקא כדוגמת הנזרע אם חטה או שעורה או גטיעת פרי וכה"ג שאין זה התהוות חדשה מעיקרא רק שנתחדשה מכח הצומח מחדש (ומ"מ הרי זה כחידוש גמור ואינו נק' יש מיש כלל מאחר שכח הצומח אין בו מבחי' הנזרע בו כלל כי הרי הוא כח היולי לגמרי ואינו דומה ג"כ לכח המוליד

שבנפש האדם והבהמה והחיי ועץ שיולידו ויצמיחו ג"כ בבחי' י"ש מאי"ן נפש חדשה כידוע וא"כ לכאורה גם בחי' ומדבר יש בחי' כח המהווה יש מאין וגם בבחי' צומח כאילן שמוציא פירות וכה"ג כו' ולמה נאמר שאין מעלה זו רק בבחי' דומם שבארץ. הנה אין זה דומה לזה כלל שבחי' יש מאין שבכח המוליד הרי הוא בדומה לו למינהו דוקא שאין האדם מוליד בהמה כו' משא"כ כח המצמיח שמצמיח הכל בהשוואה א' תבואות ואילנות וגם חלקי החי והמדבר מה שיש בהם כח המוליד הוא בא ונמשך מכח הארץ שמגדלת הכל וכמ"ש והעוף ירב בארץ דוקא כי הכל הי' מן העפר כנ"ל וכולם מקבלים בחי' יש מאין מן הארץ דוקא מטעם הנ"ל). וראי' לדבר מאותן הדברים שאין יניקתם מן הארץ שאין בהם כח המוליד כמו האש והאוויר והמים כו' וכוכבי הרקיע לפי שהארץ הוא בבחי' היושר דפרצוף אדם כמו שאמר עי"ן הארץ טבור הארץ כו' וכמ"ש במ"א והשמים וגם המקיפים על הארץ הן מבחי' עיגולים דתהו כו' וכמ"ש במ"א וע"כ יש בה בחי' יש מאין כמו בתחילתן ממש כו' וד"ל). ויש דברים הרבה שגדלין מן הארץ בלי גטיעה זוריעה כלל כמו אילני סרק ועשבים וכה"ג שזה ודאי בחי' יש מאין גמור ואין זה רק מפני שבארץ הוסד כח העליון שבתחלת הבריאה שהוא כח האלקי ממש המהווה מאין ליי"ש וגם החכ' מאין תמצא כידוע דבראשית נמי מאמר הוא ומבחי' החכ' ולמטה בא האור בבחי' השתלשלות יש מיש העלם וגילוי בלבד (כידוע והמדות נמשכים ונולדים מן השכל בחי' יש מיש כי מציאת האהבה כבר היא בשכל כו' עד בחי' הדיבור שנק' ארץ שמהווה מאין ליש לפי שנעוץ כו') וא"כ הרי אנו רואים בחוש שכח האלקי היותר עליון שנק' אין לגבי החכ' ג"כ הנה לא נמצא גילוי אורו וכחו להוות י"ש מאי"ן רק במדריגה היותר תחתונה שהוא עפר הארץ שיש בה ג"כ כח ההתהוות יש מאי"ן ההיולי כנ"ל וכמ"ש תוציא הארץ דוקא והיינו ענין שנעוץ תחב"ס דוקא ולא באמצען שבאמצען שם האור נמשך בבחי' יש מיש ולא בבחי' יש מאין כו'. ומזה יובן ג"כ עד רום המעלות ענין נעוץ תחב"ס כמו גם בעולם הנאצל דבחי' הדומם דאצי' שנק' עפ"ר הארץ העליונה (בחי' עפ"ר שבקרקע המשכן וכמו שאמרנו אסת"ר קרקע עולם היתה אסת"ר שמסתת"ר בבריאה בחי' קרקע לעולם הנאצל כו') יש בו דוקא מכח תחלתן שהוא בחי' אור הכת"ר דאצי' שלמעלה מבחי' חכ' דאצי' כו' וד"ל.

וכל זה מטעם כלל הנ"ל דכל בחי' אור היותר עליון שבלתי נגלה אינו בא בהתלבשות רק למטה מטה ביותר דוקא. ומזה יובן למעלה דרך כלל בענין מאמר הנ"ל דכתר מל' איהו כתר עליון לפי שתחלתן אינו מאיר כמו שהוא רק בסופא דכ"ד ולא באמצען כמו בחי' חו"ב ומדות דהיינו

שאינו מאיר בבחי' אמצען דח"ב ומדות רק בבחי' יש מיש. אבל בסופן בא אור תחלתן ממש וגם * לא כמו שמאיר בחכ' מאין ליש שהחכ' מתהווה בבחי' י"ש מאי"ן דכתר אבל אין בחכ' כח המהווה מאי"ן אחר שהחכ' עצמה נתהוו' בבחי' יש כו' משא"כ במל' בא כח תחלתן דכתר עליון ממש כמו שהוא דהיינו להוות מאי"ן לי"ש (ונמצא דגם דאבא יסד ברתא והדיבור נק' סוף החכ' נק' ראשית כידוע מ"מ מצד שנעוץ הכת"ר במל' בחי' המל' למעלה גם מבחי' החכ' וי"ש ביום ההוא יצאו מים חיים מירושלים אל הים הקדמוני דח"ע כו' והיינו ענין בחי' או"ח דמל' כמ"ש במ"א).

ובכלל זה יובן ג"כ שרש ענין הנ"ל בבחי' המצות הנעשות בגשמי' שעיי"ן דוקא תתעלה הנשמה לעלות למעלה גם ממקור בחי' הקו כו' שממנו נמשך אורות וכלים דאצי' שהן בחי' רמ"ח מ"ע העליונים כנ"ל. דהנה אנו אומרים זורע צדקות כי המצות הנעשות בגשמיות נמשלו לבחי' זריעה בארץ העליונה וידוע דכל המצות נק' בשם צדקה וכתוב אור זרוע לצדיק שגם שבחי' המצות כמו שהן למעלה המה בבחי' הרוחני' בבחי' אורות וכלים דז"א כנ"ל אבל בירידתן למטה בבחי' המל' נמשלו לבחי' זריעה (עד"מ זריעת הגרעין בארץ שמעורר לכח הצומח להוות מאי"ן לי"ש מפני שנעוץ תחלתן בסופן דוקא כנ"ל וכך יובן למעלה בבחי' הזריעה דאור העליון בארץ העליונה שתוציא צמחה בבחי' י"ש מאי"ן שהוא כח התחילה דבחי' כתר עליון שלמעלה גם מבחי' הח"ע (גם למעלה מבחי' ח"ע דא"ק שנמשך מראשית הקו כו') הוא מבחי' עצמות או"ס שלפני הקו כו') לפי שנעוץ תחב"ס דוקא כנ"ל באריכות. ולפ"ז יובן דדוקא ע"י מצות מעשיות תתעלה הנשמה האלקי' למעלה גם מבחי' הקו מקור האורות והכלים דאצי' שנק' רמ"ח פקודין למעלה כו' לפי שסוף מעשה עלה במח' תחילה בבחי' מח' אחת הפשוטה בעצמות או"ס שלמעלה גם מבחי' טהיר'ו עילאה מקור הקו כו' שנק' בת"ר הכללי כו' וי"ש חציים אל הי"ם הקדמוני' כו' כנ"ל הטעם (וגם דבחי' רמ"ח פקודין העליונים נק' אדם בחי' מדבר הרי בחי' יש מאין שהארץ העליונה מצמחת ע"י מצות מעשיות למעלה ממנו כמובן ממשל הנ"ל בארץ הגשמי' כו' וד"ל). וזהו שע"י המצות הגשמיות דוקא אמר קדושי"ם תהיו כו' והייתם קדושי"ם כי קדו"ש אני כו' כידוע שהוא בחי' קדושת עצמו' או"ס שלמעלה מבחי' טהור דטה"ע כו' כנ"ל לפי שבחי' גילוי או"ס שהוא בחי' אי"ן האמיתית' כנ"ל אינו מאיר רק בסופא דכ"ד דוקא מטעם הנ"ל וד"ל.

ובכל זה יתורץ ג"כ הקושי' דלעיל איך נעשה אתעדל"ע ע"י אתעדל"ח אחר שאין ערך כלל ביניהם כו' כי הנה שרש הנשמה האלקי' היא מבחי' טהירו עילאה מקור הקו כו' כנ"ל וע"י המצות בעוה"ז תתעלה למעלה מבחי' טהירו לבחי' קדושת עצמות ואו"ס ב"ה מטעם הנ"ל באריכות ועי"ז יש ביכולת הנשמה האלקי' לעורר אתעדל"ע בעצמו' או"ס ע"י אתעדל"ת שלה בתשובה ומע"ט בעוה"ז דוקא מטעם הנ"ל והיינו ענין ירידה צורך עלי' כנ"ל. ובוה יתורץ ג"כ הקושי' השנית בענין המאמר דנוח לו לאדם שלא נברא כו' אע"פ שנאמר כי טוב * בבריאת האדם כי ודאי ירידת הנשמה מבחי' טה"ע שנק' מח' הפשוטה בעצמו' או"ס כנ"ל להיות באה בהשתלשלות דאבי"ע (כנ"ל בענין לכבודי בראתיו בחי' א"ק * כו' יש מאין דטהירו כו' וזה דע מאי"ן באת כו') היא ירידה גדולה שהרי כל בריאה היא יש מאין כידוע ובפרט שלא יודע עדיין אם ירידה זאת יהי' ממנה עלי' ע"י מעשה המצות בעוה"ז ע"כ נמנו וגמרו דנוח לו לנשמה שלא תברא מטה"ע כו'. אך לאחר שבאת בבריאת יש מאין באבי"ע ע"ז נאמר כי טו"ב מא"ד לפי שע"י המצות והתשובה בעוה"ז תתעלה לבחי' קדוש שלמעלה מבחי' טהור והוא הנק' טר"ב מא"ד פי' טוב הוא כמו בחי' טבע הטוב להטיב ואו"ס להיות בחי' טובו להיטיב הוא בבחי' א"ס היינו בחי' מל' דא"ס הנק' טובב הכללי כו' ולמעלה ממנו הוא בחי' קדו"ש שנק' טר"ב מא"ד בלי גבול כלל כמו שהוא בבחי' עצמות הא"ס ממש משא"כ בחי' מל' דא"ס שנק' טובב הכללי שנק' טו"ב אינו נק' בלתי בע"ג רק לגבי ההשתלשלות דקו וחוט בלבד כו' וד"ל (ועוד יתבאר במ"א תירוץ אמיתי' יותר לקושי' זו במאמר דנוח לו לאדם מלבד ענין הנ"ל).

ומעתה יובן ענין ושמתי כדכ"ד שמשותיך כו' שהם וישפה כנ"ל. דהנה כתיב ופתחת עליהם שמות בני' כתולדותם כו' ונשא אהרן אותם לפני ה' כו'. ויש להבין דאם בשביל זכרון לפני ה' למה הוצרך לחקוק שמותם על אבנים דוקא ולא לציירם בכגד במעשה רוקם וכה"ג. אך הענין הוא דהאבנים הם בחי' דומם גשמי אמנם מה שמאיר אור בהם אע"פ שאין זה מצד בחי' הדומם כי אין אור בדומם כלל, אבל מקבלים האור המבהיק הזה מהארת אור הכוכבים המאירים עליהם. וזה ידוע שרוב האבנים הטובות גדילים מאור הכוכבים כוכבי לילה שמבהיקים עליהם עד שנעשים האבנים כמו חומר מוכן לקבל הבהקת אור כדמיון הבהקת אור הכוכב ממש

טוב : בכת"י ב' : טוב מאד.

א"ק : בכת"י ב' : אף.

וכנראה לעין שכוכב המאיר אורו מבהיק באופן בהבהקת אור האבן הטוב וע"כ נמצאו האבנים הטובות המאירים מינים רבים ושונים לאין מספר לפי שהכוכבים המאירים הנראין לנו אע"פ שיש להן מספר ידוע אבל הכוכבים הבלתי נראין אין להם מספר כידוע ע"כ אין מספר לאופני ריבוי מיני האבנים הטובות הגדלים מהם כו'. ולמעלה יובן מזה בבחי' כוכבים העליונים שנק' כוכבי אור או כוכבי בוקר כמ"ש הללוהו כל כוכבי אור ברן יחד כוכבי בקר כו'. פי' כמו הכוכבים הגשמי' שאורם מבהיק ונמשך מקור הארתם מלמעלה ומהם נמשך האור למטה כמו באבנים טובות וזה"ל וכך למעלה דהנה ידוע דבחי' ר"ק דאצי' נק' שמשא והמה בחי' המדות דאצי' חג"ת כו' ושרש י"ב שבטים היינו בחי' י"ב גבולי אלכסון דאצי' דהיינו בחי' התכללות ומויגות המדות דאצי' מקו הימין חח"ג לקו השמאל בג"ה כמו שמחסד שבקו הימין להוד שבקו השמאל וכן מגבורה שבשמאל לנצח שבימין. ועד"ו יש כמה מיני אלכסונים מזה לזה וכללותם המה י"ב גבולי אלכסון דהיינו מה שכל מדה מר"ק מתכללת מחברתה כמו חסד כלול מגבורה וגבורה מחסד עד"מ הידוע כמו תוכחת מגולה מאהבה מסותרת שהתוכחה בחי' דין וכלולה באהבה המסותרת כמו אב המכה ומוכיח לבנו מפני אהבתו אליו דוקא שהרי לבן זולתו שאין לו אהבה אליו איננו מוכיחו כו' ונק' חסד הנעשה במלבוש דין ועונש כי הרי האהבה מתלבש בהכאה זו ונק' חסד שבגבורה או להיפך שהדין העונש הוא רק מצד האהבה הרי זה בחי' גבורה שבחסד והוא יותר אמיתי. וכמ"כ אנו מוצאים להיפך שהדין הגמור נעשה במלבוש חסד וטוב כמו שמשלם לשונאו אל פניו להאבידו שאבידה זו מדת הדין הקשה הרי נעשית באופן של חסד וטוב דהיינו במה שמשלם לשונאו רב טוב כדי להאבידו כו' ונק' גבורה שנעשית במלבוש של חסד וראוי לקרות זה בשם גבורה שבחסד פי' שמלובש בחסד ובאמת נק' חסד שבגבורה כלומר חסד הנעשה רק מצד הדין ע"ד הג"ל בדין הנעשה רק מצד החסד והאהבה שנק' גבורה שבחסד כו' זד"ל. ועד"ו יש כמה מיני התכללות ומויגות המדו' מזו לזו בכמה מיני אופנים שונים וכללותם י"ב שבטי"ם פי' שב"ט לשון המשכה כמו כוכבא דשביט כו' והיינו בחי' המשכת זמויגת המדה בזולתה וכללות מויגה א' נק' שב"ט א' וכל שבט מתמוג ומתכלל בכמה אלפים מדריגות שונות כו' כידוע וכללותם י"ב אלכסונים וכללות הי"ב אלכסונים הוא רק אלכסון א' כמו אלכסון דו"ו שבאות האל"ף שנמשך באלכסון קצהו הימיני עומד למטה והיו"ד העליון עומד עליו כידוע וקצהו השמאלי עומד בגובה למעלה והיו"ד התחתון הולך ונמשך ממנו כידוע והרי זה אלכסון ההולך מן השמאל אל הימין כידוע

בתמונת האל"ף. והיינו כמו בינה שבקו השמאל אל נצח שבקו הימין וכה"ג וצדו השמאלי בבחי' בינה ויו"ד התחתון הוא דלי"ת דמל' ויו"ד העליון דחכ' בנצח שבקו הזה למטה כו'. ונמצא הקו הזה כולל כללות התכללות המדו' מחכ' שבירד העליון עד בחי' המל' כו' וד"ל. הנה בחי' הכוכבים העליונים שנק' כוכבי אור הוא בא ונמשך מצד בחי' התכללות המדות דאצי' שמאירים ונמשכים למטה ולפעמים נק' כוכבי אור' ובק"ר מפני שהן בחי' חסדים דדכורא ולפעמים נק' כוכבי לילה שמאירים ביחד עם אור הלכנה כמ"ש את הירח וכוכבים לממשלת הלילה כו' ואין להם מספר כלל לפי שאין מספר לריבוי אופני התכללו' המדות דאצי' כנ"ל (וכמ"ש במ"א בענין היש מספר לגדודיו כו') ונק' ה' צבאות צבאות הוי' כו' שהן למטה כל צבא הכוכבים. ומ"ש המוציא במספר צבאם כו' מונה מספ"ר לכוכבים כו' היינו כשנמשכים למטה (וכמ"ש במ"א בענין ולתבונתו אין מספר כו'). וכללות המשכת כוכבים העליונים למטה הוא בבחי' י"ב אבנים טובות שנחקק עליהן שמות י"ב השבטים כמו אדם פטדה וברקת כו' עד"מ בחי'. המשכת אור הכוכב הגשמי למטה לגדל אור האבן הטוב שיהי' מוכן לקבל אור המובהק כנ"ל. והיינו כללות ענין הי"ב האבנים הטובות שנחקקו עליהם שמות בני' שיהי' אורן מבהיק מבחי' אורות העליונים דבחי' כוכבי אור' הנמשכים מבחי' י"ב גבולי אלכסון שבמדות עליונות (וע"כ נמשלו ישראל לכוכבים כמ"ש הבט השמימה אם תוכל לספור הכוכבים כה יהי' זרעך וכן כתיב ככוכבי השמים לרוב בלי מספר מפני אוא"ס המאיר בבחי' יהודים והתכללות המדות כידוע). ולזה הטעם נחקקו שמותם דוקא באבנים טובות המאירים כדי להיות לזכרון לפני הוי' כאשר ישא אותם אהר"ן כהנא רבא להמשיך עליהם הארת אוא"ס שביחודים עליונים וכמ"ש ששם עלו שבטיים שבטי י"ה כו' וד"ל.

והנה כתיב כתולדתם ולפי סדר התולדה דשבטים הרי יוסף ובנימין נחקקו בב' האבנים שנק' שהם וישפה. והיינו כדכ"ד כד"ן וכד"ן כנ"ל. והענין יובן בהקדים תחילה שבאבנים טובות הללו הי' כמה מיני גוונין שונים כנראה ממשמעות הכתובים דאבן טוב שנק' אד"ם מראהו מבהיק באדמומית ואבן ספיר נוטה יותר למראה וגוון הלבן הבהיר שזהו פי' ספיר כמו אבן ספיר אשר מראהו תכלית לבנונית הבהירה וכמ"ש ותחת רגליו כמעשה לבנת הספיר כו' וכה"ג כל האבנים הנזכרים כאן כל א' מראהו וגוונו מבהיק באופן מיוחד דוקא דהיינו באופן ממוזג במזיגת גוון ואור מלבנונית ואדם ושאר גווניו. וכנראה לעין שיש הרבה מיני אבנים טובות המבהיקים ומאירים כל א' בשינוי אופן בכמה מיני

אופנים שונים שהרי יש שאורו וגוונו מבהיק במראה המשותף מירוק ולבן או אודם וירוק וכמה מזיגות מכל מיני גוונין שזנין יחד כו'. וכל זה הוא בדוגמא לבחי' אורות וגוונים דכוכבים המבהיקים אורם בכמה מיני אופנים שונים מאד כידוע שיש כוכב המבהיק אורו באודם יותר או במזיגה מירוק און כעין נחושת קלל ויש מראיהו מבהיק בלבנונית ספירי יותר או במזיגה כוללת מירוק ואודם ולבן כו' ואם בכהות או בהבהקות כו'. וכל זה הוא רק מפני ריבוי שינוי אופני מזיגת התכללות אורות המדות עליונו' בכמה אופנים מדריגות שונות מחג"ת ונה"י כו' שנק' י"ב גבול"י אלכסון כנ"ל והיינו י"ב האבנים הטובות הללו בכלל המחולקין במראיהן וגווניהן כל א' כפי מדריגתו ושרשו למעלה בבחי' מזיגת המשכת אור העליון דאצי' כו' וד"ל.

ואמנם הנה ב' האבנים שה"ם וישפ"ה שהן לנגד בחי' יוסף ובנימין היינו ענין כללות ההפרש אשר יש בכללות כל האבנים הטובות המאירים בשינוי גוונים שונים כנ"ל. והוא כידוע שבכלל יש שני מדרגות בבחי' האור הא' הנק' בחי' אורי' זהב' הנק' בחי' אורי'ח. ובחי' אורי' הוא הנמשך ביושר * מלמעלה למטה ובחי' אורי'ח הוא העולה ובא מלמטה למעלה דוקא כידוע. וכדוגמא זאת נמצא למטה ב' מדרגות באור המבהיק שבאבנים הטובות בכל מין גוון שהוא והוא אשר אנו רואים בחוש שיש ב' מיני אור המבהיק באבן הטוב (הנק' דימענ"ט או בירלאנ"ט) הא' אשר אורו נמשך ומתפשט לכל צד ונק' אור העצמי שמאיר אור גמור דהיינו שבהירתו עצמי הוא. וכן יש כוכב המאיר אור עצמי שנמשך אורו ומאיר ובא בהתפשטות וזה האור מאיר לעין הרואה ומוסיף בהירות בעין כמו לאור הנר הבהיר שיוסיף הבהקת העין לראות גם את הדבר הדק והנעלם ביותר. והאור הב' הוא אור שאינו עצמי אלא הוא אור מבהיק ביותר בבחי' תנועה אנה ואנה עד שאינו עומד במראה וגוון א' אפי' רגע רק מתנועע במהירות. וזהו הנק' בלה"ק בשם התנוצצות אור שהאור מתנוצץ ומבריק בעין כעין אור הברק המבריק בעין שאין העין סובלו (ובל"א נק' זה גיפינקלט) ובלשון הזהר מנהרין ומנצצין כו'. וכן יש כוכבים הרבה שאורן מתנוצץ ומבריק בתנועות והעלאות אור כהעלאות אור השלהבת ואין אורן נמשך ומתפשט בבהירות עצמי כאור הכוכב המאיר ונמשך בהתפשטות בלתי תנועה כלל כו' וד"ל. והדוגמא מזה יובן למעלה בב' מיני אורות העליונים הנ"ל הנק' אורי' ואורי'ח. שבחי' אורי' הוא אור עצמי הנמשך ומאיר ובא מלמעלה למטה ולכל צד וכל אור מקבל שפע הארה

יתירה ממנו (עד"מ אור העין שמקבל מאור הנר כנ"ל). ובחי' אר"ח הוא בחי' אור העולה בהתנוצצות כמו אור האבן הטוב שהארתו בהתנוצצות שעולה ומבריק בעין כו'. והיינו ענין ב' מדרגות דיוסף ובנימין שנחקקו שמותם על ב' האבנים שוהם וישפה דאבן השוהם אורו נמשך בבחי' אר"ח ואבן ישפה. אורו עולה בהתנוצצות בבחי' אר"ח ובה' הי' כללות ההפרש ביי"ב האבנים הללו. והענין הוא כידוע דיוסף ובנימין נק' שניהם צדיקים בחי' צדיק עליון ובחי' צדיק תחתון שהוא בחי' אר"ח הנ"ל.

וביאור הדברים הנה בחי' בנימין הוא בחי' צדיק תחתון שהוא בחי' העלאה והתקשרות המקבל אל המשפיע בבחי' אר"ח למעלה כדוגמת אור המתנוצץ ועולה בעין. וע"כ נחקק שמו על אבן ישפ"ה שאורו מבהיק ומתנוצץ בעין כנ"ל (וזה הסבי עיניך כו' שהמה הרהבוני כו' ולזה רמזו בענין נברשתא שע"ג ההיכל שהי' מתנוצץ בהאיר אור השמש עליו כו' וגם בזהר אמר האי עלמא כאבין טב"א כו' דהיינו שכלול מבחי' חו"ג. וע"כ לפעמים המל' גז' בלשון אבין ספיר דמות כסא וכן ותחת רגליו כמעשה לבנת הספיר ולפעמים מבחי' הגבורות הוא כמו אבן ישפ"ה וכה"ג. כי המל' עולה בכמה מיני גוונים שונים והכל בבחי' התנוצצות דאר"ח וגם שינויי הגוונים המתנוצצין תלויין באור השמש המאיר עליו. וזהו ותק"ש בלדת"ה אותיות קש"ת דכתיב בה וראיתיה לזכור ברית עולם כו' וכמ"ש במ"א) וזהו שנאמר ברחל שהיא בחי' המל' כידוע ותק"ש בלדת"ה אותיות קשת שהן ג' גוונים דשמש שעולין בבחי' אר"ח כמ"ש במ"א. וגם ענין ותק"ש שהוא ענין מניעת ירידת השפע למטה שאינה יכולה להשפיע למטה מפני עוצם תשוקתה במס"נ בבחי' אר"ח למעלה וכמ"ש בצאת נפש"ה כי מת"ה כו' והיינו בחי' בנימין בחי' צדיק תחתון (והוא ענין באר"ה של מרי"ם שהוא הי"ג דיסוד דנוק' כו' וכמ"ש עלי בא"ר כו'). וזהו ישפ"ה י"ש פ"ה שבחי' המל' נק' פ"ה בבחי' הדיבור שבפה שנק' רוח ממלא כידוע והוא בחי' י"ש להיותו יש מאין בבחי' גילוי ההעלם כידוע (וגם יש ב"פ קני"ה שהוא קנה חכ' ובינה מוחין דנוק' כו'). ובחי' עליי המל' בבחי' אר"ח נק' ישפ"ה שהוא ע"י עליות העולמות והזדככות שלהם דוקא דהיינו בחי' הזדככות החומר בתכלית שעיי"ז דוקא נעשה האור בהיר וצח שזהו הנק' אור המתנוצץ דוקא כנראה בחוש שבהירות האור שבישפ"ה אינו רק מצד הזדככות חומר כלי האבן ביותר הוא שנעשה בהיר. משא"כ אבן השוה"ם שבהירותו עצמי הוא מתולדתו הראשון (וכמ"ש במ"א בהפרש שבין תושב"כ דאותיו' שבה נק' אבני"ם מתולדתם ואותיו' תשבעי"פ נק' לבינים שנעשים אבן ע"י השריפה והוא

ההפרש בין אתיות לה"ק לאותיו' ע' לשון כו' והוא ההפרש בין מ"ד ומ"ן כו'. זכנ כאן הזדככות העולמות ע"י המל' נק' ברורי"ם שמוזה נעשה המ"ן בבחי' או"ח הוא כמו אור הנעשה בהיר רק מצד הזדככות חומר האבן ע"כ נק' אור מתנוצץ דוקא כנ"ל. משא"כ אור אבן השהם שהוא אור עצמי שהוא בחי' מ"ד דיסוד ז"א שהוא בחי' יוסף כידוע וד"ל). וכידוע דכל העולמות וההיכלות נק' בחי' חומר לצורה לאור האלקי בחי' המל' המהוה אותם מאין ליש (וע"כ נק' המל' נהורא תכלא שגונו אינו אלא לפי אופן הזדככות וכליון הפתילה שנאחו בו האור כמ"ש במ"א משא"כ בחי' נהורא חירא שעלי' כו'). וע"כ לפי אופן הזדככות העולמות במס"נ שלהם שנק' הזדככות החומר כך הוא אופן אור האלקי בחי' המל' המתנוצץ בבחי' או"ח למעלה בכללות אם בבחי' החסידים כו' וכל עלי' שתעלה יותר צריך להיות בחי' הזדככות החומר ביותר עד שבחי' הזדככות שקודם נק' עכרורית לגביו.

ויבן זה בתוס' ביאור עד"מ מחומר הנפש שבאדם שהוא כלי הגוף וחומר נפש הבהמה שאנו רואים שגופו של אדם מוזכך הרבה יותר מגופה של בהמה והיינו מפני שלפ"ע הצורה כך צ"ל ערך הזדככות החומר והנפש דאדם שהוא בעל שכל ודאי כלי המוח שלו מוזככים הרבה ממוח הבהמה כדי לקבל צורת השכל ובמוח הבהמה א"א לצורת השכל להתלבש מפני גסותו. וגם שאר החושים כמו ראי' ושמיעה וכה"ג הכל בגופו של אדם הן מוזככים הרבה לפי שכחות נפשו דקים הרבה מכחות נפש הבהמה. ועד"ז יובן ההפרש גם במין האנושי עצמו שיש ששכלו גבוה משכל זולתו לפי שכלי המוח שלו מוזככים יותר ממוח זולתו. וגם בבעל שכל גדול לפי ימיו מזדכך כלי מוחו ובזקנותו מתוסף בו אור השכל מפני שנזדכך מוחו יותר ונק' מוחא סתים כו' זקן שקנה חכ' וכידוע. וכך הוא בעלית האדם בעליו' המדרג' מהשגה להשגה עליונה יותר בהכרח שהשגה הראשונה היתה בכלי שאינו מוכן לקבל צורת ההשגה הב' הנעלית וצריכה הזדככות יתירה כדי לקבל צורת ההשגה הב' הנעלית וכמו חומר גס נחשב הזדככות הראשונה כו'. ועד"ז עולה בעילוי אחר עילוי עד רום המעלות ואע"פ שכולן המה באור השכל מ"מ הכל תלוי בהזדככות החומר בזיכוך אחר זיכוך לפי שעילוי האור אינו אלא ע"י הזדככות החומר ביותר וכל שהעלוי יותר באור צ"ל זיכוך נעלה יותר מתחילה כו'. וראי' לדבר מעליו' משה בהר שנזדכך גופו הזדככות יתירה על הזדככות הקודמת לפי שהי' צריך לעלות בנפשו בעילוי אור גדול יותר כו' ועד"ז כל עליו' העולמות בג"ע העליון ממדרגה למדרגה שכולן תלוי בבחי' הזדככות הכלי שלהם דוקא וז"ש והי' מידי חדש כו' יבא כל בשר להשתחוות בחי' זיכוך החומר דוקא. וראי' ברורה יותר ממה שאנו מוצאים לעתיד בזמן

תח"מ שיהי' בחי' עליות העולמות בתכלית שהרי נאמר וראו כל בש"ר כו' וכולן יהנו מזיו השכינה בעודם בגופם. אמנם יהי' בחי' הזדככות החומר שלהם בתכלית העילוי וכידוע בענין התחי' שהעצמות יחלצו להיות בהזדככות רוחני ביותר כמו ועצמותיך יחליץ לפי שהשביע בצחצחו"ת גפשיך שהוא הצורה והוא ע"י בחי' טלא דבדולח"א כו' שהוא אור עליון ביותר שעתיד להחיות בו המתים לזכך הגוי' ובשר גשמית להיות בלתי חומריות כלל וכלל כי צריך להיות חומר מוכן לקבל אור געלה מהארת אור האלקי שאינו אלא לפי בחי' עוצם ההזדככות דוקא משום דהא בהא תליא כנ"ל והיינו שהעצמות והבשר יומשך בבחי' הזדככות גדולה מאור האלקי כמו במתים שהחי' יחזקאל דכתיב מד' רחות בואי הרוח זפחי בעצמות כו' שהוא ענין עצמותיך יחליץ עד שיהיו מוכנים לקבל אור האלקי כמו כלי המוח שמקבל צורת השכל. וז"ש וראו כל בשר אך אינו בשר גשמי אלא רוחני ביותר וכמארו"ל העוה"ב אין בו אכילה כו' רק נהנין מזיו השכינה כו' וזהו חיותם כמו חיות הגשמי עכשיו. א"כ בהכרח שיהי' בחי' הזדככות כ"כ בגופם עד שיהי' כמו חומר מוכן לקבל זיו האלקי בבחי' אור וחיות כאור וחיות הנפש בכלי הגוף עכשיו וד"ל. ועד"ז הוא בחי' עליות כל העולמות עד רום המעלות כמו עליי' עולם העשי' ביצי' ויצי' בבריאה ובריאה באצי' וז"א באו"א ואו"א בא"א וע"י וא"א וע"י למעלה בא"ק כו' עד למעלה מעלה בבחי' עצמות או"א"ס שלמעלה מטהירו עילאה כו' שכל זה בחי' הזדככות התחתון לעלות במעלת ומדרגת העליון כמו העשי' מודרך החומר שעייז עולה אור דעשי' במעלת ומדרגת אור דיצי' ועד"ז יצי' בבריאה וז"א באו"א כו' שהוא כמו דיבור במח' ומח' במדות ומדות בשכל ושכל למעלה מן השכל כו' כידוע עד גם בחי' טהיר"ו עילאה יתעלה בבחי' עצמות או"א"ס ג"כ ע"י בחי' הזדככות הטהיר"ו כו' וד"ל.

ולהבין זה איך יתעלה התחתון במקום העליון כו' הנה באמת ידוע דהמדות כמו רחמים והתפארות לא שייך בעצמות המאציל כי אין בו שינוי להיותו אחדות פשוט כו' וברחמים הרי מתפעל בשינוי. אך הנה ידוע דאין מדותיו כמדות ב"ו רק שנתצמצם במדה זו להיות מקור המשכה ממנה למטה להיות למטה רחמים וחסד וכן החכ' דאצי' הוא בחי' מקור שיתתוו' בהשתלשלות רבות ממנה למטה מציאת חכ' דבריאה וכמ"ש במ"א באריכות. ולפ"ו הרי יובן בחי' עלי' התחתון בעליון כמו חכ' דבריאה שנתהווה מחכ' דאצי' שהוא עליי' העלול לגבי העילה מקור חוצבה כאשר העלול יעמוד במדרגת עילתו כו'. וכן בחי' רחמים דבריאה ברחמים דאצי' ועד"ז עליי' מדות דאצי' למעלה

מהן במקור חוצבן כו' ועד"ו עד רום המעלות וד"ל. והנה כל זה הוא בחי' בנימין שהוא בחי' עליו' העולמו' והזדככותו (ואע"פ שגם עכשיו בשבת יש עליות העולמות כידוע היינו רק בפנימיות העולמות ולא בחיצוני'. כמ"ש במ"א משא"כ לעתיד שיהי' עליית העולמות גם בחיצוניו. וגם שבשבת ג"כ בבחי' הזדככות אבל הוא הזדככות האור או הזדככות הכלי בפנימיותה ולא בחיצוניותה כו') וזהו דפליגי תרי מלאכי גבריאל שהוא מבחי' הגבורו' בבחי' או"ח אמר ישפ"ה עלי' המל' ע"י בחי' הזדככות העולמות כנ"ל. ומיכאל מבחי' החסדים אמר שה"ם בבחי' או"י דהיינו בבחי' יוסף צדיק עליון שהוא בחי' התקשרות המשפיע אל המקבל (היורד ונמשך בבחי' אור עצמי ולא מצד בחי' הזדככות הכלים כו' כנ"ל) וכמ"ש ביוסף ויכלכל יוסף כו' לח"ם לפי הט"ף שהוא הון את כל העולם מקרני ראמים כו' כמו שהעולמות בגשמיותם בלי הזדככות ועלי' כלל והוא עוצם גילוי אור האלקי וירידתו למטה מטה כמו בזמן מ"ת וקיי"ס וזה"ג (כמ"ש למעלה).

וזהו כדכ"ד שמשותי"ך פי' כדכ"ד הוא חלון ויש חלון שאור השמש נמשך ועובר בו בבחי' או"י ויש חלון שאור השמש מתנוצץ ממנו בבחי' או"ח והן בחי' שהם וישפ"ה יוסף ובנימין כנ"ל והן ב' מיני שמש המאיר באו"י ואו"ח כמו לבנה ושמש שאור הלבנה הוא אור השמש המאיר בה בבחי' או"ח כו'. ואמר הקב"ה להוי כד"ן וכד"ן פי' שיהי' האור מאיר באו"י כמו אבן השהם וגם יהי' האור מתנוצץ בבחי' או"ח כאבן ישפ"ה דהיינו שיהי' החומר מזוכך בתכלית עד שיתנוצץ האור בתכלית הבהירות מצד ההזדככות וגם יאיר האור בו בבחי' או"י שלא מצד ההזדככות כו'. והיינו כמ"ש בהפטרה לא יהי' לך עוד השמש לאור יומם והירח לא יהי' לנוגה כו' והי' ה' לך לאור עולם ולמעלה מזה אמר לא יבא עוד שמשך וירחך לא יאסף כו' פי' אור יומם הוא בחי' או"י דיוסף והירח לנוג"ה הוא בחי' או"ח המתנוצץ מצד ההזדככות כו' שגק' נוג"ה. ותחלה אמר שלא יבא עוד שמשך פי' שאו"י דסובב לא יופסק לעולם ויאיר תמיד למטה גם בלי אתעדלית מלמטה כלל. וכן ירחי"ך בחי' או"ח בעליו' העולמו' לא ירדו עוד ולא כעכשיו שיורדין ועולי' כידוע במילוי הלבנה ופגימתה שירידה אחר עלי' ועלי' אחר ירידה כו' אלא לא יאסף וכמ"ש והיית אך למעלה ולא למטה והיינו ג"כ ענין מה שאמר להוי כד"ן וכד"ן שבהזדככות יעלה למעלה מעלה ולא ירד עוד למטה וגם האו"י ירד למטה תמיד בלי הפסק (והיינו כענין המבואר במ"א שהאו"פ נתעלה בבחי' או"מ והאו"מ נעשה או"פ וזהו קוממיות כו'). אך איך יוסבלו שני הפכים עלי' וירידה שאם העליון יורד איך התחתון עולה ע"ז אמר לא

יהי עוד השמש לאור יומם כו' והי' ה' לך לאור עולמים שהוא בחי' עצמו
אואיס שלמעלה מבחי' טהירו' ג"כ שאינו נק' גם בשם טוב ומלא כידוע
ושם אין עלי' וירידה כלל גם לא כמו בעיגול שיש בו מעלה ומטה כו' ושם
היורד ועולה שוין אוי' ואויח שוין ע"כ דוקא הקב"ה אמר להוי כדיין וכדיין
שכוללים יחד וד"ל.

התחלה וסיום למאמר ד"ה אשרי יושבי ביתך *

בס"ד. ש"פ וארא, מבה"ח שבט, ה'תשל"א.

וידבר אלקים אל משה ויאמר אליו אני ה' וארא אל אברהם אל יצחק ואל יעקב גוי ושמי הוי' לא נודעתי להם. וידוע הדיוק * בזה מבעל ההילולא במה שאומר ושמי הוי' לא נודעתי להם, הלא נאמר שם הוי' וכמה פעמים בדיבור להאבות, וכמו שהקשה בפירש"י. גם צ"ל מה שאומר כאן דוקא אני הוי', מה השייכות דשם הוי' ליצי"מ ולמ"ת (שקשורים זכ"ו כמ"ש * בהוציאך את העם ממצרים תעבדון את האלקים על החר הזה). והנה מהמבואר בד"ה זה בתו"א מובן, שלהאבות נתגלה שם הוי' רק ע"י שם אלקים, שבכללות הוא בחי' שם הוי' דלתתא, אבל שם הוי' דלעילא לא נודעתי להם, משא"כ במ"ת נתגלה שם הוי' שלמעלה מהתלבשות בשם אלקים, בחי' שם הוי' דלעילא. שלכן קודם מ"ת הי' הגזירה * שהעליונים לא ירדו לתחתונים והתחתונים לא יעלו לעליונים, ובמ"ת ביטל הקב"ה את הגזירה ואמר התחתונים יעלו לעליונים, והעליונים ירדו לתחתונים ואני המתחיל שנאמר * וירד הוי' על הרי סיני, וכתוב * ואל משה אמר עלה אל ה'. וזהו מה שנאמר לו כאן אני הוי' שמתחיל גילוי חדש, שיתגלה שם הוי' שלמעלה מהתלבשות בשם אלקים, שם הוי' דלעילא.

ויש לקשר זה עם מאמר מבעל ההילולא (שלא נדפס עדיין) ד"ה אשרי יושבי ביתך, [וכנראה שהמאמר ד"ה זה שבסידור מאדמו"ר האמצעי מיוסד הוא על מאמר הנ"ל, ובארוכה יותר נתבאר בפני המלות מאדמו"ר האמצעי * , ובפיה"מ מהצ"צ — בתוס' הערות ומ"מ] וז"ל (לעיל ע' [קלא] עד גמירא).

(* חלק ממאמר זה הנדפס לעיל, נאמר ע"י כ"ק אדמו"ר שליט"א בהתועדות שבת מברכים חודש שבט, תשל"א, בתוספת התחלה וסיום. ונדפס אז בקונטרס בפ"ע המאמר עם ההתחלה וסיום.

וידוע הדיוק : ראה אוה"ת וארא (ע' קיט ואילך).

כמ"ש בהוציאך : שמות ג, יב.

קודם מ"ת הי' הגזירה : שמו"ר פי"ב, ג תנחומא וארא טו.

שנאמר וירד : שמות יט, כ.

וכתיב ואל משה : שם כד, א.

פיה"מ מאדמו"ר האמצעי : פקני"ט ואילך.

ועפ"ז יש לבאר בתוס' ביאור השייכות של גילוי הוי' דלעילא ליצי"מ ומ"ת, כי בכדי שתהי' הירידה גם לתחתונים (שזה נתחדש במ"ת) צ"ל ההמשכה מבחינה נעלית יותר. ע"ד המבואר בהמאמר שבכדי שיהי' אלקי המלך ובפרט ואברכה שמך לעולם ועד צ"ל ארומך. וזהו וידבר אלקים אל משה ויאמר אליו אני הוי', שבתחילה הי' הגילוי דשם הוי' ע"י שם אלקים דוקא. ושמי הוי' דלעילא לא נודעתי להם. אבל כדי להוציא ישראל ממצרים ושיהי' מ"ת, צ"ל נמשך מבחי' גבוה יותר, מבחי' הוי' דלעילא. דהנה כתיב * גדול הוי' ומהולל מאד בעיר אלקינו, ואמרז"ל אימתי * הוא גדול כשהוא בעיר אלקינו, שע"י עיר אלקינו * בא הוי' בריבוי התחלקות להוות ריבוי נבראים, מה רבו מעשיך הוי' * (וגם ההתהוות דמה גדלו מעשיך הוי' הוא ע"י שבא בעיר אלקינו דוקא). אמנם בחי' הוי' מצד עצמו הוא למעלה מהתחלקות, הי' הוה ויהי' כאחד * ועד לאחדות הפשוטה, שזהו ולגדולתו אין חקר * שהוא בחי' גדולת הוי' שמצ"ע. והנה בחי' שם הוי' כמו שנתצמצם ע"י שם אלקים, מכיון שהוא אור מצומצם ומוגבל, נמשך רק לאצילות, ובכדי שיומשך גם למטה בעולמות בי"ע, ועד לעוה"ז התחתון שאין תחתון למטה ממנו * (חיבור עליונים ותחתונים שנתחדש במ"ת), צ"ל נמשך שם הוי' שלמעלה מהתלבשות בשם אלקים שהוא בחי' הוי' דלעילא. ועפ"ז יובן מה שפירשי' לא נכרתי להם במדת אמיתית שלי, שלכאורה איך שייך לומר שלא נגלה להאבות מדת אמיתית, ובפרט ליעקב שמדתו היא מדת האמת. אלא שהכוונה היא שלא נתגלה להם בחי' הוי' דלעילא שהוא מדת אמיתית שלו דוקא, וע"ד מ"ש תתן אמת ליעקב * שגם ליעקב שמדתו מדת האמת צריך להמשיך בחי' אמת העליון אמת ה' *. וזהו מה שנתחדש ביצי"מ ומ"ת, שהאיר אז בחי' שם הוי' דלעילא, ובפרטיות יותר, שם הוי' דבחי' עתיק, ועד"ז יהי' לעתיד לבא, שנאמר כימי צאתך * מארץ מצרים אראנו נפלאות,

פיה"מ מהצ"צ : דרמ"צ ח"ב ע' רכג ואילך. וראה י"ל אור עה"פ.

כתיב גדול : תהלים מה, ב.

ואמרז"ל אימתי : כ"ה בכמה מקומות, וראה זח"ג ה, א. וז"ח תשא (מד, א) —

בשינוי לשון.

שע"י עיר אלקינו : ראה גם כבוד מלכותך תרסי"א. אור ל"ד ש"ח.

מה רבו : תהלים קה, כד.

הי' הוה ויהי' כאחד : זח"ג רנז, סע"ב. שער היחודה"א פ"ז.

ולגדולתו אין חקר : תהלים קמה, ג.

עוה"ז . . . אין תחתון : תניא פל"ו.

מ"ש תתן אמת : מיכה ז, כ.

אמת ה' : עין אגה"ק ס"ו.

כימי צאתך : מיכה ז, טו.

שיהי' או גילוי שם הוי' דלעילא, בחי' מדת אמיתית שלי. ועוד יותר מבזמן יצי"מ * כי אראנו הנפלאות מה שביצ"מ לפני לא יראו. והנה כל הגילויים דלעתיד תלויים * במעשינו ועבודתנו במשך זמן הגלות, לכן צ"ל עכשיו העבודה למעלה ממדידה והגבלה, וע"ד דחז"ל עה"פ וארא שצ"ל העבודה באופן דלא הרהרו ואני הוי' נאמן לשלם שכר טוב ולקיים הבטחותיו והוצאתי והצלתי וגאלתי ולקחתי — שנאמר למשה רבינו מהימנא, הוא גואל ראשון * הוא גואל אחרון, יבוא ויגאלנו ויוליכנו קוממיות לארצנו בעגלא דידן.

מבזמן יצי"מ : ראה זח"ג נב, סע"א. ת"ז תי"ג ד"ה שתיתאה. רשימות הצ"צ עה"ם כימי צאתך.
 הגילויים דלעתיד תלויים : תניא רפלי"ז.
 הוא גואל ראשון : ראה שמו"ר פב, ד. זח"א רנג, א. שה"פ פרשת ויחי. תוי"א ר"ם משפטים.

מראי מקומות וציונים

מראי מקומות וציונים

עמוד א.

עמוד ב.

אני ה לא שנית: מלאכי ג, ו.
אתה הוא עד שלא נברא העולם: נוסח
ברכות השחר.

נפלאותיך ומחשבותיך אלינו: תהלים מ, ו.
ועל הכסא דמות כמראה אדם: יחזקאל
א, כו.

כי לא אדם הוא: שמואל א טו, כט.
לאו דאית ביי מכל אינון מדות כלל: הקדמת
ת"ז ד"ה פתח אליהו.

עמוד ג.

מלכותך: תהלים קמה, יג.
הי הוא ושמו בלבד: ספריא פ"ג. וראה
אוה"ת יתרו ע' תתלט.

ונקי חכים ומבין: הקדמת ת"ז שם.
דבמקום גדולתו שם אתה מוצא ענותנותו:
ראה מגילה לא, א. והערת כ"ק אדמו"ר
שליט"א בספרי"מ ה' ש"ת ע' 40. ליקוט
פירושים ומ"מ לתניא פ"ד. לקוטי הגהות
לתניא ע' יב.

נתאוה הקב"ה להיות לו דירה בתחתונים:
ב"ר ספ"ג, במדב"ר פ"ג, ו. תנחומא נשא
טו. וראה תניא פל"ו. לקוטי קדושים כט,
ד. ובכ"מ.

מה' מצעדי נבר: תהלים לו, כג. משלי
כ, כד.

אין אדם נוקף אצבעו למטה: חולין ז, ב.
ובכ"מ.

עמוד ד.

כחשיכה כאורה: תהלים קלט, יב.

ששים המה מלכות: נדפס בשינויים בלקו"ת
שה"ש מ, ב. ובספרי"מ הנחות ה"ר"ס ע'
קסד. ולכללות המאמר ראה ג"כ ד"ה וידבר
וגו' וראה מכ"ד סבת ה"תש"ל"ב (נדפס
בקונטרס מאמרים ע' קכג), ובד"ה הג"ל
מש"ס וראה ה"תש"ל"ב (הנחה). תוי"א
שמות מט, ב ואילך. תוי"ח ואוה"ת שם.
ובכ"מ.

ששים המה מלכות: שה"ש ו, ח.
וארז"ל ס' מלכות אלו ששים מסכתות:
שהש"ר במקומו.

דתלמוד גדול שמביא לידי מעשה: קדושין
מ, ב. ובכ"מ.

והלא יש כמה מצות שאינן נוגע"י למעשה
כלל: ראה סנהדרין ע"א, א. ובכ"מ.

וידבר אלקים את כה"ד: שמות כ, א.
אנכי ולא יהי' לך מפי הגבורה שמענוס:
מכות כד, א.

אשר ישנו פה ואשר איננו פה: שמות
כט, יד.

קול דודי הנה זה בא: שה"ש ב, ח.
משה ידבר והאלקים יעננו בקול: שמות
יט, יט.

וכל העם רואים את הקולות: שמות
כ, טו.

וירד ה' על הר סיני: שמות יט, כ.
בכל חכמי הגוים: ירמ"י י, ז.

דקרו ליי אלקא דאלקייא: מנחות קי, א.
וראה תניא פכ"ד ובליקוט פירושים ומ"מ
שם. קונטרס מאמרים מכ"ק אדמו"ר
שליט"א ע' נג. ובהגסמן בספר הערכים
חב"ד כרך ב' ע' רעז ואילך.

אין ערוך לך: נוסח ברכות ק"ש דשבת.

כי בחכי דוקא אתברירו : ראה זח"ב רנד,
 ב. ע"ח ש"ח פ"ה ועוד. מבו"ש שיה
 ח"א פ"ב. אגה"ק סכ"ו, סכ"ח. תוי"א
 בראשית ה, ג. סידור מד, ד. דרמ"צ לא,
 ב. ובכ"מ. וראה הערת כ"ק אדמו"ר
 שליט"א בספמ"מ תש"ח ע' 206.

וזהו ענין יחוד קוב"ה ושכינתו : ראה
 ג"כ אגה"ק ס"ה ובליקוט פירושים ומ"מ
 שם.

כמ"ש בזוה"ק . . . לאהפכא חשוכא לנהורא :
 ראה זח"א ד, א.

עמוד ז.

דכסות לילה פטור מציצת . . . הסומא חייב :
 מנחות מג, א.

מה גדלו מעשיך ה' : תהלים צב, ו.

עמוד ח.

בתולה ואיש לא ידעה : בראשית כד, טו.
 בתולות אחריה : תהלים מה, טו.
 העוסק בתלמוד אין לך מדה גדולה : ב"מ
 לג, א.

דתלמוד גדול : ראה קדושין מ, ב.
 דרוח אייתי רוח : זח"ב קסב, ב. וראה
 אוה"ת בראשית רפז, א.

אם ישים אליו לבו : איוב לד, יד.
 וישמע שאול את העם : שמואל א טו, ד.
 שנעוץ תחילתו בסופו : ס"י פ"א מ"ז.
 אחת היא יונתי : שה"ש ו, ט.
 עיניך יונים : שה"ש א, טו.
 לאסתכלא ביקרא דמלכא : ראה זח"ב רמז, ב.

עמוד ט.

ופי יהללו מלשון בהלו נרו : ראה איוב כט,
 ג. וראה תוי"א וישב ל, א. שמות נד,
 ב. ובכ"מ.

דאפי' אור צח ומצוחצח : ת"ז ת"ע (קלה, ב).
 לית מחשבה תפיסא בך : הקדמת ת"ז ד"ה
 פתח אליהו, וראה תניא ספ"ד ואילך
 ובליקוט פרושים ומ"מ שם.

כאשר יהי' האופן בתוך האופן : ראה
 יחזקאל א, טז, י, י.

ומתחת אין עוד : דברים ד, לט.
 ידע מה בחשוכא : ראה דניאל ב, יב.
 על דבר זה נסמית עינו של בלעם : נדה
 לא, א.

טהור עינים מראות ברע : חבקוק א, יג.
 רם על כל גוים ה' : תהלים קיג, ד.
 ומתחת זרועות עולם : דברים לג, כו. וראה
 לקו"ת שה"ש מא, א.

אם אסק שמים : תהלים קלט, ח.

עמוד י.

ואשים דברי בפיך : ישע' נא, טז.
 הקב"ה יושב ושונה כנגדו : תדא"ר רפי"ח.
 את ה' האמרת היום : דברים כו, יז. וראה
 אוה"ת דברים (הוספות) ע' איתתקטנו.
 ובכ"מ.

בכל מקום אשר אזכיר את שמי : שמות
 כ, כא.

רוח ה' דיבר בי : שמואל ב כג, ב.
 אני המשנה המדברת בפיך : מגיד מישרים
 להב"י פי ויקרא. ועוד.

אדני' שפתי תפתח : תהלים נא, יז.
 בצלוחא בלחש : ראה זח"ב קלח, ב. ובכ"מ.
 נהר דינור נגיד ונפיק : דניאל ז, י. וראה
 ג"כ הערת כ"ק אדמו"ר שליט"א ברי"ה
 מזמור שיר ליוה"ש מאדה"מ (קה"ת
 תש"ט) ע' 14.

נקי מתניתין מלכתא : ביצה כח, ב.

עמוד יא.

דאורייתא מחכי נפקת : זח"ב פה, א. קכא, א.

ישראל עלו במחשבה : ב"ר א. ד. זח"א
 כד, א. ת"ו סוף ת"ו וראה גצוצי זהר
 (מרגלית) שם.

הביטו אל צור חצבתם : ישעי נא, א.
 ואין צור כאלקינו : שמואל א ב, ב.
 וגם אמנה אחותי בת אבי היא : בראשית
 כ, יב.

דאבא יסד ברתא : זח"ג רמת, א. רנו, ב.
 רנת, א. ת"ו תכ"א (סא, ב).

הי בחכי יסד ארץ : משלי ג, יט.
 ועי בוזהר בפ"י אחותי בת אבי : זח"ג ק, ב.
 וראה ביאוריו לאדהמ"צ שם (פא, ג).
 ביאוריו להצ"צ שם (ע' תל).

אשה כי תזרע כו' אשה מזרעת תחילה :
 ויקרא יב, ב. ברכות ט, א.

עמוד יב.

להבין שרשי הדברים : גנפם בשינויים בלקו"ת
 שה"ש מב, ב. ובספ"ה"מ הנחות הר"פ ע'
 קסה.

דבטל דבר בטלה אהבה : אבות פ"ה מט"ז.
 לפי שכלו יהולל איש : משלי יב, ת.

עמוד יג.

קטן אין לו מחשבה : כלים פ"ז מט"ו.
 חולין יב, ב.
 מבשרי אחזה : איוב יט, כו.

עמוד יד.

דורו של אנוש היו ניוונין בחסדו באלף
 האי : ראה פסחים קיה, א. והערת כ"ק
 אדמו"ר שליט"א בספ"ה"מ תש"ד ע' 150.
 והימים ימי ביכורי ענבים וא"י בוזהר : במדבר
 יג, כ. זח"ג קנת, ב.

עוד כל ימי הארץ : בראשית ת, כב.
 המשפילי לראות בשמים ובארץ : תהלים
 קיג, ו.

אני ה' לא שנית : מלאכי ג, ו.

לכבודי בראתיו : ישעי מג, ז.
 אל"ך ה' נפשי אשא : תהלים כה, א. וראה
 הערת כ"ק אדמו"ר שליט"א בספ"ה"מ
 הישית ע' 53.

אין נפשי לעם הזה : ראה ירמי טו, א.
 וראה לקו"ש ח"ב ע' 456.

דיש לך אדם שממונו חביב עליו מגופו :
 ברכות סא, ב. ובכ"מ.

עמוד יו.

אנכי ה' אלקיך : שמות כ, ב. דברים ה, ו.
 שבכל יום יהי בעיניך כחדשים : ספרי
 ופירש"י ואתחנן ה, ה.

דכל היושב וקורא ושונה : תדאר רפ"ח.
 ע"פ כי יד . . . שאין השם שלם : ראה
 תנחומא סיפ תצא. רש"י בשלח יו, טו.

תמתי . . . תאומתי : שהש"ר עה"פ.

אם הבנים שמחה : תהלים קיג, ט. וראה
 זח"א ר"ט, א. והערת כ"ק אדמו"ר שליט"א
 בספ"ה"מ תש"ד ע' 52, ובספ"ה"מ תש"ט
 ע' 112.

עמוד יא.

כידוע בענין בת היתה לאברהם : ב"ב טו, ב.
 וראה זהר חדש חוקת (נא, ד). וראה ג"כ
 ת"א משפטים עט, א. לקו"ת דרושים לש"ש
 טו, א. ובכ"מ.

מה יפו פעמין בנעלים בת נדיב : שה"ש
 ה, ב. וראה חגיגה ג, א.

רבות בנות עשו חיל : משלי לא, כט.
 אשה יראת ה' : שם לא, ל.
 כאמה בתה : יחזקאל טו, מה.

יפה כלבנה ברה כחמה : שה"ש ה, י.
 מצות ה' ברה : תהלים יט, יט.

כשושנה בין החוחים : שה"ש ב, ב.
 בסי' דנעוץ תחילתו בטופן דוקא : פ"א
 מ"ז.

(א) וראה תניא פ"מ בהגה"ה אחרונה.
אגה"ק סכ"ו. ובכ"מ.

עמוד יז.

ובחכמה זוקא אתברירו : ראה. זח"ב רנד,
ב. ע"ח שייח פ"ה ועוד. מבו"ש ש"ה
ח"א פ"ב. וראה הערת כ"ק אדמ"ר
שליט"א בספ"מ תשי"ח ע' 206.

והחכמה מאין תמצא : איוב כה, יב. וראה
ג"כ הוספות להערות וציונים לס' או"ת
להה"מ דף י, א.

והבדלתם בין הבהמה הטהורה : ויקרא כ,
כה.

זאת התורה כו להבדיל בין קודש לחול :
ראה ויקרא י, י, יא, מז ואילך.

עמוד יח.

וע"כ אמר בזוהר דבחי' נו"ה נקי' בדי ערבות :
ראה זח"א רסב, א. זח"ג קצג, ב. לקו"ת
שה"ש כו, ד. ובכ"מ.

שאמר אילפא כל ברייתא דלא פשיטנא לה
ממתניתין : ראה תענית כא, א.

עד שהי' להם תיר' או ת"ש סדרים בברייתות
כידוע בדברי רז"ל : ראה חגיגה יד, א.

וחבך ותפול לפני רגליו : ראה אסתר ה, ג.
וראה לקו"ת בלק ע"א, ג. ובכ"מ.

וכמ"ש בזוהר דבגלותא מטי בחי' רגליו
ברגליו : זח"ב רנה, א. וראה אגה"ק
ס"ט ובכ"מ.

וידוע דבחי' ז"א . . . מקנן ביצירה : ראה
ת"ז ת"ו ו (כג, א). ת"י לח (עט, א).
וראה מק"מ זח"ב רכ, ב. נצוצי אורות
זח"ג ק"ז, א. תניא פליט. ובכ"מ.

ברשב"י שהי' מקשה כ"ד קושיות : אוצ"ל
ברשב"ל, ראה ב"מ פד, א. וראה שבת
לג, ב.

עמוד טו.

הליכות עולם לו : חבקוק ג, ו.

הליכות אלי : תהלים סח, כה.

כמ"ש בע"ח דכדי שיומשך בחי' הקו : ש"א
ענף ב. ובכ"מ.

שהן בחי' טורי חשוכא : ראה זח"ג רת, ב.
רמ"ב, ב. וראה ביאור"ז שם. לקו"ת

מסות פו, ג. שם דרושים לשמ"ע פו, ד.
ישת חושך סתרו : תהלים יח, יב.

מגלה עמוקות מני חושך : איוב יב, כב.
בשמים ובארץ אני מלא : ראה ירמ"י כג,
כה.

עיניך פקוחות על כל דרכי בנ"א : ירמ"י
לב, יט.

מהי מעצדי גבר : תהלים לו, כג. משלי
כ, כד.

דאין אדם נוקף אצבעו למטה : חולין
ז, ב. ובכ"מ.

ותירוץ הקושי' ידיעה ובחירה : ראה בארובה
לקר"ש ת"ז ע' 365 ואילך, ובהנסמן שם
(ע' 367 וע' 368).

עמוד טז.

ידע ימה בחשיכא : דניאל ב, יב.

והייתם כאלקים יודעי טו"ר : בראשית ג, ה.
ויאמר ה' אל הנחש : בראשית ג, יד.

ויאמר אלקים אל בלעם : במדבר כב, יב.
דט על כל גוים : תהלים קיג, ד.

המגביהי לשבת : שם קיג, ה.
דאורייתא מח"ע נפקת : זח"ב פה, א. קכ"א, א.

ויאמר אלקים יהי אור דחכמה : ראה הערת
כ"ק אדמ"ר שליט"א בספ"מ תשי"ג
ע' 164.

המשנה שנקי' מתניתין מלכתא : ביצה כה, ב.
דמשנה בבריאה ותלמוד ביצירה : שער

המצות וסעודה"צ פ' ואתחנן. פ"ח שער
הנהגת הלימוד. וראה ת"ז בהקדמה (יד,

עמוד יט.

יוצר אור ובורא חושך: ישעי' מה, ז.
וראה פע"ח שער הק"ש פ"א. שער הכוונות
ענין כוונת יוצר. מ"ח מס' תפלת הבריאה
פ"א מ"זח.

במחשכים הושיבני זה תלמוד בבלי: סנהדרין
כה, א.

עמוד כ.

שבע נערות הראויות: אסתר ב, ט.

עמוד כא.

חכים ולא בחכמה ידיעא: ת"ז בהקדמה ד"ה
פתח אליהו.

חכמה מוחא: ת"ז בהקדמה שם.
יהי אור ואמר בווהר אור חכמה קדמאה:
ראה הערת כ"ק אדמו"ר שליט"א בספה"מ
תשי"ג ע' 164.

לפי שראשית גילוי אוא"ס הוא בחכמה:
ראה ע"ח ש' דרושי אביע"ע פ"א. שער
היחוד והאמונה פ"ח ואל"ך. ובכ"מ.

אם הבנים שמחה: תהלים קיג, ט. וראה
הערת כ"ק אדמו"ר שליט"א בספה"מ תשי"ד
ע' 52 ובספה"מ תשי"ט ע' 112.

דאיהו וחיוהי וגרמוהי ג"כ חד: ת"ז בהקדמה
לפני ד"ה קום יחזקאל.

דלא קאים אינש אדעתי' דרביי: ע"ז ה, ב.

עמוד כב.

מ"ש במ"ח דכשא' יוצר אור צריך למשמש
בתפלה ש"י: מס' תפילת הבריאה פ"א
מ"זח.

בתולה ואיש לא ידעה: בראשית כה, טו.
בתולות אחרי: תהלים מה, טו.

עמוד כג.

לתבונתו אין מספר: תהלים קמו, ה.
כמ"ש בווהר דרוח אייתי רוח: זח"ב קסב,
ב. וראה אוה"ת בראשית רפז, א.
אם ישים אליו לבו: איוב לה, יד.

דהאומר אין לי אלא תורה: יבמות קט, ב.
וראה אגה"ק ס"ה (קה, ב) ובליקוט
פירושים ומ"מ שם. לקו"ת ויקרא ה, א.
כידוע בפ"י אחד א"ח דלית: ראה פע"ח
שער הק"ש פ"ב.

דאין לך טיפה היורדת מלמעלה: ראה זח"ג
רמו, ב. וראה לקוטי הגהות לתניא ע'
קמה.

עיניך יונים: שה"ש א, טו.

לאסתכלא ביקרא דמלכא: ראה זח"ב רמו, ב.

עמוד כד.

אורייתא בלא דו"ר לא פרחא לעילא: ת"ז
תי יו"ד (כה, ב). וראה תניא פל"ט ופ"מ.

התפילה שנק' סולס: ראה זח"א רסו, ב.
זח"ג רמג, א. שו, ב. ובכ"מ.

לא דאית לך צדק ידיעא: ת"ז בהקדמה ד"ה
פתח אליהו.

כגזנא כו' אוף הכי איהי: זח"ב קלה, א.

עמוד כה.

ויקרא שמס אדם: בראשית ה, ב. וראה
שם א, כו ואל"ך.

בינה דאצ"י שנק' אם הבנים: ראה הערת
כ"ק אדמו"ר שליט"א בספה"מ תשי"ד ע'
52 ובספה"מ תשי"ט ע' 112.

כאמה בתה: יחזקאל טו, מד.
דאימא עילאה אוזיפת מאנאה לברתא: זח"א
ב, א.

ראוה בנות ויאשרוה: ראה משלי לא, כח.

אהי אשר : שמות ג, יח. וראה סידור קנת,
 ב. דרך חיים נט, א. מים רבים תרלו
 ס"פ ק"א. ובכ"מ.

ברה כחמה : שה"ש ו, י.

מצות ה' ברה : תהלים יט, ט.

בתולות אחריה רעותיה מובאות לה : תהלים
 מה, טו.

עמוד כו.

אשת חיל עט"ב : משלי יב, לא. וראה אוהית
 בראשית מ, ב ואילך.

שנעוץ תחילתן בסופן : סי' פ"א מ"ז.

באשרי ויאשרוני בנות : ראה בראשית ל, יג.
 אשריכם זורעי : גדפס בשינויים בספה"מ
 הנחות הר"ם ע' קעו, ושם מתחיל :
 ונוגשייך צדקה. וראה ג"כ אוהית נ"ך
 כרך ב' ע' תשצא. אוהית אחרי ע' פא.
 אוהית בהעלותך ע' שצו.

אשריכם זורעי על כל מים : ישע"י לב, כ.
 והנה תחילה צריך להבין פ"י זריעה : בכל
 הבא להלן ראה ג"כ בארוכה תו"א שמות
 ד"ה הבאים ירש ובאוריו וד"ה ויהי
 בשלת. תו"ח ואוהית שם. ובכ"מ.

כידוע בענין עגלה ערופה : סוטה מו, א.
 דהנה בעוה"ב יש ב' דעות : ראה בארוכה
 בתשובות וביאורים מכ"ק אדמו"ר שליט"א
 סי' ח וש"נ. וראה ג"כ דרמ"צ יח, ב.
 דאיתא בגמרא שעוה"ב אין בו לא אכילה
 ושתי' : ברכות יו, א.

עמוד כז.

שבג"ע נשמות יושבין ונהנין : ברכות שם.
 ומה הנשמה ממלא : ראה ברכות י, א. מדרש
 תהלים ר"ס קג.

אתה עשית : ישע"י לו, טו. ירמ"י לב, יז.
 נחמ"י טו, ו.

ואתה מחיה את כולם : נחמ"י שם. וראה
 שער היחוד והאמונה פ"ב.

ובחי' סוכ"ע אינו כמו שסוברים העולם :
 ראה ג"כ תניא פמ"ח. ובכ"מ.
 ונגולו כספר השמים : ישע"י לד, ד.

עמוד כח.

וזרעתי לי בארץ : הושע ב, כה.

ימי שנותניו בהם ע"י שנה : תהלים צ, י.

ששכר מצוה בהאי עלמא ליכא : קידושין לט,
 ב. וראה אגה"ק ס"ג ובליקוט פירושים

ומ"מ שם.

כידוע שטעמי מצות לא נתגלו עתה : ראה
 אגה"ק סי"ט. ובכ"מ.

כי שמש ומגן ה' אלקים : תהלים סה, יב.
 וראה שער היחוד והאמונה פ"ד ואילך.
 תו"א בראשית ד, ד ואילך. ובכ"מ.

ולעתיד יוציא הקב"ה חמה מנרתקה : גר"כ
 ת, ב. ע"ז ג, ב. וראה תניא פכ"ו.
 ובכ"מ.

חייב אדם לברך מאה ברכות : מנחות מג, ב.
 במדבר פי"ה, יז. תנחומא קרח יב, זח"ג
 קעט, א. וראה תו"א תולדות יח, ג.
 יתרו ע, ב. לקו"ת עקב טו, א. ובכ"מ.
 ששורש התיבה של אחבה הוא אבה :
 ראה ג"כ תו"א מקץ לט, ג. לקו"ת נשא
 כו, ב. ספר החקירה להצ"צ צב, א.
 ולא אבה ה' אלקיך : דברים כג, ו.

עמוד כט.

בכל לבבך בשני יצריך : ברכות נד, א.
 במסירת הרצון שנקי בחי' נפש : ראה
 בארוכה לקו"ש ח"ב ע' 456.

אנכי מי שאנכי : ראה זח"א קסו, ב. זח"ג
 רנו, ב. לקו"ת פינחס ט, ב. שם ראה
 לא, ד.

כידוע ומבואר בל"א בארוכות : תניא פמ"א,
 פמ"ט.

והנה ידוע (ומבואר בל"א) : תניא פמ"ט.
 וראה ג"כ תו"א שמות הנסמן לעיל בריש

שכולם בחכמה עשית : ראה ג"כ תניא פליה בהגה"ה.

בהנחל עליון גוים : דברים לב, ח ואילך. וראה ג"כ ביאוריהו להצ"צ ע' רמז. אוה"ת האוינו ע' א'תרס.

במס"נ באחד : ראה ב"ח או"ח סי' סא. פע"ח שער הק"ש פי"ב.

גלו לאדום שכניה עמהם : ראה מגילה כט, א (ועיי' שם). מכילתא שמות יב, מא. ספרי במדבר י' לה. לה, ד. ירושלמי תענית פ"א ה"א. וראה לקו"ש ח"ו ע' 210, ח"א ע' 50. תניא פי"ו ובליקוט פירושים ומ"מ שם.

וזה נקי בחי' ערלה : ראה בארוכה בדרמ"צ מצות מילה ד, ב ואילך. סידור קמה, א ואילך. ובכ"מ.

מי יעלה לנו השמימה שר"ת מילה וס"ת הוי" : ת"ז בהקדמה בתחילתו. תכ"ב (סה, ב. סו, א). תי' ע' (קלא, א). וראה תו"א לך לך יג, ב. מקץ לא, ג אוה"ת לך לך כרך ד' ע' תשכה ואילך.

חיל בלע ויקיאנו : איוב כ, טו. וראה ספה"מ הנחות הר"פ הנסמן לעיל בריש המאמר. תו"א תולדות כ, ג. אוה"ת שם קנה, א. שערי אורה פו, ב ואילך. ובכ"מ.

וכמו שעיר המשתלח : ראה בארוכה בספה"מ הנחות הג"ל. אוה"ת אחרי ע' פ ואילך. אוה"ת דרושים ליוהכ"פ ע' איתקסח ואילך. להלן ד"ה להבין מעט מזעיר ענין שעיר המשתלח.

וע"ז יעקב אע"ה שלח לעשיו : ראה תו"א וישלח כה, ג. תו"ח ואה"ת שם. ובכ"מ.

אפי' בתקופת תמוז קרירא ל" : שבת נג, א. וראה ג"כ אוה"ת וישלח כרך ה' תתמא, ב ואילך. ויחי כרך ו' תתשכב, א. דרושים לשמ"ע ע' איתתסו. האוינו ע' איתרסו. לקו"ש ח"א ע' 155 ואילך.

המאמר (נג, ד). תו"א יתרו ע, ד. שערי אורה צב, א. ובכ"מ.

ואתם תהיו לי ארץ חפץ : ראה מלאכי ג, יב.

שישראל נקי ראשית תבואתה : ראה ירמ"י ב, ג.

שישראל עלו במחשבה עליונה : ראה ב"ר פ"א, ד. זח"א כד, א. ת"ז סוף ת"י ו (וניצוצי זהר שם). וראה לקו"ת שה"ש יט, א. ובכ"מ.

אחור וקדם למע"ב : ראה ברכות סא, א. ב"ר ת, א. ויק"ד יד, א.

רט על כל גוים ה' : תהלים קיג, ד. וראה לעיל ד"ה ששים המה מלכות. תו"א מקץ לה, ד. וארא נו, א. ובהנסמן בספר הערכים — חב"ד כרך ב' ע' רעח ואילך. המגביהי לשבת המשפילי לראות : תהלים קיג, ה ואילך.

ונגולו כספר : ישע"י לד, ד. וישע ה' אל הבל : בראשית ד, ד. ובלשון הקבלה נקי ש"ע נהורין : ראה זח"ג קכה, ב. ע"ח שער א"א פי"ד.

ובכל הנ"ל יובן הפ"י המשך הפסוק : ראה בהנסמן לעיל בריש המאמר.

כידוע ומבואר במ"א באריכות : ראה ג"כ סידור קנו, א.

ונהר יוצא מעדן : בראשית ד, י. וראה זח"ב קכג, ב. ובכ"מ.

ועדן הוא בחי' חכמה : ראה פרדס שע"כ וקה"י בערכו.

להשקות את הגן הוא בחי' מלכות : ראה פרדס שע"כ בערכו.

עמוד ל.

היינו מים הזדונים : ראה זח"ב ו, א. אוה"ת ג"ך הנסמן לעיל בריש המאמר (ע' תשצא).

עמוד לא.

הלא אח עשו ליעקב: מלאכי א, ב.
ונתתי לך מהלכים בין העומדי: זכרי ג, ז.
וימי שנותינו בהם שבעים שנה: תהלים
צ, י.
יוצר משרתים ואשר משרתיו: נוסח ברכות
ק"ש. וראה טווא"ח סי' נ"ט.

עמוד לו.

וימררו את חייהם בחומר ובלבנים: שמות
א, יד.
כנודע בענין נעילת יו"כ: ראה ג"כ סידור
רמט, ג ואילך. אוה"ת אחרי ע' פו. אוה"ת
ראה ע' תשכב. ובכ"מ.
כד אתכפיא טט"א אמתלק יקרא דקוב"ה:
ראה זח"ב קכה, ב. קפד, א. וראה תניא
פכ"ז ובלקוט פירושים ומ"מ שם.

הפיל פור הוא הגורל: אסתר ג, ז.
ויתנצלו בניי את עדים: שמות לג, ו. וראה
שבת פה, א.

שעיר א' לה' ושעיר א' לעוזל: ראה ויקרא
טו, ת. וראה לעיל סד"ה אשריכם זורעי
על כל מים, ובהנסמן במ"מ שם. ובהבא
להלן ראה ג"כ תו"א צה, ד. סידור רפג, א
ואילך, ובכ"מ.

עמוד לח.

חוצפא מלכותא בלא תגא: סנהדרין קה, א.
שממית בידיים תתפש: משלי ל, כת. וראה
הערת כ"ק אדמו"ר שליט"א בספה"מ תשי"ד
ע' 85.

להשיב את גמולו בראשו: ע"פ נוסח ברכת
ועל הנסים. וראה עובדי טו.
חייב אינש לבטומי בפורי: מגילה ז, ב.
וראה הערת כ"ק אדמו"ר שליט"א בספה"מ
תשי"ח ע' קו.

ובבואה לפני המלך: אסתר ט, כה. וראה
תו"א מג"א צו, א.

וקבל היהודים: נדפס (בתוס' הגהות) באוה"ת
מג"א ע' בישמת. קיצורים נדפסו באוה"ת
שם (הוספות) ע' מ.

וקבל היהודים את אשר החלו: אסתר ט, כג.
וודו"ל את אשר החלו כו' מה שכבר החלו
במ"ת: ראה שבת פה, א. וראה גם רד"ה
וקבל היהודים תרפ"ז.

שאמר ישראל נעשה ונשמע: שמות כד, ז.
בשעה שהקדימו ישראל נעשה לנשמע:
שבת פה, א.

וכמ"ש רוח אייתי רוח: זח"ב קסב, ב.
וראה אוה"ת בראשית רפז, א.
כי חפץ חסד הוא: מיכה ז, יח.
חיוהי וגרמוהי: ת"ז בהקדמה לפני ד"ה
קום יחזקאל.

עמוד לב.

וכמ"ש בע"ח כשעלה ברצונו הפשוט: שער
א' ענף ב.
מבשרי אחזה אלוה: איוב יט, כו.

עמוד לד.

חמרא וריחא: יומא עו, ב.
מה הנפש ממלא את כל הגוף: מדרש
תהלים ר"ס קב ברכות י, א.

עמוד לה.

וירד ה' על הר סיני: שמות יט, כ.
על כל דיבור ודיבור פדחה נשמחן: שבת
פה, ב.

עמוד לו.

אנכי ולא יהי' לך מפי הגבורה שמענו:
מכות כה, א.

עמוד לפ.

ובבואה לפני המלך : אסתר ט, כה. וראה
 תו"א מג"א צו, א. ובכ"מ.
 נקבה חסובב גבר : ירמי לא, כב. וראה
 אוה"ת בראשית מ, ב.
 וא"ח ע"ב : משלי כד, יב.

צומו עלי שלשה ימים : ראה אסתר ד, טו.
 ובכן אבא אל המלך : אסתר ד, טו.
 כשזה קם זה נופל : מגילה ו, א. רש"י
 תולדות כה, כג.

עמוד מא.

ותכתוב אסתר : אסתר ט, כט.
 כי הנה ת"ו פירושו הוא רושם : ראה
 יתקאל ט, ד. זח"ג קתה, ב.
 שאל מכל המקובלים : ראה ג"כ תו"א מג"א
 צט, ב. קכ, ד. אוה"ת מג"א ע' בישיו.
 שהערים המוקפים חומה דוקא מימות יהושע
 ב"נ : מגילה ב, ב. וראה ג"כ אוה"ת
 הוספות למג"א ע' מד.

וקבל היהודים עליהם ועל זרעם : אסתר
 ט, כז.

כל המועדי' בטליו לע"ל : מדרש משלי
 ט, ב.

ה' י' לוך לעולם ועד : שמות יט, ח. וראה
 אוה"ת תבוא ע' התשכט. ג"ך ע' התקח
 ואילך.

כל הנביאים בטליו לעתיד : ירושלמי מגילה
 פ"א ה"ה : הנביאים והכתובים עתידיים
 להבטל ומגלת אסתר והלכות אין עתידין
 ליבטל. וראה תו"א מג"א צ, ד. אוה"ת קרח
 ע' תרסא. אוה"ת הוספות למג"א ע' מה
 ואילך. ובכ"מ.

עמוד מ.

פני משה כפני חמה : ב"ב עה, א. וראה
 ג"כ אוה"ת ואתחנן ע' צג ואילך.
 כי כל בשמים ובארץ דאחיד בשמיא וארעא :
 דה"א כט, יא. זח"א לא, א. ז"ח קג, ב
 ונצוצי זהר שם.

שבעה נערות הראויות לתת לה : ראה אסתר
 ב, ט. וראה תו"א מג"א ק, ב. לעיל
 ביאור ששים המה מלכות בקסע המתחיל :
 וביאור הענין וכו' שבחי הכלים.

לא בקשה אסתר דבר : ראה אסתר ב, טו.
 וראה תו"א מג"א ק, ד. אוה"ת ג"ך
 כרך ב' ע' התקטו.

ובהגיע תור נערה ונערה : אסתר ב, יב.
 וראה אוה"ת מג"א ע' בירפ.

ומרדכי יושב בשער המלך : אסתר ב, יט.
 כא. וראה ג"כ דרמ"צ קנט, א.

מרדכי הוא מרי דכ"י : חולין קלט, ב.
 אחשוורוש שהוא אח"ש וראש : ראה תו"א
 מג"א קיח, א. אוה"ת מג"א ע' בירסא,
 בירסד.

ותשא חזן וחסד לפניו : אסתר ב, יז.
 ליהודים היתה אורה : אסתר ה, טו. וראה
 ספר הערכים חב"ד כרך ד' ע' א ואילך.

נער לא ימיש מתוך האהל : שמות לג, יא.
 וראה ג"כ אוה"ת חשא ע' ביכה.
 ונתת מהודך עליו : במדבר כו, כ.
 דקיימי סיהרא בשלימותה : זח"א קנ, א.
 אני חומה : שה"ש ת, י. וראה פסחים פז,
 א. לקו"ת ואתחנן י, א.

עמוד מב.

ויתנצלו בניו : שמות לג, ו. שבת פה, א.
 וימדרו את חיייהם : שמות א, יד.
 כמבואר כ"ז ביחזקאל : פרק טו ואילך.
 נלכה ונשובה : ראה במדבר יז, ד.
 זכרנו את הדגה : במדבר יא, ה.
 וכמבואר במדרש שאמרו רבש"ע מה נשתנו
 אלו מאלו : ילקוט ראובני שמות יד, כו.
 זח"ב קע, ב.

הוא עלה וירד : ראה משלי ל, ד.

ואם צדקת : איוב לה, ז. הן לגדודיו אין מספר : ראה איוב כה, ג. וראה תניא פמ"ו.

עמוד מו.

אשר עוונתיכם מבדילים : ראה במדבר יד, לד. שכפה הר כניגית : שבת פה, א.

עמוד מו.

עד שלא נברא העולם הי' הוא ושמו בלבד : פדר"א פ"ג. וראה בארוכה לקו"ת בהר מא, ג. אוה"ת יתרו ע' תתלט. וראה ג"כ ספה"מ באתי לגני ע' כד וע' ר.

עמוד מד.

ענין וסי' העבודה : גופס ג"פ במאה. שערים מ, ב. ובגנזי נסתרות אור רב ע' מה. וראה אוה"ת תצוה ע' א'תרכו. וראה במכתב אדמו"ר הרשב"ב נ"ע הגופס בסי' מגדל עז. (כפ"ח. תש"מ) ע' קמ : בכתבים ישנים נמצא ענין העבודה ע"ד החסידות . . . ושם צריכים להשכיל ולהתחכם לידע הכונה.

איהו וחיהו וגרמוהי חד : ת"ז בהקדמה לפני ד"ה קום יחזקאל. אתה הוא דמייחד לון ומקשר לון : ת"ז בהקדמה ד"ה פתח אליהו.

עמוד מז.

אדם אדמה לעליון : סי' עשרה מאמרות מאמר אכ"ח ח"ב פל"ג. ובכ"מ.

עד"מ זיו השמש מהשמש : ראה תניא פל"ג. שער היחוד והאמונה פ"ג. ובכ"מ.

שנתאוהה הקב"ה להיות לו דירה בתחתונים : ב"ר ספ"ג. במדב"ר פי"ג, ו. נתחומא נשא סז. וראה לקו"ת קדושים כט, ד. ובכ"מ. ובע"כ אתה חיי : אבות ס"ד מט"ו.

אני הי' לא שניתו : מלאכי ג, ו. וכנודע . . . שזהו נקי אור ולא שפע : ראה ספר הערכים — חב"ד כרך ב' ע' תמא ואילך.

אם רץ לבך שוב : סי' פ"א מ"ח. ת"ז בהקדמה (ז, א). וראה אוה"ת יתרו ע' תתקעה, תתקפא.

שזהו עיקר ההפרש בין דעת הפלוסופים : ראה ספר הערכים — חב"ד כרך ב' ע' רעט ואילך.

עמוד מה.

וכל צמא לכו למים : ישעי' גה, א. ואין מים אלא תורה : ב"ק יז, א. דמחע"נ : חז"ב פה, א. קכא, א.

עמוד מה.

כידוע בענין עולם התווה . . . ומיעוט הכלי : ראה מבוי"ש ש"ב ח"ג פ"ו. תוי"א נח ט, ג. ובכ"מ.

אגידה ואדברה עצמו מספר : תהלים מ, ו. וראה הערת כ"ק אדמו"ר שליט"א ב"רה מזמור שיר ליוה"ש לאדהמ"צ (ברוקלין תשס"ז) ע' 14.

עמוד מה.

כלים מכלים שונים : אסתר א, ז. כל האומר אין לי אלא תורה : יבמות קט, ב. וראה אגה"ק ס"ה (קת, ב) ובליקוט פירושים ומ"מ שם. לקו"ת ויקרא ה, א.

את השמים ואת הארץ אני מלא : ירמי' כג, כד.

ולית אתר פנוי מיני' ממש : ת"ז תנ"ז (צא, ב). תי' ע' (קכב, ב).

וכמ"ש בלקו"א שעיקר החיות הוא מבחי'

מראי מקומות וציטוטים

רמט

שהוא לשון בהלו נרו: ראה איוב כט, ג. וראה ג"כ לקו"ת נצבים ואוה"ת חנוכה הנסמן לעיל. תו"א וישב ל, א. שמות גד, ב. ובכ"מ.

עמוד נא.

שאינ עומדין להתפלל אלא מתוך כבוד ראש: ברכות ל, ב. וזבחי אלהים רוח נשברה: תהלים נא, יט. וראה תניא פ"ז ובליקוט פירושים ומ"מ שם. שלא עשני גוי ועבד ואשה שהן ג' קליפות: ראה ג"כ מאה שערים מה, א ואילך. והנה סולט . . . שפי" בזהר שקאי על כל ס' התפילה: בראשית כה, יב. זח"א רסו, ב. זח"ג רמג, א. שו, ב. ת"ז תמ"ה. וראה אוה"ת שה"ש ע' שיט.

עמוד נב.

מים רבים לא יוכלו: ע"פ שה"ש ה, ז. רעבים גם צמאים נפשם בהם תתעטף: תהלים קז, ה.

עמוד נג.

ענין לשון הקודש: ג' נדפס ג"כ (בשינויים קלים) בס' מאה שערים לב, ב. ולכללות המאמר ראה ג"כ ד"ה מה שמצינו בזהר — בס' מאמרי אדה"ז הקצרים (ערך תורה). ספה"מ אתהלך לאזניא ע' ג. באחד מהכ"י (בוכ מס' 381) רשום בסיום מאמר זה (וכפי הנראה הוא הוספה מהמעתיק): ונשמע מאדמו"ר ג"ע אשר חכמת הדקדוק לא נשפע מלמצי בשלימותה. ע"כ. וכמו בהמגיד של ב"י שאמר לו פסוק אחד שלא כמו שנכתב: ראה מגיד מישירים פי' נצבים.

שמאי והלל אלו ואלו דא"ח: עירובין יג, ב. ואשים דברי בפיך: ישע"י נא, טו. רוח ה' דיבר בי: ראה שמואל ב כג, ב. תען לשוני אמרתך: תהלים קיט, עב. וראה תו"א יתרו סו, ב. לקו"ת שה"ש מד, ב. ובכ"מ.

וכמ"ש המגיד להרב"י: מגיד מישירים להב"י בכ"מ. שמשא קבל תוי מסיני בכל פרטי הדינין אשר עתידין להתחדש: בסו"ס מאה שערים (שם ג' נדפס מאמר זה) נדפס הערת כ"ק אדמו"ר שליט"א ע"ז וז"ל: ראה מגילה יט, ב. ירוש' פאה פ"א ה"ד. תו"כ ר"פ בהר. ובכ"מ. קו"א (קנט, ב). וראה ס' המאמרים ה' ש"ת ע' 116 במקומות המסומנים בהערה ד"ה וכל מה. ע"כ. מי שתורתו אומנתו פטור מן הק"ש: שבת יא, א.

וכמו ר"י שה"י מצלי פ"א ל' יוס: ר"ה לה, א.

וכן רשב"י פ"א לשנה: רבינו יונה לרי"ף ברכות ה, א. בחד קטירא אתקטירנא: ראה זח"ג רפת, א. רצב, א.

עמוד מד.

ואין מלך בלא עם: בחיי וישב לח, ל. ובכ"מ. וראה שער היחוד והאמונה פ"ו. אשה יראת ה': משלי לא, ל.

עמוד נ.

פסוד"ז שנקי' זמיר עריצים: ראה ישע"י כה, ה. וראה לקו"ת נצבים נא, ד. אוה"ת חנוכה תתקלה, א ואילך. ובכ"מ. רוממות אל בגרונו: תהלים קמט, ו. חולשא דגופא ודגופא דנפשא: ראה זח"א קמ, ב. קפ, ב.

ב' פעמים הוי' ופטיק סעמא בגווייהו : שמות
לה, ו. זח"ג קלח, א.
את השמים ואת הארץ אני מלא : ירמי' כג,
כד.
מלא כל הארץ כבודו : ישעי' ו, ג.

עמוד נה.

אני ה' לא שניתי : מלאכי ג, ו. וראה
תניא פ"כ ובליקוט פירושים ומ"מ שם.
שער היחוד והאמונה פ"ג ואילך.
כי שמש ומגן ה' : תהלים פד, יב.
כחדו' קמצי"י דלבושא מיני' ובי' : ב"ר
פכ"א, ה. וראה תניא ספכ"א ובליקוט
פירושים ומ"מ שם.

עמוד נו.

בצלמנו כדמותנו : בראשית א, כו.
רבות עשית : תהלים מ, ו.

עמוד נז.

כולם בחכמה עשית : תהלים קד, כד, וראה
תניא פ"ב בהגה"ה ובליקוט פירושים
ומ"מ שם.
אגידה . . . לשון המשכה : ראה ג"כ הערת
כ"ק אדמו"ר שליט"א בדי"ה מזמור שיר
ליוה"ש מאדמה"צ (ברוקלין תשס"ז) ע' 14.
דבר אי לזור : סנהדרין ת, א.
ידבר עמים תחתנו : תהלים מז, ד.
ישראל לא ידע : ישעי' א, ג.
הקול קול יעקב : בראשית כו, כג. וראה תניא
ספלי"ו.
כל הקורא בתורה . . . כנגדו : תדא"ר רפי"ה.

עמוד נח.

לכל תכלה ראיתי קץ : תהלים קיט, צו.
דהנה יש ב' מיני רצון : ראה ג"כ תוי"א

בענין חכמת הקבלה שהנה מבואר בפרדס :
קטע ממאמר זה מובא במכתב כ"ק
אדמו"ר שליט"א הגדפס בלקו"ש ח"י ע'
264 ומציין שם ע"ז : כנראה הכוונה למש"כ
בפרדס שער א פ"ט. ושם איתא כופר.
(חילוקם — ראה רמב"ם הל' תשובה
פ"ג.) — אבל, נוסף על מה שבמאמר
זה לא נחית להחילוקים דכופר, מין
ואפיקורוס, הנה רבנו הזקן — וכן
הנשיאים שלפניו ושלאחריו — אמר
מאמריו „בל"א ולא בלה"ק" (אגרת הקדש
סכ"ה, קמא, ע"א) — ולא תמיד כיוון
המעתיק הלשון בדקדוק בהעתקתו ללה"ק.
ע"כ בלקו"ש שם.

מאמר זה נמצא ג"כ בבוך מס' 381
ובסוף המאמר שם רשום (וכנראה הוא
מהמעתיק שם) : וביאור ענין זה בארוכה
בכמה דוכתין וביותר בפנים מסבירות בסי'
תיח הגדפס בדרוש הכצעקתה כו' יעו"ש.
ע"כ.

אין אדם נוקף : חולין ז, ב. ובכ"מ.

עמוד נד.

ברח דודי : המאמר (בלא הביאור) גדפס ג"כ
(בשינויים ותוס' הגהות) באוה"ת שה"ש
ע' תשעט, וע' תשפד, ושם מתחיל :
היושבת בגנים. וראה ג"כ שם ע' תשע
וע' תשצד.

ברח דודי ודמה לך : שה"ש ת, יד.
טוב ודמה לך : שם ב, יו.
היושבת בגנים : שם ת, יג.
שכל ישראל יש להם חלק לעוה"ב : סנהדרין
צ, א.

שבעוה"ב אין בו לא אכילה : ברכות יו, א.
רצצה הקב"ה להיות דירתו בתחתונים : ראה
ב"ר ספ"ג. במדב"ר פ"ג, ו. תנחומא נשא
טו. תניא פלי"ו. לקו"ת קדושים כט, ד.
ובכ"מ.

עמוד פא.

דאבא יונק ממזל החי : ע"ח שער א"א
 ספ"ט. ובכ"מ.
 לפי שכלו יהולל איש : משלי יב, ת.
 כולם בחכמה עשית : תהילים קד, כד.
 וראה תניא פ"ב בהגה"ה.

עמוד פב.

אני ה' לא שניתי : מלאכי ג, ו.
 ואתה הוא עד שלא נברא : גוסח תפלת
 השחר.

שהדילוג הוא ברגל א' והקפיצה הוא בבי'
 רגלים : ראה לקו"ת שה"ש טו, ב.
 ששורש המצות המה בכתר תר"ך : ראה
 אגה"ק סכ"ט. פרדס ש"ח פ"ג.

עמוד פג.

שאמר ונעשה רצונו : ראה ספרי פיגחס
 כה, ת.

אשרי מי שבא לכאן ותלמודו בידו : פסחים
 ג, א.

שכר מצוה מצוה : אבות פ"ד מ"ב.
 נהנין מזיו השכינה : ברכות יו, א.
 כי קדוש גימטריי ת"י נימין כמבואר בזהרר :
 וח"ג קכה, ב. וראה לקו"ת שה"ש לו, ד.
 הסובל ומעלים עין : גוסח תפילת ימים
 נוראים (פיוט וכל מאמינים).

עמוד פד.

ר"א בן ערך ור"י כשה"י דורשין במעשה
 מרכבה : חגיגה יז, ב.

שאין אוא"ס שורה אלא באתר שלים
 כמבואר בזהרר : זח"א רטו, ב.
 כי בחכמה אחברירו : ראה זח"ב רנד, ב.

ויקהל פו, ד. והערת כ"ק אדמו"ר שליט"א
 בספה"מ תש"ט ע' 113.

שתוק כו' : מנחות כט, ב.
 כי אורייתא מחכמה נפקת : זח"ב פה, א.
 קבא, א.

נעוץ תחילתן בטופן : ס"י פ"א מ"ז.
 ימי שנותינו בהם שבעים שנה : תהלים
 צ, י.

חלק ה' עמו : דברים לב, ט.
 והחיות נושאות הכסא : בחיי תרומה כה, י
 בשם פד"א. וראה פד"א ספ"ד. שמו"ר
 ספכ"ג.

עמוד נט.

ועל דמות הכסא דמות כמראה אדם :
 יחזקאל א, כו.

וזאת התורה אדם : במדבר יט, יד.
 עוה"ב אין בו לא אכילה : ברכות יו, א.
 אשרי מי שבא לכאן ותלמודו בידו :
 פסחים ג, א.

עמוד ס.

שכר מצוה מצוה : אבות פ"ד מ"ב.
 שהחכמה נקי עדן : ראה פרדס שעה"כ בערכו.
 והחכמה מאין תמצא : איוב כה, יב. וראה
 הוספות להערות וציונים לסי' אור תורה
 להה"מ (הוצאת קה"ת) י, א.
 שאין המלאכים אומרים קדוש למעלה : תולין
 צא, ב.

עתידים צדיקים שיאמרו לפניהם קדוש : ב"ב
 עה, ב.

ענין י"ג טורי' דאפרסמונא זכיא : ראה
 תענית כה, א. ב"ר פס"ב, ב. זח"א קעו,
 א. ובכ"מ. וראה תו"א תרומה פא, א.
 לקו"ת שה"ש ב, ד. ביאה"ו לאדהמ"צ
 קית, ד.

עד דלא אכלתי : ראה ב"ק עב, א.
אך התירוץ לזה . . . בשליה : שער האותיות
עב, א. ועוד. לקו"ת להאריז"ל פ' עקב.

עמוד סז.

אלה המלכים אשר מלכו לפני מלך מלך :
בראשית לו, לא. דה"א א, מג.
בחכי אתברירו : ראה זח"ב רנז, ב. ע"ח
שייח פ"ה ועוד. מבו"ש ש"ה ח"א פ"ב.
אגה"ק סכ"ח. וראה הערת כ"ק אדמו"ר
שליט"א בספה"מ תשי"ח ע' 206.
ישראל עלו במחשבה : ראה ב"ר פ"א, ד.
זח"א כד, א. ת"ז סוף ת"י ו ונצוצי
זהר (מרגלית) שם. לקו"ת שה"ש יט, ב.
ובכ"מ.

אחור וקדם צרנתי : תהלים קלט, ה. וראה
ויק"ר פי"ד, א.
וזה שאמר רב ששת עד דלא אכילנא :
אוצ"ל : רב נחמן. ראה ב"ק עב, א.

עמוד סח.

באברהם שהכיר את בוראו : גדרים לב, א.
ובכ"מ.
פרעה האוחז באחורי עורף : ראה לקו"ת
להאריז"ל פ' וישב ור"פ שמות, פ"ע"ח
ה"ל פסח. ובכ"מ.
ובמורא גדול זו גילוי שכינה : דברים כו,
ה. ספרי שם.

ונק' בווהר מכלא דמהימנותא : ראה זח"ב
מא, א. וראה הערת כ"ק אדמו"ר שליט"א
בספה"מ תשי"ח ע' 166. אוה"ת ראה ע'
תשמ"ה.
אין התינוק יודע לקרות אבא : ברכות
מ, א. וראה דרמ"צ כג, א. ובכ"מ.
ושמרתם את המצות : שמות יב, יז. וראה
פסחים מ, א. אוה"ת ויקרא כרך ג' ע'
תשע.

ע"ח שייח פ"ה ועוד. מבו"ש ש"ה ח"א
פ"ב. וראה הערת כ"ק אדמו"ר שליט"א
בספה"מ תשי"ח ע' 206.

אלקים חשב מחשבות לבלתי ידח ממנו נדח :
ראה שמואל ב יד, ד.
ימי שנתינו בהם שבעים שנה : תהלים
צ, י.
ונק' בווהר מארי דאורייתא : ת"ז בהקדמה
(א, ב). ובכ"מ.

עמוד סה.

הנה ישכיל עבדי : ישעי' נב, יג.
עתידים צדיקים שיאמרו לפניהם קדוש :
ב"ב עה, ב.
ששת ימים : המאמר (בלא הביאור) גרפס
בשינויים ותוס' הגהות בלקו"ת צו יג, א.
ולכללות המאמר ראה ג"כ ד"ה זה בסידור
רפד, א. אוה"ת ויקרא כרך ב ע' תמו
ואילך. אוה"ת ראה ע' תשלה ואילך.

ששת ימים תאכל מצות : דברים טז, ח.
וביום השמיני עצרת תהי' לכם : במדבר
כט, לה.
בפסח מצרים לא היו אוכלים מצה אלא
ביום הראשון : ראה פסחים כח, ב. צו, ב.
ויאפו את הבצק עוגות מצות : שמות יב,
לט.

עמוד סו.

ופסח ה' : שם יב, כג.
על מצות ומורורים יאכלוהו : במדבר ט, יא.
הקרבן פסח אינו נאכל אלא עד חצות :
זבחים נו, ב. ובכ"מ.
כי לא על הלחם לבדו יחיי' האדם : דברים
ח, ג. וראה ג"כ תוי"א נח ט, ד. בשלח
סה, ד. לקו"ת מטות פא, ב. עקב יד, א
ואילך. ובכ"מ.

עמוד סט.

עמוד ער.

ועברתי בארמ"צ אני ולא מלאך : שמות יב,
יב. ספרי שם.

כמבואר בדברי הרמב"ם : כנראה יש כאן
טעות מעתיק. וראה פסחים מו, א. רמב"ם
הלי חומ"צ פ"ה ה"ג. טוש"ע או"ח ר"ס
תנט. ונו"כ שם.

עמוד ע.

עמוד עה.

ובנ"י הלכו ביבשה בתוך הים : שמות
יד, כט.

אפ"י יתוש קדמך : סנהדרין לה, א. ובכ"מ.
וזהו אחר וקדם : תהלים קלט, ה. וראה
ויק"ר פ"ד, א.

כל מה שיש ביבשה יש בים : חולין
קנו, א.

הוא הנק' בזהר מיכלא דמהימנותא : ראה
זח"ב מא, א. וראה הערת כ"ק אדמו"ר
שליט"א בספה"מ תש"ח ע' 166. אוה"ת
ראה ע' תשמד.

תוצא הארץ נפש כל חיה : ראה בראשית
א, כד.

אין התינוק יודע לקרוא אבא : ברכות מ, א.
ואני ה' לא שנית : מלאכי ג, ו.

תדשא הארץ : בראשית א, יא.
איהו וחיהו : ת"ז בהקדמה לפני ד"ה קום
יחזקאל.

כי נער ישראל : הושע יא, א.

עמוד עא.

וה' הולך ברוח קדים עזה : ראה שמות
יד, כא.

ושמרתם את המצות שצריכה שימור : שמות
יב, יו. וראה פסחים מ, א. אוה"ת ויקרא
כרך ג' ע' תשע.

ויהי הענן והחושך ויאר את הלילה : שמות
יד, כ.

ובמורא גדול זו גילוי שכינה : דברים כו,
ח. ספרי שם.

עמוד עב.

עמוד עו.

כי נער ישראל ואוהבהו : הושע יא, א.

כל מה שיש ביבשה יש בים : חולין
קנו, א.

עמוד עג.

שבעת ימים תאכלו : ראה שמות יב, טו.
ויקרא כג, ו.

כל הנחלים הולכים אל הים : קהלת א, ז.

היום הזה תאכלו מצות : ראה שמות יב, יד
ואילך. וראה פסחים כח, ב (ע"פ שמות
יג, ג).

וראה זח"א רלה, א. אוה"ת ג"ך ע'
איקה. ספה"מ תקס"ח ע' רטו ואילך.
המשך והחזים תרל"א לט, א ואילך.
ובכ"מ.

ושמרתם את המצות : שמות יד, יו.
ויותר יפלא למ"ש ויאפו את הבצק : שמות
יב, לט. וראה ג"כ סידור שא, א. ספה"מ
תקס"ט ע' מא.

תוצא הארץ נפש : בראשית א, כד. וראה
זח"ג רמו, ב.

תדשא הארץ : בראשית א, יא.
חיהו וגרמוהי חד : ת"ז בהקדמה לפני ד"ה
קום יחזקאל.

זח"ב רמו, ב.

קום יחזקאל.

חיהו וגרמוהי חד : ת"ז בהקדמה לפני ד"ה
קום יחזקאל.

עמוד עז.

שיש ב' בחי' שבתות : ראה זח"א ה, ב.
לקו"ת בהר מא, א.

כולם בחכמה עשית מלאה הארץ קניניך :
תהלים קד, כד.
המלך המרומם לבדו והמתנשא : גוסס ברכות
ק"ש.

לעשות את השבת לדורותם : שמות לא, טו.
מועדי ה' אשר תקראו אותם : ויקרא כג,
ד. ועוד.
אתם כתי' ואפי' שוגגי' : ר"ה כה, ב.
שבת קביעי' וקיימי' : ביצה יו, א. ברכות
מט, א.

עמוד עה.

אמר הקב"ה למשה מתנה אחת יש לי בבית
גנזי : שבת י, א.

כתר עליון איהו כתר מלי' : הקדמת ת"ז
ד"ה פתח אליהו.
שבחי' האצ"י בכלל נקי' הוי' : ראה שעי"ק
להרחיזי ח"ג שי"א. ע"ח שי"ג פ"א. שמ"ב
פ"א ואילך. ובכ"מ.

בראשית בשביל ישראל שנקי' ראשית :
בראשית א, א. תנחומא (באבער) ר"ם
בראשית פיסקא ג' וה', לקי"ט ש"ס. וראה
ב"ר ש"ס. ויקי"ר פל"ו, ד.

כי יו"ד הוא בחי' חכי' : זח"א לא, א. ובכ"מ.
כתר עליון . . . בחי' ממוצע : ראה ע"ח
שער מ"ב פ"א.

לאהפכא מחשוכא לנהורא : ראה זח"א ד, א.
דבכל לבבך בשני יצריך' : ברכות גז, א.
שלזה נתאוה הקב"ה : ראה תנחומא נשא
פיסקא טו. ב"ר ספ"ג. במדב"ר פ"ג, ו.
וראה תניא פל"ו. לקו"ת קדושים כט, ד.
ובכ"מ.

עמוד עה.

דויקרא שמו ישראל כדאי' בזוהר : זח"א
קעג, ב.

וה' הולך ברוח קדים עזה : ראה שמות
יד, כא.
ויהי הענן והחושך ויאר את הלילה : שמות
יד, כ.

עמוד פב.

כל העוסק בתורה הקב"ה יושב ושונה
כנגדו : תדא"ר רפי"ח.

עמוד פ.

בנים אתם לה' אלוקיכם : דברים יד, א.
ברא כרעא דאבוה : רש"י כתובות צב, א
ד"ה כבע"ת. תוס' יבמות ג, א ד"ה
מקמי' יונת אלם רפ"ב. וראה עירובין
ע, ב.

ישראל עלו במחשבה : ראה ב"ר פ"א, ד.
זח"א כד, א. ת"ז סוף תי' ו' ובנצוצי זהר
(מרגלית) ש"ס. לקו"ת שה"ש יט, ב.
ובכ"מ.

חביבים ישראל שנקראו בנים למקום : אבות
ג, יד.

עמוד פא.

אהבתי אתכם אמר ה' : מלאכי א, ב.
כמים הפנים לפנים : משלי יד, כט.

כי חלק ה' עמו : דברים לב, ט.
את שבתותי תשמרו : ג'פס בשינויים באוה"ת
בהר כרך ב' ע' תרי"א.

עמוד פג.

עוטה אור כשלמה : תהלים קד, ב.

את שבתותי תשמרו ואת מקדשי תיראו :
ויקרא כו, ב. ועוד.

עמוד פו.

זרעו לכם לצדקה : הושע י, יב.
 זורע צדקות : גוסס ברכות ק"ש.
 שהוא בחי' אתפריעו כל נהורין : זח"א
 רי, ב. ובכ"מ.

לעשות את השבת : שמות לא, טז.
 כמא' רז"ל זקביעי וקיימי' : ביצה יו, א.
 שבת שבתון : שמות לא, טו. לה, ב. ויקרא
 כג, יג.

עולת שבת בשבתו : במדבר כה, יד.
 אמר הקב"ה למושה מתנה אי יש לי בבית
 גנוי : שבת י, א.

כמ"ש בפי אליהו ז"ל : ת"ז בהקדמה.
 ויעש דוד שם : ש"ב ה, יג.

עמוד פז.

הודו על ארץ ושמים : תהלים קמח, יג.
 אז תתענג על ה' : ישע"י נח, יד.
 שבת להוי' : שמות כ, י. דברים ה, יד.
 כל אדם שיש בו גסה"ר : ערכין טו, ב.
 דובר שקרים לא יכון לנגד עיניו : תהלים
 קא, ז.
 וחזתמו של הקב"ה אמת : שבת נה, א. ובכ"מ.

עמוד פח.

כי ה' נתן לכם את השבת : שמות טז, כא.
 לעבודה במ"ע ולשמרה במל"ת : ראה זח"א
 כו, א. זח"ב קסה, ב. ובכ"מ.
 ועשו לי מקדש ושכנתי בתוכם : שמות
 כה, ה.
 להבין שרשן של הדברים הנ"ל : גדפס
 בשינויים (ובתוסי' הגהות) באוה"ת בהר
 כרך ב' ע' תרי"ו.
 א"ח עסרת בעלה : משלי יב, ז. וראה
 אוה"ת בראשית מ, ב.

ותורה אור : משלי ו, כב.

אליך ה' נפשי אשא : תהלים כה, א.
 ואשים דברי בפיך : ישע"י גא, טו.
 כי הקב"ה מניח תפילין ומתעטף כש"ץ :
 ברכות ו, א. ר"ה יו, ב.
 כאשר יאמר משל הקדמוני : שמואל א כה,
 יד.

כשהוא בבגדו והיא בבגדה : כתובות מה, א.
 מלשון חות דרגא : ראה יבמות סג, א.
 ע"ד הכסא כמראה אדם מלמעלה : ראה
 יחזקאל א, כו.
 חכ"י ולא בכח"י ידעא . . . מתנהג עלמא :
 ת"ז בהקדמה ד"ה פתח אליהו.

עמוד פד.

לאז אורח"י דמלכא לאשתעי במילי דהדיוטא :
 ראה זח"ג קמט, ב.
 משחרב בהמ"ק אין להקב"ה אלא ד"א של
 הלכה : ברכות ה, א.
 אליו ית' ולא למדותיו : ראה פרדס של"ב
 פ"ב.
 האומר אין לי אלא תורה : יבמות קט, ב.
 תפילין דמארי עלמא מה כתיב בהו : ברכות
 ו, א.

עמוד פה.

וקראת לשבת עונג : ישע"י נח, יג.
 שבת להוי' : שמות כ, י. דברים ה, יד.
 דכולא לאחזאה . . . דרועא שמאלא : ת"ז
 ד"ה פתח אליהו.
 מי שטרח בע"ש יאכל בשבת : ע"ז ג, א.
 וזרהה לכם יראי שמי' : מלאכי ג, כ.
 שמש בשבת צדקה לעניים : תענית ה, ב.
 כי שמש ומגן הוי' אלקים : תהלים פד, יב.
 לשמש שם אהל בהם : תהלים יט, ה.
 הא לכם זרע וזרעתם את האדמה : בראשית
 מו, כג.

עמוד פט.

שמי שטרך בע"ש יאכל בשבת : ע"ז ג, א.
ותורת חסד על לשונה : משלי לא, כו.

עמוד צב.

עוטה אור כשלמה : תהלים קד, ב.
אהבתי אתכם אמר ה' : מלאכי א, ב.
אליו ולא למדותיו ית' כנודע : ראה פרדס
של"ב פ"ב. וראה סידור פה, ב. ובכ"מ.
האומר אין לי אלא תורה : יבמות קט, ב.
ואהבת גי' ב"פ אור : פע"ת שער הק"ש
פכ"ג. סי' האריו"ל במקומו. תניא ספמ"ג.
וזרחה לכם יראי שמי : מלאכי ג, כ.
הא לכם זרע : בראשית מז, כג.
זאתפריעו כל נהורין : ראה זח"א רי, ב.
ובכ"מ.

לית שמאלא בהאי עתיקא : זח"ג קכט, א.
שמאלו תחת לראשי : שה"ש ב, ו, ג.

עמוד צג.

שמש בשבת צדקה לעניים : תענית ח, ב.
סמכוני באשישות רפדוני בתפוחים : שה"ש
ב, ה.

מעשה באדם אי' שהעלה בלבו סינא : סנהדרין
עה, א.

וקראת לשבת עונג : ישע"י נח, יג.
שבת לה' : שמות כ, י. דברים ה, יד.
אז תתענג על ה' : ישע"י נת, יד.
עולת שבת בשבתו : במדבר כח, יד.
שבת שבתון לה' : שמות לה, ב. וראה
שמות לב, טו.

עמוד צד.

אמר הקב"ה למשה מתנה אחת : שבת
י, ב.

דברי חכמים וחדותם : משלי א, ו.
כל מי שיש בו גסות : ערכין טו, ב.
דובר שקרים לא יכון : ראה תהלים קא, ז.
וחותמו של הקב"ה : שבת נה, א. ובכ"מ.

ותקם בעוד לילה ותתן טרף לביתה : משלי
לא, טו.

מצמיח חציר לבהמה : ראה תהלים קד, יד.
וראה סידור סב, ב. ובכ"מ.

אם שמים קדמו או ארץ קדמה : חגיגה
יב, א. וראה תו"א ויגש מג, ב. תו"ח
ואוה"ת שם. ספה"מ תקס"ה ע' קמב.
לקו"ש ח"ו ע' 76 ובהנסמן שם.
שם מים או אש ומים : חגיגה שם.

בראשית בשביל ישראל שנק' ראשית :
בראשית א, א. תנחומא (באבער) ר"פ
בראשית פיסקא ג' והי. לק"ט שם. וראה
ב"ר שם. ויק"ר פל"ו, ד.

ועלו במח' תזלת : ראה ב"ר פ"א, ד. ובכ"מ.
אחור וקדם צרתני אחור למעיב : תהלים
קלט, ה. ויק"ר פי"ד, א. וראה לקו"ת
ר"פ מטות. ספה"מ תקס"ד ע' קפת.
דרך חיים ע' 178. תו"ח בראשית יט, ב.
ובכ"מ.

עמוד צז.

דכל הקורא בתורה הקב"ה יושב ושונה
כנגדו : תד"ר רפי"ח.

ע"י רמ"ח מ"ע רמ"ח המשכונו : ראה ת"ז תי'
ל. זח"ב קיח, א. וראה תניא פ"ד ובליקוט
פירושים ומ"מ שם.

בנים אתם לה' אלקיכם : דברים יד, א.
ברא כרעי דאבוה : רש"י כתובות צב, א
ד"ה כבע"ח. תוס' יבמות ג, א ד"ה
מקמי. יונת אלם רפ"ב. וראה עירובין
ע, ב.

תפילין דמרי עלמא מ"כ בהו : ברכות
ה, א.

עמוד צא.

נעשה אדם בצלמנו : בראשית א, כו.

עמוד צה.

עמוד צח.

שמהארץ לרקיע ת"ק שנה : תגיגה יג, א.
שאו את ראש : ראה ג"כ אוה"ת במדבר
ע' כט.

שאו את ראש בניי במספר שמות : ראה
במדבר א, ב.

יוסף ה' עליכס : ראה דברים א, יא.

והי מספר בניי : הושע ב, א.

ובגמרא משני לא קשיי כאן שישאל עושין
רצונו : יומא כב, ב.

עמוד צו.

ולתבונתו אין מספר : תהלים קמו, ה.

אשרי מי שבא לכאן ותלמודו בידו : פסחים
ג, א.

דאין לך עשב למטה : ראה ב"ר פ"י, ו.

וח"א רנא, א. וח"ב קעא, ב. וח"ג פו,
א. מו"נ ח"ב פ"י. אגה"ק ס"כ.

עמוד צז.

עמוד צט.

גבוה מעל גבוה שומר : קהלת ה, ז.
וקרא זה אל זה : ישע"י ו, ג.

משלשלין בחבל : ראה ביצה לו, א.
ויפח באפיו נשמת רוח חיים : ראה בראשית
ב, ז.

ויקרא ה' אלקים את האדם : ראה בראשית
ג, ט.

ויהי האדם לנפש חיה : בראשית ב, ז.
וברוח פיו כל צבאס : תהלים לג, ו.
יהיב חכמתא לחכימין : דניאל ב, כא.

והי נתן חכמה לשלמה : מל"א ה, כו.
וכמ"ש בע"ח דבחי' מל' דאצי' נעשה עתיק
לבריאה : שער העקודים פ"ב.

והחכמה מאין תמצא : איוב כה, יב.
לדוד משכיל : תהלים לב, א.

ודוד הי מרכבה לבחי' מל' דאצילות :
ראה פרדס שעה"כ וקה"י בערכו.

וגבוה מעל גבוה שומר : קהלת ה, ז.
הי קנני ראשית דרכו : משלי ח, כב.

ואה"י אצלו אמון : משלי ח, ל.

שקדמה התורה אלפיים שנה : ראה מדרש
תהלים צ, ד. ב"ר ח, ב. ובכ"מ. וראה

תו"א בראשית א, א.

ולא בחכמא ידיעא : הקדמת ת"ו ד"ה פתח
אליהו.

דתלמידי חכמים אין להם מנוחה : ברכות
סד, א. ובכ"מ.

ארוכה מארץ מדה : איוב יא, ט.

והנה המלאכים ביקשו תנה הודך על השמים :
שבת פח, ב.

כמ"ש יהי אור : בראשית א, ג. וראה ספה"מ
תש"ג ע' 164.

היושבת בגנים חברים מקשיבים : שה"ש
ח, יג.

ואה"י אצלו אמון : משלי ח, ל.
חסד לאומים חסאת : משלי יד, לו.

ופטח הי על הפתח : שמות יב, כג. וראה
אוה"ת שה"ש ע' רסו ואילך. ובכ"מ.

מדלג על ההרים : שה"ש ב, ח.

ודילוג הוא ברגל אי וקפיצה בשתי רגלים :
ראה לקו"ת שה"ש טו, ב.

ועברתי בארץ מצרים : שמות יב, יב.
אני ולא מלאך : נוסח ההגדה (מספרי). וראה
וח"א קיו, א. לקו"ת צו יב, ג. ובכ"מ.

וראה ג"כ שמו"ר פל"ב, ח. תניא פמ"ו.
ובכל אלקי מצרים אעשה שפטים : שמות
יב, יב.

ונתתי מופתים בשמים ובארץ : יואל ג, ג.
מלך אלקים על גוים : תהלים מו, ט.

זלעז עשה אלקים : ראה קהלת ז, יד.
ע"פ מאמר קו המדה : ראה וח"א טו, א.

שעל כל דיבור פרוחה נשמח: שבת מה, ב.
לעולם ירגיז אדם: ברכות ה, א.

ת"ז ת"י ה' בתחלתו. זח"ב רלג, א.
וביאה"ז לאדהאמ"צ שם (נו, ד ואלך).
ובכ"מ.

עמוד קא.

עמוד ק.

ז' שבועות תספר לך: דברים טו, ט.
וביום השביעי שבת וינפש: שמות לא, יז.
כולם בחכמה עשית: תהלים קד, כד.
ודבר אלקיני יקום לעולם: ישעי' מ, ח.
לעולם דברך נצב בשמים: ראה תהלים קיט,
פט.

כהמס דונג מפני אש: תהלים סה, ג.
כי הנה אויב"ך ה' יאבדו: תהלים צב, י.
ברוב גאונך תהרוס קמ"ך: שמות טו, ז.
ובאלקי מצרים אעשה שפטים: ראה שמות
יב, יב.

ודבריו חיים וקיימים: גוסס ברכות ק"ש.
אס צדקת מה תתן לו: איוב לה, ז.
נושא עון ועובר על פשע: מיכה ז, יח.
ומת כל בכור בארץ מצרים: שמות יא, ה.

קומה ה' ויפוצו אויב"ך: במדבר י, לה.
וידעו מצרים כי אני ה': שמות ז, ה. ועוד.
אתה ה' לבדך: ראה גחמי ט, ו.
ר"י קארי למאנא מכבודתא: שבת קיג, א.
והרגנן כבוד ז"ו יקרא: ישעי' ו, ג.
פנים בפנים דיבר ה': דברים ה, ד.
יאר ה' פניו אליך: במדבר ו, כה.
שירדה שנה לאוה"ע: שבת פט, א.
כי חלק ה' עמו: דברים לב, ט.

עמוד קב.

עולת שבת בשבתו: במדבר כח, י.
כמ"ש בזוהר שבתותי תשמרו ב' שבתות:
זח"א ה, ב. וראה לקו"ת בהר מא, א.
לעיל ד"ה את שבתותי.
יום שכולו שבת שנקי מנוחה לחיי העולמים:
ראה משנה סוף תמיד. ר"ה לא, א (ופירש"י
שם).

וישראל עלו במחשבה: ראה ב"ר פ"א, ד;
זח"א כד, א. ת"ז סוף ת"י ו ובנצוצי זהר
(מרגלית) שם.

כי מאתך היא מנוחתם: גוסס תפילת מנחה
דשבת.

שמאלו תחת לראשי וימינו תחבקני: שה"ש
ב, ו. ה, ג.

ונגלה כבוד ה': ישעי' מ, ה.
עין בעין: ישעי' גב, ח.
נפלה ולא תוסיף קום: ישעי' כד, כ. וראה
תו"א מג"א צד, ב. לקו"ת תצא מא, ב.
דרושים לשי"ש סה, ד. שה"ש כא, א.
עתידים צדיקים שיאמרו לפניהם קדוש:
ב"ב עה, ב.

אש שחורה ע"ג אש לבנה: שהש"ר עה"פ
ראשו כתם פז (ה, יא). וראה מדרשים
עה"פ מימינו אש דת למו (דברים לג,
ב).

וספרתם לכם שתהא ספירה לכל אחד ואחד:
מנחות סה, ב.

אנכי ולא יהי' לך שמפי הגבורה שמענו:
מכות כה, א.

ופי' ספירה מלשון אבן ספיר: ראה יחזקאל
א, כו. וראה לקו"ת אמור לה, ב.
דפי' שבט מלשון כוכבא דשביט: ראה ברכות
גה, ב. וראה תו"א ויצא כה, א. ובכ"מ.

אנכי כולל כל רמ"ח מ"ע: ראה תניא
רפי"כ ובליקוט פירושים ומ"מ שם, וספה"מ
תש"ח ע' 204.

כמ"ש בזוה"ק דרמ"ח פיקודין רמ"ח איברים
דמלכא: ראה ת"ז ת"י ל"י. זח"ב קיח, א.
תניא פ"ד ובליקוט פירושים ומ"מ שם.
ואנכי ולא יהי' לך דיבור א' נאמרו:
מכילתא יתרו כ, ה.

משה נקרא שושבינא דמלכא : זח"ג כ, א.
ובכ"מ.

תורה ציווה לנו משה . . . אלא מאורשה .

דברים לג, ד. ברכות נו, א.

כפה הר כניגית : שבת פת, א.

וימינו תחבקני : שה"ש ב, ו. ת, ג.

לרוקע הארץ על המים : תהלים קלו, ו.

ארץ קדמה : חגיגה יב, א.

עמוד קו.

היות ידוע שפ"י תבונה הוא בן ובת : זח"ג
רצ, ב.

וקרא זה אל זה : ישעי' ו, ג.

ויפח באפיו נשמת חיים : בראשית ב, ז.

הכל ירוממון סלה : גוסס ברכות ק"ש
דשבת.

על מארז"ל דת"ח אין להם מנוחה : ברכות

סד, א. וראה ג"כ אגה"ק סוסי"ז. ובכ"מ.

עמוד קז.

נפלאותיך ומחשבותיך : תהלים מ, ו.

חכים ולא בחכמה ידיעא : הקדמת ת"ז ד"ה

פתח אליהו.

וכמאמר הוא המדע : רמב"ם הלי יסוה"ת

פ"ב ה"י. מו"נ ח"א פס"ח. ועוד. וראה

תניא פ"ב ובליקוט פירושים ומ"מ שם.

ופסח ה' על הפתח : שמות יב, כג.

דאור אבא יונק ממזל הח' : ע"ח שער

א"א ספ"ט. שער או"א ספ"ח. שער הווגים

כפ"ב. שער הולדת או"א וווי"ן פ"ו. שער

העבורים פ"ב. שער הגסירה ספ"ג.

והחכמה מאין תמצא : איוב כה, יב.

מזל מחכים : שבת קנו, א.

ונוצר אותיות צנור : ראה תשובות וביאורים

מכ"ק אדמו"ר שליט"א ע"י 65.

יזל מים : במדבר כד, ז.

יעבור ה' על פניו ויקרא : שמות לד, ו.

שדא גופא בתר עיקרא : ראה שבת ד, ב.

דאין קורין אבות דק לשלשה : ברכות טו, ב.

עמוד קח.

דהאבות הן הן המרכבה : ב"ר פמ"ו, ו.

ובכ"מ.

כמ"ש במ"א ע"פ אנכי עפר ואפר : בראשית

ית, כו. וראה אגה"ק סי' טו. ספה"מ

קונטרסים ח"ב ע' שגו. ספה"מ תש"ג

ע' 23.

כי האדם עץ השדה : דברים כ, יט.

י"ב שבטים שנק' למעלה י"ב גבולי אלכטון :

ראה אוה"ת שמות ע' מט וש"נ.

אם הבנים שהוא בחי' בינה : זח"א ריט, א.

וראה הערת כ"ק אדמו"ר שליט"א בספה"מ

תש"ד ע' 52 ובספה"מ תש"ט ע' 112.

גולגלתא דחפאי על מוחא סתימאה : זח"ג

קכח, ב.

אנת הוא חד ולא בחושבן : הקדמת ת"ז

ד"ה פתח אליהו.

פב"פ דיבר ה' : דברים ה, א.

עמוד קט.

דאין טיפה יורדת מלמעלה : ראה זח"ג

רמו, ב. ב"ר פי"ג, יג. תענית כה, ב.

וראה לקוטי הגהות לתניא ע' קמה.

שעל כל דבור ודבור פרוחה נשמתן : שבת

פת, ב.

למה קדמה פ' שמע ליהי' אם שמוע : ברכות

יג, א.

וזוהו שלא מצינו בתורה שום טעם למס"נ :

ראה ג"כ תו"א מג"א צט, ב. קכ, ד.

אוה"ת מג"א ע' בישיו. לעיל סד"ה וקבל

היהודים.

עמוד קע.

גם אשר איננו : דברים כט, יג. וראה תו"א

יתרו ע, ד.

עמוד קח.

שיוציא חמה מנרתקה : גדרים ת, ב. וראה שער היחוד והאמונה פ"ד. ביאוה"ז לאדהמ"צ ג, א.
קומה ה' ויפוצו אויבין : במדבר י, לה. והשמיע ה' את הוד קולך : ראה ישעי ל, ל. וראה סנהדרין צה, ב.
אנוסה מפני בניי : ראה שמות יד, כה. מפני שהשקיף ה' עליהם : ראה שמות יד, כד.

עמוד קי.

ליל שמורים הוא : שמות יב, מב. נגוף ורפוא נגוף למצרים ורפוא לישראל : ישעי יט, כב. זח"ב לו, א. וראה לקו"ת צו טו, ב. ובכ"מ.
ושמתי פדות בין עמי ועמך : ראה שמות ה, יט.
והפלא ה' בין מקנה ישראל : ראה שמות ט, ד.
רק בארץ גושן לא ה' : שמות ט, כו. ולכל ישראל ה' אור : ראה שמות י, כג. למען תדעו כי הפליא ה' : ראה שמות יא, ז.
וראיתי את הדם ופסחתי : שמות יב, יג. ועבר ה' לנגוף : ראה שמות יב, כג. ואמרתם זבח פסח : שמות יב, כז.
אכל בי עשרה שכיתא שריא : סנהדרין לט, א. וראה תניא ספי"א ובליקוט פירושם ומ"מ שם.
זאיהו לא חז"י מזלא חז"י : מגילה ג, א. וראה תניא פכ"ג ובליקוט פירושם ומ"מ שם.
וירא ישראל את היד הגדולה : שמות יד, לא.
ויוציאנו ה' ביד חזקה : ראה דברים ו, כא. כו, ח.
מדלג על ההרים מקפץ על הגבעות : שה"ש ב, ח.
ויעבור ה' : שמות לז, ו.

מדלג על ההרים : שה"ש ב, ח. וראה אוה"ת שה"ש ע' רסו ואילך. ובכ"מ.
ופסח ה' על הפתח : שמות יב, כג. כהמט דונג מפני אש : תהלים סח, ג.
במורא גדול זו גילוי שכניה : דברים כו, ח. נוסח ההגדה. וראה אוה"ת שה"ש ע' רסא ואילך. ובכ"מ.

ביד חזקה ובזרוע נטויה : דברים כו, ח. ובכל אלקי מצרים אעשה שפטים : שמות יב, יב.
שרש יניקת עי שרים . . . משם אלקי : ראה ג"כ תוי"א הוספות יתרו קט, ד. סידור קמב, ג. דרמ"צ ו, ב. ובכ"מ.
ונתתי מופתי בארץ חם : ראה יואל ג, ג. תהלים קה, כו.
כידוע דשם אלקים כולל ק"ך צירופים : ראה לקו"ת בלק עב, ד (וש"ג).
וכבוזי לאחר לא אתן : ישעי מב, ח. מת, יא.
ויאבק איש עמו : בראשית לב, כה. וראה תוי"א בראשית כו, א. אוה"ת בראשית כרך ה' תתעה, א ואילך. ובכ"מ.
וכמבואר בטבא דמשפטים בענין ירך סוטה : זח"ב קיא, ב.
כי שמש ומגן ה' אלקים : תהלים פד, יב. וראה שער היחוד והאמונה פ"ד ואילך. תוי"א בראשית ד, ד ואילך. ובכ"מ.
בכל אלקי מצרים אעשה שפטים : שמות יב, יב.
וידעו מצרים כי אני ה' : שמות ז, ה. יד, ד. יח. וראה אוה"ת וראו ע' קנח ואילך.
מי ה' : שמות ה, ב.

עמוד קמ.

כהמט דונג מפני אש : תהלים סח, ג. ונגלה כבוד ה' : ישעי מ, ה.

עמוד קיא.

לקו"ת מטות פו, ג. דרושים לשמ"ע פו, ד. ובכ"מ.

ישת חושן סתרו : תהלים יח, יב.
וגם נקי לפעמים ימי קדם : זח"ג רח, ב. קלה, ב. וראה ג"כ תו"א ויקהל פו, ד. ובכ"מ.
אשר נשבעת לאבותינו מימי קדם : מיכה ז, כ.

חדש ימינו כקדם : איכה ה, כא.
ונקי אור שבעת הימים : ראה ספר הערכים חב"ד כרך ג' ע' תפג ואילך.
וגם אמר בע"ח : שער שבה"כ פ"ב. ועוד.
פב"פ : דברים ה, ד.

עמוד קמו.

הכל ה"י מן העפר : קהלת ג, ב.
לרוקע הארץ על המים : תהלים קלו, ו.
תוצא הארץ : בראשית א, כד.

עמוד קמז.

גדול אדונינו : לכללות המאמר ראה אוה"ת בלק כרך ה' ע' איתרסו. וראה תורת אדה"ז ע"פ זה, נדפס בהתמים חוברת חי ע' לח. אוה"ת ויחי כרך ו' תתשמד, ב.
וראה ג"כ תו"א בראשית ב, א. ספה"מ תקס"ז ע' מג. אמרי בינה שער הק"ש פ"ז.
גדול אדונינו ורב כח : תהלים קמו, ה.
בגמרא רמו קראי אהדי : חגיגה יג, ב.
היש מספר לגדודיו : איוב כה, ג.
אלף אלפים ישמשוני : דניאל ז, י.

דהנה פ"י גדוד : ראה ג"כ זח"א רמד, ב.
אוה"ת ויחי שפב, ב. תו"א בראשית ב, א.
דכמו שישראל נתחלקו לדי דגלים . . .
כמ"כ המלאכים : ראה זח"ג קי"ח, ב.
ביאוה"ז להציץ כרך ב' ע' תנא ואילך.
שהם בב' קוין ימין ושמאל : ראה בארוכה פרדס ש"ו פ"א.

מ"ב גבולי אלכסון : ראה פרדס ש"כ פ"ז.

ועמדו רגליו ביום ההוא : זכרי' יד, ה.
ה' צלך על יד ימינך : תהלים קכא, ה.
וירד ה' על הר סיני : שמות יט, כ.
פניס בפנים דיבר ה' עמכם : דברים ה, ד.
וכידוע בפע"ח שבשבעות הוא בח"י גילוי אור הכתר : שער חג השבועות.

עמוד קיב.

שמאל דוחה וימין מקרבת : סוטה מז, א.
שמאלו תחת לראשי : שה"ש ב, ו, ת, ג.
על כל דיבור פרחה נשמתן : שבת פח, ב.
הרים הן האבות וגבעות הן האמהות : ראה ר"ה יא, א. ירושלמי סנהדרין פ"י ה"א, שמו"ר פט"ו, ד. ויק"ר ספ"ו. ספרי דברים לג, טו. וראה ג"כ תו"א שמות גא, ג. לקו"ת תצא מ, א. ובכ"מ.
דאנכי ולא יהי' לך מפי הגבורה שמענו : מכות כז, א.
אנכי כולל כל רמ"ח מ"ע : ראה תניא רפ"כ ובליקוט פירושים ומ"מ שם. ספה"מ תשי"ח ע' 204.

עמוד קיג.

להבדיל בין הסהור והסמא : ראה ויקרא יא, מז.
וספרתם לכם שתהא הספירה לכל אחד ואחד : מנחות סה, ב.
מה שמו ומה שם בנו : משלי ל, ד.
המתנשא מימות עולם : גוסס ברכות ק"ש.
וראה ג"כ לקו"ת דרושים לר"ה סא, ג.
באידרא דאית חסד ואית חסד : זח"ג קלג, ב.
וראה ג"כ לקו"ת שלח מט, ב. ובכ"מ.

עמוד קיד.

וגם נקרא בזוה"ק בשם טורא דחשוכא : זח"ג רח, ב. רמט, ב. וראה ביאוה"ז שם.

פ"י אשר הוא בח"י תענוג עליון : ראה ת"ז
 ת"ל (ע"ד, ב). תט"ל (ע"ט, א).
 ח"ך אוכל יטעם : איוב יב, יא.
 אין לך עשב שאין לו מזל : ראה ב"ר פ"י,
 ה. זח"א רנא, א. זח"ב קע"א, ב. זח"ג פו,
 א. מ"ג ח"ב פ"י.
 וגבוה מעל גבוה שומר : קהלת ה, ז.
 והוא המדע : ראה רמב"ם הל' יסוה"ת פ"ב
 ה"י. תניא פ"ב ובלקוט פירושים ומ"מ
 שם.

ביאוה"ז הנסמן לעיל. אוה"ת בראשית טו,
 א ואילך. ובכ"מ,
 כי מכל דבור נעשה מלאך א' : ראה חגיגה
 יד, א. ת"ז תל"ח (ע"ט, א). וראה לקו"ת
 במדבר יא, ב. אוה"ת דרושים לסוכות
 ע' ר"ג.
 הדריאל יופי : ראה זח"א קה, א. זח"ב רמט,
 ב ואילך.

עמוד ק"ז.

עמוד ק"ט.

המדות מאצ"י . . . בבח"י אי"ס ב"ה ממש :
 ראה בארוכה אגה"ק ס"כ, ובכ"מ.
 נהר יוצא מזיעתן : ראה חגיגה יג, ב.
 תו"א וישב ל, ד. לקו"ת במדבר יא, ב.
 שלח מא, א. ספה"מ אתהלך לאוניא ע' לה.
 ובכ"מ.
 וכמ"ש במ"א בפ"י אדני שפתי תפתח : תהלים
 גא, יז. וראה סידור שער ר"ה רלו, ד.
 אוה"ת דברים (הוספות) ע' איתתקלד.
 אתה גבור לעולם : נוסח תפילת שמו"ע.
 דאיהו וחייהו וגרמוהי חד : ת"ז בהקדמה
 לפני ד"ה קום יחזקאל. וראה אגה"ק ס"כ.
 ובכ"מ.
 חבונה אותיות בן ובת : זח"ג רצ, ב. וראה
 לעיל ריש ביאור שאו את ראש.
 אני ה' אלקיכם : נדפס ג"כ בשינויים ותוס'
 הגהות בלקו"ת שלח מו, ד.
 אני ה' אלקיכם אשר הוצאתי אתכם : במדבר
 טו, מא.
 בכל מקום שנאמר אני ה' : מנחות מד, א.
 ובכ"מ.
 היום לעשותם : דברים ז, יא. עירובין כב, א.
 כי כל ישראל יקומו בתחי' . . . הוא כפר :
 סנהדרין צ, א.

המדות מאצ"י . . . בבח"י אי"ס ב"ה ממש :
 ראה בארוכה אגה"ק ס"כ, ובכ"מ.
 נהר יוצא מזיעתן : ראה חגיגה יג, ב.
 תו"א וישב ל, ד. לקו"ת במדבר יא, ב.
 שלח מא, א. ספה"מ אתהלך לאוניא ע' לה.
 ובכ"מ.
 וכמ"ש במ"א בפ"י אדני שפתי תפתח : תהלים
 גא, יז. וראה סידור שער ר"ה רלו, ד.
 אוה"ת דברים (הוספות) ע' איתתקלד.
 אתה גבור לעולם : נוסח תפילת שמו"ע.
 דאיהו וחייהו וגרמוהי חד : ת"ז בהקדמה
 לפני ד"ה קום יחזקאל. וראה אגה"ק ס"כ.
 ובכ"מ.
 חבונה אותיות בן ובת : זח"ג רצ, ב. וראה
 לעיל ריש ביאור שאו את ראש.

עמוד ק"ח.

המדות מאצ"י . . . בבח"י אי"ס ב"ה ממש :
 ראה בארוכה אגה"ק ס"כ, ובכ"מ.
 נהר יוצא מזיעתן : ראה חגיגה יג, ב.
 תו"א וישב ל, ד. לקו"ת במדבר יא, ב.
 שלח מא, א. ספה"מ אתהלך לאוניא ע' לה.
 ובכ"מ.
 וכמ"ש במ"א בפ"י אדני שפתי תפתח : תהלים
 גא, יז. וראה סידור שער ר"ה רלו, ד.
 אוה"ת דברים (הוספות) ע' איתתקלד.
 אתה גבור לעולם : נוסח תפילת שמו"ע.
 דאיהו וחייהו וגרמוהי חד : ת"ז בהקדמה
 לפני ד"ה קום יחזקאל. וראה אגה"ק ס"כ.
 ובכ"מ.
 חבונה אותיות בן ובת : זח"ג רצ, ב. וראה
 לעיל ריש ביאור שאו את ראש.

עמוד קב.

לי עצה ותושי' : משלי ה, יד.
גם חושך לא יחשיך : תהלים קלט, יב.
מן הארץ לרקיע מהלך תק"ט שנה : חגיגה
יג, א.

וכמ"ש במ"א לעיל : תנ"א יתרו טז, א (מאמר
זה נעתק מכת"י הכולל דרושי לקו"ת,
ולכן כותב "לעיל" וכונתו לתנ"א).

עמוד קכב.

לע"ל צדיקים יושבים ועטרותיהם בראשיהם :
ברכות יו, א.

זה השער לה' : תהלים קיח, כ.
ושער רישי' כעמר נקא : דניאל ז, ט.
דאורייתא מחכמה נפקת : זח"ב פה, א. קכא,
א.

עמוד קכג.

וידבר משה : נמצא ג"כ בשינויים בדרמ"צ
מצות נדרים מב, ב (ומסיים שם : כ"ז
מתורת שנת תק"ע בבואו מברדיצוב
בבהמ"ד דחעמינאר יעו"ש הסיום. עכ"ל).
חלק ממאמר זה נמצא ג"כ בשינויים בד"ה
אני לדודי באוה"ת דברים כרך ה' ע' ב"מה.
וראה דרמ"צ שרש מצות התפילה פל"ב.

לבושי' כתלג חיור : דניאל ז, ט.
כי עתך מקור חיים : תהלים לו, י.
תרי"ג מצוות דאורייתא . . . תרי"ך עמודי
אור : פרדס שי"ח פ"ג. וראה אנה"ק סכ"ט.
כי יעקב חבל נחלתו : ראה דברים לב, ט.
לפי שנעוץ תחילתו בסופן דוקא : ס"י פ"א
מ"ו.

אדם ובהמה תושיע ה' : תהלים לו, ז.

עמוד קכא.

וידבר משה אל דאשי המטות : במדבר
ל, ב.

והם הביאו את קרבנם : ראה במדבר טו, כה.
כי חזק ה' עמו : דברים לב, ט.
וילבש צדקה : ישעי' מט, יו.

שמהפיס בקרבן . . . עד שידור בדבר הנודר :
נדרים יו, א. ובכ"מ.

וכל פרוטה ופרוטה מצטרף : סנהדרין ט, ב.
ובכ"מ.

את הכבש אי תעשה בבוקר : במדבר כה, ד.
ישראל מפרנסין לאביהם שבשמים : זח"ג
ז, ב.

והי' מעשה הצדקה שלום : ישעי' לב, יו.
עושה שלום כו' שר של אש : איוב כה, ב.
במדב"ר פיי"ב, ח. וראה הערת כ"ק ארמו"ר
שליטי"א בספה"מ תש"ד ע' 182.

רעיתי פרנסתי : שהש"ר עה"פ לסוסתי ברכבי
פרעה (א, ט). זח"ג לג, ב. ובכ"מ.
כמבואר במשנה שמי' לפרנסה : כתובות
סח, א.

שקולה מצות ציצית ככל המצות : מנחות
מג, ב.

לחמי לאישי : במדבר כה, ב.
עוטה אור כשלמה : תהלים קה, ב.
ותורה אור : משלי ו, כב.
לבושו צדקה : נוסח התפילה בימים נוראים
(פיוט אתה הוא ה' אלקינו).

ועשיתם אתם : ויקרא כב, לא. וראה ויק"ר
פלי"ה, ז.

על ג' דברים העולט עומד : אבות פ"א מ"ב.
וילבש צדקה כשריון : ישעי' נט, יו.
אתה הוא ה' לבדך : נחמ"י ט, ו.
אני ה' לא שנית : מלאכי ג, ו.

ואל אישך תשוקתך : בראשית ג, טז.
אל תקרי מורשה : ברכות נו, א.
שמאלו תחת לראשי : שה"ש ב, ו.
אני אותיות אין : ראה מאו"א א, סד.
והחכמה מאין : איוב כה, יב.
היש בה עץ אם אין : במדבר יג, כ.

כי יפלא לנדור נדר : במדבר ה, ב.
פלא הוא אותיות אלף : ראה ת"ו ת"ע
(קלה, א).

אאלפך חכמה : איוב לג, לג.
ב"ב שנים נקי מופלא . . . נדרו נדר : גדה
מו, ב.

ועשיתם אותם אתם כתיב : ראה ויק"ר
פליה, ז. זח"ג קיג, א.

שעל כל דבור פרוחה נשמחן : שבת פח, ב.
תורה צוה לנו משה מורשה : דברים לג, ד.
ואנחנו מה : ראה דברים טז, ז.
לך ה' הגדולה : דה"א כט, יד.
כונן שמים בתבונה : משלי ג, יט.
שמים אש ומים : חגיגה יב, א.

עמוד קכו.

ודברי אשר שמתי בפיו : ירמי' נט, כא.
ויהי דוד עושה משפט צדקה : שמואל ב
ח, טו. וראה אגה"ק ריש ס"ה.
ויעש דוד שם : שמואל ב ח, יג.
קדש עצמך במותר לך : יבמות ב, א.
ושמתי כדכד : גרפס ג"כ (בשינויים קלים
ותוספת הגהות) בלקו"ת ראה כה, א. וראה
להלן בהוספות ד"ה זה בהרחב הביאור.

ושמתי כדכד שמשותיך : ישעי' נה, יב.
פליגי בה תרי מלאכי : ב"ב עה, א.
שמש ומגן ה' אלקים : תהלים פד, יב.
וזרחה לכם יראי שמי : מלאכי ג, כ.
שיה"י כל ימי בתשובה : שבת קנג, א.
נשמות ישראל עלו במחשבה : ראה ב"ר א,
ד. זח"א כה, א. ת"ז ת"ו (כג, ב) ונצוצי
זהר שם.

וברוח פיו כל צבאם : תהלים לג, ו.
ס"ר אותיות שבתורה... כנגד ס"ר נשמות :
ראה הערת כ"ק אדמו"ר שליט"א בספה"מ
תש"ח ע' 241 ושי"נ.

וכולא קמ"י כלא חשיב : זח"א יא, ב.
בדבר ה' שמים נעשו : תהלים לג, ו.
ה' בחכמה יסד ארץ : משלי ג, יט.
כולם בחכמה עשית : תהלים קד, כד.
והחכי מאין תמצא : איוב כח, יב.

עמוד קכד.

אתא בוקר : ישעי' כא, יב.
עמך מקור חיים : תהלים לו, י.
טעמו וראו כי טוב : תהלים לז, ט.
ביו"ד נברא עוה"ב : מנחות כט, ב.
ותורה אור : משלי ו, כג.
כי שמש ומגן ה' אלקים : תהלים פד, יב.
וראה שער היחוד והאמונה פ"ד.
ולעיל מוציא חמה מנרתקה : גדרים ח, ב.
כמ"ש בזוהר באורייתא מתקיים עלמא : זח"א
קלה, ב. זח"ב קסא, ב. זח"ג לה, א. ובכ"מ.
עוטה אור כשלמה : תהלים קד, ב.
ותורת חסד על לשונה : משלי לא, כו.
עולם חסד יבנה : תהלים פט, ג.
וילבש צדקה כשריון : ישעי' נט, יז. וראה
אגה"ק ס"ג.

ושריון קדשקשים הוא לבוש : שמואל א
יז, ה.
לכבודי בראתיו יצרתיו : ישעי' מג, ז.
וצדקה תציל : משלי י, ב.
וכך כל פרוטה ופרוטה מצטרפת : ב"ב ט, ב.
ישב וקושר כתרים לקונו מתפילתן של
ישראל : ראה חגיגה יג, ב. זח"ב נח, א.
והערת כ"ק אדמו"ר שליט"א בספה"מ
תש"ח ע' 202.

עמוד קכה.

לאהבה את ה' אלקיך כי הוא חייך : דברים
ל, כ.
ידבר עמים : תהלים מז, ד.

מראי מקומות וציורים

רסה

עמוד קכז.

ויקרא טו. כה. וראה גיטין מו. א. ירושלמי
יומא פ"ב ה"ב.
שלום בפמליא של מעלה ושלום בפמליא של
מטה : סנהדרין צט, ב.

עמוד קכט.

ויפול יוסף על צוארי בנימין אחיו : בראשית
מה, יד.
דברי אשר שמתי בפוך : ישע"י נט, כא.
אני המשנה המדברת : מגיד מ"ש ר"פ
אם אין בו חטא.
ויבא הביתה : בראשית לט, יא.
ותקש בלדתה : בראשית לה, טו.

עמוד קל.

והיום לעשותם : דברים ו, ו. וראה עירובין
כב, א.
כמיש בלק"א : ראה ח"ב פ"ט. ח"א פ"ב,
פמ"ח.
ר"ע זלגו עיניו דמעוות : זח"א צח, ב.

עמוד קלא.

אשרי יושבי ביתך : תהלים פה, ה. קמה, א
ואילך (וננוסח התפלה). ולכללות המאמר
ראה ג"כ סידור ד"ה זה (מו, א ואילך).
יהל אור עה"פ (ע' תקלו ואילך). ובהגסמן
להלן ע' רלג בסופו.
ארוממך אלקי המלך : ראה בהגסמן לעיל
ברישי המאמר. וראה ג"כ ספר המפתחות
למאמרי אדה"ז ערך ארוממך.
נעוץ תחילתן בסופן : ס"י פ"א מ"ז.
במראה אליו אתוודע : במדבר זב, ו. וראה
ג"כ תו"א בראשית ה, א. מקץ לג, א.
ובכ"מ.
רגליה יורדות מות : משלי ה, ה. וראה

משכיל לאסף משכיל לאיתן האזרחי לדוד
משכיל : תהלים עד, א. פט, א. מב, א.
וזוהו ענין התשובה תשוב ה' : ראה זח"ג
קכב, א.

צופה ומביט עד סוף כל הדורות : גוסח
ברכת זכרונות.

כשעלה ברצונו : ע"ח ש"א פ"ב.
כולם במחשבה אחת נתהוו : ראה לקו"ת
שה"ש ט, ב. ספה"מ תקס"ט ע' קפד.
וראה זח"ב כ, א.

דכלא ממש חשיבא קמ"י ית' : זח"א יא, ב.
לית מחשבה תפיסא ב"י : ת"ז בהקדמה ד"ה
פתח אליהו.

בי"וד נברא העוה"ב : מנחות כט, ב. ובכ"מ.
לאשתאבא בגופא דמלכא : זח"א ריו, ב.

שצריך למסור נפשו באחד : ראה פע"ח שער
הק"ש פ"ב. ב"ח בטאו"ח רסס"א.
הצילה מחרב נפשי : ראה תהלים לה, יח. כב,
כא.

כי יש נרנח"י : ב"ר פ"ד, ט. דב"ר פ"ב,
לו. זח"א פא, א. רו, א.

והחכמה תח"י : קהלת ז, יב.
ויחידה הוא לי נקבה שמקבלת מיחיד : ראה
ע"ח שער דרושי אבי"ע פ"א.
מי לי בשמים : תהלים עג, כה.

עמוד קכח.

ובכל מאדך זה הממון : ברכות נה, א.
וצדקה תרומם גוי : משלי יד, לד.
כי אין צדיק בארץ : קהלת ז, כ.
הצדקה תרומם גוי זה ישראל : ב"ב י, ב.
ומי כעמך ישראל : שמואל ב ז, כג.
שבמקום שבע"ת עומדים : ברכות לה, ב.
וראה הערת כ"ק אדמו"ר שליט"א בספה"מ
תש"ט ע' 183. לקו"ש ח"ד ע' 361.
אין רבים פחות משלשה : תנחומא (בובר)

זכר רב טובך : ראה בהנסמן לעיל בריש המאמר. וראה ג"כ ספר המפתחות למאמרי אדה"ז ערך זכר רב טובך וגוי.
אסרו צדיק כי טוב : ישעי' ג, י. וראה אוה"ת עה"פ (ג"ך ע' קג).
וכמ"ש בזוה"ק ע"פ כי כל בשמים ובארץ : דה"א כט, יא. זח"א לא, א. זהר חדש קג, ב ונצוצי זהר שם.

רב טוב לבית ישראל : ישעי' סג, ז. וראה אוה"ת תוריע ע' עג ואילך.
ועברתי בכל ארץ מצרים אני ולא מלאך : שמות יב, יב. ספרי שם.

עמוד קלה.

או"א מלבישים לזרועות דא"א : ראה ע"ח שער או"א פ"א. שער הולדת או"א פ"ו. שער הגסירה פ"ו. ובכ"מ.
הנה מבואר במ"א ע"פ רני ושמחי : זכרי' ב, יד. תו"א מקץ לו, ד ואילך.
צדק מלאה ימין : תהלים מה, יא.
דרננא ברמשא : זח"א רכט, ב.
איהו וגרמוהי חד : ת"ז בהקדמה לפני ד"ה קום יחזקאל.

עמוד קלו.

חנון ורחום ה' : ראה בהנסמן לעיל בריש המאמר. וראה ג"כ ספר המפתחות למאמרי אדה"ז ערך חנון.
באור פני מלך חיים : משלי טו, טו.
כמ"ש באדרא כשז"א מסתכל במצחא דא"א : זח"ג ככת, ב.
קנה חכמה קנה בינה : משלי ד, ה.
כסא דוד מחזיק רכ"א לוגין : יומא עו א.
אל רחום וחנון : שמות לד, ו.
המתנשא מימות עולם : גוסס ברכות ק"ש.
טוב ה' . . . יודוך ה' : ראה בהנסמן לעיל בריש המאמר.

לקו"ת שה"ש גא, ב. אוה"ת ג"ך ע' תקסד ואילך. ובכ"מ.
ומלכותו בכל משלה : תהלים קג, יט.
וזהו כ"ד תכשיטי כלה : ראה ג"כ אוה"ת ראה ע' תתג ואילך.
אין אשה אלא ליופי : כתובות נט, ב. וראה ג"כ לקו"ת שה"ש מ, א.

עמוד קלב.

המברין את הגפן : כלאים פ"ז מ"א.
דוד שלמעלה שהוא בחיי מל' : ראה פרדס שעה"כ וקהלת יעקב בערכו.
הודו על ארץ ושמים : תהלים קמה, יג.
בכל יום אברכך : ראה בהנסמן לעיל בריש המאמר.
מזי מדות דאצ"י הנקי יומין עילאין : ראה זח"ג צד, ב. ובכ"מ.
ויקרא ה' לאור יום : ראה בראשית א, ה.
בהלו נרו : איוב כט, ג.
גדול ה' ומהולל מאד : ראה בהנסמן לעיל בריש המאמר. וראה ג"כ בספר המפתחות למאמרי אדה"ז ערך גדול ה' ומהולל גוי.
ולכבודי בראתיו יצרתיו אף : ישעי' מג, ז.

עמוד קלג.

דוד לדור . . . הדר . . . ועזוז : ראה בהנסמן לעיל בריש המאמר.
הגדול הגבור והנורא : דברים י, יז (וגוסס תפילת שמו"ע).
כמארז"ל עה"פ עושה שלום במרומיו : איוב כה, ב. במדבר מ"ב, ה.

עמוד קלד.

דאור צח ומצוחצח אתחשיך קמ"י : זח"ג קלה, ב.
והנה ידוע בזוה"ק פי פקודי : רמז, ב ואילך.

עמוד קלז.

בלק. ועוד. וראה שער היחוד והאמונה פ"ז.

משה עבדי: יהושע א, ב. ועוד.
מלכותך מלכות כ"ע: ראה בהנסמן לעיל
בריש המאמר. ובספר המפתחות למאמרי
אדה"ז ערך מלכותך מכ"ע.

וחסידין יברוכה פי' יברכו כה כמ"ש
בזוה"ק: זח"ג קמו, א. רסז, א.
איהוה חסיד המתחדש עם קונו: ת"ז בהקדמה
(א, ב). ובכ"מ.

כבוד מלכותך: ראה בהנסמן לעיל בריש
המאמר. וראה ג"כ ד"ה זה בספה"מ
הנחות הר"פ ע' קפו.
והנגלות לנו: דברים כט, כח.

עמוד קמא.

סומך ה' לכל הנופלים: ראה בהנסמן לעיל
בריש המאמר. ובספר המפתחות למאמרי
אדה"ז ערך סומך ה' וגו'.
יונתי בחגוי הסלע: שה"ש ב, יד.

עמוד קלח.

וכמ"ש בזוהר דהח"ס דז"א נקי אחת כהן
לעולם: זח"ג קצג, ב.

יומם יצוה ה' חסדו: תהלים מב, ט.
הבינה נקי הוא: ראה זח"ג קעא, א ומפרשי
הזוהר שם. לקרית קרח נה, ב. ובכ"מ.
ועבד הלוי הוא: במדבר ית, כג.
הוא יעשנה: ראה משלי ו, לב. וכנראה צ"ל
(כבכת"י ב): הוא עשנו (תהלים ק, ג).

עמוד קמב.

איש דרכו לכבוש: יבמות סה, ב. ובכ"מ.
עיני כל: ראה בהנסמן לעיל בריש המאמר.
ובהנסמן. בספר המפתחות למאמרי אדה"ז
ערך עיני כל אלך גוי. וראה ג"כ ספה"מ
תקס"ח ע' נב ואלך (וש"ג). אוה"ת דרושים
לפסח כרך ג' ע' תשמה ואילך.
דעד דלא קבילת דכר: ראה זח"ב לח, ב.

עמוד קלמ.

לפי שכלו יהולל איש: משלי יב, ח.
ועוף יעופף על הארץ זה גבריאל: בראשית
א, כ. זח"ב רלט, א. זח"ג כו, ב.
שיש מהן אומרי' בחמישי... בשני: ב"ר
פ"א, ג. וראה הערת כ"ק אדמו"ר שליט"א
בספה"מ תשי"ג ע' 73.

עמוד קמג.

ודבר בעתו מה טוב: משלי טו, כג.
פותח את ידיו: ראה בהנסמן לעיל בריש
המאמר. ובספר המפתחות למאמרי אדה"ז
ערך פותח את ידיו.

א"ת ידיו אלא יודין: ת"ז בהקדמה (ז, ב).
ישת חושך סתרו: תהלים יח, יב.
סתימא דכל סתימין: זח"ב סט, א. ובכ"מ.
ומקבלין דין מן דין: תרגום ישע"י ו, ג.

עמוד קמד.

במי נמלך בנשמתן של צדיקים: ב"ר פ"ח,
ז. רות רבה רפ"ב.
ישראל עלו במח: ראה ב"ר א, ד. זח"א
כו, א. ת"ז ת"ו (כג, ב) ונצוצי זהר שם.
שום תשים עליך מלך: דברים יז, טו.
אין מלך בלא עם: בחיי וישב (לח, ל) ור"פ

עמוד קמד.

צדיק ה' בכל דרכיו: ראה בהנסמן לעיל
בריש המאמר.

ושמרו דרך ה' : בראשית יח, יט.
ארחות ה' חסד ואמת : תהלים כה, י.

אכיח חייב סליג שליה כ, ב. רסח, ב.
שא, ב. ובכימ.

עמוד קמה.

הנותן בים דרך : ישעי' מג, טו.
קרוב ה' לכל קוראיו : ראה בהגסמן לעיל
בריש המאמר. ובספר המפתחות למאמרי
אדה"ו ערך קרוב ה' וגוי.

נשמה שנתת בי טהורה : נוסח ברכות השחר.
כעצם השמים לטהור : שמות כד, י.
כל הנקרא בשמי : ישעי' מג, ז.
ונקי אדם דבריה : ע"ח שיג פ"א. וראה
הערת כ"ק אדמו"ר שליט"א באוה"ת שמות
ע' מה.

שבת שבתון : נדפס בשינויים (ובתוס' הגהות)
בלקו"ת דרושים ליוה"כ"פ סח, ד. ובאוה"ת
דרושים לשי"ש כרך ה' ע' ביקטו ואילך.
שבת שבתון הוא לכס : ויקרא כג, לב.

בדבר ה' שמים נעשו : תהלים לג, ו.
מאיגרא רמא : ראה חגיגה ה, ב.
וקדשתו : ויקרא כא, ח.
וטהרה בלויים : ראה במדבר ח, ו.

עמוד קמו.

שבת שבתון היא : ויקרא סז, לא.
וכפר על הקדש מטומאות ב"י : ויקרא סז,
סז.

כי לא מחשבותי : ישעי' נה, ח.
ונקי מאמר סתום : שבת קד, א. וראה תוי"ח
שמות שסז, א.

זהיוט לעשותם : עירובין כב, א.
כמי"ש בזוהר ע"פ ואברהם זקן בא בימים :
זח"א רכב, א. רכז, א. וראה ג"כ אגה"ק
סכ"ט. תוי"א מקץ לב, ד. אוה"ת ורא
ע' קיט ואילך. ובכימ.

שרפים עומדים ממעל ל"י ממעל לשכינתא :
ישעי' ו, ב. וראה זח"ג מז, א. עט, ב.
זח"ב קמו, ב. וראה אוה"ת ישעי' עה"פ
(ע' קנט ואילך).

ימים יוצרו : תהלים קלט, טז. וראה אוה"ת
וראה הגסמן לעיל.
ותלבש אסתר מל' : אסתר ה, א.

ונקי מחשבה אחת : ראה לקו"ת שה"ש ט, ב.
כל אשר חפץ ה' : תהלים קלה, ו.
כולם בחכמה עשית : תהלים קד, כז.
עלמין סתימין ועלמין דאתגליין : ראה ת"ז
בהקדמה ד"ה פתח אליהו. ת"י כב (סג,
ב). שער היחוד והאמונה פ"א. ובכימ.

עמוד קמו.

כי צל ימינו עלי ארץ : איוב ה, ט.
ימי שנותנו בהם : תהלים צ, י. וראה לקו"ת
בחוקתי מז, ג. דרושים לשמ"ע פו, ד.
וע"כ צריך אדם לבא בכמה גלגולים : ראה
ג"כ אגה"ק סכ"ט. לקו"ת שלח לת, ד.
וראה לקו"ש חייב ע' 590.

יוצר אור ובורא חושך : ישעי' מה, ז.
ישת חושך סתרו : תהלים יח, יב.

עמוד קמה.

ונחלק לתרי"ץ : ראה פרדס שי"ח פ"ג. אגה"ק
סכ"ט.

אור צח כו' : זח"ג קלה, ב.
כמו א' זעירא דויקרא : ויקרא א, א. וראה
לקו"ת שם. ובכימ.

לבושי' : דניאל ז, ט. וראה לקו"ת אחרי
כה, א. ובכימ.

מאיר עיני חכמים : עירובין יג, ב.
והחכמה מאין : איוב כח, יב.

אדם אדמה לעליון : עשרה מאמרות מא

אני ראשון ואני אחרון : ישעי מד, ו.
אני אותיות אין : ראה מאויא א, ד.
והחכמה מאין : איוב כה, יב.
דכתר מלי איהו כתר עליון : ת"ז בהקדמה
ד"ה פתח אליהו.

בת"ז שבח"י המל' נקי זרקא : תכ"א (מו),
א ואילך). וראה אוה"ת חיי"ש כרך ד'
תשפג, א.
ישראל לסגולתו : תהלים קלה, ד.
ויצר בחרט : שמות לב, ד.
שנקי כף הקלע : שבת קנב, ב. וראה אוה"ת
שמיני כרך ב' ע' תפכ.
והיתה נפש אדוני : שמואל א כה, כט.
אני כברוש רענן : הושע יד, ט. וראה ג"כ
לקו"ת אחרי כה, ב. אוה"ת חיי"ש כרך
ד' תשפג, ב.

עמוד קנב.

ארו בלבנון : ראה תהלים צב, יג.
כי האדם עץ השדה : דברים כ, יט.
וידבר שלמה : ראה מלכים א ה, יג.
כחועפות ראם לו : במדבר כג, כב. כד, ח.
ותרם כראם קרני : תהלים צב, יא.
אתה אל מסתתר : ישעי מה, טו.
איח עטיב : משלי יב, ד.

בישראל כשהן עולין עולין : מגילה טז, א.
ותחלימני ותחייני : ראה ישעי לה, טז. וראה
תו"א מבי"א קית, ב.
כשושנה : שה"ש ב, ב.
וצדקה תרוםט גוי : משלי יד, לד.
ת"ת כנגד כולם : פאה פ"א מ"א.
שאותיות התורה נקי סוסים : ראה ת"ז
בהקדמה (ח, א). ובכ"מ.

ושמרתם את השבת כי קדש היא : שמות
לא, יד.

ששת ימים עשה ה' : שמות לא, יז. וראה
זח"ג צד, ב. ובכ"מ.
ויאמר אלקים יהי אור : בראשית א, ג.

שתוק כך עלה במחשבה : מנחות כט, ב.
והשביע בצחצחות נפשך : ישעי נה, יא.
טהירו עילאה . . . גליף גליפו : זח"א טו, א.

עמוד קמ"ט.

ישראל עלה במחשבה : ראה ב"ר א, ד. זח"א
כה, א. ת"ז ת"ו (כג, ב) ונצוצי זהר שם.
ה"י הוא ושמו בלבד : סדר"א פ"ג.
שמו גימי רצון : ראה לקו"ת פקודי ז, ד.
דלית מחשבה תפיסא ב"י כלל : ת"ז בהקדמה
ד"ה פתח אליהו.

המתנשא : גוסח ברכות ק"ש.
וכמ"ש בלק"א : פמ"ת. וראה שם פמ"ב (ס,
א).

ונקי טתימו דכל סתימין : זח"ב פט, א.
ובכ"מ.

אני ה' לא שנית : מלאכי ג, ו.
כי הבריאה נקי חושך והיצירה אור : ראה
פעיח שער הק"ש פ"א. שער הכחנות ענין
כחנות יוצר. מ"ח מס' תפלת הבריאה פ"א
מ"ז ואילך.
כל הנקרא בשמי : ישעי מג, ז.

עמוד קנ.

ועשיתם את כל מצותי : במדבר טו, מ.
והלך לפניך צדקך : ישעי נת, ח.
ויצר בחרט : שמות לב, ד.

כמ"ד דמצות צריכות כונה : ברכות יג, א.
ובכ"מ.

שאמר ונעשה רצונו : ראה ספרי פינחס כה,
ח.

עמוד קנ"א.

מלכותך מלכות כ"ע : תהלים קמה, יג.
המתנשא מימות עולם : גוסח ברכות ק"ש.
כי נעוץ תחלתן בסופן דוקא : ס"י פ"א מ"ז.

אשר אנכי מצוה היום: ואתחנן ה, ו.

כר"א ביד: ע"ז י, ב.

גם חושך לא יחשיך: תהלים קלט, יב.

ועמד לא חפצתי: תהלים עג, כה.

כי עמד מקור חיים: תהלים לו, י.

אנת הוא ממלא כל שמהן: ת"ז בהקדמה

ד"ה פתח אליהו.

עמוד קנה.

אנכי ולא יהי לך כללות מ"ע ול"ת: ראה

תניא רפ"כ ובליקוט פירושים ומ"מ שם
(וש"ג).

כמ"ש בזוהר נפש כי תחמא תוהא הוא:

זח"ג יג, ב.

על הלחם לבדו יחיי האדם: ראה לעיל ע'י

סו, ובכ"מ.

עד זלא אכילנא בישראל דתורא: ב"ק עב,

א.

חמרא וריחא פקחין: יומא עו, ב.

אחור למע"ב דאפ"י יתוש קודמו: ב"ר פ"ח,

א. ובכ"מ.

בחכ"י כח מה: זח"ג כה, א, לה, א. ובכ"מ.

מה שמו: משלי ל, ד. וראה זח"ב עט, א

ואילך, תו"א יתרו עג, א. ובכ"מ.

א"ח עט"ב: משלי יב, ד. וראה ע"ח ש"ה

פ"א, ש"י פ"ג, לקו"ת בחוקותי מו, ג.

אוה"ת בראשית מ, ב. ובכ"מ.

עמוד קנה.

לקדוש ה' מכובד זה יו"כ: ישע"י נח, יג.

שבת קט"ט, א.

ויעבור ה' על פניו: שמות לד, ו.

ועשיתם אותם: ויקרא כב, לא. וראה ויק"ר

פל"ה, ז.

קדש לה' ראשית: ירמ"י ב, ג.

ותנח התיבה בחודש ה': בראשית ה, ד.

כמ"ש בזוהר: ראה זח"ג קת, ב. קמט, ב.

רנן, א. רנח, ב.

יה' רקיע: בראשית א, ו.

בו' אלפי שני דהוי עלמא: ר"ה לא, א.

כי אלף שנה כיום אתמול: ראה תהלים צ, ד.

כי בו שבת וינפש: ראה שמות לא, יו.

עמוד קנה.

עולת שבת: במדבר כה, י.

קדש ישראל לה' ראשית תבואתו: ירמ"י ב,

ג.

דגנך תירושך ויצהרך: דברים ז, יג, יא, יד.

וראה אוה"ת קרח ע' תרצג. פינחס ע'י

ארכ. ובכ"מ.

דגנך זה התלמוד: ב"ר פס"ו, ד.

חטה כ"ב, אהון דאורייתא: זח"ג קפה, ב.

ואין התינוק יודע: ברכות מ, א.

בנים אתם: דברים יד, א.

בני בכורי: שמות ד, כב. וראה תניא רפ"ב.

כי אתה אבינו: ישע"י סג, טז.

אבינו אב, הרחמן: גוסס ברכות ק"ש.

כי חלק ה' עמו: דברים לב, ט.

דתלת קשרין הן: ראה זח"ג עג, א.

תורה צוה לנו משה: דברים לג, ד.

ותורה שם בישראל: תהלים עת, ה.

ביום חתונתו זה מ"ת: תענית כו, ב.

דאורי"י מח"ע נפקת: זח"ב פה, א. קכא, א.

א"ח עט"ב: משלי יב, ד.

נקבה תסובב גבר: ירמ"י לא, כב.

א"ת מורשה אלא מאורסה: ברכות גו, א.

ותמלא כדה כו' כ"ד ספרי דאורייתא:

בראשית כד, טו. ת"ז תכ"א (מו, ב).

אוה"ת בראשית מה, א. וראה תו"א

תולדות יו, ד. תו"ת חיי"ש קכו, ד. ובכ"מ.

שמתחלה יהי בתורת ה' חפצו: ע"ז יט, א.

וראה אוה"ת ג"ך כרך ב' ע' תחקיד ואילך.

עמוד קנה.

היום לעשותן: עירובין כב, א.

עמוד קנז.

עמוד קנט.

אנכי כוי למעני : ישע"י מג, כה.
שנקי מקראי קדש : ראה ג"כ לקו"ת צו יב,
א.

ימים יצרו ולא אחד בהם : תהלים קלט, טז.
וכפר על הקדש : ויקרא טו, טז.

קדש מלה בגרמ"י : זחיג צד, ב.
קדושת' למעלה מקדושתכס : ויקר' פכ"ה,
ט.

לך אמר לבי בקשו פני : תהלים כז, ה.
אנכי ולא יהי' לך כללות כל התורה כולה
כנודע : ראה תניא רפ"כ ובליקוט פירושים
ומ"מ שם.

שבת שבתון : ראה לקו"ת דרושים ליוהכ"פ
ע, ג ואילך.

וזהו ענין הנסירה : ראה פע"ח שער ר"ה
פ"א ואילך. אוה"ת ואתחנן ע' שטה.

שבת שבתון הוא לכס : ויקרא כג, לב.
שבת שבתון היא לכס : ויקרא טז, לא.
אנכי אנכי הוא מוחה פשעיך למעני : ישע"י
מג, כה.

מצוה לאכול וה"ז כאילו התענה : יומא סא,
ב.

למען תזכרו ועשיתם את כל מצותי : במדבר
טו, מ.

ויעבור ה' על פניו : שמות לה, ו.

עמוד קס.

עמוד קנח.

ימי שנותינו בהם ע' שנה : תהלים צ, י.
ויניחהו בגיע לעבדה ולשמרה : בראשית ב,
טו, וראה זחי"א כו, א. ובכ"מ.

המתנשא מימות עולם : גוסח ברכות ק"ש.
וראה לקו"ת דרושים לר"ה סא, ג.

אברהם הכיר את בוראו : גדרים לב, א.
הגנורא : דברים י, יז. גוסח תפילת שמו"ע.
וראה סידור רטב, א. רעג, ד. ובכ"מ.

ממ"ש בענין דוד ומשיח : ראה דרמ"צ קי,
ב. אוה"ת ויקהל ע' ב'קסא. אוה"ת נ"ך ע'
מט.

עושה שלום בין מיכאל וגבריאל : במדב"ר
פ"יב, ת. ובכ"מ.

עמוד קסא.

רמ"ח מ"ע רמ"ח אברין : ראה ת"ז ת"י ל.
זחי"ב קית, א.

שבת שבתון : ראה בהגסמן לעיל ע' קמה.
שבת שבתון הוא לכס : ויקרא כג, לב.

אם ישים אליו לבו : איוב לה, יד.
ואהבת ב"פ אור : פע"ח שער הק"ש פכ"ג.
ובכ"מ.

שבת שבתון היא לכס : ויקרא טו, לא.
וכמ"ש בזוהר ע"פ ואברהם זקן : זחי"א רכב,
א. רכז, א.

אין אני והוא יכולים לדור : ערכין טו, ב.
בחכמה כח מיה : זחי"ג כת, א. לה, א. ובכ"מ.
מטי ולא מטי : זחי"א טז, ב.

ימים יוצרו : תהלים קלט, טז.
נשמה שנתת בי : גוסח ברכות השחר.

כעצם השמים לטהר : שמות כד, י.
כל הנקי בשמי : ישע"י מג, ז.
וטהרת אותם וכה תעשה לטהרם : במדבר ה,
ו ואילך.

לעולם ה' דברך נצב בשמים : תהלים קיט,
פט. וראה שער היחוד והאמונה פ"א.
לקו"ת אחרי כה, ג.

במח' א' נברא העולם : ראה לקרית שה"ש
ט, ב.

כולם בחכי עשית : תהלים קה, כה.

עמוד קסב.

ושמרתם את השבת : שמות לא, יד.
כי ששת ימים עשה ה' : שמות לא, יז.
מלי מכ"ע : תהלים קמה, יג.
קודש יש' לה' ראשית תבואתה : ירמ' ב,
ג.

כי לא מחשבותי מחשבותיכם : ישעי' נה, ח.
אין לו זמות הגוף : פיוט יגדל.

וכמ"ש בזוהר תלת קשרין : זח"ג עג, א.
א"ת מורשה אלא מאורסה : ברכות נו, א.
ועשיתם אותם אתם כתי' : ויקרא כב, לא.
וראה ויקיר פלי"ה, ז.

ויעף אלי אחד מן השרפים : ישעי' ו, ו.
שרפים עומדים ממעל לו : ישעי' ו, ב.

אשר יעשה אותם האדם : ויקרא יח, ה.
שבתחיי' יהי' תורת ה' חפצו : ע"ז יט, א.
והיו הדברים האלה אשר אנכי מצוץ : דברים
ו, ו.

ישראל עלה במח' : ראה ב"ר א, ד. זח"א
כה, א. ת"ז ת"ו (כג, ב) ונצוצי זהר שם.
יוצר אור ובורא חושך : ישעי' מה, ז.

המקדש את האשה ע"מ שאני צדיק גמור :
קדושין מט, ב.

החושך רומז לתס"ד והאור לתס"ו : פע"ח
שער הק"ש פ"א. שער הכוונות ענין כוונת
יוצר. מ"ח מסי' תפלת הבריאה פ"א מ"ז
ואילך.

ישת חושך סתרו : תהלים יח, יב.

עמוד קסד.

כחשיכה כאורה : תהלים קלט, יב.
ועמך לא חפצתי : תהלים עג, כה.
ועמך מקור חיים : תהלים לו, י.
אנכי הוא כולל כל מ"ע : ראה תניא רפ"כ
ובליקוט פירושים ומ"מ שם (וש"ג).
אחור וקדם צרתי אחור למע"ב : תהלים

אני ה' לא שניתני : מלאכי ג, ו.
אתה הוא קודם שנה"ע : תדא"ר פכ"א. נוסח
תפילת השחר.

ואתה מחיי את כולם : נחמי ט, ו.
אכל בי עשרה שכונתא שריא : סנהדרין לט,
א. ובכ"מ.

עמוד קסג.

קלט, ה. ב"ר פ"ה, א. ובכ"מ.
עדיין לא אכילנא בישראל דתורא : ב"ק עב,
א.
איח ע"ב : משלי יב, ד.
עולת שבת בשבתו : במדבר כח, י.

מצות צריכין כוונה : ברכות יג, א. ובכ"מ.
שום תשים עליך מלך : דברים יז, ט.
נעוץ תחיי בסופן : ס"י פ"א מ"ז.
אני כברוש רענן : הושע יד, ט.
וכמ"ש בת"ז : תכ"א (מו א ואילך) ובכ"מ.
ישראל עם סגולתו : ראה תהלים קלה, ד.

עמוד קסו.

שבת שבתון : ראה לעיל ע"י קנו ובהגסמן
שם.
שבת שבתון הוא לכס : ויקרא כג, לב.
שבת שבתון היא לכס : ויקרא טו, לא.

צדקה תרוחם גוי . . . אלו ישראל : משלי
יה, לה. ב"ב ט, ב.
וצדקה תהי' לנו : דברים ו, כה.
ות"ת כנגד כולם : פאה פ"א מ"א.
נקי' אותיות התורה בשם סוטים : ת"ז בהקדמה
(ח) א. ובכ"מ.

בטוים לקוית עי ית, ובספה"מ תשיב עי
27.

שהמצות נקי רמ"ח אברי זמלכא : ראה ת"ז
ת"י ל. זח"ב קית, א.

אם ישים אליו לבו : איוב לה, יד.

דרוח אייתי רוח ואמשיך רוח : זח"ב קסב,
ב. וראה אוה"ת בראשית רפ"ו ב.

אם רץ לבך שוב : ס"י פ"א מ"ח. ת"ז
בהקדמה (ז, א).

ואהבת ב"פ אור : פעי"ח שער הק"ש פכ"ג.
ובכ"מ.

עמוד קע.

נדי שיהא שם שמים מתאהב על ידך : יומא
פו, א.

הסבי עיניך : שה"ש ה, ה.

שנתאוה להיות לו דירה בתחתונים : ב"ר
ספ"ג. במדב"ר פ"ג, ו. תנחומא נשא טז.

ובכ"מ.

והחיות רצוא ושוב : יחזקאל א, יד. וראה
אוה"ת דרושים לשבועות עי קלט ואילך.

בשתיס יעופף : ישעי' ה, ב.

ובעל כנפיים יגיד דבר : קהלת י, כ.

וימינו תחבקני : שה"ש ב, ו.

מטי ולא מטי : זח"א טז, ב.

שאמר לעולמו די : חגיגה יב, א. ובכ"מ.

עלה תחיי במחי לברא במדה"ד : רש"י

בראשית א, א. וראה ב"ר פ"ב, טו.

דאיהו וחיוהי חד : ת"ז בהקדמה לפני ד"ה
קום יחזקאל.

עמוד קעא.

קול דודי דופק קפ"ד אחריים דאבא : שה"ש
ה, ב. וראה לקוית פקודי ה, ד ואילך.

שה"ש לג, ג ואילך.

ויפח באפיו נשמת חיים : בראשית ב, ז.

כל אשר נשמת רוח חיים באפיו : בראשית
ה, כב.

אנכי אנכי הוא מוחה פשעיך למעני : ישעי'
מג, כה.

עמוד קסז.

כי עמד הפליחה : תהלים קל, ג.

אנכי מי שאנכי : ראה זח"א קסז, ב. זח"ג
רנ"ו, ב. לקוית פינחס פ, ב. שם ראה לא,
ד.

לך ה' הממלכה : דה"א כט, יא.

אני ה' לא שניתני : מלאכי ג, ו.

ועשיתם את כל מצותי : במדבר טו, מ.

כי ה' הוא האלקים : דברים ד, לה. ועוד.

וראה לקוית ואתחנן ה, א ואילך. עקב
טז, ד ואילך. ובכ"מ.

כמיש בזהר ימים יוצרו : תהלים קלט, טז.
זח"א רכב, א. רכז, א.

כמיש בע"ח : ש"ח בסופו. ועוד.

עמוד קסח.

ויניחהו בג"ע לעבדה ולשמרה : בראשית ב,
טו.

לעבדה היינו רמ"ח מ"ע : זח"א כז, א. ובכ"מ.

פ"י עבודה לשון תקון : ראה שבת מט, ב.

תו"א בראשית ה, ב. ובכ"מ.

הכל ירוממוך סלה : נוסח ברכות ק"ש
דשבת.

והנורא : דברים י, יז. נוסח תפילת שמו"ע.

וראה סידור רסב, א. רעג, ד. ובכ"מ.

עושה שלום כו' בין שר של אש : במדב"ר
פ"ב, ח. ובכ"מ.

עמוד קסט.

אנת הוא זקסיר לון : ת"ז בהקדמה ד"ה
פתח אליהו.

וע"כ אומרים לשם יחוד : ראה הערת כ"ק
אדמו"ר שליט"א במפתחות והערות הנדפס

עמוד קעה. כמיש בוהר בענין ולא תלבש כלאים : זחיג פו, ב.

נשמה שנתת בי טהורה היא : גוסח ברכות השחר.

כעצם השמים לטוהר : שמות כה, י. אני כברורש רענן : הושע יד, ט.

והוכן בחסד כסאו : ישעי טו, ה. האוכל בעוהכ"פ כאילו התענה : יומא פא, ב.

עמוד קעב.

ויעבור ה' על פניו : שמות לה, ו.

עמוד קעו.

כבוד ה' יאספן : ישעי גח, ח.

ויצר בחרט : שמות לב, ד.

והוא מבח"י ימי קדם : ראה זחיג קלד, ב.

רת, ב. תו"א ויקהל פו, ד. ובכ"מ.

כמיש בוהר . . . הפושעים בי בגופא

דמלכא : זחיא יג, א. ובכ"מ.

ירוס ונשא וגבה : ישעי גב, יג. המתנשא מימות עולם : גוסח ברכות ק"ש.

וראה לקיט דרושים לר"ה סא, ג.

ומעיין יצא מבית ה' : יואל ד, יט.

עמוד קעג.

ויעבור ה' על פניו : שמות לה, ו.

לך אמר לבי : תהלים כו, ח.

זאדם גי' מ"ה : ראה מאו"א א, קסו.

להבין מעט מזעיר ענין שעיר המשתלח :

ויקרא פרק טו. ולכללות המאמר ראה ג"כ ספיה"מ תקס"ב ע' לח ואילך. אוה"ת אחרי ע' פ ואילך. אוה"ת דרושים ליוהכ"פ ע' איתקסו ואילך.

עמוד קעד.

איתקסו ואילך.

וטמך אהרן את שתי ידיו : שם פסוק כא ואילך.

ויובן זה בהקדים לבאר ענין וידוי בפה :

בהבא להלן ראה ג"כ בארוכה דרמ"צ מצות וידוי ותשובה לה, א.

וענינו מבואר בלק"א של מורי זלה"ה : ראה לק"א (הוצאת קה"ת) סי' קמ (לג, ד).

ואו"ת סי' רכג (סט, ג). ונתבאר בארוכה במאמר אדה"ו ד"ה מציל עני מחוק ממנו

(נמצא בכת"י). וראה אוה"ת אחרי ע' פ. שם דרושים ליוהכ"פ ע' איתקע.

מציל עני מחוק : תהלים לה, י. כציפרים האחוזות בפח : קהלת ט, יב.

ולא יאה קשה כארז : תענית כ, ב. וראה ספיה"מ תקס"ח ע' ו' ובכ"מ.

וז"ש בעיח דעיקר סיבת השבירה : ראה מבו"ש ש"ב ח"ג ס"ז. ובכ"מ.

דבחי אתבריו : ראה זחי"ב רנה, ב. ע"ח שי"ח פ"ה. ובכ"מ.

ריח ניחוח לה' : ויקרא א, ט. ועוד. וראה לקיט מינחס עה, ד ואילך. ובכ"מ.

דאורי"י מח"ע נפקת : זחי"ב פה, א. להבדיל בין הסמא לטהור : ראה ויקרא יא, מז.

וכללות המצות באנכי ולא יהי' לך : ראה תניא רפ"כ ובליקוט פירושים ומ"מ שם.

מראי מקומות וציונים

ערה

וכפר על הקודש מסומאות בניי : ויקרא טז, טז
טז ואילך.

כי אין הדינין נמתקין אלא בשרשן : מע"ח
שער כחנת השופר. תניא פל"א.

וזוהו המנחה השלוחה לו : ראה ג"כ לעיל
סדי"ה אשריכם וזרעי על כל מים ובהנסמן
במ"מ שם.

עמוד קפ"א.

וכענין ההבדלה דמוצאי שבת : פסחים קד,
א.

ויבדל אלקים בין האור ובין החושך :
בראשית א, ד.

דעיצומו של יו"כ עצמו מכפר : שבועות
יג, א.

תבא אם ותקנח צואת בנה : במדבר פ"ט,
ח.

לפני ה' תטהרו : ויקרא טז, ל. וראה לקו"ת
אחרי כה, ב. ובכ"מ.

קדש היא לכס : ראה ויקרא טז, לא.
ובארוכה לעיל ד"ה שבת שבתון.

קודש הוא לכס : ראה ויקרא כג, לב.
קדש ישראל לה' ראשית תבואתה : ירמ'.

ב, ג.

ולאום מלאום יאמץ : בראשית כה, ג.

וכמו שנת"ל : אולי הכונה לד"ה שבת
שבתון.

ויפגעו בו מלאכי אלקים : בראשית לב, ב
ואילך. וראה ג"כ שעי"ת לאדהאמיצ ח"א
מט, א ואילך.

עמוד קפ"ב.

והוא עבר לפניהם : בראשית לג, ג ואילך.
כי שלמה יהי' שמו : דה"א כב, ט.

כי לא באתם ע"ד עתה אל המנוחה : דברים
יב, ט. וראה זבחים קיט, א.

ויקרא שם המקום מחניים : בראשית לב, ג.

הפח נשבר : תהלים קכד, ז.

וזוהו הנקי פגס : ראה ג"כ לקו"ת דרושים
לר"ה נט, א. אוה"ת נצבים ע' א"רכט.

מאשר חטא על הנפש : במדבר ו, יא.
אוא"ס ב"ה הממלא כל שמחן : ת"ז בהקדמה
ד"ה פתח אליהו.

טהור עינים מראות ברע : ראה חבקוק א,
יג.

וזא יגורך רע : תהלים ה, ה. וראה ג"כ
לקו"ת במדבר ג, ג.

כדאי"ת בר"מ אבנא למשקל דא יו"ד : ראה
זח"ג רעד, ב.

דהנה ארז"ל בפלוגתא דתנאי : ר"ה יז, א.

עמוד קע"ח.

ועד"ז הוא למעלה ענין המתקלא : ראה ג"כ
לקו"ת בחוקותי מה, ג. נצבים מה, א.

דהבינונים שהוא מחצה זכיות ומחצה עוונות :
ראה ר"ה טז, ב ואילך.

ונפש כי תחטא : ויקרא ה, א. ב, ד, כז.
אשר נשיא יחטא כמפורש בזוהר : ויקרא

ד, כב. זח"ג כג, א.

עמוד קע"ט.

וכמבואר במ"א בר"מ אבנא למשקל בה דא
יו"ד : זח"ב קפ"ה, ב.

וכפר על הקודש : ויקרא טז, טז.

עמוד קפ"ו.

עת אשר שלט האדם באדם לרע לו : קהלת
ח, ט. וראה זח"ב צה, ב. פרדס שט"ז

פ"ז. אוה"ת ג"ך כרך ב' ע' א"קכט.

חיל בלע ויקיאנו : איוב כ, טו. וראה ג"כ
תו"א תולדות כ, ג. אוה"ת שם קנה,

א. ספ"מ הנחות הר"פ ע' קעח. שערי

אורה טו, ב. ובכ"מ.

עמוד קפה.

ר"ת אלול אני לדודי ודודי לי : שה"ש ו,

ג. פע"ח שער ר"ה פ"א. אבודרהם סדר תפלת ר"ה. ובכ"מ.

דרשו את ה' בהמצאו : ראה ישע"י נה, ו.

והשיב את הגזילה : ויקרא ה, כג.

ענין התשובה תשוב ה' : ראה זח"ג ככב, א.

ישראל עלו במחשבה : ראה זח"א כד, א. ת"ז ת"ז (כג, ב) ונצוצי זהר שם.

שבעה דברים קדמו לעולם : ראה ב"ר פ"א, ד.

עמוד קפח.

ה' קנני ראשית דרכו : משלי ה, כב.

חסה כ"ב אתויון דאורייתא : זח"ג קפח, ב.

גליף גליפו בטיהרא עילאה : זח"א טו, א. ובכ"מ.

וברוח פיו כל צבאם : תהלים לג, ו.

כי אתה אבינו : ישע"י סג, טו.

יוסף ה' עליכם ככם אלף פעמים : ראה דברים א, יא.

קורא הזורות : ישע"י מא, ד.

דור הולך ודור בא : קהלת א, ד.

עמוד קפט.

משכיל לאיתן : תהלים פט, א.

משכיל לאסף : תהלים עד, א. עה, א.

עמוד קצ.

מ"ש בע"ח כשעלה ברצונו הפשוט : שער א ענף ב.

וכמ"ש בספר התמונה שיה"י נ"י אלפים יובלות : ראה תו"א שמות נא, ד. ד"ה אל

תצר מצי"ק אדהאמיצ ע"י 52 ובמ"מ שם.

והחכמה מאין תמצא : איוב כה, יב.

ושמתי כדכד : ראה בהנסמן לעיל ע' קכו ר"ה זה.

ושמתי כדכד שמשותקן : ישע"י נה, יב.

דפליגי תרי מלאכי : ב"ב עה, א.

והטור הרביעי תרשיש ושהם וישפה : שמות כה, ב. לט, יג.

והאבנים תהיינה על על שמות בני ישראל : שמות כה, כא.

ששה משמותם על האבן האחת : שמות כה, י.

כי שמש ומגן הוי' אלקים : תהלים פד, יב. וראה שער היחוד והאמונה פ"ד ואילך.

תו"א בראשית ד, ד ואילך. ובכ"מ.

ושהם אותיות משה : ראה ג"כ תו"ח שמות תקדו, ב. ובכ"מ.

מה שמו ומה שם בנו : משלי ל, ד.

צדיק כתמר יפרח : תהלים צב, יג.

שלושת החיצים צידה אורה : שמואל א כ, כ. לקח משה את עצמות יוסף : שמות יג, ט.

וראה ג"כ אוה"ת ואתחנן ע' עז.

וזרחו לכם יראי שמי : מלאכי ג, ו.

עמוד קפו.

וראיתיה לזכור ברית עולם : בראשית ט, יו. ולעת"ל יוציא הקב"ה חמה מנרתקה : גדרים

ה, ב. ובכ"מ.

רפאני ה' וארפא : ירמ"י יו, יד. וראה ספ"מ תקס"ח ע' רטו ואילך. ובכ"מ.

שמש בשבת צדקה : תענית ה, ב.

גדולה תשובה : יומא פו, א.

הרופא לכל תחלואייכי : תהלים קג, ג.

עמוד קפז.

כי גבר עלינו חסדו : תהלים קיו, ב.

מראי מקומות וציונים

רעז

עמוד קצא.

כי רוח הבהמה היורדת למטה : ראה קהלת

ג, כא.

מלך אסור ברהטים : שה"ש ז, ו.
אז איתם ונקיתי מפשע רב : תהלים יט,
יד.

כי במקום גדולתו : מגילה לא, א.

עמוד קצד.

מכף רגל : ישעי' א, ו.

אוי"ר שנקי בזהר בשם גדפין : ראה ת"ז
ת"י ו', תניא ספ"מ.

אין יסורים בלא עון : שבת נה, א.

בתשובה שמביאה רפואה לעולם : יומא פו,
א.

כולך יפה רעיתי : שה"ש ז, ז.

עמוד קצה.

ראה נתתי לפניך החיים והמות : דברים ל,
טו.

רגליה יורדות מות : משלי ה, ה.

בעית גדולים מהצדיקים גמורים : ברכות
לה, ב.

אשת חיל עטרת בעלה : משלי יב, ד. וראה
אוה"ת בראשית מ, ב.

טוב מאד מלאך המות : ב"ר פ"ט, ב. זח"א
יד, א. זח"ב רמט, א. ובכ"מ.

מימינו אש דת למו : דברים לג, ב.

ולכל היד החזקה אשר עשה משה : ראה דברים
לה, יא.

למיימינים בה סמא דחייא : שבת מח, ב.

עמוד קצז.

ואשא אתכם על כנפי נשרים : שמות יט,

ד. וראה לקו"ת האוינו עז, ג ואילך. אוה"ת
האוינו ע' א'תרפה ואילך.

לית מחשבה תפיסא בך : ת"ז בהקדמה ד"ה
פתח אליהו.

מכה"כ זיו יקרא : ישעי' ו, ג. תרגום שם.
ברוך כבוד ה' ממקומו : יחזקאל ג, יב.

בריש הורמנתא דמלכא : זח"א טו, א. ובכ"מ.
וכמ"ש בזהר לאשתאבא בגופא דמלכא :

זח"א ריו, ב.

הצילה מחרב נפשי מכפירים יחידתי : ראה
תהלים לה, יו. כב, כא.

עמוד קצב.

והחכמה תחיי : קהלת ז, יב.

ויהי האדם לנפש חיה : בראשית ב, ז.

נשמת שדי תבינס : איוב לב, ח.

נכספה וגם כלתה נפשי : תהלים פד, ג.

מי לי בשמים ועמך לא חפצתי : תהלים עג,
כה.

אם ישים אליו לבו : איוב לד, יד.

רוח אייתי רוח ואמשין רוח : זח"ב קסב, ב.
גם כי אלך בגיא צלמות : תהלים כג, ד.

אעיג דאזיל הכא והכא : זח"ב קיד, א.

אין נפשי אל העם הזה : ירמי' טו, א. וראה
לקר"ש ח"ב ע' 456.

אם יש את נפשך : ראה בראשית כג, ח.

שזהו פ"י אדם אדמה לעליון : עשרה מאמרות
מא' אכ"ח ח"ב סל"ג שלי"ה כ, ב. רסח,

ב. שא, ב.

עמוד קצג.

בכל מאדך בכל ממונך : ברכות נה, א.

צדקה תרומם גוי אלו ישראל : משלי יד,
לד. ב"ב י, ב.

וזרעתי את ב"י זרע אדם וזרע בהמה :
ירמי' לא, כו.

צדקה תרומם : משלי יד, לד.
 וחטאיך בצדקה פרום : דניאל ד, כד.
 ואהבת : לשון אבה : ראה ג"כ ספר התקירה
 להצ"צ צב, א.
 בע"כ אתה חי : אבות פ"ד מכ"ב.
 הסבי עיניך : שה"ש ו, ה. וראה לקו"ת
 שה"ש לו, א ואילך.
 ובהגיע תור אסתר : אסתר ב, טו. וראה
 לעיל ד"ה וקבל היהודים.
 ההוגה את השם : סנהדרין צ, א.
 אליו ולא למדותיו : ראה פרסם שליב פ"ב.

כי לא עם בינות הוא : ישעי' כו, יא. וראה
 תו"א ויצא כד, א.
 כי נער ישראל : הושע יא, א.
 כרחם אב על בניס : תהלים קג, יג.
 כל מי שאין בו דעה אסור לרחם עליו :
 ברכות לג, א.
 במדה שאדם מודד : ברכות גה, א.
 ישראל לא ידע עמי לא התבונן : ישעי' א,
 ג.
 כי הדעת בפומא דאימא : זח"ג קכג, א.

עמוד קצח.

עמוד ר.
 עוטה אור כשלמה : תהלים קד, ב.
 משל הקדמוני : שמואל א כו, יד.
 הקביה יושב ועוסק בתורה : ראה תדאר
 רפי"ת. ובכ"מ.
 בהיכלו כולו אומר כבוד : תהלים כט, ט.
 ר"י קרא למנא מכבודותא : שבת קיג, א.
 וילבש צדקה כשריון : ישעי' נט, ז.
 כך כל פרוטה : ב"ב ט, ב. ובכ"מ.
 ושריון קשקשים הוא לבוש : שמואל א יז,
 ה.
 ה' איש מלחמה : שמות טו, ג.
 סביב רשעים יתהלכון : תהלים יב, ט.

רוח אייתי רוח : זח"ב קסב, ב.
 אה"י אשר אה"י : שמות ג, יד.
 כנשר יעיר קנו : דברים לב, יא.
 גלו לאדום שכינה עמהם : מכילתא שמות
 יב, מא. ספרי במדבר י, לה, לה, לד.
 ובכ"מ.
 גם בהיותם בארץ אויביהם : ויקרא כו, מד.
 קחם על זרועותי : ראה הושע יא, ג.
 אל מוציאם ממצרים כתועפות ראם : ראה
 במדבר כת, ד.
 הבן יקיר לי אפרים : ירמ"י לא, כ.
 כי נער ישראל ואוהבהו : הושע יא, א.
 ואפי' פושעי ישראל הרי מלאים מצות :
 עירובין יט, א. ובכ"מ.
 ואע"פ שחטא ישראל הוא : סנהדרין מה,
 א.

עמוד רא.

מי זה בא מאדום : ישעי' סג, א.
 צדקה תציל ממות : משלי י, ב. יא, ד.
 צינה וסחרה : תהלים צא, ד.
 כמ"ש בזוהר ע"פ הנה מסתו שלשלמה :
 שה"ש ג, ז. זח"ב נא, א. זח"ג עה, א.
 ובכ"מ.

השמן לב העם : ישעי' ו, י.
 תשובה . . . תשוב ה' : זח"ג קכב, א.
 ממעמקים קראתיך : תהלים קל, א.

עמוד קצט.

מחיתי כעב פשעיך : ישעי' מה, כב.
 סכות בענן לך מעבור תפלה : איכה ג, מד.
 יהלך לפניך צדקך : ראה ישעי' נח, ח.
 אז יבקע כשחר אורך : ישעי' נח, ח.

חשיבנו ה' אליך : איכה ה, כא.
 בת קול מכרות בכ"י ואומרת שובו בניס :
 ראה זח"ג קכו, א. פד"א פט"ו. פתיחא
 דאיכ"ר כה.

מראי מקומות וציונים

רעמ

ובשתים יעופף : ישעי' ה, ב.
עמוד רב.
עושה שלום בין מיכאל וגבריאל : איוב כה,
ב. במדבר' פ"ב, ה. שהשיר פ"ג, יא.
ובכ"מ.

עמוד רה.

ולקחת שתי אבני שוהם : שמות כה, ט
ואילך.
אהרן . . . שושבינא דמסרוניתא : זח"א רסו,
ב. זח"ב מט, ב. זח"ג כ, א. נג, ב. ערה,
ב. ובכ"מ.
בהעלותך את הנרות : במדבר ה, ב. וראה
לקו"ת בהעלותך כט, ג.
כי שמש ומגן : תהלים סה, יב.
ששם עלו שבטים שבטי י"ה : תהלים קכב,
ד.
כשם שאין בלבך אלא אחד : פסחים נו, א.
וראו כל בשר : ישעי' מ, ה.

עמוד רג.

עמוד רז.

כמ"ש בליקוטי תורה : לקו"ת להאריו"ל פ'
תצוה.
כי יוסף ובנימין . . . בחי' צדיק עליון
ובחי' צדיק תחתון : זח"א קנג, ב.
אמרו צדיק כי טוב : ישעי' ג, י.
ויוסף הוא המשביר : ראה בראשית מב, ו.
יוסף ה' עליכם : דברים א, יא. תהלים קטו,
יד.
ברכות לראש משביר : ראה משלי יא, כו.
שיושב וזן את כל העולם מקרני ראמים :
שבת קז, ב. ובכ"מ.

עמוד רז.

עמוד רד.

אין הלכה כאנשי יריחו : פסחים נו, א.
יעקב שהוא מלבר : ת"ז תי"ג.
כמ"ש בזוהר ע"פ נודע בשערים בעלה :
משלי לא, כג. זח"א קג, א.
דבינה עד הוד אתפשטת : ע"ת שער כ"ס
פ"ח.
לך ה' הגדולה : דה"א כט, יא. וראה ספה"מ
תקס"ד ע' כז ואילך.
צדיקים לעולם ירשו ארץ : ראה ישעי' ט,
כא. תהלים לו, כט.
והוכן בחסד כטאו : ראה ישעי' טו, ה.
ותקט בלדתה בצאת נפשה : ראה בראשית
לה, טז ואילך
אור זרוע לצדיק : תהלים צז, יא.

עמוד רח.

בחכמה פותח שערים : נוסח תפילת ערבית.
 שאו שערים ראשיכם : תהלים כה, ז ט.
 מפתחא דכליל שית : זח"ב קעו, א. וראה
 לקו"ת ואתחנן ו, ד.
 מ"ט שערי בינה שהשיג משה : ר"ה כא,
 ב. ובכ"מ.
 שביל דקיק נתיב לא ידע : ראה זח"א כט, ב.

עמוד רט.

אתהלכה ברחבה : ראה תהלים קיט, מה.
 פתחו שערים : ישעי' כו, ב.
 זה השער : תהלים קיח, כ.
 יסוד אבא ארוך : ע"ח שער הכללים פ"י,
 לקו"ת להארני"ל דברים א, יח.
 והחכמה מאין : איוב כה, יב.
 דאורייתא מחכמה עילאה נפקת : זח"ב פה,
 א.
 ונקי' ונבלות חשימ : ב"ר פ"ז, ה.
 כי בחכמה אתברירו : ראה זח"ב רגו, ב.
 ע"ח שי"ח פ"ה. ועוד.

עמוד רי.

מעשה באדם א' שהעלה טינא בלבו : סנהדרין
 עה, א.
 ותדבק נפשו בדינה : בראשית לה, ג.
 שלום בפשמי' ובפשמי' . . . שלום יעשה
 לי : סנהדרין צט, ב. ישעי' כו, ה.
 אדברה שלום בך : ראה תהלים קכב, ה.
 וידעת כי שלום אהלך : איוב ה, כד.
 בפנחס שהוא אליהו : תרגום יונתן וארא ו,
 יח. רש"י ב"מ קיד, ב. ובכ"מ.
 הנני נותן לו את בריתי שלום : פינחס כה,
 יב.

עמוד ריא.

שהן ט"ו דיינו וט"ו חין דאמת ויציב : ראה
 ד"ה ענין ט"ו חין בספה"מ תקס"ד ע' קא.
 וצדיק יסוד עולם : משלי י, כה.
 כגונא דאינון מתייחדין לעילא : זח"ב קלה,
 א.

עמוד ריב.

הלובן ממנו עצמות : גדה לא, א.
 והיו לבשר אחד : בראשית ב, כד.
 זכו שכונה עמהם : סוטה יו, א. ובכ"מ,
 ויקרא שמם אדם ויברך : ראה בראשית ה,
 ב.
 למרבה המשרה ולשלום אין קץ : ישעי' ט,
 ו.
 פלא יועץ : ישעי' ט, ה.
 אנת הוא דמייחד לון : ת"ו בהקדמה ד"ה
 פתח אליהו.
 ומספר רובע ישראל : ראה במדבר כג, י.
 אלו ת"ח שמרבים שלום בעולם : ברכות סד,
 א.
 דבר ה' זו הלכה : שבת קלח, ב.
 ודברי אשר שמתי בפיו : ירמי' גט, כא.
 לנטוע שמים : ישעי' נא, טו.
 את ה' האמרת : דברים כו, יז.
 אני המשנה מדברת בפיו : מגיד משרים
 ר"פ ויקרא. ובכ"מ.
 אאלפך חכמה : איוב לג, לג.
 להנחיל אוהבי יש : משלי ח, כא.
 אית בניך אלא בוניין : ברכות סה, א.

עמוד ריג.

שעוסקים בבנינו של עולם : שבת קיד, א.
 בחכמה יבנה בית : משלי כד, ג.

מראי מקומות וציונים

רפא

עמוד רמז.

שהאיש מזרע לובן : ראה נדה לא, א.
דמלאך הממונה על ההריון : נדה טז, ב.
ימים ידברו : איוב לב, ז.
שלפי שכלו יהולל איש : משלי יב, ת.
גופין תקינות לון : ת"ז בהקדמה ד"ה פתח אליהו.

חכים ולא בחכי ידיעא : ת"ו בהקדמה שם.
כי הוא המדע : רמב"ם הל' יטוה"ת פ"ב ה"י, וראה תניא פ"ב ובליקוט פירושים ומ"מ שם.
עיס בלי מה : ס"י פ"א מ"ב ואילך.
המתנשא מימות עולם : גוסס ברכות ק"ש.
וראה לקו"ת דרושים לר"ה סא, ג ובכ"מ.

עמוד ר"ז.

כי לא אדם הוא : שמואל א טו, כט.
על הכסא דמות כמראה אדם : יחזקאל א, כו.
נשמה שנתת בי טהורה היא : גוסס ברכות השחר. וראה ג"כ אוה"ת משפטים ע"י אירסט ואילך.
וכמ"ש ברמב"ם שמאמיתת המצאו : הל' יטוה"ת פ"א ה"א.

עמוד ר"ח.

קדמון לכל הקדומים : ת"ז ת"יט (מב, א).
ת"ע (קכ, א). וראה ע"ח שער א' ענף ב, ד.
לית מחשבה תפיסא ב"י כלל : ת"ז בהקדמה ד"ה פתח אליהו.
שמהתעבות האור נעשה הכלי : ראה ע"ח שמ"ז פ"א. ובכ"מ.
כעצם השמים לטהור : שמות כד, י.

ונוצר אותיות צנור : ראה הערת כ"ק אדמו"ר שליט"א בתשובות וביאורים סט"ו.
ויפול יוסף על צווארי בנימין : ראה בראשית מה, ד.
וישקו איש את רעהו : שמואל א כ, מא.
הלזך ילך ובכה נושא מסך הזרע : תהלים קכו, ו.

עמוד ר"י.

בבכי יבואו : ירמ"י לא, ט.
וזהו ענין חצות לילה ששאג ישאג : ברכות ג, א.
ואחית תרין דמעין לימא רבא : ברכות נט, א. ובכ"מ.
הלך ילך ובכה : תהלים קכו, ו.
אור זרוע לצדיק : תהלים צו, יא.
ושמתי כדכד : מאמר זה נמצא בשינויים בלקו"ת ראה כו, ג חלק ממאמר זה נמצא ג"כ (בקצת שינויים) באוה"ת ואתחנן ע"י רפה.
ושמתי כדכד שמשותיין : ישע"י נד, יב.
חד אמר שהם : ב"ב עה, א.
דנמנו וגמרנו דנוח לו לאדם שלא נברא : עירובין יג, ב.
וירא אלקים את כל אשר עשה : בראשית א, לא.

עמוד רטו.

בכמה דוכתי בזהור דבאתעדל"ת נעשה אתעדל"ע : זח"א פת, א, קסד, א, רלה, א.
רמד, א.
דע מאין באת : אבות פ"ג מ"א.
חכי מוחא : ת"ז בהקדמה ד"ה פתח אליהו.
דאיהו וחייהו וגרמוהי חד : ת"ז בהקדמה לפני ד"ה קום יחזקאל.

עמוד רכב.

קדושים תהיו מובדלים תהיו : קדושים יט,
 ב. פירש"י ורמב"ן שם. תניא פמ"ו.
 אל תגע בי כי קדשתך : ישעי' סה, ה.

והעוף ירב בארץ : בראשית א, כב.
 עין הארץ : שמות י, ה. במדבר כב, ה.
 ועוד.

עמוד ריב.

טבור הארץ : שופטים ט, לו. יחזקאל לח,
 יב.

לפני ה' תטהרו : ויקרא טו, ל.

החכמה מאין תמצא : איוב כח, יב.
 דבראשית נמי מאמר הוא : ר"ה לב, א.
 אסתר קרקע עולם היתה : סנהדרין עז, ב.

לכבודי בראתיו יצרתיו : ישעי' מג, ז.
 נשמתא דפרחא מחיי העולמים : זח"ב קלת,
 א.

עמוד רכג.

עמוד רכ.

והעוף ירב בארץ : בראשית א, כב.
 רנה, א. ת"ז ת"י כא (סא, ב).
 ביום ההוא יצאו מ"ח מירושלים : זכרי' יד,
 ח. וראה ביאורו לאדהאמ"צ צ, ד.
 זורע צדקות : גוסס ברכות ק"ש.
 אור זרוע לצדיק : תהלים צו, יא.
 קדושים תהיו : ויקרא יט, ב.
 והייתם קדושים כי קדוש אני : ויקרא יט,
 ב.

אדם אדמה לעיון : עשרה מאמרות מא'
 אכ"ח ח"ב פל"ג. של"ה כ, ב. רסח, ב.
 שא, ב. ובכ"מ.

דיפה שעה א' בתשובה ומעיט : אבות פ"ד
 מי"ז. וראה ג"כ תו"א ויחי מו, ג. לקו"ת
 ראה יט, ד. ובכ"מ.

דרמ"ח פקודין הן רמ"ח אברין דמלכא : ראה
 ת"ז ת"י ל'. זח"ב קית, א. תניא פ"ד
 ובליקוט פירושים ומ"מ שם.

הקב"ה מניח תפילין מתעטף בציצית : ראה
 ברכות ה, א. ר"ה יז, ב.

דאברהם אע"ה קיים כל התורה : קדושין פב,
 א. וראה תו"א יתרו סה, א. תו"ח שם
 שעה, ב.

ועשיתם אתם כאילו עשאוני : ויקרא כו,
 ג. ויקיר פל"ה, ז. זח"ג קיג, ב.
 דנעוץ תחביט : ס"י פ"א מ"ז.

עמוד רכד.

כי טוב מאד : ראה בראשית א, לא.
 ופתחת עליהם שמות : שמות כה, ט ואילך.

עמוד רכה.

הללוהו כל כוכבי אור : תהלים קמח, ג.
 ברוך יחז כוכבי בוקר : איוב לח, ז.
 י"ב שבטים . . . י"ב גבולי אלכסון : ראה
 פרדס ש"כ פ"ז. אוה"ת בראשית טו, א
 ואילך.

תוכחת מגולה מאהבה מסותרת : משלי כז,
 ה.

שמשלם לשונאו אל פניו להאבידו : דברים ז,

דכתר מלי' איהו כתר עליון : ת"ז בהקדמה
 ד"ה פתח אליהו.

עמוד רכא.

הכל ה"י מן העפר : קהלת ג, כ.
 תוציא הארץ נפש חיה : בראשית א, כד.
 משיב הרוח : תפילת שמו"ע.

מראי מקומות וצינונים

רפג

תושבע"פ: ראה תו"א משפטים עז, ג.
עת, ג. ספה"מ תקס"ח ע' סד ואילך.

י.
כוכבא דשביט: ברכות נח, ב.

עמוד רכמ.

עמוד רכו.

ונקי מוחא סתים: ראה זח"ג קכה, ב.
זקן שקנה חכמה: קרושין לב, א. וראה
לקרית עקב טו, ב. ובכ"מ.
והי' מדי חדש: ישעי' סו, כג.

את הירח וכוכבים לממשלת הלילה: תהלים
קלו, ט.

היש מספר לגדודיו: איוב כה, ג. וראה
לעיל ע' קטז ואילך.

המוציא במספר צבאם: ישעי' מ, כו.

מונה מספר לכוכבים: תהלים קמו, ד.

ולתבונתו אין מספר: תהלים קמו, ה.

ששם עלו שבטים שבטי י"ה: תהלים קכב,
ד.

ותחת רגליו כמעשה לבנת הספיר: שמות
כה, י.

עמוד רל.

וראו כל בשר: ישעי' מ, ה.
ועצמותיך יחליץ: ישעי' נח, יא.
טלא דבדולחא . . . שעתיך להחיות בו את
המתים: חגיגה יב, ב. זח"ג קלה, ב.
מדי רוחות בואי הרוח: יחזקאל לו, ט.
העוה"ב אין בו אכילה: ברכות יו, א.
זאין מדותיו כמדות בוי"ד . . . וכמ"ש במ"א
באריכות: ראה ג"כ לקו"ת מסעי צב, ד
ואילך. ובכ"מ.

עמוד רכח.

דיוסף ובנימין . . . בחי' צדיק עליון ובחי'
צדיק תחתון: זח"א קנג, ב.

הסבי עיניך: שה"ש ו, ה.

נברשתא שע"ג ההיכל: יומא לו, א.

ותקש בלדתה: בראשית לה, טו.

וראיתיה לזכור ברית עולם: בראשית ט,
יז.

ברחל שהיא בחי' המל': ראה מאו"א ר,
טז, ויאיר נתיב שם. פרדס שכ"ג פ"כ.

ישפה יש פה: אסת"ר ספ"ו. ובכ"מ.

בצאת נפשה כי מתה: בראשית לה, יח.

עלי באר: במדבר כא, יז.

בהפרש שבין תושבי"כ . . . ואותיות

עמוד רלא.

ויכלכל יוסף: בראשית מז, יב.
שהוא הזן את כל העולם: שבת קו, ב.
ובכ"מ.

לא יהי' לך עוד השמש לאור יומם: ישעי'
ס, יט.

ולמעלה מזה אמר . . . ותחלה אמר שלא
יבוא עוד שמשך: הוא בהפסוק שלאחרי
זה (ס, כ). וצע"ק.

והיית אך למעלה: ראה דברים כה, יג.

רשימת מאמרים משנת תק"ע

— זמ"מ הכת"י —

חורף	דרוש דברכת המזון ¹
וישב	להבין ענין הצמצום ומקום פנוי* ¹
חנוכה	נר חנוכה ²
	ביאור הדברים ³
יתרו, ראטשאהב	ששים המה מלכות ⁴
	להבין שרשי הדברים ⁵
בארדיטשוב	ויקחו לי תרומה ⁶

- 1) נזכר באוה"ת בהעלותך ע' שנד: בדרוש דביהמ"ז חורף תק"ע מענין שולחן של אדם במקום מזבח (וראה סידור שער בהמ"ז ד"ה והקימותי (קיא, א) וביאורו).
 1* ראה בהנסמן להלן ד"ה אלה מסעי (הערה 28).
 2) נדפס בתו"א מקץ מא, ד.
 3) נמצא בבוך 284 (קמא, א) ורשום: חנוכה תק"ע.
 4) נדפס בתו"א מקץ מב, ד.
 5) נדפס לעיל ע' א (הנחת אדהאמ"צ), ובשינויים בלקו"ת שה"ש מ, ב. ובספה"מ הנחות הר"פ ע' קסד.
 6) נמצא בבוך 269 (קיה, א) — כת"י א. 70 (קרוב לסופו) — כת"י ב, ובסיום המאמר רשום: הועתק והוגה מכ"ק של אדמו"ר נבג"מ זי"ע (אדהאמ"צ). בוך ירושלים 8°3434 (965 קפג, א) ורשום: בעוה"ש שבת פ' יתרו ראהטשוב.
 נוסח הלקו"ת נמצא בבוך 20 (מז, ב). 260 (לט, א) ורשום: תורה שאמר בראטשאהב תק"ע. 416 (קפג, א). בוך ירושלים 8°1166 (954 מז, א) ורשום: נאמר בק' ראהטשאו.
 7) נדפס לעיל ע' יב (הנחת אדהאמ"צ), ובשינויים בלקו"ת שה"ש מב, ב. ובספה"מ הנחות הר"פ ע' קסט.
 8) נמצא בבוך 269 (קכב, א) — כת"י א. 70 (קרוב לסופו) — כת"י ב, בוך ירושלים 8°3434 (965 קפג, א).
 נוסח הלקו"ת נמצא בבוך 20 (מח, א). 260 (מא, א). בוך ירושלים 8°1166 (954 מת, ב).
 באוה"ת שה"ש ע' כח נזכר: ועיין ביאור קול דודי דבארדיצוב. ואולי כונתו לביאור זה (שנאמר בדרך לברדיצוב) המבאר פסוק קול דודי וגוי מדלג על ההרים (ובלקו"ת מתחיל: הנה ענין מדלג על ההרים), וראה ג"כ אוה"ת ויקרא כרך ב ע' תשי.
 9) נדפס בתו"ס הגהות באוה"ת תרומה ע' אישנה וע' אישסה.
 נמצא בשינויים בבוך 864 (עב, ב) ורשום: «תורת אדמו"ר שי שאמר כשהי בק"ק בארדיטשוב» [ומבואר בכמה מקומות שנסיעת אדה"ז מליאדי לבארדיטשוב היתה בשנת תק"ע].
 נזכר באוה"ת תרומה ע' איתפו (וע' איתצה): בד"ה ויקחו לי תרומה דתק"ע. בהגהת הצי"צ בספה"מ תקס"ב ע' רצא: רו"ש בתרומה ברדיצוב. בוך גוכ"ק הצי"צ 1035 (שיו, א).
 מאמר זה בסגנון כ"ק אדהאמ"צ נמצא בגוכ"ק בבוך דפים בודדים — 1194 (סד, א).

אשריכם זורעי על כל מים¹
 וקבל היהודים²
 להבין שרשי הדברים³
 ענין שמינית שבשמינית⁴
 ענין וסדר העבודה בעסק החסידות⁵
 רעציצע
 מאהילוב דעניסטער
 בארדיטשוב
 ליל ש"פ פקודי, בארדיטשוב

והעתקו בבוך 174 (קעז, א). 184 (שעט, א). 523 (נא, א) ורשום: תורת אדמו"ר פ' תרומה בליבאוויץ.

7) גדפס לעיל ע' כו. ובשינויים בספה"מ הנחות הר"פ ע' קעז (ושם מתחיל: ונוגשיין צדקה), ורשום: בארדיצוב.

נמצא בבוך 284 (קמה, א) ורשום: בק' רעציצע תק"ע (ומתוכן המאמר (נוסח הנחות הר"פ) נראה שנאמר במסיכות לפורים).

8) גדפס לעיל ע' לא. גדפס ג"כ (בתוס' הגהות ובלו הביאור) באוה"ת מג"א ע' ב'שמת.

נמצא בבוך 1052 (קלט, א).

נמצא ג"כ בשינויים (מכ"ק אדמו"ר האמצעי) בבוך 691 (א, א) ורשום: תורת אד"ש פורים תקע"ה בק' ראהטשוב. 818 (קיא, א) ורשום: מאהילוב אצל אקשין ואלעכ"י. 223 (קמ, א). 549 (פט, א). 700 (ק, א). 1218 (קכה, א).

זוכר באוה"ת הוספות למג"א ע' נא: תק"ע דרוש וקבל היהודים במאהילוב דניסטער ושם ענין שני כתרם. וכן זוכר באוה"ת תשא ע' איתתקפד. בוך גוכי"ק הצ"צ 1039 מ, א (בחלק שנמחק). בוך גוכי"ק הצ"צ 1136 (רסד, א) בדי"ה ענין קידוש הלבנה. 9) גדפס לעיל ע' מב.

נמצא בבוך 1052 (קמב, ב) וחסר סיום.

10) גדפס בספה"מ הנחות הר"פ ע' יב, ורשום: בארדיטשוב תק"ע. ובהערות וציונים שם מצייני: „(גדפס בשינויים) בתו"א (צא, ב. קיט, ג) — בתוך ד"ה יביאו לבוש וד"ה ויקח המן”.

נמצא ג"כ בבוך 1079 (קמ, א). 1250 (רל, ב). בוך ירושלים 8^o2627 (958 ז, א).

11) גדפס לעיל ע' מד. ובמאה שערים מ, ב, ורשום: תורף תק"ע בארדיטשוב. ובגנוי נסתרות או"ר ע' מה.

נמצא בבוך 13 (צו, א) — כת"י א, ורשום: תורת אדמו"ר הזקן ג"ע בק' בארדיטשוב. 94 (פת, א). 111 (לא, א) ורשום: ליל ש"פ פקודי מאדמו"ר ש"ן נבג"מ. 118 (ט, א) ורשום: מכי אדמו"ר מוהר"ד ג"ע. 144 (מג, א וחסר סיום) ורשום:

ל"ש פ' פקודי. 167 (כג, א). 170 (רבא, א וחסר סיום) ורשום: זאת התורה דרש אדמו"ר מהד"ב ש"ן בק"ק ליבוויץ. 223 (ריה, א). 361 (ה, א) ורשום: תורת אדמו"ר מהרמ"מ. 407 (פא, א). 416 (קפג, ב וחסר סיום). 586 (א, א) ורשום:

פ' ויקהל תק"ע בשקלאב. 603 (עב, א). 629 (קיב, א) ורשום: מאדמו"ר הזקן ז"ל שגא' בחורף תק"ע בק"ק בארדיטשוב. 633 (רט, א) ורשום: תורת אדמו"ר מוהר"ז

ונבג"מ בע"ה פ' פקודי. 636 (ג, א). 653 (קמה, א). 695 (לט, א). 700 (צב, ב) ורשום: כתבי אדמו"ר הזקן נבג"מ שדרש בבארדיטשוב. 1250 (סג, א). בוך ירושלים

8^o1478 (956 צד, א). 8^o3496 (971 כג, א).

זוכר באוה"ת תצוה ע' איתרכו: בסדר העבודה שאמר בבארדיצוב. ובמכתב כ"ק אדמו"ר הרשב"ב ג"ע (גדפס בס' מגדל עז ע' קמ): בכתבים ישנים נמצא ענין

העבודה ע"ד החסידות ובא' מהעתקות ענין הג"ל רשום בכתב יושר כ"ק אאדמו"ר

זעקלה"ה ג"ע על כל ענין וענין בצידו תוכן הענין.

1215
 ק"כ
 14 קיב"ח
 - ת"ת
 כ"ה י"ט

	ענין לשון הקודש ¹²
בארדיטשוב	בענין חכמת הקבלה ¹³
בארדיטשוב	ברח דודי וגו' על הרי בשמים ¹⁴
	להבין שרשי הדברים ¹⁵
בארדיטשוב	קול דודי* ¹⁶
בארדיטשוב	ששת ימים תאכל מצות ¹⁶
	להבין שרשי הדברים ¹⁷
בארדיטשוב	עבדים היינו* ¹⁶

- (12) נדפס לעיל ע' נג. בשינויים קלים במאה שערים לב, ב.
 נמצא בבוך 1052 (קמב, א בין כמה מאמרים משנת תק"ע) — כת"י א. 184
 (יד, ב) — כת"י ב. 407 (ית, א). 744 (ר, ב). 798 (רעד, ב). 1234 (קנב, א). בוך ירושלים
 8°2916 (960 שעא, ב).
 נמצא ג"כ בשינויים (נוסח המאה שערים) בבוך 94 (קנה, א). 381 (נד, ב).
 1007 (רמו, ב).
 (13) נדפס לעיל ע' נג.
 נמצא בבוך 1052 (קמב, א) — כת"י א. 94 (קמב, ב) — כת"י ב. 106
 (בסופו) ורשום: מאמר מאדמו"ר ג"ע בהיותו בבארדיטשוב עפ"י העתק מוהר"פ ומוהר"ש
 מיטקלאוו. 111 (רמה, א). 177 (קנב, ב). 200 (לג, ב). 381 (נד, ב). 750 (לה, ב) ורשום:
 בהיותו בבארדיטשוב עפ"י העתק מוהר"פ ומוהר"ש משקלאוו. 798 (קמ, א). 1234 (קנב, ב).
 בוך ירושלים 8°2916 (960 שעא, א). 8°3374 (962 עת, א). ורשום: מאדמו"ר מנחם מענדל
 שי. 8°3547 (985 שמה, ב).
 (14) נדפס לעיל ע' נה. נדפס ג"כ (בשינויים ובתוס' הגהות — בלי הביאור)
 באוה"ת שה"ש ע' תשע ואילך, ושם מתחיל: היושבת בגנים.
 נמצא בבוך 404 (עד, א) — כת"י א. 864 (עד, א) — כת"י ב, ורשום: תורת
 אדמו"ר שאמר בק"ק ברדיטשוב.
 נזכר בנוכח הצ"צ בוך 1149 (הגה"ה בר"ה הגידה לי משנת תקס"ג): ע' היושבת
 בגנים דברדיצוב.
 (15) נדפס לעיל ע' ס.
 נמצא בבוך ירושלים 8°414 (943 ק, א) — כת"י א. 404 (עו, ב) — כת"י ב. 757
 (סט, א) וחסר התחלה.
 (15*) נזכר באוה"ת שה"ש ע' כח: וע' ביאור קול דודי דבארדיצוב. וראה לעיל הערה
 5.
 (16) נדפס לעיל ע' סה. נדפס ג"כ (בשינויים ובתוס' הגהות — בלי הביאור) בלקו"ת
 צו (טו, ב).
 נמצא בבוך 757 (ע, א).
 נזכר באוה"ת קהלת ע' אקה: אדמו"ר ז"ל בהביאור ע"פ ששת ימים תאכל
 מצות דתק"ע. וכן נזכר בבוך 1039 (מ, א): ענין מצה . . . תק"ע ברדיצוב ששת ימים
 כו', בכואו פי פינחס דרוש הני"ל.
 (17) נדפס לעיל ע' עג.
 נמצא בבוך 757 (עב, א).
 (17*) נדפס בסידור רצג, ג.
 נמצא בבוך 549 (קלג, א), ורשום: סי' חג הפסח בארדיצוב.

	את שבתותי תשמרו ¹⁸
בהר, בוחאב ישן	את שבתותי תשמרו ¹⁹
	להבין שרשי הדברים ²⁰
במדבר	שאו את ראש בניי ²¹
	להבין שרשי הדברים ²²
ש"פ בהעלותך	גדול אדונינו ורב כח ²³

18) נדפס בלקו"ת בהר (מא, א).

נמצא בבוך עלים נפרדים 501 ורשום: תק"ע.

19) נדפס לעיל ע' פא. חלק מהמאמר נדפס ג"כ בשינויים (ובתוס' הגהות) באוה"ת בהר כרך ב' ע' תריא.

נמצא בבוך 1052 (קלב, ב) — כת"י א. 661 (נו, א) — כת"י ב, ורשום: תורה ברבים, ביחאב ישן ש"ק בהר.

נוכר באוה"ת נח נו, ב: בדי"ה את שבתותי תשמרו דתק"ע שלא נדפס בלק"ת. אוה"ת בשלח ע' תרכב. אוה"ת בהר כרך ג' ע' תתקטו: ד"ה את שבתותי תשמרו דתק"ע בבוחאב ישן. אוה"ת חוקת ע' תתפא. אוה"ת פינחס ע' איקלה. אוה"ת ראה כרך ה' ע' בימה. אוה"ת שה"ש ע' רלו. אוה"ת נ"ך כרך ב' ע' תתקלב. בוך גוכי"ק הצ"צ 1072 קלו, א. 1076 במפתח. 1142 רט, ב.

וראה אוה"ת ואתחנן ע' שכב: בדי"ה את שבתותי תשמרו דתקע"א, וכן נזכר בבוך גוכי"ק 1135 טו, א (בהגה"ה ללקו"ת ברכה צו, א): בכל יום מעין, ע' את שבתותי תקע"א.

20) נדפס לעיל ע' פח. נדפס ג"כ בשינויים (ובתוס' הגהות) באוה"ת בהר כרך ב' ע' תריז.

נמצא בבוך 1052 (קלה, ב). בבוך 661 (נח, א) רק התחלה ורשום: מש"ק בהר בק"ק הני"ל.

נמצא ג"כ בשינויים בבוך 552 (מו, ב).

21) נדפס לעיל ע' צה.

נמצא בבוך 20 (כה, א) — כת"י א. 35 (לג, א) — כת"י ב. 117 (פד, א) ורשום: מה שדרש אדמו"ר מוהר"ד בלעפלי תקע"ח. 518 (ריז, א). 818 (ז, א) ורשום: שבת שלפני חג השבועות בעו"ה. בוך ירושלים 8^o1166 (ט, א) ורשום: תורת אדמו"ר שניאור זלמן ובג"מ.

נמצא ג"כ בשינויים ובאריכות בבוך 655 (לו, א). בשינויים בבוך 697 (קי א) ורשום: בע"ה פ' במדבר (ועל הביאור רשום: ביאור הדברים הני"ל משבת מברכין ר"ח סיון).

נוכר באוה"ת תרומה ע' איתקיה: בדי"ה שאו את ראש כו' במדבר תק"ע. בוך גוכי"ק הצ"צ 1039 מו, א: לשבע שבתות ענין תמימות במדבר תק"ע.

22) נדפס לעיל ע' קו.

נמצא בבוך 818 (יב, א) — כת"י א. 35 (לט, א) — כת"י ב. 117 (פח, א).

284 (קלג, ב). נמצא ג"כ בשינויים בבוך 697 (קיב, ב) ורשום: ביאור הדברים הני"ל משבת

מברכין ר"ח סיון.

23) נדפס לעיל ע' קטו.

נמצא בבוך 788 (קמג, א).

נוכר באוה"ת בלק כרך ה' ע' איתרסו: שמענו מפ"ק ע"פ גדול אדונינו ורב כח

כו' בקיץ דתק"ע שבת פ' בהעלותך.

שלה, לאדי	אני ה' אלקיכם ²⁴
	להבין שרשי הדברים ²⁵
בלק, לאדי	ויקחו אליך פרה אדומה ²⁶
פינחס, בבואו מבארדיצוב	ששת ימים תאכל מצות ²⁷
ש"פ מטות מברכין אב	וידבר משה וגו' איש כי ידור ²⁸
	אלה מסעי* ²⁹
שבת נחמו	אחד בחילופי אתויון ועד ³⁰
שבת שמברכין אלול	ושמתי כדכד ³¹

- 24) גרפס לעיל ע' קיה. ובשינויים בלקו"ת שלח מו, ד.
 נמצא בבוך 8²³⁰⁴ (בוך הנהות ללקו"ת — דף שסג, א) ורשום (בגוכי"ק הצי"צ ?) :
 פ' ציצית תק"ע, לאדי, נמצא ג"כ בבוך 412 (גב, א) — כת"י ב.
 נוסח הלקו"ת נמצא ג"כ בבוך 260 (קל, א) ורשום : פ' שלח ענין ציצית תק"ע.
- נוכר באוה"ת דרושים לר"ה כרך ה' ע' ב'קיג : בתורה וביאור אני כו' דפ' ציצית בשנת תק"ע. נוכר ג"כ בהגהת הצי"צ בבוך 1025 קסא, ב : וזהו אשר קדשנו ע' שלח תק"ע.
 25) נוכר באוה"ת הגסמן בהערה שלפני זה. וראה לקו"ת שלח מו, ד : מעט ביאור ע"פ אני דפ' ציצית.
 באוה"ת דרושים לר"ה כרך ה' ע' ב'קי ינוכר : וע' ביאור דשלח תק"ע מהרכבת המדות.
- 26) גרפס בלקו"ת חקת ס, א (ושם סא, א גרפס ביאור בכותרת : תוספת ביאור מעט ע"פ ויקחו אליך פרה כו').
 נמצא (בשינויים קלים) בבוך 8²³⁰⁴ (ססד, ב) ורשום (בגוכי"ק הצי"צ ?) : פ' בלק תק"ע בק' לאדי. וראה אוה"ת עקב ע' תקלא : ועמ"ש בתורה דפ' בלק תק"ע בבואו מבארדיטשוב.
- 27) נוכר בבוך גוכי"ק הצי"צ 1039 (מ, א) : ענין מצה . . . תק"ע ברדיצוב ששת ימים כו', בבואו פ' פינחס דרוש הג"ל. וראה לעיל ברשימה לר"ה ששת ימים מחגה"פ.
- 28) גרפס לעיל ע' קכג. בשינויים בדרמ"צ מצות נדרים מב, ב, ורשום בסיומו : כ"ו מתורה שנת תק"ע בבואו מבארדיצוב בבהמ"ד דחעמינאער.
 נמצא בבוך 258 (קס, ב) — כת"י א, ורשום : פ' מטות. בוך ירושלים 8³⁵⁴² (983 לט, א) — כת"י ב, ורשום : בשבת שמברכין מנחם אב תק"ע לפ"ק בלאדי.
 נוכר בבוך גוכי"ק הצי"צ 1178 לא, א : ועי' ד"ה ראשי המטות תק"ע מענין פ"י רבו.
- 28*) נוכר בגוכי"ק (?) הצי"צ בבוך 1052 עה, א : „בפ' אלה מסעי תק"ע בטעם שנקי יגמיה"ר בשם שערות". ענין זה מבואר בד"ה אלה מסעי בלקו"ת מסעי צב, ד ואילך (מאמר זה שבלקו"ת רשום באוה"ת שה"ש ע' רד ובכ"מ, שהוא משנת תקע"א).
 בבוך 1052 שם כותב בהמשך הדברים : בדרוש ענין הצמצום ומקום פנוי פ' וישב שנת הג"ל. (ולפי הג"ל אפשר גם הוא שייך לשנת תקע"א).
 29) נוכר בפס"ד להצי"צ דף תמב, א.
 בכמה כת"י (269 קעב, א. ועוד) נמצאים ביאורים לתורה דשבת נחמו דאחד ועד בחילופי אתוון. ואולי הם ביאורים למאמר זה.
 30) גרפס לעיל ע' קכו. ובלקו"ת ראה כד, ד.
 נמצא בגוכי"ק הצי"צ בבוך 1052 (עב, א).

ביאור הדברים"

ושמתי כדכד"

ליל שבת פ' תצא?

אשרי יושבי ביתך"

להבין הטעם בדין המשנה דיו"ט של

ר"ה"

שבת שובה

שבת שבתון הוא לכם"

ביאור הדברים — שבת שבתון"

נמצא ג"כ בבוך ירושלים 8°3542 (983 מ, ב) ורשום: תורת אדמו"ר שבת שמברכין אלול תק"ע.

מאמר זה מכ"ק אדהאמ"צ, נדפס לעיל בהוספות ע' קפה. ונמצא בבוך 549 (סה, א) — כתי"א, 269 (קלב, ב) — כתי"ב, וחסר סיום. 203 (צג, א) — כתי"ג, וחסר התחלה. 23 (קפו, ב), 333 (יא, א), 613 (מג, א).

(31) נדפס לעיל ע' קכט.

נמצא בגליון גוכי"ק הצ"צ, בבוך 1052 (מב, א).

(32) נדפס בלקו"ת ראה כו, ג (ובכ"מ בצינוני הצ"צ קורא למאמר זה: ביאור על ד"ה

ושמתי כדכד (הג"ל מסי' 30).

וזכר בגוכי"ק הצ"צ בבוך 1025 סא, ב: המצוה עשי גשמית כנ"ל ומעוררת קדש

העליון (ע' כדכד ושבת שבתון היא לכם תק"ע) כמו צמיחה ע"י גרעין.

מאמר זה מכ"ק אדהאמ"צ נדפס לעיל בהוספות ע' ריד. ונמצא בבוך 1078

(קפג, א) — כתי"א, 269 (קמ, ב) — כתי"ב, ורשום: ביאור להג"ל (מסי' 30).

20 (קלא, א), 105 (סט, א), 330 (כה, א), 555 (ט, א) ורשום: בעו"ה ביאור ע"פ ושמתי

כדכד שמשותיך. 817 (סד, א) נדפס ג"כ בקונטרס בפ"ע (קה"ת תשל"א). נדפס בשינויים

(33) נדפס לעיל ע' קלא. נדפס ג"כ בקונטרס בפ"ע (קה"ת תשל"א). נדפס בשינויים

ובאריכות בסידור מו, א (וראה ספה"מ תקס"ז ע' VIII).

נמצא בבוך 260 (א, א), 284 (קיג, א), ובראש קטע כבוד מלכותך, רשום: ליל

שבת פ' תצא. 330 (לה, א), 549 (טו, א) וחסר סיום. בוך ירושלים 8°3536 (980 קס, א)

וחסר סיום. 8°3542 (983 לב, ב) ורשום: תורת אדמו"ר שיחי שאמר לבניו ביחידות שנת

תק"ע.

בהקונטרס שם (קה"ת תשל"א) נדפס ג"כ בסופו ד"ה עיני כל, והוא משנת

תקס"ח (ראה ספה"מ תקס"ח ע' גב ואוה"ת דרושים לפסח כרך ג' ע' תשמ"ו).

(34) נדפס בסידור רמ, ג' ובשינויים בלקו"ת דרושים לר"ה נה, א.

נמצא בבוך גוכי"ק אדמו"ר האמצעי 1194 — דפים בודדים (קלח, א) ביחד

עם ד"ה שבת שבתון דלהלן.

(35) נדפס לעיל ע' קמה (הנחת אדהמ"צ), ונוסח ב' בע' קסא. נדפס ג"כ בשינויים

בלקו"ת דרושים ליוהכ"פ סה, ד.

נוסח האי' נמצא בגוכי"ק אדהמ"צ 1194 (קלט, ב) וחסר סיום. נמצא בשלימות

בבוך 123 (קלט, א).

נוסח ה"ב נמצא בבוך 20 (קכת, א) ורשום: תורה מש"ת תקע"א. בוך 456

(קלב, ב) ורשום (ואינו ברור בהכתי"י): תורה מאדמו"ר ג"ע שאמר בשבת שובה

תקע"א (?).

וזכר בגוכי"ק הצ"צ 1025 קסא, ב (ראה לעיל ברשימה לד"ה ושמתי כדכד ה"ב).

(36) נדפס לעיל ע' קנו, ונוסח ב' בע' קסו.

נוסח האי' נמצא בכתי"י מניח (אולי בגוכי"ק הצ"צ) בבוך 1116 (סו, א).

נוסח ה"ב נמצא בבוך 20 (קכט, א), 456 (קלג, א), 406 (ס, א) וחסר סיום.

להבין מעט מזער ענין שעיר
 המשתלח³⁷
 ביום השמיני עצרת³⁸
 זוהר וילך רא"א את דברי השירה
 הזאת³⁹
 להבין מ"ש בוהר תשא רע"מ
 מחצה"ש⁴⁰

37) נדפס לעיל ע' קצו.

נמצא בבוך 270 (יג, א) — כתי"י א, ורשום: בעז"ה ליל יוהכ"פ תקע"א.
 788 (קמ, א) — כתי"י ב. בוך ירושלים 8°1166 (954 רכ, ב) וחסר סיום (ורשום
 בכתיבה מאוחרת על מאמר זה — וכן על עוד מאמרים שבהבון: "תורת אדמו"ר אבי
 ש"י שורש דרש", ולע"ע אינו ברור ע"י מי נעשו רישומים אלו. בוך זה כולל מאמרי
 אדה"ו, אדהאמ"צ, הצ"צ, הרא"ה מסטראשעלי (ועוד ?).

בבוך 24 (שיט, א) נמצא מאמר זה בשינויים קלים והוספת קטעים וחלוקי סעיפים,
 ולע"ע אינו ברור למי שייך ההוספות.

38) חלק מהמאמר נדפס (בתוס' הגהות) באוה"ת פינחס ע' איקצ.

נוכר באוה"ת וישלח רמט, א: ע"ש בדי"ה ביוהשמע"צ דתקע"א. וכן נזכר באוה"ת
 דרושים לר"ה ע' א"תי: בתו' שמ"ע תק"ע. אוה"ת דרושים לשמ"ע ע' א'תשעט.
 (ושם נזכר גם ביאור). אוה"ת ני"ך ע' תצא. נזכר ג"כ בבוך גוכי"ק הצ"צ 1116
 לג, ב: ע' סדי"ה ביוהשמע"צ תק"ע איך החכי גורם יש וביטול.

מאמר זה נמצא ג"כ בשינויים בבוך 200 (יב, א) ורשום: תורת אדמו"ר ר' מ"מ.
 39) נדפס בביאוה"ז קכד, ג (וראה ספה"מ תקס"ז ע' שנב).

נמצא בבוך ירושלים 8°3542 (983 גא, א) ורשום: פרשת נצבים וילך תקע"א.

40) נדפס בביאוה"ז גב, ד (ונמצא בגוכי"ק אדמו"ר האמצעי בבוך תקס"ז).
 נמצא בשינויים בבוך ירושלים 8°3542 (983 גח, א) ורשום: דברי קדשו מה שאמר
 לבניו שיחיו שנת תק"ע.

ספר זה נדפס לז"נ

ר' נתן ב"ר שניאור זלמן ז"ל

נפטר כו ניסן, תרפ"ב

מרת אסתר בת ר' צבי הירש ז"ל

נפטרה ל' סיון תש"ב

○

ולזכות

שניאור זלמן בן אסתר
וזוגתו חוה בת שרה ברכה
בנו יצחק מאיר בן חוה
בתו אסתר בת חוה
בנו נתן בן חוה
כלתו חנה רבקה בת רחל דוואשע
חתנו מנחם נחום בן גימל
כלתו צבי' מרים בת שיינא חוה
נכדו מנחם מענדל בן חנה רבקה
נכדתו שרה ברכה בת חנה רבקה
נכדתו אסתר בת חנה רבקה
נכדו אברהם יהושע העשל בן חנה רבקה
נכדו צבי הירש בן חנה רבקה
נכדתו נחמה דינה בת חנה רבקה
נכדו נתן בן חנה רבקה
נכדתו פריידא מלכה בת חנה רבקה
נכדו ישראל בן חנה רבקה
נכדתו רבקה בת אסתר
נכדתו שרה ברכה בת אסתר
נכדתו מלכה בת אסתר
נכדתו חנה בת אסתר
נכדו אברהם יהושע העשל בן אסתר
נכדו יוסף יצחק בן אסתר
נכדו נתן בן אסתר
נכדו שלמה בן אסתר
נכדו אברהם יהושע העשל בן צבי' מרים
נכדתו חנה בת צבי' מרים
נכדו משה מרדכי בן צבי' מרים
נכדתו אסתר בת צבי' מרים
נכדתו דבורה לאה בת צבי' מרים